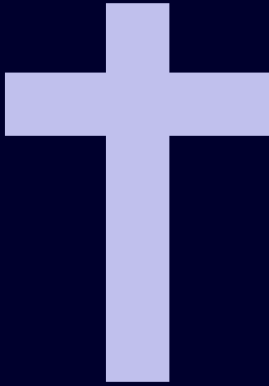

Godeeyo To Tekepo

Portions of the New Testament in the Odoodee language of
Papua New Guinea

Godeeyo To Tekepo
Portions of the New Testament in the Odoodee
language of Papua New Guinea

Sampela hap Nupela Testamen long tokples Odoodee

copyright © 2006, 2015, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Odoodee

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

ffb0eddd-0f6e-5201-89ab-6fcbfcaebeba

Contents

Matiyu	1
Maka	95
Luka	150
Yonee	246
Diye Di Odoo . . .	316
1 Tesalonika . . .	407
2 Tesalonika . . .	415
2 Timoti	420
Taites	428
Palimon	434
Yemes	437
1 Yonee	447
2 Yonee	457
3 Yonee	459
Yuda	461

To tekepo Matiyuye hogugu Matiyu

Matiyu booka goo eyo bei
Matiyu yo Yesu o hamamee dili odo 12 ee ma kulodu hee yoso. Yo o hu hee Libai deliso. Yu odooso Yesu mapoo tei talame to hogugu hagee yayo dimapoo teneeso. Esiga yayo to hogugu hagee ma kulodu Booka Nape mapoo taka goo ee Yesuye medee tobuloso tomo sileeso. Osoloso Yesu Yu odooso bamelee Kelisoso.

*Yesuwo amawe dio
(Luka 3:23-38)*

¹ Yesu Keliso yo Deibidiyo amawe, osoloso Deibidi yo Eibalahameeyo amawe. Esiga Yesuwo amawe dio dia hu hagooso.

² Eibalahameeyo owolo Aisek, osoloso Aisekeeyo owolo ee Yekob, Yekobeeyo owolo ee Yuda, osoloso Yekobeeyo owolo dio abo.

³ Osoloso Yudayo owolo ee Peles dio Sala dio (osoloso egee bia dia owee ee Tamala), osoloso Peleseeyo owolo ee Heslon, osoloso Hesloneeyo owolo ee Lam.

⁴ Osoloso Lameeyo owolo ee Aminadab, osoloso Aminadabeeyo owolo ee Nason, osoloso Nasoneeyo owolo ee Salmon.

⁵ Osoloso Salmonowo owolo ee Bowas (Bowaseeyo owee ee Leihab), osoloso Bowaseeyo owolo ee Obed (Obedeeyo owee ee Lut), osoloso Obedeeyo owolo ee Yesi.

⁶ Osoloso Yesiyo owolo ee wiligi odo toboloso badebei Deibidiso. Deibidiyo owolo ee Solomon. (Solomonowo owee ee daga Yulayayo osobo.)

⁷ Osoloso Solomonowo owolo ee Lehobowam, osoloso Lehobowameeyo owolo ee Abiya, osoloso Abiyayo owolo ee Asa.

⁸ Osoloso Asayo owolo ee Yehosapat, osoloso Yehosapateeyo owolo ee Yeholam, osoloso Yeholameeyo owolo ee Yusaya.

⁹ Osoloso Yusayayo owolo ee Yotam, osoloso Yotameeyo owolo ee Ahas, osoloso Ahaseeyo owolo ee Hesekeya.

¹⁰ Osoloso Hesekeyayo owolo ee Manase, osoloso Manaseyo owolo ee Amon, osoloso Amoneeyo owolo ee Yosaya.

¹¹ Yosayayo owolo ee Yekonaya, osoloso Yosayayo owolo dio abo.

Beame domo omapoo Isalael odooso odo abo sabolo ha temeleso, diba Babilon mi mapoo dabalame iyado diso. ¹² Esiga Isalael odooso Babilon mi mapoo dala ma kulodu debee beame omapoo Yekonayaye

giso holo soomagooso, o hu ee Selatiyel. Osoloso Selatiyeleeyo owolo ee Selubabel.

¹³ Osoloso Selubabeleeyo owolo ee Abiyud, osoloso Abiyudowo owolo ee Eliyakim, osoloso Eliyakimeeyo owolo ee Asol.

¹⁴ Osoloso Asolowo owolo ee Sadok, osoloso Sadokowo owolo ee Akim, osoloso Akimeeyo owolo ee Eliyud.

¹⁵ Osoloso Eliyudowo owolo ee Eliyesel, osoloso Eliyeseleeyo owolo ee Matan, osoloso Mata-neeyo owolo ee Yekob.

¹⁶ Osoloso Yekobowo owolo ee Yosep. Esiga Yosepeeye Meli huso. Osoloso Meliye Yesu ede-beeyo takolone Keliso deli ee soomagooso.

¹⁷ Esiga Eibalahameeye badebei beame omaga bei mooloogooloso di wiligi odoo Deibidiye badebei beame omapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso wiligi odoo Deibidiye badebei beame omaga bei mooloogooloso di Bebilon odoo oso Isalael odoo dala ma kulodu gili-mado di beame omapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso abaga bei mooloogooloso di Yesu soomagoo beame mapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso.

*Yesu Keliso soomagoo
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Yesu Keliso soomagoo goo ee egeesee moloso. Owee Meli Yosepeeye hulame dadagoloso debeiso. Esino diba huilega dobolone, Meli yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodoo goo ee eyo nediliyo ogoloso gooleedooso.

¹⁹ Esino Yosepeeye goo hagee duloso, gowoolone Meli pagalame gooleeso. Esino Yosep yo Godeeyo howo woola tekepo badeli. Esiga odoo susuga eyo howo woola Meli pagalai yo goomegele. Egeeseelone Meli hulame dadaga ee mada pagalame yo goomogaso.

²⁰ Yosep yo goo hamaga goolone badoboome, Godeeyo momaiye oso sapootia mapoo yimapoo sibilesa egeesee takaso, "Yosep, Deibidiyo amawe, no Meli hulei na ebi. Bei, yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodooloso ka badoso. ²¹ Esiga yo giso holo soomagalaiso. Egeeseega nayo o hu Yesu hedi. Bei, o odoo oso dibada goo tokenee eyo nei telega pagalame, yayo diba pidileiso," diso.

²² Esiga Godeeye o odoo yimaga to toloso kokodo takomo sili odoo yimaga to taka goo oso tei dalame, goo susuga hagooso tei peled-abaso. Bei, yayo egeesee takaso,

²³ "Sobo obuo giso dia goo gooleedele poogoo oso koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso.

Osoloso odoosusuga oso
o hu ee Imanuwel
dolone dabalaiso,”
diso.

Hu eyo bei ee Godee ibolo
hodobo badoso.

²⁴ Esemeyosep yo tia
hogabuloso Godeeyo mo-
maiyeso yimapoo taka to ee
dodolone Meli hušo. ²⁵ Esino
Yosep dio Meli dio hedebe
delega badolone, Meliye giso
holo soomagooso. Esemeyosepeeye holope o hu Yesu hediso.

2

*Giwo hesigeli odoososo
Yesu agalame di*

¹ Helodeeye Yu odoowo
wiligi odoo toboloso badebei
beeame omapoo, Yudiya mi
toowa ma kulodu Betilihem
mi pepooko mapoo Meliye
Yesu soomagooso. Yesu
soomagoloso hamamee giwo
hesigeli odoososo osokoso
sibili maga Yolusalem mi
mapoo sibadeeso. ² Diba
Yolusalem mapoo peledoboloso
egeesee takomo silesibiso,
“Ibada midee mapoo dobolone
egeino, giwo toowa osokoso
sibili omapoo molome egeiso.
Iyo giwo egee ogoloso,
wiligi odoososo hee olo soomagoo
doloso gooledoloso hamapoo
ka sibadee. Esiga holope Yu
odoowo wiligi odoo toboloso
badalame soomagoosoe kasomo?
Bei, iyo o hu dokodoo poudalame
ka sibadee,” dee takomo
silesibiso.

³ Esino wiligi odoososo Helodee
sabolo osoloso Yolusalem

mapoo debeli odoosusuga
sabolo oso goohagee duloso
diya gooleeso. ⁴ Egeesee
Helodeeye tei moso wiligi
odoo tebisa sabolo osoloso
tei eligili odoosogilimadoloso
dimapoo egeesee takaso,
“Godee maga to tolosokokodo
takomo silesibili odoosotakolone
Keliso kamapoo soomagalaigona?”
diso.

⁵ Esemeyosep diyo nei egeesee
takaso, “Yudiya mi toowa
ma kulodu Betilihem mi pepooko
mapoo soomagalaigona diso. Bei,
Godee maga to tolosokokodo
takomo sili odoosogeeseehoguguso,

⁶ ‘Betilihem Yuda mi ee ma
kulodu,
Nayo Yuda mi toowa ee
ma kulodu gootoowa
ka moloso.

Bei, neemi omagawiligi
odoo tabalai eesibileiso.

Yayo mo odoososalael mi
mapoo debeli odoosobamalaiso,’
dee take-liso.”

⁷ Esemeyosep Helodeeye goohagee
duloso, giwo hesigeli odoosogiwoso
peledaba beeame eegooleedalame
diba mada gilimadooso.

⁸ Osoloso diyo nei taka duloso
diba Betilihem mapoo diye
dolone to egeesee takaso,
“Niba dilesio holope egee
medee esiameloso ogoloso
see wedi sibileso amapoo
takee. Egeesee anosee yimapoo
dilesio o hu dokodoo poudileiya,”
dee takaso.

9-10 Esemе giwo hesigeli odoo oso Helodeeyo to duloso dulone, giwo diayo dia mi mapoo egei hedebe onosee see egeiso. Diba giwo egee ogoloso diya goomoga sabolo giwoso malalo dime hamamee deedee diso. Diba giwo egee hamamee dodomo dime, giwoso dilesо holopeso badebei moso eyo tobudu pounee meleeso.

11 Esemе giwo hesigeli odoo oso holopeso badebei moso eyo kulodu gadilesо egeino, holope owee Meli dio badoboome egeiso. Esemе diayo gawuloso dobolone holope eyo hu dokodoo poudoso. Osoloso emegei di bi gold molee, osoloso siga medee sisigagili bi medee tekepo, osoloso mopoodoo soo kolo mapoo hedili hageesee yimapoo teneeso.

12 Esino diba see wedi dilame tiano, sapootia mapoo Godeeye dimapoo egeesee takaso, “Niba see wedi duga, Helodeeye badebei maga na di. Esino niba eli hee maga nibada mi mapoo ka diyadee,” diso. Esemе diba to ee dodolone eli hee maga dibada mi mapoo diyadeeso.

Isipi mi mapoo kukulo di

13 Osoloso hamamee giwo hesigeli odoo olo dime, gesi omapoo Yosep tiamolome, sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesо yimapoo egeesee takaso, “No hogabuloso holope sabolo osoloso owee sabolo gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo di. Bei,

Helodeeyo odoo oso holope egee wooloomalame esiamo sibileiso. Esiga niba kukulo dilesо Isipi mi mapoo dabalame di. Niba omapoo dilesо dogа, niyo see wedi sibilei beame ee ayo nimapoo takalaiso,” diso.

14 Egeesee taka duloso gesi omapoo Yosep hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo diso. 15 Diba omapoo dilesо Helodee towa belesо bamelesо. Esiga goo hagee tei peledabasо, Godeeye o odoo yimaga to tolosо kokodo takomo sili odoo yimaga taka to sabolo tebilame. To ee hagooso, “Ayo mo holo Isipi mi ee poogoloso sibilame iso.”

Giso holaiso pilugu

16 Esino giwo hesigeli odoo oso Helodee mapoo takalame see wedi sibilega, eli hee maga dibada mi mapoo wedi di goo ee duloso yo diya kamasо. Osoloso yayo eyo nediliyo egeesee goolesо, “Giwo hesigeli odoo oso giwo dia midее mapoo egei beame omaga simi dugo bakadio olo poogooso. Esiga ayo mo odoo mapoo takolone, giso holaiso dugo bakadio poogoo sabolo osoloso dima hamamee soologamagoo sabolo piligiye daga, holope egee sabolo wooloomalaiso,” diso. Esiga yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo Betilhem mi mapoo

osoloso mi pepuso abo koola mapoo bumo di, omapoo dileso giso holaiso pepuso susuga piligilame. Esem diayo dileso giso holaiso dugo bakadio osoloso dima hamamee soologamagoo sabolo piluguso. ¹⁷ Esiga goo hagooso peledoboome Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Yelemayaye taka to sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee hoguguso,

¹⁸ “Diya gooheleme Lama mi ee ma kuloduga pisa ee duso.

Bei, sobo Laiseleeye owolo dio halo ka pusumo siloso.

Esiga yo pisa koo koodobu-oso.

Bei, owolo dio susuga olo pilugusa.”

Yosepeeye Nasalet mi mapoo see wedi simi

¹⁹ Yosep Isipi mi mapoo osee badoboome, wiligi odo taba Helodee taso. Esem Yosep tiamolome sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesi yimapoo egeesee takaso, ²⁰ “No hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isael mi mapoo see wedi di. Bei, giso holo egee wooloomalame esieli odo egee bia olo wediaso,” diso.

²¹ Esem Yosep to hagee duloso, holope sabolo owee sabolo gilimadoloso see Isael mi mapoo wedi diso. ²²⁻²³ Esino Helodee teme, see owolo Akaleyoseeye Yudiya mi mapoo wiligi odo toboloso badebeiso. Esem

Yosep goo hagee duloso mi omapoo dilei ebiaso. Esem sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso see tobu sibilesi yimapoo egeesee takaso, “No Yudiya mi mapoo na di,” diso. Yosep yo momaiyeso egeesee taka duloso see Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badalame diso. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo oso taka to sabolo tebiaso. Bei, diayo egeesee takaso,

“Edebeeyo yo Keliso dolone Nasalet odo dalaiso,” diso.

3

Yonee odo howo oluguli odo oso to taka

(Maka 1:1-8, Luka 3:1-18, Yonee 1:19-28)

¹ Osoloso Yesu Nasalet mi mapoo badoboome, Yonee odo howo oluguli odo oso sibilesi Yudiya miwe poogoo mi mapoo Godeeyo to egeesee takomo siliso,

² “Niba goo goolee su wudoloso nibada tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo koola tooboo,” dee takomo siliso. ³ Esiga Yonee odo howo oluguli odo eyo goo maga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Aisayaye egeesee takaso,

“Odo heeso miwe poogoo mi omaga egeesee idagoo,

‘Lodeeye sibilei eli moodee.

Osoloso o eli medee hoodo magee,' dee takomoloso.”

⁴ Yonee yo kemol be too oso dugo dusa kaloso silone, gala koloso bagi mapoo gudu masi kaloso siliso. Osoloso nei yayo nali ee tapala sabolo koo sabolo nali.

⁵ Odoosusuga oso Yolusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso Yoden howo palaga debeli mi maga Yoneeye taka to ee dulame sibadeeso.

⁶ Diba Yoneeye taka to ee duloso dibada goo tokenee yilige bugume, Yoneeye diba Yoden howo mapoo howo oluguso.

⁷ Esino Yoneeye odoos howo olugumolome, Pelisi odoosusuga sabolo osoloso Sedisi odoosusuga sibilesi omapoo peledabaso. Esemeyoneeye diba ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoos agayo takolone, niba Godeeye kamana goo egee sibo maga mada piadabalai tebia, dee ka takana?” ⁸ Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. ⁹ Osoloso niba niso nediliyo niba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana goo maga mada piadabalaiso, dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo hagoososee Eibalahameeyo amawe dio palai. ¹⁰ Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo

egee holoso dou mapoo toodalaiso.

¹¹ Nibada goo tokenee goo mapoo miligi pia maga ayo niba wulo howodee mapoo oluguso. Esino odoos ama hamamee egee sibo oso Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Osoloso yayo yimapoo tei tele poogoo odoos ee dou mapoo toodalaiso. Esiga yayo kitulugu oso a dagadi. Esiga ayo o homo mapoo kali bi ee todilei a tebile.

¹² Yayo witi wo ko sabolo osoloso so ee pilame o tou teli bi mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee mosopoo kukuleiso. Osoloso witi wo so ee dou koo semili mapoo toodalaiso,” diso.

Yesu howo olugu

(Maka 1:9-11, Luka 3:21-22)

¹³ Beeame domo omapoo Yesu Gelili mi maga Yoden howo mapoo Yoneeye yo howo olugulame simiso.

¹⁴ Esino Yoneeye Yesu yo howo olugulei gowoolone yimapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga no ayo howo olugulame amapoo ka simiyo? Nayo a howo olugulei tekepo,” diso.

¹⁵ Esemeyonee nei Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nayo a howo olugulei tekepo. Bei, goo hagee Godeeye goomoga goo oso,” diso. Esemeyonee to hagee duloso Yesu howo oluguso.

¹⁶ Osoloso Yesu howo oluguloso gasibilesi tobudulone egeino, Kei mi osulu

yamagoloso Dio Tei oso molo masi pusibileso yimapoo pubalegeme egeiso. ¹⁷Eseme Kei mi ma dokodooga toso egeesee taka, “Hagee ayo diya gooma mo Holo oso. Ayo yimapoo diya goomogo,” dee takaso.

4

Saitenso Yesu kukulo egei
(Maka 1:12-13, Luka 4:1-13)

¹ Osoloso hamamee bo holo dia wiligi odo Godeeyo Yesu kukulo agalame, Dio Tei oso Yesu miwe poogoo mi mapoo ido palaso. ² Yo beame 40 osoloso gesi 40 ee ma kulodu nei nelega sileeme yo diya hodiaso. ³ Esem kukuli odo Godeeyo sibileso Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, nayo yo hagooso see wo pe dee takee,” diso.

⁴ Esino Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo hedebe nei nolone badoga, gie badeli talaime. Esino Godeeyo to wo masi nolone badoga, yo gie badeli talaiso,’” diso.

⁵ Esem Saitenso see Yesu idoloso Godeeyo hu dokodoo poudili mi Yolusalem mapoo ido diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso tobudume yimapoo egeesee takaso, ⁶ “No tei Godeeyo owolo daga, no moso omu ma dokodooga

miyomoo bologobigi. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye o momaiye mapoo, no medee bamelee, dalaiso. Egeeseega diayo no dia deeso douguleiso, no yo mapoo homodobiya.’”

⁷ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso see tobu egeesee takooso,

‘Nee* wiligi odo Godeeye taka to ee dada beleso agalame yimapoo na kukulo ege,’ diso.”

⁸ Osoloso Saitenso Yesu see mubi toowa ma dokodoo ido palaso. Osoloso yayo mi edebeeyo bia susuga oso toowa di sabolo osoloso oso tekepo ee yimapoo eligiso. ⁹ Esem Saitenso yimapoo see egeesee takaso, “Nayo amapoo gasuwuloso a dokodoo poudooga, mi susuga hagee ayo namapoo tenelaiso,” diso.

¹⁰ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘No* hedebe nee wiligi odo Godee mapoo gawuloso o hu dokodoo poudolone o to mapoo ka mesimo sile,’ diso.”

¹¹ Esem Saitenso Yesu poogoloso diso. Esem momaiyeso sibileso Yesu pidiso.

* **4:7:** To Isalael odo dimapoo taka hagee Booka Nape mapoo hogugu moloso. (Deut 6.16) * **4:10:** To Isalael odo dimapoo taka hagee Booka Nape mapoo hogugu moloso. (Duet 6.13)

Yesuye Gelili mi mapoo o tou bei mooloogoo
(Maka 1:14-15, Luka 4:14-15)

¹² Yonee odoe howo oluguli odoe ee neliga moso ma kulodu magoo goo ee duloso, Yesu see Gelili mi toowa ee ma kulodu o middee Nasalet mapoo wedi diso. ¹³ Osoloso yo Nasalet poogoloso see Kapeniyum mi mapoo badalame diso. Kapeniyum mi hagee Gelili abei palaga mapoo doso. Mi egee bala bakadio Sebulun dio osoloso Naptili egee bia dia mi. ¹⁴ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoe Aisayaye taka to sabolo tebilame goo hagooso tei peledabaso. Bei, yayo to egeese takaso,

¹⁵ “Gelili odoe, niba Yu odoonee sabolo doso. Nibada mi Yoden howo hodiokoo Gelili abei palaga mapoo moloso. Osoloso odoe aboso nibada mi ee Sebulun sabolo osoloso Naptili sabolo dia mi deliso.

Esiga niba mo to dui.

¹⁶ Neliga ma kulodu debeli odoe, niba gadeebugu toowa agalaiso.

Osoloso odoe susuga oso teli mi mapoo debeli odoe, nimapoo gadeebugu toowa oso pounileiso.”

¹⁷ Osoloso beame domo omapoo Yesuye Godeeyo to takalame bei mooloogoolone egeese takomo sileeso, “Nibada goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye

wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo koola toobooso,” dee takomo sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoe abo daga malalo gilimadoo
(Maka 1:16-20, Luka 5:1-11)

¹⁸ Beeame heeso Yesu Gelili abei palaga maga dimeleeno, di kebili odoe bakadio Saimon dio osoloso omolo Endulu dio egeiso. Saimonowo hu hee Pita. Esem dibaa dia pei howo kulomoo ogusamo silesibume, Yesuye sibulone dibaa egeiso. ¹⁹ Esem dimapoo egeese takaso, “Niba ama hamamee deede sibe. Niba daga di kebigeli odoe doloso debeiso. Esino see epedee beame domo hamaga niba see odoe susuga Godee mapoo gilimadoloso sibili odoe doloso dabalaiso,” diso. ²⁰ Esem dibaa to egee duloso dia pei omapoo saga poogoloso Yesubolo diyadeeso.

²¹ Osoloso dibaa omaga dulone egeino, di kebili odoe Sebediyo owolo bakadio Yemes dio osoloso omolo Yonee dio egeiso. Dibada amabolo du ma kulodu pei mopoodoolone debeiso. Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba ama hamamee deede sibe,” diso. ²² Esem dibaa to ee duloso dibada pei sabolo osoloso dibada ama sabolo du ma kulodu saga poogoloso Yesubolo diso.

Yesuye odoe paigiga susuga tekepo moodooga

23 Esiga Yesuye Gelili mi toowa ma kulodu mosobia susuga mapoo silone, dibada howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee eligimo sileeso. Egeeseemo silone odoo paigiga susuga sabolo tekepo moodoogamo sileeso. 24 Esemé Gelili mi hodiokoo mi toowa Siliya deli omapoo debeli odoo oso yayo goo moodoomo silee goo ee duso. Goo egeesee maga odoo susuga oso paigiga opusomo opusomo di odoo ee Yesuye tekepo palame yayo badebei mapoo iyado sibadeeso. Esiga paiye opusomo opusomo di oso too odoo hagee diayo Yesu mapoo iyado sibadeeso. Odoo aboso odoo dala toowa too ee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo bo holo paladee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo todili iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo su kakawa poogoo iyado simiso. Esemé Yesuye diba susuga tekepo paso. 25 Osoloso odoo mooloogoodoo bei oso Gelili abaga osoloso Dekapolisi* abaga osoloso Yolusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso mi abo Yoden howo hodiokoo debeli mi maga Yesuye badebei mapoo sibilesó yima hamamee deedeé diyadeeso.

5

Yesuye mubi ma dokodoo

* 4:25: Dekapolisi - mosobia dee bakadio tiadoo mooloogoodoloso hedi eyo hu toowa oso.

odoo mapoo eligi

(5:1-7:29)

1 Yesuye odoo mooloogoodoo bei oso yimapoo sibadee ogoloso, mubi ma dokodoo peleso biaso. Esemé o hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso. 2 Esemé omapoo yayo Godeeyo to dimapoo eligilame bei mooloogoolone egeesee takaso,

Goomoga sabolo dabalai
(Luka 6:20-23)

- 3 “Edebeeyo Godeeye diba pidilame yimapoo kibiloso dogá, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.
- 4 Osoloso edebeeyo goohele sabolo pupusugolone dogá, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, Godeeye diba pidileiso.
- 5 Osoloso edebeeyo mesie sabolo dogá, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, hamamee mipoo susuga hagee dibada mi dalaiso.
- 6 Osoloso edebeeyo goo tekepo Godeeye goomoga goo ee talai ono diya goolee sabolo dogá, diba goomoga sabolo dabalaiso.
Bei, diayo Godeeye goomoga goo ee talame, yayo diba pidileiso.

7 Osoloso edebeeyo emegei
sooloo dolone dogo,
diba goomoga sabolo
dabalaiso.

Bei, nei Godeeye
dimapoo sooloo
dolone badalaiso.

8 Osoloso edebeeyo hedebe
Godee mapoo goo
hoodolone dogo, diba
goomoga sabolo da-
balaiso.

Bei, diayo Godee
agalaiso.

9 Osoloso mesie dabalame
segeli odoos doloso
dogo, diba goomoga
sabolo dabalaiso.

Bei, Godeeye diba owolo
dio dalaiso.

10 Osoloso edebeeyo Godeeyo
howo woola goo
tekepo too maga dala
tolone dogo, diba
goomoga sabolo da-
balaiso.

Bei, diba Godeeye wiligi
doloso ka badoso.

11 Osoloso niyo amapoo
tei too goo maga edebeeyo
nimapoo to tokenee takoloso
dala tenelone nimaga game-
nee goo takooga, niba
goomoga sabolo dabalaiso.

12 Esiga niba sigabolone
goomege. Bei, Kei mi
mapoo nei toowa niyo
talame nibada hu sabolo olo
mopoodoo doloso moloso.
Esiga nimapoo dala tenelone
egee do egee dia amawe
diayo Godee maga to toloso
kokodo takomo silesibili
odoo daga hoogoo debei
mapoo dala hedebe egeesee
tenemeleeso.”

*Solu sabolo gadeebugu
sabolo*

*(Maka 9:50, Luka 14:34-
35)*

13 “Mi toowa mapoo debeli
odoo mapoo niyo solu masi
ka doso. Esino soluso
hadali me poogooga, nayo
solu ee see hadalame kasee
moodoolaiyo? Esiga solu
hadali me poogooga, yo goo
mauwe malaiso. Osoloso
mi mapoo togobuguga, ede-
beeyo dokodooga homoso
ebidileiso.

14 Esiga mipoo toowa
hamapoo debeli odoos susuga
mapoo niyo gadeebugu
masi ka doso. Bei, mubi
ma dokodoo mi edebeeyo
bia mologa, mi egee mada
malaimo. Haye. Yo
medee woola molo egeliso.

15 Esiga odoos heeso keme
pouloso tolo oso koo gagali.
Haye. Yo keme pouloso
odoo susuga oso o moso
kulodu dobolone gadeebugu
ee agalame woola pou
mageliso. 16 Egeesee maga
niyo mipoo toowa hamapoo
debeli odoos mapoo gadee-
buguloso dabalai tekepo.
Egeesee odoos susuga oso
niyo goo tekepo tolone egee
do ogoloso diayo nibada Ama
Godee Kei mi ma dokodoo
egee bado o hu dokodoo
poudileiso.”

*Godeeye tei magoo
hogugu*

17 “Esiga Moseseeye tei
magoo hogugu sabolo os-
oloso Godee maga to toloso
kokodo takomo silesibili
odoo oso Godeeyo to hogugu
ee ayo peegoo magalame ka

simidoo, niyo dee na goolee. Haye, ayo egeesee salame ka sibile. Esino ayo wulo diayo taka goo susuga ee tobuloso talame ka simi. ¹⁸ Esiga ayo nimapoo taka. Mipoo toowa sabolo kei sabolo mauwe pegelega osee mologa, Godeeye tei magoo ma kulodu hu bei pepuso heeso peegoo osugabalaime. Esino tei oso taka goo susuga oso tobuloso peledabalaiso. ¹⁹ Esiga edebeeyo Godeeye tei magoo ma kulodu tei pepooko hedebe mapoo mesilega badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo diya pepooko doloso badalaiso. Esino edebeeyo Godeeye tei magoo susuga mapoo mesiloso badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo toowa doloso badalaiso. ²⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo Godeeye tei magoo mapoo mesie goo oso tei eligili odo sabolo, osoloso Pelisi odo sabolo oso Godeeye tei magoo mapoo mesili goo ee dagadilega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badalaime.”

Kamanali goo

²¹ “Esiga Godeeye olo daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka goo ee niba olo duso, ‘Emegei bei mauwe wooloomalai tei. Esiga edebeeyo emegei bei mauwe wooloomaga, o

goo meedileiso.’ ²² Esino goo hamaga ayo see egeesee takooso. Edebeeyo emegei dimapoo kamana sabolo badoga, yo goo meedili mapoo ido palaiso. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no tokenee odo daga, niyo yo wiligi odo tebisa dimapoo ido peleso o goo meedilei tekepo. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no boobada odo daga, yo nei Dou mi mapoo toodalai tekepo.

²³⁻²⁴ Esiga nayo Godee mapoo emegei di bi tenelame badolone epedee omapoo nee odo oso namapoo egee gowoomolo gooleebuguga, nee emegei di bi ee omapoo magoloso see saga dilesos nee odo omapoo emegei di to takee. Osoloso see wedi sibilesos emegei di bi egee Godee mapoo tenee.

²⁵ Esiga namapoo goweli odo oso no goo meedili mapoo ido duga, no eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo saga emegei dee. Esino nayo goo egeesee moodelega poogooga, yayo no goo meedili odo mapoo ido peleso nee goo meedileiso. Egeeseega goo meedili odo oso no neliga moso gibadeli odo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso. ²⁶ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone nayo peegoo dilei eli galaime. Esino molee

yayo hesia sabolo tobuloso nayo yimapoo teneega, no peegoo dileiso.”

Adaba kooka sobo sabolo hedebe deli goo sabolo osoloso sobo pegeli goo

(Matiyu 19:19, Maka 10:11-12, Luka 16:18)

²⁷ “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo hedebe dalai tei,’ diso. ²⁸ Esino ayo nimapoo egeesee takooso, edebeeyo emegei dia kooka sobo mapoo howo todolone goo goolee ma kuloduga yibolo hedebe dalame gooleega, o goo goolee oso yo sobo egee sabolo olo hedebe diso.

²⁹ Esiga nee howo deedeo oso no tokenee talame gidoduga, nee howo deedeo egee tabigilei tekepo. Bei, nee howo bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo howo hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo.

³⁰ Osoloso nee dee deedeo oso no tokenee talame gidoduga, nee dee deedeo ee kobigilei tekepo. Bei, nee dee bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo dee hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo.

³¹ Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Edebeeyo osobo pagalame gooleega, yo sobo pegeli peipa mapoo to hoguguloso osobo mapoo tenee,’ diso. ³² Esino ayo nimapoo goo hamaga egeesee takooso, nosobo

na peegee. Esino kooka sobo agayo giso hee sabolo hedebe daga, yayo osobo egee pagalai tei mauwe. Esino yayo wulo goo hee maga osobo poogooga, yayo osobo ee goo tokenee mapoo gidoduso. Bei, sobo ogoso giso hee mapoo obuoga, yo odoo heeyo giso ee peedee huso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo ee huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

Goo talame tei mageli

³³ “Osoloso daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka ee niba olo gooleedooso, ‘No goo tei moodoolame Godee mapoo tei magooga, tei egee na gababie,’ diso.

³⁴ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no goo hee moodoolame tei na ye. Esiga no Kei mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye wiligi doloso badeli oso. ³⁵ Osoloso mipoo toowa eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye o homo kokusoloso badeli mi oso. Osoloso Yolusalem mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee wiligi odoo Godeeyo mi oso. ³⁶ Osoloso nee wiligi mapoo sigilone tei na ye. Bei, nayo egee takoo goo oso nee wiligi ma kulodu wudu heeso opusomo dalai tebile. ³⁷ Esiga odoo heeso nimapoo sibilesu takolone tou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee

takee. Osoloso niba goo ee talai gowooga, niyo hedebe gowe goo ee takee. Bei, niyo egeesee selega poogooga, niba gamenee takooso. Esiga gamenee takeli goo ee Saiten maga siboso.”

Nei su teli goo
(Luka 6:29-30)

38 “Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Odo heeso no woolone nee howo tabuguga, nei odo o howo tabigilei tekepo. Osoloso see odo heeso nee maga mapoo woolone mei hedebe dobuguga, nei o mei dobigilei tekepo.’ 39 Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no odo heeso namapoo tokenee goo kasee moodooga, nayo yimapoo nei goo egeesi masi na moodee. Esiga odo heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodio mapoo kobugulame heligi magalai tekepo. 40 Osoloso edebeeyo nee sedi talame goomogolone no goo meedili mapoo ido duga, nayo nee sedi egee sabolo osoloso nee kekeisoo dugo sabolo yimapoo tenee. 41 Osoloso odo heeso o bi kadaloso yibolo mi hee koola mapoo dilame sibilesa no giga, see nayo yibolo hodobo o bi eli sage kadadilei tekepo. 42 Esiga edebeeyo namapoo bi howaga, yimapoo wulo tenee. Osoloso edebeeyo namapoo bi howadalai goomogoga, yimapoo tenee.”

Nimapoo ha teli odo sooloo dele

(Luka 6:27-28,32-36)

43 “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Nee odo sooloo dolone namapoo ha teli odo hegie,’ diso. 44 Esino ayo goo hamaga nimapoo egeesee takooso, nimapoo ha teli odo ee sooloo dele. Egeeseelone nimapoo dala teneli odo halo dokodoo takolone ka debee. 45 Esiga niyo goo hageesee tolone dogo, goo oso niba tei ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli Godeeyo owolo dio doloso egee do goo ee ka eligiso. Egeesee ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo debeli odo sabolo osoloso tokenee teli odo mapoo osoko pa sabolo howo sabolo tobuloso tenemoloso. 46 Esiga niba hedebe nimapoo sooloo deli odo ee sooloo dolone dogo, niba nei tekepo talaisomo? Haye, talaime. Bei, tokenee teli odo sabolo egeesee seliso. 47 Osoloso niyo hedebe nee odo mapoo mo odo dolone badoga, egee goo tekepowa? Haye, peegoo debeli odo sabolo goo hageesee teliso. 48 Esiga nibada Ama Godeeye odo susuga sooloo dolone egee bado egeesi masi niba nose odo susuga sooloo dolone ka debee.”

6

Bi mauwe odo pidilei goo

1 “Esiga niba wulo edebeeyo agalame goo tekepo na tomo silesibe. Bei, goo

hageesee tomo silesiboga, nibada Ama Godee Kei ma dokodoo badeli maga nei talaime.

² Egeesee ma kulodu niba bi mauwe odo mapoo bi teneega, odo howo woola na tenee. Bei, goo goolee bakadio gweli odo oso odo susuga oso hedebe diba tekepo doloso takalame, diayo goo hageesee howo gisili moso mapoo osoloso mosobia domopoo tomo silesibiliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesee tomo silesibume, odo susuga oso diba ogoloso goomogolone egee do maga dibada nei tolone ka doso. Esiga diba Godee maga nei hee talaime. ³⁻⁴ Esiga nayo bi mauwe odo mapoo bi tenelame gooleega, nayo dimapoo mada tenee. Egeeseega Nama Godeeye nayo mada tekepo goo egee tomolo ogoloso namapoo nei tenelaiso.”

*Godee mapoo takeli goo
(Luka 11:2-4)*

⁵ “Esiga niyo Godee mapoo takolone goo goolee bakadio gweli odo masi na debee. Bei, diba odo susuga oso agalame, mosobia domopoo osoloso howo gisili moso ma kulodu malalo peleso tebisamolone Godee mapoo takalai, diba goomegeliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesee tolone egee do maga diba nei tolone doso. Esiga diba Godee maga nei hee talaime. ⁶ Esino nayo dokodoo takalame

gooleega, nee moso ma kulodu gadilesosulu kisiloso edebeeyo koo egeli Nama Godee mapoo dokodoo ka takee. Egeeseega nayo mada yimapoo egee takomolo ogoloso yayo namapoo nei tenelaiso. ⁷ Osoloso niyo yimapoo takolone Godeeyo goo gooleedelee poogoo odo oso dibada godee mapoo takeli egeesi masi takolone na debee. Bei, diayo Godee mapoo taka ee ma kulodu goo mauwe to diya sage takeliso. Bei, diayo goolee diayo sage takooga, dia godeeso duleiso, dee gweliso. ⁸ Esiga niyo diba egeesi masi goo mauwe Godee mapoo takolone na debee. Bei, niyo goomoga goo ee nibada Ama Godee yayo malalo olo gooleedoloso ka badoso. ⁹ Esino niyo Godee mapoo takooga, hageesee takee,

‘Ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli,
beeame susuga ma kulodu hedebe nee hu oso toowa doloso mele dee, odo susuga oso dokodoo poudalame.

¹⁰ Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

Osoloso Kei mi mapoo nayo goomoga goo egee tomolo goo ee
see mipoo hamapoo debeli odo oso tolone ka dabalame.

¹¹ Osoloso beeame susuga ma kulodu nei iyo nalai imapoo tenee.

12 Osoloso ibada goo toke-
nee hapoloso boobado
bigi.

Bei, iba nosee odo
susuga oso goo toke-
nee susuga imapoo
moodeli ee boobado
bigiliso.

13 Osoloso iba goo tokenee
mapoo na gidodi dee.

Esino iba Saitenso kit-
ulugu omaga peegoo
gilimado di.

[Bei, nayo wiligi doloso
badeli goo sabolo,

osoloso nayo kitulugu
egee molo sabolo,

osoloso nee hu oso toowa
doloso kookaiyo
moloso osee malaiso.

Hagee tei goo.]'

14 Esiga odo aboso
nimapoo tokenee goo
moodooga, niyo dia tokenee
ee boobado bigi. Niyo

egeeseega, nei nibada Ama
Kei mi ma dokodoo egee
bado oso nibada tokenee
hapoloso boobado bigileiso.

15 Esino odo aboso nimapoo
goo tokenee moodooga, niyo
dia tokenee ee boobado
bigilega poogooga, nei
nibada Ama oso nibada
goo tokenee ee hapoloso
boobado bigileime."

*Nei tei doloso Godee
mapoo takolone dabalai goo*

16 "Osoloso niba nei
tei doloso Godee mapoo
takolone dobolone, goo
goolee bakadio gweli odo
oso moodeli egeesee na
moodee. Bei, diba nei
tei doloso dobolone, mudu
poudoloso debeliso, odo
susuga oso diba nei tei

doloso debei ee ogoloso
gooleedalame. Esiga ayo
nimapoo taka. Diayo goo
egeesee moodoolone egee
do maga, edebeeyo dia
hu dokodoo olo poudooso.
Goo egeesee maga Godeeye
dimapoo nei hee tenelaime.

17 Esino no nei tei doloso
badolone Godee mapoo
takalame gooleega, nee
mudu howo hapoloso wudu
guloso ka badebee. 18 No
egeesee badoga, odo susuga
oso nayo nei tei doloso
egee bado goo ee diba
gooleedalaime. Esino odo
susuga oso koo egeli Nama
Godeeye nayo mada nei
tei doloso egee bado goo
ee ogoloso namapoo nei
tenelaiso."

*Bi bei doloso badalai goo
(Luka 11:34-36, Luka
12:33-34, Luka 16:13)*

19 "Esiga niba mi toowa
hamapoo haga bi bei
mooloogoo magoloso na
debee. Bei, mi toowa
hamapoo nibada bi abo siso
nalis. Osoloso abo emisia
ki nadoloso tokenee peliso.
Osoloso abo heli teli odo oso
gasibilesi heli teliso. 20 Esino
niba Godeeye goomoga goo
ee tolone ka debee. Niyo
egeesee seega, Godeeye Kei
mi mapoo nei nimapoo
tenelaiso. Mi omapoo siso
nee bi koo nali, osoloso
mi omapoo bi emisia ki
nadoloso koo tokenee peli,
osoloso heli teli odo oso
gasibilesi nee bi heli koo teli.
21 Nimapoo bi bei toowa ma

mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

²² Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. ²³ Esino nee howo oso tokenee poga, nee su susuga neliga malaiso. Egeesee ma kulodu namapoo gadeebugu egee molo semidiloso badoga, no tei diya neliga ma kulodu badoso.

²⁴ Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga niyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

Tei toloso dobolone haga na goolee

(Luka 12:22-31)

²⁵ “Esiga ayo nimapoo taka, niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso howo nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na goolee. Bei, nei nalai bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁶ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso

mauwe. Esino nibada Ama Godeeye Kei mi ma dokodoo egee bado oso dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁷ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagilisomo? Haye.

²⁸ Esiga niba kasee maga kali bi mapoo haga goolee sabolo ka dabala? Esino niba dobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diba dieso nediliyo pidilame tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. ²⁹ Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoo toboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobudu meli palapalawa oso tekepo oso dugo tekepo Solomonoye kali ee dagadi. ³⁰ Esiga dobudu meli palapalawa tekepo oso epei bou gasibilesa moloso, see beame hee mapoo wooseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Bei, niyo Godeeyo howo woola goo toowa ka moloso. Odoo niba tei too kibile.

³¹ Esiga niba goo koudulone dobolone egeesee na goolee, ‘Iyo nei sabolo howo sabolo kamapoo talaisoba? Osoloso iyo dugo kalai bi kamapoo talaisoba?’ dee na goolee. ³² Bei, peegoo

debeli odoos bi hageesee magadiya goolone debeliso. Esino Nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedoosoo. ³³ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli goo ee goolone, daga malalo nibada Ama yayo goomoga goo ee tolone ka debee. Niyo egeeseega bi susuga niyo egee esig-amolo ee nei yayo nimapoo tenelaiso. ³⁴ Esiga niba godigi gooso peledabalai mapoo goo haga koudulone na debee. Bei, godigi eyo goo ee godigi eyo goo oso. Esino niba epei eyo goo ee goolone ka debee.”

7

Emegei dia goo wulo goo mauwe na meedi
(Luka 6:37-38,41-42)

¹ “Niyo nee odoos heeyo goo wulo goo mauwe na meedi. Esino niyo egeesee meediga, nei Godeeye nibada goo onosee hedebe egeesee meedileiso. ² Bei, niyo emegei dia goo kasee meediga, nei nibada goo onosee Godeeye hedebe egeesi meedileiso. Niyo goo tebia hedebe egeesi meediga, nei yayo niba nosee tebia hedebe egeesi meedileiso.

³ No kasee maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala? ⁴ Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega no see kaseega nee

odoo mapoo takolone, ‘Nee howo mapoo gelesi pepooko egee molo ayo tabiga,’ dee ka takeliyo? ⁵ No tei goo goolee bakadio gweli odoos. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo ee tabigi. Egeeseega nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso nayo tabigilei tebileiso.

⁶ Godee mapoo tenelai bi ee so mapoo na tenee. Bei, soso namapoo see wedi sibilesa no palaiso. Osoloso namapoo bi tekepo egee molo be mapoo na togobise. Bei, beso bi mapoo homosoo tooboomo siloga tokenee palaiso.”

Esiga agalaiso
(Luka 11:9-13)

⁷ “Esiga ayo nimapoo taka, niba woosaga. Egeeseega, nimapoo tenelaiso. Osoloso niba esie. Egeeseega, niyo agalaiso. Osoloso niba osulu mapoo kalamadi. Egeeseega osulu nimapoo yamagalaiso. ⁸ Bei, woosali odoos oso goo talaiso. Osoloso esieli odoos oso goo agalaiso. Osoloso osulu mapoo kalamadili odoos mapoo osulu yamagalaiso.

⁹ Esiga edebeeyo owoloye wo nalame woosaga, yimapoo yo tenelaisomo? ¹⁰ Osoloso yayo see di nalame woosaga, nayo yimapoo sa tenelaisomo? Haye. ¹¹ Niba tokenee odoos, esino niyo nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai goo ee niba gooleedoosoo. Esiga ibada

Ama Godee Kei mi ma dokodoo egee bado yayo yimapoo bi woosali odo mapoo bi tekepo teneli goo ee niba gooleedooso. ¹² Niba edebeeyo goo hee nimapoo moodoolame goomogoga, daga niyo dimapoo goo egee moodee. Bei, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo oso to hogugu oso eligi goo eyo bei hagooso.”

Osulu pepooko
(Luka 13:24)

¹³ “Esiga osulu pepooko maga gadi. Bei, Dou mi mapoo dili osulu ee diya toowa osoloso eli onosee diya toowa. Egeesee maga odo bei oso osulu omaga galagadilesi eli omaga ka diyadagamoloso. ¹⁴ Esino gie badeli mapoo gadili osulu ee diya pepooko. Osoloso eli omapoo dili onosee diya pepooko. Esiga odo aboso eli egee ogoloso omaga ka diyadagamoloso.”

Gamenee goo eligili odo medee hoodo ege
(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Niba obeeamo! Gameenee goo eligili odo medee ege. Bei, diba kolo ma dokodooga odo tekepo masi nimapoo sibiliso. Esino dibada kulodu dobu so kamanali egeesi masi nimapoo sibiliso. ¹⁶ Esiga niba diayo suso goo moodoo maga diayo egee do goo ee ogoloso gooleedeliso. Bei, pigi ko sabolo osoloso geleipi ko sabolo we ti maga ko koo

peeya. ¹⁷ Esiga homo su tekepo oso homokoko tekepo peliso. Osoloso homo su tokenee oso homokoko tokenee peliso. ¹⁸ Esiga homo su tekepo oso homokoko tokenee koo peeya. Osoloso homo su tokenee oso homokoko tekepo koo peeya. Haye. ¹⁹ Egeesee ma kulodu homo su kaso homokoko tekepo pelega mologa, homo egee heemagoloso dou mapoo toodalaiso. ²⁰ Esiga gamenee goo eligili odo ee diayo goo moodoo maga dia goo ee ogoloso niba gooleedalaiso.

²¹ Esiga haga odo susuga oso amapoo Lodee, Lodee dolone egee do oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileime. Esino odo agayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado yayo goomoga goo ee tomo siloga, hedebe odo egee bia oso gasibileiso. ²² Esiga goo meedili beame mapoo odo aboso sibiliso amapoo egeesee takalaiso, ‘Lodee, Lodee, iyo nee hu maga Godeeyo to takomo silesibiliso, osoloso nee hu maga odo bo holo paladee peegoo hasisobugu dolone silesibulone goo toowa opusomo di moodoomo silesibiliso,’ dee takalaiso. ²³ Esino nei ayo dimapoo egeesee takalaiso, ‘Niba a gooleede. Esiga niba amaga peegoo diyadee, niba tokenee teli odo,’ dee takalaiso.”

Moso tegeli odo bakadio
(Luka 6:47-49)

24 “Edebeeyo to ayo eligi duloso mesiloso siloga, yo odoo goo medee gweli oso moso tagalame mi nelegedi dooloso omou sooloso moso tegei odoo egeesi masi badoso. 25 Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo weino, moso egee kibiya meleeso. Bei, moso omou mi nelegedi doloso omou ka sooga. 26 Esino edebeeyo to ayo eligi duloso mesilega siloga, yo odoo goo medee koo gweli oso moso tagalame mi nelegedi doolega omou sooloso, moso tegei odoo egeesi masi badoso. 27 Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo woome, moso egee kibilega saga goboloso guobuguso.”

28 Yesuye goo hagee eligimeleso koodobume, odoo susuga yayo eligi du oso diya howoogadooso. 29 Bei, yayo eligi ma kulodu tei eligili odoo oso eligi egeesi masi koo eligime. Esino yayo odoo diya kitulugu oso eligi masi eligiso.

8

Yesuye odoo agagisa bia tekepo pa
(Maka 1:40-45, Luka 5:12-16)

1 Yesu mubi ma dokodooga kumoo moulome, odoo mooloogoodoo bei oso

yima hamamee diyadeeso. 2 Egeesee semelee beeamo domo mapoo odoo agagisa bia* sibilesa Yesuwo homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeesee takaso, “Lodee, nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodee,” diso.

3 Esemee Yesuye o deeso odoo egee sigilone egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai a goomogo. Esiga no tekepo pe,” diso. Esemee epedee omapoo o kolo mapoo agagisa bia mauwe poogooso.

4 Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo dilesa no ayo tekepo moodoo goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino nayo dilesa Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mapoo nee su tekepo pa goo ee ka eligi. Osoloso odoo susuga oso ogoloso no tekepo moodoo goo ee gooleedalame, nayo Moseseeye tei magoo ee dodolone, nee su tekepo moodoo omaga emegei di bi tenee,” diso.

Loum ha teli gibadeli odoo oso tei too goo
(Luka 7:1-10)

5 Yesu Kapeniyum mi mapoo dilesa peledoboome, Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo* oso yo pidilame Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, 6 “Lodee, mo tou teli odoo hee diya

* 8:2: odoo agagisa bia: Yu odoo dia tei oso takolone, odoo agagisa bia hageesee ee Godeeyo howo woola kee kauwe deliso. Osoloso Yu odooso diba sigilei tei deliso. Goo egeesee maga yo tekepo palame Yesu mapoo ka howa. * 8:5: Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo hagee Yu odoonee.

paiyega su kakawoo bugu-
loso tiamoloso,” diso.

⁷ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo sibilesó yo tekepo palaiso,” diso.

⁸ Esino Loum ha teli odoó gibadeli odoó oso nei egeesee takaso, “Lodee, nayo mo mosopoo sibilei, a tebile. Esino mo tou teli odoó ee tekepo palame, no wulo omaga tobudulone toso idagee. ⁹ Bei, anosee odoó abo dia tou teli odoó. Osoloso odoó aboso mo tou teli odoó doloso dobolone mo to mapoo mesiloso silesibiliso. Esiga ayo mo tou teli odoó hee mapoo, ‘no koo diye’ daga, yo omapoo diliso. Osoloso see odoó hee mapoo takolone, ‘no hamapoo sibeye’ daga, yo sibiliso. Osoloso see mo tou teli odoó hee mapoo takolone, ‘no goo hagee teye’ daga, yo goo ee teliso. Esino mo tou teli odoó ee tekepo palame nayo wulo toso idagee.”

¹⁰ Yesu to hagee duloso howodolone yima hamamee sibadee odoó susuga mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isael mi mapoo silee ee ma kulodu kibiya tei too odoó hee yo egeesi egele. ¹¹ Esiga ayo nimapoo taka, mi opusomo opusomo di maga sibilesó, Godeeye wiligi doloso badeli Kei mi mapoo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob sabolo hodobo mooloogoodoloso nei nalame dabalaiso. ¹² Esino Yu odoó tei tele poogoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Egeeseega

omapoo dobolone mei gisile sabolo pupusigilone dabalaiso.”

¹³ Esemé Yesuye Loum ha teli gibadeli odoó mapoo egeesee takaso, “No nee mosopoo di. Nayo goo peledalaiso doloso tei too oso goo peledabalaiso,” diso. Egeesee seemelee mapoo Loum ha teli gibadeli odoó o tou teli odoowo mosopoo paiyega tiamelee odoó ee olo weidooso.

Yesuye odoó susuga tekepo pa

(Maka 1:29-34, Luka 4:38-41)

¹⁴ Osoloso Yesu Pitayo mosopoo diso. Yo omapoo dileso egeino, Pitayo nalobo paiyeso kolo dei moodoome tiamolome egeiso. ¹⁵ Esemé Yesuye sobo egeeyo dee mapoo sigime, paiye weidooso. Osoloso yo toboloso wo siloso Yesu mapoo te-neeso.

¹⁶ Osoloso habe omapoo odoó susuga oso bo holo paladee susuga Yesuye badebei mapoo iyado sibadeeso. Esemé yayo to kitulugu sabolo takeme, bo holo susuga odoó ma kuloduga peegoo hasisobuguloso, odoó paigiga susuga ee tekepo paso. ¹⁷ Esiga Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoó Aisayaye daga hoogoo to taka sabolo tebilame siso. Bei, yayo egeesee takaso, “Yayo ibada paiye susuga egee molo yayo tolone iba tekepo paso.”

Yesuye di hamamee dadalai goo

(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yesuye odoo susuga oso yimapoo sibilesi mooloo-goodoo ogoloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. ¹⁹ Osoloso beeamo omapoo tei eligili odoo heeso sibilesi yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kamapoo dusomo, nayo di ayo hamamee deede sileiso,” dee takaso.

²⁰ Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Dobu soso debeli mi moloso, osoloso soso tieseli dibada ou moloso. Esino Odoo Holo ayo tieli moso mauwe,” diso.

²¹ Osoloso odoo abo Yesu ma hamamee dadagamo silesibili ee ma kulodu odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, a no dadalai goomogo. Esino nayo epedee amapoo beeamo tenee, a mo ma toga bouleiya.” dee takaso.

²² Esemu Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No a deede sibe. Tei tele poogoo odoo ee odoo wedia masi doso. Esiga diayo dia odoo wedia eyo kou ee boulei tekepo,” diso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Maka 4:35-41, Luka 8:22-25)

²³ Esemu Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesi du mapoo dalaga poogoloso diyadeeso. ²⁴ Diba

diyadagamolome, haga bologelega i toowa sibume, howo ki toowa simiso. Osoloso howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasooso. Esino Yesu du ma kulodu tiameleeso. ²⁵ Esemu Yesu o hamamee dili odoo oso dileso Yesu tidibugulone yimapoo egeesee takaso, “Lodee, nayo iba pidi. Iba howoso nalasoo!” dee takaso.

²⁶ Esemu Yesu yo tia hogabuloso dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega haga ka ebiala? Niyo tei too diya pepooko,” diso. Osoloso yayo toboloso i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esemu i sabolo howo ki sabolo omapoo koodobume, abei see howo gie paso.

²⁷ Esemu Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee ogo odoo bele? Poo sabolo osoloso howo ki sabolo oso o to mapoo duloso koodobiaso,” dee takaso.

Yesuye odoo bo holo pala bakadio tekepo pa

(Maka 5:1-20, Luka 8:26-39)

²⁸ Osoloso Yesu abei hodiokoo daboogoloso Gadala odoo eyo mi mapoo dileso peledabaso. Yo omapoo dileso peledoboome, odoo bo holo pala bakadio oso odoo bi maga yimapoo sibadeeso. Odoo bakadio hagooso halabagamo silesibilone diya kitulugu sabolo silesibume, mosobia odoo oso wedia eyo bi eli omaga

koo silesibili. ²⁹ Esemé odoo bo holo pala oso Yesu mapoo sibilesó toso neligidi egeesee takaso, “Godeeyo owolo, nayo imapoo ogoó goo moodoolame ka simiyo? No Godeeye beame magoo mapoo sibilega wulo domo mapoo iba ee tokenee palame ka simiyo?” diso.

³⁰ Diayo tebisamelee koola mapoo be hu mooloogoodoo toowa oso mi namo silesibiso. ³¹ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Nayo iba peegoo hasisobuguga, iba be ma kulodu galaga di dee takee,” diso.

³² Esemé Yesuye diba be ma kulodu galagadi diso. Egeesee seemelee domo omapoo odoo bakadio hagee bia dia kuloduga bo holo peegoo galagadilesó be ma kulodu galagadiso. Esemé be mooloogoodoo susuga oso godobia maga kukulo meilesó, howomoo wediaso.

³³ Be bali odoo oso goo hagee ogoloso, saga o mosobia mapoo hoguodilesó be mapoo goo peledaba sabolo osoloso odoo bakadio tekepo pa goo ee oposusumo sileeso. ³⁴ Esemé mosobia omapoo debeli odoo susuga oso Yesu agalame diyadeeso. Diba dileso yo ogoloso yimapoo howolone egeesee takaso, “No ibada mi hamaga peegoo di,” dee takagameleeso.

9

Yesuye odoo su kakawa poogoo tekepo pa
(Maka 2:1-12, Luka 5:17-26)

¹ Osoloso see Yesu o hamamee dili odoo sabolo du ma kulodu meilesó bulumaloso o midee Kapeniyum mapoo dalo soowaso. ² Diba omapoo dalo sooweleso peledoboome, odoo aboso odoo su kakawa poogoo ee kida mapoo tiediloso Yesu mapoo imado sibadeeso. Esemé Yesuye diayo tei too goo ee ogoloso odoo su kakawa poogoo yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no howaleegee. Nee goo tokenee ee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

³ Esino tei eligili odoo abo oso Yesuye egeesee taka duloso gowoolone diesono egeesee takaso, “Odoó ha-gooso Godee bolo takoo,” diso*.

⁴ Esino Yesu diayo goo goolee olo ogoloso egeesee takaso, “Niba kasee maga ayo taka goo mapoo dooboo goolone diya gowoolone ka dabala? ⁵ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo olo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu ee niyo gooleedalaime. Esino ayo yimapoo takoo,

* 9:3: Tei eligili odoo diba Yesu yo Godeeyo owolo, osoloso goo tokenee hapalai kitulugu Godeeye tenee yimapoo moloso doloso tei tele.

'No toboloso nee kida toloso di,' daga, yo toboloso duga, odo tekepo peli kitulugu amapoo molo doloso niyo gooleedalaiso. ⁶ Esino Odo Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mi toowa hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso." Osoloso yayo odo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, "No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di," diso. ⁷ Esem e odo su kakawa poogoo toboloso o mosopoo diso. ⁸ Esem odo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone Godeeyo hu dokodoo poudulone debeiso. Bei, Godeeye kitulugu hagee odo mapoo tenee ogoloso.

Yesuye Matiyu idoo

(Maka 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Goo hagee koodobume Yesuye dulone egeino, tekisi molee teli odo Matiyuye tekisi molee mageli moso ee ma kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Ama hamamee sibe," diso. Esem yo toboloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁰ Yesu o hamamee dili odo sabolo Matiyuwo mosopoo peleso nei nolone doboome, tekisi molee teli odo sabolo osoloso tokenee teli odo oso sibilesa dibolo mooloogoodoloso nei nolone debeiso. ¹¹ Esino Pelisi odo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesuwo hamamee dili odo mapoo

egeesee takaso, "Bei kasee maga nibada eligili odo oso tekisi molee teli odo sabolo osoloso tokenee teli odo sabolo nei nolone ka badabala?" diso.

¹² Esem Yesuye to hagee duloso nei egeesee takaso, "Odo paile poogoo ee melesenee neli odo mapoo koo diya. Esino hedebe odo paigiga oso melesenee neli odo mapoo ka diya. ¹³ Esiga Godeeyo to booka ma hogugu oso egeesee takooso, 'Emegei sooloo dolone nei pidi nei pidi dolone dabalai goo ee ayo diya gooleeso. Esino nei niyo amapoo gala hu woloso tenelai goo ee ayo haga koo gweli,' dee takooso. Esiga niyo dileso to hagee takoo goo eyo bei medee gooleede. Bei, ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi," diso.

Yesuye nei tei doloso debeli goo ee eligi

(Maka 2:18-22, Luka 5:33-39)

¹⁴ Beeame heeso Yoneeyo hamamee dili odo oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, "Ibolo osoloso Pelisi odo sabolo Godee mapoo takolone dobolone nei tei doloso debeliso. Esino bei kasee maga nee hamamee dili odo ee nei tei delega ka dabala?" diso.

¹⁵ Esem Yesuye dimapoo wudu takolone nei egeesee takaso, "Sobo hulei odo oso

sobo hulame nei mopoodoo doloso o odoo gilimileiso. Egeeseega o odoo susuga sibilesi gooholone nei tei doloso dabalaisomo? Haye. Diba goomoga sabolo sobo huli odoo sabolo hodobo dobolone nei nolone hodobo dabalaiso. Esino beeambe heeso sobo huli odoo ee dimaga peegoo ido duga, diba nei tei doloso dabalaiso.”

¹⁶ Yesuye wudu takolone see egeese takaso, “Edebeeyo dugo nape mapoo dugo dia koodoloso omapoo opodoloso koo dusiya. Bei, dugo egee hapoloso magooga, dugo dia oso gawoolone sesegawe oso, dugo nape ee tologodoloso ou toowa moodolaiso. ¹⁷ Osoloso see edebeeyo wain i dia ka tolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seeya. Bei, wain i dia oso kitulugu oso ka tolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee hodalaiso. Osoloso ka tolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. Esiga wain i dia ee medee ka tolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. Egeeseega wain i sabolo osoloso ka tolo gout be koloso moodoo sabolo tokenee palaime.”

Yesuye sobo holo sabolo osoloso sobo hee tekepo pa
(Maka 5:21-43, Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesuye Yoneeyo hamamee dili odoo mapoo to osee takomolome, howo

gisili moso gibadeli odoo oso sibilesi Yesuwo homo beiyopoo gawuloso badolone egeese takaso, “Mo sobo holo epedee taso. Esiga nayo sibilesi yo o gie badeli see talame nee deeso sige,” diso. ¹⁹ Esemé odoo ogoso toboloso dime, Yesu o hamamee dili odoo sabolo tebisaloso yibolo hodobo diso.

²⁰⁻²¹ Diba osee diyadaga molome, sobo hee aso woolooma koodobilega dugo 12 ma kulodu badebei oso Yesuwo dugo mapoo sigilame yima hamamee sibilesi egeese gooleeso, “Ayo dugo Yesuye ka eyo su mapoo wulo sigoga, a tekepo palaiso,” dee gooleeso. Osoloso hegi sibilesi sigeso.

²² Esemé epedee omapoo Yesu bidi toboloso sobo ogoloso yimapoo egeese takaso, “Mo holo, no howaleege. Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso,” diso. Esemé epedee omapoo sobo egee olo tekepo paso.

²³ Osoloso Yesu see abaga howo gisili moso gibadeli odoo eyo mosopoo palaiso. Diba omapoo peleso egeino, odoo aboso goohole sabolo dobolone bogobou masi gawulone doboome egeiso. Esemé odoo aboso pupusigameleeso. ²⁴ Yesuye goo hagee ogoloso dimapoo egeese takaso, “Niba peegoo diyadee. Sobo holo hagee koo tamoloso. Esino yo wulo tiamolo,” diso. Esemé diayo Yesuwo to duloso

tei telega poogoloso wulo yiligameleeso. ²⁵ Esino Yesuye odoosusuga peegoo diyadee doloso sobo holo oso tamelee moso ee ma kulodu peleso o dee mapoo tooso. Esemesobo holo tamelee oso ta maga see hogabiaso. ²⁶ Esememi su koola omapoo debeli odoosusuga mapoo goohagee dudobuguso.

Yesuye odoosusuga howo neliga sabolo osoloso odoosusuga to koo keli ee tekepo pa

²⁷ Yesu moso omaga miyomoo meilesodimeleeno, odoosusuga howo neliga bakadio oso yima hamamee tobolosodulone toso neligiditakolone egeesee takaso, "Deibidiyomawe*", nayo iba soolodologa, iba pidi," deetakomodiyadeeso.

²⁸ Osolososusuga Yesu yo see moso kulodupolome, odoosusuga howo neliga bakadio oso yayo badebeimapoo sibadeeso. Esemesusuga Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba tei tosomo, ayo niba tekepo moodolai a tebia?" deetakaso. Esemediayo to nei egeesee takaso, "O, Lodee. Iba tei toso," deetakaso.

²⁹ Esemesusuga Yesuye dibada howo mapoo sigolone egeesee takaso, "Niyo amapoo tei too goosusuga maga niyo goomoga gooepeledabalaiso," diso. ³⁰ Esemedibada howo ee tekepo paso. Esinosusuga Yesuye to kitulugusabolo dimapoo egeesee

takaso, "Niyo dileso goohagee odoosusuga abo mapoo na takee," diso. ³¹ Esino odoosusuga bakadio oso mi su koola omapoo debeli odoosusuga mapoo Yesuwo gooe oposusumodiyadeeso.

³² Odoosusuga howo neliga tekepo pa bakadio oso epedee omaga peegoo diyadagamolome, odoosusuga aboso odoosusuga bo holo pala Yesu mapoo ido simiso. Odoosusuga hagee bo holosoyima kulodubadolone, to kelega badeliso. ³³ Esino Yesuye bo holo ee yimaga peegoo hasisobugume, yo see to keiso. Esemesusuga odoosusuga goohagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, "Iba Isalael mi ma kulodudaga goohageesee egele," deetakaso.

³⁴ Esino Pelisi odoosusuga oso egeesee takaso, "Bo holo diawiligi odoosusuga oso Yesu mapoo kituluguteneega, yayo kitulugumaga bo holo peegoo hasisobugulone ka silo," deetakaso.

Yesuye odoosusuga diya sooloo deli

³⁵ Osolososusuga Yesuye mi susuga ma kulodusilone, Yuo doowo howo gisili mososusuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligidolosobadeli gooe eligimosileeso. Osolosoyayo odoosusuga paigigasusuga tekepo poomosileeso. ³⁶ Egeesee lone Yesuye odoosusuga ogoloso diya soolodalaso. Bei,

* **9:27:** Deibidiyomawe deli hu eyobei ee Godeeye hudi magoo dolone takooso.

diba pidili odoo mauwe goo tiadoloso dobolone, sipi beso odoo diba bali mauwe debeli egeesi masi debeiso. ³⁷ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Homolee ma kulodu nei susuga olo bi moodooloso goolai ee moloso. Esino nei ee gooloogalai tou teli odoo haga beinee. ³⁸ Esiga homolee gibadeli odoo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu nei gooloogalame tou teli odoo abo diye dalame," diso.

10

Yesuye odoo 12 hesiga

(Maka 3:13-19, Luka 6:12-16)

¹ Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso, yayo dimapoo kitulugu teneeso, diayo silesibulone odoo susuga dima kulodu bo holo paladee ee peegoo habuguloso, odoo paigiga susuga tekepo palame.

² Esiga Yesuye diye di odoo 12 hagee bia dia hu ee hagooso. Saimon, o hu hee Pita, osoloso omolo Endulu, osoloso Sebidiyo owolo bakadio Yemes dio Yonee dio, ³ osoloso Pilipi, osoloso Batolome, osoloso Tomas, osoloso tekisi molee teli odoo Matiyo, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Tadiyes, ⁴ osoloso Loum gamalee mapoo ha teli odoo Saimon, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasalaiso).

Yesuye odoo 12 diye di

(Maka 6:7-13, Luka 9:1-6)

⁵ Yesuye odoo 12 hagee bia diye dolone dimapoo egeesee takaso, "Niyo duga, Yu odoonee mapoo osoloso Samaliya odoo mapoo na di. ⁶ Esino niba Isalael odoo mapoo di. Bei, diba sipi be hu oso diba bali odoo mauwe debeli egeesi masi doso. ⁷ Esiga niyo dilesio Godeeyo to egeesee takee, 'Godeeye wiligi doloso badeli goo ee olo koola too-booso,' dee takomo diyadee. ⁸ Egeeseelone odoo paigiga susuga tekepo pe, osoloso odoo wedia mapoo see gie badeli tenee, osoloso odoo agagisa bia see tekepo pe, osoloso odoo ma kulodu bo holo paladee peegoo hasisobigi. Ayo nimapoo kitulugu hagee nei mauwe teneeso. Esiga niyo odoo susuga pidimo silone, tou eyo nei talame na howamo silesibe.

⁹⁻¹⁰ Niyo dulone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso sedi bakadio sabolo, osoloso homo mapoo kali bi hee sabolo, osoloso susu sabolo tolosa na diyadee. Bei, tou teli odoo ee dia tou eyo nei talai tebiliso.

¹¹ Niyo mi hee mapoo dilesio, mi omapoo odoo hee niba medee egeli esie. Niba odoo egeesee ogoloso yibolo hodobo o mosopoo debee. Osoloso mi egee poogoo dilega osee dobolone, yibolo o moso omapoo debee. ¹² Osoloso niba moso hee mapoo ido pologa,

niyo moso omapoo debeli odoo mapoo emegei di to egeesee takee, 'Godeeyo mesie goo oso nibolo mele dee.'¹³ Egeesega moso ee ma kulodu debeli odoo oso emegei dolone mesie sabolo niba moso kulodu iyado pologa, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaiso. Esino diayo niba dibada moso kulodu iyado pelega poogooga, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaimo.¹⁴ Esiga niba mi hee mapoo duga, edebeeyo niba idilega poogoloso nibada to mapoo mesilega poogooga, mi egee poogoloso dulone, megegu nibada homo mapoo mologa omapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooledalame.¹⁵ Esiga ayo nimapoo taka, mosodei kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadalega poogooga, nei Godeeye meedilei beame omapoo, dala toowa diayo talai oso Sodom bia sabolo osoloso Gomola bia oso dala talai ee dagadileiso."

Dala egee sibo eyo goo

(Maka 13:9-13, Luka 21:12-17)

¹⁶ "Esiga ayo niba sipi be hu masi dobu so kamanali ma kulodu diye deeso. Esiga niba hebise masi dobolone medee goolee sabolo bolone ka debee. Osoloso niba molo masi dobolone niyo debi ma kulodu goo tokenee mauwe debee.

¹⁷ Esiga niba obeeamo. Edebeeyo niba toloso goo meedili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso niba dibada howo gisili moso mapoo ido peleso wooloogolone dabalaiso.¹⁸ Osoloso niba mo goo maga gamalee wiligi odoo tebisa sabolo osoloso wiligi odoo toowa tebisa abo dia mudugiyopoo ido peleso omapoo holoogalaiso. Esino niyo omapoo peleso mo goo ee dimapoo osoloso Yu odoonee mapoo takolone dabalaiso.¹⁹ Egeesee ma kulodu edebeeyo niba goo meedili moso mapoo ido pologa, niyo takalai goo ee haga na goolee. Bei, beame omapoo Dio Tei oso niyo takalai goo goolee tekepo ee nimapoo tenelaiso.²⁰ Esiga niba niso goolee takalaimo, esino Nama Godeeye Dio Tei nimapoo tenee oso nibolo toboloso goo goolee tekepo teneega niyo egeesee takalaiso.

²¹ Beame omapoo edebeeyo emei dio omolo dio wooloomalame diba goweli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso amaye owolo mapoo egeesee salaiso. Osoloso owoloye dibada ama dio owee dio mapoo mesilega poogoloso diba wooloomalame tiasalaiso.²² Bei, niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo hegia toowa malaiso. Esino edebeeyo eyo tei too kibiloso badolone hoo poogoo mapoo dilesio peledobooga, yo bado-

boso kookaiyo gie badeli talaiso. ²³ Esiga odoosusuga oso nimapoo dala teneega, mi omaga mi hee mapoo kukulo diyadee. Esino ayo nimapoo taka. Niyo egeeseelone Isalael mi toowa ma kulodu mi pepooko susuga mapoo Godeeyo to osee takomo silesiboga, Odoos Holo ayo omapoo sibileiso.

²⁴ Esiga hamamee dili odoos oso dia eligili odoos ee dagadileso koo badoso. Osoloso tou teli odoos oso dibada wiligi odoos taba ee dagadileso koo doso. ²⁵ Egeesee ma kulodu dibada eligili odoos mapoo goos heeso peledaba hedebe egeesee oso o hamamee dili odoos dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. Osoloso wiligi odoos taba mapoo goos heeso peledaba hedebe egeesee oso o tou teli odoos dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. A nibada wiligi odoos doloso ka badoso. Esiga odoos aboso a hu tokenee Belsebul* hediga, niba noseehu diya tokenee hedigileiso.”

*Mi odoobolo na ebi
(Luka 12:2-7)*

²⁶ “Esiga niba goweli odoos ee bolo haga na ebi. Bei, goos susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goos ee see woola takooga duleiso. ²⁷ Esiga ayo nibolo silone goos abo hedebe nimapoo

takeli susuga ee see niyo woola yiligebigi. Osoloso ayo nimapoo goos hee mada dulu mapoo takooga, goos egee niyo moso omu ma dokodoo peleso see woola takee. ²⁸ Esiga niba odoos nimapoo goweli ee bolo haga na ebi. Bei, diba hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomalai diba tebile. Esino niba hedebe Godeebolo obulone ka debee. Bei, yayo nibada su sabolo osoloso dio sabolo tokenee palame, Dou mi mapoo toodalai yo tebia. ²⁹ Esiga niba goolee, só pepuso bakadio ee wulo moleeko ta hedebose teli. Esino ee ma kulodu só pe heeso talai ee ibada Ama Godeeye koo goomogoga, só pe egee talaime. ³⁰ Esiga nibada wiligi mapoo wudu susuga egee molo, Godee yo olo gooleedoo. Bei, yayo susuga olo hesigaso. ³¹ Esiga niba haga obugulone na debee. Bei, Godeeyo howo woola sóso goos toowa koo moloso. Haye. Niyo goos toowa ka moloso.

³² Esiga odoos agayo odoos howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goos ee yiligebuguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoos dalaiso. ³³ Esino odoos agayo odoos howo woola tobudulone yayo amapoo tei tele poogoo goos ee woola yiligebuguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo

* **10:25:** Belsebul ee Saiteneeyo hu hee.

howo woola yo mo odoonee dalaiso.”

Domo pilei goo

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Esiga niba ayo mi toowa hamapoo mesie goo tosimi dee na goolee. Haye, ayo mesie goo tosimibile, esino domo pilame ka simi. ³⁵ Esiga ayo simi goo eyo bei egeesee moloso.

Giso holo oso amabolo domo pileiso.

Osoloso sobo holo oso oweebolo domo pileiso.

Osoloso gisowo osobo oso odoowa dio domo pileiso.

³⁶ Esiga egeesee ma kulodu nee soosoosoo namapoo ha teli odoo doloso dabalaiso.

³⁷ Edebeeyo ama sabolo, owee sabolo, owolo giso holo sabolo, osoloso sobo holo mapoo diya goolee sabolo badolone, hee a goolee pepooko mologa, yo ayo di hamamee deedee sibilei tebile. ³⁸ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso, ayo di hamamee dedelega poogooga, yo ayo di hamamee deedee sibilei tebile. ³⁹ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo balai daga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli osugobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.”

Nei tekepo talai

(Maka 9:41)

⁴⁰ “Edebeeyo niba o mosopoo gilimado pologa, yayo a ido poloso. Esiga edebeeyo o mosopoo a ido pologa, yayo mo Ma Godee a diye di ee ido poloso. ⁴¹ Osoloso edebeeyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoe ee ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoe oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. Osoloso edebeeyo Godeeyo howo woola odoe tekepo ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godeeyo howo woola odoe tekepo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. ⁴² Osoloso edebeeyo mo hamamee dili odoe hee wuluge ogoloso yimapoo bi pepooko wulo howo egesi keneega, yo nei toowa talaiso. Esiga hagee tei goo.”

11

¹ Yesu o hamamee dili odoe ¹² mapoo goo hagee taka koodobuloso see Gelili mi toowa ee ma kulodu Godeeyo to takomo silame diso.

Yesu dio osoloso Yonee odoe howo oluguli dio

(Luka 7:18-35)

² Yonee odoe howo oluguli oso neliga moso ma kulodu badolone, Kelisoye goo tomo silee duloso o hamamee dili odoe abo Yesu mapoo diye diso. ³ Esem diba dileso Yesuye badebei mapoo peledoboloso yimapoo egeesee takaso, “Yoneeye iba namapoo diye

dolone to egeesee takeeyena, ‘No tei Keliso iyo hagee bamolo odoo osomo? O, iba odoo hee bamalaiyo?’” diso.

4 Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dilesa niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo ee Yonee mapoo takee. 5 Bei, odoo howo neliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo bagi daga poo-goo sabolo see tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo agagisa bia sabolo tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo dulu tabaga onosee tekepo poloso to taka see duliso. Osoloso odoo wedia sabolo hogooga buloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. 6 Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso.”

7 Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi diyadeeme, Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo Yoneeyo goo takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poogoo mi mapoo ogoogoo agalame ka diyo? Pooso sibulone obu dabisa ee agalame ka diyo? 8 Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haya. Bei, dugo tekepo kalagali odoo ee wiligi odoo tebisa oso debeli moso tekepo mapoo debeli. 9 Esino niba wulo Godee maga to tolosa kokodo takomo sili

odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dilesa egei odoo Yonee hagooso Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei ee yayo dagadilesa ka badoso.

10 Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo ee Yoneeyo goo ee takooso,

‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso, odoo susuga oso nayo sibilei mapoo mopoodoo doloso debeeye dalame,’ diso.

11 Esiga ayo nimapoo taka. Odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye dagadilesa ka badoso. Esino edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo wuluge oso Yonee dagadilesa ka badoso.

12 Esiga odoo howo oluguli Yoneeye Godeeyo to takoma silee beeamе omaga bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo tokenee teli odoo oso ha teli odoo masi Godeeye wiligi doloso badeli goo ee tokenee palame diya kituluguso. 13 Yonee sibilega badoboome, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo susuga oso hogugu oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takemeleeso. 14 Esiga niyo to diayo taka hamapoo tei toga, niyo Yonee see Ilaya dalaiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Ilayaye sibilei goo ee takemeleeso. 15 Niba dulubolo, esiga ayo

hagee takoo medee hoodo dui.”

¹⁶ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odo epedee beame hamapoo egee do odo ee kasee masiso dosomo? Diba holaiso masi go domopoo dobolone emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeesee takagameliso, ¹⁷ ‘Iyo goomoga kosaiya poume, niba hepele. Osoloso iyo goohele kosaiya poume, niba pisile,’ diso. ¹⁸ Niba odo egeesi masi doso. Bei, Yonee odo howo oluguli yayo sibilesi nei haga toowa namo sile, osoloso wain i keeso nele. Esino niyo yo bo holo paladoo, dee takeliso. ¹⁹ Osoloso hamamee Odo Holo a olo simiso. Ayo sibilesi wo sabolo wain i sabolo namo sileeme, niyo a nei sabolo yugune sabolo dooboo nali odo, dee takeliso. Osoloso niyo a tekisi molee teli odo sabolo, osoloso tokenee teli odo sabolo hedebede doloso ka badeli deliso. Esino odo agayo Godeeyo goo goolee tekepo gooleedoloso tomo siloga, yayo Godeeyo goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso.”

Yesuye odoo tei tele poo-goo eyo goo taka

(Luka 10:13-15)

²⁰ Yesuye mi abo mapoo goo toowa opusomo di moodoomo sileeme, odo mi omapoo debeli oso dia goo tokenee su wudelega poogoome, yayo odo egee bia dia goo ogoloso dimapoo

diya takolone egeesee takaso, ²¹ “Kolasin bia sabolo Betesaida bia, dala toowaso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egesi masi Taya bia mapoo osoloso Saidon bia mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeliyo. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee kelekaloso dosou holugaloso silesibiliyo. ²² Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo meedilei beame mapoo dala toowa Kolasin bia sabolo osoloso Betesaida bia oso talai oso Taya bia sabolo osoloso Saidon bia oso talai ee dagadileiso. ²³ Osoloso Kapeniyum mosobia niba Kei mi ma dokodoo ido palaiso, dee goolone ka dosomo? Haye. Niba toloso Dou mi mapoo toodalaiso. Ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo di moodoogamo silee egeesi masi Sodom mi mapoo moodoogamo silee diepi, Sodom mi tokenee pelega epedee hamapoo osee meliyo. ²⁴ Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo meedilei beame omapoo dala toowa Kapeniyum bia niyo talai oso Sodom bia oso talai ee dagadileiso.”

Amapoo sibilesi hese
(Luka 10:21-22)

²⁵ Esemé Yesúye egeesee takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso ka badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo ee, odoó goo goolee toowa mapoo yiligebigile. Esino nayo goo goolee dele poogoo odoó mapoo yiligebuguso. ²⁶ O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomogo goo oso.”

²⁷ Yesúye see tobu egeesee takaso, “Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odoó heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe mo Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odoó heeso mo Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo mo Ma ka gooleedoo. Odoó ogu bia mapoo Owolo ayo mo Mayo goo ee yiligebigilame goomogoga, odoó egee bia oso mo Mayo goo ee diba nose gooleedalaiso.”

²⁸ Esiga edebeeyo hegi bi masi kadaloso silone kwasu sabolo siloga, niba amapoo sibe. Egeeseega ayo nimapoo hasali tenelaiso. ²⁹ Osoloso ayo eligi goo ee ogoloso mo goo peedee. Bei, a mesie odoó. Esiga niba hasalame amapoo sibe. ³⁰ Bei, goo ayo eligi ee dadalai haga kodi-ane. Osoloso bi masi ayo nimapoo eimedilame egee molo ee diya poopeeya.”

12

Pelisi odoó dia hasali beame maga Yesubolo toso

agadiga

(Maka 2:23-28, Luka 6:1-5)

¹ Yu odoowo hasali beame heeso, Yesu o hamamee dili odoó sabolo witi wo ko segei ee ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso Yesu o hamamee dili odoó oso diya houdume, witi wo ko gooloogaloso nalagamo diyadeeso. ² Esemé Pelisi odoó oso goo hagee ogoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga nee hamamee dili odoó oso iyo hasali beame mapoo witi wo ko ka gooloogayo? Diayo ibada tei gababuso,” diso.

³ Yesúye nei egeesee takaso, “Deibidiye o odoó sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadilesó tei wo tolosó o odoó sabolo neso. Esino tei wo hagee ibada tei ee dodolone Godee ogo osoloso odoó ogo doloso debeli odoó hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoó sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso. ⁵ Osoloso Moseseeye tei hogugu ma kulodu to hee hageesee egee takoo niyo hesigeleyo? Goo egee Godee ogo osoloso odoó ogo doloso debeli odoó oso hasali beame mapoo tei moso ma kulodu dia tou teliso. Diayo goo egeesee moodeli oso tei magoo gababiliso. Esino Godeeye goo egee ogoloso tokenee dee koo takeli. ⁶ Esiga ayo nimapoo taka, goo hee dia

epedee hamapoo sibilesa
 egee molo oso tei moso oso
 kitulugu ee dagadilesa ka
 moloso. ⁷ Esiga Godeeyo to
 booka mapoo hogugu oso
 egeesee takooso,

‘Niyo emegei pidilei ono ayo
 diya goolone
 niyo nei amapoo gala
 wooloso teneli goo
 ee ayo haga koo
 gooleeso,’ diso.

Niyo to eyo bei medee kibiya
 gooleedoloso ka debei diepi,
 niyo mo hamamee dili odo
 ee tokenee odo de takele
 pegeliyo. ⁸ Bei, niyo hasali
 beame egee Odo Holo ayo
 wiligi doloso ka badoso.”

*Yesuye odo dee hodio
 seeseegedoo poogoo tekepo
 pa*

(Maka 3:1-6, Luka 6:6-11)

⁹ Yesuye to taka hagee
 koodobuloso see omaga
 diayo howo gisili moso
 mapoo palaso. ¹⁰ Osoloso
 moso eyo kulodu odo de
 hodio seeseegedoo poogoo
 badoboome egeiso. Egeesee
 ma kulodu Pelisi odo aboso
 Yesu tokenee odo dalame
 eli esilone yimapoo egeesee
 takaso, “Ibada tei magoo oso
 takolone iyo hasali beame
 mapoo odo tekepo palai
 tekepowa?” diso.*

¹¹ Esino Yesuye nei
 dimapoo egeesee takaso,
 “Nima kulodu odo heeso
 o sipi be hedebe oso niyo
 hasali beame mapoo wulu
 ma kulodu toodobuoga, yayo

yo hudilega pagalaisomo?
 Haye. Yayo yo wulu ma
 kulodu badoga see hudileiso.
¹² Esiga Godeeyo howo woola
 sipi beso goo haga toowa koo
 moloso. Haye. Edebeeyo goo
 toowa ka moloso. Esiga ede-
 beeyo ibada hasali beame
 mapoo goo tekepo talai ee tei
 mauwe.”

¹³ Esem Yesuye odo de
 hodio seeseegedoo poogoo
 yimapoo egeesee takaso,
 “Nee de seeseegedoo po-
 goo egee see hoodode,” diso.
 Esem odo egee o de
 see hoododeme, de egee
 tekepo poloso o de tekepo
 hodio egesi masi meleeso.
¹⁴ Esem Pelisi odo oso goo
 hagee ogoloso komonolone
 dia howo gisili moso maga
 peegoo diyadeeso. Osoloso
 diayo dileso Yesu toloso
 woolame diesono to mouso.

Yesu yo Godeeye hesia

¹⁵ Esiga diayo to mou goo
 ee yo olo gooleedoloso, Yesu
 yo see mi hee mapoo diso.
 Esem odo susuga oso yo
 deede de diso. Esem odo
 paigiga susuga dima kulodu
 melee ee yayo tekepo paso.
¹⁶ Osoloso yayo dimapoo
 to kitulugu sabolo egeesee
 takaso, “Niyo mo goo hagee
 odo susuga mapoo na opo-
 sisiye,” diso. ¹⁷ Godee maga
 to toloso kokodo takomo sili
 odo Aisayaye taka to sabolo
 tebiaso. Bei, yayo egeesee
 takaso,

* **12:10:** - Pelisi odo aboso Yesu mapoo hageesee takaso, bei, diayo tei goo ee
 dodolone dia hasali beame mapoo odo paye ee moodoolai tei.

18 “Ege, hagee mo tou teli odoo.

Yo ayo hesia.

Ayo yo diya goolone

yimapoo diya goomogoso.

Ayo mo Dio yimapoo tenelaiso.

Osoloso tei goo ee yayo

Yu odoonee susuga

mapoo takalaiso.

19 Osoloso yayo odoo hee sabolo toso agadigilone to boowoolaimo.

Osoloso yayo eli domopoo eligiga to neligidi takalaime.

20 Osoloso yayo tiosi seegee magoo ee gobigileime. Osoloso keme pepooko paimologa yayo semidileime.

Esiga odoo tei too kibile poogoo yayo egee pidimolo goo ee epedee pagalai mauwe.

Esino odoo susuga oso

Godeeye goomoga goo

ee dodomolo ogoloso

omapoo koodobileiso.

21 Esiga o hu maga Yu odoonee susuga oso diayo dulone egee bamolo gie badeli ee talaiso.”

Yesu dio Belsebul dio

(Maka 3:20-30, Luka 11:14-23)

22 Beame omapoo odoo aboso odoo hee howo neliga mapoo bo pala oso to kelega badebei odoo ee Yesu mapoo ido simiso. Esemme Yesuye yo tekepo paso. Esemme domo omapoo odoo egee olo howo puo ogoloso see to keiso.

23 Odoo susuga oso goo hagee

ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee Deibidiyo amawe bele,” diso.

24 Esino Pelisi odoo oso goo hagee duloso egeesee takaso, “Yesuye Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo hasiso bigiliso. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo,” diso.

25 Esino Yesuye diayo goolee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga, mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso o, mosobia heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga, diba dabalaimo, tokenee palaiso.

26 Esiga Saiten oso bo holo peegoo hasiso buguga, dia mooloogoodoo ma kulodu abo puloso dieso nediliyo ha talaiso. Yayo egeesee seega, yayo wiligi doloso badeli goo oso kookaiyo osee malaisomo? Tokenee palaiso. 27 Esino ayo bo holo peegoo hasisobigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu egee kamapoo teliyo? Esiga diayo takooga niyo amapoo egee takoo goo ee tei goonee, dee takalaiso. 28 Esino ayo Godeeyo Dio Tei oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo siloso. Goo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo oso olo nimapoo simi goo ee ka eligiso.

29 Esiga odoo heeso kitulugu odoo eyo moso mapoo peleso bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo egee tiso tialogoloso magalaiso. Osoloso hamamee o moso kulodu peleso o bi heli talaiso.

30 Esiga edebeeyo abolo tebelega poogooga, yayo amapoo ha tomoloso. Osoloso edebeeyo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo Godee maga peegoo hasisobugu domoloso. 31 Esiga ayo nimapoo taka. Goo tokenee susuga edebeeyo teli sabolo osoloso emegei dimapoo to tokenee takeli goo ee Godeeye hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime. 32 Osoloso edebeeyo Odo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o goo tokenee egee hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, yo goo tokenee moloso kookaiyo osee malai ee toso. Esiga o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime.”

Homokoko maga homo o su ka gooleedeeya
(Luka 6:43-45)

33 “Esiga homo tekepo oso homokoko tekepo peliso. Esino homo tokenee oso homokoko tokenee peliso. Esiga homo su susuga oso

ko pa maga ka gooleedeeya. 34 Esiga niba tokenee odoo hebise masi dobolone niyo see goo tekepo takalai tebile. Bei, edebeeyo goo goolee dia sooloo ma kulodu egee molo ee dia magaso takooga woola yiligebigiliso. 35 Esiga goo tekepo teli odoo oso goo tekepo o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yiligebigiliso. Osoloso goo tokenee teli odoo oso goo tokenee o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yiligebigiliso. 36 Egeesee ma kulodu ayo nimapoo taka. Goo meedilei beame mapoo odoo susuga oso goo tokenee diayo taka goo eyo bei ee Godee mapoo woola yiligebigileiso. 37 Esiga Godeeye goo meedilei beame mapoo, to no takeli goo sabolo tebianee goo meedileiso. Egeesee ma kulodu no to tekepo takomo sili daga, yayo no odoo tekepo dalaiso. Esino no to tokenee takomo sili daga, yayo no odoo tokenee dalaiso.”

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga

(Maka 8:11-12, Luka 11:29-32)

38 Beame heeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Yesuye badebei mapoo sibilesa egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooledalaiya, nayo goo

toowa opusomo di hee moodee," diso.

³⁹ Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, "Odoó epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Esiga niyo ayo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoó Yonayo goo ono nimapoo eligileiso. ⁴⁰ Yona beeamé bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di ee ma kulodu di toowa eyo gemedei ma kulodu badebeiso. Esiga Odoó Holo anosee beeamé bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di mapoo midoo ma kulodu ta malaiso. ⁴¹ Esiga Niniba odoó oso goo meedilei beeamé mapoo nibolo hodobo toholoso nibada goo meediloso, niba tokenee odoó dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo takeme, diayo dia goo tokenee maga goo su wuduloso miligi piaso. Esino ayo Yona dagadileso ka badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takeme, niyo duloso nibada goo tokenee maga goo su wuduloso miligi pile. ⁴² Osoloso goo meedilei beeamé mapoo Siba mi eyo wiligi odoó taba sobo onosee nibolo hodobo nibada goo meediloso niba tokenee odoó dalaiso. Bei, wiligi odoó taba Solomonoye

eligi goo ee dulame yo eli sage abaga simiso. Esino ayo Solomonoo dagadileso ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso."

Bo holoso see wedi sibili goo

(Luka 11:24-26)

⁴³ Esiga bo holoso odoó maga peegoo gaduga, yo dileso dobudu yayo badalai mi ee esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ⁴⁴ 'A mawo daga badebei moso mapoo see wedi dileiso,' dee takalaiso. Osoloso yo see sibilesosogoga, gelesi kadee doloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ⁴⁵ Eseega yo see dobudu wedi dileso bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso sibilesosomosomapoo dabalaiso. Egeeseega odoó hagee eyo daga badebei poogoloso see diya tokenee badalaiso. Esiga goo tokenee teli odoó epedee hamapoo egee do niyo daga debei poogoloso see diya tokenee dabalaiso. Bei, niyo ayo eligi goo mapoo tei tele poogooga."

Yesuwo owee sabolo osoloso omolo dio

(Maka 3:31-35, Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesúye odoó mooloo-goodoo mapoo to osee takomolome, owee dio osoloso omolo dio sibilesosopeegoo tebisamolone, yimapoo to takalame goomogaso. ⁴⁷ Esemé odoó heeso Yesu mapoo egeesee takaso, "No ege, noowee dio osoloso

nomolo dio namapoo to takalame sibilesa peegoo tebisamolone,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “Mo wee ogumo? Osoloso molo dio ogumo?” diso. ⁴⁹ Esemé yayo o hamamee dili odoo dimapoo dee kou takolone egeese takaso, “Niba ege, odoo egee bia ee mo wee osoloso molo dio oso. ⁵⁰ Esiga edebee yo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli oso goomoga goo ee tomo siloga, odoo egee bia ee molo dio, osoloso mo booba dio, osoloso mo wee dio oso,” dee takaso.

13

Witi wo ko segei maga wudu taka

(Maka 4:1-9, Luka 8:4-8)

¹ Beeame hedebe ogoso Yesu moso kuloduga peegoo dileso Gelili abei pee mapoo meilesa biaso. ² Yo omapoo badoboome, odoo susuga oso yayo eligi goo ee dulame yimapoo sibilesa diya mooloogoodooso. Esemé Yesu yo du mapoo dapoogoloso eligilone bado-boome, odoo susuga mubiy-odoga tebisamolone duluga meleeso.

³ Osoloso yayo goo susuga maga wudu takolone odoo susuga mapoo eligilone egeese takaso, “Niba dui. Beeame heeso odoo hee witi wo ko segalame diso. ⁴ Yo witi wo ko sogomo sileeme, ko abo eli domopoo misiged-ibaso. Esemé só aboso sibilesa neso. ⁵⁻⁶ Osoloso witi

wo ko abo yugo kauwe mi mapoo misigediba ee bou saga pisigaso. Esino osoko pa oso dei moodoolone witi wo ko saga wediaso. Bei, too delega. ⁷ Osoloso witi wo ko abo dagi weti kauwe kadee mapoo misigedibaso. Osoloso bou pisigaso. Esino weti sabolo palaga tiso tiademe susuga wediaso. ⁸ Osoloso witi wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osoloso oso bou pisigaloso kakauwuloso ko diya palagaso. Egeese ma kulodu witi wo ko aboso homokoko 100 egesi palagaso. Osoloso aboso 60 egesi palagaso. Osoloso aboso 30 egesi palagaso. ⁹ Odoo niba dulubolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Bei kasalame Yesuye wulo ka wudu takomo siliyo?

(Maka 4:10-12, Luka 8:9-10)

¹⁰ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesa Yesu mapoo egeese takaso, “Nayo kasalame odoo mapoo wulo ka wudu takomo siliyo?” diso.

¹¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee diya gooleedalaiso. Godeeye wiligi doloso badeli goo ee daga mada meleeso. Esino Godeeye epedee hamapoo nimapoo olo yiligebuguso. Esino yayo odoo abo mapoo yiligebigile. ¹² Esiga to taka duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo bei

tenelaiso. Esino edebeeyo mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee tekepo pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso. ¹³ Ayo odoo mapoo wulo wudu takomo siliso. Bei, 'diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osoloso diayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.'

¹⁴ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to oso goo diayo moodeli sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee takaso,

'Diayo medee hodu dilesa to taka duleiso, esino goo eyo bei diayo medee kibiya gooleedalaima.

Osoloso diayo medee hodu dilesa agalaiso, esino goo eyo bei diayo ogoloso gooleedalaima.

¹⁵ Bei, diba tei goo ee gooleedalai gowoolone, dieso dibada deeso dia dulu tobodo osoloso dia howo gisigaso.

Esiga diba goo eyo bei ee gooleedalai tebile.

Esino diayo ogoloso, osoloso duloso goo goolee tekepo toloso, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigiliyo.'

¹⁶ Esino Godeeye mo hamamee dili odoo nimapoo goomogoso. Bei, niyo ayo

moodoo goo ee ogoloso duloso gooleedoo maga. ¹⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga debei sabolo osoloso Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso niyo epedee egee ogomolo goo ee agalai doloso bameleeso. Esino diayo egele. Osoloso niyo epedee egee dumolo goo ee dulei doloso bameleeso. Esino diayo dule."

Wudu taka goo eyo bei
(Maka 4:13-20, Luka 8:11-15)

¹⁸ Yesuye see tobu egeesee takaso, "Esiga witi wo ko segei maga wudu taka goo eyo bei medee dui. ¹⁹ Esiga odoo abo witi wo ko oso eli domopoo misigediba egesi masi doso. Diba to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee duloso medee kibiya gooleedelega poogooga, Saitenso sibilesa Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu melee yayo peedee deliso. ²⁰ Osoloso odoo abo witi wo ko oso yugo kauwe mi mapoo misigediba egesi masi doso. Esiga diayo Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo saga teliso. ²¹ Esino Godeeyo to oso dia sooloo ma kulodu too medee koo meili. Esiga diayo Godeeyo to duloso beame deiyepo mapoo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too goo maga hegi goo sabolo osoloso dala goo oso dimapoo siboga,

diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso.

²² Osoloso odoos abo witi wo ko oso daga weti kauwe kadee mapoo misigediba egesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso tei teliso. Esino mi hamapoo dabalai maga goo kodia sabolo osoloso bi bei doloso dabalame goolee oso dibada tei too tokenee peliso. Egeesee maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli.

²³ Osoloso odoos abo witi wo ko oso mi tekepo mapoo misigediba egesi masi doso. Diayo Godeeyo to duloso gooleedeliso. Esiga odoos aboso homokoko masi 100 egesi peliso, osoloso aboso 60 egesi peliso, osoloso aboso 30 egesi peliso.”

Witi wo ko sabolo osoloso obu ko sabolo

²⁴ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone odoos moologoodoo mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odoos heeso witi wo ko o homolee mapoo segeiso. ²⁵ Esino gesi odoos susuga tiesamolome, yimapoo ha teli odoos oso sibilesos yayo witi wo ko segei homolee omapoo obu ko sogoloso diso. ²⁶ Esiga witi wo ko segei olo kauwudoloso ko poome, obu ko segei sabolo hodobo palaso.

²⁷ Esemee o tou teli odoos aboso sibilesos egeesee takaso, ‘Nee homolee ma kulodu hedebe witi wo ko segeino, see kasee maga obu

sabolo ka paladeeyo?’ dee takaso.

²⁸ Esemee yayo nei egeesee takaso, ‘Imapoo ha teli odoos oso sibilesos ka segei molodoo,’ diso.

Esemee o tou teli odoos oso yimapoo egeesee takaso, ‘Iyo dilesos obu egee tigelosos peegoo togobisilei no goomogodo?’ dee takaso.

²⁹ Esino yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Haye, niyo na tige. Bei, niyo tigaga, witi wo ko segei sabolo tigebigiyaga. ³⁰ Esiga o diesonos hodobos esee paladee dee. Osoloso ko goolais beeamee mapoo mo tou teli odoos oso daga obu ee tigelosos dou mapoo toodee dalaisos. Esino witi wo ko segei oso paladee ee gooloogalosos mo nei mageli mosos mapoo mooloogoo magee dalaisos.’ ”

Yesuye ko pepooko masted deli sabolo osoloso yist maga wudu taka

(Maka 4:30-32, Luka 13:18-21)

³¹ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone o hamamee dili odoos mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odoos heeso ko pepooko masted deli todilesos o homolee mapoo segeiso. ³² Esino ko abo ma kulodu ko masted deli hagee diya pepooko. Esino ko pepooko oso bou pisolosos kauwuga, homolee ee ma kulodu homosu oso toowa malaisos. Osoloso sosos omapoo sibilesos o dee mapoo ou tegelaisos.”

³³ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Soboso wo palawa silame daga homolone, wo toowa ee ma kulodu yist pepooko kukoseliso. Osoloso yist pepooko oso wo palawa ee diya koudiliso.”

³⁴ Esiga Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo goo susuga hagee eligilame dimapoo wulo wudu take-liso. ³⁵ Yayo goo hageesee tomo sili egee Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoo oso taka sabolo tebilame ka eligimo sili. Bei, yayo egeesee takaso, “Ayo odoo mapoo Godeeyo to eligilone wulo wudu takomo sileiso. Osoloso mi toowa bei mooloogolone goo mada melee ee see ayo woola yiligebigileiso.”

Witi wo ko sabolo osoloso obu maga wudu taka goo eyo bei

³⁶ Yesuye odoo mooloogoodoo diye doloso, yo see moso kulodu palaso. Esem o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Witi wo ko segei sabolo osoloso obu ko segei omaga wudu taka goo eyo bei nayo imapoo medee kibiya takee,” diso.

³⁷ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Witi wo ko segeli odoo ee Odo Holo aso. ³⁸ Osoloso witi wo ko

segei mi ee mipoo toowa ha-gooso. Osoloso witi wo ko ee Godeeyo owolo dioso. Esino obu ko ee Saiteneeyo owolo dioso. ³⁹ Egeesee ma kulodu obu ko segeli odoo ee Saitenso. Osoloso goolai beeam ee beeam hoo poogoo oso. Osoloso witi wo ko goolai odoo ee Godeeyo momaiye oso.

⁴⁰ Esiga obu tigooso dou mapoo toodeli egesi masi ee beeam hoo poogoo mapoo Odo Holo ayo Saiteneeyo owolo dio ee dou mapoo egeesee toodalaiso. ⁴¹⁻⁴² Egeesee ma kulodu Odo Holo ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoo goo tokenee mapoo gidodili odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo ee gilimadoloso dou mi mapoo toodalaiso. Esega diayo ee ma kulodu dobolone pisa sabolo mei gisile sabolo dabalaiso. ⁴³ Esino Godeeye tekepo deli odoo oso Ma Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo osokoso pa masi palaiso. Odo niba dulubolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Molee mada magoo maga wudu taka

⁴⁴ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odo heeso daga hoogoo bi medee tekepo molee toowaso too mi ma kulodu mada magoo ee odoo heeso mi doomeleso egeiso. Yo bi egee ogoloso see tobu miso gagaso. Osoloso goomoga sabolo o mosopoo

wedi dileso o bi susuga odo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo molee oso mi egee tooso. Osoloso bi medee tekepo mada mi ma kulodu magoo sabolo yayo tooso.”

Beegee maga wudu taka

45 “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Odo heeso beegee esiamo siliso. 46 Yayo esiamo siloso beegee medee tekepo ogoga, yo see dileso o bi susuga odo abo mapoo teneloso nei molee teliso. Osoloso yo molee oso beegee tekepo teliso.”

Pei maga wudu taka

47 “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Pei howomoo oluguloso di bei mologa egee misiga egesi masi moloso. 48 Egeesee ma kulodu pei mapoo di bei mologa, di kebili odo oso dia pei booboose mapoo gimagoloso dobolone di piliso. Osoloso di tekepo ono o ma kulodu soliso, esino di edebeeyo koo nali ee peegoo togobiseliso. 49 Esiga beeamo hoo poogoo mapoo goo hageesi masi oso peledabalaiso. Esiga Godeeyo momaiye aboso mipoo hamapoo sibilesa Godeeyo howo woola tekepo debeli odo sabolo osoloso goo tokenee teli odo ee domo pileiso. 50 Osoloso goo tokenee teli odo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu pisa

sabolo dobolone mei gisile sabolo dabalaiso.”

51 Yesuye o hamamee dili odo mapoo egeesee takaso, “Niba ayo hagee takoo goo susuga eyo bei medee gooleedosomo?” diso. Esem diayo nei egeesee takaso, “O. Iba gooleedoso,” dee takaso.

52 Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Tei too odo agayo Godeeyo to eligilone, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee gooleedoloso badoga, yo moso eyo ama masi badoso. Yayo moso ee ma kuloduga bi dia sabolo osoloso nape sabolo toloso ka tosibo dalaiso.”

*Yesu o mosobia oso gowe
(Maka 6:1-6, Luka 4:16-30)*

53 Yesuye odo susuga mapoo wudu takemelee koodobuloso mi hagee poogoo diso. 54 Yo see wedi dileso o midee Nasalet mapoo badolone diayo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to odo mapoo eligilame bei mooloogooso. Esem odo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadolone egeesee takaso, “Odo hagooso goo egee eligimo silo kapoo tobele? Osoloso yayo goo toowa opusomo di egee moodoomo silo, kitulugu kapoo tobele? 55 Yo wulo Meliyo owolo. Osoloso yo wulo moso tegeli odo hamapoo badeli eyo owolo. Osoloso yo Yemes, Yosep, Saimon, osoloso Yudas egee bia dia emei. 56 Osoloso

obooba dio onosee ibolo hodobo hamapoo doso. Esiga goo susuga egee Yesuye kasee moodoomo silosomo?" dee takaso. ⁵⁷ Esiga diayo egeesee goolone Yesuye eligi goo ee talai goweso.

Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Edebeeyo Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odooyo eyo to duloso mesiliso. Esino o mosobia sabolo osoloso o soosoo oso o to mapoo duloso koo mesili," diso.

⁵⁸ Esiga Yesuye diayo tei telega poogoloso debei goo ee ogoloso o mi omapoo goo toowa opusomo di abo moodoole poogooso.

14

Odooyo howo oluguli Yonee woolooma

(Maka 6:14-29, Luka 9:7-9)

¹⁻² Beame omapoo Gelili mi gibadeli odooyo Helodeeye Yesuye goo moodoomo silee duloso o tou teli odooyo mapoo egeesee takaso, "Odooyo hagee Yonee odooyo howo oluguli oso molodoo. Yo ta maga olo hogabiadoo. Esiga yayo see goo toowa opusomo di hageesee ka moodoomo silo," dee takaso.

(Yayo hageesee takaso. Bei, Yonee telega bado-boome, goo hagooso peled-abaso.)

³⁻⁴ Beame heeso Helodeeye omolo Pilipiyo osobo Helodiyes peedee huso. Eseme Yoneeye goo hagee ogoloso Helodee mapoo diya takolone egeesee takaso, "Nayo nomolowo osobo

peedee hulei tekeponee. Bei, egee tei," diso.

Eseme Helodee diya komonolone, o ha teli odooyo mapoo takolone, Yonee dee tialogoloso neliga moso ma kulodu huse diso. ⁵ Eseme yo Yonee wooloomalame goomogaso. Esino odoobolo obulone wooloomele poogooso. Bei, odooyo susuga oso takolone Yonee Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odooyo deliso.

⁶ Osoloso hamamee Helodee yo soomagoo beame tugodeme, yayo o odooyo gilimadoloso sibilesowo nolone debeiso. Eseme Helodiyeseeyo sobo holo oso sibilesowo dia mudugiyopoo hopoome, Helodee diya goomogaso.

⁷ Eseme nei Helodeeye goo tei moodoolame takolone yimapoo egeesee takaso, "Nayo goomoga bi ee amapoo takooga, ayo bi egee namapoo tenelaiso," diso.

⁸ Yo to egeesee taka duloso hopoomelee koodobuloso owee mapoo dileso yayo goomoga goo ee duso. Osoloso see wedi sibilesowo Helodee mapoo egeesee takaso, "A Yonee odooyo howo oluguli eyo wiligi ono goomogo. Esiga nayo epedee o wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso amapoo tenee," dee takaso.

⁹ Esino Helodee goo hagee duloso Yoneeyo wiligi koodoloso tenelai yo goomegele. Esino yayo sobo holo mapoo goo tei moodoolame taka ee dibolo

hodobo nei nolone debei odoo oso olo duso. Esiga goo hagee pagalai yo goomegele. ¹⁰⁻¹¹ Esemе yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo dilesо Yoneeyo wiligi koodoloso tosibilame. Osoloso o odoo oso neliga moso ma kulodu gadilesо, Yoneeyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso tosibileso, sobo holo mapoo teneeso. Esemе see yayo tosibileso owee mapoo teneeso. ¹² Esemе Yonee o hamamee dili odoo oso sibilesо Yoneeyo kou todilesо bousо. Osoloso dilesо Yesu mapoo takaso.

Yesuye odoo 5000 mapoo nei pi

(Maka 6:30-44, Luka 9:10-17, Yonee 6:1-14)

¹³ Helodeeye Yonee woolooma goo ee Yesu duloso, o hamamee dili odoo sabolo du mapoo dalaga poogoloso, mi odoo mauwe mapoo hasalame diyadeeso. Esino mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso Yesuye badebei mapoo mubili sibadeeso. ¹⁴ Yesu du maga mubiyodoo dapoogoloso tobudulone, odoo susuga oso mooloogoodoo ogoloso yayo diba diya sooloo dolone odoo paigiga tekepo paso.

¹⁵ Yesuye egeeseemo sileeme, o hamamee dili odoo oso habe sibilesо yimapoo egeesee takaso, “Osoko olo tolobuo. Esiga nayo odoo susuga egee do diyadee dee, diayo mosobia koola kee do mapoo dilesо

nei dieso nalai ee moleeso talame. Bei, mi iyo hagee do mapoo odoo mauwe. Esiga mi hamapoo nei mauwe,” dee takaso.

¹⁶ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo diba nei talame diye dee na takee. Esino niyo nei dimapoo tenee,” diso.

¹⁷ Esemе nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio moloso,” diso.

¹⁸ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Wo si sabolo osoloso di sabolo amapoo tosibe,” diso.

¹⁹ Esemе yayo odoo susuga pukusi mapoo bulume dee takoloso, wo si dee tiadoo sabolo di bakadio toloso Kei mi ma dokodoo bolone Godee mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo nei egee teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso. ²⁰ Esemе odoo susuga oso nei tebia nega diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dilesо bou ma kulodu soo bou 12 egesi metamagisaso. ²¹ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaisо sabolo oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowe hesiga ee 5000.

Yesuye howo ma dokodooga di

(Maka 6:45-52, Yonee 6:15-21)

22 Yesuye 5000 odoo mapoo nei pi koodobuloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Daga niyo du toloso abei hodiokoo dalo soowee. Ayo odoo hagee bia diye doloso a hamamee ka sibileigo,” diso. 23 Osoloso yayo odoo mooloogoodoo olo diye doloso, see obusomo badalame mubi dokodoo howo gisilame palaso. Yo mubi dokodoo peleso bado-boome neligaso. 24 Esino beame omapoo o hamamee dili odoo oso du mapoo toboloso abei domopooga diyadaga meleeso. Esemee poo sabolo howo ki sabolo simi oso dia du diya bidigaso.

25 Osoloso gesi domo kudi takeme, Yesuye abei ma dokodooga dimapoo diso. 26 Esemee diayo Yesuye simi ogoloso dio dulone diya ebigaso. Bei, diayo goolee boso siba bele dolone diya googaso.

27 Esemee Yesuye saga dimapoo egeesee takaso, “Niba howaleege. Haga na ebi. Ayo siba,” dee takaso.

28 Esemee Pitaye egeesee takaso, “Lodee, tei nayo siboga, nayo anosee howomoo meledoboloso howo ma dokodooga namapoo sibeye dee,” diso.

29 Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Sibe.” Esemee Pita howomoo meledoboloso howo ma dokodooga Yesu mapoo diso. 30 Esino yo dulone egeino, poo toowa simi oso howo ki toowa sibume, yo diya

ebiaso. Egeeseelone yo howo kulomoo oumo moume to neligidi egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” dee takaso.

31 Esemee Yesuye o deeso Pita saga toloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too ee diya pepookodoo. Bei kasalame nayo tei too goo ee ka poogoowo?” diso.

32 Osoloso o bakadio du ma kulodu dapoogoome, poo simi omapoo koodobiaso. 33 Esemee o hamamee dili odoo oso Yesuwo homo bei mapoo gasuwoloso dobolone egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolodoo,” diso.

Odoo paigiga Genesalet mi mapoo debeli oso Yesu mapoo simi
(Maka 6:53-56)

34 Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dapoogoloso Genesalet mi mapoo dia du oluguso.

35 Mi omapoo debeli odoo oso Yesu hoodo ogoloso mi opusomo opusomo di mapoo Yesu olo sibago doloso to takomo diso. Esemee odoo aboso odoo paigiga susuga Yesu mapoo ido sibadeeso.

36 Osoloso odoo paigiga oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Iyo wulo nee dugo su mapoo sigilei soowayo?” diso. Esemee odoo paigiga oso Yesuwo dugo su mapoo sigime, odoo egee bia wegigadooso.

15

Tei Godeeye eligi sabolo osoloso edebeeyo eligi goo

*sabolo**(Maka 7:1-13)*

¹ Beeme hedebeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo abo oso Yolusalem maga sibilesa Yesuye badebei mapoo mooloogoodoloso yimapoo egeesee takaso, ² “Bei kasalame nee hamamee dili odoo oso ibada adaga dia goo ee dedelega poogoloso dia dee hapelega nei ka nasomo?” dee takaso.

³ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame niyo tei Godeeye eligi goo ee poogoloso see nibada adaga dia goo ee ka dodomo silosomo?”

⁴ Bei, Godeeye egeesee takaso, ‘Namamo to mapoo osoloso nooweeyo to mapoo mesiloso ka silesibe. Esino edebeeyo ama mapoo osoloso owee mapoo to tokenee takooga, yo wooloome,’ diso. ⁵ Esino niyo egeesee eligiliso, odoo heeso ama dio owee dio biso pidilame tei magoo ee dadalai gowooga, yayo wulo takolone bi egee Godee mapoo tenelame olo to magoloso ka moloso, dee takalai tekepo deliso. ⁶ Goo egeesee maga edebeeyo ama dio owee dio pidilame niyo hamaga takeliso. Niyo goo egeesee moodoolone, Godeeye tei magoo goo ee dedelega see nibada adaga dia goo ee dodolone ka doso. ⁷ Niba goo bakadio gweli odoo. Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye nibada goo maga tei goo takaso. Bei, yayo

goo Godeeye taka egeesee hoguguso,

⁸ ‘Odo hagee bia oso dia magaso wulo gamenee amapoo goomoga poudiliso.

Esino dibada sooloo ma kulodu tei amapoo mesili goo ee mauwe.

⁹ Esiga diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili goo eyo bei mauwe.

Bei, diayo tei edebeeyo eligi goo ee ayo eligi masi see diayo odoo mapoo eligimo silesibiliso.’ ”

Ogoo gooso odoo tokenee ka peliyo?

(Maka 7:14-23)

¹⁰ Yesuye odoo susuga gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Odo susuga niba mo to hagee duloso medee gooleede. ¹¹ Esiga edebeeyo nei ne oso Godeeyo howo woola yo tokenee koo peli. Esino edebeeyo o sooloo ma kuloduga goolee to tokenee ee takooga oso Godeeyo howo woola yo tokenee peliso,” dee takaso.

¹² Osoloso o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Pelisi odooso nayo taka goo mapoo egee kamanaga no ogoloso gooleedosomo?” diso.

¹³ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nei howo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli yayo segele susuga ee o too sabolo tigadoloso togobileiso. ¹⁴ Esiga Pelisi odoo

ee nei howo segei egesi masi moloso. Niyo diba haga na goolee. Diba odoo howo neliga masi doso. Esiga odoo howo neliga heeso odoo howo neliga hee ido duga, o bakadio ou mapoo tigedibileiso.”

15 Esemé Pitaye egeesee takaso, “Nayo wudu taka goo eyo bei imapoo medee kibiya eligi,” diso.

16 Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Niba to hageeyo bei gooleedelega osee dosomo? 17 Esiga nei niyo toloso nali oso nibada sooloo ma kuludu tokenee koo peli. Bei, nei egee nayo nalo sooloo goso see nee gemedei maga peegoo gadiliso. 18 Esino odoo o magaso to tokenee takeli goo susuga oso o sooloo ma kuloduga woola takooga goo oso yo Godeeyo howo woola tokenee peliso. 19 Bei, o sooloo ma kuloduga goo tokenee susuga hagooso woola peledeliso: tokenee gweli goo, osoloso odoo hee wooloomali goo, osoloso adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo hedebe deli goo, osoloso sobo obuo sabolo giso kadiga sabolo hedebe deli goo, osoloso adaba bi heli teli goo, osoloso emegei dimaga gamenee takeli goo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo. 20 Esiga goo tokenee susuga hagooso Godeeyo howo woola odoo tokenee peliso. Esino dee

hapelega nei nali oso yo tokenee palaimé.”

*Yu sobonee oso tei too
(Maka 7:24-30)*

21 Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso see Taya mi toowa sabolo osoloso Saidon mi toowa koola mapoo mi pepuso mapoo diyadeeso.

22 Diba omapoo dileso peledoboome, sobo heeso Yesuye badebei mapoo simiso. Sobo egee Keinen sobo. Esiga yayo Yesu ogoloso to neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dele. Bei, mo sobo holo yima kulodu bo holo peleso badolone yimapoo dala toowa tenee domoloso,” diso.

23 Esino Yesuye to hagee duloso to nei takele. Esemé o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo sibilesi egeesee takaso, “Sobo hagooso iba deede silone to neligidi takomo silo. Esiga nayo yo diye dee takee,” diso.

24 Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye a hedebe Isalael odoo sipi be hu masi osugobuloso egee do mapoo diye diso,” dee takaso.

25 Esemé sobo hagooso see sibilesi Yesu o homo bei mapoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” diso.

26 Esemé Yesuye nei sobo yimapoo wudu takolone egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso see so mapoo tenelai tekeponee,” diso.

²⁷ Esino sobo hagooso Yesu mapoo egeese takaso, "O. Lodee nayo tei takoo. Esino so ee amaye nei nolone kokou miyomoo mou ee nalagamo silesibiliso," diso.

²⁸ Esemé Yesuye nei yimapoo egeese takaso, "Sobo, nayo tei too diya toowadoo. Esiga nayo goomoga goo taka ee ayo moodoolaiso," diso. Esemé beame omapoo sobo egeeyo owolo sobo holo olo tekepo paso.

Yesuye odoo paigiga susuga tekepo pa

²⁹ Yesu mi egee poogoloso see Gelili abei palaga dimeleeso. Yo see abaga peleso mubi dokodoo biaso.

³⁰ Osoloso odoo mooloogoodoo oso odoo paigiga gilimado sibilesu Yesuwo homo beiyopoo ibedigaso. Odoo abo bagi daga poogoo, osoloso odoo howo neliga, osoloso odoo su kakawa poogoo, osoloso odoo to koo keli, osoloso odoo paigiga opusomo opusomo di abo sabolo Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esemé Yesuye odoo paigiga susuga egee bia tekepo paso. ³¹ Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya howoogadolone Isalael odoo dia Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, to koo keli odoo see to keiso, osoloso odoo su kakawa poogoo see toboloso silesibiso, osoloso bagi daga poogoo odoo see tekepo poloso silesibiso,

osoloso odoo howo neliga see egeiso.

Yesuye odoo 4000 mapoo nei pi

(Maka 8:1-10)

³² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo gili-madoloso egeese takaso, "Odoo mooloogoodoo hagee bia beame bakadio hedebe di ee ma kulodu abolo hodobo debeiso. Esino see diayo nei mauwe debei ogoloso diba diya sooloo dalaso. Ayo diba nei tenelega diye daga, diba eli domopoo dumologa houdulone diya wosalai malaiso," dee takaso.

³³ Esemé o hamamee dili odoo oso yimapoo egeese takaso, "Nei mauwe mi hamapoo iyo nei kapoo toloso odoo mooloogoodoo mapoo tebia ka tenelaiyo?" diso.

³⁴ Esemé Yesuye nei egeese takaso, "Nimapoo wo si kasolo molosomo?" dee takaso.

Esemé diayo nei egeese takaso, "Imapoo wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo moloso," diso.

³⁵⁻³⁶ Esemé Yesuye odoo susuga mi mapoo bulume dee takoloso wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo toloso Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso wo si popei, di hwei agisaloso o hamamee dili odoo mapoo teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso.

³⁷ Odoo susuga nei ne oso diya edigaso. Esemé nei naloso abo poogoo ee o hamamee dili odoo oso

misigaloso bou tegei ma kulodu soo bou 7 egesi metamagisaso. ³⁸ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaiso sabolo oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowe hesiga ee 4000. ³⁹ Yesuye odoo susuga diye dee takoloso o hamamee dili odoo sabolo meilesu du ma kulodu tebisaloso, Magadan mi koola mapoo dalo soowaso.

16

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga

(Maka 8:11-13, Luka 12:54-56)

¹ Osoloso Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso Yesu mapoo sibilesu yimapoo kukulo agalame egeesee takaso, “Nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodee,” dee takaso.

²⁻³ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Habe osoko tekepo mouga ogoloso niyo egeesee takeliso, ‘Godigi osoko tekepo polodoo,’ dee takeliso. Osoloso gesikolo mi hemiye ogoloso, ‘Epei howo sibulodoo,’ deliso. Esiga goo egeesee oso peledabalai niba olo gooleedooso. Esino goo susuga ayo epedee hagee eligi sabolo osoloso goo susuga ayo epedee hagee moodoomolo eyo bei, niba gooleedele. ⁴ Odoo epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo

amapoo tei talai goweliso. Osoloso niyo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to tolosu kokodo takomo sili odoo Yona eyo goo ono nimapoo eligileiso.” Yesuye goo hagee takemelee koodobuloso diba poogoo diso.

Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo ee na deede

(Maka 8:14-21)

⁵ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dalo soowaso. Diba omapoo dileso dobolone egeino o hamamee dili odoo oso wo telega boobada neme goo diya koudiaso. ⁶ Diba goo koudulone doboome Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Obeemo! Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo dia wo ee habiaga, niba medee koolone ka debee.”

⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee duloso, diesono to moulone egeesee takaso, “Iyo wo telega boobada poogoo simiga Yesuye iba ogoloso egeesee ka takoo,” diso.

⁸ Esemu diayo goo koudulone debei ee Yesuye ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga niyo wo telega boobada poogoo simi maga goo diya koudulone ka dabala? Niyo tei too goo ee diya pepookodoo. ⁹ Esiga niba ayo kitulugu goo ee gooleedelega osee

doso. Esiga niba ayo odo 5000 mapoo wo si dee tiadoo populoso pi goo ee boobado buguloso ka doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo boobado buguso. ¹⁰ Esiga niba ayo odo 4000 mapoo wo si 7 populoso pi goo ee boobado buguloso doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo olo boobado buguso. ¹¹ Esiga ayo nimapoo wodee eyo goo maga takele. Esino bei kasee maga niyo goo hagee gooleedelega ka dosomo? Esiga ayo taka goo ee niyo Pelisi odo sabolo osoloso Sedisi odo oso eligi goo mapoo hamamee dedeyaga niso nediliyo medee balame to hagee nimapoo ka taka.” ¹² Esem Yesuye wodee eyo goo maga takelega, wulo Pelisi odo sabolo osoloso Sedisi odo oso eligi goo* maga ka takeme, Yesu o hamamee dili odo oso omapoo ogoloso olo gooleedooso.

*Pitaye Yesuwo goo yilige-
bugu*
(Maka 8:27-30, Luka 9:18-21)

¹³ Yesu dileso Kasaliya-Pilipai mi mapoo silone o hamamee dili odo mapoo

egeesee takaso, “Edebeeyo Odo Holo a odo ogu deliyo?” diso.

¹⁴ Esem diayo yimapoo egeesee takaso, “Odo aboso no Yonee odo howo oluguli odo osodoo, dee takeliso. Osoloso odo aboso no Ilaya, dee takeliso. Osoloso odo aboso no Yelemaya deliso. Osoloso odo aboso no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo hee daga badebei oso molodoo, dee takeliso.”

¹⁵ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esino hee niyo a odo ogu deliyo?” diso.

¹⁶ Esem Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo, kookaiyo badobosogie badeli Godeeyo owolo osodoo,” dee takaso.

¹⁷ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Saimon-Pita, Yonayo owolo, no goomege. Bei, odo heeso goo hagee namapoo ka eligile. Esino mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso namapoo ka eligi. ¹⁸ Esiga Pita, ayo namapoo taka, no yo masi badoso. Esiga ayo yo hagee ma dokodooga mo sosee* bei mooloogolaiso. Egeesee ma kulodu teliso kitulugu oso sosee hagee dagadileime. ¹⁹ Osoloso ayo Godeeye wiligi doloso badeli osulu ee gibadalame

* **16:12:** Pelisi odo sabolo osoloso Sedisi odo diayo eligi goo ee wo habia masi moloso. Bei, wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege tekepo ee tokenee palaiso. * **16:18:** sosee hu eyo bei ee tei telaga odo susuga mipoo hamapoo egee do ee takooso.

kitulugu namapoo tenelaiso. Esiga nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodolai ee tei daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei doloso moloso. Osoloso nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodolai ee tei me daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei me moloso.”

²⁰ Osoloso yayo tobudulone to kitulugu sabolo o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo odoo abo mapoo takolone a Kelisoso, dee na takee,” diso.

Yesu eyo talai goo ee taka
(Maka 8:31-33, Luka 9:22)

²¹ Osoloso beame domo omaga Yesuye o hamamee dili odoo mapoo eyo talai eyo goo ee takomo silame bei mooloogooso. Egeesee lone yayo dimapoo egeesee takaso, “A Yolusalem mapoo pologa, Yu odoowo wiligi odoo sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo sabolo, osoloso tei eligili odoo oso amapoo dala tenelaiso. Osoloso edebeeyo a wooloomaloso, bi mapoo ta moloso beame bakadio hedebe di mapoo see bi maga hogadileiso,” dee takaso.

²² Esem Pitaye Yesu peegoo ido dileso tobudulone yimapoo diya kitulugu sabolo takolone egeesee takaso, “Haye Lodee, goo hagooso namapoo peledbeyaga, Godeeye no gooleegeeye dee,” dee takaso.

²³ Esino Yesuye Pita mapoo biditoboloso tobudulone

egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. To nayo egee takoo oso ayo Godeeye goomoga goo talai ee eli poo. Bei, nayo to egee takoo Godeeye taka ee koo takoo. Esino edebeeyo taka goo ee takoo,” diso.

Yesu goolone badalai

(Maka 8:34-38, Luka 9:23-26)

²⁴ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo see tobu egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli eyo goodegelega poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

²⁶ Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga ee tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. Bei, yayo gie badeli eyo nei talai mipoo hamapoo bi hee mauwe. ²⁷ Esiga Odoo Holo ayo mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibilesa, odoo susuga oso goo tomo silee eyo nei ayo dimapoo tebia tenelaiso. ²⁸ Egeesee ma kulodu ayo nimapoo taka. Nima kulodu odoo abo

wedilega egee do ee osee dogo, Odo Holo ayo wiligi doloso badalame sibileiso.”

17

Yesuye Moses dio osoloso Ilaya dio to kei
(Maka 9:2-10, Luka 9:28-36)

¹ Osoloso beame 6 poogoloso Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yemeseeyo omolo Yonee esee gili-madoloso mubi hoodee mapoo dabalame paladeeso.

² Diba omapoo peleso dobolone egeino, Yesu o su opusomo doloso osokoso poni masi o mudu maga poni molome egeiso. Osoloso o dugo oso heliye diya gadee-bugu masi molome egeiso.

³ Diba omapoo dobolone egeino, Moses dio Ilaya dio peledoboloso Yesubolo to kesamolome egeiso. ⁴ Esem Pitaye Yesu mapoo egeese takaso, “Lodee, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga nayo goomogoga, iyo waseme bakadio hedebe di tege-laiso. Hee nee, osoloso hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo dalaiso,” dee takaso.

⁵ Pita yo to osee komolome, kolobo diya heliye oso sibileso diba gidisooso. Esem kolobo ma kuloduga toso egeese takaso, “Hagee ayo gooma mo holo oso. A namapoo diya goomogo. Esiga o to mapoo medee dui,” diso.

⁶ Esem Pita diayo goo hagee duloso diya obulone miyomoo balaboo tiesaso.

⁷ Esino Yesuye sibileso dimapoo sigilone egeese takaso, “Niba tebise. Haga na ebi,” diso. ⁸ Esem diba tebisaloso egeino Yesu obusomo tobudume egeiso.

Yesu o hamamee dili odo oso Ilayayo goo maga woosa
(Maka 9:11-13)

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye dimapoo egeese takaso, “Goo niyo egei ee odo abo mapoo na takee. Esino Odo Holo a ta maga see hogado pala ogoloso, niyo hamamee ka takomo silesibe,” dee takaso.

¹⁰ Esem Pita diayo Yesu mapoo egeese woosaso, “Bei kasalame tei eligili odo oso eligilone ‘Daga malalo Ilayaye sibileso Keliso hamamee sibileigo’ dee ka takeliyo?” diso.

¹¹ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Ilaya tei sibileso goo susuga see medee mopoodoo dalaiso.

¹² Esino ayo nimapoo taka, Ilaya yo olo simiso. Esino edebeeyo yo medee kibiya hoodo egelega yimapoo dala tenemeleeso. Egeeseelone diayo Odo Holo amapoo dala egesi masi tene-malaiso.”

¹³ Osoloso diayo Yesuye egeese taka duloso nei di-ayo goolee, Yonee odo howo oluguli eyo goo ee takoo doloso olo gooleedooso.

Yesuye holope bo holo pala ee tekepo pa

(Maka 9:14-29, Luka 9:37-43)

14 Yesu o hamamee dili odoo bakadio hedebe di sabolo mubi dokodooga meilesa, odoo susuga diba balagamelee omapoo peledoboome, odoo heeso sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, ¹⁵ “Lodee, nayo mo giso holo sooloo dologa yo pidi. Bei, yo todo dolone halaboomo silone, eyo nediliyo howomoo homodobuo osoloso dou mapoo homodobuo dolone dala toowa teliso. ¹⁶ Esem ayo holope egee nee hamamee dili odoo mapoo ido simino, diayo yo tekepo moodoolai tebilena,” diso.

17 Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Niba tokenee odoo, tei too mauwe. Niyo amapoo tei talame a beame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Ayo beame sage nibolo hodobo badebeino, niyo amapoo tei telega osee dogo, a nimapoo diya gowooso. Esino holope egee amapoo ido sibe,” diso. ¹⁸ Esem bo holo holopeyo kulodu pala mapoo Yesuye to kitulugu sabolo takeme peegoo diso. Esem epedee omapoo holope egee see tekepo paso.

19 Goo hagooso dilesa koodobume, Yesu o hamamee dili odoo oso dibusomo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo kaseme bo holo holopeyo kulodu pala ee peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoowo?” diso.

20 Esem Yesuye nei

dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too ee diya peepooko. Goo egeesee maga niyo bo holo peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoo. Esiga ayo nimapoo taka. Niyo tei too goo ee homokoko pepooko masi mologa, niyo mubi mapoo takolone ‘no see koo dilesa mele’ dee takooga, tei egeesee salaiso. Esiga egeesee ma kulodu goo susuga niyo moodoolai tebileiso. [²¹ Esino bo holo hageesi masi peegoo habigilei ee hedebe nei tei doloso dobolone Godee mapoo taka maga bo holo peegoo ka habigiya.”]

Yesu eyo talai goo ee see tobu taka

(Maka 9:30-32, Luka 9:43-45)

²² Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesa Gelili mi mapoo mooloogoodoloso doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Odo Holo a odoo mapoo tiasalaiso. ²³ Osoloso diayo a wooloomalaiso. Esino a bi mapoo ta moloso beame bakadio hedebe di mapoo gie badeli tolosa hogadileiso.” Esem Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso diya gooheleso.

Tei moso ee pidilame tekisi molee teneli

²⁴ Osoloso see tobu Yesu o hamamee dili odoo sabolo dilesa Kapeniyum mi mapoo peledoboome, tei moso ee pidilame tekisi molee teli odoo aboso sibilesa Pita mapoo egeesee takaso, “Nibada eligili odoo yo tei

moso ee pidilame tekisi molee teneliso?” diso.

²⁵ Esem Pitaye nei egeesee takaso, “O. Teneliso,” diso. Esino Pita epedee omapoo moso kulodu Yesuye badebei mapoo gasibume, Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, nayo goo hagee amapoo takee. Mipoo hageeyo wiligi odoo tebisa oso odoo ogu bia dimaga tekisi molee ka teliyo? Odoo diayo bali maga teliyo o, odoo abo maga ka teliyo?” dee takaso.

²⁶ Esem Pitaye nei egeesee takaso, “Odoo abo maga ka teli*,” diso.

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Esiga wiligi odoo diayo bali odoo diba tekisi molee dia wiligi odoo mapoo koo teneli*.” ²⁷ Esino tej moso ee pidilame tekisi molee teli odoo hagee bia ee kemeneyaga, iyo tekisi molee tenelega pagalai tekeponee. Esiga no dileso abei mapoo kimaso di gi. Osoloso di malalo gi eyo maga gwaloso ogoga molee ko molo agalaiso. Eseega nayo molee egee toloso dimapoo ibada tekisi molee magee,” dee takaso.

18

Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo agayo

toowa doloso ka badosomo? (Maka 9:33-37, Luka 9:46-48)

¹ Beeame domo omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesu Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo agayo toowa doloso ka badosomo?” diso.

² Esem Yesuye holope hee idoloso dima domo tobudume, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ³ “Ayo nimapoo taka. Nibaba goo goolee su wudoloso holope hageesi masi badelega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime.

⁴ Esiga odoo agayo holope pepooko hageesi masi o su eyo nediliyo pepooko daga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo toowa doloso ka badoso.

⁵ Osoloso odoo agayo holope hageesi masi mo hu maga o mosopoo ido pologa, yo a ido pala masi ido poloso. ⁶ Esino odoo heeso tei too odoo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odoo goo egeesee moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ⁷ Eeye-ee, mipoo hamapoo debeli odoo, niba emegei! Bei, mipoo

* **17:26:** Yesuye badebei beame omapoo, wiligi odoo toowa taba oso o ha teli odoo sabolo ha temeleso, odoo diayo dagadi egee bia dimaga yayo tekisi molee teliso. Esino o mosobia maga koo teli.

* **17:26:** Yesuye to hageesee taka goo eyo bei ee, Godeeye owolo dio oso tei moso ee pidilame tekisi molee tenelega pagalai ee tei mauwe doloso ka taka.

hamapoo niba goo tokenee mapoo gido dili goo diya bei moloso. Esiga goo egeeseeso sibileiso. Esino goo tokenee mapoo gido dili odo, niba obeemo! Godeeye odo egeese seli mapoo dala diya toowa tenelaiso. ⁸ Osoloso nee dee hodio oso no goo tokenee talame gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee dee bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. Osoloso nee homo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee homo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. ⁹ Osoloso nee howo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo hodio egee tabigi, howo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee howo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee.

¹⁰ Esiga niba obeemo. Holaiso hagee bia goo mauwe dee na goolee. Bei, Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga Ma Godeeyo howo woola dimapoo ka bamoloso. [¹¹ Bei, Odo Holo ayo simi hagee odo Godee maga peegoo osugoba dimapoo gie badeli tenelame ka simi.”]

*Sipi be hu osugoba
(Luka 15:3-7)*

¹² “Odo heeso sipi be hu 100 gibadalaiso. Egeese ma kulodu sipi be hedebe osugoboodoga, yayo see ogo goo moodoolaisomo? Sipi be hu abo 99 ee omapoo dogo, yo see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ¹³ Esiga ayo nimapoo taka. Sipi be hu 99 osugobele mapoo yo goomoga moloso. Esino sipi be hedebe osugoba ee esiameliso ogoga, yo diya goomogalaiso. ¹⁴ Esiga holaiso hageese heeso yimaga peegoo osugobalai nibada Ama Kei mi ma dokodo egee bado yo koo goomogoso.”

Tei too odo oso goo tokenee toga, yo pidi

¹⁵ “Esiga tei too odo oso namapoo goo tokenee moodooga, nayo mada dileso yimapoo o goo tokenee ee takalai tekepo. Egeese ma kulodu yayo nee to duloso mesioga, yo see goo tekepo mapoo ido siboso. ¹⁶ Esino yayo nee to duloso mesile poogooga, nayo see tei telaga odo hedebe, o, bakadio egesi gilimadoloso yo agalame di, diayo to nayo taka ee tei takadoo dalame. ¹⁷ Egeese ma kulodu yayo dibada to duloso mesile poogooga, goo hagee tei telaga odo susuga sosee ma kulodu egee do mapoo takee. Esino yayo see dibada to duloso mesile poogooga, yo see peegoo badeli odo o, goo tokenee teli odo dalai tekepo.

¹⁸ Esiga ayo nimapoo taka. Osoloso niyo ogoo goo ee mi hamapoo tiadoo mologa, Kei mi ma dokodoo osee tiadoo molo agalaiso. Osoloso niyo mi hamapoo ogoo goo ee puobuguga, Kei mi ma dokodoo puobugu molo agalaiso.

¹⁹ Esiga ayo see nimapoo taka. Mipoo hamapoo odo bakadio oso goo goolee hedebe doloso ogoo goo talame dokodoo takooga, mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso diayo goomoga goo ee tei moodolaiso.
²⁰ Esiga odo bakadio egesi o, bakadio hedebe di egesi oso sibilesa mo hu maga mooloogoodoloso doga, a dibolo hodobo badoso.”

Odo koo soolo deli odo

²¹ Osoloso domo omapoo Pitaye sibilesa Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, mo tei too odo oso amapoo goo tokenee toga, ayo nei o goo tokenee ee kasolo boobado bigileiyo? 7 mapoo too-booga ka koodobileiyo?” dee takaso.

²² Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Haye, hedebe 7 mapoo too-booga o goo tokenee na boobadobigi. Esino o goo tokenee hapoloso boobadobigili ee na koodobie.

²³ Osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesee moloso. Wiligi odo o tou teli odo oso molee howadooso, see hamamee tebia hedebe

egesi yimapoo ka tenelame. Esemee hamamee wiligi odo oso molee egee see talai goomogolone, o odo mapoo takolone, odo molee howadoo egee bia yimapoo gilimado sibeye diso. ²⁴ Esemee o tou teli odo hee daga molee toowa 10,000 talent* deli ee howadoo ee yimapoo ido simiso. ²⁵ Esemee odo ogo molee tebia egesi nei tenelai tebile. Esemee wiligi odo oso o odo mapoo egeesee takaso, ‘Odo hagee sabolo, osoloso osobo, osoloso owolo dio, osoloso o bi susuga tolosa odo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osoloso see molee egee amapoo tosibe,’ dee takaso.

²⁶ Osoloso o tou teli odo yayo o wiligi odo homo beiyopoo gasuwoloso ebiso miyomoo tugusaloso badolone howolone egeesee takaso, ‘Nayo a soolo dologa beame deiyepo amapoo tenee. Ayo hamamee nee molee tebia hedebe egesi namapoo tenelaiso,’ diso.

²⁷ Esemee wiligi odo oso yo diya soolo dolone yimapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo molee howadoo eyo nei hamamee amapoo tenelaigo, dee takemenee ee bige peegee. Bei, ayo goo egee olo boobado buguso. Esiga no goomoga sabolo di,’ dee takaso.

²⁸ Osoloso tou teli odo ee see wedi dulone o odo tugodooso. O odo hagooso

* **18:24:** talent goo eyo bei hagooso. Odo heeso dugo 15 ma kulodu tou temelee eyo nei molee toowa talent deli hedebe teliso.

yimaga molee howadoo ee haga toowanee (goo egee, molee ko 100 denaliyus* deli ee howadoo). Esino tou teli odoososo yo ogoloso o gabada mapoo tolososo debidolone egeesee takaso, 'Nayo mo molee howadoo eyo nei tebia hedebe egesi amapoo tenee,' diso.

²⁹ Esemee odoososo hagoososo tou teli odoososo homo beiyopoo gasuwolososo ebisoso miyomoo tugusalososo badolone yimapoo howolone egeesee takaso, 'Nayo a sooloo dologaa beeamee deiyepo amapoo tenee. Bei, ayo hamamee nee molee tebia hedebe egesi namapoo tenelaiso,' diso. ³⁰ Esino tou teli odoososo yo odoososo egeesee takemee gowoolone yo todilesoso neligamoso mapoo toosooososo, yayo nei tebia egesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame.

³¹ Esino wiligi odoososo o tou teli odoososo abososo goo hagee ogoloso diya gowoolone wiligi odoososo mapoo takalame diyadeeso. ³² Esemee wiligi odoososo yo goo hagee dulososo o tou teli odoososo ee idolososo yimapoo egeesee takaso, 'No tei diya tokenee odoososo. Nayo mo molee howadolososo see hamamee tenelai tebile neme, ayo no sooloo dolone bige peegee dee takaso. ³³ Goo egeesee maga, nayo mo tou teli odoososo hee sooloo dala diepi, tekepo meliyo,' diso. ³⁴ Egeesee takolososo

wiligi odoososo ososo komonolone o tou teli odoososo ee neligamoso gidebeli odoososo mapoo teneeso, diayo yo neligamoso mapoo toosoolososo dala tenelame. Osolososo yayo nei tebia hedebe egesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame."

³⁵ Yesuye to hagee taka koodobulososo see odoososo mapoo egeesee takaso, "Esiga niyo nee sooloo ma kuloduga tei too odoososo eyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, wiligi odoososo o tou teli odoososo mapoo moodoo egesi masi nei mo Ma Kei mi ma dokodoo egeebado ososo nimapoo egeesee moodoolaiso."

19

Sobo huloso pegeli goo ee eligi

(Maka 10:1-12)

¹ Yesuye goo hagee takolososo koodobulososo Gelili mi poogolososo see Yudiya mi mapoo dulone Yoden howo dalososo diso. ² Yo omapoo dime, odoososo mooloogoodoo ososo yo dodomo diso. Esemee Yesuye paiye dima kulodu melee susuga ee tekepo paso.

³ Esemee beeamee omapoo Pelisi odoososo abososo sibilesoso Yesu mapoo gamenee kukulo agalame yimapoo egeesee takaso, "Edebeeyo sobo huloso wulo goo hee maga osobo pagalai tei moloosomo?" diso.

* **18:28:** denaliyus goo eyo bei hagoososo. Odoososo heeso beeamee hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko denaliyus deli hedebe teliso.

4 Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba Godeeyo to hesigeyo? Godeeye mipoo hagee moodoo beame mapoo giso sabolo sobo sabolo moodooso. 5 Osoloso Godeeye egeesee takaso, ‘Esiga gisoso ama dio owee dio poogoloso see osobo sabolo hedebe doloso badalaiso. Osoloso obakadio su hedebe doloso dabalaiso,’ dee takaso. 6 Esiga diayo debei ee ma kulodu diba bakadio nee, esino diba see olo hedebe doloso ka doso. Esiga Godeeye diba hedebe di goo ee see odoos heeso domo na pi.”

7 Esino Pelisi odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Bei kasee maga Moseseeye takolone sobo pagalame gooleega, sobo pegeli peipa mapoo hoguguloso sobo egee pagalai soowa dee ka takayo?” diso.

8 Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Moseseeye egeino yayo eligi goo mapoo niyo mesilega poogolo neme, bige, sobo pagalai soowa dee ka taka. Esino bei mooloogoo beame mapoo sobo huloso pagalai goo ee Godeeye takele. 9 Esiga ayo nimapoo taka, gisoso osobo na peegee. Esino sobo oso giso hee sabolo hedebe daga, omoye osobo egee pagalai tei mauwe. Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo poogoloso see sobo hee huga, yo odoos heeyo osobo ee peedee huso.”

10 Esemé Yesu o hamamee dili odoos oso yimapoo egeesee takaso, “Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo pagalai ee tei daga, gisoso sobo hulei tekeponee,” diso.

11 Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Goo hagee odoos susuga oso dadalai tebile. Esino hedebe Godeeye kitulugu tenee odoos oso goo hagee dadalai tebia. 12 Bei, odoos aboso sobo huloso holo soolooamagalai tebile. Bei, diba dibada oweeye ho mauwe soomagooga. Goo egeesee maga diba sobo koo huli. Osoloso odoos abo ho tigaga diba sobo koo huli. Esino odoos aboso Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga sobo koo huli. Esiga edebeeyo sobo huli eyo goo maga ayo eligi goo ee talai tebia daga, yo goo ayo eligi hagee medee dadalai tekepo.”

*Yesuye holaiso pidi
(Maka 10:13-16, Luka 18:15-17)*

13 Odoos aboso owolo dio Yesu mapoo iyado simiso, Yesuye o deeso diba sigolone diba Godee mapoo takalame. Esemé o hamamee dili odoos diayo goo hagee ogoloso hamaga takaso. 14 Esemé Yesuye o hamamee dili odoos mapoo egeesee takaso, “Holaiso amapoo sibadee dee, diba na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadileiso,” diso. 15 Osoloso

yayo o deeso diba sigolone Godee mapoo takoloso see mi hee mapoo diso.

Bi bei odoo

(Maka 10:17-31, Luka 18:18-30)

¹⁶ Odoo heeso Yesu mapoo sibilesu egeesee takaso, “Eligili odoo, ayo ogo go tekepo ee toga, badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?” dee takaso.

¹⁷ Esemu Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame nayo sibilesu goo tekepo talai goo maga amapoo ka woosoowala? Hedebe Godeeye tekepo ka badoso. Esiga no badoboso kookaiyo gie badeli talai goomogoga, no tei magoo goo ee medee deede.”

¹⁸ Esemu odoo ogo egeesee takaso, “Tei magoo kagee takala?” diso.

Esemu Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo na wooloome, osoloso adaba kooka sobo sabolo hedebe dee na see, osoloso adaba bi heli na te, osoloso odoo hee mapoo gamenee na gigidi, ¹⁹ osoloso nama dio noowee dio oso taka to mapoo mesie, osoloso nee su no nediliyo egee sooloo dolo egesi masi nee odoo hee nosee egeesee sooloo dele.”

²⁰ Esemu odoo gie kauwa ogo Yesu mapoo egeesee takaso, “Tei magoo goo susuga ayo tobuloso medee deedeeso. Esino ayo see ogo goo hee ka moodoolaisomo?” dee takaso.

²¹ Esemu Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No medee teedee badalai goomogoga, nee bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee toloso odoo bi mauwe mapoo tenee. Nayo egeesee seega, Kei mi mapoo bi bei nee hu sabolo malaiso. Osoloso a dodomo sibe,” diso.

²² Esemu odoo gie kauwa ogo Yesuwo to duloso diya goohele sabolo diso. Bei, yo bi bei doloso badebeiga.

²³ Esemu Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei diya kalawa. ²⁴ Esiga ayo nimapoo see tobu taka, dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa,” diso.

²⁵ Esemu o hamamee dili odoo oso yayo eligi goo hagee duloso diya dio dulone egeesee takaso, “Goo egee diya kalawadoo. Esiga odoo agayo gadileisomo?” diso.

²⁶ Esemu Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, “Edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo pidilei tebile. Esino Godee yo tebia. Bei, goo susuga yayo moodoolai haga kalawanee,” diso.

²⁷ Esemu Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada bi susuga hoogoo poogoloso nayo di hamamee deede simiso. Esiga iba nei ogo bi talaiyo?” diso.

28 Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Godeeye goo susuga see dia moodoolai beeamo mapoo, Odo Holo ayo wiligi doloso badeli mi mapoo badalaiso. Osoloso beeamo omapoo mo hamamee dili odo 12 niba nosee wiligi odo oso bili 12 mapoo dobolone, Isalael odo bala 12 ee niyo gidabalaiso.

29 Osoloso odo agayo emei dio, omolo dio, omoo dio, ama dio, owee dio, owolo dio, osoloso dia mi sabolo, dia moso poogoloso mo goo tomo siloga, diba nei toowa talaiso. Osoloso diba kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. 30 Esiga odo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

20

Tou teli odo eyo goo maga wudu taka

1 “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi moloso. Homolee eyo amaye gesikolodee tou teli odo gilimalame diso, diayo o homolee geleipi ko segei mapoo tou talame. 2 Osoloso yayo odo abo ogoloso yibolo hodobo to mouloso goomoga magooso, beeamo hedebe mapoo diayo tou too eyo nei odo hedebe hedebe dimapoo molee ko* hedebe

tenelame. Osoloso diba tou talame diye diso.

3 Osoloso homolee eyo amaye osoko howo 9 domo mapoo yo see wedi dileso egeino, odo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso.

4 Eseme yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba see mo homolee mapoo tou talame di. Eseega ayo habe nimapoo niyo tou too eyo nei molee tebia tenelaiso,’ diso.

5 Eseme diba tou talame diso.

Osoloso beeamo hedebe omapoo osoko oo domo too-boome, odo abo gilimado dileso o homolee mapoo tou teye diso. Osoloso beeamo hedebe ososee osoko howo bakadio hedebe di mapoo, yayo see tobu odo abo gilimado dileso o homolee hedebe omapoo tou teye diso.

6 Osoloso beeamo hedebe omapoo osoko howo dee tiadoo mapoo too-boome, yo see wedi dileso egeino, odo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. Esemeyayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba kasalame tou telega beeamo toowa wulo hamapoo mosoowe ka tebisamalala?’ diso.

7 Eseme diayo nei egeesee takaso, ‘Odo heeso imapoo o tou teye dee takele,’ diso. Esemeyayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba nosee mo homolee mapoo tou talame sibe,’ dee takaso.

8 Esemeyayo habe homolee eyo amaye o tou teli eyo wiligi odo mapoo egeesee takaso,

* 20:2: molee ko hageeyo hu ee denaliyus (Matiyu 18:28 mapoo ege).

'Homolee ma kulodu tou telagali odoo gilimadoloso dia tou too eyo nei molee tenee. Esiga nayo nei molee teneega, tou talame hamameedee sibili odoo mapoo daga malalo ka tenee,' dee takaso.

9 Esemé tou teli odoo oso dia nei talame sibilesi mooloogoodome, odoo tou talame hamameedee sibili dimapoo tou too eyo nei molee ko hedebe hedebe di teneeso. 10 Osoloso gesikolodee odoo daga malalo tou talame diyadee oso goo egee ogoloso diayo goolee, diba dia tou eyo nei toowa talaiso, dee goolone debeiso. Esino diba onosee molee ko hedebe egesi tooso. 11 Diba molee egee toloso gowoolone homolee eyo ama mapoo egeesee takaso, 12 'Iba beame toowa osoko pa mapoo tou toowa telagameleeso. Esino odoo hagee bia wulo osoko howo deiyepo mapoo tou ka too. Esino nayo kasee maga molee dimapoo tenee hedebe egesi masi imapoo ka tonowala?' diso.

13 Esemé homolee eyo amaye dima kulodu odoo hee mapoo egeesee takaso, 'Emegei, ayo goo tokenee hee namapoo moodoole. Bei, no beame hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko hedebe egesi masi talai doloso tou talame goomoga magooso. 14 Esiga nee molee egee toloso di. Ayo molee namapoo tenee hedebe egesi masi odoo abo mapoo tenelai

a goomogo. 15 Bei, mo molee oso mawo goomoga goo ee talai tekepo. Esino kasee maga goo tekepo ayo moodoo ee ogoloso, nayo amapoo ka komonowala?' dee takaso."

16 Esemé Yesuye see egeesee takaso, "Esiga odoo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso."

Yesu eyo talai goo ee see tobu taka
(Maka 10:32-34, Luka 18:31-34)

17 Yesu Yolusalem mapoo polone o hamamee dili odoo 12 peegoo gilimado dileso dobolone dimapoo egeesee takaso, 18 "Goolee! Iba Yolusalem mapoo olo duso. Omapoo Odoo Holo a Yu odoo dia tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo mo goo meediloso ayo talai goo ee takalaiso. 19 Osoloso Yu odoonee oso a toloso manolone woolaiso. Osoloso a woomo dileso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Esino a bi ma kulodu ta moloso beame bakadio hedebe di mapoo see gie badeli toloso hogadileiso."

Yemes dio Yonee dio egee bia dia oweeye goomoga goo ee ogo taka

(Maka 10:35-45)

20 Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio oweeye

gilimadoloso Yesu mapoo simiso. Osoloso oweeye goomoga goo ee Yesu mapoo ogo takalame, o homo beiyopoo gasuwoloso badebeiso.

²¹ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogo goo takalame ka simiyo?” diso. Esemé yayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Nayo wiligi doloso badalai mi mapoo mo holo bakadio hagee heeso nee dee deede dokolo bado, osoloso hee nee dee dobusu dokolo bado dalai tekepowa?” dee takaso.

²² Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo ee niba koo gooleedo,” dee takaso. Osoloso yayo Yemes dio Yonee dio mapoo egeesee takaso, “Dala toowa ayo talame egee molo niba nose egeesee talai tebiayo?” diso.

Esemé diayo nei egeesee takaso, “O. Iba tebia,” dee takaso.

²³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Tei takoo, niba nose dala hageesee talaiso. Esino mo dee deede dokolo dabalai odoo sabolo, osoloso mo dee dobusu dokolo dabalai odoo hesigilei amapoo kitulugu mauwe. Esino hedebe mo Maye hesiga odoo oso mi omapoo dabalaiso.”

²⁴ Egeesee ma kulodu Yesu o hamamee dili odoo abo 10 oso to hagee duloso Yemes dio Yonee dio mapoo diya kamaso. ²⁵ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo susuga gilimadoloso

dimapoo egeesee takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoo oso dima hemidu debeli odoo ee kitulugu sabolo gidebeliso. ²⁶ Esino nima kulodu egeesee salai tekeponee. Esiga nima kulodu edebeeyo toowa doloso badalai goomogoga, yo tou teli odoo masi mesie sabolo odoo abo halo tou tolone ka badebee. ²⁷ Osoloso edebeeyo malalo badalai goomogoga, yo tou wulayo teli odoo masi odoo abo halo tou tolone ka badebee. ²⁸ Bei, Odoo Holo ayo mipoo hamapoo simi hagee edebeeyo a pidilame ka sibile. Esino ayo odoo pidilame ka simi. Osoloso odoo susuga Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

Yesuye odoo howo neliga bakadio tekepo pa

(Maka 10:46-52, Luka 18:35-43)

²⁹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yeliko mi poogoloso diyadaga molome, odoo mooloogoodoo toowa oso diba dodomo sibadeeso. ³⁰ Egeesee seemelee domo omapoo odoo howo neliga bakadio eli pee mapoo debeiso. Diayo Yesuye simi goo ee duloso to neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³¹ Esino odoo susuga oso dimapoo diya takolone egeesee takaso, “Niba to mauwe debee,” diso. Esino odoo susuga oso dimapoo egeesee takeme, diba dia

to dulega see diya neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidi amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³² Esemé Yesúye omapoo kookoodoboloso diba iyadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo ogo goo moodolai goomogolo?” diso

³³ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada howo tekepo moodee. Iba agalai goomogo,” dee takaso.

³⁴ Yesúye diba sooloo dolone dibada howo deeso sigeso. Esemé saga omapoo dibada howo tekepo poome, Yesúye di hamamee diso.

21

Yesúye Yolusalem mi mapoo di

(Maka 11:1-11, Luka 19:28-40, Yonee 12:12-19)

¹ Yesú o hamamee dili odoo sabolo Yolusalem mi koola mapoo dulone, Olipi mubi kumoo mi pepooko Betapage mapoo peled-abaso. Diba omapoo peledoboloso dobolone, Yesúye o hamamee dili odoo bakadio malalo diye dolone egeesee takaso, ² “Niba mi hee malalo koogee mapoo di. Niba omapoo dileso ogoga, donki be o pe sabolo dia mu mapoo ebígiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo mologa saga agalaiso. Eseega niyo ebígí pidiga poogoloso amapoo hado sibe. ³ Egeesee ma kulodu odoo heeso nimapoo takooga, niyo nei yimapoo

egeesee takee, ‘Lodeeye donki be bakadio egee goomogogona,’ dee takee. Egeesega odoo ogoso saga nimapoo takolone donki be egee hado diye dalaiso,” diso.

⁴ Esiga goo hagooso peled-aba ee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to taka sabolo tebilame ka see. Bei, yayo egeesee takaso,

⁵ “Niyo Yolusalem mapoo debeli odoo mapoo takee, ‘Ege, nibada wiligi odoo nimapoo olo sibo.

Yo mesie taba. Yo donki be pepooko mapoo buloso ka siboso.’”

⁶ Esemé Yesú o hamamee dili odoo bakadio oso Yesúye taka goo ee tob-ulosoo moodooso. ⁷ Diba dileso donki be owee sabolo osoloso o pe sabolo hado simiso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoloso

donki be dia waki ma dokodoo palagaloso, Yesúye omapoo peleso biaso. ⁸ Esemé odoo mooloogoodoo toowa oso dia kekeisu dugo tigadoloso eli domopoo palagamo dime, odoo aboso weiyo kookooloso Yesúye sibilei eli mapoo palagamo diso. ⁹ Esemé Yesúye donki be ma dokodoo buloso dimolome, malalo diyadee odoo sabolo osoloso Yesú ma hamamee sibadee odoo oso to neligidi egeesee takaso,

“Iba Deibidiyo amawe mapoo goomogo.

Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo yo Godeeye pidiye dee.

Kei mi ma doko hodoo badeli Godee mapoo goomogo,” dee takagamo diyadeeso.

10 Yesu Yolusalem mi ma kulodu gadime, odoo susuga omapoo debei oso diya dio dulone egeesee takaga meleeso, “Hagee odoo ogubele?” dee takaso.

11 Esemee odoo mooloo-goodoo oso nei egeesee takaso, “Hagee Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Yesu oso. Yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko maga ka siboso,” diso.

Yesuye Yu odoo dia tei moso ma kuloduga odoo peegoo hasisobugu

(Maka 11:15-19, Luka 19:45-48, Yonee 2:13-22)

12 Yesuye Yolusalem mapoo sibilesa tei moso mapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso tegei ma kulodu gala sabolo bi abo sabolo neiso telaga molome egeiso. Yo goo egee agalai gowoolone, yayo moso ee ma kulodu melee bi eyo ama sabolo osoloso bi ee telaga odoo sabolo peegoo hasisobuguso. Osoloso molee piligeli odoo dia debi pooba sabolo bidigebuguso. Osoloso molo huyado sibilesa nei moleeso teli odoo susuga oso bili pooba sabolo bidigebuguso.

13 Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Mo tei moso ee edebeeyo sibilesa Godee mapoo takeli moso,’ diso.

Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada wuli moso ka poso,” diso.

14 Egeesee seemelee beeamee omapoo Yesu tei moso ma kulodu bado-boome, howo neliga odoo abo sabolo, osoloso odoo bagi dagapoogoo yimapoo sibadeeso. Esemee yayo diba tekepo paso.

15 Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoomo silee ogoloso diya kamanaso. Egeesee lone holaisoso tei moso ma kulodu dobolone toso neligidi takolone egeesee takaso, “Deibidiyo amawe Yesu mapoo goomogo,” dee takaga melee duloso diayo dimapoo diya goweso.

16 Osoloso diayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “No holaisoso to egee takoo medee dusomo?” diso.

Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. A duso. Esino niba Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigel-ega dosomo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Godeeye holaiso sabolo osoloso holope oso o hu dokodoo poudilei goo ee dimapoo olo eligiso,’ dee takaso.”

17 Osoloso Yesuye diba poogoo dileso Yolusalem mi maga see Betani mi mapoo tilame diso.

*Pigi homoso sia
(Maka 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Gesikolo Yesu Yolusalem mapoo see wedi dulone hodiaso. ¹⁹ Esememe dulone pigi homo eli palaga mapoo dime ko pa beleso agalame diso. Esino ko pelega wulo duwe molome egeiso. Esememe Yesuye pigi homo hamapoo egeesee takaso, “No see tobu ko palaima,” diso. Esememe epedee omapoo homo saga siaso.

²⁰ Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso dio dulone egeesee takaso, “Pigi homo hagee saga kasee siabele?” diso.

²¹ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo tei toloso dobolone goo goolee bakadio delega dogo, ayo homo hamapoo moodoo goo ee niba nose egeesee moodoolai tebileiso. Osoloso goo hedebe hagoonosee talai tebile. Esino niyo goo toowa abo moodoolaiso. Egeeseelone niyo mubi hamapoo takolone ‘no nediliyo tadoloso howomoo mei’ dee takooga, goo oso tei peledabalaiso. ²² Esiga niyo tei tolone Godee mapoo takooga, yayo goo niyo howa eyo nei nimapoo tenelaiso.

*Yesuye kitulugu maga woosa
(Maka 11:27-33, Luka 20:1-8)*

²³ Yesu see Yu odoowo tei moso mapoo peleso Godeeyo to odoo susuga mapoo eligimolome, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu

odoo dia wiligi odoo tebisa oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “No agamo kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odoo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

²⁴⁻²⁵ Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Anosee woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Odoo agayo Yonee mapoo kitulugu ka teneeyo, yayo odoo howo olugulame? Kitulugu Godeeye teneeyo o, edebeeyo teneeyo? Esiga niyo to eyo nei amapoo takooga, anosee ayo kitulugu toloso hagee silo eyo goo ee nimapoo ka takalai,” diso.

Esememe diayo to hagee duloso dieso nediliyo to moulone egeesee takaga meleeso, “Iyo kasee takalaisomo? Iyo takolone Yoneeye kitulugu ee Godeeye teneedoo, dee takooga, see nei Yesuye imapoo egeesee takalaiso, ‘Niba bei kaseme Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?’ dalaiso.

²⁶ Osoloso iyo takolone kitulugu odoo maga simigo daga, odoo susuga oso imapoo diya kamanalaiso. Bei, odoo susuga oso takolone Yonee yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo deliso.” ²⁷ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeye kitulugu too goo eyo bei, iba gooleedele,” dee takaso.

Esememe Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esiga ayo goo hagee moodoomo silame

kitulugu too hagee nimapoo takalaime,” diso.

Yesuye holaiso bakadio eyo goo maga wudu taka

²⁸ “Esiga niba goo hamapoo kasee gooleesomo? Odoo heeso o giso holo bakadio gilimadoloso debeiso. Esiga yayo daga holo mapoo egeesee takaso, ‘Mo holo, no epei geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,’ dee takaso.

²⁹ Esino giso holo oso nei egeesee takaso, ‘A gowoo,’ diso. Esino yo see hamamee o goo goolee su wuduloso tou talame diso.

³⁰ Osoloso amaye see tobu owolo hee mapoo dileso egeesee takaso, ‘No geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,’ dee takaso. Esemé owoloye nei egeesee takaso, ‘O. A tou talame dileiso,’ diso. Esino yo dilega poogooso.

³¹ Esiga holaiso bakadio hagee bia hee kaso amaye goomoga goo ka toowo?”

Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Daga holo oso amaye goomoga goo ee tooso,” dee takaso.

Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Tekisi molee teli odoo sabolo osoloso domo silesibili sobo oso daga diayo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadulone

hee niba peegoo pagalaiso. ³² Bei, Yoneeye nimapoo goo tekepo eligime, niyo o to duloso tei tele. Esino goo tokenee teli odoo hagee bia oso Yoneeyo to duloso tei tooso. Osoloso niyo diayo tei too goo ogoloso goo goolee su wuduloso Yoneeyo to mapoo tei tele poogooso.”

Odoo tokenee bali eyo goo maga wudu taka

(Maka 12:1-12, Luka 20:9-19)

³³ “Osoloso see hee hagee wudu takoo dui. Beeame heeso homolee eyo amaye homolee mapoo geleipi ko segeiso, osoloso pee maga beleeso. Osoloso ko i debilame yo ou poogoloso homolee egee gibadalame doko moso tegeiso. Osoloso yayo homolee bali odoo* abo mapoo beye doloso, yo see mi eli sage mapoo badalame diso. ³⁴ Yo

omapoo dileso badoboome, homokoko palagaloso olo bi moodoogaso. Esemé yayo o tou teli odoo abo mapoo takolone o homolee mapoo dileso homokoko egee gooloogaloso o hodio ee yimapoo tosibeye diso.

³⁵ Esino homolee bali odoo oso diayo sibadee ogoloso diba toloso, hee wulo woomele poogooso. Osoloso heeno wulo wooloomaso, osoloso hee yoso wooloomaso.

³⁶ Esemé homolee eyo amaye goo hagee duloso see tou

* **21:33:** homolee bali odoo: odoo hagee bia oso homolee mapoo tou too eyo nei homokoko gooloogaloso hodio diayo teliso. Osoloso hodio homolee eyo amaye teliso.

teli odoos bei diyadeeye diso. Esino homolee bali odoos oso diba noseet toloso woomele poogoloso abo yoso piluguso. ³⁷ Esemee see hamamee deewoo owoloo diye dolone egeesee gooleeso, 'Homolee bali odoos oso mo holo mapoo mesilone yo wooloomalaime,' deewoo gooleeso.

³⁸ Esino homolee bali odoos oso homolee eyoo amayoo owoloye simi ee ogoloso diesoo nediliyoo egeesee takaga meleeso, 'Holo hagoosoo hamamee ama toga, yayoo geleipi ko segei hagee talaiso. Esiga geleipi ko segei hagee see iyo talame yo wooloomamo,' deewoo takaso. ³⁹ Esemee diayoo holaisoo hagee homolee maga peegoo idoo dileeso wooloomasoo. ⁴⁰ Esiga homolee eyoo amayee sibileeso o homolee bali odoos mapoo kasee moodoolaisomo?"

⁴¹ Esemee tei mosoo wiligi odoos tebisa saboloo osoloso Yu odoos dia wiligi odoos tebisa oso nei egeesee takaso, "Homolee eyoo amayee sibileeso homolee bali odoos wooloomaloso see bali odoos abo mapoo beyee dalaiso. Osoloso odoos egeee bia oso homokoko gooloogalaa beame mapoo homokoko gooloogaloso homolee eyoo ama mapoo hodio tenee demelaisoo."

⁴² Esemee Yesuyee dimapoo egeesee takaso, "Niba Godeeyoo to booka mapoo hogugu ee hesigeleyoo? Bei, omapoo egeesee takoosoo, 'Moso tegeli odoos oso omou gowoolone togobugu

oso see epedee hamapoo mosoo omoo domoo pupodoo ka moloso.

Esiga gooo hagee Lodeeyee ka moodoo.

Esiga ibaa gooo hagee ogoloso howoodolone tekepo deeso.'

⁴³ Esiga ayoo nimapoo taka. Godeeyee wiligi dolosoo badeli gooo ee nimaga peedee dolosoo, see Godeeyee goomoga gooo tomo silesibili odoos omapoo tenelaiso.

⁴⁴ Esiga odoos agayoo omou omapoo takodi bugulosoo homodobuuga, yo ki gebisa pagalaiso. Osoloso omou oso odoos hee bulugu magooga, odoos egeee baladoo dileisoo," deewoo takaso.

⁴⁵ Esemee tei mosoo wiligi odoos tebisa saboloo osoloso Pelisoo odoos oso Yesuyee wudu taka gooo ee dulosoo "ibada gooo takolone badoo," dolosoo egeesee gooleeso.

⁴⁶ Egeeseelone diayoo Yesu talaa eli esiasoo. Esino odoos susuga oso Yesu yo tei Godee maga to toloso kokodoo takomoo sili odoos dolosoo takolone debee ee dulosoo, diayoo yo talaa ebiasoo.

22

Sobo hu wo ne maga wudu taka

(Luka 14:15-24)

¹ Esemee Yesuyee see tobo wudu takolone, tei mosoo wiligi odoos tebisa saboloo, osoloso Yu odoos dia wiligi odoos tebisa mapoo egeesee takaso, ² "Godeeyee wiligi dolosoo badeli gooo ee egeesee moloso. Wiligi odoos taba

eyo owoloye sobo hulei maga nei toowa mopoodoo dooso. ³ Yo nei mopoodoo koodobuloso o tou teli odoo diye dolone egeesee takaso, 'Odoo daga ayo nei mopoodoo hamapoo sibilame taka ee niyo hamapoo gilimado sibe,' diso. Esemé o tou teli odoo oso to hagee todilesó odoo egee bia dimapoo takano, diba sibilei goweso. ⁴ Esemé yo to egee duloso, wiligi odoo taba oso o tou teli odoo abo see tobu diye dolone egeesee takaso, 'Niba dilesó odoo daga ayo sibeye dee taka mapoo to egeesee takeeye diso, "Be hu olo piliguloso moloso, osoloso nei olo mopoodoo doloso moloso. Esiga niba sobo hu wo ne mapoo sibadeeye," dee takee,' diso. ⁵ Esemé diayo to hagee todilesó takano, odoo aboso to hagee duloso gowoolone see dia tou talame diyadeeso. Egeeseelone, odoo aboso dia homolee mapoo diyadeeso. Osoloso odoo aboso dia bi neiso teli moso mapoo diyadeeso. ⁶ Esemé see odoo aboso to hagee duloso wiligi odoo taba o tou teli odoo ee tolosó piluguso. ⁷ Esemé wiligi odoo taba oso goo hagee duloso diya komonolone o ha teli odoo mapoo egeesee takaso, 'Emegei piligili odoo hagee bia piliguloso dia mi onosee dou gigaleegee,' dee takeme, diayo egeesee moodooso.

⁸ Esemé wiligi odoo taba oso o tou teli odoo mapoo

see egeesee takaso, 'Nei toowa olo mopoodoo doloso moloso. Esino odoo ayo gi hagee bia ee dia goo tokenee maga hamapoo sibilei tebile. ⁹ Esiga niyo dilesó mi domo omapoo silesibulone odoo susuga wo nalame gilimado sibe,' diso. ¹⁰ Esemé o tou teli odoo oso dilesó odoo susuga gilimadoloso wo nalame sibadeeso. Egeeseelone goo tekepo teli odoo sabolo, osoloso goo tokenee teli odoo sabolo sibadeeso. Esemé odoo moso ee ma kulodu diya muguleso.

¹¹ Esino wiligi odoo taba oso moso ee ma kulodu odoo agalame gapeleso egeino, odoo hee sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega sibileso badoboome egeiso. ¹² Esemé wiligi odoo taba oso yimapoo egeesee takaso, 'Emegei, no sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega hagee bado, no moso hagee ma kulodu kasee gasimiyo?' diso. Esino odoo egee to nei takele.

¹³ Esemé wiligi odoo taba oso o tou teli odoo abo mapoo egeesee takaso, 'Odoo hagee dee sabolo homo sabolo tiso tialogoloso moso peegoo neliga mapoo togobigi. Yo omapoo badolone pisa sabolo meí gisile sabolo badalaiso,' diso.

¹⁴ Esiga Godeeye odoo susuga yimapoo sibilame gilimolone ka badoso. Esino yo wulo odoo abo ono ka hesiga moloso."

Sisa mapoo tekisi molee tenelai

(Maka 12:13-17, Luka 20:20-26)

¹⁵ Osoloso Pelisi odoososo peegoo dileso Yesu kukulo agalame to mouso, yayo to tokenee takooga yo ka talame.

¹⁶ Egeeseelone diayo dia hamamee dili odoosabolo, osoloso Helodeeyo hamamee dili odoosabolo Yesuye badebei mapoo diye diso. Esemee odoosogee bia oso dileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, iba gooleedoo, no tei goomoodeli odoos. Osolosonayo Godeeyo gooseligilone hedebe tei goodee ee eligili. Osolosono odoosobolo koo ebili. Osolosono odoosu mapoo koo egeli. ¹⁷ Esiga nayo kasee gooleedo? Imapoo takee, iyo Loum gamalee wiligi odoosisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowa?” dee takaso.

¹⁸ Yesuye diayo goosokenee moodoolame to mougoo ee yo olo gooleedolosodimapoo egeesee takaso, “Niba goobakadio gweli odoos. Bei kasee maganiyo a kukulo agalame ka sala?”

¹⁹ Esiga niyo tekisi molee magalame mooloogoo moleeko hedebe amapoo eligi.” Esemee diayo moleeko hedebe yimapoo tosimiso. ²⁰ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Molee hamapoo agamo mudu sabolo osolososagamo hu oso ka mololo?” diso.

²¹ Esemee diayo nei egeesee

takaso, “Sisayo mudusabolo osoloso o hu oso ka molo,” diso. Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee, osolososodeeyo bi ee Godee mapoo tenee,” dee takaso.

²² Diba to hagee dulosodiya howoogadoloso Yesupoogoo diso.

Ta maga hogabili eyo goomaga Yesu mapoo woosa

(Maka 12:18-27, Luka 20:27-40)

²³ Osoloso beeame omapoo Sedisi odoosabososo Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odoosogee bia oso takolone, “Odoosweddia see hogabileime,” dee takeliso. Esemee diayo Yesu mapoo sibilesogeeseesee takaso, ²⁴ “Eligili odoos, tei magoo Moseseeye hogugu oso imapoo egeesee takooso. ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei tayo osobobau ee huloso emeiyo humaga holo soolooga magee,’ diso. ²⁵ Esiga odoosheeso gisoholo 7 soomagooso. Osolosodaga emeiye sobo huso. Osolosoyo holo soomagellega taso. Esemee omoloyima hamamee soomagoo oso emeiyo osobobau ee huso. ²⁶ Esino yinoseeholo soomagelega taso. Esemee see omoloyima hamameesoomagoo oso emeiyo osobobau ee huso. Esino yinoseeholo soomagelega taso. Egeeseelone gisoholo 7 susuga hagee bia oso holo soolooga magelega wediaso.

27 Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. 28 Esiga odoo wedia maga see hogogadilei beame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

29 Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba goo dooboo gweli odoo. Bei, niba Godeeye kitulugu sabolo osoloso o to sabolo gooleedelega ka doso. 30 Bei, odoo wedia ee bi maga see hogogabuoga, diba see sobo huleime, osoloso giso obileime. Esino diba see Godeeyo momaiye oso Kei mi mapoo egee do egesi masi dabalaiso. 31 Esiga niba Godeeye odoo wedia see hogogadilei eyo goo maga taka to hogugu hagee hesigeleyo? Bei, yayo egeesee takaso, 32 ‘A Eibalahameeyo Godee, Aisekeeyo Godee, osoloso Yekobowo Godee doloso ka badoso,’ dee takaso. Esiga Godee hagee odoo wedia eyo Godeenee. Haye, odoo gie egee do eyo Godee.” 33 Esemе odoo susuga oso Yesuye eligi goo hagee duloso diya howoogadooso.

Tei magoo kaso toowa ka molosomo?
(Maka 12:28-34, Luka 10:25-28)

34 Sedisi odoo oso Yesuye taka eyo nei takalai tebile poogoo ogoloso Pelisi odoo susuga diesono hodobo mooloogoodoloso to mouso. 35 Osoloso mooloogoodoo

omaga tei eligili odoo heeso Yesu kukulo agalame yimapoo sibilesio egeesee takaso, 36 “Eligili odoo, Moseseeye tei magoo ma kulodu tei magoo kaso diya toowa ka molosomo?” diso.

37 Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “‘Nayo nee wiligi odoo Godee diya goolee, nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dioso goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee oso diya goolee.’

38 Esiga tei magoo susuga ee ma kulodu tei hedebe hagooso daga malalo diya toowa ka moloso. 39 Osoloso ee ma hamamee tei magoo toowa egesi masi hee ha-

GOOSO,
‘Nayo no nediliyo diya egee goolee,
egeesee goolone nee odoo nose diya egeesee goolee.’

40 Esiga Moseseeye tei magoo susuga sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to hogugu susuga eyo bei ee tei magoo bakadio hamapoo moloso.

Keliso agamo owolowo?
(Maka 12:35-37, Luka 20:41-44)

41 Pelisi odoo hodobo mooloogoodoloso osee do-boome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, 42 “Niba Kelisowo goo maga kasee gooleesomo, yo agamo owolowo?” dee takaso.

Eseme diayo egeesee takaso, “Deibidiyo amawe,” diso.

⁴³ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kaseme Deibidiye Dio Tei maga takolone Keliso yo Lodee dee ka takayo? Bei, Deibidiye egeesee takaso,

⁴⁴ ‘Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoe ee ayo dagadileiso,’ diso.

⁴⁵ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esiga kasee maga Keliso yo Deibidiyo amawe dee ka seeyo?” diso.

⁴⁶ Eseme odoe heeso o to su mapoo to nei hee takele. Esiga beame domopooga dulone, odoe susuga oso Yesu mapoo woosalai obulone yimapoo hee woosele poogooso.

23

Yesuye tei eligili odoe sabolo osoloso Pelisi odoe dia goo ee eligi

(Maka 12:38-39, Luka 11:43-46; 20:45-46)

¹ Eseme Yesuye odoe mooloogoodoo mapoo, osoloso o hamamee dili odoe mapoo egeesee takaso, ² “Tei eligili odoe sabolo osoloso Pelisi odoe oso Moseseeye tei magoo nimapoo ee eligilei dimapoo kitulugu moloso.

³ Esiga dibada to mapoo

mesimo silesibulone, diayo taka goo ee tolone debee. Esino diayo suso goo moodeli ee ogoloso niyo na peedee. Bei, diayo tei ma goo ee nimapoo eligilino, see dieso suso koo edidili. ⁴ Esiga diayo tei eligi goo oso odoe mapoo hegi toowa teneliso. Osoloso diayo emegei pidilone hegi su ee see dieso koo teli.

⁵ Esiga goo susuga diayo moodoo ee wulo edebeeyo agalame ka moodeli. Osoloso diba Godeeyo to abo hogugu ee debege masi diya toowa kaloso ee ma kulodu sooloso edebeeyo agalame silesibiliso. Osoloso edebeeyo agalame, diayo howo gisilone, kali dugo su mapoo ti sage bagagoloso* kalagaloso silesibiliso. ⁶ Osoloso ibada howo gisili moso ma kulodu, osoloso wo toowa ne mapoo diba medee malalo peleso bilei ono diya goomegeliso. ⁷ Osoloso mi domo mapoo edebeeyo dimapoo gawuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. Osoloso odoe susuga oso diba eligili odoe dalame diya goomegeliso.

⁸ Esino odoe susuga oso nimapoo takolone eligili odoe dalai tekeponee. Bei, nibada eligili odoe hedebe ayo ka badoso. Osoloso nima kulodu odoe heeso dagadileso koo badoso. ⁹ Osoloso mipoo

* **23:5:** kali dugo su mapoo ti sage bagagoo: Edebeeyo ti sage hagee ogoloso, Pelisi odoe diba Godeeyo howo woola medee tekepo, dee gweliso.

hamapoo odoo heeyo hu dokodoo poudulone, yimapoo takolone ma dee na see. Bei, nibada Ama hedebe yayo Kei mi ma dokodoo ka badoso. ¹⁰ Osoloso odoo heeso nimapoo takolone wiligi odoo dalai tekeponee. Bei, nibada wiligi odoo hedebe Keliso aso. ¹¹ Esiga nima kulodu odoo hu toowa too oso nibada tou teli odoo doloso badalai tekepo. ¹² Osoloso odoo agayo dieso nediliyo diba si howolone dogo, nei Godeeye diba pepooko dalaiso. Esino odoo agayo dieso pepooko doloso dogo, diba nei Godeeye toowa dalaiso.”

Eeye-ee, tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo!
(Luka 11:39-52; 20:47)

¹³ “Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei eli poolone ka dogo. Osoloso niba nosee omapoo koo gadili.

[¹⁴ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo sobo bauwe diba ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo niyo tolosa omapoo dobolone, nibada goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso niba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesee

maga niba nei dala toowa talaiso.]

¹⁵ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, Yu odoonee oso see Yu odoo dalame niyo mipoo hamapoo odoo esiamo silesibiliga. Osoloso niyo odoo hee tolosa goo tokenee niyo eligi oso yo diya tokenee peliso. Goo egeesee moodoo oso niyo yo Dou mi mapoo ido duso. Bei, goo tokenee yayo too oso goo tokenee niyo too ee dagadilesa moloso.

¹⁶ Niba odoo howo neliga oso odoo abo gilimado di masi gilimado duso. Esiga Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo egeesee eligiliso, ‘Odoos heeso to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,’ deliso. ‘Esino edebeeyo tei moso ma kulodu molee egee molo eyo hu sabolo tei yeli goo ono diya toowa,’ deliso. ‘Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,’ deliso. ¹⁷ Niba howo neliga boobada odoo. Molee ee goo haga toowanee. Esino tei moso tegei oso goo diya toowa ka moloso. Bei, molee oso tei moso ma kulodu mologa, molee egee Godeeyo doloso ka moloso.

¹⁸ Osoloso niyo see egeesee eligiliso, ‘Odoos heeso to magolone Godee mapoo emegeidi bi tenelame nei sili dosulu tei moso ma kulodu egee molo eyo hu sabolo tei

yeli ee goo haga toowanee,' deliso. 'Esino yayo to magolone dosulu mapoo emegeidi bi magoo eyo hu sabolo tei yaga, goo ono diya toowa,' deliso. 'Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,' deliso. ¹⁹ Niba odo howo neliga masi. Tei moso ma kulodu bi dosulu mapoo egee molo oso goo toowa koo moloso. Esino dosulu oso goo toowa ka moloso. Bei, emegei di bi teneli ee dosulu mapoo mologa, Godeeyo doloso ka moloso. ²⁰ Esiga odo agayo to magolone dosulu eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe dosulu eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo dosulu eyo hu sabolo osoloso dosulu mapoo emegeidi bi magoo eyo hu sabolo tei ka yeli. ²¹ Esiga odo agayo to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe tei moso eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo tei moso eyo hu sabolo osoloso ee ma kulodu badeli Godeeyo hu sabolo tei ka yeli. ²² Osoloso odo agayo to magolone Kei mi eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe Kei mi eyo hu sabolo koo yeli. Esino Godeeyo hu sabolo osoloso yayo bili eyo hu sabolo tei ka yaso.

²³ Tei eligili odo sabolo osoloso Pelisi odo, niba goo bakadio gweli odo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi tenelame kobu sabolo, osoloso nai sabolo, osoloso bi abo pepuso mooloogoo

10 egesi mageliso. Osoloso 10 ee ma kulodu hedebe Godee mapoo tenelone debeliso. Esino nei tei magoo ee ma kulodu goo toowa egee molo ee talai boobado bigiliso. Goo ee, tekepo goo talai, osoloso emegei sooloo deli goo, osoloso tei talai goo. Esiga goo toowa hagee tolone medee ka debee. Egeeseelone goo pepuso talai na boobado bigi. ²⁴ Niba odo howo neliga oso odo abo gilimado di masi ka gilimado duso. Niba kababoo nibada wo mapoo badoga ogoloso peegoo habigiliso. Esino be toowa kemol oso nibada mudugiyopoo tiamologa egelega poogoloso wulo sooloogeliso.

²⁵ Tei eligili odo sabolo osoloso Pelisi odo, niba goo bakadio gweli odo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, nibada kapu sabolo osoloso peleta ee hedebe kolo ee hapoolone kulodu hapelega pegeli, niba egesi masi doso. Bei, niyo hedebe kolo ono hapeli. Esino nibada sooloo ma kulodu bi goomegeli goo oso diya bei moloso. Osoloso niyo hedebe niso goomegeli goo ee tomo silesibiliso. ²⁶ Pelisi odo niba howo neliga odo. Niba daga nibada kapu sabolo osoloso peleta kulodu hapege. Egeeseega, kolo onosee dasegelega heliye malaiso.

²⁷ Tei eligili odo sabolo osoloso Pelisi odo, niba

goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niba odoo bi medee mopoodoo doloso meli egesi masi doso. Bei, odoo bi ee dokodoo medee tekepo mopoodoo deliso. Esino odoo bi ee ma kulodu odoo wediayo ki sabolo ku sabolo bei meliso.²⁸ Egeeseelone odoo aboso niba ogoloso niba odoo tekepo gweliso. Esino niba goo bakadio gweli odoo. Bei, nibada kulodu goo tokenee bei moloso.

²⁹ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo wedia dia bi ma dokodoo moso pepuso tagagaloso mopoodoo doloso doso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso wedia eyo bi sabolo niyo medee mopoodoo doloso doso.³⁰ Osoloso niyo see egeesee takolone doso, 'Ibada amawe diayo debei beeamo omapoo iba debei diepi, ibada amawe diayo Godee maga to toloso kokodo takamo sili odoo ee pilugu sabolo hodobo hedebe delega pegeliyo,' deeso.³¹ Esino niyo egeesee taka goo oso niso nediliyo takolone, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee wooloomali odoo ee nibada amawe dio dee ka takooso.³² Esiga goo tokenee namawe diayo bei mooloogoloso poogoo ee

see niyo hosude.³³ Niba hebiseyo owolo dio masi. Niba Dou mi mapoo egee du peegoo pia dabalai gooleesomo?

³⁴ Esiga ayo nimapoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo, osoloso goo goolee tekepo gweli odoo, osoloso Godeeyo to eligili odoo sibeye dalaiso. Esino niyo odoo abo piligileiso. Osoloso abo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso odoo abo Yu odoo dia howo gisili moso ma kulodu woolaiso. Osoloso odoo abo niyo dala tenelone dobolone, mi hee maga mi hee mapoo hasisobugu dolone dabalaiso.³⁵ Esiga mipoo hamapoo nibada amawe diayo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo ee piligimo simiso. Egeeseelone diayo odoo tekepo Eibol woolooma maga bei mooloogoloso abaga simino Belekaya eyo owolo Sekelaya woolomaso. Esiga diayo Sekelaya tei moso ogo osoloso Godee mapoo gala hu wooloso sili dosulu ogo doloso domopoo tobudume woolomaso. Esiga nibada amawe dio oso daga hoogoo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo pilugu eyo nei dala niyo talaiso.³⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Yu odoo epedee hagee do niyo, nibada amawe dio eyo tokenee eyo nei niyo talaiso."

goohele

(Luka 13:34-35)

³⁷ “Yolusalem odoo, niba kasee maga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee piliguloso, Godeeye nimapoo diye di odoo ee yoso ka enigeliyo? Kolokoloso o pe gilimadoloso medee egee wuo egeesee seelame, ayo beame susuga nowolo dio gilimadalai goomogeliso. Esino niba koo goomogelina. ³⁸ Esiga Yolusalem odoo, niba dui. Nibada tei moso tegei ee Godeeye poogoo duga, moso egee mosowe malaiso. ³⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaime. Esino beame oso siboga niyo egeesee takalaiso, ‘Odo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye yimapoo goomogoso,’ dalaiso. Beame omapoo niyo a see agalaiso.”

24

*Yesuye tei moso tegei guo-
bigilei eyo goo ee taka*

(Maka 13:1-2, Luka 21:5-6)

¹ Yesu tei moso poo-
goo dileso dimolome, o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesi egeesee takaso, “Tei moso tekepo tegei hagee ege,” diso. ² Esem Yesuye egeesee takaso, “Niba goo susuga hagee medee ege. Ayo nimapoo taka. Moso hamapoo yo hedebeso yo hee ma tobudoo molo agalaime. Esino yo susuga

mi mapoo misigedibuloso molo agalaiso,” diso.

*Dala goo oso bei
mooloogalai beame*

(Maka 13:3-23, Luka 21:7-24)

³ Osoloso Yesu Olipi mubi ma dokodoo peleso bado-boome, o hamamee dili odoo dibusomo sibilesi yimapoo egeesee woosaso, “Tei moso guobigilei ogoo beameso ka guobigileiyo? Osoloso nayo sibilesi mologa, malalo ogoo gooso ka peledabalaiyo? Osoloso mi hoo pagalai mologa, daga ogoo gooso imapoo ka eligileiyo? Nayo imapoo takee.”

⁴ Esem Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niba obeemo! Odo heeso tei goodee maga niba peegoo gilimado diyaga. ⁵ Bei, odoo aboso mo hu maga sibilesi takolone dieso nediliyo diba Kelisoso, dee takalaiso. Egeeseelone diayo odoo bei tei goo maga peegoo gilimado dileiso. ⁶ Esiga ha too goo sabolo osoloso biliga goo oso peledoboomo duga goo ee duloso, niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso daga malalo peledabalaiso. Esino beame egee hoo poogoo osonee, hamamee sibileiso.

⁷ Mi toowa heeso mi toowa hee sabolo ha talaiso. Beame omapoo mi susuga mapoo nei mauwe pagalaiso. Osoloso mi susuga mapoo mibia toowa sibileiso. ⁸ Goo hagooso peledobooga, dala beame

oso bei mooloogolone ka seeso.

⁹ Egeesee ma kulodu odoo aboso nimapoo dala teneloso niba piligilame odoo abo mapoo tenelaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo hegia toowa malaiso. ¹⁰ Beeame omapoo odoo aboso tei too goo ee pagalaiso. Egeeseelone diayo emegei tei too odoo ee hegilone, diba ha teli odoo mapoo tiasalaiso. ¹¹ Osoloso gamenee godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo aboso sibilesa odoo abo peegoo gilimado dileiso. ¹² Egeesee ma kulodu goo tokenee goo oso diya toowa dolone, edebeeyo emegei sooloo deli goo ee me pagalaiso. ¹³ Esino odoo agayo o tei too medee kibiloso badolone hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁴ Esiga mipoo hamapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo susuga oso dulame takomo dileiso. Osoloso to tekepo hagee odoo susuga oso olo dulugaloso dogo, mi hoo pagalai beeame omapoo peledabalaiso.

¹⁵ Esiga hesigeli odoo, no to hageeyo bei medee gooleede. Bei, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Daniyeleeye egeesee takaso, 'Niba bi diya tokenee mudu opusomo di oso tei moso ma kulodu molo agalaiso. Esiga bi ogoso Godeeye howo woola tei

moso tokenee palaiso,' diso. ¹⁶ Egeeseega Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo oso bi mudu opusomo di ee ogoga mubi ma dokodoo kukulo pele. ¹⁷ Osoloso beeame omapoo odoo moso hau mapoo badoga, see moso kulodu gadilesa o bi na te. ¹⁸ Osoloso odoo homolee ma kulodu siloga, o gidei talame mosopoo see na wedi di. ¹⁹ Osoloso beeame omapoo sobo koowasi sabolo, osoloso holope too nedili sobo ee kukulo dilei diya kalawa toowa molo agalaiso. ²⁰ Esiga Godee mapoo takee, niyo kukulo dilei beeame ee wau beeame o, iyo hasali beeame omapoo peledobelega pagalame. ²¹ Bei, beeame omapoo dala toowa oso sibilesa. Esiga mi bei mooloogoo beeame abaga simino epedee hamapoo, odoo susuga oso dala goo hageesi egele. Esino dala goo toowa hagooso sibilesa koodobuoga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²² Esino dala beeame hagee see Godeeye deiyepo moodoolaiso. Bei, yayo beeame sage magoo diepi, odoo heeso dala ee ma kulodu badalai tebile pegeliyo. Esino dala ee ma kulodu Godee eyo hesiga odoo ee halo, yayo beeame see deiyepo moodoolaiso.

²³ Beeame omapoo odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, 'Hamapoo ege, Keliso hagooso' o, 'Koo ege, Keliso ogoso,' dee

takooga, o to mapoo tei na te. ²⁴ Bei, gamenee keliso deli sabolo, osoloso gamenee godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoosoo sibileso goo toowa opusomo di edebeeयो howeli moodoolaiso, odoosoo susuga sabolo osoloso odoosoo Godeeye hesiga oso peegoo dia beleso kukulo agalame. ²⁵ Esiga niba medee dui. Goo hagee peledebelega mologa, ayo daga nimapoo ka taka.

²⁶ Esiga odoosoo heeso nimapoo takolone, 'Niba ege. Keliso doobudu badoso,' dee takooga, yo agalame na di. Osoloso see yayo takolone, 'Niba ege. Keliso moso kulodu badoso,' dee takooga, omapoo tei na te. ²⁷ Bei, kei ebiedigaga mi toowa egee gadeebugu egesi masi ogoga, niyo Odoosoo Holo a sibo agalaiso. ²⁸ Osoloso mi hee mapoo hune mologa, kukodeeso hune egee nalame omapoo busiliso."

Odoosoo Holo oso sibilei
(Maka 13:24-37, Luka 21:25-36; 17:26-36)

²⁹ "Osoloso hamamee haga boloogelega dala beame hagooso dileso koodobuoga, 'osoko semelaiso.

Egeeseega anosee gadeebigileime.

Osoloso giwo kei ma dokodoo egee molo mi hamapoo tigidibileiso.

Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo

Godeeye halabuga ki me pagalaiso.'

³⁰ Osoloso beame omapoo Odoosoo Holo ayo sibilei eyo goo ee kei ma dokodooga eligiga, odoosoo susuga oso agalaiso. Esee ga odoosoo susuga oso goohele sabolo pupusigileiso. Egeesee ma kulodu odoosoo susuga oso Odoosoo Holo ayo kolobo maga gadeebugu sabolo osoloso kitulugu toowa sabolo siboga agalaiso. ³¹ Osoloso kibu neligidi iga, ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoosoo susuga Godeeye hesiga mi susuga mapoo egee do ee gilimalame.

³² Osoloso niba sogai maga goo hagee medee gooleede. Sogai du pisigaga ogoloso wau beame koola tooboo doloso gooleedeliso. ³³ Esiga goo hagee egesi masi moloso. Goo ayo taka hagooso peledaba ogoga, Odoosoo Holo ayo sibilei olo koola tooboo doloso niba olo gooleedalaiso. ³⁴ Ayo nimapoo taka. Odoosoo epedee hamapoo egee do diba osee dogo goo susuga hagooso peledaba ee diba agalaiso. ³⁵ Esiga kei sabolo mipoo sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to me pagalaime.

³⁶ Esiga Odoosoo Holo ayo sibilei beame ee odoosoo hee gooleede. Osoloso Godeeyo momaiye Kei mi ma dokodoo egee do sabolo osoloso Godeeyo owolo anosee gooleede. Esino hedebe mo Ma Godeeye beame egee gooleedoloso

ka badoso. ³⁷ Esiga Nowaye badebei beame omapoo goo peledaba goo hedebe egesi masi oso Odoo Holo ayo sibilei beame mapoo peledabalaiso. ³⁸ Bei, Nowaye badebei beame omapoo, howo duwelega molome odoosusuga oso nei sabolo howo sabolo nolone dobolone sobo hulone debeiso. Diba egeeseelone doboome, beame heeso Nowa du toowa ma kulodu gadiso. ³⁹ Nowa du toowa ma kulodu gadime, odoosusuga oso goo peledabalai ee kibiya gooledelega doboome, howo toowa duwa oso diba howoso neso. Esiga Odoo Holo ayo sibilei beame omapoo goo hedebe hageesi oso peledabalaiso. ⁴⁰ Esino beame omapoo odoobakadio homolee ma kulodu tou tomo silesiboga, odoosheeno ido polone hee omapoo pagalaiso. ⁴¹ Osoloso sobo bakadio wo galaga mologa, sobo heeno ido polone hee omapoo pagalaiso.

⁴² Esiga niba mopoodoo doloso koolone ka debee. Bei, nibada Lodee ayo sibilei beame ee niba gooledele. ⁴³ Esino niba goo hagee medee gooleede. Edebeeyo mesiyaso o moso mapoo sibilei beame ee duga, yo mopoodoo dolosobadolone medee bamalaiso. Osoloso mesiya olo siboga ogoloso yo habigileiso. ⁴⁴ Esiga niba nose medee mopoodoo doloso ka debee. Bei, Odoo Holo ayo sibilei beame ee niba gooledele.”

Tou tekepo teli odoosabolo osoloso tou tokenee teli odoos

(Luka 12:41-48)

⁴⁵ “Goo mapoo mesiloso silone tou tekepo teli odoos ee ogumo? Wiligi odoos oso odoos egesi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoos susuga medee bolone yayo dimapoo nei nali pilame. ⁴⁶ Bei, wiligi odoos yo peegoo dileso badoboso see sibilesogoga, o tou teli odoos oso o tou medee tekepo too daga, yimapoo diya goomogalaiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Wiligi odoos oso o tou teli odoos oso tou medee tekepo too ogoloso, see yimapoo bi susuga ee yayo bamelee dalaiso.

⁴⁸⁻⁴⁹ Esino tou tokenee teli odoos oso o wiligi odoos saga koo siboga eyo nediliyo egeeseetakalai malaiso, ‘Mo wiligi odoos saga koo sibo,’ doloso tou teli odoos abo wooloogolone, yugune nali odoos gilimadoloso nei sabolo howo sabolo nolone dabalaiso. ⁵⁰ Yo egeeseemo silone mopoodoo delega badoga, o wiligi odoos omapoo sibileiso. ⁵¹ Osoloso o wiligi odoos oso sibilesoyodiya wooloso peegoo habigileiso, goo bakadio gweli odoos sabolo dabalame. Osoloso diayo omapoo dobolone pisa sabolo osoloso mei gisile sabolo dabalaiso.”

25

Sobo obuo 10 eyo goo maga wudu taka

1 “Beeame omapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei ee egesi masi malaiso. Sobo obuo 10 oso dia keme toloso giso sobo hulame siboga, yo tugodalame diso. ² Osoloso dima kulodu sobo abo 5 ee goo medee koo gweli. Esino sobo abo 5 ee goo medee gweli. ³ Egeesee ma kulodu sobo abo goo medee koo gweli oso dia keme howo keesooloso dulone, howo abo telega diyadeeso. ⁴ Esino sobo goo medee gweli oso dia keme sabolo osoloso howo abo keesoo sabolo toloso diyadeeso. ⁵ Diba dileso balagameleeno, odoo sobo hulei ee saga sibile. Esem diba diya tila poogoom tiesaso.

⁶ Osoloso gesi domo mapoo odoo heeso to neligidi egeesee takaso, ‘Sobo hulei odoo ee olo koola sibo. Esiga niba dileso yo tugode,’ dee takaso.

⁷ Esem sobo obuo susuga tiesamelee maga hogogabuloso dia keme wiki medee pailame hoo kookooso. ⁸ Esino sobo obuo goo medee koo gweli oso sobo goo medee gweli mapoo egeesee takaso, ‘Ibada keme howo olo hosudalaso. Esiga niyo iba howo tenee,’ diso.

⁹ Esem goo medee gweli sobo obuo oso nei dimapoo egeesee takaso, ‘Haye. Iyo ibada howo nibada keme mapoo keesoga, iba howo tebileime. Esiga niba howo abo neiso talame bi teli moso mapoo diyadee,’ diso.

¹⁰ Esem diba howo talame dime, odoo sobo hulei ee sibileso peledabaso. Esem goo medee gweli sobo obuo yo bamelee diba yibolo hodobo nei nalame moso kulodu galagadiso. Diba moso kulodu doboome, osulu kisiso.

¹¹ Esino sobo obuo goo medee koo gweli diba hamamee sibileso osulu mapoo kalamadulone egeesee takaso, ‘Wiligi odoo, osulu yade, iba moso kulodu gasibileiya,’ dee takagameleeso.

¹² Esino odoo sobo hulame simi oso nei dimapoo egeesee takaso, ‘Haye. Niba gasibileime. Bei, ayo nimapoo tei taka. A niba gooleedele,’ dee takaso.

¹³ Esiga niba medee koolone ka debbee. Bei, Odoo Holo ayo sibilei beeame ee niba gooleedele.”

Tou teli odoo bakadio hedebe di eyo goo maga wudu taka

(Luka 19:11-27)

¹⁴ “Osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egesi masi malaiso. Wiligi odoo oso mi eli sage mapoo dilame, o tou teli odoo gili-madooso. Osoloso dimapoo o bi medee bameleeye diso. ¹⁵ Egeesee lone yayo o tou teli odoo mapoo molee tenelone dia goo goolee sabolo tebia teneeso. Egeesee seelone yayo odoo hee mapoo molee ko 5000 teneeso. Osoloso odoo hee yima hamamee taba mapoo molee ko 2000 teneeso. Osoloso odoo hee

ee ma hamamee taba mapoo molee ko 1000 teneeso. Osoloso yo see mi eli sage mapoo diso. ¹⁶ Esem e o tou teli odo molee ko 5000 too odo molee egee toloso dileso bi neiso teli moso togoloso badolone molee ko hodio 5000 tooso. ¹⁷ Osoloso molee ko 2000 too odo yinosee molee egee toloso dileso bi neiso teli moso togoloso badolone molee ko hodio 2000 tooso. ¹⁸ Esino odo hee molee ko 1000 too yo o wiligi odoowo molee egee toloso dileso mada mi doluguso.

¹⁹ Wiligi odo yo mi eli sage dileso beame sage omapoo badoboso see wedi simiso. Yo sibilesa yayo molee pi odo ee gilimadooso, molee oso goo hee moodoo beleso agalame. ²⁰ Esem molee ko 5000 too odo molee tosiholeso egeese takaso, 'Wiligi odo, nayo amapoo molee ko 5000 tenee ee see ayo abaga odoomo dino 10,000 tugodoo hagooso,' diso.

²¹ Esem wiligi odo oso nei yimapoo egeese takaso, 'No tou medee goosa teli odo. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogoso. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' diso.

²² Esem molee ko 2000 too odo yinosee molee tosiholeso egeese takaso, 'Wiligi odo, nayo amapoo molee ko

2000 tenee ee see ayo abaga odoomo dino 4000 tugodoo hagooso,' diso.

²³ Esem wiligi odo oso nei yimapoo egeese takaso, 'No tou medee goosa teli odo. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogo. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' dee takaso.

²⁴ Esem molee ko 1000 too odo oso sibilesa egeese takaso, 'Wiligi odo, a gooleedo, no kitulugu sabolo odo mapoo diya seseli. Osoloso no odo heeyo nei segei wulo goobada teli. ²⁵ Esiga a nobolo obulone nee molee oso goo hee moodoolega, wulo dileso mada mi ka dolugu. Esiga nee molee amapoo tenee ee tebia osee hagee moloso,' diso.

²⁶ Esem o wiligi odo oso nei yimapoo egeese takaso, 'No tou diya tokenee teli wabada odoodo. Nayo goolee, a emegei dia nei segei wulo goologali gweliso. ²⁷ Esino nayo kasalame mo molee kawulame molee bali odo dia moso mapoo magelega ka poogoowo? Nayo mo molee omapoo magoo diepi, ayo see wedi simi beame mapoo mo molee ogoso toowa poloso mologa teliyo,' dee takaso.

²⁸ Osoloso wiligi odo oso o odo abo mapoo egeese

takaso, 'Niyo yimapoo molee ko 1000 egee molo toloso see odoo molee ko 10,000 too mapoo tenee. ²⁹ Bei, odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee bamologa, nei dimapoo bi bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee bel-ega poogooga, bi susuga dimapoo egee molo see padaga dalaiso. ³⁰ Esiga tou too tokenee bali odoo ee peegoo neliga ma kulodu togobigi. Osoloso yo omapoo pisa sabolo badolone mei gisile sabolo badalaiso.'

Goo meedilei beame

³¹ "Odoo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso Godeeyo momaiye susuga sabolo siboga, beame omapoo ayo toowa doloso badeli goo omaga gadeebugu sabolo sibilesa ayo wiligi doloso bili mapoo badalaiso. ³² Osoloso mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo susuga ee Godeeyo momaiye oso gilimado sibilesa mo mudugiyopoo mooloogoodalaiso. Osoloso be bali odoo oso o be domo puloso sipi be dibusomo pi, osoloso gout be dibusomo pi deli, egesi masi seelone ayo mi odoo susuga domo puloso mooloogoodoo bakadio moodoolaiso. ³³ Egeeseelone ayo odoo mooloogoodoo hee sipi be masi ee mo dee deede dokolo mapoo sibilesa mooloogoode, osoloso odoo mooloogoodoo hee gout be masi ee mo dee dobusu dokolo mapoo

sibilesa mooloogoode, dee takalaiso.

³⁴ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee deede dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeesee takalaiso, 'Mo Maye goomegeli odoo niba sibadee, Godeeye mipoo bei moolooge mapoo Godeeye wiligi doloso badeli mi niyo dabalame mopoodoo doloso egee molo mapoo gasibadee. ³⁵ Bei, a hodume niyo amapoo nei teneliso. Osoloso a howo na poogoome niyo amapoo howo keneliso. Osoloso a odoo soo masi sibume niyo a nibada moso mapoo ido peliso. ³⁶ Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame teneliso. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee baliso. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibiliso,' dee takalaiso.

³⁷ Osoloso Godeeyo howo woola odoo tekepo debeli mo dee deede dokolo mooloogoodoo oso nei egeesee takalaiso, 'Lodee, kopolone no houda badoboome, iyo no ogoloso nei ka teneeyo? Osoloso kopolone no howo na paga badoboome, iyo no ogoloso howo ka keneeyo? ³⁸ Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume, iyo no ogoloso ibada moso ka ido palayo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome, iyo no ogoloso dugo kalame ka teneeyo? ³⁹ Osoloso kopolone no paiye badoboome, iyo no ogoloso

medee ka bameleeyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu bado-boome, iyo no agalame ka simiyo?’ dee takalaiso.

⁴⁰ Osoloso wiligi odo taba ayo nei egeesee takalaiso, ‘Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odo abo wuluge pidimenee ee, niyo a pidi masi pidi,’ dee takalaiso.

⁴¹ Osoloso wiligi odo taba ayo mo dee dobusu dokolo mooloogoodoo odo mapoo egeesee takalaiso, ‘Niba amaga peegoo diyadee. Bei, niba Godeeyo kamana ma hemidu doso. Esiga Godeeye Saiten sabolo osoloso o momaiye sabolo dou koo semili mopoodoo doloso magoo mapoo dabalame diyadee. ⁴² Bei, a hodume niyo amapoo nei tenele.

Osoloso a howo na paga badoboome, niyo a howo kenele. ⁴³ Osoloso a odo soo masi sibume, niyo a nibada moso mapoo ido pele. Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame tenele. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee bele. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibile,’ dee takalaiso.

⁴⁴ Egeeseega diayo nei egeesee takalaiso, ‘Lodee, kopolone no hodia sabolo osoloso howo na paga bado-boome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no odo soo masi sibume iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome

iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no paiye bado-boome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso iyo kopolone goo susuga hagee ogoloso no pidile ka poogoowo?’ dee takalaiso.

⁴⁵ Osoloso wiligi odo taba ayo nei dimapoo egeesee takalaiso, ‘Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odo abo wuluge pidilega poogoomenee ee a pidile poogoo,’ dee takalaiso.

⁴⁶ Esiga odo hagee bia peegoo dileso kookaiyo moloso osee malai dala goo mapoo dabalaiso. Esino Godeeye tekepo deli odo ee Godee sabolo gie badoboso kookaiyo osee dabalaiso.”

26

Yesu wooloomalame to mou

(Maka 14:1-2, Luka 22:1-2, Yonee 11:45-53)

¹ Yesuye goo susuga hagee taka koodobuloso see o hamamee dili odo mapoo egeesee takaso, ² “Niba olo gooleedooso, Godeeye Gababia wo nalai ee bei mooloogalai beeamo hoogoo bakadio moloso. Osoloso beeamo omapoo Odo Holo a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enig-ilame ha teli odo mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

³ Osoloso beeamo omapoo Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odo tebisa, diayo dia wiligi odo Kayapaseeyo

moso mapoo mooloo-goodoloso to mouso. ⁴Diayo gamenee goo maga Yesu toloso wooloomalame mada to mouso. ⁵Osoloso diayo egeesee takaso, “Iyo Gababia wo ne beeame mapoo yo wooloomalaime. Bei, odoo susuga oso dimapoo komonolone biligiya,” diso.

Betani mi mapoo soboso mopodosoo medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo
(Maka 14:3-9, Yonee 12:1-8)

⁶Yesu Betani mi mapoo badolone, odoo daga agagisa bia Yesuye tekepo pa Saimonowo moso mapoo palaso. ⁷Yo omapoo nei nolone badoboome, sobo heeso kapu yoso moodoo mapoo mopoodoo soo medee tekepo keesoloso tosimiso. Yayo tosililesu Yesuwo wiligi mapoo sooso. Mopodosoo hagee molee toowaso teli.

⁸Eseme Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso diya komonolone egeesee takaso, “Bei kasalame sobo hagooso mopoodoo soo medee tekepo ee wulo goo mauwe yimapoo soomeleso ka hosudoowo?” ⁹Yayo mopoodoo soo medee tekepo hagee odoo mapoo neiso talame tenee diepi, molee toowa toloso bi mauwe odoo mapoo tenelai tebiliyo,” diso.

¹⁰Esino Yesuye diayo gowe goo ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Sobo hagooso goo moodoo hagee

ogoloso yimapoo to tokenee na takee. Bei, yayo amapoo goo tekepo moodoo. ¹¹Esiga bi mauwe odoo ee beeame susuga nibolo hodobo dabalaiso. Esino a beeame susuga nibolo hodobo badalaime. ¹²Yayo mopoodoo soo egee mo wiligi mapoo soo oso mo suso bi ma kulodu malai ee mopoodoo doo. ¹³Ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo mi kamapoo Godeeyo to tekepo takooga, diayo sobo hagooso goo moodoo onosee takalaiso. Osoloso edebeeyo o goo onosee osee goolee malaiso.”

Yudaseeye Yesu tiasalame goomoga magoo
(Maka 14:10-11, Luka 22:3-6)

¹⁴Osoloso Yesu o hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli odoo hee Yudas-Iskaliyoteeye tei moso wiligi odoo tebisa mapoo dileso egeesee takaso, ¹⁵“Ayo Yesu nimapoo tiasoga, niyo amapoo nei ogoo bi tenelaisomo?” diso. Eseme diayo nei molee ko 30 yimapoo teneeso. ¹⁶Eseme domo omaga bei mooloogoloso Yudaseeye Yesu dimapoo tiasalame eli esiamo sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Godeeye Gababia wo ne
(Maka 14:12-21, Luka 22:7-13, 21-23, Yonee 13:21-30)

¹⁷Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo ne bei mooloogoo beeame mapoo, Yesu o hamamee dili odoo oso dileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba mi

kamapoo dileso Gababia wo nalai ka mopoodoo dalaiyo?" dee takaso.

¹⁸ Esemé Yesúe nei egeesee takaso, "Niba Yolu-salem mi mapoo dileso odoo hee ogoloso yimapoo egeesee takee, 'Eligili odoo oso egeesee taka: Mo beame Godeeye hesia ee olo koola tooboogona. Esiga ayo mo hamamee dili odoo gili-madoloso nee moso mapoo Gababia wo ka nalaigona,' dee takee." ¹⁹ Yesúe egeesee taka duloso o to ee dodolone o hamamee dili odoo oso dileso Gababia wo nalame mopoodoo dooso.

²⁰ Osoloso habe Yesúe o hamamee dili odoo gili-madoloso wo nalame bulumaso. ²¹ Diba omapoo nei nolone dobolone Yesúe egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Nimaga odoo heeso a ha teli odoo mapoo tiasalaiso," diso.

²² Yesú o hamamee dili odoo oso to hagee duloso goohele sabolo dobolone Yesú mapoo egeesee takaso, "Lodee, ayowo?" dee takaga meleeso.

²³ Yesúe nei dimapoo egeesee takaso, "Odoo agayo mo peleta mapoo abolo hodobo wo olugudoloso naga, a ha teli mapoo tiasalai odoo ogooso.

²⁴ Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka ee dodolone, Odoo Holo a talaiso. Esino Odoo Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo dala toowa talaiso. Oweeye yo soomagelega

poogoo diepi, yo dala tele pegeliyo."

²⁵ Esemé Yesú ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudaseeye egeesee takaso, "Eligili odoo, ayowo?" diso. Esemé Yesúe nei yimapoo egeesee takaso, "O. No olo egee takooso," dee takaso.

*Lodee gooleebugu wo ne
(Maka 14:22-26, Luka 22:19-20, 1 Kolin 11:23-25)*

²⁶ Diba wo nolone do-boome, Yesúe wo tolosó Godee mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo wo pulone egeesee takaso, "Wo hagee tolosó ne. Hagee mo suso," diso.

²⁷ Osoloso see Yesúe kapu wain i keesoo tolosó Godee mapoo goomoga to takoloso o hamamee dili odoo mapoo tenelone egeesee takaso, "Niba susuga wain i hagee ne. ²⁸ Hagee mo sawo, odoo susuga dia tokenee hapalame ka sologobugu. Mo sawo oso Godeeye o odoo mapoo to kitulugu magoo goo oso tei peledabalame.

²⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Ayo epedee hamaga dulone wain i hagee see nalaimé. Esino hamamee mo Maye wiligi doloso badeli mi mapoo ayo nibolo hodobo wain i dia see nalaiso."

³⁰ Osoloso diba goomoga kosaiya hedebe poulosó Olipi mubi mapoo diso.

Pitaye Yesú yo boobado-bigilei goo ee taka

(Maka 14:27-31, Luka 22:31-34, Yonee 13:36-38)

31 Yesuye see tobu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Epei gesi odoo susuga niyo a poogoo dileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye sipi be bali odoo ee wooloomaga,

 sipi be susuga oso
 yimaga peegoo kukulo
 dileiso.’”

32 Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Esino a ta maga hogado dileso, ayo daga malalo Gelili mi mapoo dileso niba bamalaiso.”

33 Esem Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso namaga peegoo kukulo duga, hedebe ayo no poogoo dileime,” diso.

34 Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei taka. Epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

35 Esem Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Ayo egeesee selaima. Edebeeyo no wooloomaga, a nobolo hodobo talaiso,” diso. Esem o hamamee dili odoo susuga oso to hedebe egeesee takaso.

Yesuye Getesemeni homolee mapoo Godee mapoo taka

(Maka 14:32-42, Luka 22:39-46)

36 Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni homolee mapoo dileso dobolone dimapoo egeesee takaso, “Niba hamapoo

debee. A koo dileso Godee mapoo takalaiya,” diso.

37 Yayo egeesee takoloso hedebe Pita osoloso Sebediyo owolo bakadio esee ido palaso. Yo peleso badoboome, goohele goo sabolo osoloso su hegi goo oso yimapoo simiso.

38 Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu hegi goo toowa oso molone ayo talai olo koola tooboo. Esiga niba hamapoo dobolone, abolo hodobo koolone ka bamo,” diso.

39 Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoogoo dileso ebiso miyomoo tugalosolo balaboo tiamolone Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala egee sibo nayo peegoo magee. Esino nayo goomoga goo ee moodee, ayo goomoga goonee,” dee takaso.

40 Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso dileso egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di tiesamolome egeiso. Esem Pita mapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba beeam deiyepo mapoo abolo hodobo koolone dabalai tebiledoo. ⁴¹ Niba bolone Godee mapoo takolone ka debbee, kukuga homodobiya. Bei, niba goo tekepo talame goomogoso. Esino nibada su oso ki me ka poogooso,” diso.

42 Yo see tobu dileso Godee mapoo takaso, “Ma, dala goo ayo talai oso a dagadilei

tebile daga, a dala egee talaiso. Bei, ayo nayo goomoga goo ee talaiso.”

⁴³ Yesu see tobu dileso dokodoo takoloso sibilesu egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di diba tila poogoomo tiesa molo egeiso. ⁴⁴ Osoloso Yesu see tobu bakadio hedebe di mapoo dileso goo hedebe eyo daga taka hedebe egeese takaso.

⁴⁵ Osoloso yo see wedi sibilesu o hamamee dili odoo mapoo egeese takaso, “Niba osee tiesa molosomo? Bei, Odoo Holo a tokenee odoo mapoo tiasalai beame olo siboso. ⁴⁶ Esiga koo ege, a tokenee odoo mapoo tiasalai odoo ee olo sibo. Esiga niba tebise, dimapoo dimo.”

Edebeeyo Yesu wooloomalame ido di
(Maka 14:43-50, Luka 22:47-53, Yonee 18:3-12)

⁴⁷ Yesu to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye Yesu talame odoo mooloogoodoo toowa gilimado simiso. Egeese ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu talame odoo hagee bia diye diso. Esem diayo sibulone kaiya sabolo kodolo sabolo tolosu sibadeeso. ⁴⁸ Egeese ma kulodu Yudas epedee sibilega badolone, yayo Yesu talai odoo mapoo egeese takaso, “Ayo dileso adaga, odoo ogoso. Esega niyo yo tolosu ka ido di,” diso. ⁴⁹ Osoloso Yudaseeye

odoo gilimado sibilesu Yesu mapoo dileso egeese takaso, “Emegei, eligili odoo,” dee takoloso yo adaso.

⁵⁰ Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “Emegei, nayo goo moodoolame simi egee moodee,” diso. Esem odoo susuga oso sibilesu Yesu tooso. ⁵¹ Esino o hamamee dili odoo heeso kaiya tolosu tei moso eyo wiligi odoo taba eyo tou teli odoo eyo dulu koososo.

⁵² Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “Nee kaiya peegoo magee. Bei, emegei piligilame kaiya tolosu sile-sibili odoo ee kaiyaso piligileiso. ⁵³ Esiga niba gooledeleyo, ayo a pidilame mo Ma mapoo takooga, yayo o momaiye mooloogoodoo 12* egesi sabolo osoloso abo epedee saga meiyee dalaiso. ⁵⁴ Esino ayo egeese seega, ayo dala tolosu talai goo ee Godeeyo toso booka maga taka sabolo kasee tebileisomo?” dee takaso.

⁵⁵ Esem Yesuye yo talame sibadee odoo omapoo egeese takaso, “Niyo ogoga a mesiya daga, a talame kaiya sabolo osoloso kodolo sabolo misigaloso ka sibatada? Esino ayo beame susuga tei moso ma kulodu eligimo sileeme, niyo a egeliso. Esiga bei kaseme ayo omapoo eligimo sileeme niyo a telega ka poogoowo? ⁵⁶ Esino niyo epei a talame simi hagooso

* 26:53: Momaiye mooloogoodoo hedebe ee ma kulodu momaiye 6000 egesi meliso.

Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoos o so taka to sabolo olo tobuoso." Esemee beeamee omapoo Yesu o hamamee dili odoos susuga oso yo poogoloso kukulo diyadeeso.

Yesu wiligi odoos tebisa mapoo ido di

(Maka 14:53-65, Luka 22:54-55, 63-71, Yonee 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Edebeeyo Yesu toloso tei moso wiligi odoos taba Kayapaseeyo moso mapoo ido palaso. Esiga moso ee ma kulodu tei eligili odoos sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoos tebisa oso daga olo mooloogoodoloso debeiso. ⁵⁸ Esemee Pitaye hamameedee Yesu deedeede dileso tei moso eyo wiligi odoos taba eyo moso beele ma kulodu gadiso. Yo tei moso gidebeli odoos sabolo omapoo badolone, Yesu mapoo ogoo goo mooda beleso bameleeso.

⁵⁹ Esemee tei moso wiligi odoos tebisa sabolo osoloso Yu odoos dia goo meedili wiligi odoos tebisa oso Yesuwo goo maga gamenee takeli odoos ee esiaso, yimapoo goo tokenee hee mologa, Yesu ka wooloomalame. ⁶⁰ Egeeseelone edebeeyo wulo gamenee takolone Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takaso. Esino diayo taka ee ma kulodu tei goo hee molo egele.

⁶¹ Esemee odoos bakadio oso see hamamee sibilesos egeesee takaso, "Iba Yesuye

egeesee takeme duso, Godeeyo tei moso hagee guobuguloso beeamee bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia tagalai yimapoo kitulugu moloso, dee takeme duso."

⁶² Esemee tei moso wiligi odoos taba oso toboloso Yesu mapoo egeesee takaso, "Odoos hagee biaso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo mapoo nayo to eyo nei takalaimoyo?" diso. ⁶³ Esino Yesu to hee takele. Esemee tei moso wiligi odoos taba oso see tobu yimapoo egeesee takaso, "Ayo gie badeli Godeeyo hu maga namapoo ka taka. No tei Godeeyo owolo Keliso osomo? Imapoo takee," diso.

⁶⁴ Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, "O. Nayo olo egee takooso. Esino ayo nimapoo takooso. Hamamee niyo Odoos Holo a Kitulugu Godeeyo dee deedeede dokolo mapoo badoga agalaiso. Osoloso ayo kei ma dokodooga kolobo maga siboga agalaiso," dee takaso.

⁶⁵ Esemee tei moso wiligi odoos taba oso to hagee duloso diya gowoolone, o dugo tologobugulone egeesee takaso, "Odoos ha-gooso Godeeyo goo maga to tokenee takoo. Esiga iyo o goo see meedilame to abo taka dulei koo goomogo. Bei, yayo Godeeyo goo maga to tokenee taka niba olo duso. ⁶⁶ Esiga niyo yimapoo ogoo goo moodolai gooleedo?" diso

sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo tenelame diso. ⁴Yayo dileso dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo goo tokenee mauwe nimapoo tiasoo maga, a goo tokenee olo tooso,” diso. Esino wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, “Egee ibada goonee. Nee goo. Esiga no nobusomo tekepo moodee,” dee takaso.

⁵ Egeesee taka duloso Yudaseeye molee ko egee tei moso ma kulodu kugobuguloso, see wedi dileso eyo nediliyo tiso mu mapoo bagagoloso, homo dee ma dokodooga bagagoo sooloso taso.

⁶ Esemе tei moso wiligi odoo tebisa oso molee ko misigelone egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee takooso, ‘Molee hagee see tosiloleso molee odoo aboso tenee sabolo hodobo magalai tei,’ deliso. Bei, molee hagee odoo wooloomalai eyo nei tenee,” dee takaso.

⁷ Osoloso diba molee oso goo talai to magoloso bogoso sesepeni moodoogali odoo eyo mi molee ogoso tooso, Yu odoonee wedioga omapoo boulame. ⁸ Bei egeeseega odoo susuga oso mi egee takolone sawo mi deliso.

⁹⁻¹⁰ Esemе beeamе omapoo goo hagooso Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo Yelemayaye taka to sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee takaso,

“Isalael odoo diayo o su eyo nei magoo molee ko 30 ee tolosokokodo takomo sili odoo Yelemayaye taka to sabolo tebiaso. Bei, yayo egeesee takaso,

see odoo bogoso sesepeni moodoogali eyo mi ee tooso, Lodeeye amapoo taka to ee dodolone.”

Pailiteeye Yesuwo goo meedi

(Maka 15:2-15, Luka 23:3-5, 13-25, Yonee 18:33; 19:16)

¹¹ Yesu Loum gamalee odoo Pailiteeye badebei mapoo ido sibume, nei gamalee odoo oso yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoosomo?” diso. Esemе Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “O. No olo egee takooso,” dee takaso.

¹² Esemе tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takeme, yayo nei dimapoo to hee takele. ¹³ Esemе Pailiteeye yimapoo egeesee takaso, “Odoosomo susuga oso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takaga, no dusomo?” diso. ¹⁴ Esino Yesuye to hee takelega poogoome, gamalee odoo yo goo egee ogoloso diya dio diso.

¹⁵ Dugo susuga ma kulodu Pailiteeye Yu odoo goomogalame, Godeeye Gababia wo ne beeamе mapoo odoo susuga oso goomoga odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye deliso. ¹⁶ Beeamе omapoo mesiya hedebe odoo susuga oso gooleedoo neliga moso ma kulodu badebeiso, o hu ee Balabas.

¹⁷ Esiga odoo susuga olo

mooloogoodeme, Pailteeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo ogu ee neliga moso ma kuloduga peegoo ka tamagalaiyo? Balabas o, Yesu, edebeeyo Keliso deli ee tamagalaiyo?”¹⁸ Egeesee ma kulodu Yu odoo dia wiligi tebisa oso Yesu mapoo koolone, diayo Yesu yimapoo ido simi goo ee, yo ogoloso olo gooleedooso.

¹⁹ Paillet goo meedili odoo oso bili mapoo osee bado-boome, osoboye yimapoo to tenelone egeesee takaso, “Oodoo goo tokenee mauwe omapoo nayo goo hee na moodeeye. Bei, eiyo gesi ayo o goo maga sapootia diya ku tiaga,” dee takaso.

²⁰ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo susuga mapoo toso pupulone egeesee takaso, “Paillet mapoo egeesee takee, ‘Yesu ono wooloomolone Balabas ono peegoo tamageeye,’ dee,” diso.

²¹ Esemee Pailteeye odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba ayo odoo ogu ee neliga moso ma kuloduga peegoo tamagalai ee ka goomogolo?” Esemee odoo susuga oso nei egeesee takaso, “Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleeso.

²² Esemee Pailteeye egeesee takaso, “Ayo Balabas yo neliga moso ma kuloduga

peegoo tamagooga, hee Yesu edebeeyo Keliso deli ee kasee moodoolaisomo?” diso.

Esemee nei odoo susuga oso to neligidi takolone egeesee takaga meleeso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takaso.

²³ Esino Pailteeye dimapoo egeesee takaso, “Yayo ogoo goo tokenee too ee niyo egeiga yo wooloomalame ka sala?” diso. Esino odoo susuga oso to diya neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” demeleeso.

²⁴ Esemee odoo susuga oso Paillet yayo goomoga goo ee telega poogoome, diba komonolone biligalame see ogoloso, yo howo keedoloso odoo susuga eyo howo woola o dee hapoolone* egeesee takaso, “Niyo odoo hagee wooloomaga, mo goonee, esino nibada goo,” dee takaso.

²⁵ Esemee odoo susuga oso egeesee takaso, “Yo wooloomaga eyo nei iyo ibada holaiso sabolo talaiso,” diso.

²⁶ Esiga Pailteeye Balabas neliga moso maga peegoo tamagooso. Esemee yayo o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu we tiso wooloso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige, dee takaso.

*Ha teli odoo oso Yesu mane
(Maka 15:16-20, Yonee 19:2-3)*

* **27:24:** Pailteeye o dee hapoo eyo bei ee, Yesu woolooma ee o goo tokenee nee dolone ka hapoo.

27 Esemе Pailеt o ha teli odoо oso Yesu we tiso wooloso Loum gamalee eyo moso mapoo ido palaso. Esemе ha teli odoо susuga sibileso Yesu domo to-budume toboloso silodabaso. 28 Diba omapoo mooloo-goodoloso, Yesu manolone o dugo tigamagoloso see wiligi odoо tebisa oso kali dugo bige sage yimapoo kadiso. 29 Osoloso we ti sidoloso o wiligi mapoo kadiloso, o dee deede mapoo homo magooso. Osoloso Yesu mapoo manolone yimapoo gawuloso egeesee takaso, “Yu odoо dia wiligi odoо taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dee takaga meleeso. 30 Osoloso yimapoo magawo pogolone homo o dee mapoo magoo ee see peedee doloso o wiligi mapoo osee woomeleeso. 31 Egeesee soloso koodobuloso ha teli odoо oso dugo Yesuye ka ee tamagoloso see Yesu o dugo kadiso. Osoloso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Maka 15:21-32, Luka 23:26-43, Yonee 19:17-27)

32 Ha teli odoо oso Yesu idoloso Yolusalem mi maga peegoo gadulone, Kulene odoо Saimon tugodooso. Yo tugodoloso homo bulubo magoo Yesuye imado di ee see yayo ime diso. 33 Diba abaga dino Gologota mi mapoo peledabaso. Mi hu eyo bei ee wiligi ki mi.

34 Diba omapoo sibileso Yesu mapoo wain i sabolo habili bi gal deli sabolo wuluguloso teneeso. Esino Yesuye howo egee wulo pepooko pia naloso poogooso. 35 Osoloso ha teli odoо oso Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tuluguloso, Yesu o dugo pilame diayo yoso dasigeli hee dasigaso. 36 Diba Yesuwo dugo puloso omapoo dobolone yo gibadebeiso. 37 Osoloso edebeeyo Yesu wooloomalai goo eyo bei ee odoо susuga oso gooleedalame, odoо heeso Yesuwo wiligi oo poogoo dokodooga to egeesee hoguguloso kalamaso,

Hagee Yesu, Yu odoо dia wiligi odoо

38 Osoloso mesiya bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odoо hee Yesu o dee deede dokolo tulugu, osoloso hee o dee dopusu dokolo tulugu diso.

39 Osoloso odoо aboso eli omaga dulone, Yesu ogoloso manolone dia wiligi wabisaso. Osoloso diayo yimaga to tokenee yimapoo takaga meleeso. 40 Egeeseelone diayo yimapoo egeesee takaso, “Nayo takolone, tei moso ee guobuguloso beeame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia ka tagalaigona, dee taka. Esiga no tei Godeeyo Owolo daga, no homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilesa no nediliyo

pidi,” dee takaga meleeso.
⁴¹ Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa dibolosee Yesu manolone egeesee takaso,
⁴² “Yayo odoo abono pidimo siliso. Esino yo epedee eyo nediliyo pidilei tebiledoo. Yo tei Keliso, Isalael odoo ibada wiligi odoo daga, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilei tekepo. Egeeseega yayo mou ogoloso iyo yimapoo tei talaiso. ⁴³ Yo Godee mapoo tei teliso. Osoloso eyo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takamo siliso. Esiga iyo epedee yimapoo bamo, Godeeye goomogolone yo pida beleso agalame.”

⁴⁴ Goo hedebe egesi masi moodoolone, mesiya bakadio onosee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso molone, Yesu mapoo to tokenee takaso.

Yesuye ta

(Maka 15:33-41, Luka 23:44-49, Yonee 19:28-30)

⁴⁵ Osoko oo domo too-boome, mi toowa egee nolugo doloso melee oso-oko howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁶ Osoloso neliga melee oso mauwe poogoome, Yesuye to neligidi egeesee iso, “Ilai, Ilai, lama sabakatani.” To hageeyo bei egeesee moloso, “Mo Godee, mo Godee, bei kasee maga nayo a ka pagala?”

⁴⁷ Esemé odoo koola mapoo tebisa melee oso to hagee duloso egeesee takaso,

“Niba dui. Yo Ilaya i,” diso.
⁴⁸ Osoloso odoo heeso hoguo sibilesó dugo tolosó wain i mei nali mapoo olugu doloso homo sage su mapoo tialogoloso Yesuye nalame o maga mapoo heligiso.
⁴⁹ Esemé odoo aboso egeesee takaso, “Ougo! Ilayaye sibilesó yo tolosó miyomoo mouwa beleso bamo,” diso.

⁵⁰ Esemé beeamé omapoo Yesu to neligidi idagoloso taso.

⁵¹ Esemé Yesuye ta beeamé omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisi melee ee, dokodooga eyo tologomo abaga mouno miyomoo sabuguso. Osoloso mi halabulone yo toowa gagabuguso. ⁵²⁻⁵³ Osoloso odoo bi goodogamo diso. Esemé Godee o odoo susuga wedia ee hogaduloso see gie badeli tooso. Osoloso odoo bi poogoloso diso. Osoloso Yesu ta maga hogaduloso hamamee, Yolusalem mapoo dileso dieso nediliyo diba odoo abo mapoo eligiso.

⁵⁴ Esemé ha teli odoo gibadeli odoo sabolo, osoloso odoo yibolo Yesu gibadebei oso mibia simi sabolo, osoloso goo abo omapoo peledaba ogoloso diya obulone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo owolo doo,” diso.

⁵⁵ Osoloso sobo abo Gelili abaga Yesubolo sibadee oso eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo hagee biaso Gelili abaga Yesubolo sibulone

yo pidiso. ⁵⁶ Sobo hagee bia dima kulodu Meli-Magadalin, osoloso Yemes dio Yosep dio dibada owee Meli, osoloso Sebediyo osobo sabolo omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesu bi ma kulodu magoo
(Maka 15:42-47, Luka 23:50-56, Yonee 19:38-42)

⁵⁷ Habedee bi bei odoos hee Alimatiya mi maga simiso. O hu Yosep. Yinosee Yesuwo hamamee dili odoos hee yoso. ⁵⁸ Esiga yayo dileso Paillet mapoo Yesuwo kou talame woosaso. Esemee Pailleteeye o odoos mapoo takolone, Yesuwo kou ee Yosep mapoo tenee, dee takaso. ⁵⁹⁻⁶⁰ Esemee Yosepeeye Yesuwo kou tolosos dugo dia heliyesos tiadolosos o bi dia yo ou poogoo ee ma kulodu magoosos. Osolosos wulu ou mapoo yo toowa bidigamos dilesos kisolosos diso. ⁶¹ Beeame ompaoo Meli-Magadalin dio osolosos Meli hee dio wulu koola omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesuwo bi gidebei

⁶²⁻⁶³ Osolosos beeame hee mapoo Yu odoowos hasali beeame omapoo, tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osolosos Pelisios odoos osos Pailleteeye badebeis mapoo dilesos egeesee takasos, “Wiligios odoos, iba goos hagee gooleebugusos. Goos ee, gamenees takelios odoos Yesu hagoosos gie badolone egeesee takelios, ‘Yo bis ma kuloduos beeame bakadio poogolosos see beeame hee mapoo hogabileisios,’

dee takelios. ⁶⁴ Esigios ibagos goomogos, nee odoos osos beeame bakadios hedebeis di ee ma kuloduos bis egees medees gidabalame. Beis, o hamamees dili odoos osos sibilesos o kou heli tolosos see wulos gamenees takolone, Yesu olo hogadulosos dina, dee takeeyagos. Egeeseegios hamamees gamenees takagos goos hagoosos dagagos yayo gamenees takagos ee dagadileisios.”

⁶⁵ Esemee Pailleteeye egeesee takasos, “Niba mos ha teli odoos abos gilimados dilesos bis egees medees gidebees,” diso. ⁶⁶ Esemee dibagos susugios dilesos bis omapoo dobolone yo ou yosos kisis mapoo eli peesos, odoos heesos mada sibilesos yo peegoo bidibuguos belesos agalame. Osolosos gidebelios odoos mapoo takolone, medees gidebeeyes, dee takasos.

28

Yesu ta maga hogadi

(Maka 16:1-10, Luka 24:1-12, Yonee 20:1-10)

¹ Yu odoowos hasali beeame osos dilesos koodobulosos beeame hee mapoo gesikolodees Meli-Magadalin dio osolosos Meli hee dio Yesuwo bis agalame diso.

² Dibas bis mapoo diyadagios molome, haga bolooegelegios nibiagos toowos sibumegos, Lodees o momaiyegos osos Kei mis ma dokodoogios sibilesos yo peegoo bidigebugulosos dokodoo biasos. ³ Yos dugo diyagos heliyegos kalosos badolone o su diyagos gadees magolosos badebeisios. ⁴ Esemee bis gidebelios odoos osos

diya obugulone kikiliga oso homodobuloso wulo wedia masi meleeso.

⁵ Esino momaiye oso sobo bakadio mapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. A gooleedooso, niba Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee esiamo silesibo. ⁶ Yo hamapoo koo moloso. Yo to eyo taka ee dodolone yo see hogado diso. Esiga niba sibilesio o kouso melee mi mapoo ege. ⁷ Osoloso niba see saga dilesio o hamamee dili odoo mapoo egeesee takee, ‘Yesu ta maga see hogado dina. Osoloso yo malalo dilesio Gelili mapoo diba bamoloso. Diba omapoo dilesio yo agalaiso,’ dee takee. Mo to ayo nimapoo taka ee na boobadobigi.”

⁸ Egeesee taka duloso sobo diba obulone see saga wedi dilesio o hamamee dili odoo mapoo takalame diya goomoga sabolo diyadeeso. ⁹ Diba diya goomoga sabolo diyadaga molome, haga boloogelega Yesuye eli domopoo diba tugodoloso egeesee takaso, “Emegei,” diso. Esemé sobo bakadio hagooso yimapoo sibilesio gawuloso dobolone, o homo mapoo toloso o hu dokodoo poudooso. ¹⁰ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Niba dilesio mo hamamee dili odoo mapoo takee, diba Gelili mapoo dilesio omapoo a agalaiso,” dee takaso.

Odo bi gidebeli odoo ee

moleeso howo gaga

¹¹ Sobo bakadio hagooso Yesu o hamamee dili odoo mapoo takalame osee diyadaga molome, odoo bi gidebeli odoo aboso dilesio tei moso wiligi odoo tebisa mapoo goo susuga odoo bi omapoo peledaba ee takaso. ¹² Egeesee taka duloso tei moso wiligi odoo tebisa oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa sabolo to mouso. Esiga diba dieso to magoo ee dodolone, molee toowa odoo bi gidebeli odoo mapoo tenelone egeesee takaso, ¹³ “Niyo odoo susuga mapoo egeesee takee, ‘Niba gesi tiesamolome, Yesu o hamamee dili odoo oso mada sibilesio Yesuwo kou todina,’ dee takee. ¹⁴ Osoloso gamalee odoo Paileteeye goo hagee duloso kamanaga, iyo yo hemisilame, nibada goo medee moodoolaiso,” dee takaso. ¹⁵ Esemé odoo bi gidebeli odoo oso molee toloso, goo diayo moodeeye dee taka goo ee moodooso. Goo egeesee maga gamenee taka goo hagee Yu odooso dima kulodu osee takomo silesiboso.

Yesuye o hamamee dili odoo diye di

(Maka 16:14-18, Luka 24:36-49, Yonee 20:19-23, Diye Di Odo 1:6-8)

¹⁶ Yesu o hamamee dili odoo ¹¹ oso Gelili mapoo dilesio Yesuye taka to ee dodolone mubi hee mapoo palaso. ¹⁷ Diba omapoo peleso Yesu ogoloso yimapoo goomoga poudooso. Esino

dima kulodu odoo aboso yo tei Yesudoo doloso tei tele. ¹⁸ Eseme Yesuye dima hegi sibilesa egeese takaso, “Kei mi sabolo osoloso mipoo hamapoo goo susuga ee balai kitulugu amapoo olo teneeso. ¹⁹ Esiga niba mipoo susuga omapoo debeli odoo susuga mapoo dileso, diayo amapoo tei toloso mo hamamee dili odoo dalame, Godeeyo to tekepo takomo di. Egeeseelone diba Mayo hu maga, osoloso Owolo mo hu maga, osoloso Dio Tei eyo hu maga diba howo olugi. ²⁰ Osoloso ayo kokodo taka to susuga niyo dodomo silesibilame nimapoo tenee ee see dimapoo eligi, diayo to egee dodolone ka dabalame. Esiga niba goo hagee medee gooleede, epedee hamaga bei mooloogoloso mi hoo poogoo mapoo duga, ayo beame susuga nibolo hodobo badalaiso.”

To tekepo Makaye hogugu Maka

Maka booka goo eyo bei

*Odoo howo sauwidili,
Yoneeye to tekepo taka goo
(Matiyu 3:1-12, Luka 3:1-
18, Yonee 1:19-28)*

¹ To tekepo bei mimooloo-
goo hagoso, Godeeyo owolo
Yesu Kelisowo goo. ² Daga
hoogoo Godeeyo to tosili
odoo Aisaya yayo booka
mapoo Godeeye Yesu mapoo
to taka egeesee hoguguso:

“Ayo mo to tosili odoo malalo
diye dalaiso.

Osoloso yayo dilesos nee
eli moodoolame.

³ Miwe poogoo mi omaga
edebeeyo egeesee ida-
goo,

‘Lodee yayo sibilei eli
moodee.

Osoloso medee hoodo
magee.’”

⁴ Yonee odoo howo
sauwidili miwe poogoo mi
mapoo peledoboloso, yayo
odoo howo sauwudulone
to tekepo takolone egeesee
takaso, “Niba goo su wudu-
losos nibada goo tokenee
maga waki pialosos howo
sauwige, egeesega Godeeye
nibada goo tokenee hapolosos
boobado pigileiso.” ⁵ Yudiya
mi mapoo debeli mosobia
sabolo, osoloso Yoluselem
mi toowa mapoo debeli
odoo susuga Yoneeye to
taka dulame diadeesos, os-
olosos dibada tokenee Yonee

mapoo yiligime, Yoneeye
diba Yoden howo mapoo
sauwidiso. ⁶ Yonee yo
kemol be hu too dugo masi
dusa kalosos silone gala
kolo gudu masi kalosos sili.
Osolosos nei yayo nali tapala
toowa sabolos koo sabolos
nali. ⁷ Yayo odoo susuga
mapoo egeesee takeliso,
“Odoo hee ama hamamee
sibileiso. Yayo kitulugu
toowa ayo kitulugu yayo
dagadi. A tekepones o homo
bei mapoo gawulosos o homo
bi tikamakalai. ⁸ Ayo niba
howodeesos sauwidiso, esino
niba hamamee yayo Dio Tei
maga howo sauwidileiso.”

*Yesu howo sauwe sabolos
kuku sabolos*

*(Matiyu 3:13—4:11, Luka
3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Haga bologolega Yesu
Gelili mi toowa ma kulodus
mi pepokos Naselet omaga
sibume, Yoneeye yo Yoden
howomoo howo sauwidiso.
¹⁰ Yesu howomooga ga-
sibileso egeinos, kei mi
yamagolosos Dio Tei molo
masi yimapoo pubalogome
egeisos. ¹¹ Osolosos keimi
ma dokodooga to egeesee
taka, “No ayo gooma mo
holos nosos, a namapoo
dia goomogos.” ¹² Osolosos
beames omapoo Dio Teisos
Yesu miwe poogoo mi
omapoo diyes disos. ¹³ Yesu
beames 40 omapoo gala
seebee sabolos badoboome,
saitensos kuku demeleesos.
Esino Godeeyo momaiyes
sibileso yo pidisos.

Yesuye di kebili odoo bakadio bakadiodi gilimadoo goo
(*Matiyu 4:12-22, Luka 4:14-15; 5:1-11*)

¹⁴ Yu odoo wiligi toba Helodeeye, Yonee neliga ma kulodu husuloso, hamamee Yesu yo Gelili mi toowa mapoo dilesa, to medee tekepo Godee maga simi takomo siliso. ¹⁵ Yayo egeesee takaso, "Beeamee tekepo olo simiso, osoloso Godeeye wiligi doloso badeli oso sibilei koola toopooso. Esiga niba goo tokenee maga waki pialoso, to tekepo mapoo tei te."

¹⁶ Beeamee heeso, Yesu Gelili abei palaga dimeleeno, di kebikeli odoo bakadio Saimon dio omolo Endulu dio peiso di gilgamolome yayo egeiso. ¹⁷ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba ama hamamee sibadee, ayo niba odoo gilimeli eligileiya." ¹⁸ Esemee diba Yesuwo to duloso, dibada pei pogoloso, yima hamamee diadeeso.

¹⁹ Osoloso yo pepoko hoo-goo dilesa, di kebikeli odoo abo Sebediyo owolo bakadio, Yemes dio omolo Yonee dio du ma kulodu dopolone pei moodoomolome egeiso. ²⁰ Osoloso Yesu diba ogoloso, yayo diba gilimadoo. Esemee diayo dulone o tou telagali odoo sabolo oma Sebedi sabolo du ma kulodu gilimane pogoloso, Yesu ma hamamee diadeeso.

Odo bo holo pala
(*Luka 4:31-37*)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo simiso. Osoloso Yu odoo tei beeamee hee mapoo, Yesu howo gisili moso omapoo peleso, Godeeye to eligilame mimooloogooso. ²² Odo susuga yayo eligi dume howogaso, bei yayo kitulugu sabolo eligime. Esemee odoo susuga diso nei woosa nei woosa demeleso egeesee takaso, "Odo hagee ogumo? Ibada tei goo eligili odoo oso eligi goo egesinee. Bei diayo eligi mapoo kitulugu mauwe." ²³ Epedee omapoo, odoo bo holo pala oso howo gisili moso kulodu gadilesa agadiso. ²⁴ "Yesu Naselet odoo nayo amapoo osoloso bo holo abo mapoo ogo goo moodoolameyo? No hamapoo iba tokenee palame ka simiyo? A gooleedooso, no Godeeye tei odoo."

²⁵ Yesuye bo holo odoo mapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, "To koodobie, no odoo ma kuloduga peegoo gadi!" ²⁶ Esemee bo holo oso odoo ma kulodu badolone neligidi kikiligameleso gwa sabolo peegoo gadiso.

²⁷ Esemee, odoo susuga dia howogaso, osoloso diso nei woosa nei woosa diso, "Goo hagee ogo goowo? Goo hagee dia eligi kitulugu sabolo eligi, bei edebeeyo bo holo mapoo to takooga, peegoo koo gadili. Esino Yesuye bo holo mapoo to

takooga, mesiloso peegoo gadiliso.”²⁸ Esemé Gelili mi toowa mapoo odoó susuga goo ee saga takomo diso.

Yesuye odoó paigiga tekepo moodoo

(Matiyu 8:14-17, Luka 4:38-41)

²⁹Howo gisili moso poogoo dileso, Yesu Yonee sabolo Yemes sabolo, Saimon dio Endulu dio dibada moso mapoo diso. ³⁰Saimonwo nalobo paiye kolo dei moodoome debi mapoo tiameleeso. Diayo Yesu mapoo sobo paiye eyo goo takaso. ³¹Osoloso Yesu sobo paiye mapoo dileso, o dee mapoo toloso, “Teebee,” diso. Esemé paiye kolo dei saga yimaga koodo diso. Esemé yayo dimapoo nei teneeso.

³²Habe osoko tolopume odoó abo oso Yesu mapoo odoó paigiga sabolo bo holo paladee odoó sabolo ido sibadeeso. ³³Osoloso Kapeniyum mi toowa mapoo debeli odoó susuga Yesuye odoó paigiga moodoo ee agalame osulu miyopoo mooloogoodooso. ³⁴Esemé Yesuye odoó paigiga mudu opusomo opusomodi yayo takeme tekepo poloso weido diso. Osoloso bo holo odoó ma kulodu debei peegoo hasisilone dimapoo egeesee takaso, “Mo goo na takee,” diso, bei bo holo susuga diba Yesu Godeeyo owolo deli gooleedooso.

Yesuye Gelili mi toowa mapoo to takomo di goo

(Luka 4:42-44)

³⁵Gesikolodee mi hadopeelega, Yesu hogabuloso moso poogoo dileso, obusomo odoó koola mauwe mapoo dokodoo toodagalame diso. ³⁶Hamamee Saimonbolo debei odoó abo sabolo Yesu esiamo diso. ³⁷Diayo yo egeme yimapoo takaso, “Odoó susuga no esia moloso.”

³⁸Yesuye to nei takaso, “Iba mi abo mapoo dimo, omapoo dileso Godeeyo to takalame. Bei kasee magayo a goo egee talame simi.”

³⁹Osoloso yo Gelili mi toowa ma kulodu mi pepoko susuga mapoo dileso, Yu odoowo howo gisili moso eyo kulodu Godeeyo to takomo sileeso. Osoloso bo holo odoó ma kulodu pala peegoo hasisopugu demeleso.

Yesuye odoó kolo e bia masi moodoo

(Matiyu 8:1-4, Luka 5:12-16)

⁴⁰Odoó kolo e bia masi Yesu mapoo sibilesó ebiso miyomoo tugusaloso egeesee takaso, “Nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodee.”

⁴¹Yesuye yo dia sooloo dolome o kolo mapoo sigolone yimapoo egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai goomogo, esiga no tekepo pe.” ⁴²Esemé epedee omapoo o kolo mapoo e bia masi mauwe poogooso. ⁴³Yesuye yo di dolone to kitulugu sabolo egeesee

takaso, ⁴⁴ “Nayo dileso no ayo tekepo pa goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, goo tokenee hapalame gala hu weli wiligi odoo toba yimapoo dileso eligi. Osoloso nee su tekepo pa amaga emegeidi bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odoo susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame.”

⁴⁵ Esino yo Yesuwo to mapoo tei telega pogoloso, odoo susuga mapoo o kolo e bia masi moodoo oposususo. Bei egeesee maga Yesuye mi kamapoo disomo, odoo susuga oso Yesu agalame dia mooloogoodoo diso. Esemé Yesu mi abo mapoo odoo howo woola sile. Esino yo mi odoo mauwe mapoo bado neme edebeeyo mi opusomo opusomodi maga yayo badebei mi mapoo yo agalame sibadee demeleeso.

2

Odoo su kakawa poogoo moodoo
(Matiyu 9:1-8, Luka 5:17-26)

¹ Beeame abo pogoloso hamamee, Yesu see Kapeniyum mi mapoo wedi sibume, edebeeyo Yesuye simi ogoloso, mi omapoo saga takomo diso. ² Osoloso odoo susuga sibilesó, o moso kulodu sabolo peegoo sabolo omapoo dia mooloogoodoome, Yesuye dimapoo Godeeyo to eligi meleeso. ³ Esemé mi omapoo odoo

su kakawa poogoo badebei, odoo bakadio bakadiodi oso kida mapoo magoloso tosimiso. ⁴ Osoloso diayo yo Yesuye badebei omapoo todilame goomogaso. Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei eli egele. Esemé diayo odoo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu dokoodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo amaga seme ou toloko pogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso. ⁵ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga tooso egame, Yesuye diayo odoo egee yayo moodoolame, yo tebia doloso tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo takaso, “Mo odoo, nee tokenee ayo boobado puguso.”

⁶ Tei eligili odoo disono dopolone diso nediliyo egeesee goolee meleeso, ⁷ “Odoo hagosó kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee daga dilame see, esino goo tokenee hapeeli hedepe Godeeso.”

⁸ Yesu o dio oso diayo dibada sooloo ma kulodu goolee melee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasee maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala? ⁹ Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo boobado puguso,’ dee takooga, o tokenee boobado pugu niyo gooleedalaime. Esino ayo

yimapoo takoo ‘No topoloso nee kida toloso di,’ dee takoloso, yo tobooga, a odoo moodeli kitulugu molo doloso niyo gooleedalaiso. ¹⁰ Esino niyo gooleedalame, Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso mi toowa hamapoo tokenee goo hapoloso boobado pigilame,” yayo odoo su kakawa poogoo yimapoo egeesee takaso, ¹¹ “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso.

¹² Diayo balagamolome odoo su kakawa poogoo hogabuloso, o kida toloso saga diso. Diayo odoo su kakawa poogoo oso topoloso di egeme dia howoogaso. Osoloso Godee mapoo goomoga pouduso. Osoloso diayo egeesee takaso, “Iba daga goo hageesee koo egeeli.”

Yesuye Libai idoo goo

(Matiyu 9:9-13, Luka 5:27-32)

¹³ Yesu Gelili abei palaga maga see wedi dimeleeno odoo susuga sibilesa yimapoo mooloogoodoome, yayo Godeeyo to dimapoo eligi meleeso. ¹⁴ Yesu abei palaga dulone egeino odoo Alpies eyo owolo Libai tekisi molee misikeli moso kulodu badoboome egeiso. Esemé yayo yimapoo takaso, “Ama hamamee sibe.” Esemé Libai topoloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁵ Habe Yesu Libaiyo mosopoo badebeeno, tekisi molee misikeli odoo bei sabolo, goo tokenee teli odoo abo sabolo, osoloso Yesuwo

hamamee dili odoo sabolo, Yesubolo nei nameleeso. Odoo bei hageesee oso yimapoo hamamee dili odoo. ¹⁶ Osoloso Yesu tekisi molee misikeli odoo sabolo, osoloso goo tokenee teli odoo sabolo nei namolome, tei eligili Pelisi odoo oso ogoloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Yesu bei kasimaga tekisi molee misikeli odoo sabolo goo tokenee teli odoo sabolo nei ka namolosomo?”

¹⁷ Yesu diayo to taka duloso to nei dimapoo takaso, “Odoo paiye mauwe melesenee neli odoo mapoo dileime, esino odoo paiye melesenee neli odoo mapoo dileiso. Ayo simi hagee tekepo teli doloso wulo googoolee oso gweli odoo ee gilimilame ka sibile, tokenee teli dee gweli odoo gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi.”

Wo nelega tei doloso badalai goo

(Matiyu 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹⁸ Beeame aboso Yonee odoo howo sauwidili o hamamee dili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo wo nelega tei doloso Godee mapoo toodagalame debeiso. Beeame hedepeso odoo aboso Yesu mapoo sibilesa woosaso, “Yonee o hamamee dili odoo sabolo, Pelisi odoowo hamamee dili odoo sabolo, wo nelega tei doloso dopolone, bei kasimaga nee hamamee dili odoo wo nali tei delega ka debeliyo?”

19 Yesuye to nei takaso, “Gisoso sobo hulei beeamo omapoo odoo abo sabolo wo nelega tei doloso dabalaisomo? Haya, yo dibolo badebei omapoo, wo nelega tei doloso badalaime. 20 Beeamo hedepeso giso sobo daga hu, toloso peegoo dilei beeamo siboga, diba beeamo omapoo wo nelega tei doloso dabalaiso,” diso. 21 (Yesuye Yu odoo oso dibada odooga dia tei mapoo dodolone kituluguloso debei egeiso. Esemo yayo diba o goo dia eligi ee dadalai tebile gooleedooso.) Esiga Yesuye dimapoo dio masi taka bakadio hagoso. “Odo agayo dugo nape didediba omapoo dugo dia diadoloso dugo nape didediba mapoo opodoloso dusaga dugo diaso kitulugu oso dugo nape hapoomolee hapoomologa didedibilone ou toowa tologo pigileiso. 22 Edebeeyo howo giedege ou sia mapoo keesoga, ou gadia maga howo solaiso. Esiga edebeeyo howo giedege ou dia mapoo keeselai tekepo,” diso. (Yesuye dio masi bakadio taka eyo bei hagoso: Ayo mo goo dia eligi ee nibada odooga dia tei sabolo hedepe dalame ka sibile. Esino ayo simi hagee goo dia ayo tosimi omapoo niyo dadalame ka simi.)

Yu odoowo tei beeamo goo (Matiyu 12:1-8, Luka 6:1-5)

23 Yu odoowo tei beeamo heeso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo kakomee

howo masi segei eli pee maga diso. Yesu o hamamee dili odoo oso kakomee masi gooloogaloso dulone nalagamo diso. 24 Esemo Pelisi odoo diayo ogoloso Yesu mapoo woosaso, “No ege, bei kasee maga nee hamamee dili odoo oso Yu odoowo tei beeamo eyo tei magoo ka gabauwala? Diayo kakomee masi gooologa maga ibada tei magoo ee gababuo.”

25 Yesuye nei takaso, “Niba wiligi odoo toba Debidibolo odoo yibolo debei sabolo oso houdoome, Debidiye goo moodoo ee hogugu niyo hesigileyo? 26 Abayata yayo Godeeyo tei moso tegei wiligi toboloso badebei omapoo, Debidiye Godeeyo tei moso tegei mapoo gapeleso tei wo Godee mapoo tenee neso. Osoloso Debidiye wo naloso o odoo abo mapoo teneeso. Esino wo egee odoo abo koo nali, tokenee goo hapalame gala hu weli wiligi odoo tebisa oso nali. 27 Godeeye edebeeyo tei beeamo ee pidilame ka moodoole. Godeeye odoo pidilame tei beeamo ka moodoo. Egeeseega niyo Debidiye o odoo sabolo houdoome, tei magoo gababulone tei wo ne takele. Esiga bei kasi maga niyo mo hamamee dili odoo oso houdoome goo moodoo ka takala? 28 Esiga Odo Holo Yesu, a wiligi odoo tobaso, osoloso tei beeamo mapoo ayo wiligi doloso ka badoso.”

3

Yesuye odo de hodio kakawa poogoo moodoo

(Matiyu 12:9-14, Luka 6:6-11)

¹ Yesu see Yu odoowo howo gisili moso omapoo kulodu gapeleso egeino, odo de hodio kakawa poogoo bado-boome egeiso. ² Pelisi odo Yesu mapoo hegi sibilesi balagamo siliso, yayo Yu odoowo tei beame omapoo odo de hodio kakawa poogoo tekepo modapeleso agalame. Yesuye odo de hodio kakawa poogoo tekepo moodooga, diayo ogoloso Yesu mapoo takalame. ³ Esem Yesuye odo de hodio kakawa poogoo mapoo takaso, “No bia amaga teebee, odo susuga oso agalame.”

⁴ Esem Yesuye Pelisi odo mapoo woosaso, “Iyo tei beame omapoo ogo goo talai oso tei ka molosomo? Iyo tekepo goo talaiyo o iyo tokenee goo talaiyo, o giebadili pidileiyo, o giebadili wolomalaiyo?” Esino Pelisi odo Yesu mapoo to nei takele.

⁵ Yesu dibada sooloo ma kulodu sooloo dala goo mauwe pogoloso kalawoloso debeli ogoloso sooloo deleme kamana sabolo dimapoo egeino, odo de hodio kakawa poogoo ogoloso yimapoo takaso, “Nee de hoo de.” Esem o de hoo de o de tekepo paso. ⁶ Esem Pelisi odo, Yu odoowo howo gisili moso maga peegoo dileso,

Helodeeyo mooloogoodoo odo ogoloso, diayo Yesu wolomalame to mousu.

Odo susuga Yesuye di hamamee di

⁷⁻⁸ Yesu o hamamee dili odo sabolo Gelili abei mapoo dime, odo mooloogoodoo toowa Yesuye di hamamee diadeeso. Odo susuga Yesuye goo moodoo dume yimapoo sibadeeso. Odo susuga hagee mi opusomo opusomodi mi hamaga sibadee: Gelili mi toowa, Yudiya mi toowa, Yoluselem mosobia, Idumia mi toowa, Yoden howo hodio hoogoo debeli Taya mi toowa sabolo Saidon mi toowa amaga sibadeeso. ⁹⁻¹⁰ Esem Yesuye odo paigiga abo tekepo moodoome weido diso, osoloso odo paigiga abo oso yimapoo sigilame hegi pupugamo sibume, yayo o hamamee dili odo mapoo takaso, “Niba du hee tosibe, bei abei palaga omapoo odo dia mooloogoo deeyaga,” diso. ¹¹ Odo bo holo pala oso Yesu ogoga diba o homo beiyopoo gawuloso goolone egeesee takeliso, “No Godeeyo owoloso,” diso. ¹² Esem Yesuye odo bo holo pala omapoo to kitulugu sabolo takeliso, “Nayo odo abo mapoo a Godeeyo owolo de na takee,” doloso takeliso.

Yesuye odo 12 gilimadoo goo

(Matiyu 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³ Yesu mubi ma dokodoo peleso yayo goomoga odo

hesigaloso yayo gilimademe diba yimapoo sibadeeso. ¹⁴ Yesuye 12 odoos hesigaloso dimapoo takaso, “Niba abolo sile sibileiso, osoloso niba diye dalaiso Godeeyo to takomo sile sibilame. ¹⁵ Osoloso, ayo nimapoo kitulugu tenelaiso odoos bo holo pala peegoo hasisilame.” ¹⁶ Yesuye gilimadoo odoos 12 dia hu hagoso: Saimon (Yesuye hu hee hedi, Pita); ¹⁷ osoloso Sebediyo owolo bakadio Yemes dio omolo Yonee dio (Yesuye hu hee hedi Bouwaneges. Hu eyo bei to kei wei masi weli); ¹⁸ osoloso Endulu, Pilipi, Batolome, Metiu, Tomas, Alpiesyo owolo Yemes, Tadies, Saimon Selot (Saimon Selot: selot hu eyo bei Loum Gamali gowili odoos), ¹⁹ osoloso Yudas-Iskaliyot (Yesu ha teli odoos mapoo tiasili).

*Yesu dio Bulsibapo dio
(Matiyu 12:22-32, Luka
11:14-23; 12:10)*

²⁰ Esemee Yesu o odoowo moso mapoo wedi dileso badoboome, odoos susuga see dia mooloogoodoos. Esemee Yesu sabolo o hamamee dili odoos sabolo diayo nei nalai beeamee egele. ²¹ Esemee o soosooos goo egee duloso, yo halapomo sila pele dolone, yo dibada mosopoo ido dilame sibadeeso.

²² Esino tei eligili odoos Yoluselem maga sibadee oso egeesee takaso, “Yesu yo bo wiligi toba Bulsibapo (Saiten o hu hee) o kulodu badoso.

Esiga yo bo wiligi toba eyo kitulugu maga bo holo peegoo hasisilone ka badoso.”

²³ Esemee Yesuye tei eligili odoos gilimadoloso dio masi takaso, “Saiten odoos ma kulodu badebei diso nediliyo peegoo kasee hasisileiyo? Eli mauwe. ²⁴ Mi toowa mapoo debeli odoos domo puloso diso nediliyo ha toga mi toowa egee malaimetokenee palaiso. ²⁵ Osoloso soosoo heeso domo puloso diso nediliyo ha toga soosoo egee debelaime tokenee palaiso. ²⁶ Osoloso Saiten eyo nediliyo o odoos sabolo ha toga, yayo kitulugu sagelaime, omapoo mauwe pagalaiso.” ²⁷ Yesuye dio masi hee takaso, “Esiga odoos heeso, kitulugu odoos eyo mosopoo bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoos tiso tiamagoloso, hamamee o moso kulodu peleso, bi heli talaiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo tei goo hee taka, tokenee goo susuga edebeeyo teli sabolo, osoloso to tokenee Godee mapoo takeli ee Godeeye hapoloso boobado pigileiso. ²⁹ Esino odoos agayo Dio Teiyo goo mapoo to tokenee takooga, yo o goo tokenee hapalaimetokenee moloso kookaiyo osee malaiso.”

³⁰ Yayo goo hagee dimapoo takaso, bei diayo yo bo holo paladee dee takeme.

*Yesuwo owee sabolo
omolo dio sabolo
(Matiyu 12:46-50, Luka
8:19-21)*

31 Yesuwo owee sabolo omolo dio Yesuye eligimelee moso mapoo peledabaso. Diba Yesubolo to kalame hau mapoo tebisa molome, odoo heeso Yesu takalame moso kulodu gadiso. 32 Esemee odoo susuga Yesubolo debei odoo diayo ogoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo no molo dio oso peegoo no esia molo.”

33 Yesuye dimapoo eligilame to nei woosaso, “Mo wee sabolo molo dio odoo ogumo?”

34 Esemee Yesuye odoo buluma omapoo ogogolone egeesee takaso, “Hamapoo ege, hagee mo wee sabolo molo dioso. 35 Odoo agayo Godeeye goomoga goo tomo siloga, diba tei molo dio osoloso mo wee dioso.”

4

Ko segili odoo eyo dio masi oposusu

(Matiyu 13:1-9, Luka 8:4-8)

1 Yesuye Gelili abei palaga odoo susuga mapoo see tobu eligimeleeso. Esino odoo susuga yimapoo mooloogoodeme, yo du ma kulodu meledoboloso buloso pepoko hoogoo dileso amaga to takaso. 2 Yesuye dio masi susuga dimapoo eligiliso. Yayo eligilone dimapoo takaso, 3 “Niba dui! Odoo hee ko sakalame diso. 4 Yo omapoo ko kukopugumo silino, ko abo eli domopoo misikedibaso, eseme só aboso sibilesone. 5 Osoloso ko abo

yukokisi mi mapoo misikedibaso, eseme mi sebegasaga palaso. 6 Esino osoko pa oso dei moodoome silikaloso weidaso, bei too mi ma kulomoo gameilega. 7 Osoloso ko abo we ti bei kookoone poogoo omapoo misikedibaso, eseme we ti ko sabolo palaso. Esino we tiso ko eyo bou tia deme dadailoso ko pele poogooso. 8 Osoloso ko abo mi medee tekepo mapoo misikedibaso medee tekepo kauwa palaso. Osoloso ko paso, su aboso ko 30 egeesi paso, osoloso abo ko 60 egeesi paso, osoloso abo ko 100 egeesi paso.”

9 Yesuye egeesee takaso, “No dulu bolo daga, ayo hagee takoo nayo medee dui.”

Yesuye dio masi taka goo eyo bei

(Matiyu 13:10-17, Luka 8:9-10)

10 Hamamee Yesu obusomo badebeeno, o hamamee dili 12 odoo sabolo, osoloso odoo abo yimapoo mooloogoo doloso debei odoo oso yimapoo, yayo dio masi taka goo eyo bei woosaso. 11 Yayo dimapoo nei takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee yayo mada magoloso meleeso, esino nimapoo woola yilige pigileiso. Esino peegoo debeli odoo mapoo dio masi takalaiso. 12 Esiga Aisayaye taka hagee peegoo debeli odoo maga taka,

'Diayo medee hodu dileso
 agalaiso,
 esino goo eyo bei diayo
 ogoloso gooleedalaime.
 Osoloso diba medee hodu
 dileso to taka duleiso,
 esino goo eyo bei diayo
 medee gooleedalaime.
 Diayo gooleedoo diepi,
 dibada goo tokenee
 maga waki pialoso,
 Godeeye goo tokenee
 hapoloso boobado
 pigiliyo,' diso."

*Yesuye ko segei eyo bei
 taka*
 (Matiyu 13:18-23, Luka
 8:11-15)

¹³ Yesuye o hamamee dili
 sabolo odo abo dimapoo
 takaso, "Bei kasee maga
 niba dio masi hagee medee
 gooleedelega ka pagala?
 Niba dio masi hagee eyo
 bei niyo medee gooleedelega
 poogooga, dio masi abo
 nimapoo ayo takooga niyo
 kasee gooleedalaisomo?"

¹⁴ Ko edebeeyo kukopigili
 ee Godeeyo to oso, osoloso
 yayo to egee odo mapoo
 takeliso. ¹⁵ Esiga ko abo

eli domopoo kukodipume
 sóso sibilesó ne odo abo
 egeesi masi doso. Diba
 Godeeyo to duliso, esino
 Saiteneeye dimapoo saga
 boobado pigili goo teneega,
 Godeeyo to diayo goolee
 melega boobado pigiliso.

¹⁶ Esiga odo abo ko yukokisi
 mi mapoo misikediba egeesi
 masi doso, diba Godeeyo
 to taka duloso goomoga
 sabolo teliso. ¹⁷ Esino dibada

sooloo ma kulodu too mei-
 lega, diba beeamedeiyepe
 mapoo dooso, Godeeyo to
 du maga hegi goo sabolo
 dala goo sabolo siboga,
 opulone tei too saga pegeliso.

¹⁸ Esiga odo abo ko we
 ti bei kookoone poogoo mi
 omapoo misikediba egeesi
 masi doso, diba Godeeyo
 to tekepo duliso. ¹⁹ Esino
 mi toowa hageeyo giebadili
 goolee sabolo, osoloso bi bei
 doloso badalai goolee sabolo,
 osoloso tokenee goo goolee
 sabolo oso dibada sooloo ma
 kulodu goo goolee tiadoga,
 Godeeyo to dibada sooloo
 ma kulodu pelega dadailoso
 ko pelega pegeliso. ²⁰ Esino
 odo abo ko mi medee
 tekepo mapoo misikediba
 egeesi masi doso, diba
 Godeeyo to duloso tei teliso.
 Osoloso diba Godeeyo to
 duloso dibada sooloo ma
 kulodu Godeeyo to oso ko
 masi peliso, su aboso ko pa
 30 egeesi peliso, abo ko 60
 egeesi peliso, osoloso abo ko
 100 egeesi peliso."

*Keme maga dio masi taka
 goo*

(Luka 8:16-18)

²¹ Esemee Yesuye dimapoo
 dio masi takolone woosaso,
 "Odo heeso keme pouloso
 gadeepugu ee gooloo-
 goolame, tolo ma hemidu
 o debi ma hemidu mada
 magalaisomo? Haye, yo
 keme pouloso dokodoo
 woola magalaiso, keme
 gadeepigilame. ²² Bi susuga
 epedee hamapoo mada
 egee molo, see hamamee

gooleedalame gadeepugu mapoo woola peledabalaiso. ²³ No dulu bolo daga, ayo hagee takoo nayo medee dui.”

²⁴ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “To niyo du medee goolee. Niba to hagee medee dia gooleedoga, goo abo niyo medee gooleedalaiso. ²⁵ Odoo agayo to tekepo gooleedoga, Godeeye yimapoo goo goolee dia tekepo abo tenalaiso, esino odoo hee agayo to tekepo medee dulega poogooga, goo goolee tekepo yimapoo egee molo see Godeeye talaiso.”

Yesuye kakomee ko masi, o hu witi, oso pala amaga dio masi taka
(*Matiyu 13:31-34, Luka 13:18-19*)

²⁶ Yesuye dio masi egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo edebeeyo kakomee ko masi, o hu wit, segei egeesi masi moloso.

²⁷ Osoloso yo beame susuga, gesi susuga tialo hogabuo tialo hogabuo dolone witi ko oso pala yo gooleedele.

²⁸ Witi ko segei eyo mi naga obusomo peliso. Osoloso kawulone daga bou gasibiliso, osoloso du teliso, osoloso hamameedee ko peliso. ²⁹ Witi ko segei poloso telegeega segeli odoo oso dileso gwaliso.”

Homokoko pepoko maga dio masi taka goo

³⁰ Yesuye egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ayo dio hee

maga nimapoo takalaiso. ³¹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo edebeeyo homokoko dia pepoko toloso segei egeesi masi moloso. ³² Esino homokoko dia pepoko segei oso kawudoga toowa poloso homolee ee ma kulodu homo su hagoso toowa malaiso. Osoloso homo dee diadee omapoo soso sibilesi hemiye omapoo ou takalaiso.”

³³ Yesuye odoo mapoo dio masi maga Godeeye to takomo siliso, eseme dio masi taka oso dibada goo goolee sabolo tebiaso. ³⁴ Yayo odoo susuga mapoo hedepe dio masi maga takemeliso. Esino Yesu o hamamee dili odoo sabolo disono dopolone dio masi oposusu eyo bei dimapoo takeliso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka
(*Matiyu 8:23-27, Luka 8:22-25*)

³⁵ Beame hedepe oso osoko olo moume, Yesu o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowomo.” ³⁶ Esemé Yesu odoo abo pogoloso, hedepe o hamamee dili odoo sabolo du maga abei daso. Esino odoo abo du hee mapoo toboloso hamamee daso.

³⁷ Diba olo abei domopoo damolome i toowa simi oso howo ki sabolo sibulone dibada du ma kulodu howo sasooso. Esino diba abei osee damolome howo sasoo oso dibada du howomoo oulame siso. ³⁸ Esino Yesu yo du osio mapoo wolomai

wolomaloso tiameleeso. Esem e o hamamee dili odo o diayo yo tidipuguloso yimapoo egeese takaso, "Eligili odo, iba howomoo meilame hagee see nayo iba sooloo dolosomo?"

³⁹ Yesu diayo to taka duloso toboloso i sabolo howo ki sabolo omapoo egeese takaso, "Epedee hamapoo koodobie!" Esem e i sabolo howo ki sabolo o to duloso, saga koodobiaso.

⁴⁰ Osoloso see Yesuye dimapoo egeese takaso, "Niba kaseega ka ebiala? Niba amapoo tei too meyo?"

⁴¹ Yesu o hamamee dili odo o diba dia obume disoni nei woosa nei woosa dolone egeese takaso, "Hagee odo ogumo? Yayo i sabolo howo ki sabolo omapoo takeme o to duloso koodobiaso."

5

Yesuye odo o bo holo pala moodoo
(*Matiyu 8:28-34, Luka 8:26-39*)

¹ Esiga Yesu o hamamee dili odo o sabolo Gelili abei daso. Osoloso dibada du Gelasa mosobia dibada mi su mapoo oluguso. ² Osoloso diba du olo oluguloso, Yesu yo mubi dokodoo polomeleeno, odo o bo holo pala oso odo o bi maga Yesu mapoo simiso. ³ Odo o hagee beame susuga odo o bi mapoo badeli, yo kitulugu toowaga edebeeyo yo ki tiso koo tialekili. ⁴ Beame susuga o homo sabolo dee sabolo ki tiso tialokoloso magooga eyo kitulugu oso

ki ti kokisa pigiliso. Esiga edebeeyo yo balai eli opupa meli. ⁵ Beame susuga osoloso gesi susuga odo o bi mapoo osoloso esia mapoo eyo nediliyo yoso kolo kookoome gwa sabolo siliso.

⁶ Yesu eli sage hoogooga sibumolome, odo o yo Yesu ogoloso yo tugodalame hoguodiso. Osoloso o homo beiyopoo gawuaso. ⁷⁻⁸ Esem e Yesuye yimapoo egeese takaso, "Bo holo, no odo yimaga peego gadi." Esino bo holo pala odo o oso neligi agadulone egeese takaso, "Yesu dokodoo badeli Godeeyo owolo, no ogo talame amapoo ka simiyo? Godeeyo goo maga amapoo dala toowa na tenee!"

⁹ Osoloso Yesuye see egeese takaso, "Nee hu ogumo?"

Esem e odo o oso to nei yimapoo egeese takaso, "Mo hu Bei, bei iba bei odo o hageeyo kulodu." ¹⁰ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo see howa see howa diso, bo holo mi hee mapoo seese peegeeyaga.

¹¹ Esino koola mapoo esia dokodoo be hu bei mooloo-goo doloso, mi nalagamo sile sibiso. ¹² Esem e bo holo oso Yesu mapoo see howaso, "Nayo iba be mapoo palame seese pagalai soowayo?" diso. ¹³ Esem e Yesuye diba be ma kulodu gasoowadee neme, bo holo odo o ma kuloduga galagasibileso see be ma kulodu soowadeeso. Esem e be bei 2,000 egesi oso esia dokodooga abei mapoo

kuko meilesa abei ma kulodu weidaso.

¹⁴ Be gi debeli odoo oso goo hagee ogoloso kuko dulone mi toowa mapoo osoloso mi pepoko abo mapoo takomo diso. Esememe odoo susuga to hagee duloso, diba agalame sibadeeso. ¹⁵ Odoo susuga Yesu mapoo sibilesa mooloogoodooso, esino odoo bo holo pala see tekepo poloso, goo tekepo gooleme dugo tekepo kaloso, Yesubolo badoboome ogoloso dia ebiaso. ¹⁶ Be gi debeli odoo diayo goo odoo mapoo peledapa sabolo be mapoo peledapa sabolo ogoloso odoo susuga mapoo takaso. ¹⁷ Osoloso odoo mooloogoodoo susuga oso to hagee duloso, Yesu mapoo see howa see howa diso, “No hamaga peegoo di!” diso.

¹⁸ Yesu dilame du mapoo topome, odoo daga bo holo polome Yesuye moodoo oso Yesu mapoo egeesee howaso, “A nobolo dilei goomogo.” ¹⁹ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Haye, no mosopoo wedi dileso, Lodeeye sooloo dolone goo tekepo namapoo moodoo nemisi dimapoo takalame di,” diso. ²⁰ Esememe odoo see abaga wedi dino Dekapolisi mi mapoo mosobia 10 mapoo takomo diso. Odoo susuga yayo taka duloso dia howoogaso.

Yesu mapoo tei teme nei yayo odoo paiye moodoo
(Matiyu 9:18-26, Luka 8:40-56)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dala soowaso, osoloso abei palaga mapoo odoo susuga yimapoo mooloogoodooso. ²² Mi omapoo Yu odoowo howo gisili moso mapoo wiligi odoo toba, o hu Yailas, yayo Yesu ogoloso o homo beiyopoo gawuaso. ²³ Osoloso yayo see Yesu mapoo howaso, “Mo sobo holo paiye moodoolame, yo talai koola tapa, esiga nee deeso yo sigilame sibe, yo paiye wediloso, see gie badalame.”

²⁴ Esememe Yesu yibolo dime odoo mooloogoodoo susuga hamamee yo pupugamo diso. ²⁵ Osoloso mooloogoodoo eyo kulodu sobo aso woloma oso sawo dimili ososee dugo 12 poogooso. ²⁶ Sobo yo melesenee neli odoo bei mapoo diayo pidilame dugo susuga dimiliso, esino diayo yimapoo dala toowa tenemeleeso. Osoloso yayo dimapoo melesenee talame, melesenee eyo nei magolone o molee susuga hosudooso, esino yo sawo dimili koodobilega see toowa poloso, sawo osee dimiliso. ²⁷ Esino sobo yo daga Yesuye odoo tekepo moodoomo sili duloso, yo odoo mooloogoodoo kuloduga Yesuwo miligiyo hamamee sibilesa o dugo sage yayo ka mapoo sigeso. ²⁸ Sobo yayo goolee Yesuwo dugo sigoga yo wedilei gooleeso. ²⁹ Yayo Yesuwo dugo sigime sawo dimili saga koodobiaso. Esememe yo eyo egeesee gooleeso,

“Sawo dimili tekepo pa,” gooleeso.

³⁰ Yesu eyo gooleeno odo moodeli kitulugu yimaga peegoo di neme, yo odo mooloogoodoo mapoo hodio bidi puguloso egeesee takaso, “Edebeeyo mo dugo sigo. Ayo gooleedalaiya, mo dugo odo agayo sigoba.”

³¹ Esememe o hamamee dili odo oso yimapoo egeesee takaso, “Odo mooloogoodoo susuga nama hodu kokosooso. Esiga nayo kasalame, ‘Edebeeyo mo dugo sigo. Ayo gooleedalaiya, mo dugo odo agayo sigoba’ doloso ka takala? Bei odo susuga oso nama sigoso.”

³² Yesu odo mooloogoodoo kulodu osee esia meleeso, yo odo agayo sigebeleeso. ³³ Esino sobo Yesuwo dugo sige oso eyono moodoo goolee puguloso obulone kikilika sabolo sibilesi o homo beiyopoo badebeiso, osoloso eyo goo moodoo Yesu mapoo takaso. ³⁴ Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, no amapoo tei too maga no tekepo moodooso, esiga no Godeeyo mesie goo sabolo di. No olo weidooso.”

³⁵ Yesu to osee takomolome, odo abo Yailas eyo moso abaga sibilesi Yailas mapoo egeesee takaso, “Nee sobo holo taso. Esiga eligili odo yo ido sibilei goo hee mauwe, yo haga na goolee.”

³⁶ Esino Yesu diayo taka to telega pogoloso Yailas mapoo

egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te.”

³⁷ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Odo susuga, niba deebee,” doloso hedepe Pita, Yemes, Yonee, osoloso Yailus esee Yesubolo diso. ³⁸ Diba abaga dino Yailas eyo moso mapoo peledoboloso, odo susuga to boowa sabolo pupusuga molome egeiso. ³⁹ Yesu moso kulodu gadilesi odo susuga dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega to boowa sabolo ka pupusuga malala? Sobo holo yo tele, yo wulo tia moloso.” ⁴⁰ Odo susuga Yesuye to taka duloso sisiyiligaso.

Esememe Yesuye odo susuga dimapoo egeesee takaso, “Niba moso kuloduga peegoo galagadi,” diso. Osoloso Yesu yo sobo holo oso tia melee debi mapoo dulone hedepe oma dio owee dio osoloso o hamamee dili odo sabolo kulodu gadiso. ⁴¹ Yesuye sobo holo ta o dee mapoo toloso yimapoo egeesee takaso, “Talita koum!” (To eyo bei sobo holo, no teebee.) ⁴² Esememe sobo holo yo epedee omapoo saga toboloso siliso (yo dugo 12). Esememe oma dio owee dio, osoloso Yesu o hamamee dili odo sabolo dia howoogaso. ⁴³ Yesuye dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo sobo holo hagee wedilame moodoo niyo odo hee mapoo na takee,” diso. Osoloso oma dio owee dio mapoo Yesuye egeesee

takaso, “Nibada sobo holo nei nali bi tenee,” diso.

6

Naselet odoo oso Yesu gowe

(Matiyu 13:53-58, Luka 4:16-30)

¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi toowa omaga see o midée Naselet mapoo diso. ² Osoloso Yu odoowo tei beame hee mapoo howo gisili moso kulodu yayo odoo susuga eligiso. Osoloso odoo susuga o to duloso howoogaso.

Eseme diba disono nei woosa nei woosa doloso egeesee woosaso, “Yo goo susuga hagee kasee gooleedoowo? Yo goo goolee medee tekepo. Yo goo mudu opusomodi moodeli kitulugu kapoo toowo? ³ Yo wulo moso tekeli odoo, osoloso Meliyo owolo, osoloso yo Yemes, Yoses, Yudas, osoloso Saimonbolo dibada emei, osoloso oboba ibolo doso,” diso. Osoloso diayo egeesee goolee maga Yesuye eligi dulei goweso.

⁴ Eseme Yesuye dimapoo takaso, “Odoosusuga oso Godeeyo to tosili odoo eyo hu poudiliso. Esino o mosobia odoo sabolo osoloso o soosoo sabolo o moso kulodu debeli odoo oso o hu koo poudili.”

⁵ Esino bei diayo Yesu mapoo gowoolone tei too mauwe pogoloso debei egeme, goo mudu opusomodi toowa yayo moodoole poogooso. Esino odoo paigiga abo o deeso sigime weido diso.

⁶ Yesu diayo yimapoo tei too mauwe poogoo ogoloso dia hoowaso. Eseme Yesu Naselet mi amaga see pogoloso dileso mi pepoko abo mapoo Godeeyo to eligimo siliso.

Yesuye o hamamee dili odoo 12 diye di

(Matiyu 10:5-15, Luka 9:1-6)

⁷ Yesu o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso diso nediliyo puloso bakadio toopoo bakadio toopoo doloso mi opusomo opusomodi mapoo diye diso. Yayo diba diye dolone bo holo pala peegoo hasisilame kitulugu dimapoo teneeso.

⁸ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba dulone bi abo na te, esino niba wulo susu tolosodiadee. Osoloso nei sabolo, o sabolo osoloso molee sabolo tolosodiadee. ⁹ Esino homo mapoo kali sabolo osoloso dugo niso ka hedepe egee mouloso dulone, dugo kali bi abo na te.” ¹⁰ Yesuye dimapoo takaso, “Niyo mi omapoo dileso peledobooga beame omapoo mosobia oso goomogolone moso teneega, moso hedepe omapoo doboso mi hee mapoo dulone ka poogoo di. ¹¹ Esino mi kamapoo niyo dileso peledaba beame omapoo mosobia oso goomogolega pogoloso nimapoo moso sabolo tenelega, osoloso nibada to mapoo tei telega poogooga, mi egee pogoloso diadee. Osoloso niyo mi egee pogoloso dulone, dibada howo woola omapoo nibada

homo mi mapoo basago taloso peegee. Bei diayo nibada to mapoo tei telega poogooga, Godeeye dimapoo dala tenelai goo ee eligilame,” diso.

¹² Esemé Yesu o hamamee dili odoo diayo dileso odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo sile sibilone egeesee takaso, “Nibada goo goolee su wuduloso goo tokenee maga waki pie,” diso.

¹³ Osoloso bo holo odoo ma kulodu paladee diayo peegoo hasiso pugudolone debeiso. Osoloso odoo paigiga sabolo diayo wolo iso dibada wiligi mapoo soome paigiga weido diso.

Yonee Odoo Howo Sauwidili oso ta

¹⁴ Mi susuga mapoo odoo susuga oso Yesuwo goo takamo dime wiligi toba Helodeeye duloso gooleedooso. Odoo aboso egeesee takaso, “Yo Yonee Odoo Howo Sauwidili ta maga see hogabia, esiga kitulugu goo toowa hagee yima kuloduga tou ka to,” diso.

¹⁵ Odoo aboso egeesee takaso, “Yo Ilaisa.”

Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Godeeyo to tosili odoo daga Godeeyo to medee tekepo tosili egesi masi bado,” diso.

¹⁶ Esino Helodee goo hagee duloso, gooleedeme yayo egeesee takaso, “Yonee Odoo Howo Sauwidili, o wiligi kopugume ta odoo, yo see ta maga hogabia doo,” diso.

(Yonee telega badolone, daga goo peledaba hagosoo.)
¹⁷⁻²⁰ Helodeeyo omolo Pilipiyo sobo Helodies see Helodeeye peedeedoloso hume, Yoneeye Helodee mapoo egeesee takaso, “Nayo no molowo sobo see nayo peedeedoloso hulei tekeponee,” diso. Osoloso Helodieseeye kemeneme Helodee mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo Yonee neliga ma kulodu magee,” diso. Esemé yayo Yonee neliga ma kulodu magalame o ha teli odoo diye dee takeme, diayo dileso yo neliga mapoo magooso. Esino Helodies Yonee mapoo hegilone, yayo yo wolomalame gooleeso. Esino yayo yo wolomele, bei Helodee Yonee wolomalai ebiaso. Yo gooleedooso Godeeyo howo woola Yonee goo tokenee mauwe, osoloso yo odoo medee tekepo. Esiga yayo Yonee medee bameleeso. Yo Yoneeyo to duloso goo dia tiadiliso, esino o to mapoo dulei goomogolone o sooloo ma kulodu goomogeliso.

²¹ Esino hamamee Helodies mapoo Yonee wolomalame beeamé tekeposo yimapoo simiso. Helodee soomagoo beeamé mapoo wo toowa nalame gamalee wiligi tebisa sabolo osoloso o ha teli wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Gelili mi toowa ma kulodu wiligi tebisaloso debei odoo sabolo Helodeeye gilimadoloso mooloogodooso.

²² Diba wo nolone dobome Helodiesyo owolo sobo holoso diayo wo nolone debei moso ma kulodu gasibileso goomoga te-neelone habaso. Esem Helodeeye sobo yimapoo takaso, “Nayo goomoga goo amapoo takee, ayo bi egee namapoo tenelaiya,” diso. ²³ Helodeeye badolone tei goo see takaso, “Nayo goomoga goo amapoo takooga, ayo namapoo tenelaiso. Osoloso mi ayo hagee bamolo su sabolo nayo goomogoga, ayo namapoo tenelaiso.”

²⁴ Esem sobo yayo owee Helodies mapoo dileso, yayo goomoga goo dulame diso.

Esem sobo owee Helodiesye nei takaso, “Nayo goomoga Yonee Odo Howo Sauwidili eyo wiligi goomogo dee takee.”

²⁵ Esem yayo oweeyo to duloso, saga wedi dileso Helodee mapoo egeesee takaso, “A epedee hamapoo Yonee Odo Howo Sauwidili eyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso tosiboga ee talai goomogo,” diso. ²⁶ Helodeeye to hagee dume yo dia goo heleso. Esino yo odo susuga eyo howo woola mapoo eyo tei magoo ee gobabilei ebiaso. Esem yayo sobo o to mapoo gowoole.

²⁷⁻²⁸ Osoloso Helodeeye o ha teli odo hee neliga moso gibali oso Yoneeyo wiligi kodolame diye diso. Esem yayo neliga moso tegei mapoo dileso Yoneeyo wiligi koodoloso,

odoo susuga oso agalame tolo mapoo magoloso, odo howo woola tosibileso sobo mapoo teneeso. Esem sobo yayo toloso owee mapoo teneeso. ²⁹ Yonee o hamamee dili oso goo hagee dume, diayo sibileso o su toloso wulu odo toga tooseli omapoo kulodu magooso.

Yesuye sobo sabolo, holaiso sabolo, osoloso gisowe 5,000 mapoo nei pi

(Matiyu 14:13-21, Luka 9:10-17, Yonee 6:1-14)

³⁰ Yesuye diye di odo see wedige sibileso, diayo goo moodoo sabolo diayo goo eligi susuga sabolo Yesu mapoo opusususo. ³¹ Odo susuga Yesuye badebei omapoo dile see sibo di oso, Yesu o hamamee dili odo sabolo nei nalai beeam tekepo egele. Esem Yesuye o hamamee dili odo mapoo egeesee takaso, “Iba ibusomo odo mauwe poogoo mi mapoo dileso hasalame dimo,” diso.

³²⁻³³ Esem Yesu o hamamee dili odo sabolo du ma kulodu bulumaloso, abei hodiokoo odo koola mauwe mi mapoo dalo soowoolame moumeleeno, odo abei palaga debei oso ogoloso gooleedooso. Esem odo susuga oso mi opusomo opusomodi maga Yesuye di mi mapoo malalo mili hoguga diadeeso. Diba malalo dileso balaga meleeno, Yesu o hamamee dili odo sabolo du maga sibileso gimagooso. ³⁴ Osoloso Yesu du maga mi

mapoo pubalogoloso, odoosusuga mooloogoodoloso debei ogoloso, yayo diba diasooloo dalaso, bei sipi behu masi bali odoosusuga pogoloso dobome. Esemeyayo goosusuga dimapoo eligiso.

³⁵ Osoko olo todobume, Yesu o hamamee dili odoosoyimapoo sibilesogeeseetakaso, "Osoko olo todobuo, osoloso mi hagee mososabolo nei nalai sabolo mauwe." ³⁶ Esiganayoo doosusugahagee diyedeetakee. Osoloso diba dileso, mi koolamapoo diso moleeso nei tolosonalame," diso.

³⁷ Esino Yesue o hamamee dili odoosoyimapoo nei takaso, "Diayo nei nalainiso tolosotenee," diso.

Diayo Yesu mapoo takaso, "Iyo nei tolosodimapoo teneega, 200 molee toowasoteli, esino ibamolee mauwe."

³⁸ Esemeyesue dimapoo woosaso, "Diba wo kasolomolosomo? Niyo agalamedi."

Esemeyesue dileso egeme, diayo yimapoo takaso, "Wodee tiadoo osoloso di bakadio moloso," diso.

³⁹ Esemeyesue o hamamee dili odoosoyimapoo egeeseetakaso, "Odoosusugamapoo, 'Niba mi mapoo pepoko mooloogoodoloso buluma mooloogoodoloso buluma,' deetakee," diso. ⁴⁰ Esemeyesue dimapoo takeme, diba mooloogoodoo opusomoo opusomodolosomooloogoodoo hee mapoo odoosoloso mooloogoodoo

100 osoloso mooloogoodoo hee mapoo odoosoloso bulumaso. ⁴¹ Esemeyesue wo deetiadoo sabolo di bakadio sabolo tolosokemi ma dokodoo bolone, Godeeye nei pidilame goomogagoo toodagaso. Osoloso yayo wo popeiloso di sabolo agisaloso o hamamee dili odoosoyimapoo piso, diayo odoosusugamapoo pilame. Esemeyesue diayo wo sabolo di hwei sabolo odoosusugamapoo piso. ⁴² Esemeyesue odoosusuganeitebianegadiaedigasoo. ⁴³ Osoloso diayo nei nalosobopogoo, Yesu o hamamee dili odoosoyimapoo di bou tegei 12 metamagisaso. ⁴⁴ Osoloso sobosabolo holaisosabolo nei nesoo. Esino mooloogoodoo eyokulodu gisowehesiga 5,000 oso nei ka ne.

Yesue howo dokodooga di (Matiyu 14:22-33, Yonee 6:15-21)

⁴⁵ Diba nei nalagakoodobuloso, Yesu o hamamee dili odoomalalodu magabetsaidami mapoo diyedolosodiba abeidamolome, Yesue odoosusugadibadami mapoo diyedisoo. ⁴⁶ Osoloso Yesue odoosusugadiyedolosoo, yobusomoo Godeemapoo toodagalame mubidokodoo palaso.

⁴⁷ Gesi domoo hamamee dili odoodibadadu magabebidomoo damolome, Yesu yobusomoo mubidokodoo badebeisoo. ⁴⁸ Yesu mubidokodoo badolone egeinoo, poo sabolo howo ki sabolo

simi oso, o hamamee dili odoo dia du mapoo woome, diba kwasu sabolo du sulugamo diadaga molome egeiso. Osoloso gesikolo kudi olo tadageme, yo howo dokodooga diba daga dilame dimeleeso. ⁴⁹ Esino o hamamee dili odoo diayo Yesu howo dokodooga dimelee egeme, diayo goolee bo belee dolone diba yo ogoloso googaso. ⁵⁰ Yesu o hamamee dili odoo oso yo ogoloso obugume dimapoo egeese takaso, "Haga na ebi. Aso." ⁵¹ Osoloso Yesu yo du mapoo dapogome, howo ki sabolo poo sabolo saga koodobiaso. Esem Yesu o hamamee dili odoo goo hagee ogoloso dia howoogaso. ⁵² Diba Yesuwo kitulugu gooleedoo diepi, diba howoogelee pegiliyo. Esino diba howoogaso, bei dibada sooloo kalawaga.

⁵³ Osoloso diba abei daloso abei hodiokoo Genesalet mi mapoo dibada du oluguso. ⁵⁴ Diba du oluguloso mu-biyodoo dalaga poogoom, odoo omapoo tebisa melee oso yo kibiya hoodo egeiso. ⁵⁵ Odoosuga mi opusomodi mapoo hogugo dileso, odoo paigiga dibada kida mapoo tiedigaloso Yesu mapoo emigado sibadeeso. ⁵⁶ Yesu mi opusomodi mapoo silime, edebeeyo odoo paigiga kida mapoo tieduloso, bi teli go mapoo emigado sibilesomagooso. Osoloso odoo paigiga oso Yesu o dugo sage ka pee mapoo sigilame

howoogaso. Esem diayo o dugo sigeme wegiga dooso.

7

Godeeye tei eligi goo sabolo edebeeyo tei eligi goo sabolo
(Matiyu 15:1-9)

¹ Beame hedepeso Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo abo sabolo Yoluselem mi amaga sibilesom mapoo mooloogodooso. ² Osoloso diayo egeino, Yesu o hamamee dili odoo abo oso Yu odoowo tei dedelega pogoloso nei nalame dibada dee howo koo hapagali. ³ (Esino Yu odoo sabolo Pelisi odoo sabolo dibada odooga dia tei eligi goo dodolone daga nei nalame dee howo hapagaliso. ⁴ Diba bi teli go mapoo bi toloso nala pogolone daga dibada dee medee howo hapagaloso ka nali. Osoloso dibada odooga dia tei eligi goo dodolone dibada kapu sabolo sosepeni sabolo osoloso diso sabolo howo hapagaliso.)

⁵ Esem Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo oso Yesu mapoo woosaso, "Bei kasimaga nee hamamee dili odoo ibada odooga dia tei eligi goo dedelega ka pagala? Diba dee howo hapegelega nei naliso," diso.

⁶ Yesuye to nei dimapoo takaso, "Godeeyo to tosili odoo hee Aisayaye daga hoo-goo tei goo olo takaso, googoolee bakadio gweli odoo nimapoo. Osoloso Aisayaye see tobu takaso,

‘Dibada magaso amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudiliso, esino dibada sooloo ma kulodu mesili goo me.

⁷Diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili eyo kulodu goo hee me, bei edebeeyo tei goo eligi, diayo Godeeyo tei masi odo mapoo eligiliso.’

⁸Niba Godeeyo tei goo eligi pogoloso, see nibada odooga dia tei goo eligi deedeeso.

⁹Yesuye dimapoo see tobu egeesee takaso, “Niba Godeeyo tei goo eligi goo peegoo magoona. Osoloso nibada odooga dia tei eligi goo talame. ¹⁰Esiga daga hoogoo Moseseeye tei goo Godee maga simi nimapoo tenee hagoso,

‘Nama dio noowee dio oso to taka duloso dimapoo mesie. Esino odo agayo oma dio owee dio mapoo to tokenee takooa, yo wolomaiso.’

¹¹Esino niyo egeesee takiliso, ‘Soowa, edebeeyo oma dio owee dio mapoo takoo, “Emegei, niba ayo pidileime, bei molee amapoo egee molo Godee mapoo tenelame siga. Molee egee ibada toso hedi koloban.’” ¹²Niyo odo owee dio oma dio ee pidilei tei magooso. ¹³Niyo tei magoo ee dodolone Godeeyo tei magoo peegoo magolone ka

doso. Osoloso niba goo abo susuga egeesee masi tomo silesiboso.”

Odo sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peli goo

(Matiyu 15:10-20)

¹⁴Eseme Yesu odo moologoodoo see gili-madoloso, dimapoo egeesee takaso, “Niba mo to medee dui, osoloso goo goolee medee te. ¹⁵Esiga edebeeyo nei nali oso o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli. Esino odo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to tokenee taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. ¹⁶Niba dulu bolo daga, ayo hagee takoo niyo medee dui,” diso.*

¹⁷Eseme Yesuye odo moologoodoo poogoo dilesio, moso kulodu gadime, o hamamee dili odo oso dilesio egeesee takaso, “Nayo dio masi taka goo eyo bei imapoo medee takee,” diso. ¹⁸⁻¹⁹Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba goo eyo kulodu bei medee koo gooleedolo? Esiga niyo nei toloso nali oso nibada sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli, bei nei nali bi egee sooloo ma kulodu koo gameli. Esino kakobo ma kulodu gameilesio see peegoo gasibiliso.” (Yesuye goo hagee takolone,

* **7:16:** 7:16 To hagee odo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

yayo kitulugu sabolo takaso, nei nali bi susuga nalai tekepo, diso.)

²⁰ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Odo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso.

²¹ Esino odoo sooloo ma kulodu tokenee goo susuga hagee talame goo goolee sibiliso. Tokenee goo gweli, osoloso edebeeyo odoo hee mapoo giba nalame gweli goo, osoloso adaba bi heli talai goo, osoloso odoo wolo-malai goo, osoloso gisoso adaba kooka sobo mapoo giba nalai goo, osoloso soboso adaba kooka giso mapoo giba nalai goo, ²² bi bei doloso badalai gweli goo, osoloso tokenee talai goo osoloso emegei dimapoo gamenee takalai goo, osoloso odoo susuga eyo howo woola ebili goo talai, osoloso emegei dimapoo kweli goo, osoloso emegei dia hu maga takalai goo, osoloso suwa peli goo, osoloso goo tekepo goolee me sili. ²³ Esiga tokenee goo susuga hagee talame odoo o sooloo ma kulodu goolee meleso toga, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso.”

*Yu dele poogoo sobo oso
tei too goo*
(*Matiyu 15:21-28*)

²⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee pogoloso, Taya mi toowa koola mapoo diso. Osoloso

yo dileso, odoo susuga oso yayo simi ogoloso gooleedeeyaga moso hee mapoo kulodu gapeleso mada badebeiso. Esino odoo susuga oso yayo simi goo ee duloso odoo abo mapoo saga takomo dime diba gooleedooso. ²⁵⁻²⁶ Esem Yu dele poogoo sobo hedepe Ponesiya Siliya mi mapoo badeli oso Yesuwo goo dume, yayo badebei mi omapoo simiso. Yo sibilesu Yesuwo homo beiyopoo gawuloso badolone egeesee hoowaso, “Mo sobo holo bo holo pala badoso. Esiga nayo sibilesu o kulodu bo holo egee bado peegoo hailame sibe,” diso.

²⁷ (Yu odoo oso Yu dele poogoo odoo mapoo so, dee takeliso. Osoloso Yu odoo ee takolone odoo holaiso, deliso. Esem sobo yayo goo egee moodolai kitulugu tebia doloso yimapoo tei too malabeleso agalame) Yesuye sobo mapoo egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso so mapoo tenelai tekeponee. Esino daga holaiso dimapoo nei tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esem soboso Yesu mapoo nei takaso, “O Lodee, nayo tei takoo. Esino so moso hemidu silesibilone holaisoso nei ne kokou mou nalagamo silesibiliso,” diso.

²⁹ Esem Yesuye sobo mapoo takaso, “Nayo amapoo to nei tekepo takaso. Esiga no mosopoo dileso nowolo sobo holo mapoo ege, yo tekepo badoso. Bo

holo epedee o beliye ma kulodu mauwe,” diso.

³⁰ Esemé yo o mosopoo dileso, o sobo holo egeino bo holo o kulodu pala mauwe pogoloso, tekepo poloso debi mapoo wulo tia molome egeiso.

Yesuye odoó dudu taba ibaya tekepo moodoo goo

³¹ Yesu o hamamee dili odoó sabolo Taya mi pogoloso Saidon mi mapoo peledabaso. Osoloso diba see abaga dino Dekapolisi mosobia mapoo peledoboloso, Gelili abei mapoo mouso.

³² Osoloso odoó aboso odoó dudu taba ibaya Yesu mapoo ido sibilesó howaso, yayo o deeso sigiloso tekepo palame.

³³ Yesuye odoó dudu taba ibaya odoó mooloogoodoo amaga peegoo ido dileso, Yesuwo dee woluguso dudu taba ibaya eyo dudu ou mapoo tuluguloso, makawo o dee mapoo paga magoloso, odoó dudu taba ibaya eyo i mapoo sigeso. ³⁴ Osoloso Yesu keimi ma dokodoo bolone sooloo toowa polomeleso homodopuloso yimapoo o toso egeesee takaso, “Epata!” (to eyo bei yiliga magee). ³⁵ Esemé epedee omapoo dudu taba ibaya eyo dudu tekepo poloso to taka o duluso medee duso, osoloso o iso to medee kalame mimooloogooso.

³⁶ Osoloso Yesuye odoó susuga mapoo yayo goo moodoo na oposisi doloso, dimapoo to kitulugu sabolo

takeliso. Esino yayo takolone diayo odoó abo mapoo na oposisi dee taka pogoloso, see odoó abo mapoo oposisiliso. ³⁷ Esemé odoó susuga oso Yesuye goo moodoo dume dia howoogaso. Osoloso diayo see egeesee takaso, “Yesu goo susuga tomo sili medee tekepo. Iyo goolee edebee yo odoó dudu tobaga ibaya tekepo koo moodoogamo silabelee dee. Esino yayo odoó dudu tobaga osoloso to koo kalakali yayo tekepo moodoogamo siliso.”

8

Yesuye 4,000 odoó mapoo nei pi goo

(Matiyu 15:32-39)

¹⁻² Beeame heeso Yesuye goo eligi ee dulame see yimapoo odoó susuga mooloogoodoloso debeiso. Esino nei mauwe poogoome, Yesuye o hamamee dili odoó gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoó susuga hagee dia sooloo dolo, bei diba abolo dobolone beame bakadio hedepedi poogooga. Esiga diayo nei nalai mauwe. ³ Osoloso ayo diba nei tenelega, dibada mosopoo diadee dee takooga, diba eli domopoo houdaso kitulugu me pogoloso howamadalaiso, bei odoó abo dibada mi koola hapoonee,” diso.

⁴ Esemé Yesu mapoo o hamamee dili odoó oso woosaso, “Nei mauwe, osoloso moso mauwe miwe poogoo mi hamapoo, iyo nei

kamapoo toloso odoo susuga hamapoo ka tenelaiyo?" diso.

⁵ Esemé Yesúye o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, "Niba wo kasolo molosomo?"

Diayo nei takaso, "Iba wo 7 moloso," diso.

⁶ Esemé Yesúye odoo susuga mi mapoo bulume diso. Osoloso yayo wo 7 toloso Godee mapoo goomoga toodagoloso, wo popeiloso odoo susuga mapoo pilame o hamamee dili odoo mapoo piso. Esemé diayo odoo mooloogoodoo susuga mapoo piso.

⁷ Osoloso odoo mooloogoodoo ma kulodu di pepoko abo molo egeiso. Esemé Yesúye di toloso Godee mapoo goomoga toodagoloso, o hamamee dili odoo mapoo teneme, diayo toloso odoo mooloogoodoo mapoo piso. ⁸ Esemé diba nei ne oso dia edigime, diayo nei naloso abo poogoo, Yesú o hamamee dili odoo oso misigamo di, bou tegei 7 metamagisaso. ⁹ Esiga beeamé omapoo 4,000 odoo oso nei egee neso. Osoloso diba nei naloso, hamamee Yesúye dibada mi mapoo diadee, diso. ¹⁰ Osoloso diba diye doloso, Yesú o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesó du ma kulodu bulumaloso, Dalmanuta mi mapoo dalo soowaso.

Pelisi odoo oso goo mudu opusomodi ee agalame

goomoga goo

(Matiyu 16:1-4)

¹¹ Diba Dalmanuta mi mapoo soowooleso pele-dobome, Pelisi odoo oso Yesú mapoo toso agadilame sibadeeso. Bei diba goomogaso Yesú kitulugu tei Godee maga simibeleso kukuloso agalame. Egeesee meleso, diayo Yesú mapoo goo mudu opusomodi moodee doloso takaso. ¹² Esemé Yesúye goo hagee dume, yo diba goohelime sooloo toowa polomeleso homodopuloso takaso, "Bei kasimaga epedee beeamé hamapoo odoo susuga hagee do oso goo mudu opusomodi moodoo ee agalame ka woosaliyo? Esiga ayo nimapoo tei goo taka, ayo goo mudu opusomodi odoo epedee beeamé hamapoo hagee do omapoo niyo agalame see moodolaimé," diso. ¹³ Osoloso Yesúye goo mudu opusomodi eligi koodobuloso, see o hamamee dili odoo gilimadoloso du mapoo meilesó, abei hodiokoo dalo soowaso.

Yesúye wo habili maga dio masi taka goo

(Matiyu 16:5-12)

¹⁴ Diba abei hodiokoo dalo soowoolone wo talai boobadopugunabu. Esino du ma kulodu wo hedepe molome egeiso. ¹⁵ Esemé Yesúye dimapoo kokodo takolone dio masi egeesee takaso, "Niba obeamó, bei Pelisi odoo sabolo Helodee dibada goo wo habili masi moloso. Osoloso wo giedege

sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege habia oso tokenee palaiso,” diso.

¹⁶ Esemé diayo Yesúye taka duloso disono to boowooga meleso takaso, “Bei yayo egee takoo, iba wo telega soowooga ka takoo,” diso.

¹⁷ Esino Yesu diayo to boowooga melee ogoloso, yayo dimapoo takaso, “Bei kasimaga niba nei mauwe poogoo ogoloso goo ka tiadowala? Niba ayo goo eligi omapoo ogoloso koo gooleedolo? Nibada sooloo ma kulodu goo ayo eligi ee gooleedoloso, nibada sooloo ma kulodu magalai dia kalawado? ¹⁸⁻¹⁹ Niba howo mauwega, egele ka pagala? Niba dulu mauwega, dule ka pagala? Niba ayo wo dee tiadoo 5,000 giso mapoo pi goo ee boobadoolo? Diayo nei naloso, wo abo poogoome, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Diayo nei takaso, “Bou tegei 12.”

²⁰ Esemé Yesúye see takaso, “Ayo wo 7 4,000 odoo mapoo pi, wo abo poogoome, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Diayo nei takaso, “Bou tegei 7.”

²¹ Esemé Yesúye takaso, “Ayo odoo susuga mapoo wo pi goo ee niyo egeiso. Esino bei kasimaga Pelisi odoo sabolo Helodee dibada goo wo habili masi maga ayo hagee takoo niyo gooleedel-ega osee ka dabala?”

Yesúye Betesaida mi omapoo odoo howo bakadio si moodoo goo

²² Osoloso diba Betesaida mi omapoo peledoboloso, odoo abo oso odoo howo bakadio si Yesu mapoo ido sibadeeso. Esemé diayo Yesu mapoo howoolone egeese takaso, “Odoó hagee nee deeso sigoloso yo tekepo pe,” diso. ²³ Esemé Yesúye o hamamee dili odoo sabolo dulone, yayo odoo howo bakadio si eyo dee mapoo toloso mosobia amaga yo peegoo ido diso. Osoloso Yesúye o howo mapoo makawo pakanuloso, yayo odoo egeeyo howo mapoo sigoloso, Yesúye yimapoo egeese takaso, “No epedee bi susuga ogolo?”

²⁴ Esemé odoo yayo peegoo ogogolone egeese takaso, “O olo ogoso, esino odoo silesibono medee koo ogo, diba homo masi silesibo,” diso.

²⁵ Esemé Yesúye o deeso see odoo howo bakadio si eyo howo mapoo sigeme, olo epedee omapoo o howo tekepo poloso bi ogogolone egeese takaso, “Bi susuga medee ogo,” diso. ²⁶ Yesu odoo howo bakadio si tekepo moodooloso, Yesúye yo tekepo moodoo odoo abo mapoo takelega pagalame, yo mosopoo diye dolone yimapoo takaso, “No duga mosobia kuloduga na di,” diso.

Pitaye Yesuwo goo yiligepugu

(Matiyu 16:13-20, Luka

9:18-21)

²⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abaga mosobia koola Kasaliya Pilipi mi mapoo polone, eli domo dulone, Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo woosaso, “Edebeeyo a odoo ogu deliyo?”

²⁸ Esemе diayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Odoо aboso taka no Yonee odoo howo sauwidili odoo tolosо hogado simi deliso, aboso taka no Ilaisa deliso, osoloso odoo aboso taka no daga hoogoo Godeeyo to tosili odoo deliso.”

²⁹ Yesuye dimapoo woosaso, “Niyo a odoo ogu deliyo?”

Esemе Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo oso.”

³⁰ Esemе Yesuye dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Odoо mapoo a Keliso Godeeye hudi magoo dee na takeeye!” diso.

Yesu eyo talai taka

(Matiyu 16:21-23, Luka 9:22)

³¹ Yesu o hamamee dili odoo eligi mimologolone egeesee takaso, “Odoо Holo, a dala toowa bei talaiso, osoloso Yu odoowo wiligi tebisa sabolo, tei moso wiligi tebisa sabolo, tei eligili wiligi tebisa sabolo oso a gowoolaiso. Osoloso edebeeyo a teli mapoo magalaiso, esino beame bakadio hedepedi eyo kulodu hogabileiso.” ³² Yesuye goo hagee o hamamee dili

odoo dimapoo woola yilege pugume, Pitaye yo peegoo ido dileso yimapoo takaso, “No egeesee na takee.”

³³ Esemе Yesu o hamamee dili odoo dimapoo bidi puguloso bolone, Pita mapoo egeesee takaso, “Saiten masi, no amaga peegoo di! Nayo egee takoo edebeeyo goolee takoo Godeeye goolee goo koo takoo.”

³⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo mooloogoodoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ama hamamee dadalai gooleega, diba daga eyo goomoga goo susuga peegee. Osoloso eyo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodoloso ama hamamee ka sibe. ³⁵ Odoо agayo o gie badeli goodogoloso medee tekepo badalame gooleega, yo gie badeli osugobalaiso. Esino yayo o su eyo goodegelega pogoloso, mo goo maga osoloso to tekepo eyo goo maga edebeeyo yo wolomaga, yo tei gie badeli agalaiso. ³⁶ Esiga edebeeyo mi toowa hamapoo bi susuga egee molo o daga, osoloso o gie badeli osugobooga, bi susuga ogoso yo pidileisomo? Haye. ³⁷ Esino mi toowa hamapoo o gie badeli osugobooga, ogoo biso gie badeli see ka talaiyo? Gie badeli see talame bi tenelai bi hee mauwe. ³⁸ Esiga edebeeyo Godeebolo ebilega pogoloso, goo tokenee osee tomo silesibo epedee beame

hamapoo, edebeeyo o tei too sabolo, osoloso mo to maga, edebeeyo yimapoo dala teneeyaga obulone, o tei too mada magooga, hamamee mo mayo kitulugu gadeepugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibilesa, nei ayo yimapoo waki pileiso.”

9

¹ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo tei taka, odoo abo hamapoo hagee do, niba epedee talaime, esino daga malalo Godeeye wiligi doloso badalai beame goo kitulugu sabolo siboga agalaiso.”

Yesu o su mudu opusomodi
(*Matiyu 17:1-8, Luka 9:28-36*)

² Osoloso beame 6 olo pogoloso, hamamee Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yonee esee mubi hoo dokodoo odoo mauwe mapoo ido paladeeso. Mubi hoo dokodoo o hamamee dili odoo oso balagamolome Yesu o su mudu opusomo paso. ³ Esemee egeino Yesu o dugo dia hohodi ka heliye amaga poni oso howo dooso. Esiga mi hamapoo odoo heeso dugo hapooga dugo heliye egesi molo agalaime. ⁴ Osoloso Ilaisa dio Mosesee dio galaga sibilesa Yesubolo to kemeleeso.

⁵ Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedepedi tegegalaiso, hee nee, hee Moseseeyo, osoloso

hee Ilaisayo.” ⁶ Pitaye takalai kibiya gooleedele, diba obume.

⁷ Esemee kolobo sibilesa, diba gidisooso. Osoloso kolobo maga toso egeesee takaso, “Hagee medee ayo gooma mo holo, esiga o to medee dui.”

⁸ Esemee Pita, Yonee, osoloso Yemes to taka duloso egegeino, Mosesee dio Ilaisa dio mena, esino hedepe Yesu dibolo badoboome egeiso.

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye dimapoo kitulugu sabolo takaso, “Epedee niyo egei goo odoo hee mapoo na takee. Esino Odoo Holo, a toloso hogabia ogoloso, hamamee odoo hee mapoo ka takee,” diso.

¹⁰ Esemee Yesuye to taka diayo wulo kookodooso. Esino diayo Yesu toloso hogabia goo eyo bei disono nei woosa nei woosa demeleeso.

¹¹ Osoloso diayo Yesu mapoo woosaso, “Bei kasimaga tei eligili odoo oso takolone, daga Ilaisa sibilesa, Keliso hamamee sibileigo dee ka takeliyo?”

¹² Esemee Yesuye to nei dimapoo egeesee takaso, “O, daga Ilaisa sibilesa eli medee moodoolaiso. Godeeyo to booka mapoo hogugu moloso, ‘Odo Holo, a dala toowa talaiso, osoloso edebeeyo a gowoolaiso.’

¹³ Esiga ayo nimapoo taka, Ilaisa yo olo simiso. Osoloso edebeeyo yo dala teneeso, bei Godeeyo to booka maga taka ee dodolone.”

*Yesuye giso holo bo holo
pala moodoo*

(Matiyu 17:14-21)

14 Yesuye o hamamee dili odoo bakadio hedepedi mubi dokodoo paladee sabolo, see kumoo meilesa egeino, Yesu o hamamee dili odoo abo tei eligili odoo sabolo agadiga molome egeiso. Esemé odoo susuga sibilesa mooloogoodooso.

15 Diba disono mooloogoodoloso balagameleeno, Yesu dimapoo simi ogoloso, dia howoogaso. Esemé diba Yesu mapoo goomoga sabolo hogugo diadeeso.

16 Esemé Yesuye dimapoo woosaso, “Niba ogoo goo maga agadiga malala?” diso.

17 Osoloso mooloogoodoo ee ma kuloduga odoo heeso egeesee takaso, “Eligili odoo, mo holo bo holo pala oso ibaya paga, nayo moodoolame ido simino, no hamapoo mena. 18 Esiga bo holo yimapoo poologa, yo miyomoo homodobuloso, kakawa molone o mei wulo tekéliso, osoloso maga maga makawo tiidiliso. Esino nee hamamee dili odoo dimapoo mo holo bo holo peegoo hasuso pigilame woosano, diayo bo holo peegoo hasuso pigile, bei diayo kitulugu tebilena.”

19 Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba tei too mauwe odoo. A beeme sage kasolo badoga niyo amapoo tei ka talaiyo? Osoloso niyo amapoo tei koo toga, a nimapoo dia goowo. Esino

giso holo amapoo ido sibe,” diso.

20 Esemé diayo giso holo Yesu mapoo ido simiso. Esino bo holo eyo Yesu egeme, giso holo yo bo holoso o kulodu degiga meleso miyomoo homodobi-
aso. Esemé maga mapoo makawo oudoo sabolo mi mapoo bidigamo siliso.

21 Yesuye holopeyo oma mapoo egeesee woosaso, “Goo hagee kobolone holope yimapoo ka mimooloogoo?”

Esemé holopeyo amameeye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yo pepoko mapoo mimooloogoo. 22 Beeme susuga bo holoso holope wolomalame yo dou mapoo toodoo, osoloso howomoo huso demeleeso. Esiga no kitulugu tebia mologa, nayo iba sooloo dele, osoloso iba pidi,” diso.

23 Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo taka, ‘No kitulugu tebia daga iba pidi,’ diso. Esino edebeeyo amapoo tei toga, bi susuga haga kalawane.”

24 Osoloso holopeyo amameeye Yesu mapoo to neligi egeesee takaso, “A namapoo tei tooso, esino nayo a pidi, mo tei too pepoko see toowa dee,” diso.

25 Esemé odoo susuga Yesu mapoo saga mooloogoodalame sibadee egeme, Yesuye bo holo mapoo neligi egeesee takaso, “No odoo mapoo dulu taba ibaya teneli. Esiga ayo namapoo

to kitulugu sabolo ka taka, no epedee holope hageeyo kuloduga peegoo gasiboga, see holope hageeyo kulodu na gadi.”

²⁶ Osoloso bo holo gwa sabolo dia degiga meleso holope miyomoo togobuloso, yo peegoo gadiso. Esem holope mi mapoo degigilega kakawoloso meleeso. Esem odoo aboso yo olo ta gooleeso. ²⁷ Esino Yesuye holopeyo dee mapoo toloso, yo tabalame pidiso. Esem holope yo tabaso.

²⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo dibusomo moso kulodu dopolone, diayo Yesu mapoo mada woosaso, “Bei kasimaga bo holo peegoo hasuso pigilei kitulugu imapoo mauwe ka molosomo?”

²⁹ Esem Yesuye to nei egeese takaso, “Niyo daga dokodoo toodagooga, bo holo egesi masi peegoo ka hasuso pigiya.” diso.

Yesu eyo talai goo see taka
(*Matiyu 17:22-23, Luka 9:44-45*)

³⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi hee egee pogoloso, see Gelili mi ee ma kuloduga diso. Osoloso Yesu yo goomogele odoo heeso yo egeyaga, ³¹ bei, Yesu o hamamee dili odoo eligi meleeso. Yayo dimapoo egeese takaso, “Odoo Holo, a amapoo ha teli odoo mapoo tenelame tiasalaiso. Osoloso diayo a wolomalaiso, esino beame bakadio hedepedi eyo kulodu ta maga a see

hogabileiso.” ³² Esino diayo Yesuye taka to eyo bei medee kibiya gooleedele. Esem diba obume Yesu mapoo to eyo bei see wosele.

Odoo agayo wiligi doloso ka badalaiyo?

(*Matiyu 18:1-5, Luka 9:46-48*)

³³ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo peledabaso. Osoloso diba moso diso dabalai mapoo debeiso. Osoloso Yesu o hamamee dili odoo mapoo woosaso, “Niba eli domo abaga sibulone ogoogo boowomo simiyo?”

³⁴ Esino diayo to nei wedi dile, bei, diayo dibada kulodu odoo agayo wiligi doloso badalai goo maga to boowaso.

³⁵ Yesu yo biamolone o hamamee dili odoo gilimadoloso, dimapoo egeese takaso, “Edebeeyo malalo wiligi doloso badalai gooleega, yo eyo pepookodee, osoloso odoo susuga wulo wulayo pidi.”

³⁶ Yesuye holope ido sibilesa, dibada mudugiyo tebidiso. Osoloso holope Yesuye maduloso dimapoo egeese takaso, ³⁷ “Edebeeyo mo hu maga holope hageesi pidiga, yo a pidi masi pidiso. Osoloso edebeeyo a pidiga, yo moma a diye di pidi masi pidiso.”

Odoo imapoo ha koo teli, diba ibada odoo
(*Luka 9:49-50*)

³⁸ Yoneeye Yesu mapoo egeese takaso, “Eligili odoo,

iyo odo hee nee hu maga bo holo peegoo hasisamo silime egeiso. Esemee koodobilame iyo yimapoo takaso, bei yo ibolo hodobo mooloogoodoo hedepenee.”

³⁹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Na hamaga takee. Odo heeso mo hu maga goo mudu opusomodi moodooga, yayo mo hu mapoo tokenee goo saga takalaime. ⁴⁰ Osoloso odo imapoo ha koo teli, diba ibada odo.” ⁴¹ Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo tei goo hee taka, bei niba Kelisowo odooga, odo heeso nimapoo howo keeneega, yo hamamee Godeeye nei tenelaiso.”

Tokenee goo talame kukuli
(*Matiyu 18:6-9, Luka 17:1-2*)

⁴² Esemee Yesuye o hamamee dili odo dimapoo egeesee takaso, “Odo heeso amapoo tei too odo tokenee mapoo gido dilame gooleega, daga odo aboso yimapoo sibilesa, diayo o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoga, odo egee dala pepoko toloso talaiso. Esino odo yayo amapoo tei too pepoko odo ee tokenee mapoo gido dileso, tokenee toga, edebeeyo tokenee mapoo gido dili odo ee takelega poogooga, Godeeye yimapoo nei dala toowa tenelaiso. ⁴³ Osoloso nee dee hodio oso no tokenee mapoo gido

duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliweso badoboso kookaiyo gie badeli talai soowa. Osoloso nee dee bakadio sabolo dou mapoo dilei tekeponee, bei dou egee koo semili. ⁴⁴ * ⁴⁵ Osoloso nee homo hodio oso no tokenee mapoo gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliweso badoboso kookaiyo gie badeli talai soowa. Osoloso nee homo bakadio sabolo dou mapoo dilei tekeponee. ⁴⁷ Osoloso nee howo hodio oso no tokenee mapoo gido duga, nee howo hodio egee tapigi. Godeeye wiligi doloso badeli omapoo howo hediliwe gadilei soowa. Esino howo bakadio sabolo dou mapoo toodalai tekeponee. ⁴⁸ Bei mi omapoo

‘boobee egee molo koo wedili osoloso dou koo semili.’

⁴⁹ Esiga odo susuga dala toga douso gawe masi gawoolaiso, bei Godeeye goomoga iba medee tekepo dabalame.”

⁵⁰ “Solu hadali bi medee tekepo. Esino solu hadali mauwe poogooga, hadali see talaisomo? Haye, see talaime. Esiga niba solu masi molone nemegei dimapoo mesie sabolo deebese.”

10

Sobo huloso pegeli goo
(*Matiyu 19:1-12, Luka 16:18*)

¹ Yesu o hamamee dili odo sabolo Kapeniyum mi

* **9:44:** 9:44 sabolo 9:46 sabolo Makaye hamapoo hogugule. Esino 48 maga taka to hedepe.

pogoloso abaga dino Yudiya mi mapoo peledoboloso, see abaga dino Yoden howo daso. Osoloso omapoo egeino, odo moologoodoo yimapoo sibadeeme, Yesuye dimapoo Godeeyo goo eyo daga eligi egeesee eligiso.

² Osoloso Pelisi odo aboso sibilesi Yesuye to tokenee takabeleso, kukulo agalame yimapoo woosaso, “Esiga gisoso sobo huloso pagalai soowayo?”

³ Esemé Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Sobo huloso pegeli eyo goo Mosese-eye nimapoo tei kasee eligiliyo?” diso.

⁴ Esemé diayo egeesee takaso, “Moseseeye imapoo tei egeesee eligiso, gisoso sobo poogooga, daga sobo pegeli peipa omapoo hoguloso sobo yo ka peegeena.”

⁵ Esino Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Moseseeye yayo nimapoo egeino nibada sooloo dia kalawa neme tei hagee ka magoo. ⁶ Godeeye mipoo toowa hagee daga moodoo mapoo, giso sabolo sobo sabolo moodooso. ⁷ Bei egeesi maga gisoso oma dio owee dio pogoloso, see osobo sabolo hedepe doloso dabalaiso. ⁸ Osoloso diba daga giso obusomo, sobo obusomo doloso badebeiso. Esino diba see olo hedepe doloso doso.” ⁹ Yesuye egeesee takaso, “Godeeye giso dio sobo dio hedepedi, domo na pi,” diso.

¹⁰ Osoloso hamamee Yesu o hamamee dili odo sabolo moso kulodu dopolone, sobo

huloso pegeli eyo goo diayo Yesu mapoo see woosaso. ¹¹ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo osobo pogoloso, sobo hee huga, yo odo heeyo sobo peedee huso. ¹² Osoloso sobo yo omo pogoloso giso hee huga, yo odo heeyo giso peedee huso.”

Yesu sabolo holaiso sabolo (Matiyu 19:13-15, Luka 18:15-17)

¹³ Beeame hedepeeso odo aboso holaiso Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso diba pidilame. Esino o hamamee dili odo oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁴ Osoloso Yesuye o hamamee dili odo oso holaiso hamaga taka ogoloso, kamana sabolo dimapoo takaso, “Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee, bei odo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁵ Ayo nimapoo tei goo hee taka, edebeeyo o goo holaiso masi omamo to mapoo mesimo sili, egeesi pelega pogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe.” ¹⁶ Osoloso Yesuye holaiso gilimadoloso, yayo hedepe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, hedepe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, diso.

Bi bei odoo

(*Matiyu 19:16-30, Luka 18:18-30*)

17 Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi hee mapoo dimeleeno, odoo hee hoguo sibilesa, o homo beiyopoo gauwoloso, yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo tekepo, ayo ogoo goo toga badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?”

18 Esememe Yesu yo Godeeye hudi magoo doloso gooleedalame, yayo nei egeesee takaso, “Bei kasalame nayo a tekepo ka sisala? Hedepe Godeeno medee tekepo. 19 Esino nayo woosa to eyo nei, Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: odoo na wolome, adaba kooka sobo na peedee hui, heli na te, odoo hee mapoo gamenee na gigidi, odoo hee mapoo gamenee goo maga heli na te, osoloso nama dio noowee dio to taka mapoo mesie.”

20 Osoloso odoo yayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, a holope maga simi tei susuga hagee ayo tobuloso tomo simiso.”

21 Esememe Yesu sooloo dala sabolo odoo omapoo bolone yimapoo egeesee takaso, “No goo hedepe doopoo dagadi moloso. No dileso, nee bi susuga odoo abo mapoo nei moleeso talame todii. Osoloso bi too eyo nei molee bi mauwe odoo mapoo pi. Eseega no kei mi mapoo nei tenelaiso. Osoloso no ayo di hamamee sibe,” diso.

22 Osoloso bi bei odoo yo Yesuye to taka duloso, pupuda sabolo diso, bei bi bei mologa, o bi odoo abo mapoo tenelai goomogele.

23 Esememe bi bei odoo dime, Yesu o hamamee dili odoo mapoo bolone egeesee takaso, “Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei kalawa toowa.”

24 Yesuye to taka duloso diba howoogaso. Esino Yesuye see dimapoo takaso, “Mo holo dio, Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei kalawa toowa. 25 Esiga dugo duseli midole ou maga be toowa, kemoloso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei kalawa toowa.”

26 O hamamee dili odoo Yesuye to taka duloso dia howoogaso. Osoloso disono nei woosa nei woosa dolone egeesee takaso, “Odo agayo gie badeli ka talaisomo?”

27 Esememe Yesuye dimapoo bolone to nei takaso, “Edebeeyo eyo kitulugu maga Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileime, esino Godeeyo kitulugu sabolo bi susuga kalawanee.”

28 Osoloso Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “No ege, iba bi susuga poogooso, nayo di hamamee sibilame.”

29 Esino Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo hee toowa taka, edebeeyo ayo di hamamee sibilame, osoloso to tekepo eyo goo maga, o moso, o emei, o

omoo, o omolo, o owee, o ama, o holaiso, osoloso mi poogooga,³⁰ odoo yayo o bi susuga poogoo eyo nei toowa daga dileso talaiso. Osoloso yo mi toowa hamapoo badolone, see moso, emei, omoo, omolo, owee, holaiso, osoloso mi bei malaiso. Osoloso edebeeyo yimapoo dala tenelaiso, bei yayo mo to mapoo mesiliga. Esino yo mo to tekepo eyo goo maga dala toloso, mi hoo poogoo mapoo see Godeeyo mi siboga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.³¹ Esiga epedee hamapoo odoo malalo egee do, see hamamee dabalaiso. Osoloso hamamee egee doso, see malalo dabalaiso.”

Yesu eyo talai see tobu taka

(Matiyu 20:17-19, Luka 18:31-34)

³² Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yoluselem mi mapoo dulone, Yesuye malaso. Esino o hamamee dili odoo goo howoogamo dime, odoo abo hamamee sibadee dia ebigaso. Bei odoo susuga oso goolee Yoluselem mapoo goo toke-nee peledeebeeyaga. Osoloso Yesu o hamamee dili odoowe gilimadoloso peegoo dopolone, Yoluselem mapoo goo yimapoo peledabalai dimapoo takaso.³³ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Iba Yoluselem mapoo peledobooga, Odoo Holo, a edebeeyo tei moso wiligi tebisa sabolo, tei eligili odoo abo mapoo tenelaiso.

Osoloso amapoo midileiso, osoloso a teli mapoo magalaiso, osoloso Yu odoonee mapoo tenelaiso.³⁴ Diayo a manalaiso, osoloso amapoo makawo pakalaiso, osoloso a tiso dapalaiso, osoloso a wolomalaiso. Esino beeam bakadio hedepedi pogoloso hamamee ta maga see hogado sibileiso.”

Yemes dio Yonee dio goomoga goo Yesu mapoo ogo taka

(Matiyu 20:20-28)

³⁵ Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio Yesu mapoo sibilesos egeesee takaso, “Eligili odoo, goo iyo goomoga namapoo taka,” diso.

³⁶ Esem Yesuye nei takaso, “Ogoo goowo?”

³⁷ Esem diayo nei egeesee takaso, “Nama Godeeye wiligi doloso badeli mi toowa mapoo siboga, iba goomogo, odoo hee nee dee deede dokolo buo, osoloso dee dobusu dokolo buo doloso goo susuga nobolo wiligi dalame,” diso.

³⁸ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo eyo bei niba gooleede. Esiga niba dala toowa ayo talame egee molo, niba dala egeesee talai soowayo? Osoloso niba ayo talame egee molo niba egeesee talai soowado?”

³⁹ Esem diayo nei egeesee takaso, “O, iba dala egee talai goomogo.”

Esem Yesuye see egeesee takaso, “Niba dala toowa

ayo talame egee molo, niba dala egeesee talaiso. Osoloso ayo talame egee molo, niba egeesee talaiso. ⁴⁰ Esino odoo hee mo dee deede dokolo buo, mo dee dobusu dokolo buo dalai, ayo hudi magalaima, bei debi omapoo bilei Godeeye olo hudi magooso.”

⁴¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo abo 10 diayo Yemes dio Yonee dio to taka duloso, dimapoo dia kamanaso. ⁴² Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Mipoo toowa hageeyo wiligi odoo tebisa diayo odoo abo dibada hemi egee do mapoo dala sabolo, hegi sabolo teniliso. ⁴³ Esiga niba mipoo toowa hageeyo wiligi odoo tebisa dia goo na peedee. Esino odoo agayo malalo badalai goomogoga, nibada kulodu odoo hee dia pidi. ⁴⁴ Osoloso odoo agayo see malalo badalai dia goomogoga, no odoo susuga wulo nei mauwe wulayo dia pidi. ⁴⁵ Esiga Odoo Holo, a mi hamapoo edebeeyo a pidilame ka sibile, esino ayo mi odoo pidilame ka simi. Osoloso mipoo toowa hamapoo odoo bei Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

Yesuye odoo howo bakadio si moodoo
(*Matiyu 20:29-34, Luka 18:35-43*)

⁴⁶ Osoloso diba Yeliko mi mapoo peledoboloso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee pogoloso dimeleeno, odoo mooloogoodoo susuga

diayo di hamamee simiso. Esem e odoo howo bakadio si o hu Batimeyes, Timayes eyo owolo, Yesuye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso. ⁴⁷ Esiga Batimeyesye Yesu Nasalet odoo sibogodi dume, Yesu mapoo idagaso, “Yesu, Debidiyo amawe, nayo a sooloo dele, osoloso pidi!”

⁴⁸ Batimeyes Yesu mapoo idageme, odoo aboso yo hamaga takaso. Esino yo koodobilega, see dia neligidi idagaso, “Debidiyo amawe, nayo a sooloo dele, osoloso pidi!”

⁴⁹ Yesu Batimeyes yayo i duloso, kookoo tabaso, osoloso egeesee takaso, “Yo hapoo sibe dee takee.” Esem e diayo howo bakadio si odoo iso, osoloso yimapoo egeesee takaso, “Goomoge. No toboloso, di. Yesuye no i,” diso. ⁵⁰ Esem e Batimeyes o gidei togobuloso, saga dokoodoo pupeleso, Yesu mapoo simiso.

⁵¹ Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo kasee moodoolameyo?”

Esem e howo bakadio si odoo oso nei egeesee takaso, “Eligili odoo, a agalai goomoge.”

⁵² Esem e Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No wulo di. Nee tei too oso no tekepo paso.” Esem e howo bakadio si odoo yo epedee omapoo see medee egeiso, osoloso yo Yesubolo eli maga diso.

11

Yesuye Yoluselem mi mapoo wiligi odoo masi toboloso gadi

(Matiyu 21:1-11, Luka 19:28-40, Yonee 12:12-19)

¹⁻² Yesu o hamamee dili odoo sabolo simi Yoluselem mi koola topome, Olipi mubi halege mapoo mosobia bakadio, Betepage osoloso Betani mapoo peledabaso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo bakadio diye doloso dimapoo egeesee takaso, "Mosobia koogee mapoo dileso, omapoo ogoga be hu giekauwa, o hu donki, ede-beeyo miligi mapoo buloso koo dili, mu mapoo ebigiso bagagoloso, homo mapoo bagagoo moloso. Esiga niyo ebigi pidi pogoloso, hapoo hado sibe. ³ Odoo heeso niba ogoo toowala dee takooga, niyo wulo egeesee takee, 'Donki be hagee epedee Lodeeye goomogogona, osoloso see hamamee odoo heeso ka hado sibileigo,' dee takeeye," diso.

⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio mosobia omapoo dileso, donki be moso peegoo ebigi bagagoloso eli palaga tobudume egeiso. ⁵ Esem diayo donki be ebigi bagagoo pidi meleeno, odoo abo omapoo debei oso dimapoo egeesee takaso, "Niyo ogoo talame donki be ebigi bagagoo egee ka pidala?" ⁶ Esem Yesu o hamamee dili odoo oso to nei Yesuye dimapoo takee doloso taka tobuloso egeesee takaso. Esem odoo

abo oso donki be hado dilei soowa diso. ⁷ Esem diayo donki be Yesu mapoo hado sibume, o miligi mapoo dugo pooloso, Yesu dokodoo buloso diso. ⁸ Osoloso odoo mooloogoodoo susuga Yesu mapoo goomogolone dia gidei oso eli Yesuye dilei mapoo malalo palagamo dime, odoo aboso woiyo dibada go mapoo segi kookooloso palagamo diso. ⁹ Yesu yo domo abaga sibume, odoo malalo debei sabolo osoloso Yesuwo miligiyo abaga sibadee odoo oso idegisilone, egeesee takaso,

"Inolome! Iba Godee mapoo goomogo!

Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo sibo yo Godeeye pidi!

¹⁰ Wiligi doloso badeli mi ee sibo Godeeye pidi. Hagee ibada amawe Debidiye wiligi doloso badebei mi egesi masi malaiso.

Osoloso iba kei mi ma dokodoo Godee mapoo goomogo!"

¹¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yoluselem mapoo sibilesi, Yesu Godeeyo tei moso kulodu gadiso. Yo moso kulodu bi susuga mapoo egegemeleso diso, bei olo neligime, osoloso o hamamee dili odoo 12 sabolo Betani mi mapoo diadeeso.

Yesuye pigi homo mapoo to taka
(Matiyu 21:18-19)

12 Yesu Betani mapoo tialoso, gesikolo Yoluselem mapoo dimeleeno, eli domopoo yo dia hodiaso. 13 Esemé Yesu eli sage abaga sibulone, pigi homo du egeiso. Esemé ko pameleyaga hodu dileso, egeiso. Esino ko mauwe, hedepe duwenabu, bei pigi ko peli eyo beeamenee. 14 Yesuye pigi homo mapoo egeesee takaso, “No hamamee homokoko see palaime!” Yesuye egeesee taka, o hamamee dili odoosuso.

Yesuye Godeeyo tei moso kuloduga odoosuso peegoo hasusopugu

(Matiyu 21:12-17, Luka 19:45-48, Yonee 2:13-22)

15 Yesu o hamamee dili odoos sabolo Yoluselem mapoo peledoboloso, Yesu Godeeyo tei moso tegei kulodu gadilesos egeino, odoos bi abo nei moleeso talame si sabolo, osolosos odoos bi abo nei moleeso talaga molome egeiso. Osolosos molee mudu opusomodi piligeli debi poba sabolo molo talame poba sabolo bidige pugulosos, diba susuga peegoo hasusos pugusos. 16 Odoos susuga bi tolosos Godeeyo tei moso tegei eli pee kuloduga gadiyaga Yesuye hamaga takaso. 17 Yayo dimapoo eligilone egeesee takaso, “Godeeyo booka ma kulodutosos egeesee takos, ‘Mo tei mosos odoos mosobia susuga magas osos Godee mapoo todagilimosos.’ Esinos niyos gos egesis tolone, adaba

molee heli telisos. Esigas niyos mosos hagee see heli teli mosos pasos.”

18 Esemé tei mosos wiligis tebisas sabolos tei eligilis odoos susugas sabolos osos tos hagee dumes, diayos Yesu wolomalame eli esigamos silesibisos. Bei Yesu mapoo kosos, bei diayos eligi mapoo odoos susugas tei telegas peegeeyagas, osolosos odoos susugas Yesuye eligi dume howoogagos osolosos goomogagos.

19 Osolosos habes omapoo Yesu o hamamee dili odoos sabolos mis toowas egees pogolosos diadeesos.

Pigi homo osos siagos
(Matiyu 21:20-22)

20 Gesikolodee mapoo dibas eli domopoo diadeegas meleenos, diayos pigi homos egeisos. Pigi homos osos dees sabolos osos kous sabolos, osolosos toos susugas sios dolosos molome egeisos. 21 Pitas Yesuye dagas homos mapoo tos takas goolee pugulosos Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligilis odoos, nos ege. Nayos dagas pigi homos mapoo tos takas osos olosios dolosos molos,” disos.

22 Esemé Yesuye os hamamee dili odoos dimapoo egeesee takaso, “Nibas Godee mapoo tei te,” disos. 23 “Ayo nimapoo gos hee toowas takas, edebeeyos mubis hamapoo egeesee takoogas, ‘Nos dilesos, abeis mapoo kulodus meis,’ dees takoogas, osos sooloo mas kulodus googoolees bakadios delegas,

yayo taka goo oso tei peledabalai dee gooleega, Godeeye goo hagee tei peledabalame modolaiso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo taka, niyo toodaga goo oso ogo bi talame ka toodagoosomo, bi egee talai doloso tei toga, bi egee niyo talaiso. ²⁵ Esiga niyo howo gise goo toodagolone, odo heeso nimapoo goo tokenee moodoo pepoko mologa, niyo odo egeeyo goo tokenee daga malalo boobado pigi. Egeeseega nibada oma keimi ma dokodoo egee bado, Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado pigileiso. ²⁶ Niyo odo heeyo goo tokenee boobadelega poogooga, nibada oma keimi ma dokodoo egee bado Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobadalaime.”*

Yesuye kitulugu maga woosa goo
(*Matiyu 21:23-27, Luka 20:1-8*)

²⁷⁻²⁸ Diba see Yoluselem mapoo sibadeeso, osoloso Yesu tei moso ma kulodu silino, tei moso wiligi tebisa odo sabolo, tei eligili odo sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa odo sabolo oso, yimapoo sibilesa woosaso, “No kitulugu kamaga toloso goo susuga egee ka moodoomo silala? Nayo goo susuga hagee moodoolame kitulugu namapoo odo agayo teneeyo?”

²⁹ Esemé Yesuye dimapoo nei takaso, “Ayo nimapoo wosolaiso. Osoloso niyo amapoo nei takooga, ayo goo susuga hagee moodoolame amapoo kitulugu tenee hagee odo ee nimapoo takalaiso.” ³⁰ Esemé Yesuye dimapoo woosaso, “Yoneeye odo susuga howo sauwidiga goo eyo bei kasiyo, kitulugu Godee maga simiyo, o odo hee maga simiyo? Niyo amapoo to nei takee!” diso.

³¹ Esemé diso nediliyo to moumeleso takaso, “Iyo Godee maga simi dee takooga, yayo imapoo egeese takalaiso, ‘Bei kasimaga niyo Yonee mapoo tei telega ka poogoowo?’ dee takalaiso. ³² Esino iyo yayo kitulugu egee odo maga simi dee takooga, odo susuga oso imapoo kamanagalaiso.” Bei odo susuga oso goolee Yonee yo tei Godeeyo to tosili odo dee gweli.

³³ Esemé diayo Yesu mapoo to nei egeese takaso, “Iba gooleedele,” diso.

Esemé Yesuye dimapoo to nei takaso, “Ayo kitulugu too goo eyo bei nimapoo takalaime,” diso.

12

Geleipi ko segei homolee sabolo bali odo sabolo
(*Matiyu 21:33-46, Luka 20:9-19*)

* **11:26:** 11:26 To hagee odo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

kulodu hogugu to hagee see niyo hesigaso,

‘Moso tegeli odoos diayo omou gowoome poo-goo, omou oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso. ¹¹ Goo hagee Godeeye moodoo. Esiga iba goo hagee ogoloso goomogoso.’”

¹² Esemé Yu odoos wiligi tebisa diayo Yesuye dio masi taka hagee dume egeesee gooloogaso, “Yesuye ibada goo takoo,” diso. Esemé diayo Yesu talame eli esigamo silesibiso. Esino diba odoos susuga bolo obugume Yesu telega poogoo diadeeso.

Sisa mapoo tekisi molee teneli goo

(Matiyu 22:15-22, Luka 20:20-26)

¹³ Osoloso hamamee Yu odoowo wiligi tebisa oso Yesuye Loum gamalee mapoo goo tokenee abo takalame gooleeso. Esemé diayo Pelisi odoos abo sabolo Helodeeyo mooloogoodoo odoos abo sabolo Yesu mapoo gamenee takalame diye diso.

¹⁴ Diayo yimapoo sibilesos egeesee takaso, “Eligili odoos, iba gooleedoos, no tei goo takeli odoos. Osoloso no odoos bolo koo ebili, osoloso nayo odoos kolo mapoo koo egeli. Osoloso nayo Godeeyo eli odoos susuga mapoo tei eligi moloso. Esiga Loum gamalee wiligi odoos Sisa mapoo tekisi

molee tenelai tekepowo o tokeneeyo? ¹⁵ Iyo tenelaisomo o tenelaimoyo?” diayo Yesu mapoo woosaso.

Esemé Yesu yo diayo gameene takalame si gooleedolosos dimapoo egeesee takaso, “Bei kasimaga niyo a ka kukulo ogoowala? Niba molee ko hedepe a agalaiya tosibe,” diso.

¹⁶ Esemé diayo Yesu mapoo molee ko hedepe tosibilesos teneme, yayo dimapoo takaso, “Hagee odoos agamo mudu do osolosos agamo hu do?”

Esemé diayo yimapoo nei takaso, “Sisayo mudu sabolo hu sabolo molo,” diso.

¹⁷ Esemé Yesuye dimapoo takaso, “Sisayo bi Sisa mapoo tenee. Osolosos Godeeyo bi Godee mapoo tenee,” diso.

Esemé diayo Yesuye taka dume dia howoogaso.

Toloso see hogabili eyo goo Yesu mapoo woosa

(Matiyu 22:23-33, Luka 20:27-40)

¹⁸ Osoloso midoo ma kuloduga hogoogabili goo mauwe dee takeli, Sedisi odoos, diayo Yesu ma sibilesos gamenee takalame egeesee woosaso, ¹⁹ “Eligili odoos, Moseseeye imapoo tei eligilone egeesee eligisos, gisosos sobo huloso holo soomagel-ega toga, see omoloye emei ta eyo osobo bau huloso emeiyo hu maga holo sologa-magalaisos. ²⁰ Omolo dio 7 debeisos. Esino daga emeiye sobo huloso holo soomagel-ega taso. ²¹ Osolosos omoloye

emei ta eyo osobo bau huso, esino holo soomagelega taso. Osoloso omolo hee domo oso bau see huloso, holo soomagelega taso. ²² Egeesee seemeleso omolo dio susuga 7 holo soolooga magelega weidaso, osoloso sobo bau sabolo taso. ²³ Bei sobo yo giso 7 oso huyaga, toloso hogabilei beame omapoo, yo agamo sobo dalaisomo?"

²⁴ Yesuye dimapoo nei takaso, "Niba goo doopoo gweli odo, bei niba Godeeyo to oso booka maga taka sabolo Godeeyo kitulugu sabolo niba gooledele. ²⁵ Bei toloso hogabilei beame omapoo giso sabolo sobo sabolo huleime. Esino diba keimi ma dokodoo Godeeyo momaiye masi dabalaiso. ²⁶ Toloso hogabilei goo, niba Moseseeye booka mapoo hogugu niyo hesigileyo? Ebelehem, Aisek, osoloso Yekob olo taso. Esino homo douso nademe, paiya beame omapoo Godeeye Mosesee mapoo egeesee takaso, 'Epedee hamapoo a Ebelehemyo Godee, osoloso a Aisekeeyo Godee, osoloso a Yekobyoo Godee,' diso. Odo hagee weidaso, esino dibada dio oso epedee hamapoo gie doso. ²⁷ Esiga yo odo weida eyo Godeenee, odo gie hagee do eyo Godee. Esino niyo odo toloso see gie badeli talaimo dee goolega, niba goo doopoo gweli odooso."

molosomo?

(*Matiyu 22:34-40, Luka 10:25-28*)

²⁸ Tei eligili odo hee diayo toso agadigamelee omapoo sibilesa badolone dumeleeso. Osoloso Yesuye Sedisi odo mapoo to nei tekepo taka dume, yayo Yesu mapoo egeesee woosaso, "Tei magoo kaso toowa ka molosomo?" diso.

²⁹ Eseme Yesuye nei takaso, "Tei magoo toowa hagoso, 'Isalael (Yu) odo niba dui! Ibada Lodee Godee hedepe. ³⁰ Esiga nee Lodee nee Godee nee sooloo ma kulodu googoolee sabolo, nee su susuga sabolo, osoloso nee kitulugu sabolo oso dia sooloo dele.' ³¹ Osoloso tei magoo toowa hee hagoso: 'Nee su no nediliyo egee sooloo dolo egeesee masi, nemegei nayo dia sooloo dele.' Tei magoo toowa aboso, tei bakadio hagee dagadile," diso.

³² Osoloso tei eligili odo yayo see Yesu mapoo nei takaso, "Eligili odo, nayo tei goo olo takaso. Esiga Godee hedepe badoso, Godee hee mauwe. ³³ Esiga gala hu woloso siloso Godee mapoo teneli sabolo, bi abo teneli sabolo, tei oso taka hagee haga goo toowanee. Esino tei magoo bakadio hagoso goo toowa ka moloso: Nee sooloo ma kulodu googoolee sabolo, nee su susuga sabolo, osoloso nee kitulugu sabolo oso, dia sooloo dele. Osoloso nee su no nediliyo egee sooloo dolo

Tei magoo kaso toowa ka

egeesee masi nemegei nayo dia sooloo dele,” diso.

³⁴ Esemé Yesu odoo yayo to nei tekepo taka dume yimapoo egeesee takaso, “No Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei koola bado,” diso. Esemé odoo aboso goo abo yimapoo woosalai obume poogooso.

Keliso agamo owolowo?

(Matiyu 22:41-46, Luka 20:41-44)

³⁵ Hamamee Yesuye Yu odoowo tei moso tegei kulodu odoo susuga mapoo eligilone yayo woosaso, “Bei kasimaga tei eligili odoo di-ayo Keliso Debidiyo amawe dee ka takeliyo? ³⁶ Debidiye to kitulugu sabolo Dio Tei maga takaso,

‘Godeeye mo Lodee (wiligi odoo toba) mapoo takaso:
“No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

Osoloso nee ha teli odoo nama hemi deebée dalaiso.’”

³⁷ Debidiye Keliso mapoo ‘Mo Lodee’ diso. Esino bei kasimaga tei eligili odoo di-ayo ‘Keliso Debidiyo amawe dee ka takeliyo? Kelisoye Lodee osoloso Debidiyo amawe dalai tebiayo? O, Keliso yo Lodee osoloso yo Debidiyo amawe oso.”

Odoo susuga goomogolone o to mapoo medee duso.

Yesuye tei eligili odoo dia goo taka

(Matiyu 23:1-36, Luka 20:45-47)

³⁸ Yesuye odoo susuga mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo dia tekepo mekikaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli mi mapoo debeli odoo oso diba ogoloso homo beiyopoo gasuwuloso goomoga to takalame goomogeliso.

³⁹ Diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo toba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nologolone debei mi mapoo wiligi odoo toowa toba eyo debi mapoo bulumulame goomogeliso.

⁴⁰ Esino diayo sobo bauwe ebilame kukunoloso dia moso sabolo bi sabolo dibada doloso toloso omapoo dopolone, dia goo gagaloso howo dia sage gisiliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee gooleedalame. Esino bei egeesee maga diba dala toowa talaiso.

Sobo bauso emegeidi bi teneli

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu tei moso tegei kulodu edebeeyo molee ko bokosi mapoo sooloogamelee koola mapoo badolone odoo susuga bameleeso. Bi bei odoo molee ko toowa masi sooso. ⁴² Osoloso sobo bau bi mauwe oso sibilesi molee ko ta bakadio toosooso.

⁴³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo hee toowa taka, odoo susuga molee ko sooso, esino sobo bau bi mauwe hagosolee molee ko bakadio toosooso dagadiso.

44 Bei odoo diba bi bei, esino dia bi abo pepoko ka toosoo. Esino sobo bau yo bi mauwe yayo sibilesi, o wo talame magoo melee molee ko pepoko olo susuga toosooso.

13

Yesuye Godeeyo tei moso tegei oso tokenee palai goo taka

(Matiyu 24:1-2, Luka 21:5-

6)

¹ Beeame omapoo Yesu tei moso tegei pogoloso dimeleeno, o hamamee dili odoo heeso sibilesi yimapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, ibada tei moso yoso tegei medee tekepo hagee, no ege, osoloso yo toowa medee tekepo, no ege," diso.

² Esemé Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, "Tei moso tekepo tegei epedee no hagee ogo, hamamee guobigileiso, eseega yo hedepeso yo hee ma topudoo malaime," diso.

³ Osoloso Yesu Olipi mubi dokodoo tei moso tegei ma hodiokoo bolone badoboome, Pita, Yemes, Yonee, osoloso Endulu diayo dibusomo sibilesi yimapoo woosaso, ⁴ "Nayo imapoo takee, goo susuga hagoso kopolone ka peledobalaiyo? Osoloso goo susuga hagoso sibilei koola topooga iyo goo mudu opusomodi kasi ogoloso ka gooleedalaiyo?" diso.

⁵ Esemé Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, "Niba obeeamo, odoo

heeso nimapoo gamenee takeeyaga. ⁶ Odoo bei oso sibilesi 'A Kelisoso', dee takalaiso. Diayo egeesee takooga, odoo susuga peegoo gilimado dileiso. ⁷ Osoloso nee mosobia koola mapoo ha to osoloso, mosobia eli sage mapoo ha to dee taka duga, niba haga na ebige. Goo susuga peledabalaiso, esino hoo poogoo ogosonee. ⁸ Osoloso mosobia heeso mosobia hee mapoo nei ha to nei ha to dalaiso, osoloso mipoo toowa hamapoo mosobia opusomo opusomodi mapoo mibia toowa sibileiso. Osoloso nei me pagalaiso. Esino goo susuga hagoso peledobooga, soboso holo soomagalame si dadala masi si dadalaiso, bei dala beeame mimooloogoo oso.

⁹ Esiga goo susuga hagoso peledobooga, niba obeeamo. Edebeeyo niba goo palabalai mapoo iyado dileso, howo gisili moso tegei ma kulodu niba wologolaiso. Osoloso amapoo tei too maga niba wiligi toowa tebisa odoo dibada mudu giyopoo gilimado peleso mo goo dimapoo takalaiso. ¹⁰ Mi hoo pagalai hoogoo mologa, mo tekepo hagee daga edebeeyo mi susuga mapoo takomo dileso, odoo susuga duloso tebia mapoo. ¹¹ Osoloso edebeeyo niba goo palabalai mi mapoo ido duga, niyo takalai goo haga na koude. Bei niyo takalai googoolee tekepo nimapoo Godeeye tenelaiso. Esino

niba nibusomo to takalaime, Dio Tei ošo nibulo toboloso to ka takalai.

¹² Omeiye omolo teli mapoo ido dilame tiasalaiso. Osoloso omaye owolo sabolo teli mapoo ido dilame tiasalaiso. Osoloso holaisoso mesilega pogoloso, oma dio owee dio teli mapoo gilimado dileiso. ¹³ Bei niyo amapoo tei too maga odoosugaso niba hegileiso. Esino odoosugaso agayo o tei too kalawoloso dalaso dileso hoo poogoo mapoo ka peledobooga, yo gie badeli talaiso.

¹⁴ (Hesigeli odoosugaso, no goo hageeyo bei medee gooleede.) Tei moso mapoo Godee hegili bi tokenee mudu opusomodi bi oso melega pagalai mi mapoo molo ogoga, Yudiya mi omapoo debeli odoosugaso mubi dokodoo saga kukulo pele. (Bi tokenee hagosogodeeyo howo woola tei moso tokenee palaiso, esiga Yu odoosugaso tei moso kulodu gasibilesogodeeyo hu dokodoo poudalame sibilame goomogalaimo.) ¹⁵ Osoloso odoosugaso hau mapoo badoga, bi talame moso kulodu na gadi. ¹⁶ Osoloso odoosugaso homolee mapoo nei howo sogomo siloga, o mosopoo gidei na tadi. ¹⁷ Esiga sooloo dolo, sobo koowasi moodooga sabolo osoloso sobo holowee too neli sabolo beame omapoo kukulei beame tekepo agalaimo. ¹⁸ Esiga Godee mapoo toodagee. Bei goo hagosogodeeyo

wau beame mapoo sibilega pagalaimo. ¹⁹ Bei beame omapoo dala goo toowa sibileiso. Esiga mi toowa bei mimooloogoo omaga simi, dala toowa hageesi edebeeyo egele. Esiga dala hagosogodeeyo dileso hoo poogoo, hamamee dala goo hageesi see agalaimo. ²⁰ Esiga Godeeye dala beame deiyepo moodoolaiso. Esino yayo beame sage magoo diepi, odoosugaso susuga gie badele pegeli. Esino dala ma kulodu Godeeye hesiga odoosugaso abo gooleepugulone dala beame see deiyepo moodoolaiso. ²¹ Beame omapoo edebeeyo nimapoo sibileiso, ‘Ege! Keliso hagosogodeeyo,’ o ‘Yo koo badoso,’ dee takooga, niyo dimapoo tei na te. ²² Bei gamenee Keliso sabolo osoloso gamenee Godeeyo to tosili odoosugaso oso sibileiso Godeeye hesiga odoosugaso wulo gilimilame goo toowa mudu opusomodi opusomodi moodoolaiso.” ²³ Esiga Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba obeeamo! Goo hagee sibilei molome, ayo goo susuga nimapoo takaso.”

Yesuye see sibilei goo
(Matiyu 24:29-44, Luka 21:25-33)

²⁴ “Beame omapoo dala goo toowa me pogoloso, hamamee,
‘osoko neligidi pigileiso,
osoloso a sabolo
gadee pigileime.
²⁵ Osoloso giwo keima

dokodooga tikedi-
bibleiso, osoloso kitu-
lugu bi toowa keima
dokodoo egee molo
Godeeye halabileiso.'

²⁶ Beeame omapoo odoo
susuga oso Odoo Holo, a
kolobo ma kuloduga gadeep-
ugu sabolo kitulugu sabolo
siboga agalaiso. ²⁷ Osoloso
ayo sibileso, mo momaiye
susuga diye dalaiso, Godeeye
hesiga odoo mi toowa mapoo
egee do iyadalame.

²⁸ Esiga niba sokai (homo)
maga goo goolee medee te.
O du sisigaloso mouloso
see pisigaga, mi kibilei
koola tooboo dee goolee.
²⁹ Egeeseega ayo nimapoo
taka goo oso peledaba ogoga,
Odoo Holo, a sibilei dia
koola tooboo dee goolee.
³⁰ Ayo tei goo nimapoo taka,
epedee beeame hamapoo
odoo hagee do wedilega
doga, goo susuga hagoso
peledobalaiso. ³¹ Kei sabolo
mi sabolo mauwe pagalaiso.
Esino mo to kookaiyo moloso
osee malaiso."

³² Osoloso Yesuye egeesee
takaso, "Odoo susuga goo
hagoso sibilei beeame
sabolo osoko howo sabolo
gooleede. Osoloso mo-
maiye keimi ma dokodoo
egee do sabolo, Godeeyo
owolo abolo gooleede.
Esino hedepe ma Godeeye
gooleedoo. ³³ Osoloso
beeame oso sibilei nibolo
gooleede, esiga niba
moodoo doloso bolone ka
deeb. ³⁴ Odoo Holo,
ayo sibilei egesi moloso,

edebeeyo mi hee mapoo du-
lone, o tou teli odoo mapoo
moso hagee gibamelee, dee
takoloso dileiso. Osoloso yo
tou teli odoo mapoo moso
egee gibadalai maga tou
opusomo opusomodi pileiso.
Osoloso osulu gibalai odoo
mapoo yayo see wedi sibilei
maga egeese takalaiso,
'Medee be!'

³⁵ Esiga mosowo oma masi
aso. Esiga niyo medee
be! Bei ayo sibilei beeame
niba gooleede. Habe
sibumobeele, o gesi domo
sibumobeele, o kudi takooga
sibumobeele, o gesikolodee
sibumobeele. ³⁶ Osoloso ayo
saga sibileso ogoga, niba
tiesa molo agalai tekeponee.
³⁷ Ayo nimapoo to taka see
odoo susuga mapoo takooso,
niba moodoo doloso, bolone
ka deeb," diso.

14

*Wiligi odoo tebisa oso
Yesu wolomalame to mou goo
(Matiyu 26:1-5, Luka 22:1-
2, Yonee 11:45-53)*

¹ Osoloso Godeeye gababia
goolee pugu wo nalai sabolo
osoloso wo mosoowe nalai
beeame bakadio hoogoo
meleeso. Esem tei moso
wiligi tebisa odoo sabolo
osoloso tei eligili odoo sabolo
diayo Yesu toloso mada
wolomalame eli esiamo
silesibiso. ² Esino diayo
diso nediliyo egeese takaso,
"Iyo wo ne hamapoo yo
toloso wolomalaime, bei

odoo susuga oso imapoo kamanaloso ibolo biligiya," diso.

Betani mi mapoo soboso bo i sisigagili medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo goo

(Matiyu 26:6-13, Yonee 12:1-8)

³ Yesu Betani mi mapoo Saimon daga kolo e bia masi eyo mosopoo badolone nei nameleeso. Esem sobo heeso bo i sisigagili medee tekepo mai masi pepoko, o hu alabasta, omapoo keedo simiso. Yo sibilesa bo i sisigagili medee tekepo keeso, o hu nad, me goobopuguloso, Yesuwo wiligi mapoo sooso.

⁴ Esem odoo abo omapoo debei oso ogoloso komonolone diso nediliyo egeesee wosogaso, "Bei kasimaga sobo yayo bo i sisigagili medee tekepo goo mauwe mapoo sologo pugulone ka mauwe paga pele?" diso. ⁵ "Yayo bo i sisigagili medee tekepo ee odoo mapoo neiso talame tenee diepi, molee toowa 300 ee toloso bi mauwe odoo mapoo teneli." Diayo dee takoloso, sobo yimapoo kamanaso.

⁶ Esem Yesuye dimapoo nei takaso, "Yimapoo egeesee na takee. Bei kasimaga niyo yimapoo kamanaloso ka takala? Yayo amapoo goo tekepo moodooso. ⁷ Esiga bi me odoo beame susuga nibolo dabalaiso. Esiga

niyo diba gooleepuguga, diba biso pidilei tekepo. Esino beame susuga ma kulodu a nibolo badalaime, esiga niyo beame susuga omapoo a pidileime. ⁸ Esiga sobo hagoso yayo moodolai dee goolee goo ee amapoo moodooso. Yayo mo suso hamamee midoo ma kulodu malai goo ee goolee pugulone, bo i sisigagili medee tekepo oso amapoo sooso. ⁹ Ayo nimapoo tei goo hee taka, edebeeyo mi toowa mapoo to medee tekepo takomo duga, sobo hagoso amapoo moodoo goo ee see takalaiso, osoloso diayo yo see goolee pigilame," diso.

Yudaseeye Yesu toloso ha teli mapoo tenelame to tiasoo goo

(Matiyu 26:14-16, Luka 22:3-6)

¹⁰ Osoloso Yesu o hamamee dili ¹² ma kulodu odoo hee Yudasee Isakeliyot yayo tei moso wiligi tebisa mapoo dileso Yesu dimapoo tiasalame diso. ¹¹ Esem diayo o goo dume, dia goomogolone yimapoo molee nei tenelame to takoloso tei magooso. Esem Yudaseeye Yesu toloso dimapoo tenelame eli esiamo silone beame tekepo bameleeso.

Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Godeeye gababia wo ne goo

(Matiyu 26:17-25, Luka 22:7-14, 21-23, Yonee 13:21-30)

¹² Osoloso wo mosoowe nalai beame oso mimooloo-googa, daga hoogoo Godeeye gababia omapoo Yu odo o dibada amawe piligilega poogoo ee goolee pigilame, diayo Godeeye gababia wo nali beame omapoo, diayo sipi be hu molubogie kakauwa wologaliso. Esemé Yesuwo hamamee dili odo oso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Nayo iba kamapoo dileso Godeeye gababia wo nalai moodolai ka goomogolo?”

¹³ Esemé Yesu o hamamee dili odo bakadio diye dolone egeesee takaso, “Niba Yoluselem mi toowa mapoo diadee. Osoloso niba omapoo dileso ogoga odo howo keedoloso eli domopoo dumologa tugodalaiso, osoloso niyo yimapoo hamamee deede. ¹⁴ Osoloso yo moso kulodu gaduga, moso eyo oma mapoo egeesee takee, ‘Eligili odo oso egeesee taka, “Ayo mo hamamee dili odo gili-madoloso, Godeeye gababia wo nalame debi poopa gooboogoo kasomo?”’ de takee. ¹⁵ Osoloso yayo niba moso dokodoo ido peleso debi poopa gooboogoo toowa olo moodoo doloso melee eligileiso. Esiga ibada wo niyo omapoo moodee,” diso.

¹⁶ Esemé Yesu o hamamee dili odo bakadio oso Yoluselem mi toowa mapoo diadeeso. Diba omapoo dileso egeino, goo Yesuye dimapoo taka goo susuga ee molome egeiso. Esemé diayo Godeeye

gababia wo nalai omapoo moodooloso, diba see Yesuye o hamamee dili odo abo sabolo debei mapoo wedi diso.

¹⁷ Osoloso habedee mapoo Yesu o hamamee dili ¹² sabolo sibilesos moso omapoo peledabaso. ¹⁸ Diba omapoo wo nolone dopome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo tei taka, mooloogoodoo hagee ma kulodu odo hee abolo wo hagee namolo oso a tiasalaiso.”

¹⁹ Esemé Yesu o hamamee dili odo oso to hagee dume, dia goohelime, diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Ayonee, o ayowo?” diso.

²⁰ Esemé yayo dimapoo nei takaso, “¹² odo mooloogoodoo hagee ma kulodu, odo agayo abolo wo podoloso homokoko si eyo i daga keedoloso bedi mapoo olugu doloso naga, odo oso a tiasalaiso. ²¹ Esiga Godeeyo toso daga hoogoo booka mapoo taka Odo Holo, a talaiso, diso. Esiga to ee dodolone a talaiso. Esino Odo Holo, a wolomalame tiasili odo yo dala toowa talaiso. Esiga oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo tekepo peliyo,” diso.

Lodee goolee pugu wo ne goo

(Matiyu 26:26-30, Luka 22:19-20)

²² Osoloso diba wo nalaga molome, Yesuye wo toloso, Godee mapoo goomoga toodagoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili

odoo mapoo pulone egeesee takaso, “Ñe, hagee mo suso,” diso.

²³ Osoloso yo see geleipi ko i kapu mapoo keesoo toloso, Godee mapoo goomoga toodagoloso, dimapoo teneme, diayo susuga homokoko i neso.

²⁴ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Hagee mo sawo. Godeeye olo takaso, ‘A odoo bei sabolo hedepe dalaiso,’ diso. Esiga goo hagoso peledabalame mo sawo peegoo sologo pigileiso.

²⁵ Esiga ayo nimapoo tei goo hee taka, a epedee hamapoo geleipi ko i keesoo see nalaimo. Esino hamamee Godeeye wiligi doloso badalai mi mapoo geleipi ko i keesoo dia nalaiso.”

²⁶ Osoloso diba goomoga kosaiya pouloso, see Olipi mubi dokodoo paladeeso.

Pitaye Yesu boobado pigilei maga Yesuye taka goo

(Matiyu 26:31-35, Luka 22:31-34, Yonee 13:36-38)

²⁷ Esemé Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo susuga a pogoloso kukulo dileiso. Bei Godeeyo toso booka maga egeesee takooso,

‘Godeeye sipi be hu bali odoo ee wolomalaiso, osoloso sipi be hu susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’”

²⁸ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “A ta maga see hogabuloso, malalo

dilesó, Gelili mi toowa mapoo niba tugodalaiso.”

²⁹ Esemé Pitaye Yesuye to taka duloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Haye! Odoo aboso no pogoloso diadeega, ayo no pogoloso dileime.”

³⁰ Esino Yesuye yimapoo see egeesee takaso, “Ayo namapoo tei taka, gesi hamapoo kolokoloso taka bakadio delega, malalo hoo-goo mologa, nayo bakadio hedepedi omapoo ‘A yo gooleedele’, dee takalaiso.”

³¹ Esino Pitaye Yesuwo to su mapoo to kitulugu sabolo nei egeesee takaso, “Ayo egeeseelaimo! Edebeeyo no wolomaga, a nobolo talaiso.” Esemé Yesuwo hamamee dili odoo susuga to hedepe egeesee takaso.

Yesuye Getesemeni homolee mapoo Godee mapoo toodagemelee goo

(Matiyu 26:36-46, Luka 22:39-46)

³² Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni olipi homo segei homolee omapoo sibadeeso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “A dilesó Godee mapoo toodagalaiya, niba hamapoo deebee,” diso. ³³ Osoloso yayo dulone Pita, Yemes osoloso Yonee gilimadoloso diso. Yesu yo omapoo dilesó badoboome, goohele goo sabolo su ma kulodu hegi goo oso yimapoo simiso.

³⁴ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu goohele goo oso

sibilone, a teyaga. Esiga niba hamapoo dopolone toodagolone deebee,” diso.

³⁵ Osoloso yo dimaga pepoko hoogoo dileso, ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tialoso molone Godee mapoo toodagaso, yimapoo dala toowa egee sibo Godeeye yimaga peegoo tokopigilame. ³⁶ Yayoo toodagolone egeesee takaso, “Ma, mo ma! Goo susuga namapoo kalawanee. Esiga dala toowa oso amapoo hagee sibo, nayo peegoo magalai soowayo? Esino nayo goomoga goo moodee, ayo goomoga goonee,” diso.

³⁷ Osoloso Yesu dokodoo toodagoloso wedi dileso egeino, o hamamee dili odoos bakadio hedepedi tiesa molome egeiso. Esemeyayo Pita tidipuguloso yimapoo egeesee takaso, “Saimon, no tiayo? No beame deiyepo hamapoo abolo bolone badalai tebiledo? ³⁸ Esiga niba bolone Godee mapoo toodagolone deebee, niba kukuli goo mapoo homodobiaga. Bei nibada googooloo oso goo tekepo talame goomogoso, esino nibada su oso goo tokenee talame goomogoso,” diso.

³⁹ Osoloso yo see wedi dileso, Godee mapoo toodagolone goo hedepe onosee toodagaso. ⁴⁰ Osoloso yo see dimapoo wedi sibilesos egeino, diba tiesa molome egeiso, bei diba tila paga oso howo seme. Osoloso diayo

Yesu mapoo to nei takalai gooleedelee poogooso.

⁴¹ Yesu yo see bakadio hedepedi mapoo toodagoloso, o hamamee dili odoos mapoo wedi sibilesos, diba tidipuguloso egeesee takaso, “Niba hosolone wulo tiesa malala? Tia olo oso! Odoos Holo, a tokenee odoos mapoo tolosos tenelai beeamoo olo epedee hamapoo sibo. ⁴² Ege, a tiasili odoos sibo. Teebee, iba diba tugodalame dimoo!” diso.

Edebeeyoo Yesu too goo
(*Matiyu 26:47-56, Luka 22:47-53, Yonee 18:3-12*)

⁴³ Yesu yo to takomolome, o hamamee dili odoos hedepe, Yudasee, omapoo peledabaso. Odoos bei Yudaseebolo sibulone Yesu talame wei sabolo kaiya sabolo tolosos tosibadeeso. Odoos sibadee hagee, tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, tei eligili odoos tebisa sabolo, Yu wiligi odoos tebisa oso, diba diye diso.

⁴⁴ Yudasee yo sibilame badolone, Yesu talai odoos mapoo egeesee takaso, “Ayo dileso odoos tolosos adaga, odoos oso. Esiga niyo dileso yo tolosos medee bolone ido di,” diso. ⁴⁵ Osoloso Yudasee yo odoos mooloogoodoo pogoloso dileso, Yesuye tebidi mapoo hoogoo dileso, yayoo egeesee takaso, “Eligili odoos!” dee takoloso, Yesu adaso. ⁴⁶ Esemeyadoos abo oso sibilesos Yesu tooso. ⁴⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoos hee koola omapoo tebidi oso o kaiya tadoloso, tei

moso wiligi toba eyo tou teli odo kайaso woomeleso eyo doopoo poogoome, dulu asooso.

⁴⁸ Esemе odoо Yesu talame sibadee dimapoo Yesuye egeesee woosaso, “Niyo goolee a heli teli odoо oso badoboome a talame kaiya sabolo wei sabolo toloso ka sibadeeyo?” ⁴⁹ Osoloso ayo beame susuga tei moso tegei ma kulodu eligimili niyo egeiso. Esino bei kasimaga niyo a omapoo telega ka poogoowo? Esino Godeeyo to booka oso taka ee dodolone, niyo epedee sibilesa a ka toso,” diso. ⁵⁰ Esemе Yesu o hamamee dili odoо susuga oso yo pogoloso kukulo diadeeso.

⁵¹ Osoloso odoо gie kauwa dugo booloso, Yesu diayo toloso dime hamamee deedeede diso. Esemе diayo yo ogoloso, yibolo talame o dugo mapoo temeleso, o dugo puo puguso. ⁵² Esino o dugo dimapoo yane pogoloso, yo bododiwe piaso.

Yesu wiligi odoо tebisa mapoo goo palabalame ido di goo

(Matiyu 26:57-68, Luka 22:54-55,63-71, Yonee 18:13-14,19-24)

⁵³ Osoloso diayo Yesu idoloso tei moso tegei wiligi toba eyo mosopoo, tei moso wiligi odoо tebisa sabolo, Yu odoо wiligi tebisa sabolo, tei eligili wiligi tebisa sabolo oso mooloogoodoloso debei omapoo ido diso. ⁵⁴ Esemе Pitaye hamameedee Yesu

deedeede dileso, tei moso wiligi eyo moso belee ma kulodu badebeiso. Yo omapoo badolone tei moso gibali odoо sabolo kekeiseme dou hameleso.

⁵⁵⁻⁵⁶ Esemе tei moso wiligi tebisa sabolo osoloso Yu wiligi tebisa sabolo oso Yesu wolomalame goo tokenee esiaso. Osoloso odoо susuga oso Yesuwo hu maga gamenee takolone goo mudu opusomo opusomodi takaso. Esino diayo to mudu opusomo opusomodi taka ma kulodu, tei goo egele.

⁵⁷ Esino odoо aboso tebisa-losa, Yesuwo hu maga gameenee egeesee takaso, ⁵⁸ “Iba odoо hagosо egeesee takeme duso, ‘Edebeeyo tei moso tegei hagee ayo guopugulosa, see beame bakadio hedepe di ma kulodu tei moso dia takalaiso. Esino edebeeyo takalaimе,’ yayo dee takeme duso,” diso. ⁵⁹ Esino diayo to mudu opusomo opusomodi taka ma kulodu tei goo egele.

⁶⁰ Esemе tei moso wiligi odoо toba oso odoо susuga mooloogoodoo ma kuloduga taba molone Yesu mapoo egeesee woosaso, “Edebeeyo nee hu maga goo mudu opusomo opusomodi egee takoo maga nayo to nei dimapoo takalaisomo?” ⁶¹ Esino Yesuye to nei takele poogooso.

Esemе tei moso wiligi odoо toba oso to see Yesu mapoo egeesee woosaso, “No Godeeyo owolo, Keliso somo?” diso.

62 Esemé Yesúye to nei egeesee takaso, “O, aso. Esiga hamamee Odoo Holo, a ma Godee kitulugu eyo dee deede dokolo buloso yibolo wiligi doloso badoga niyo agalaiso, osoloso keimi ma dokodooga, kolobo ma kulduga see wedi siboga niyo agalaiso,” diso.

63 Esemé tei moso wiligi odoo toba oso to hagee dume, dia komolone o dugo tologo puguloso egeesee takaso, “Bei kasimaga iyo yimapoo goo abo ka esileiyo? 64 Bei yayo ‘a Godeeyo owolo oso’ dee taka maga, yayo Godee mapoo mesilega osoloso ebilega to tokenee taka, niyo olo duso. Esiga niyo goolee yimapoo ogo o moodoolaiyo?” diso.

Esemé Yu wiligi tebisa susuga oso egeesee takaso, “Yesu dia tokenee odoo, esiga yo wolomalai tekepo,” diso. 65 Esemé odoo aboso Yesu mapoo makawo pagaso. Osoloso diayo Yesuwo howo mapoo dugoso tialogooso, dibada dee tiadoo oso mudu mapoo woolone egeesee takaso, “Nayo takeliso no Godeeso, osoloso goo susuga gooleedooso, diso. Esiga no odoo agayo woolo? Imapoo takee,” diso. Osoloso tei moso gibali odoo oso yo ido dulone woomodiso.

Pitaye Yesu yo gooleedele, dee taka

(*Matiyu 26:69-75, Luka 22:56-62, Yonee 18:15-18,25-27*)

66-67 Osoloso Pita yo tei moso wiligi toba eyo moso belee ma kulodu kekeiseme dou holone badebeiso. Esemé tei moso wiligi toba eyo tou teli sobo hedepe oso yayo badebei omapoo sibilesa yimapoo medee bameleso, egeesee takaso,

“No Naselet odoo, Yesubolo silime egei odoo hee noso,” diso.

68 Esemé Pitaye sobo yimapoo gamenee egeesee takaso, “Nayo odoo egee takoo eyo goo, a gooleedele,” diso. Osoloso Pita yayo egeesee takoloso, moso belee osulu gasibili pee mapoo diso. Esemé kolokolo takaso.

69 Osoloso tei moso wiligi toba eyo tou teli sobo yayo Pita see omapoo tebidi egeme, yayo odoo abo yibolo tebidi omapoo egeesee takaso, “Odoo hagee tei Yesubolo sili hee yoso,” diso. 70 Esemé Pitaye see takaso, “Haye! Asonee,” diso.

Esemé diba pepoko dooso hamamee, odoo abo koola hamapoo tebidi oso Pita mapoo see egeesee takaso, “Bei no Gelili odoo osoloso Yesu sabolo Gelili odoo, esiga no Yesubolo sili odoo hee noso,” diso.

71 Esemé Pitaye to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo tei goo takelega poogooga, Godeeye amapoo dala toowa tenelai goomogo! Niyo odoo egee takoo a gooleedele!” diso.

72 Osoloso Pita yo egeesee takoloso epedee omapoo,

kolokoloso taka bakadio diso. Esem Pita Yesuye yimapoo to taka hagee goolee puguso, “No kolokoloso taka bakadio del-ega, malalo hoogoo mologa, nayo bakadio hedepedi omapoo ‘A yo gooledele’ dee takalaiso.” Esem Pitaye to hagee goolee pugume, goohele toowa sibume, dia pisaso.

15

Yesu Paillet mapoo ido di goo

(*Matiyu 27:1-2,11-14, Luka 23:1-5, Yonee 18:28-38*)

¹ Osoloso gesikolodee mapoo tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odo sabolo, osoloso Yu wiligi tebisa sabolo, osoloso wiligi odo tebisa abo susuga oso goo hee moodoolai to mouso. Osoloso diayo to mouloso, Yesuwo dee mapoo tiso tialogoloso, Loum gamalee mi toowa wiligi odo toba, Paillet mapoo ido dileso teneeso.

² Esem Paillet yayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Yu odoowo wiligi toba nosomo?”

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “O, no egee takooso,” diso.

³ Esem tei moso wiligi odo tebisa oso Yesu tokenee goo bei tooso doloso, dia gigidiso. ⁴ Esem Pailleteeye see Yesu mapoo egeesee woosaso, “No odo susuga oso nee goo maga mudu opusomo opusomodi egee

takoo omapoo nayo to nei takalaimoyo?” diso.

⁵ Esino Yesuye to nei takele. Esem Paillet yayo goo hagee ogoloso hoowaso.

Pailleteeye Yesu wolomalame woosa goo

(*Matiyu 27:15-26, Luka 23:13-25, Yonee 18:39—19:16*)

⁶ Osoloso dugo susuga ma kulodu, Godeeye gababia wo ne beame omapoo, odo susuga goomogalame, Pailleteeye odo hee neliga moso ma kulodu badeli, odo yo toloso peegoo di, dee takeliso. Esino yo daga odo susuga oso goomoga odo hu hesiaga, odo ee toloso neliga moso tegei maga peegoo di, dee takeliso.

⁷ Beame omapoo odo hu Balabas yayo daga o odo sabolo Loum gamalee odo sabolo biligameleso, diayo odo hee wolomaso. Esiga yo neliga moso tegei ma kulodu badebeiso. ⁸ Osoloso odo mooloogoodoo oso sibilesa, Paillet mapoo egeesee takaso, “Nayo neliga moso ma kulodu badeli odo hee peegoo di, dee takeliso. Esiga nayo dugo hamapoo odo hee neliga moso maga peegoo di, dee takee,” diso.

⁹⁻¹⁰ Esino tei moso wiligi odo tebisa oso Yesu mapoo koolone yo toloso Paillet mapoo sibilesa tenee yayo ogoloso, gooleedooso. Esem Paillet yayo odo susuga mapoo woosaso, “Ayo Yu odoowo wiligi toba ee peegoo di, dee takalayi?”

diso. ¹¹ Esino tei moso wiligi odoos tebisa diayo odoos susuga mapoo to pupulone, Paillet mapoo egeesee takee diso, "Iba Yesu gowoo, esino Balabas neliga moso maga peegoo di, dee takee," diso.

¹² Esemé Paillet yayo dimapoo woosaso, "Ayo Balabas neliga maga peegoo di, dee takooga, niyo odoos hee hagee, Yu odoowo wiligi toba, dee takeliso. Esiga ayo yimapoo ogoos moodoolaiyo?" diso.

¹³ Esemé diayo agadilone Paillet mapoo takaso, "Yo homo bulubo magoo mapoo yoguso enige!" diso.

¹⁴ Esemé Pailleteeye woosaso, "Bei kasimagayo? Yayo ogoos tokenee toowo?" diso.

Esino odoos susuga oso dia agadilone egeesee takaso, "Yo homo bulubo magoo mapoo yoguso enige!" diso.

¹⁵ Esemé odoos susuga goomogalame, Paillet yayo Balabas yo neliga moso maga peegoo di, diso. Esemé Loum ha teli odoos oso Yesu tiso woloso homo bulubo magoo mapoo yoguso enigilame dimapoo teneeso.

Ha teli odoos oso Yesu mane goo

(Matiyu 27:27-31, Yonee 19:2-3)

¹⁶ Osoloso ha teli odoos diayo Yesu tolosos Pailleteeyo moso toowa medee tekepo ma kulodu ido diso. Osoloso omapoo ha teli odoos susuga gilimadolosos mooloo-goodoos. ¹⁷ Osoloso diayo

Yesu manolone gamenee yo wiligi odoos toba masi palame, yimapoo dugo sage bige masi mediloso, we ti sidoloso o wiligi mapoo mediso. ¹⁸ Osoloso diayo Yesu mapoo manolone egeesee takaso, "Yu odoowo wiligi toba mapoo gawulosos goomoge," diso. ¹⁹ Osoloso Yesuwo wiligi mapoo diayo weiso see woo see woo dolone, yimapoo makawo paga demeleeso. Osoloso diayo Yesu mapoo manolone o mudu giyopoo dibada ebisos miyomoo tugusalosos wiligi gawulosos gamenee yimapoo tei to demeleeso. ²⁰ Osoloso diayo Yesu mapoo mane koodobulosos, diayo Yesu mapoo dugo bige masi medi peegoo tamagolosos, see o dugo kadiso. Osoloso diayo Yesu homo bulubo magoo mapoo dokodoo yoguso enigilame peegoo ido diso.

Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso eniga goo

(Matiyu 27:32-44, Luka 23:26-43, Yonee 19:17-27)

²¹ Osoloso ha teli odoos oso Yesu idolosos diadaga meleeno, diayo Saimon eli domopoo Yoluselem mapoo sibumolome tugodoosos. Esemé diayo yo idolosos Yesuwo homo bulubo magoo imado di, diso, bei Yesu kitulugu mauwe neme. (Saimon hagee Alesanda dio Lupus dio dibada oma. Yo Sailini mi mapoo badeli odoos.) ²² Osoloso diayo Yesu tolosos Gologota mi mapoo ido simiso. (Mi hu

eyo bei wiligi ki mubi.)
 23 Osoloso mi omapoo ido dilesa, odo hee oso Yesu mapoo sibilesa geleepi ko i sabolo dala mauwe pegeli melesene sabolo wuluguloso dala mauwe pagalame Yesu mapoo tenelame siso. Esino Yesuye howo egee nele poogooso.

24-25 Esem gesikolo osoko howo bakadio hedepedi pogoloso osoko pounome, diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso diayo Yesuwo dugo diso dimapoo topuloso puloso ma ee kasolo tomobele doloso dasigeli pepoko dasigiso. 26 Osoloso odo heeso Yesu woloma goo eyo bei odo susuga oso agalame Yesuwo wiligi ma dokodoo homo boodo pepoko mapoo egeese hoguguloso opoogooso, YU ODOOWO WILIGI TOBA. 27 Osoloso heli teli odo bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odo hee Yesuwo dee deede dokolo homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tulugu, odo hee dee dopusu dokolo homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tulugu diso. 28 Esiga Godeeyo to booka mapoo egeese takooso,

“Yo heli teli odo masi talaiso.” Esiga Yesuye heli teli odo masi talame homo bulubo magoo mapoo dokodoo molone, to hagee

tei diso.* 29 Osoloso odo abo eli maga dulone, Yesu ogoloso manolone dibada wiligi wapisilone yimapoo egeese takaso, “Nayo egeese takaso, ‘Ayo tei moso guo puguloso, see beeam bakadio hedepedi ma kulodu dia takalaiso.’ diso. 30 Esiga no telega pagalame homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo mei!” diso.

31 Osoloso tei moso wiligi odo tebisa sabolo tei eligili odo sabolo diayo Yesubolo hemeeseelone diso dimapoo egeese takaso, “Yayo odo abo telega pagalame pidimo siliso, esino epedee hamapoo yo telega pagalame eyo nediliyo pidilei tebledoo! 32 Keliso, Isalael odoowo wiligi toba, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo mouga, iyo ogoloso yimapoo tei ka talai,” diso. Esem heli teli odo bakadio oso, homo bulubo magoo ma dokodoo diayo yoguso enigaloso molone, Yesu mapoo maneso.

Yesuye ta goo

(Matiyu 27:45-56, Luka 23:44-49, Yonee 19:28-30)

33 Osoloso osoko olo oo domopoo topoome, neliga oso mi toowa toloso melee, osoko howo bakadio hedepedi poogooso. 34 Osoloso neliga olo mauwe pogoloso hamamee epedee omapoo, Yesuye o to oso neligidi idagolone egeese takaso, “Eloi, Eloi,

* 15:28: 15:28 To hagee odo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

lama sabakatani?" To eyo bei egeesee moloso, "Mo Godee, mo Godee, bei kasimaga nayo a ka poogoowo?" diso.

³⁵ Esemе odoo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to taka hagee dume, diayo egeesee takaso, "Dui! Yo Ilaisa ee i," diso.

³⁶ Esemе odoo heeso hoguo dileso, homo sage toloso su mapoo dugo seme masi tialogoloso, geleipi ko i mei nali keesoo mapoo olugu doloso, Yesuye nalame o maga mapoo heligiso. Osoloso yayo egeesee takaso, "Yo epedee peegee. Ilaisaye sibilesa yo toloso miyomoo sibabeleso bamo," diso.

³⁷ Esemе epedee omapoo Yesuye neligi iloso taso.

³⁸ Esemе Yesuye ta beeamе omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisimelee, Godeeye dokodooga tologo pugumo abaga mouno miyomoo sa puguso. ³⁹ Esemе ha teli wiligi odoo toba yo Yesuwo homo bulubo magooma koola omapoo topudulone, Yesuye tolone goo moodoo ogoloso, yayo egeesee takaso, "Tei takoo, odoo hagee tei Godeeyo owolodoo," diso.

⁴⁰⁻⁴¹ Esemе sobo abo Yesubolo Gelili abaga Yoluselem mapoo sibadee oso, eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo mooloogoodoo egee ma kulodu debei, dibada hu Meli Magadalinbolo, osoloso Meli hee (Yemes pepoko dio Yosес

dio dibada owee) sabolo, osoloso Salomebolo, diayo Yesu mapoo bameleeso. Sobo bakadio hedepedi hagoso daga Yesubolo Gelili mapoo silone, Yesu pidimo siliso.

Yesu midoo ma kulodu toosoo goo

(Matiyu 27:57-61, Luka 23:50-56, Yonee 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Yu odoowo tei beeamе malalo hoogoo molome, diayo tei doloso dabalame bi mopododoo beeamе habe omapoo, Yosep Alimatiya odoo yayo Pailteeye badebei omapoo diso. Yo Yu odoowo wiligi toposolo badolone, Godeeye wiligi doloso badeli oso sibilei omapoo bameli, yayo ebilega Yesuwo su talame Paillet mapoo woosaso. ⁴⁴ Esemе Yosepye Yesu taso dee takeme, Paillet dia hoowaso. Bei Pailteeye goolee Yesu tele gooleeso, esino Yesu olo saga taso. Esemе yayo o ha teli wiligi odoo toba Yesuye ta egei mapoo egeesee woosaso, "Yesu taso dee takemenee teiyo?" diso. ⁴⁵ Esemе o ha teli wiligi odoo toba yayo Yesu tei taso dee takeme, Pailteeye Yosep mapoo egeesee takaso, "Yesuwo su todi," diso. ⁴⁶ Esemе Yosepye dugo sage medee tekepo moleeso toloso, Yesuwo su homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeilesa, dugoso tiadooso. Osoloso yayo Yesuwo su toloso wulu ou sage yoso moodoo ma kulodu magooso. Osoloso

yayo odoo abo sabolo yo toowa bidigamo sibilesa, wulu ou miyopoo kisiso. ⁴⁷ Osoloso Meli Magadalin dio Yosesyo owee Meli dio Yesuwo su magoo mi diayo egeiso.

16

Yesuye toloso hogabia goo (Matiyu 28:1-8, Luka 24:1-12, Yonee 20:1-10)

¹ Osoloso Yu odoowo tei beame olo daga dileso, hamamee Meli Magadalin, Yemesyo owee Meli, osoloso Salome, diayo melesenee medee tekepo sisigagili Yesuwo su mapoo hedilame moleeso misigaso.

² Osoloso sadee toowa beame gesikolodee osoko gie pounume, diba Yesuwo midoo agalame diadeeso. ³ Diba eli domopoo diadolone, diso dimapoo egeese takaso, "Yo toowa wulu ou miyopoo kisi, odoo agayo bidige pigileisomo?" diso.

⁴ Esino diba dileso egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi peegoo bidige puguloso molome egeiso. Yo toowa hagee dia toowa. ⁵ Esem sobo diayo wulu ou ma kulodu galaga dileso egeino, odoo gie kauwa dugo sage heliye mouloso dee deede dokolo badoboome egeiso. Esem sobo diayo ogoloso, diba dia ebigaso.

⁶ Esino yayo dimapoo egeese takaso, "Niba na ebi. A gooleedooso, niba Yesu Nasalet odoo homo bulubo

magoo ma dokodoo yoguso eniga odoo ee esia molo. Esino yo hamapoo mauwe. Yo ta maga hogabiaso. Yo magoo mi mapoo niso ege. ⁷ Esiga niyo dileso, Yesu o hamamee dili Pita dimapoo takee, 'Niba Gelili mapoo diadee. Bei Yesu yo daga malalo Gelili mapoo duso. Esiga niba dileso Gelili mapoo Yesu agalaiso. Bei Yesu yayo to hagee daga nimapoo takaso,' diso.

⁸ Esem diayo goo tiadoo sabolo obulone kikilikilone wulu ou maga hoguo diadeeso. Esino diayo eli domopaga diadolone, odoo hee mapoo to takele poogooso, bei diba obume.

Yesuye daga odoo abo mapoo dileso peledaba (Matiyu 28:9-10, Yonee 20:11-18)

[⁹ Yesuye sadee toowa gesikolodee mapoo ta maga hogabuloso, yo daga Meli Magadalin mapoo dileso peledabaso. Meli hagee Yesuye daga telega silone bo holo ⁷ o kulodu dobome yayo peegoo hasiso pugu sobo yoso. ¹⁰⁻¹¹ Esem Meli yayo Yesu ta maga hogabuloso sili ogoloso Yesuwo hamamee dili odoo diayo goohela sabolo pupusugulone debei mapoo dileso egeese takaso, "Yesu ta maga hogabuloso silime, ayo egeiso," diso. Esino diayo to hagee dume, o to mapoo tei tele poogooso.

¹² Osoloso see hamamee Yesubolo sile sibili odoo bakadio Yoluselem abaga

sibadaga molome, Yesu yo mudu opusomo doloso dimapoo peledabaso. ¹³ Esemé diayo Yesu ogoloso, diba see wedi dileso, Yesuwo hamamee dili odoo dimapoo diayo Yesu egei takeme, diayo dibada to mapoo tei tele poogooso.

Yesuye o hamamee dili odoo 11 dimapoo dileso peledaba

(Matiyu 28:16-20, Luka 24:36-49, Yonee 20:19-23, Diye Di Odoo 1:6-8)

¹⁴ Osoloso hamamee, Yesuwo hamamee dili odoo 11 wo nalaga molome Yesu omapoo dileso peledabaso. Osoloso Yesuye to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niba tei too mauwe odoo! Bei kasimaga odoo abo oso a ogoloso, sibilesa nimapoo takeme, dimapoo tei telega ka poogoowo?” diso.

¹⁵ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba mi toowa mapoo dileso, to tekepo odoo susuga mapoo takomo di. ¹⁶ Esiga odoo agayo to tekepo mapoo tei toloso howo sawwuga, yo badoboso, kookaiyo gie badeli talaiso. Esino odoo agayo to tekepo mapoo tei telega poogooga, yo goo palabalai beeamé omapoo dou koo semili mapoo toodalaiso.

¹⁷ Osoloso edebeeyo to tekepo mapoo tei toga, diayo mo kitulugu sabolo goo mudu opusomo opusomodi moodoogamo sile sibileiso. Esiga odoo bo holo oso paladee mo hu maga peegoo

hasisileiso. Osoloso diayo to mudu opusomo opusomodi kalagalaiso. ¹⁸ Osoloso dibada deeso sa talaiso, osoloso pei i nalagaga, diba wedileime. Osoloso odoo paigiga mapoo dibada deeso sigodaga, susuga weido dalaiso,” diso.

¹⁹ Osoloso Lodee Yesuye dimapoo to taka koodobuloso, Godeeyo kitulugu oso yo keimi mapoo ido peleso, Godeebolo wiligi doloso badalame, Godeeyo dee deede dokolo peleso, biaso. ²⁰ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso Yesuwo to ee mesilone, mi toowa mapoo to tekepo takomo diadeeso. Esemé diayo goo mudu opusomo opusomodi moodoogaso, bei Lodeeye dimapoo kitulugu teneme. Bei edebeeyo to tekepo mapoo tei doloso ogoloso gooleedalame.]

To tekepo Lukaye hogugu Luka

Luka booka goo eyo bei

Odoo Luka hagee Yu dele poogoo odoo osoloso Yesuwo hamamee dili odoonee. Esino yo melesenee neli odoo badolone o odoo Poloye Godeeyo to takomo sileeme yibolosee silee. Lukaye goo toowa booka hamapoo hogugu ee egeesee moloso. Goo ee, Yesu Kelisoye hedebe Yu odoono pidilame ka sibile. Esino yayo Yu odoo sabolo osoloso mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga sabolo pidilame ka simi. Osoloso dala ma kulodu egee do sabolo osoloso goohele ma kulodu egee do sabolo pidilame ka simi. Osoloso Yesuye odoo susuga mapoo eligimo silee goo ee o booka hamapoo hoguguso.

1-2 Godeeye ima kulodu tou temelee odoo aboso bei mooloogoo maga goo egee ogoloso diba see Godeeyo tou talame, odoo ma kulodu goo egee takomo silesibilame bei mooloogooso. Diayo egee takomo silesibo goo ee iba olo duso. Esemee goo tei duluga odoo sabolo osoloso goo tei egei odoo sabolo oso taka dulosu, diayo goo ee hoguguso. 3-4 Esino goo susuga bei mooloogoo maga ayo medee gooleedooga, ayo to hagee see medee ka

hoguga. Esiga Tiyopoles wiligi odoo hu toowa too, nayo du goo ee medee tei goodoo dalame, ayo namapoo to hogugu hagee ka teneeso.

Yonee odoo howo sauwidili soomagalai goo ee yebugu

5 Helodeeye Yudiya mi mapoo wiligi toboloso badebei beeamee omapoo, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hee badebeiso, o hu Sekalaya. Yo Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mooloogoodoo hee Abiyayo mooloogoodoo ma kulodu badebeiso. Osoloso osobowo hu Elisabet, obakadio Elonowo soosoo. 6 Sekalaya dio Elisabet dio Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso dobolone, Godeeye kokodo taka to sabolo osoloso yayo tei magoo goo ee medee dodolone debeiso. 7 Esino diba holo soomagelega debeiso. Bei, Elisabet yo sobo deme toba, osoloso sobo adaga poloso badebei. Osoloso Sekalaya onosee olo adaga poloso badebei.

8 Beeamee heeso Sekalaya o mooloogoodoo oso tou talai beeamee simiso. Esemee Sekalayaye Yu odoo dia tei moso mapoo peleso Godeeyo howo woola tobodulone tou temeleso. 9 Osoloso Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso dima kulodu odoo hee hesilame diayo yo odoo hu ma ee kobumeleso Sekalaya hesiaso. Esemee diayo Sekalaya yo Godeeyo

tei moso ma kulodu sisigagili medee tekepo Godee mapoo gicalagalame hesiaso. Esem Sekalayaye Yu odoowo tei moso mapoo peleso sisigagili medee tekepo gigalegemeleeso. ¹⁰ Esem yayo sisigagili medee tekepo gicalogomolome, odoowo susuga oso tei moso pee mapoo dobolone dokodoo takemeleeso.

¹¹ Sekalaya yo tei moso ma kulodu osee badoboome, Godeeyo momaiye oso sisi-gagili medee tekepo gicaligili dosulu deede dokolo mapoo peledoboloso tebidiso.

¹² Esem Sekalayaye momaiye ogoloso dio dulone diya ebiaso. ¹³ Esino Godeeyo momaiye oso

yimapoo egeesee takaso, "Sekalaya, no haga na ebi! Nayo dokodoo taka Godeeye olo duso. Nosobo Elisabet koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Eseega nayo holope o hu Yonee hedi. ¹⁴ Yayo namapoo goomoga toabileiso. Osoloso yo soomagooga, odoowo susuga oso goomogalaiso. ¹⁵ Bei, yayo Godeeyo howo woola hu toowa toloso badalaiso. Osoloso yo yugune nalaimo. Esino oweeye yo soomagoo maga bei moologoloso Dio Tei oso kitulugu sabolo badalaiso. ¹⁶ Osoloso yayo Isael odoowo see tobu dibada wiligi odoowo Godee mapoo gilimado sibileiso. ¹⁷ Yo Ilayaye kitulugu sabolo badebei egeesi masi badolone, Lodeeye sibilei

mologa daga malalo yayo sibileiso. Osoloso yayo odoowo susuga Lodeeye egee sibo goo omapoo mopoodoo dolone dobolone, ma dio sabolo owolo dio sabolo mesie goo mapoo gilimado sibileiso. Osoloso yayo Godeeyo to mapoo koo mesimo silesibili odoowo dia goo goolee ee see Godeeyo howo woola tekepo goo talame dia goo goolee su wudileiso."

¹⁸ Esino Sekalayaye Godeeyo momaiye mapoo egeesee takaso, "Ayo ogoo goo ogoloso nayo egee takoo goo mapoo tei doloso ka gooleedalaiyo? Bei, a olo giso adaga osoloso mo sobo onosee sobo adaga," diso.

¹⁹ Godeeyo momaiye oso yimapoo nei egeesee takaso, "Mo hu ee Geibulu. A Godeeyo mudugiyopoo badeli. Ayo namapoo to tekepo hagee takalame, Godeeye a sibeye diso.

²⁰ Esino no dui! No to kelega poogoloso badalaiso. Bei, nayo mo to mapoo koo tei to. Esiga no to kelega badoga, ayo namapoo taka goo hagooso peledabalai beeamo tugodoo omapoo ogoloso see to kalaiso," diso.

²¹ Sekalayaye tei moso ma kulodu badebei diya koodoowoome, odoowo aboso peegoo yo bolone dobolone egeesee takaga meleeso, "Yo ogoo goo tamalabele?" diso. ²² Sekalaya tei moso maga gasibileso, to kelega tobudulone, wulo deeso

edidi takaso. Esemé odoo susuga oso goo ee ogoloso gooleedooso, yo tei moso tegei ma kulodu badolone o howo opusomo deme, goo hee egeidoo, diso.

²³ Sekalayaye tei moso ma kulodu tou temelee beeamé ee koodobuloso, yo see o mi mapoo wedi diso. ²⁴ Osoloso hamamee Sekalayayo osobo Elisabet koowasi moodooloso badolone, a dee tiadoo ma kulodu Elisabeteeye o moso kuloduga peegoo gadile. ²⁵ Osoloso Elisabet eyo nediliyo egeesee gweliso, “Godeeye a pidiso, osoloso ayo deme toboloso badolone odoo howo woola simili goo ee yayo amaga peegoo to gobuguso,” deliso.

Yesu soomagalai goo ee yebugu

²⁶⁻²⁷ Elisabet koowasi moodooloso badebei a 6 poogoloso badoboome, Godeeye o momaiye Geibulu sobo obuo Meli mapoo meiyé, diso. Meli yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badeli. Esino odoo hee Meli hulame badebeiso, o hu Yosep, yo Deibidi dio bala hedebe. ²⁸ Osoloso Godeeye momaiye oso meilesó Meli mapoo egeesee takaso, “Emegei, Godeeye sobo no olo hesiaso. Osoloso Godeeye nobolo hodobo badoso,” diso.

²⁹ Meli to hagee duloso goo tiademe, to hageeyo bei diya gooleeso. ³⁰ Esino Godeeye momaiye oso Meli mapoo to nei egeesee

takaso, “Meli, no haga na ebi. Bei, Godeeye namapoo diya goomogoso. ³¹ No koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Osoloso nayo o hu Yesu hedi. ³² Yo hu toowa tolosó badalaiso. Osoloso Godeeye owolo dalaiso. Osoloso amawe Deibidiye wiligi toboloso badebei goo ee see wiligi odoo Godeeye yimapoo tenelaiso. ³³ Esiga yayo Yekobowo bala ma kulodu wiligi toboloso badalaiso. Osoloso yayo wiligi toboloso badoga hoo pagalai mauwe,” diso.

³⁴ Esemé Meliye Godeeye momaiye mapoo to nei egeesee takaso, “Goo hagee amapoo egeesee kasee peledabalaiyo? A sobo obuo, esiga giso dia goo a gooleedele,” diso.

³⁵ Esino Godeeye momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Dio Tei oso namapoo sibileiso, osoloso Godeeye kitulugu oso no gagalaiso. Esiga nayo holope soomagalame egee see tei holo, osoloso yo Godeeye owolo dalaiso. ³⁶ Esiga no dui! No nemisi Elisabet goolee. Yo sobo adaga poloso badolone deme toboloso badoso diso. Esino yo epedee koowasi badebei a 6 poogooso. ³⁷ Bei, Godeeye goo susuga ee moodoolai yo tebia,” diso.

³⁸ Meliye egeesee takaso, “A Godeeye tou teli sobo. Esiga nayo amapoo taka goo ee amapoo moodoolai a goomogo,” diso. Esemé

Godeeyo momaiye oso Meli poogoo diso.

Meliye Elisabet agalame di

³⁹⁻⁴⁰ Osoloso beeamo omapoo Meli yo mopoodoo doloso Elisabet agalame saga diso. Yo Yudiya esia mapoo peleso, Sekalayaye badebei mi pepooko mapoo peledoboloso, see Sekalayayo mosopoo diso. Yo

Sekalayayo mosopoo dileso Elisabet ogoloso emegei di to takaso. ⁴¹ Elisabet Meliye emegei di to taka du domo mapoo holope oso o beliye ma kuloduga dabaso. Osoloso Dio Tei oso Elisabet mapoo sibume, yo kitulugu tooso. ⁴² Esemme yayo to neligidi egeesee takaso, "Sobo susuga ma kulodu Godeeye namapoo diya goomogolone, nama kulodu holope egee bado sabolo yimapoo diya goomogoso. ⁴³ A hu toowa too sobonee. Esino mo Lodeeyo oweeye a agalame simiso. Goo omapoo a diya goomogo. ⁴⁴ Esemme nayo amapoo emegei di to takeme, holope mo beliye ma kulodu badebei oso goomogolone dabaso. ⁴⁵ Godeeye namapoo peledabalai goo ee takeme duloso tei too maga, Godeeye namapoo goomoga tenelaiso," diso.

Meliye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

⁴⁶ Osoloso Meliye egeesee takaso,

"Mo sooloo ma kuloduga Godee mapoo goomoga to taka.

⁴⁷ Osoloso mo dio oso mo Godee mo gie badeli pidili mapoo goomogo.

⁴⁸ Bei, yayo o tou teli wuluge sobo a toowa doloso gooleeso.

Esiga epedee hamaga dulone odoo susuga oso a Godeeye pidi sobo dalaiso.

⁴⁹ Bei, Kitulugu Godeeye amapoo goo toowa abo olo moodooso.

Yo tei.

⁵⁰ Edebeeyo Godee mapoo mesilone dogo, Godeeye sooloo deli goo oso dimapoo kookaiyo osee malaiso.

⁵¹ Osoloso yayo kitulugu oso goo toowa abo olo moodoogaso.

Osoloso yayo odoo dieso nediliyo tekepo doloso si howeli odoo ee peegoo hasisobuguso.

⁵² Osoloso yayo wiligi odoo tebisa diayo wiligi dalame kitulugu too hu ee peegoo tabuguso.

Esino odoo dieso pepooko doloso debeli odoo ee pidilone, diba dokodoo poudooso.

⁵³ Osoloso yayo nei mauwe odoo ee bi tekepo oso pidiso.

Esino bi bei odoo ee mosoowe peegoo hasisobuguso.

⁵⁴⁻⁵⁵ Osoloso yayo ibada amawe dio sabolo to

kitulugu magoo ee
dodolone

o to mapoo mesimo
silesibili Isalael odoo
pidiso.

Esiga yayo sooloo deli
goo oso Eibalaham
sabolo osoloso amawe
dimapoo kookaiyo
moloso osee malaiso,”
diso.

⁵⁶ Meliye Elisabet dio bade-
bei a bakadio hedebe di
poogoloso see o mi mapoo
wedi diso.

*Yonee odoo howo
sauwidili soomagoo*

⁵⁷ Elisabet damamee ti
beeame omapoo, yayo
giso holo soomagooso.

⁵⁸ Godeeye Elisabet mapoo
goo tekepo moodoo maga o
soosoo sabolo, osoloso yima
koola mapoo debeli odoo
sabolo oso goo hagee duloso,
goomoga hodobo Elisabet
bolo poudooso.

⁵⁹ Osoloso giso holo
soomagoloso abaga dino
beeame 8 mapoo diayo
holope o kolo koolame
mooloogodooso. Osoloso
diayo holope o hu amamo
hu Sekalaya hedilame
goomogaso. ⁶⁰ Esino owee
Elisabeteeye egeesee takaso,
“Haye, o hu Yonee hedilei,”
diso. ⁶¹ Esino diayo yimapoo
egeesee takaso, “Yonee egee
namawe dio eyo hunee,”
diso. ⁶² Osoloso diayo see
holope eyo ama mapoo o hu
odoo ogu hedileiyo doloso
deeso edidi takaso. ⁶³ Esem
Sekalayaye holope eyo hu
magalame odoo susuga
mapoo dasogo sabolo homo

kolo sabolo yimapoo tenee
doloso deeso edidi takaso.
Esem yayo holope eyo
hu egeesee magooso, o hu
Yonee. Esem odoo susuga
oso goo hagee ogoloso dio
diso. ⁶⁴ Esem epedee
omapoo Sekalaya to kelega
poogoloso badebei see to
kolone Godeeyo hu dokodoo
poudoomo sileeso.

⁶⁵ Osoloso mi omapoo
debeli odoo oso goo hagee
ogoloso ebigaso. Osoloso
Yudiya esia mapoo debeli
odoo susuga oso goo hagee
duloso to kesameleeso.
⁶⁶ Osoloso goo hagee duli
odoo oso goolone egeesee
woosaso, “Holope hagee
odoo kasi masi badobomo-
belee,” diso. Bei, diba egeiso,
Godeeye kitulugu oso yibolo
molome.

*Sekalayaye Godeeyo
hu dokodoo poudoolone
goomoga tenee*

⁶⁷ Yoneeyo ama Sekalayaye
Dio Tei oso kitulugu toloso
badolone malalo hoogoo
peledabalai Godeeyo to ee
yayo malalo egeesee takaso,

⁶⁸ “Isalael odoo dia wiligi
odoo Godeeyo hu
dokodoo poude!

Bei, yayo sibilesi o odoo
see eyo gilimadalame
neiso tooso.

⁶⁹ Osoloso Godeeyo tou teli
odoo Deibidiyo bala
ee ma kuloduga gie
badeli pidili odoo kitu-
lugu toowa imapoo olo
teneeso.

⁷⁰ Daga hoogoo Godeeye goo
hagee o howo woola

todoloso dobolone
Godee maga to tolosa
kokodo takomo sili
odoo oso imapoo olo
takaso.

71 Esiga imapoo ha teli odoo
osoloso imapoo hegili
odoo oso kitulugu ee
ma kuloduga Godeeye
iba peegoo gilimado
dileiso.

72-73 Osoloso Godeeye ibada
amawe dio sooloo
dolone pidileiso diso.
Osoloso yayo Eibalaham
dio to kitulugu magoo
ee osee goolee malaiso
diso.

74 Esiga Godeeye imapoo ha
teli odoo ma kuloduga
gilimadoloso peegoo
dileiso,
iyo Godeeyo tou tolone
dobolone ebia goo
mauwe poogoloso
dabalame.

75 Esiga iyo debei ma kulodu
Godeeyo howo woola
tekepo dobolone
todolone dabalai
tekepo.

76 Esino mo holo, no odoo
susuga oso dokodoo
badeli Godee maga to
toloso kokodo takamo
sili odoo dalaiso.
Bei, Lodee sibilega
badoga, daga malalo
nayo dileso yayo
sibilei goo mapoo
odoo mopoodoo
dalame gu takala
dileiso.

77 Nayoo o odoo gie badeli
pidilei goo ee elig-
ileiso.

Goo ee dibada goo
tokenee hapooga, gie
badeli talaiso.

78 Godeeye iba sooloo dolone
diya goolee moloso.

Esiga Kei mi ma
dokodooga yayo hudi
magoo odoo oso mi gie
hadobuoga osokoso
egee pouno egeesee
masi imapoo sibileiso.

79 Godeeye hudi magoo odoo
hagooso teli mapoo
dili eli omapoo egee
do sabolo
osoloso neliga ma ku-
lodu egee do odoo
dimapoo pounileiso.

Osoloso yayo iba gilimado
dileiso, Godee sabolo
mesie dabalame,"
diso.

80 Yonee kawulone o
dio oso kitulugu sabolo
badebeiso. Yo miwe poogoo
mi mapoo badoboso beeamo
oso sibume, Isalael odoo
dimapoo to tekepo takalame
simiso.

2

*Yesu soomagoo
(Matiyu 1:18-25)*

1 Beeamo omapoo Sisa-
Ogastas yayo Loum odoo
dia wiligi toboloso badolone,
odoo susuga eyo hu booka
mapoo magalame tei ma-
gooso. ² Hu tomo di hagee
hu telega moloso Kuliniyos
yayo Siliya mi mapoo wiligi
toboloso badolone daga bei
ka mooloogoo. ³ Esemo odoo
susuga dibada midee mapoo
dia hu magalame diadeeso.

4 Yosep hagee Deibidiyo amawe. Esiga yo Gelili mi ee ma kulodu mi hee Nasalet maga see Yudiya mi mapoo mi hee Betilihem mapoo o hu magalame palaso. Bei, Betilihem mi egee Deibidi o soosoo dibada midee. ⁵ Yo Meli hulame dadagoloso dia hu magalame palaso. Esino Meli yo olo koowasi moodooloso badebeiso. ⁶ Diba Betilihem mi mapoo dileso peledoboloso omapoo doboome, Meli damamee tiso. ⁷ Osoloso yayo holope daga malalo giso holo soomagooso. Holope soomagoloso dugoso tiadoloso gala hu nei nedili moso tegei eyo kulodu howogi masi mapoo tiediso. Bei, odoo soo oso sibilesi tieli moso ee ma kulodu debi mauwe neme.

Sipi be bali odoo oso Yesu soomagoo goo ee du

⁸ Yesu soomagoo gesi omapoo sipi be bali oso Betilihem mi koola mapoo dibada sipi be balagameleeso. ⁹ Esem Godeeyo momaiye oso saga epedee omapoo dimapoo sibilesi peledabaso. Osoloso Godee yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu oso diba teme, diya ebigaso. ¹⁰ Esino momaiye oso dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Bei, odoo susuga oso goomogalame ayo nimapoo to tekepo ka tosimi. ¹¹ Epei Deibidiyo mi mapoo odoo susuga eyo gie badeli pidilei holope ee soomagooso. Yo Keliso Lodee. ¹² Yo

dugoso tiadoloso gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiamologa ogoloso gooleedalaiso,” diso.

¹³ Osoloso epedee saga omapoo momaiye mooloogoodoo toowa oso Kei mi maga sibilesi, momaiye daga malalo simi sabolo hodobo mooloogoodoo. Osoloso momaiye susuga oso Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso,

¹⁴ “Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!

Osoloso mipoo hamapoo Godeeye goomoga odoo dimapoo mesie goo oso mele,” diso.

¹⁵ Osoloso momaiye susuga oso diba poogoloso Kei mi ma dokodoo see wedi paladeeso. Esem sipi be bali odoo oso dieso nediliyo egeesee takaso, “Iba Betilihem mi mapoo Godeeye imapoo taka goo ee peledaba beleso agalame dimo,” diso.

¹⁶ Esem diba saga dileso egeino, Meli dio Yosep dio holope gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiedi molome egeiso. ¹⁷ Osoloso diba dileso holope ogoloso odoo abo omapoo debei dimapoo holope eyo goo taka ee takaso. ¹⁸ Esem sipi be bali odoo oso holope eyo goo takeme duloso odoo susuga diya howoogadoo. ¹⁹ Esino Meli yo goo hagee duloso beame susuga ma kulodu boobado bigilega osee goolee meleeso. ²⁰ Esem sipi be

bali odoo diba see wedi dulone, diayo du goo sabolo osoloso diayo egei goo sabolo omaga Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, diayo egei goo susuga ee momaiyeso taka goo sabolo tebiademe.

Yesu yo tei moso mapoo ido pala

²¹ Osoloso holope soomagoloso abaga dino beame 8 mapoo o kolo kooso. Osoloso yo Yesu hediso. Bei, daga yo Meliyo beliye ma kulodu mauwe mapoo momaiyeso hu hagee olo hediso.

²²⁻²⁴ Meli dio Yosep dio Moseseeye tei magoo ee dodolone Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, mopoodo doo beame koodobuloso, diayo Yesu idoloso Yolusalem mi mapoo diso. Osoloso diba Yu odoowo tei moso mapoo peleso, diba see Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, só bakadio wooloso Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Niba molo bakadio o, wi pepooko bakadio wooloso amapoo tenee,” deeso. Osoloso diba tei moso tegei mapoo peleso, Yesu see Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Malalo sooloogamagoo giso holo

susuga Godee mapoo tenee,” deeso.*

²⁵ Beame omapoo Yolusalem mi mapoo adaga hee badebeiso, o hu Simiyono. Yo Godeeyo howo woola tekepo doloso badolone, hedébe Godeeno diya goolee sabolo badeliso. Esino yayo Godeeye Isalael odoo mapoo hegi goo melee ee togobigilame beame oso sibilei ee bolone bameleeso. Osoloso Dio Tei oso yibolo badebeiso.

²⁶ Esino yo adaga poloso telega badolone, Godeeye hesia Keliso yo agalai goo ee Dio Tei oso yimapoo olo takaso. ²⁷ Osoloso Dio Tei oso Simiyono yo tei moso tegei mapoo ido diso. Osoloso Meli dio Yosep dio oso tei magoo ee dadalame holope Yesu yo tei moso mapoo ido palaso. ²⁸ Esemé adaga Simiyonoye Yesu ogoloso maduloso Godee mapoo goomogolone to egeesee takaso,

²⁹ “Godee nayo takolone a Keliso ogoloso ka talai diso. Esiga epei nee tou teli odoo ayo mesie sabolo talai tekepo.

³⁰⁻³¹ Bei, mo howoso gie badeli pidili odoo ee nayo odoo susuga mapoo tenee a egeiso.

³² Yo gadeebugu, Yu dele poogoo odoo dimapoo

* **2:22-24:** Yu soboso Moseseeye tei magoo ee dodolone giso holo soomagooga, yo beame 40 ee ma kulodu kee koododilega, o moso mapoo obusomo badeliso. Osoloso beame oso koodobuuga, see kee koododilame, Yu odoo dia tei moso mapoo dileso Godee mapoo emegei di bi teneliso.

Godeeyo goo ee yilige-
bigilame.

Osoloso yimaga nee
Isalael odoo diba
dokodoo poudileiso,”
diso.

³³ Yesuwo ama dio owee
dio Simiyonoye taka to
duloso diya howoogadooso.

³⁴ Osoloso Simiyonoye Gode-
eye diba pidilame takoloso
Meli mapoo egeese takaso,
“Godeeye holope hagee
hesiaso, Isalael odoo aboso
holope hagee gowooga,
Godeeye diba pepooko
dalame. Osoloso odoo
aboso holope hamapoo tei
toga, Godeeye diba dokodoo
poudileiso. Esiga odoo
aboso o goo talai gowoolone
yimapoo ha talaiso. ³⁵ Goo
egeesee maga dibada sooloo
ma kulodu egee molo goo
ee woola yiligebigileiso.
Osoloso goohele goo oso
nee sooloo mapoo kaiyaso
heleegee masi halagalaiso,”
diso.

³⁶ Osoloso domo omapoo
Godee maga to tolosokokodo
takomo sili sobo hee tei moso
tegei ma kulodu badebeiso,
o hu Ana. Soboyo o bala
Asa. Osoloso amamo hu
Panuwel. Yoso sobo adaga
poloso badebeiso. Yodaga
gisoso huloso dugo 7 ma
kulodu omobolo badoboso,
omo taso. ³⁷ Esemeyayo
badebei dugo 84 poogoloso,
omapoo yo hau osee bade-
beiso. Yobeame susuga
teimosotegeimapoo howo
gisimosilone, beamesabolo
osoloso gesisabolo Godeeyo
hudokodoopoudoolone nei

teiyuloso badolone dokodoo
takemeleeso. ³⁸ Osoloso
Simiyonoye Meli dio Yosep
dio to kesamolome, yodomo
omapoo simiso. Yosibilesa
Godee mapoo goomoga to
takaso. Osoloso Yolusalem
mi eyo hegi goo ee ma ku-
loduga gilimadoloso peegoo
dilame balagamelee odoo
dimapoo Yesuwo gootakaso.

³⁹ Yosep dio Meli dio
Godeeye taka tei goo susuga
toloso koodobuloso, see
Gelili mi ee ma kulodu dia
midee Nasalet mapoo wedi
diso. ⁴⁰ Osoloso holope oso
kitulugu sabolo kawuloso
goo goolee medee tekepo
yimapoo meleeso. Osoloso
Godeeye yosooloo dolone
pidimeleeso.

*Yesu yo pepooko mapoo
teimosomapoo pelesobade-
bei*

⁴¹ Dugosusugama kulodu
beame hedebe mapoo
Yesuwo owee dio ama dio
Yolusalem mapoo Godeeye
gababia wonalame diliso.
⁴² Osoloso dugo hee mapoo
diba see gababia wonalame
dime, Yesu yodibolo diso.
Beame domo omaga Yesu
o dugo 12. ⁴³ Gababia wo
ne beame koodobume, diba
see wedi diso. Esino Yesu
yodibolo dilega, Yolusalem
mapoo badebeiso. Yesuye
Yolusalem mapoo badebei
owee dio ama dio gooleedele.
⁴⁴ Esino ama dio owee dio
goolee, Yesu odoo abosabolo
malalo di bele dolone, diba
nosee diso. Diba dileso eli
domopoo tilame dobolone,
diayodia soosoo ma kulodu

osoloso dia odoo ma kulodu Yesu esiaso. ⁴⁵ Diba omapoo Yesu esiameloso koo egeme, see Yolusalem mapoo Yesu esilame wedi diso. ⁴⁶ Osoloso beame bakadio hedebe di poogoloso hamamee diayo Yesu Yu odoo dia tei moso mapoo Yu odoowo tei eligili odoo abo sabolo to kolone doboome egeiso. Ee ma kulodu Yesuye tei eligili odoo oso eligi goo ee dulone badolone, yayo nei dimapoo woosa demeleeso. ⁴⁷ Osoloso nei tei eligili odoo oso woosa to eyo nei dimapoo medee tekepo wedi di duloso, osoloso o goo goolee tekepo ogoloso odoo susuga oso diya howogadooso. ⁴⁸ Yesuwo owee dio ama dio oso Yesuye tei eligili odoo sabolo to kolone badoboome ogoloso dio diso. Esem oweeye egeese takaso, "Mo holo, nayo kasalame goo egeese imapoo ka moodoowo? Nama asalo no esiamo silone diya kukuda sabolo sileeso," diso.

⁴⁹ Esino Yesuye nei dimapoo egeese takaso, "Niyo kasalame a ka esiamo sileeyo? Ayo mo mayo moso mapoo badalai goo ee niba gooledeleyo?" diso. ⁵⁰ Esino Yesuye taka to eyo bei diba medee kibiya gooleede.

⁵¹ Osoloso Yesu see dibolo hodobo Nasalet mapoo wedi diso. Osoloso omapoo badolone, dibada to mapoo mesimo sileeso. Esino Meliye goo susuga hagee beame susuga osee goolee sabolo badebeiso. ⁵² Yesu

yo kauwulone goo goolee tekepo sabolo kauwaso. Esem Godee sabolo osoloso odoo sabolo oso yimapoo diya goomegeliso.

3

*Yonee odoo howo
sauwidili oso to taka
(Matiyu 3:1-12, Maka 1:1-8, Yonee 1:19-28)*

¹ Taibiliyes-Sisaye Loun wiligi toboloso badebei dugo 15 poogoloso, odoo abo hagee bia oso yima hemi wiligi tebisaloso debeiso. Ponetas-Paileteeye Yudiya mi bameleeso, osoloso Helodeeye Gelili mi bameleeso, osoloso omolo Pilipiye Ituliya mi sabolo Talakonitis mi sabolo bameleeso. Osoloso Lisaniyaseeye Abilene mi bameleeso. ² Osoloso Anas dio Kayapas dio Yu odoo dia tei moso wiligi toboloso debeiso. Beame omapoo Sekalayayo owolo Yonee miwe poogoo mi mapoo badoboome, Godeeye o to yimapoo teneeso. ³ Esem yayo dileso Yoden howo koola ogolone debeli mi mapoo Godeeyo to takomo silone, odoo susuga mapoo egeese takomo sileeso, "Nibada tokenee mapoo miligi pialoso howo sawwidige. Eseega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso," dee takameleeso. ⁴ Goo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye o booka mapoo hogugu to sabolo

tobuoso. Bei, yayo o booka mapoo hageesee hoguguso,

“Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo, ‘Lodee yayo sibilei eli moodee, osoloso medee hoodo magee.

⁵ Osoloso mi godobia mologa, omapoo mi abo kuge. Osoloso eli mapoo esia mologa, esia egee gebese. Osoloso eli halaga medee hoodo magee. Osoloso eli tokenee medee moodee.

⁶ Eseega odoosusuga osogie badeli pidili Godee maga simi agalaiso,’ diso.”

⁷ Odoos mooloogoodoo Yoneeye diba howo sauwidigilame sibademe, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoos agayo takolone howo sauwidigilame gogo osogodeeye kamana egee sibo magamada piadabalaiso dee ka takana?”

⁸ Esiga niyo debei gogo maganibada gogokenee mapoo tei miligi pia gogo ee eligi. Osoloso niba niso nediliyo iba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana magamada piadabalaiso dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yohagooso see Eibalahameeyo amawe dio palai. ⁹ Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega

mologa, homo egee holosodou mapoo toodalaiso,” diso.

¹⁰ Esemee odoosusuga Yoneeye taka to ee duloso nei egeesee takaso, “Egeeseega iba ogoos gogomoodolaisomo?” diso.

¹¹ Esemee Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Namapoo sedi bakadio mologa, nee odoosedi me daga, hee yimapoo tenee. Osoloso namapoo nei mologa, nee odooshee nei me daga, aboyimapoo tenee.”

¹² Osoloso tekisi molee misigeli odoos abo diba noseehowosauwidigilame sibilesos Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, iba ogoos gogomoodolaisomo?” diso.

¹³ Esemee Yoneeye nei egeesee takaso, “Niyo odoos mapoo tekisi molee misigagaga, hodio niyo talai ee goolone tekisi molee magalame tobuloso magoo ee na dagapele. Esino hedebe tebia ono odoos mapoo ka misige,” diso.

¹⁴ Osoloso hateli odoos aboso Yonee mapoo egeesee takaso, “Iba noseeo goos gogomoodolaisomo?” diso.

Esemee Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo emegei dia molee helitalame na seese. Osoloso emegei dia molee helitalame dimaga gamenee gogo na takee. Esino hedebe niso tou too eyo nei molee ee tolone goomoga sabolo ka debee,” diso.

¹⁵ Odoosusuga osogeliso bolone debei mapoo Yoneeye simi ogoloso, diayo

goolee yo Keliso bele dee gooleeso. ¹⁶ Esemé nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo niba howodeeso sauwidiliso. Esino odoo hee ama hamamee egee sibo yayo kitulugu oso ayo kitulugu dagadi. Esiga ayo o homo beiyopoo gawuloso o homo bi ee pidigilei a tebile. Osoloso yayo Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Esino yayo yimapoo tei tele poogoo odoo ee dou mapoo toodalaiso. ¹⁷ Yayo witi wo ko sabolo gelesi sabolo pilame o tou teli bi sabolo mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee moso mapoo kukuleiso. Osoloso gelesi dou koo semeli mapoo toodalaiso,” diso. ¹⁸ Yoneeye to tekepo ee eli opusomo opusomo di maga odoo Godee mapoo gilimado sibilame, Godeeyo to tekepo takomo siliso.

¹⁹ Esino Gelili mi eyo wiligi odoo taba Helodeeye goo tokenee tooso. Goo ee omolo osee badoboome, yayo omolowo osobo Helodiyees peedee huso. Esemé Yoneeye goo hagee ogoloso yimapoo diya takolone o tokenee goo abo sabolo yiligebuguso. ²⁰ Esemé hamamee Helodee komonolone yo tokenee hee toowa tooso. Goo ee yayo Yonee neliga moso ma kulodu husooso.

*Yesu howo sauwidi
(Matiyu 3:13-17, Maka
1:9-11)*

²¹ Beame Yoneeye odoo howo sauwidigamelee domo mapoo, Yesu yinosee howo

sauwidiso. Yesu howo sauwuduloso gasibileso tobudulone dokodoo takomolome Kei mi osulu yamagooso. ²² Esemé Dio Tei oso molo masi pusibileso yimapoo pubalagaso. Osoloso Kei mi ma dokodooga toso egeesee takaso, “No ayo gooma mo holo noso, a namapoo diya goomogo,” diso.

*Yesuwo amawe diowo hu
(Matiyu 1:1-17)*

²³ Yesu yo dugo 30 domo mapoo badolone, o tou bei mooloogooso. Odoo susuga oso Yosepeeyo owolo gweliso.

Yosep yo Heliyo owolo.

²⁴ Heli yo Matateeyo owolo.

Matat yo Libaiyo owolo.

Libai yo Melkiyo owolo.

Melki yo Yanaiyo owolo.

Yanai yo Yosepeeyo owolo.

²⁵ Yosep yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Amoseeyo owolo.

Amos yo Nahumeeyo owolo.

Nahum yo Esliyo owolo.

Esli yo Nagaiyo owolo.

²⁶ Nagai yo Mateeyo owolo.

Matiyu yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Semeineeyo owolo.

Semein yo Yosekeeyo owolo.

Yosek yo Yodayo owolo.

²⁷ Yoda yo Yohanayo owolo.

Yohana yo Lesayo owolo.

Lesá yo Selubabeleeyo owolo.

Selubabel yo Selatiyeleeyo owolo.

Selatiel yo Neliyo owolo.

²⁸ Neli yo Melkiyo owolo.

Melki yo Adiyoy owolo.
 Adi yo Kosameeyo owolo.
 Kosam yo Elamadameeyo
 owolo.
 Elamadam yo Eleeyo owolo.
²⁹ El yo Yosuwayo owolo.
 Yosua yo Eliyeseleeyo
 owolo.
 Eliyesel yo Yolimeeyo owolo.
 Yolim yo Matateeyo owolo.
 Matat yo Libaiyo owolo.
³⁰ Libai yo Simioneeyo
 owolo.
 Simion yo Yudayo owolo.
 Yuda yo Yosepeeyo owolo.
 Yosep yo Yonameeyo owolo.
 Yonam yo Eliyakimeeyo
 owolo.
³¹ Eliyakim yo Meleyayo
 owolo.
 Meleya yo Menayo owolo.
 Mena yo Matatayo owolo
 Matata yo Neiteneeyo owolo.
 Neiten yo Deibidiyo owolo.
³² Deibidi yo Yesiyo owolo.
 Yesi yo Obedeeyo owolo.
 Obed yo Bowaseeyo owolo.
 Bowas yo Salmoneeyo
 owolo.
 Salmon yo Nasoneeyo owolo.
³³ Nason yo Aminadabeeyo
 owolo.
 Aminadab yo Adimineeyo
 owolo.
 Adimin yo Aliniyo owolo.
 Alini yo Hesloneeyo owolo.
 Heslon yo Peleseeyo owolo.
 Peles yo Yudayo owolo.
³⁴ Yuda yo Yekobeeyo owolo.
 Yekob yo Aisekeeyo owolo.
 Aisek yo Eibalahameeyo
 owolo.
 Eibalaham yo Telayo owolo.
 Tela yo Naholeeyo owolo.
³⁵ Nahol yo Selugeeyo owolo.
 Selug yo Lewuyo owolo.
 Lewu yo Pelegeeyo owolo.

Peleg yo Ebeleeyo owolo.
 Ebel yo Selayo owolo.
³⁶ Sela yo Keinaneeyo owolo.
 Keinan yo Alapakasadeeyo
 owolo.
 Alapakasad yo Semeeyo
 owolo.
 Sem yo Nowayo owolo.
 Nowa yo Lamekeeyo owolo.
³⁷ Lamek yo Metuselayo
 owolo.
 Metusela yo Inokeeyo owolo.
 Inok yo Yeledeeyo owolo.
 Yeled yo Mahalaleleeyo
 owolo.
 Mahalalel yo Kenaneeyo
 owolo.
³⁸ Kenan yo Enoseeyo owolo.
 Enos yo Seteeyo owolo.
 Set yo Adameeyo owolo.
 Adam yo Godeeyo owolo.

4

*Saitenso Yesu kukulo egei
 (Matiyu 4:1-11, Maka
 1:12-13)*

¹ Yesu yo Yoden howo mapoo Yoneeye howo sauwuduloso, Yesu Dio Tei oso kitulugu toloso yo miwe poogoo mi mapoo Dio Tei oso ido diso. ² Yesu miwe poogoo mi mapoo beame 40 ee ma kulodu nei nelega badoboome, Saitenso yo kukulo ogo demeleeso. Os-oloso beame 40 poogoloso hamamee Yesu yo diya hodiaso.

³ Esem Saitenso ogoloso yimapoo egeesee takaso, "No tei Godeeyo owolo daga, yo hagooso see wo pe dee takee," diso.

⁴ Esem Yesuye nei egeesee takaso, "Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee

takooso, 'Edebeeyo hedebe nei nolone badoga oso gie badeli talaime,'” diso.

⁵ Esemee see Saitenso Yesu idoloso mubi dokodoo ido palaso. Esemee saga omapoo Saitenso mi edebeeyo bia susuga yimapoo eligiso. ⁶⁻⁷ Osoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Daga Godeeye bi susuga hagee amapoo teneme, ayo bamo simiso. Esiga nayo amapoo gasuwoloso a dokodoo poudoga, mi susuga hagee sabolo osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo namapoo tenelaiso. Bei, amapoo kitulugu moloso, odo hee mapoo tenelai,” diso.

⁸ Esemee Yesuye Saiten mapoo nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Nayo hedebe nee wiligi odo Godee mapoo gasuwoloso yo dokodoo poude. Osoloso hedebe o to mapoo mesie,’” diso.

⁹ Osoloso see tobu Saitenso Yesu idoloso Yolusalem mapoo diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso to budume yimapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, no moso omu ma dokodooga miyomoo bologobigi. ¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye o momaiye mapoo

¹¹ Esiga diayo no dia deeso douguleiso,

no yo mapoo homodobiya,’” diso.

¹² Esino Yesuye egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Nee wiligi odo Godee oso kitulugu ee hoodo agalame yimapoo na kukulo ege,’” diso.

¹³ Saitenso Yesu kukulo ogomo silee koodobuloso yo see tobu kukulo agalame beame tekepo ee bolone Yesu epedee poogoloso diso.

Yesuye Gelili mapoo o tou bei mooloogo

(*Matiyu 13:53-58, Maka 6:1-6*)

¹⁴ Yesu Dio Tei oso kitulugu sabolo Gelili mapoo wedi diso. Osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu odo susuga oso Yesuwo goo dudobuguso.

¹⁵ Yayo Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo eligimo sileeme, odo susuga oso yimapoo goomegeliso.

¹⁶ Beame heeso Yesu eyo yo kauwa o midee Nasalet mapoo diso. Osoloso Yu odo oso hasali beame mapoo Yesu eyo seli egeesee solone, yo howo gisili moso mapoo palaso. Osoloso yo Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigilame tabaso.

¹⁷ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Aisayaye hogugu booka ee yimapoo teneeso. Yo booka toloso piligamo abaga dino to hogugu domo ee ogoloso, to hagee hesigaso,

18 “Godeeyo dio abolo hodobo badoso.

Bei, yayo a hesiaso, to tekepo bi mauwe odoo mapoo takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso, neliga moso ma kulodu debeli odoo mapoo yayo diba peegoo gilimado dileiso dee takalame.

Osoloso howo siliga odoo see agalaiso dee takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso, edebeeyo hegili odoo hegi goo ma kuloduga ayo peegoo gilimado dilame.

19 Osoloso Godeeye a diye diso, ayo Lodeeye o odoo mapoo goo tekepo moodoolai beame oso egee sibo goo ee odoo mapoo eligilame.”

20 Yesu booka hesigamelee koodobuloso, see booka bali odoo omapoo teneloso biaso. Esemé odoo susuga moso ee ma kulodu debei oso howoso medee kitulugu sabolo yimapoo bologolone debeiso. 21 Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeyo to hogugu booka maga takeme du goo oso nimapoo epei olo simiso,” diso.

22 Esemé o to du odoo susuga oso yo tekepo odoo doloso, yayo to taka susuga ee tekepo diso. Diayo egeesee takoloso, see egeesee takagameleeso, “Iba gooleedooso yo Yosepeeyo owoloso. Egesino yayo kaseeme to

tekepo egeesee ka takayo?” dee takagameleeso.

23 Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, niyo goo hamaga amapoo takalaiso, ‘Melesenee neli odoo, no no nediliyo tekepo moodee. Osoloso nayo Kapeniyum mi mapoo goo mudu opusomo di moodoogamelee see nee midee hamapoo moodee,’ dee takalai malaiso,” diso.

24 Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo yo o mosobia oso gowoolaiso. 25 Esiga niba susuga dui. Ilayaye badebei beame omapoo mi toowa kibaso. Osoloso dugo bakadio hedebe osoloso a 6 ma kulodu howo sibilega nei mauwe badebeiso. Ee ma kulodu Isalael mi mapoo sobo bauwe debeiso. 26 Esino ee ma kulodu Godeeye Ilayaye diba pidiye doloso yimapoo takele. Esino yo Ilayaye wulo Yu dele poogoo sobo Saidon mi ma kulodu mi hee Salipat mi mapoo badeli sobo bau ono pidilame diye diso. 27 Osoloso Ilaisaye badebei beame omapoo, Isalael mi omapoo kolo tokenee odoo bei debeiso. Esino Ilaisaye odoo egee bia yayo pidile. Esino yayo Yu dele poogoo odoo o hu Naman, Siliya mi mapoo badeli odoo ono tekepo moodooso,” diso.

28 Esemé odoo howo gisili moso mapoo debei oso to hagee duloso diya

kamanagaso. ²⁹ Esemе diba tebisaloso Yesu tolosо mosobia pee mapoo esia goosoo mapoo halagasalame ido diso. ³⁰ Esino Yesu одoo mooloogoodoo ee ma kuloduga peegoo diso.

*Odoо bo holo pala
(Maka 1:21-28)*

³¹ Osoloso Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi hee Kapeniyum mapoo diso. Yo omapoo dilesо badolone Yu одoo oso hasali beeamе heeso yayo howo gisili moso ma kulodu Godeeyo to eligimeleeso. ³² Esemе одoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadooso. Bei, yayo diya kitulugu sabolo eligime.

³³ Howo gisili moso ma kulodu одoo bo holo pala hee omapoo badebeiso. Yayo to neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, ³⁴ “Hei, Yesu Nasalet одoo, nayo imapoo ogoo goo moodoolame ka simiyo? Nayo iba tokenee palame ka simiyo? Esiga no iba poogoloso di. Bei, a gooleedoo no Godeeye hesia одoo oso,” diso.

³⁵ Esemе Yesuye to kitulugu sabolo bo holo mapoo egeesee takaso, “No to koodobuloso одoo ma kuloduga peegoo di,” diso. Yesuye egeesee takeme, bo holo oso peegoo poogolone одoo egee одoo howo woola miyomoo homodobuloso molone yimaga peegoo diadeeso. Esino bo holo oso yimaga peegoo dulone yimapoo dala hee tenele.

³⁶ Esemе одoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takagameleeso, “Yayo taka goo ee kasiyo? Bei, yayo to kitulugu sabolo bo holo mapoo takooga diba o to mapoo mesiloso peegoo dilidoo,” dee takagameleeso. ³⁷ Esemе одoo susuga oso goo hagee ogoloso mosobia susuga koola mapoo debeli mapoo takomo diadeeso.

Yesuye одoo paigiga tekepo moodoo

(Matiyu 8:14-17, Maka 1:29-34)

³⁸ Yesu howo gisili moso maga see Saimonowo mosopoo diso. Moso ee ma kulodu sobo Saimonowo nalobo pailone kolo diya dei moodoome tiameleeso. Esemе одoo susuga oso yo Yesuye tekepo moodoolame Yesu mapoo o goo takaso. ³⁹ Esemе Yesuye sibilesо yayo tiamelee koola mapoo gawuloso badolone paiye mapoo egeesee takaso, “Yo poogoloso di,” diso. Esemе paiye saga weidooso. Esemе yayo toboloso nei tolosо dimapoo piso.

⁴⁰ Esemе osoko todobume одoo susuga oso одoo paigiga susuga Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esemе yayo o deeso одoo paigiga susuga sigime wegigadooso.

⁴¹ Esemе Yesuye одoo bo holo paladee tekepo moodoogoome bo holo oso peegoo dulone to neligidi takolone egeesee takaso, “No Godeeyo owoloso,”

dee takagameleeso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Niba to na ke,” diso. Bei, bo holo oso Yesu yo Godeeye hesia Keliso doloso diba gooleedooso.

⁴² Gesikolodee mi hadopeelega, Yesu tia maga hogabuloso odoo koola mauwe mi mapoo diso. Esino odoo susuga oso egeino yo me neme yima hamamee yo esiamo silesibiso. Diba Yesu esiamo silesiboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No iba na poogoo di,” diso.

⁴³ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A mi abo mapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takomo dilei tekepo. Bei, Godeeye goo hamaga a diye diso,” diso.

⁴⁴ Osoloso Yesuye Yudiya mi toowa mapoo diayo howo gisili moso susuga mapoo Godeeyo to eligimo sileeso.

5

Yesuye o hamamee dili odoo daga malalo abo gili-madoo

(Matiyu 4:18-22, Maka 1:16-20)

¹ Beeame hee mapoo Yesuye Gelili abei palaga mapoo Godeeyo to takomolome odoo susuga oso o to dulame diya mooloo-goodooso. ² Yesu osee tobudulone di kebigeli odoo oso dia pei howo hapa-galame dia du bakadio mubi dokodoo gisibado peleso ma molome egeiso. ³ Yesu

du bakadio ee ma kulodu Saimonowo du mapoo meilesa badolone Saimon mapoo takaso, “Du abei pee maga pepooko hoogoo pupubigi,” diso. Esemeyo du ma kulodu badolone odoo susuga mubiyodoo doboome, yayo Godeeyo to dimapoo eligiso.

⁴ Yesuye odoo susuga mapoo Godeeyo to taka koodobuloso Saimon mapoo egeesee takaso, “Nee du howo bou mapoo sudo dileso di talame nibada pei howomoo oguse,” diso.

⁵ Esino Saimonoye egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba eiyo gesi pei ogusulone tou toowa tooso, esino iba di giligile. Esino nayo amapoo takaga, mo pei howomoo ogusuleiso,” diso.

⁶ Osoloso diba dia pei howomoo ogusume di susuga oso dia pei mapoo tulone, dibada pei tologobugulame seeso. ⁷ Esemeyo diayo dia odoo abo du hee mapoo debei deeso iso, diba pidilame. Esemeyo diba sibadeeme dibada du bakadio ee diso metamagisilone howomoo owulame seno poogooso.

⁸ Saimon-Pitaye goo hagee ogoloso, Yesuwo homo beiyopoo gawuloso egeesee takaso, “Lodee, amaga peegoo di, a tokenee odoo,” diso.

⁹ Bei, yibolo osoloso o odoo sabolo diayo di bei giliga ogoloso diya howoogadooso.

¹⁰ Osoloso Saimonobolo tou teli odoo Yemes dio Yonee dio diba nosee goo hagee ogoloso

diya howoogadooso. Odo bakadio Yemes dio Yonee dio hagee Sebediyo owolo.

Osoloso Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi! No daga di giligeli odo badebeiso. Esino epei hamaga no see odo Godee mapoo gilimado sibili doloso badalaiso,” diso. ¹¹ Osoloso diba dileso dia du oluguloso bi susuga omapoo poogoloso, see Yesu sabolo diadeeso.

Yesuye odo kolo e bia moodoo
(*Matiyu 8:1-4, Maka 1:40-45*)

¹² Beeame heeso Yesu see mi hee mapoo diso. Mi omapoo odo kolo e bia badebeiso. Odo ogooso Yesu ogoloso o homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeesee howaso, “Lodee, nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodee,” diso.

¹³ Esem Yesuye o deeso odo egee sigilone egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai goomogo, esiga no tekepo pe,” diso. Esem omapoo o kolo mapoo e bia saga mauwe poogooso.

¹⁴ Esem Yesuye yo diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Nayo dileso no ayo tekepo pa goo ee odo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, Godee ogo odo ogo doloso domo badeli odo yimapoo dileso eligi. Osoloso nee su tekepo pa omaga emegei di

bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odo susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame,” diso.

¹⁵ Esino odo susuga oso Yesuwo goo ee mi susuga mapoo oposusumo dime, odo susuga oso dulugaso. Esem odo susuga oso Yesuye Godeeye to taka ee dulame sibadeeso. Osoloso Yesuye dimapoo paigiga egee molo tekepo palame. ¹⁶ Esino Yesu beeam susuga dimaga peegoo dileso, odo koola mauwe mi mapoo dokodoo takalame diliso.

Yesuye odo su kakawa poogoo tekepo moodoo
(*Matiyu 9:1-8, Maka 2:1-12*)

¹⁷ Beeame heeso Yesuye odo susuga eligimolome, Pelisi odo sabolo tei eligili odo sabolo diba onosee omapoo debeiso. Odo hagee bia Gelili mi susuga maga, osoloso abo oso Yudiya mi maga, osoloso odo abo oso Yolusalem mi maga sibadeeso. Esem Yesuye odo paigiga susuga tekepo moodoogalame Godeeye kitulugu oso yibolo meleeso. ¹⁸ Esem mi omapoo odo aboso odo su kakawa poogoo kida mapoo magoloso tosimiso. Osoloso diayo yo Yesuye badebei mapoo todilame goomogaso.

¹⁹ Esino odo beiga Yesu mapoo dilei eli egee. Esem diayo odo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu ma dokodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee

domo amaga seme ou toloko poogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso.

²⁰ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga toosooloso goolee, odoo egee yayo moodoolai tebia doloso, Yesuye dia tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, "Mo odoo, nee tokenee olo boobado buguso," diso.

²¹ Esemé omapoo debei tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso o to dulo, dieso nediliyo egeesee gooleemeleeso, "Odoó ha-gooso kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee daga dilame see, esino goo tokenee hapeeli hedebe Godeeso," diso.

²² Esemé Yesuye di-ayo dibada sooloo ma kulodu gooleemelee goo ee goleedoloso dimapoo egeesee takaso, "Niyo kasee maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala?" ²³ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo 'Nee tokenee ayo boobado buguso,' dee takooga, o tokenee boobado bugu niyo gooleedalaimé. Esino ayo yimapoo takoo, 'No toboloso nee kida toloso di,' dee takoloso, yo tobooga, amapoo odoo moodeli kitulugu molo doloso niyo gooleedalaiso. ²⁴ Esino Odoó Holo amapoo kitulugu olo te-neeso, mi toowa hamapoo to-

kenee goo hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso," doloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, "No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di," diso. ²⁵ Diayo balaga molome odoo su kakawa poogoo hogabuloso, o kida toloso o mosopoo dulone Godee mapoo goomoga poudomo diso. ²⁶ Diayo odoo su kakawa poogoo toboloso di ogoloso diya howoogadooso, osoloso Godee mapoo goomoga poudooso. Osoloso diayo obulone egeesee takaso, "Iba epei goo toowa mudu opusomo di egeiso," diso.

*Yesuye Libai idoo goo
(Matiyu 9:9-13, Maka
2:13-17)*

²⁷ Goo hagee koodobuloso hamamee, Yesu moso kulduga peegoo gadiso. Esemé yayo dulone egeino, tekisi molee misigeli odoo Libai tekisi molee misigeli moso kulodu badoboome egeiso. Esemé yimapoo egeesee takaso, "Ama hamamee sibe," diso. ²⁸ Esemé Libaiye bi susuga omapoo poogoloso Yesuye di hamamee diso.

²⁹ Esemé Yesuye Libai yo idoo goo omaga Libaiye o mosopoo nei toowa siso. Esemé tekisi molee misigeli odoo bei sabolo osoloso odoo abo sabolo Yesubolo nei nameleeso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone

Yesu o hamamee dili odo mapoo egeesee woosaso, “Niyo kaseega tekisi molee misigeli odo sabolo osoloso goo tokenee teli odo sabolo nei nologolone ka dabala?” diso.

³¹ Esem e Yesu ye nei dimapoo egeesee takaso, “Odo paiye mauwe mele-senee neli odo mapoo dileime. Esino odo paiye ee melesenee neli odo mapoo dileiso. ³² Ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odo doloso gweli odo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odo doloso gooleedoo odo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

Nei tei doloso badalai goo (Matiyu 9:14-17, Maka 2:18-22)

³³ Esem e odo aboso Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeyo hamamee dili odo oso howo gisilone nei tei doloso debeliso. Osoloso Pelisi dia hamamee dili odo sabolo egeseliso. Esino bei kasee maga nee hamamee dili odo oso beame susuga nei sabolo howo sabolo ka nalagamalala?” diso.

³⁴ Esem e Yesu ye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo sobo hulei beame omapoo yo o odo abo sabolo osee doga, diba nei nelega dabalaisomo? Haye! Di-ayo sobo hulei odo sabolo hodobo dobolone goomoga sabolo nei nalaiso. ³⁵ Esino beame heeso odo hagee dimaga peegoo ido duga, nei

nelega tei doloso dabalaiso,” diso.

³⁶ Esem e Yesu ye dimapoo dio masi hee hagee takaso, “Edebeeyo o sedi dia koodoloso sedi nabe mapoo opodoloso koo duseli. Egeesega o sedi dia tokenee palaiso. Osoloso sedi dia koodoloso sedi nape mapoo opodoloso dusa ee sedi nabe sabolo tebileime. ³⁷ Osoloso see edebeeyo wain i dia ka tolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seli. Bei, wain i dia oso kitulugu oso ka tolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee peegoo sologo bigileiso. Osoloso ka tolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. ³⁸ Esiga wain i dia ee medee ka tolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. ³⁹ Esiga edebeeyo wain i nape naga, yo see wain i dia nalai koo goomegeli. Bei, yayo egeesee takalaiso, ‘Wain i nape ono diya hadali,’ dalaiso.”

6

Yu odooso hasali beame (Matiyu 12:1-8, Maka 2:23-28)

¹ Yu odooso hasali beame heeso, Yesu o hamamee dili odo sabolo witi wo segei ma kuloduga diadagameleeso. Osoloso o hamamee dili odo oso witi wo ko ee gooloogaloso kolo soosoo poloso ko kulodu melee ono nalagamo diadeeso. ² Esem e Pelisi odo abo oso goo hagee ogoloso dimapoo egeesee

takaso, “Niba bei kasee maga ibada hasali beeame mapoo witi wo ka gwayo? Niyo ibada tei gababuo,” diso.

³ Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Deibidiye o odoo sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadilesi tei wo toloso o odoo sabolo neso. Esino tei wo hagee Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso,” diso. ⁵ Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Odoos Holo ayo nibada hasali beeame ee ayo wiligi doloso badoso,” diso.

Yesuye odoo dee deedee seeseegedoo poogoo tekepo moodoo

⁶ See Yu odooso hasali beeame hee mapoo, Yesu Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu gapeleso odoo mapoo eligimeleso. Moso ee ma kulodu odoo dee deedee seeseegedoo poogoo badebeiso. ⁷ Esino tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso Yesu tokenee odoo dalame, Yesuwo goo ee medee balagamo silesibiso. Egeeseelone Yesuye dia hasali beeame mapoo odoo dee deedee seeseegedoo poogoo tekepo moodabeleso hologolone debeiso. ⁸ Esino diayo goo goolee melee Yesuye ogoloso gooleedoloso, dee seeseegedoo poogoo odoo mapoo

egeesee takaso, “No toboloso woola hamapoo sibilesi tebee,” diso. Esemee dee seeseegedoo poogoo odoo oso woola dilesi tabaso.

⁹ Osoloso Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo mapoo egeesee takaso, “Ibada tei goo oso ibada hasali beeame mapoo ogoosoo takoosomo? Beeame omapoo goo tekepo talai ee tekepowa? O, goo tokenee talai ee tekepowa? Osoloso tei goo oso imapoo ibada hasali beeame omapoo odoo gie badeli pidilei goo ee takoosomo? O, odoo gie badeli wooloomalai goo ee takoosomo?” diso.

¹⁰ Yesuye dimapoo egeesee takoloso, see dimapoo bolone odoo dee seeseegedoo poogoo mapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esemee odoo dee seeseegedoo poogoo oso o dee hoodo deme o dee see tekepo paso. ¹¹ Esemee Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso diya komonogolone dieso nediliyo dima kulodu Yesu toloso kasee woolaisomo, doloso to mouso.

Yesuye diye di odoo 12 gili-madoo goo

(Matiyu 10:1-4, Maka 3:13-19)

¹² Beeame domo mapoo Yesu mubi ma dokodoo peleso gesi hedebe omapoo Godee mapoo takemeleso. ¹³ Esemee mi hadobume Yesu yima hamamee deedeemo

silesibili odoo susuga gili-madooso. Osoloso dima kulodu odoo 12 ono toloso, dimapoo diye di hu teneeso. Yesuye gilimadoo 12 odoo dia hu hagooso. ¹⁴ Saimon (odoo hagee Yesuye o hu hee Pita hediso), osoloso Saimonowo omolo Endulu sabolo, osoloso Yemes, osoloso Yonee, osoloso Batolome, ¹⁵ osoloso Metiyu, osoloso Tomas, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Loum gamalee odoo mapoo ha teli odoo Saimon, ¹⁶ osoloso Yemeseeyo owolo Yudas, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasooso).

Yesuye odoo eligilone odoo susuga tekepo moodoo (Matiyu 4:23-25)

¹⁷ Yesuye o hamamee dili odoo 12 sabolo mubi dokodooga meilesa kubo mapoo debeiso. Diba omapoo meilesa dobolone egeino, Yesu o hamamee dili odoo susuga sabolo, osoloso odoo abo susuga Yudiya maga osoloso Yolusalem maga osoloso abei toowa palaga debeli Taya mi sabolo Saidon mi sabolo amaga sibilesa doboome egeiso. ¹⁸ Diayo Godeeyo to Yesuye taka ee dulame sibadeeso. Osoloso paiye dimapoo melee tekepo palame sibadeeso. Egeesee ma kulodu Yesuye odoo ma kulodu bo holoso dala teneemelee ee dimaga peegoo hasisobuguso. ¹⁹ Odoo

susuga oso Yesuwo kolo sigilame goomogaso. Bei, diayo egeino kitulugu Yesu maga simi oso odoo susuga tekepo moodooga neme.

Niba goomege (Matiyu 5:1-12)

²⁰ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo bolone egeesee takaso, “Bi mauwe odoo niba goomege. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli ee ma kulodu niba gasibileiso. ²¹ Odoo epedee hodia hagee do, niba goomege. Bei, hamamee niba nei nameleso diya edigileiso.

Osoloso goohele sabolo egee pupusuga molo, niba goomege.

Bei, niyo goomogalai beeamer ee nimapoo tenelaiso.

²² Odoo Holo mo goo maga edebeeyo niba heigoga, niba goomege, osoloso diayo niba tokenee odoo doloso gowoolone managa niba goomege.

²³ Esiga domo omapoo goomoga toowa sabolo debi. Bei, Kei mi ma dokodoo niyo talai nei ee nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga niyo medee goolee, nimapoo dala teneli odoo egee bia dia amawe dio oso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo mapoo dala hedebe hageesee masi tenemeleso.”

Niba obeeyamo!

24 “Eeye-ee! Bi bei odoo niba obeeyamo!

Bei, niso goomoga goo olo tooso.

25 Eeye-ee! Niba epedee nei naloso oduguloso egee do odoo, niba obeeyamo!

Bei, hamamee nimapoo hodia goo toowa oso sibileiso.

Eeye-ee! Yiligeli odoo niba obeeyamo!

Bei, hamamee niba goohele goo sabolo dobolone pupusiga malaiso.

26 Eeye-ee! Odoo susuga oso niba tekepona deli odoo niba obeeyamo!

Bei, nimapoo tekepona deli odoo egee bia dia amawe dio oso game-nee godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo onosee diba tekepo odoo dee takaga meleeso.”

Nimapoo ha teli odoo mapoo sooloo dele

(Matiyu 5:38-48; 7:12)

27 “Mo to duli odoo, ayo nimapoo ka taka, odoo nimapoo ha teli mapoo sooloo dele osoloso niba hegili odoo mapoo goo tekepo moodee. 28 Nimapoo duwa takeli odoo dimapoo goo tekepo tolone dimapoo goomoga tenee. Osoloso nimapoo dala teneli odoo diba halo dokodoo takee.

29 Osoloso odoo heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodia mapoo kobugulame heligimagalai tekepo. Osoloso odoo

heeso nee kekeisoo sedi tadoduga, see yimapoo nee sedidee tenee. 30 Osoloso odoo heeso namapoo bi howaga yimapoo wulo tenee. Osoloso odoo heeso nee bi toloso toduga nayo nei yimaga see peedee dalame na takee. 31 Esiga edebeeyo nimapoo ogoo goo moodoolame ka goolee-somo, nei niyo dimapoo goo hedebe egesi masi moodoolai tekepo.

32 Niyo hedebe niba sooloo deli odoo mapoo sooloo dolone doga, odoo aboso niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo oso diba sooloo deli odoo mapoo nei diayo sooloo deliso. 33 Osoloso niyo hedebe nimapoo goo tekepo moodeli odoo mapoo tekepo moodooga, edebeeyo niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo diba nosee egeesee seliso. 34 Niyo teneega nei tobuloso teneli odoo hedebe mapoo bi ka tenee domologa, edebeeyo niba tekepo odoo dalaisomo? Haye. Bei, tokenee teli odoo diba nosee egeesee seliso. Diayo nei talai ee goolone dia bi odoo abo mapoo tenee deliso.

35 Esino niba nimapoo ha teli odoo mapoo sooloo dolone ka debee. Osoloso dimapoo goo tekepo moodee. Osoloso dimapoo bi wulo wulayo tonoloso see nei talai doloso na goolee. Niyo goo hageesi tolone doga, niba nei toowa talaiso. Osoloso niba dokodoo badeli Godeeyo

owolo dalaiso. Bei, Godeeye yimapoo goomoga to koo takeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo mapoo goo tekepo tonolone ka badoso. ³⁶ Nibada ama Godee yo emegei sooloo dolone badoso. Esiga niba nosee emegei sooloo dolone ka debee.”

*Odoo heeyo goo tokenee
haga na goolee mele
(Matiyu 7:1-5)*

³⁷ “Nayo nee odoo heeyo goo ee goo mauwe na meedi, eseega nei nee goo meedileime. Osoloso nee odoo ee tokenee odoo dee na takee, eseega nei no tokenee odoo dalaimo. Osoloso nee odoo oso namapoo goo tokenee toga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi. Nayo egeesee seega nei nee goo tokenee onosee boobado bigileiso. ³⁸ Esiga nayo wulo tenemologa, no nei talaiso. Nayo odoo abo mapoo tenemologa, nei Godeeye namapoo toowa tenelaiso. Esiga Godeeye namapoo tenee goo hagooso bei molone abo peegoo misigedibileiso. Nayo bi kasee nee odoo mapoo ka teneesomo, nei Godeeye nei tebia egesi namapoo tenelaiso,” diso.

³⁹ Osoloso Yesuye see dio masi egeesee takaso, “Odoo howo si oso o odoo hee howo si ido dilei tekepowa? Haye. Bei, o bakadio wulo mapoo tigidibigileiso. ⁴⁰ Esiga holaiso goo goolee gie tomolo oso o eligili odoo oso goolee-doo ee dagadileime. Haye.

Esino yo o eligili odoo oso holaiso medee kibiya eligiga, holaiso yayo gooleedoo goo ee o eligili odoo oso goolee-doo goo sabolo tebileiso.

⁴¹ Nayo kasee maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala?

⁴² Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egele poogoloso, see nayo nee odoo mapoo takolone, ‘No nee howo mapoo gelesi egee molo ayo tabigileiso,’ dee takooga, no goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo tabigilei tekepo. Osoloso nayo nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso ka tabigi.”

*Homokoko maga homo o
su ee goolee deliso
(Matiyu 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ “Esiga homo ko tekepo peli oso ko tokenee koo peli. Osoloso homo ko tokenee peli oso ko tekepo koo peli. Haye. ⁴⁴ Bei, homo susuga ee ko oso pa maga goolee deliso. Esiga pigi ko sabolo geleipi ko sabolo oso wulo homo hee mapoo ko koo peli. Haye.

⁴⁵ Esiga odoo tekepo oso o sooloo ma kulodu goo tekepo egee molo ee o maga maga woola yiligebigiliso. Osoloso odoo tokenee oso o sooloo ma kuloduga goo tokenee ee woola yiligebigiliso. Esiga oogoo goo oso odoo sooloo

ma kulodu bei mologa, o maga maga goo egeesee takamalaiso.”

Odoo bakadio oso moso tegei

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ “Niyoo kasee maga amapoo ‘Lodee, Lodee,’ dolone dobolone hee nei ayo taka goo ee telega ka poogoosomo? ⁴⁷ Odoo agayo amapoo sibilesos mo to duloso mesimo siloga, yo egeesee badalaiso. ⁴⁸ Yo edebeeyo moso togolone mi nelegedi dooloso omou sooloso moso tegei egesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo weiso. Esino moso egee dabisile. Bei, moso medee kalawa tegeiga. ⁴⁹ Esino odoo agayo mo to duloso mesilega siloga, yo odoo heeso moso togolone omou mi nelegedi doolega, moso tegei egesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo woome kibilega saga goboloso guobuguso.”

7

Loum ha teli odoo gibadeli odoo oso tei too

(Matiyu 8:5-13)

¹ Yesu goo susuga odoo mapoo eligimelee koodobuloso see Kapeniyum mi mapoo diso. ² Kapeniyum mi mapoo Loum ha teli odoo gibadeli badebeiso. Esino domo omapoo yo o tou teli odoo hee paiye oso talai koola taba molome egeiso. Osoloso yayo o tou teli

odoo egee bia diya gweliso. ³ Esiga yayo Yesuye simi duloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo mapoo Yesu idilame diye diso, Yesuye sibilesos o tou teli odoo ee tekepo palame. ⁴ Osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa egee bia oso sibilesos Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Iba diya goomogo, nayo dilesos ha teli odoo gibadeli ee pidilei. ⁵ Bei, yayo ibada odoo halo ibada howo gisili moso tegeiso.” ⁶ Esemes Yesu to hagee duloso dibolo diso.

Yesu moso koola mapoo dimeleeno, ha teli gabadeli odoo oso o odoo abo diye neme, diayo sibilesos Yesu mapoo egeesee takaso, “Ha teli odoo gibadeli odoo oso namapoo to egeesee taka, nayo o moso mapoo dilei yo koo goomogogona. Bei, yo tokenee odooga, no o moso mapoo na sibiye. ⁷ Esiga yo see nayo bado mapoo sibilei koo goomogogona. Esino yo goomogogona nayo wulo no egee bado maga toso takeeyena o tou teli odoo ee tekepo palame. ⁸ Osoloso yayo see egeesee taka, yo odoo abo ma hemiduga tou tolone dia to mapoo mesiloso siliso. Osoloso yima hemi tou teli odoo abo dosogona. Esiga yayo dimapoo koo diye daga diliso. Osoloso yayo odoo hee mapoo no hamapoo sibeye daga sibiliso. Osoloso goo egee teye daga, yo see goo egee tobuloso teliso. Esiga yo

goo egeesee teliga nayo see wulo hamaga badolone toso takeeyena, o tou teli odoo ee weidilame.”

⁹ Esemé Yesúye ha teli odoo gibadeli odoo oso to taka duloso diya howoodooso. Osoloso odoo mooloogoodoo yima hamamee simi omapoo biditoboloso dimapoo bolone egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu odoo kibiya tei too odoo hee egesi egele,” diso. ¹⁰ Osoloso ha teli gibadeli odoo oso diye di odoo diayo see wedi dileso egeino, ha teli gibadeli odoo eyo tou teli odoo ee weidiloso badoboome egeiso.

Yesúye sobo bauwo owolo giso holo ta maga see hogabidi

¹¹ Osoloso beame abo olo poogoloso hamamee Yesu mi hee Neín mapoo diso. Esemé o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo abo susuga oso yo dodomo diso. ¹² Yesu dileso belee osulu miyopoo dumolome odoo aboso edebeeyo bia mi maga giso holo gie kauwa ta eyo su imadoloso sibadeeso. Giso holo ta hagee sobo bau heeyo owolo hedepe oso. Osoloso odoo susuga oso sobo bau sabolo sibadeeso. ¹³ Lodeeye sobo bau hagee ogoloso yo diya sooloo dolone yimapoo egeesee takaso, “Haga na pise,” diso.

¹⁴ Esemé Yesúye dileso giso holo ta eyo su magoo sa tegei homo su mapoo sigime,

odoo ta imadoloso diadee diba omapoo kookoodabaso. Esemé Yesúye giso holo ta yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, ayo namapoo takooso, no tebee!” diso. ¹⁵ Esemé giso holo yo hogabuloso badolone to kemeleeso. Esemé Yesúye giso holo yo owee mapoo ido diso.

¹⁶ Odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya dio dulone Godee mapoo goomoga goo poudo demeleeso. Egeeseelone diayo egeesee takaga meleeso, “Godee maga to toloso kokodo takomo sili kitulugu odoo oso imapoo peledabadoo. Osoloso Godeeye o odoo pidilame olo simidoo,” dee takaga meleeso. ¹⁷ Edebeeyo Yesúye goo moodoo ogoloso Yu odoowo mi Yudiya mi susuga mapoo osoloso mi abo koola omapoo opo-susumo diadeeso.

Yonee odoo howo sauwidili oso Yesuwo goo duloso woosa
(Matiyu 11:2-6)

¹⁸ Yonee o hamamee dili odoo oso Yesúye goo tomo silee ee Yonee mapoo takaso. Esemé Yoneeye goo hagee duloso o hamamee dili odoo bakadio oso dileso, Yesu mapoo hageesee woosalo egeye diso, ¹⁹ “No tei Keliso iyo hagee bamolo osomo? O, iyo odoo hee bamalaiyo?” diso.

²⁰ Esemé Yoneeyo hamamee dili odoo oso dileso, Yesu mapoo egeesee takaso, “Yonee odoo howo

sauwidili oso iba namapoo sibeye dolone egeesee taka, 'No tei Keliso iyo bamelee osomo? O, iyo see odoo hee bamalaiyo?' dee taka," diso.

²¹ Esino beame domo omapoo Yesuye odoo paigiga sabolo osoloso odoo bo holo paladee sabolo osoloso odoo howo siliga sabolo tekepo moodoomo sileeso. ²² Yayo egeeseemo silone Yonee o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Niba see wedi dileso Yonee mapoo niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo sabolo takee. Bei, odoo howo siliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo kido tigidiba sabolo see tekepo poloso silesiboso. Osoloso odoo kolo e bia sabolo tekepo poloso silesiboso. Osoloso odoo dulu tabaga nose tekepo poloso to taka dulugamo silesiboso. Osoloso odoo wedia sabolo hogooga buloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ²³ Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso," diso.

*Yesuye Yonee odoo
sauwidili eyo goo taka
(Matiyu 11:7-19)*

²⁴ Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi dime Yesuye odoo mapoo Yoneeyo goo ee takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, "Niba miwe poogoo mi mapoo ogoo goo agalame

ka diyo? Pooso siboga obuso dabisa ee agalame ka diyo? ²⁵ Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haye. Bei, dugo tekepo kalakali odoo ee wiligi odoo oso debeli moso tekepo mapoo debeli. ²⁶ Esino niba wulo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dileso egei odoo Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei yayo dagadiso. ²⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo, o goo ee takooso, 'Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso. Yayo nee eli hoodo magalame.'

²⁸ Esiga ayo nimapoo taka, odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye daga dileso badoso. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mapoo odoo wuluge oso Yonee daga dileso ka badoso," diso.

²⁹ Odoo susuga sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo abo sabolo to hagee dulo Godeeyo goo ee tekepo diso. Bei, diba nose Yoneeye howo sauwidigaso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Godeeye goomoga goo diayo ee talai gowoolone diba howo sauwidigelega poogooso.

³¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, "Epedee domo hamapoo egee do odoo ee odoo kasi masiyo?

³² Diba holaiso masi go domo mapoo dobolone emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeesee takagameliso,

‘Iyo goomoga kosaiya poume niba hebele, osoloso iyo goohele kosaiya poume niba pu-pusigele.’

³³ Niba odoo egesi masi doso. Bei, Yonee odoo howo sauwidili oso simi ee yo wo sabolo wain i sabolo namo sile. Esino niyo yo bo holo paladoo dee takeliso.

³⁴ Osoloso hamamee Odoo Holo anosee olo simiso. Ayo sibilesi wo sabolo wain i sabolo namo siloga, niyo a wo sabolo yugune sabolo dooboo nali odoo deliso. Osoloso niyo a tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo hedebe doloso ka badeli deliso. ³⁵ Esino odoo agayo Godeeye goo goolee tekepo gooleedoloso tomo suloga, yayo Godeeye goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso,” diso.

Tokenee teli sobo oso Yesuwo homo hapoo

³⁶ Beeame heeso Pelisi odoo Saimonye Yesu idoloso o moso mapoo nei nalame diso. Esemé Yesu Saimonowo moso mapoo nei nalame biaso. ³⁷ Mi omapoo goo tokenee teli sobo hee badebeiso. Esino yayo Yesuye Pelisi odoowo moso mapoo nei namelee goo ee duloso sisigageli i medee tekepo yoso moodoo

howogi mapoo salama-soloso tosimiso. ³⁸ Osoloso Yesuwo miligi maga gauwuloso pusulone o didawoso Yesuwo homo balagieso. Osoloso yayo see Yesuwo homo mapoo o wudu oso tolone adameleeso. Osoloso sisigageli i medee tekepo oso Yesuwo homo mapoo soomeleeso.

³⁹ Osoloso Pelisi odoo Saimonye goo hagee ogoloso egeesee goolee meleeso, “Odo hagee tei Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo oso diepi, soboso yo sige medee hoodo egeliyo. Bei, sobo hagee goo tokenee teli sobo,” diso.

⁴⁰ Esemé Yesuye Pelisi odoo mapoo egeesee takaso, “Saimon, ayo namapoo goo takalai, a goomogo,” diso.

Esemé Saimonye egeesee takaso, “Eligili odoo, takee,” diso.

⁴¹ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odo heeso odoo bakadio mapoo molee teneeso. Egeeseelone yayo odoo hee mapoo molee ko 500 tenelone, odoo hee mapoo hedebe molee ko 50 teneeso. ⁴² Esino hamamee odoo bakadio hagee bia dimapoo molee mauwe poogoome, nei o hedebe egesi yimapoo tenelega poogooso. Esemé bi eyo amameeye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, ‘Bige boobadobigi,’ diso. Esiga odoo bakadio hagee ma kulodu odoo hee kaso bi eyo ama diya ka gooleebuguba?” diso.

43 Esemé Saimonye nei yimapoo egeesee takaso, “A goolee, molee toowa too odoo oso ama diya goolee malaiso,” diso.

Esemé nei Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, “Nayo tei goo takoo,” diso.

44 Yesuye sobo mapoo bolone Saimon mapoo egeesee takaso, “No sobo hagee ege! Ayo nee moso mapoo sibume, nayo mo homo hapalame howo amapoo tenele. Esino sobo hagooso o didawoso mo homo hapoloso see o wuduso mo homo taso. 45 Osoloso ayo nee moso sibume nayo goomogolone a edele. Esino ayo nee moso mapoo simi domo omaga sobo hagooso mo homo mapoo adamelee koodobile. 46 Osoloso nayo olipi i oso mo wiligi mapoo soole. Esino sobo hagooso sisigageli i medee tekepo oso mo homo mapoo sooso.

47 Esiga ayo namapoo taka. Sobo hagee o goo tokenee susuga olo hapoloso boobado buguso. Esiga sobo hagooso a diya goolee goo ee weliga yiligebuguso. Esino odoo agayo ayo o goo tokenee pepooko hedebe hapoloso boobado buguga, yayo a goolee goo ee haga toowanee,” diso.

48 Osoloso Yesuye sobo omapoo egeesee takaso, “No nee goo tokenee susuga ee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

49 Esemé odoo abo yibolo hodobo dobolone nei

nalaga melee odoo oso goo hagee ogoloso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Odo hagee odoo ogumo? Yayo goo tokenee hapoloso kasee boobadobugu domo ka silosomo?” diso

50 Diayo egeesee takomolome Yesuye sobo yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too goo maga badoboso kookaiyo gie badeli nayo olo tooso. Esiga no goomoga sabolo di,” diso.

8

Sobo aboso Yesubolo di

1 Goo hagooso dileso koodobume, Yesuye to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligimo silone, mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibiso. Osoloso o hamamee dili odoo 12 yibolo hodobo sileeso. 2 Osoloso sobo paigiga Yesuye tekepo moodoo sabolo osoloso sobo bo holo paladee Yesuye tekepo moodoo oso Yesubolo sileeso. Sobo egee bia hagooso: Meli, o hu hee Magadalin. Yesuye sobo hageeyo kuloduga bo holo 7 peegoo hasisobuguso. 3 Osoloso sobo hee Helodeeyo moso bali odoo hee Kusayo osobo Yowana, osoloso Susana, osoloso sobo abo dibolo silesibiso. Sobo hagee bia oso Yesu sabolo osoloso o hamamee dili odoo sabolo dimapoo diayo dia molee oso diba pidimo silesibiso.

Godeeyo to mapoo tei too maga, hegi goo sabolo dala goo sabolo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso. ¹⁴ Osoloso odoo abo witi wo ko oso weti kawe kadee ma kulodu misigediba egesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso to ee teliso. Esino mi toowayo gie badeli goolee sabolo, osoloso bi bei doloso dabalai goo gweli sabolo, osoloso dibada su oso goomooga goo ee goolee sabolo diadolone dibada tei too tokenee peliso. Goo egeesee maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli. ¹⁵ Osoloso odoo abo witi wo ko mi tekepo mapoo misigediba egesi masi doso. Diayo dibada sooloo ma kuloduga tekepo goo gweli sabolo osoloso goomooga sabolo Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu medee tei teliso. Osoloso diayo o to kibiya kookoodoloso, dobolone homokoko masi diya peliso.”

*Mo to medee dui
(Maka 4:21-25)*

¹⁶ “Edebeeyo keme pouloso tolo oso koo gagali, osoloso mada koo mageli. Yo keme pouloso woola mapoo pou mageliso, edebeeyo moso kulodu gasibileso gadeebugu ee agalame. ¹⁷ Bei, goo susuga epedee mada egee molo, see hamamee odoo susuga oso agalame woola peledabalaiso. Osoloso odoo susuga

oso koo duli goo ee see odoo susuga oso dulame woola yiligebigileiso. ¹⁸ Mo to hagee niyo medee dui. Bei, to taka medee duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo tenelaiso. Esino edebeeyo eyo nediliyo yo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee yo gooleedoo doloso mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso,” diso.

*Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo
(Matiyu 12:46-50, Maka 3:31-35)*

¹⁹ Beame heeso Yesuwo owee sabolo omolo dio oso Yesu agalame sibadeeso. Esino odoo bei diya mooloogoodoloso ka doboome, diba Yesuye badebei mapoo hodu dilei tebile. ²⁰ Esemee odoo heeso diba ogoloso, Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo osoloso nomolo dio sabolo oso peegoo no agalame balagamoloso,” diso. ²¹ Esemee Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo nei egeesee takaso, “Edebeeyo Godeeye eligi goo ee duloso mesimo silesiboga, diba mo wee dio osoloso molo dio oso,” diso.

*Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka
(Matiyu 8:23-27, Maka 4:35-41)*

²² Beame heeso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. Esemee diba du mapoo bulumaloso

soowadeeso. ²³ Diba abei domopooga damolome, Yesu tila poogoomo tiaso. Esememe haga booloogelega i toowa sibume, abei omapoo howo ki toowa simiso. Esememe howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasoo oso diba dia du sabolo howomoo owulame siso.

²⁴ Esememe Yesu o hamamee dili odoososo dileso, Yesu tidilone egeesee takaso, "Wiligigi odoososo, iba howomoo owulolosowedilame see!" diso.

Esememe Yesu tiahogabulosotobudulone i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esememe i sabolo howo ki sabolo simi saga omapoo koodobiaso. ²⁵ Esememe Yesuye o hamamee dili odoososo dimapoo egeesee takaso, "Niyotei tookasomo?" diso.

Esememe Yesuwo hamamee dili odoososo goohagee ogolosohowooogadolosobugulone diesono egeesee takagameleeso, "Odoohagee odoosogumo? I sabolo howo ki sabolo o to dulosokoodobiaso," deetakagameleeso.

Yesuye odoososo bo holo pala ee tekepo moodoo

(Matiyu 8:28-34, Maka 5:1-20)

²⁶ Osolososo Yesu o hamamee dili odoososo sabolo Gelili mi maga abei dalososo Gelasa mi mapoo peledabaso. ²⁷ Yesu du maga widi pee mapoo pubalogolone egeino, odoososo bo holo pala oso yotugodalame sibume egeiso. Odoososo hagee daga hoogoo dobudu bododiwe silone

beeame susuga odoososo bi mapoo badeli. ²⁸⁻²⁹ Bei, bo holo oso kitulugu oso yimapoo toga edebeeयो ki tiso yo tialogoloso mageliso. Esino bo holoso kitulugu oso ki tiso tialogoloso magoo ee kookoobuguloso odoososo ee idolososo dobudu diliso. Esino odoososo hagoososo Yesu ogolososo miyomoo gasuwolososo gwa sabolo tiamolone toso neligidi yimapoo egeesee takaso, "Dokodoo badeli Godeeyo owolo Yesu, nayo amapoo ogoo goomoodoolame ka simiyo?" diso. Osolososo yayo Yesu mapoo howoolone see egeesee takaso, "Nayo amapoo dala na tenee," diso. Odoososo bo holo pala oso to hageesee taka. Bei, daga Yesuye bo holo odoososo ma kulodu egee bado mapoo takolone peegoo gasibeye, deetakeme ka taka.

³⁰ Esememe Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Nee hu ogumo?" diso.

Esememe yayo to nei egeesee takaso, "Ibada hu ee Bei," diso. Bei, bo holo susuga oso yima kulodososo. ³¹ Esememe bo holo odoososo ma kulodu debei oso egeesee takagameleeso, "Nayo iba Dou mi mapoo na seesee peegee," deetakaso.

³² Esememe beeame omapoo, esia ma dokodoo be hu susuga oso mooloogoo dolososo, mi nalagamo silesibiso. Esememe bo holo odoososo ma kulodu debei oso Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, "Iba be ma kulodu

galaga di dee takee,” diso. Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba be ma kulodu galaga dilei soowa!” diso. ³³ Esemé bo holo susuga oso odo ma kuloduga peegoo galaga dileso see be ma kulodu galaga diso. Esemé be susuga oso godobia maga kukolo meilesó, howomoo wediaso.

³⁴ Esemé be bali odo oso goo hagee ogoloso kukulo dileso dia mi mapoo osoloso mi pepooko abo mapoo goo egee takomo diso.

³⁵ Esemé odo susuga oso goo hagee duloso ee agalame sibadeeso. Diba sibilesó egeino, bo holo pala odo ee tekepo polosó Yesuwo homo beiyopoo badolone goo goolee tekepo tolosó dugo kaloso badoboome egeiso. Esemé diba diya ebigaso. ³⁶ Esemé Yesuye odo bo holo pala ee tekepo moodome egei odo oso diayo egei goo ee agalame sibadee odo dimapoo opo-

sususo. ³⁷ Esemé Gelasa mosobia odo susuga sabolo osoloso koola omapoo debeli odo susuga sabolo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hamaga saga peegoo di,” diso. Bei, diba Yesuye goo moodoo mapoo ogoloso diya obugume. Esemé Yesu dilame yo du mapoo dapagaso.

³⁸ Esemé odo bo holo pala Yesuye tekepo moodoo oso Yesubolo dilame goomogaso. Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, ³⁹ “Haye. No abolo na sibe. No

nee mi mapoo see wedi dileso Godeeye namapoo goo toowa moodoo goo ee oposisi,” diso. Esemé odo yo o mi mapoo see wedi dileso, Yesuye yo tekepo moodoo goo ee oposusumo sileeso.

Yesuye Yailaseeyo owolo ta ee see hogabilame tekepo moodoo sabolo osoloso sobo paiye tekepo moodoo goo

(Matiyu 9:18-26, Maka 5:21-43)

⁴⁰ Yesu see abei hodiokoo dalo sibume, yo bolone debei odo susuga oso yayo simi ogoloso diya goomogaso. ⁴¹ Esemé omapoo haga booloogelega odo hee, Yu odo dia howo gisili moso gibadeli odo

taba, Yailaseeye, sibilesó Yesuwo homo beiyopoo gawusoloso badolone Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “No mo mosopoo sibe! ⁴² Bei, mo sobo holo hedebe, o dugo 12, paiye oso olo talame soomoloso,” diso.

Esemé Yesuye Yailaseeyo mosopoo dumolome eli domopoo odo susuga oso yima hodu diya mooloogoo doloso dulone nei halagabugu nei halagabugu domo diadeeso.

⁴³ Osoloso odo mooloogoo doloso diadee ee ma kulodu sobo hee aso wooloomaloso badebei sabolo diso. Yo aso wooloomaloso badebei

ososee dugo 12 poogooso. Esino odo heeso yo tekepo moodolai tebile. ⁴⁴ Esino sobo hagooso Yesu dumolome, mada miligiyoopooga sibilesó Yesuwo dugo su mapoo sigeme,

aso woolooma oso sawo soomelee omapoo saga koodobiaso.

⁴⁵ Esemé Yesúye egeesee takaso, “Odoó agayo a ka sigoba?” diso.

Esino odoó susuga oso Yesú sigile doloso diya pulugume, Pitaye Yesú mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoó, odoó susuga oso nobolo hodobo dulone no ka sigo domo du,” diso.

⁴⁶ Esemé Yesúye nei egeesee takaso, “Haye. Egeesee sele. Odoó heeso a ka sigiwa. Esemé odoó weidilame moodeli kitulugu ama melee oso peegoo di mawo gooleedoso,” diso.

⁴⁷ Sobo hagooso goo moodoo ee mada magalai tebile doloso gooleedoloso kikiliga sabolo dileso, Yesúwo homo beiyopoo gasuwuloso badebeiso. Osoloso Yesúye sobo yo weidilame moodoo goo sabolo, osoloso yayo Yesú sige goo ee oposusume odoó susuga oso duso. ⁴⁸ Esemé Yesúye sobo yimapoo egeesee takaso, “Mo sobo holo, no tei too maga no olo tekepo paso, esiga no mesie sabolo di,” diso.

⁴⁹ Osoloso Yesúye sobo yimapoo to takomolome, odoó heeso Yailaseeyo moso abaga sibilesó, Yailas mapoo egeesee takaso, “Nee sobo holo olo ta moloso. Esiga nayo eligili odoó hamapoo wulo goo mauwe na ido sibe,” diso.

⁵⁰ Esino Yesúye goo hagee duloso Yailas mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te. Egeeseeega nee sobo holo ta egee molo see weidileiso,” diso.

⁵¹ Diba dileso mosopoo doboome, Yesúye dulone hedebe Pita, Yonee, Yemes, osoloso sobo holo eyo owee dio ama dio ono gilimadoloso, moso kulodu galagadiso. ⁵² Diba moso kulodu galagadilesó egeino, odoó susuga oso sobo holo ta ee halo pupusuga molome egeiso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Niba egee pupusuga molo epedee omapoo koodobie. Bei, sobo holo yo koo ta moloso. Esino yo wulo tia moloso,” diso.

⁵³ Esemé Yesúye egeesee taka duloso diba yiligaso. Bei, sobo holo oso ta diba olo egeiga. ⁵⁴ Esino Yesúye sobo holo ta eyo dee mapoo toloso yimapoo egeesee takaso, “Sobo holo, no tebee,” diso.

⁵⁵ Esemé sobo holo ta ee o gie badeli see wedi sibume, yo hogabuloso tabaso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Sobo holo mapoo nei tenee,” diso. ⁵⁶ Esino sobo holo eyo ama dio owee dio goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Niso egei goo hagee odoó abo mapoo na takee,” diso.

9

Yesúye o hamamee dili

odoo 12 diye di

(Matiyu 10:5-15, Maka 6:7-13)

1 Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso dimapoo kitulugu teneeso, diayo bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasisobugu domo silesibulone odoo paigiga sabolo tekepo moodoo dalame. 2 Osoloso yayo diba diye diso, diayo dileso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo eligimo silesibulone, odoo paigiga sabolo tekepo moodoo dalame. 3 Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, "Niyo dulone, susu, osoloso o, osoloso wo, osoloso molee, osoloso kali bi bakadio na todi, wulo hedebe todi. 4 Niba mi omapoo dileso peledobooga, omapoo edebeeyo niba o moso mapoo ido pologa, moso hedebe omapoo tia melee. Osoloso niyo mi omaga mi hee mapoo dulone, mi egee wulo poogoo du domo silesibe. 5 Osoloso niyo mi hee mapoo dileso edebeeyo niba o moso mapoo ido pelega poogooga, niba mi egee poogoo dulone, nee homo mapoo basago mologa omapoo tegene peegee, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame," diso. 6 Osoloso diba see diadeeso. Diba mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibulone, Godeeyo to tekepo takomo silesibiso. Osoloso odoo paigiga susuga

see tekepo moodoo domo silesibiso.

Helodeeye goo tiadoo

(Matiyu 14:1-12, Maka 6:14-29)

7 Yesuye moodoomo sili goo susuga ee Gelili mi ee bali odoo Helodee duso. Esemee goo hagee duloso yo diya goo tiadooso. Bei, odoo aboso Yesuwo goo mapoo egeesee takaso, "Yo Yonee odoo howo sauwidili ta maga see ka hogabiadoo," diso. 8 Osoloso odoo aboso egeesee takaso, "Yo Ilayadoo." Osoloso odoo aboso egeesee takaso, "Yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo," diso. 9 Esemee Helodeeye goo hagee duloso egeesee takaso, "Yonee ayo wooloomeye neme olo wooloomaso. Esino ayo goo toowa hagee dumolo ee agamo goo ee dumolosomo?" diso. Yo diya goo tiademe, yayo Yesu agalame diya goomogaso.

Yesuye odoo 5000 mapoo nei pi

(Matiyu 14:13-21, Maka 6:30-44, Yonee 6:1-14)

10 Yesuye diye di odoo 12 diba see wedige sibilesi, goo diayo moodoo sabolo osoloso goo diayo eligi susuga ee Yesu mapoo oposususo. Osoloso Yesuye diba gilimadoloso Betesaida mi mapoo dibosomo dalame diadeeso. 11 Esino odoo susuga oso goo hagee duloso diba nosee hamamee

diadeeso. Esemе diayo simi Yesuye ogoloso diba gili-madoloso dimapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligilone odoo paigiga sabolo weidilame tekepo moodoo demeleeso.

¹² Yesu yo egeeseemo sileeme, o hamamee dili odoo oso habe sibilesi yimapoo egeese takaso, "Odoosusuga hagee epedee diye dee, diba mosobia koola omapoo dileso dieso nei nalai sabolo moso tilei sabolo ee esilame. Bei, mi iyo hagee do mapoo nei iyo nalai sabolo moso iyo tilei sabolo mauwedoo," diso.

¹³ Esemе Yesuye dimapoo nei egeese takaso, "Niyo dimapoo nei tenee," diso.

Esemе diayo nei egeese takaso, "Odoosusuga hagee diya bei. Esino imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo di bakadio sabolo moloso. Esino nayo imapoo nei abo talame diye doloso ka takala?" diso. ¹⁴ Bei, beame omapoo mooloogoodoo ee ma kulodu gisowe hesiga ee 5000.

Esemе Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeese takaso, "Odoosusuga nei nalame odoo 50 egesisoo mooloogoodolo ka buluma, odoo 50 egesisoo mooloogoodolo ka buluma dee takee," diso. ¹⁵ Esemе odoo susuga olo nei nalame egeese bulumamo diso.

¹⁶ Osoloso wo si dee tiadoo sabolo di bakadio Yesuye toloso, Kei mi ma dokodoo bolone nei pidilame goomoga goo dokodoo

takaso. Osoloso yayo wo popeiloso di bakadio agisaloso, o hamamee dili odoo mapoo piso, see diayo odoo susuga mapoo pilame. Esemе diayo wo si popei sabolo di hwei sabolo odoo susuga mapoo piso. ¹⁷ Esemе odoo susuga nei ne oso diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dileso bou tegei mapoo soo 12 egesi metamagisaso.

Pitaye Yesuwo goo yilige-bugu

(Matiyu 16:13-19, Maka 8:27-29)

¹⁸ Beame heeso Yesu obusomo dokodoo takolone badoboome, o hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso. Esemе Yesuye dimapoo egeese takaso, "Edebeeyo a odoo ogu deliyo?" diso.

¹⁹ Esemе diayo nei Yesu mapoo egeese takaso, "Odoosusuga taka no Yonee odoo howo sawidili dee takeliso. Aboso taka no Ilaya deliso, osoloso odoo aboso taka no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo, dee takeliso."

²⁰ Esemе Yesuye nei dimapoo egeese takaso, "Esino nei niyo a odoo ogu deliyo?" diso.

Esemе Pitaye nei egeese takaso, "No Godeeye hudi magoo Kelisoso," diso.

²¹ Esemе see Yesuye nei o hamamee dili odoo dimapoo

egeesee takaso, “Niyo odo abo mapoo takolone a Keliso dee na takee,” diso.

Yesuye eyo talai goo ee taka

(Matiyu 16:21, Maka 8:31)

²² Osoloso see tobu Yesuye o hamamee dili odo dimapoo egeesee takaso, “Odo Holo, a dala toowa bei talaiso. Osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, tei moso wiligi odo tebisa sabolo, tei eligili odo sabolo oso a diya gowoolone pagalaiso. Osoloso edebeeyo a teli mapoo magalaiso. Esino beame bakadio midoo ma kulodu ta moloso beame hee mapoo see hogabileiso.”

Yesuye yayo di hamamee dilei goo ee eligi

(Matiyu 16:24-28, Maka 8:34-38)

²³ Yesuye see odo susuga mapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, beame susuga ma kulodu eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe.

²⁴ Osoloso odo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame seega, yo o gie badeli ee osugobalaiso. Esino odo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

²⁵ Esino odo agayo mipoo toowa hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga tomo siloso, hedebe gie badeli

goo ee telega dagaduga, yo see ogo goo talaisomo? Mauwe.

²⁶ Osoloso odo agayo abolo osoloso mo to mapoo gowooga, Odo Holo ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo, osoloso mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye oso toowa doloso debei omaga gadeebugu sabolo sibilesi nei diba gowoolaiso.

²⁷ Esiga ayo nimapoo ka taka. Nima kulodu odo abo olo doso, diba Godeeye wiligi doloso badalai beame oso simi ogoloso, hamamee wedileiso,” diso.

Yesu o su opusomo di

(Matiyu 17:1-8, Maka 9:2-8)

²⁸ Osoloso beame 8 egesi poogoloso, hamamee Yesuye dulone, Pita, Yonee, osoloso Yemes esee gilimadoloso mubi dokodoo dokodoo takalame palaso.

²⁹ Yesuye Godee mapoo dokodoo takomolome, o mudu opusomo doloso o dugo diya heliye poloso omaga poniso.

³⁰ Esemega haga booloogelaga, Ilaya dio Moses dio galaga sibilesi Yesubolo to kemeleeso.

³¹ Diayo Kei mi diya gadeebugu sabolo peledoboloso Yesuye Godeeyo to dodolone Yolusalem mapoo dileso talai goo ee opususoso.

³² Pita o odo abo sabolo tiesaloso hogoogabuloso keesee egeino, Yesu yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo

tobudulone odoo bakadio sabolo to kesamolome egeiso. ³³ Odoo bakadio oso Yesubolo to kesameleso dilame doboome, Pitaye medee goo goolega Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedebe di tegegelaio. Hee nee, hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo,” diso.

³⁴ Pita to osee komolome, koloboso sibilesa diba gidiseme, diya ebigaso. ³⁵ Osoloso kolobo maga toso egeesee taka, “Hagee mowolo, ayo hesia oso. Esiga o to medee dui!” diso. ³⁶ Kolobo ma kuloduga to taka koodobuloso, diayo Yesu obusomo tobudume egeiso. Pita diayo mubi ma dokodoo egei goo ee odoo abo mapoo saga takele.

Yesuye giso holo bo holo pala tekepo moodoo
(Matiyu 17:14-18, Maka 9:14-27)

³⁷ Diba beeame hee mapoo mubi maga kumoo meilesa doboome, odoo susuga oso Yesuye badebei mapoo saga sibadeeso. ³⁸ Esemee odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo hedebeso toso neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, ayo namapoo howaso, nayo mo giso holo agalame sibe. Bei, yo mo holo hedebege. ³⁹ Bei, bo holo oso yimapoo pologa, yo kikiliga sabolo homodobuloso gwa sabolo molone maga maga makawo tiidiliso. Bo holo oso yimapoo

dala tenemolome yo beeame susuga ma kulodu haga medee koo sili. ⁴⁰ Esino ayo nee hamamee dili odoo mapoo bo holo hagee peegoo hasisobigi deme, diayo peegoo hasisobigilei tebilena,” diso.

⁴¹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Niba tei too mauwe tokenee odoo. Niyo amapoo tei talame a beeame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Esino nowolo amapoo ido sibe,” diso.

⁴² Giso holo Yesu mapoo ido sibumolome, bo holo yimapoo pala oso kilikolone mi mapoo homodobiaso. Esemee Yesuye bo holo peegoo hasisobuguloso, yo tekepo poloso oma mapoo ido diso. ⁴³ Esemee odoo susuga oso Godeeye kitulugu goo ogoloso diya howoogadoo.

Odoo susuga oso Yesuye goo moodoo susuga ee osee goolone doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁴ “Odoo Holo, a ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Esiga niba ayo epedee goo hagee takoo na boobadee,” diso. ⁴⁵ Esino o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo eyo bei medee kibiya gooleedele poogooso. Bei, goo eyo bei ee dimaga mada magoloso meleeso. Esemee diayo see Yesu mapoo woosalai ebigaso.

Odoo agayo toowa doloso ka badalaiyo?

(Matiyu 18:1-5, Maka 9:33-37)

⁴⁶ Yesu o hamamee dili odoosoo oso dima kulodu odoosoo agayo toowa doloso ka badalaisomo, doloso dieso nediliyo toso agadigasoo. ⁴⁷ Esino Yesuye dibada goo goolee ogoloso holope idoloso yima koola mapoo sibilesoo tobudume, o hamamee dili odoosoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁸ “Odoosoo agayo holope hageesi masi mo hu maga yibolo badalame idoga, yayo a idoso. Osoloso odoosoo agayo a idoga, yayo mo Ma a diye di ee idoso. Esiga nima kulodu odoosoo agayo eyo nediliyo pepooko daga, yo see toowa doloso badalaisoo,” diso.

Edebeeyo namapoo ha telega badoga, yo nee odoosoo (Maka 9:38-40)

⁴⁹ Esemee Yoneeye egeesee takaso, “Wiligi odoosoo, iba odoosoo heeso bo holo ee nee hu sabolo odoosoo ma kuloduga peegoo hasisobugume egeeso. Esemee iyo yo hamaga takaso. Bei, yo ibada mooloogoodoo ma kulodu koo badeli,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo na hamaga takee. Bei, edebeeyo nimapoo ha telega badoga, yo nibada odoosoo,” diso.

Samaliya odoosoo Yesu gowe

⁵¹ Yesu yo Kei mi ma dokodoo ido palai beeamee ee olo koola tooboome, yo Yolusalem mapoo dilame goomogaso. ⁵² Esemee yayo odoosoo abo Samaliya mi ee ma kulodu mi pepooko hee

mapoo malalo diye diso, diayo dilesoo omapoo yayo tilei moso ee mopoodoo dalame. ⁵³ Esino mosobia oso Yesuye Yolusalem mapoo dileigo di goo ee duloso, diayo yo gowoolone yimapoo moso tenele. ⁵⁴ Esemee Yesu o hamamee dili odoosoo Yonee dio Yemes dio goo hagee duloso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, douso mosobia odoosoo hagee piligilame, iyo Kei mi ma dokodoo dou toose dee takalai, no goomogosoo?” diso. ⁵⁵ Esino Yesuye dimapoo biditoboloso tobudulone dimapoo diya takaso. ⁵⁶ Osoloso diba see mi hee mapoo diadeeso.

Yesu dadalai doloso to taka odoosoo (Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ Yesu o hamamee dili odoosoo sabolo eli maga diadaga molome, odoosoo hedebe oso sibilesoo Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo mi hee kamapoo dusoo, ayo no deede sileiso,” diso.

⁵⁸ Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Dobu so oso debeli mi ee moloso. Osoloso soso tieseli ou moloso. Esino Odoosoo Holo, ayo tieli moso mauwe,” diso.

⁵⁹ Esemee Yesuye see odoosoo hee mapoo egeesee takaso, “Nayo a deede sibe,” diso.

Esino odoosoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, nayo epedee amapoo beeamee tenee, ayo mo ma toga midoosolaiya,” diso.

⁶⁰ Esemee Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Dio maga odoosoo wedia oso dieso

nediliyo odoo wedia ee mi-doosodolone dabalai tekepo. Esino no sibilesa Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo takomo sile,” diso.

⁶¹ Eseme odoo heeso see egeesee takaso, “Lodee, a nama hamamee dadalai goomogo. Esino a epedee hamapoo mo soosoo dimapoo emegei di to takalame dia,” diso.

⁶² Eseme Yesuye see yimapoo nei egeesee takaso, “Odo agayo ama hamamee dodolone see wedi dilame hamamee bidi ogo domo duga, odoo egesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee halo tou talai tebile,” diso.

10

Yesuye odoo 72 diye di

¹ Goo hagooso dileso koodobume, Lodeeye odoo 72 hesigaso. Osoloso dima kulodu odoo bakadio too-boo bakadio too-boo doloso yayo dilei mosobia pepooko mapoo diba malalo diye diso. ² Egeesee lone yayo dimapoo egeesee takaso,

“Homolee ma kulodu bi susuga ee olo teeleegeeloso goolai ee moloso. Esino bi ee gooloogalai odoo ee haga beinee. Esiga homolee gibadeli odoo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu bi susuga teeleegee ee gooloogali odoo diye dalame.

³ Esiga niba di! Esino niba goolee sabolo di. Bei, ayo niba sipi be hu pe masi dobu so kamanali oso egee do

mi ma kulodu diye deeso. ⁴ Niba dulone molee sabolo, o sabolo, osoloso homo mapoo kali bi sabolo na tadi. Osoloso niba eli domopoo dulone, odoo abo tugudoloso dibolo to na ke.

⁵ Niyo mi hee mapoo dileso peledobooga, moso kamapoo gilimado polosomo, niyo daga moso mapoo egee do odoo mapoo emegei di to takolone, ‘Godeeyo mesie goo nibolo mele,’ dee takee.

⁶ Esiga mesie odoo oso moso ee ma kulodu daga, niyo emegei di to taka oso dibolo osee malaiso. Esino moso ee ma kulodu debeli odoo koo mesili daga, niyo emegei di to taka oso dibolo malaime. ⁷ Osoloso moso kasee nimapoo ka teneesomo, niba moso hedebe omapoo debee. Osoloso niba moso hedebe omapoo dobolone, diayo nimapoo nei teneega, nei ee nolone ka debee. Bei, tou teli odoo ee dia nei talai tebiliso. Esiga niba moso hee mapoo dobolone, moso hee mapoo na du dee.

⁸ Niba mi hee mapoo duga, mosobia odoo oso emegei dolone nei teneega, hedebe ee namelee. ⁹ Osoloso mi omapoo odoo paigiga tekepo moodoogolone dimapoo ‘Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima koola mapoo moloso,’ dee takee. ¹⁰⁻¹¹ Esino niba mi hee mapoo dileso peledobooga, mosobia oso niba gowoolone moso tenelega poogooga, niba diayo bia eli domopoo

dilesu, to kitulugu sabolo dia mi basago oso nibada homo mapoo obooga ee dia howo woola mapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. Osoloso niyo dimapoo egeesee takee, 'Niba medee goolee, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee koola hamapoo moloso.'¹² Esiga ayo nimapoo taka, mosobia kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadel-ega poogoo, nei Godeeye meedilei beame omapoo dala toowa diayo talai oso Sodom mosobia oso dala talai ee dagadileiso."

Yesuye tei tele poogoo mosobia odoo mapoo taka (Matiyu 11:20-24)

¹³ "Eeye-ee! Kolasin mosobia odoo osoloso Betesaida mosobia odoo sabolo. Dala toowa oso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoog-amo silee egesi masi Yu dele poogoo odoo mosobia Taya mapoo osoloso Saidon sabolo mapoo moodoog-amo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeli. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee megigaloso dosou holugaloso silesibili.¹⁴ Goo egeesee maga Godeeye goo meedilei beame mapoo dala toowa Kolasin mosobia sabolo osoloso Betesaida

mosobia oso talai oso Taya mosobia sabolo osoloso Saidon mosobia oso dala talai ee dagadileiso.¹⁵ Esino Kapeniyum mosobia odoo niba beame omapoo Kei mi ma dokodoo ido palaiso, doloso goolee sabolo dosomo? Haya, niba tolosu Dou mi mapoo toodalaiso.

¹⁶ Esiga odoo agayo nibada to duloso toga, yo mo to tolone ka seeso. Esino odoo agayo nibada to duloso niba diya gowooga, yo a gowoolone ka seeso. Esino odoo agayo a gowooga, yayo mo Ma a diye di ee gowoolone ka seeso," diso.

Odoo 72 oso see wedi simi

¹⁷ Yesuye odoo 72 diye di oso goomoga sabolo see wedi sibilesu egeesee takaso, "Lodee, iyo nee hu sabolo takomo sileeme, bo holo odoo ma kulodu debei oso ibada to duloso mesiloso peegoo galagadiso," diso.

¹⁸ Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, "Keiso saga egee ebedigebugu egesi masi Kei mi ma dokodooga Saiten miyomoo homodobume ayo egeiso.¹⁹ Esiga niba dui, niyo hebise sabolo homolobe sabolo mapoo dokodoo nibada homosu hamadabal-ame ayo nimapoo kitulugu olo teneeso. Esiga kitulugu oso Saitenso kitulugu ee dagadilesu moloso. Esiga bi heeso nimapoo dala tenelai mauwe.²⁰ Esino bo holo oso nibada to duloso mesiloso peegoo kukulo di goo mapoo haga na goomege. Esino nibada hu ee tei gie badeli

booka mapoo egee molo omaga goomege,” diso.

Yesuye Ama Godee mapoo goomoga tenee

(*Matiyu 11:25-27; 13:16-17*)

²¹ Yesu yo Dio Tei oso kitulugu maga goomoga sabolo badolone egeesee takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo, goo goolee toowa odo mapoo yiligebigile poogooso. Esino nayo goo goolee dele poogoo odo mapoo yiligebuguso. O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso.

²² Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odo heeso Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo Ma ka gooleedoo. Esiga odo ogu bia mapoo Owolo ayo Mayo goo ee yiligebigilame gooleega, odo egee bia oso Mayo goo ee diba gooleedalaiso,” diso

²³ Osoloso o hamamee dili odo mapoo biditoloso omapoo tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Niyo egeli goo susuga mapoo goomege. ²⁴ Bei, ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo daga hoogoo debei sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa daga debei oso niyo epedee hagee

ogo goo ee agalai doloso balagameleeso. Esino diayo egee. Osoloso diayo goo niyo epedee egee dumolo goo sabolo dulei doloso balagameleeso. Esino diba dule,” diso.

Samaliya odooso emegei di goo

²⁵ Beeame hee mapoo tei eligili odo heeso sibilesa Yesu tei ma susuga ee gooleedoloso badaba beleso egeesee takaso, “Eligili odo, a gie badeli talame ogo goo talaiyo?” diso.

²⁶ Yesuye to nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso kasee takoolo? Nayo hesigaloso kasee gweliyo?” diso.

²⁷ Odo oso to nei egeesee takaso, “Nee sooloo ma kulduga goolee sabolo, osoloso nee dio maga, osoloso nayo kitulugu sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo oso nee wiligi odo Godee diya goolee. Osoloso no nediliyo diya gweli egesi masi nee odo onosee diya egeesee goolone ka badebee,” diso.

²⁸ Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Nayo tei goo takoo. Esiga no goo egesi tolone badoga, goo oso no badoboso kookaiyo gie badeli talaiso,” diso.

²⁹ Esino odo yayo eyo nediliyo yo tekepo dolone egeesee takaso, “Esino mo odo gumo?” diso.

³⁰ Esemé Yesúye yimápoo oposusu hee hagee oposususo, “Ódoo hee Yó-lusalem maga Yeliko mapoo moumeleeso. Yó eli domopoo moumolome, mesia aboso yó woomele poogoloso eli domopoo magoloso o dugo yayo ka sabolo osoloso o bi susuga sabolo heli tolosodiadeeso. ³¹ Yó eli domopoo talame seemolome, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso eli hedebe omaga sibulone egeiso. Osoloso yayo sibulone egeino, odoo egee olo talame seemelee ogoloso peegooga bolidayaso. ³² Osoloso yima hamamee abaga tei moso tegei mapoo tou teli odoo, o bala Libai, yinosee sibulone egeino, odoo eli domopoo mi mapoo homodobuloso tiamolome, peegooga bolidayaso. ³³ Esino Samaliya odoo yinosee eli hedebe omaga sibulone egeino, odoo eli domopoo talame seemolome egeiso. Yayo odoo egee ogoloso yó diya sooloo dalaso. ³⁴ Esemé yó odoo oso tiamelee mapoo dileso o kolo kookoo mapoo olipi i sabolo wain i sabolo oso hoduloso dugoso tialoogooso. Osoloso yayo yó o be donki ma dokodoo tiedoloso, odoo soowo moso mapoo ido dileso yó bameleeso. ³⁵ Osoloso see beame hee mapoo Samaliya odoo oso odoo soowo moso gibadeli odoo mapoo molee ko bakadio yimápoo tenelone egeese takaso, ‘Ódoo hagee

nayo medee bamelee. Esino nayo odoo hagee bolone molee hagee hosudoloso, see nee molee oso pidimologa, ayo see wedi simi beame omapoo, nei o egesi ayo namapoo tenelaiso,’ diso.

³⁶ Osoloso Yesúye see egeese takaso, “Ódoo bakadio hedebe di hageeyo kulodu mesiaso wei eyo odoo tei ogumo?” diso.

³⁷ Esemé tei eligili odoo oso nei egeese takaso, “Ede-beeyo yó sooloo dolone yó pidi odoo ono tei o odoo oso,” diso.

Esemé Yesúye yimápoo egeese takaso, “Ó. Tei takoo. Esiga no dileso goo egesi tomo sile,” diso.

Meli dio Mata dio

³⁸ Yesú o hamamee dili odoo sabolo dulone, mi hee mapoo dileso peledabaso. Esemé mi omapoo badeli sobo hedebe Mataye o moso mapoo Yesú ido palaso.

³⁹ Esemé Matayo omolo Meliye sibilesó Yesúwo homo beiyopoo badolone o to dulone badebeiso. ⁴⁰ Beame omapoo Mataye moso kulodu Yesúwo mooloogoodoo odoo eyo wo silone, tou bei neme Yesú mapoo sibilesó egeese takaso, “Lodee, moloye nobolo badoga, ayo mobusomo tou ka toga, diya kwasio. Esiga yayo a pidilame nayo yó sibeye dee takee.” diso.

⁴¹ Esino Lodeeye egeese takaso, “Mata emegei, no tou susuga tomo silone goolone goo diya kodio. ⁴² Esino

tou susuga ee ma kulodu
 tou hedebe hagoonoo toowa
 ka moloso. Esino Meliye
 goo tekepo toowa olo tooso.
 Esiga odoo heeso goo egee
 yimaga peedee dalaime,”
 diso.

11

*Yesuye dokodoo takeli goo
 ee eligi*

(Matiyu 6:9-13; 7:7-11)

¹ Beeame heeso Yesu mi
 hee mapoo dileso dokodoo
 takamelee koodobume, o
 hamamee dili odoo heeso
 egeesee takaso, “Lodee,
 Yoneeye o hamamee dili
 odoo mapoo dokodoo takeli
 goo eligimo silee egesi masi
 nayo iba nosee dokodoo
 takeli goo ee eligi,” diso.

² Esemee Yesuye dimapoo
 egeesee takaso, “Niyo
 dokodoo takolone egeesee
 takee:

‘Ma, beeame susuga ma
 kulodu hedebe nee
 hu toowa doloso mele
 dee, odoo susuga oso
 dokodoo poudalame.

Esiga nayo wiligi doloso
 badeli goo oso sibilei
 iba goomogo.

³ Osoloso beeame susuga ma
 kulodu iyo nali bi ee
 imapoo tenemelee.

⁴ Osoloso ibada tokenee
 hapoloso boobado
 bigi.

Bei, iba nosee odoo
 susuga oso goo toke-
 nee susuga imapoo
 moodeli ee boobado
 bigiliso.

Osoloso iba goo tokenee
 mapoo na gidodi dee’,”
 diso.

⁵⁻⁶ Yesu dokodoo takeli goo
 hagee eligimeleso koodob-
 uloso dimapoo see egeesee
 takaso, “Niba to hee hagee
 goolee. Odoo soo heeso gesi
 domo mapoo nee mosopoo
 sibileiso. Esino nayo
 yimapoo nei siloso tenelai
 nei mauwe daga, mosobia
 ma kulodu nee odoo mapoo
 nei talame dileiso. No nee
 odoowo mosopoo dileso
 osulu mapoo kalamadilone
 egeesee takalaiso, ‘Mo odoo,
 odoo soo hee mo mosopoo
 simiga. Esino ayo yo pidilei
 nei mauwe. Esiga ayo
 namapoo nei talame ka siba,’
 dee.

⁷ Eseega nee odoo moso
 kulodu badebei oso egeesee
 takalaiso, ‘No see wedi di.
 Bei, a mo holo dio sabolo
 osulu kisiloso tiesamoloso.
 Esiga a toboloso namapoo
 nei tenelaime,’ dee.” ⁸ Esemee
 Yesuye see dimapoo egeesee
 takaso, “Esino ayo nimapoo
 taka, yayo no wulo emegei
 doloso bi tenelaime. Esino
 nayo kalamadilone osee
 howamologa, yayo toboloso
 namapoo bi tenelaiso.

⁹ Esiga ayo nimapoo taka,
 niba woose. Egeeseega
 nimapoo tenelaiso. Osoloso
 niba esie. Egeeseega niba
 agalaiso. Osoloso niba
 osulu mapoo kalamadi.
 Egeeseega osulu ee nimapoo
 yamagalaiso. ¹⁰ Bei, woosali
 odoo oso goo talaiso. Osoloso
 esieli odoo oso goo agalaiso.

Osoloso osulu mapoo kala-madili odoos mapoo osulu yamagalaiso.

¹¹ Esiga ma dio niba dui! Odoos agayo owoloye di nala poogoo daga, yimapoo daba teneliso? Haya. ¹² Osoloso yayo só ho nala poogoo daga, nayo yimapoo homolobe teneliso? Haya. ¹³ Niba tokenee odoos. Esino niba gooleedoos, nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai. Esiga iba gooleedoos, Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado oso yimapoo woosali odoos mapoo Dio Tei wulo tenemoloso,” diso.

Yesu dio Belsebul dio
(*Matiyu 12:22-30, Maka 3:20-27*)

¹⁴ Beeame heeso odoos hee badebeiso. Daga bo holo oso odoos eyo su ma kulodu palademe, to kelega poogoloso badebeiso. Esemé Yesuye odoos eyo su ma kulodu bo holo paladee peegoo habuguso. Osoloso bo holo oso odoos ma kuloduga peegoo gadime, to koo keli odoos yo see to keiso. Esemé odoos susuga oso goos hagee ogoloso diya howoogadoos. ¹⁵ Esino odoos aboso egeesee takagameleeso, “Yesu yo Belsebuleeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisobigili molodoo. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoos taba oso,” dee takagameleeso. ¹⁶ Esemé odoos aboso Yesuye kitulugu egee tomolo tei Godee maga simibeleso agalame yimapoo

egeesee takaso, “Nayo Kei mi ma dokodooga goos mudu opusomo di ee imapoo eligi,” diso.

¹⁷ Esino Yesuye diayo goos goolee olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoos oso domo puloso dieso nediliyo ha toga mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso domo puloso dieso nediliyo ha toga soosoo egee pododalaiso. ¹⁸ Esiga Saitenso o mooloogoodoo ma kulodu domo puloso dieso nediliyo ha toga, kaseega yayo wiligi doloso badeli goos oso osee ka malaiyo? Tokenee palaiso. Bei, niyo a Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisobugu deligo daga, ayo goos hagee nimapoo ka taka. ¹⁹ Esino ayo bo holo peegoo hasisobigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoos oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu ee kamapoo toowo? Esiga diayo takooga, niyo amapoo egee takoo goos ee tei goonee, dee takalaiso. ²⁰ Esino ayo Godeeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo silo daga, Godeeye wiligi doloso badeli goos ee nimapoo olo simiso.

²¹ Esiga kitulugili odoos oso tai sabolo tio sabolo toloso o moso gibadoga, o bi moso kulodu meli ee edebeeyo heli talaime. ²² Esino see

diya kitulugu odoo oso siboga, yayo moso gibadeli odoo wooloso o tai sabolo tio sabolo peedee dalaiso. Osoloso moso kulodu peleso o bi susuga toloso odoo abo mapoo pileiso.

²³ Esiga odoo agayo a dogolo tebelega poogooga, yo amapoo ha tomoloso. Osoloso odoo agayo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo ee Godee maga peegoo hasisobugu domoloso.”

Bo holo oso see wedi sibili goo

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ Esemme Yesuye egeesee takaso, “Esiga bo holo oso odoo maga peegoo gaduga, yo dileso miwe poogoo mi mapoo eyo badalai mi esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ‘A mawo daga badebei mapoo see wedi dia,’ dalaiso.

²⁵ Yo sibileso ogoga, moso gelesi kadoloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso.

²⁶ Osoloso yo see wedi dileso bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso moso omapoo dabalaiso. Egeeseega odoo hagee eyo daga badeli poogoloso see diya tokenee badalaiso.”

Odoo agayo goomoga sabolo ka dosomo?

²⁷ Yesuye goo hagee odoo mapoo takomolome, odoo mooloogoodoo ma kuloduga sobo heeso toso neligidi egeesee takaso, “No

soomagoloso too nedimo silee sobo omapoo Godeeye goomoga tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Haye, emegei. Goo egeesi koo moloso. Odoo agayo Godeeyo to duloso omapoo mesie sabolo siloga, odoo yimapoo Godeeye goomoga teneliso,” diso.

Edebeeyo goo opusomo di ee agalame goomoga (Matiyu 12:38-42)

²⁹ Edebeeyo Yesu mapoo sibileso mooloogoodeme, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo egee do odoo ee diya tokenee. Osoloso diba wulo goo opusomo di agalame amapoo takeliso. Esino ayo dimapoo goo opusomo di hee eligileime. Esino hedebe Yonayo goo ono dimapoo ka eligilei. ³⁰ Bei, Godeeye Yona mapoo moodoo goo oso Niniba odoo mapoo yayo tei Yona diye di goo ee eligiso. Esiga Odoo Holo amapoo goo peledabalai ee odoo epedee hagee do mapoo Godeeye tei a diye di goo ee eligileiso. ³¹ Osoloso goo meedilei beeamme mapoo Siba mi eyo wiligi taba sobo onosee nibolo goo meedi mapoo badolone nibada goo meedoloso, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, yayo eli sage abaga sibileso odoo toowa Solomonoye eligi goo ee dulame simiso. Esino ayo Solomonoo dagadileso ka badoso. Esino niyo mo to

dulei ka gowooso. ³² Esiga Niniba odoosoo oso goo meedi mapoo nibolo dobolone, nibada goo meedoloso, niba tokenee odoosoo dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo to sibume, diba dia goo tokenee mapoo miligi piaso. Esino Yona ayo dagadileso badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takomo sibume, niyo duloso nibada goo tokenee mapoo miligi pile.”

Ibada su mapoo howo oso gadeebugu ka moloso

(Matiyu 5:15; 6:22-23)

³³ “Edebeeyo keme poulooso mada koo mageeya. Osoloso tolooso koo geegeeya. Haye, keme poulooso woola mageeya edebeeyo moso kulodu gasiboga gadeebugu ee agalame. ³⁴ Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. Esino nee howo oso tokenee poga nee su susuga neliga malaiso. ³⁵ Esiga obeeyamo. Nee su mapoo gadeebugu egee molo medee hoodo ege. Bei, gadeebugu ee neliga molo malaiso. ³⁶ Esiga nee su ma kulodu gadeebugu toowa oso molone neliga hee me daga, nee su mapoo kemeso pouni masi gadeebugu malaiso.”

Yesuye Pelisi odoosoo sabolo osoloso tei eligili odoosoo dimapoo taka

(Matiyu 23:1-36, Maka 12:38-40)

³⁷ Yesu to takameleso koodobume, Pelisi odoosoo heeso o mosopoo nei nalame ido diso. Esemee Yesu yibolo dileso nei nalame biaso. ³⁸ Pelisi odoosoo oso Yesuye Yu odoosoo dia tei magoo ee dedelega poogoloso dee howo sauwilega nei ne ogoloso dio dulone diya gooleeso.

³⁹ Esemee Lodeeye yimapoo egeesee takaso, “Pelisi odoosoo niba wulo nibada kapu sabolo peleta sabolo hedebe kolo ee hapoolone hee kulodu hapelega pegeli niba egeesi masi doso. Bei, niyo nibada kolo ono hapeliso. Esino sooloo ma kulodu tokenee goo sabolo osoloso bi goomegeli goo oso ka moloso. ⁴⁰ Niba boobada odoosoo! Bei, Godeeye kolo sabolo osoloso kulodu sabolo moodooso. ⁴¹ Esiga nimapoo bi tebia mologa bi mauwe odoosoo pidi. Niyo egeesee seega niba tokenee goo mauwe malaiso.

⁴² Eeye-ee Pelisi odoosoo! Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi kobu sabolo bi pepuso abo sabolo medee molone 10 ma kulodu hedebe Godee mapoo tenee dolone nei tei ma hogugu ee ma kulodu goo toowa magoo ee telega pegeliso. Goo ee odoosoo mapoo goo tekepo moodeli sabolo osoloso Godee gweli goo sabolo oso. Esiga niyo Godee mapoo emegei di bi tenelone goo toowa bakadio hagee tobuloso moodee.

⁴³ Eeye-ee Pelisi odoosoo! Bei, edebeeyo niba agalame

howo gisili moso kulodu peleso odoo hu toowa too oso bili mapoo bilame goomegeliso. Osoloso eli domopoo edebeeyo nimapoo gasuwoloso emegei di to takooga, niba diya goomegeliso.

44 Eeye-ee Pelisi odoo! Niba odoo bi mada magoo masi moloso. Edebeeyo odoo bi egelega, dokodooga diliso. Niba egeesi masi moloso.”

45 Osoloso tei eligili odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo Pelisi odoo mapoo tokenee sisi oso ibolo hodobo tokenee ka susu,” diso.

46 Osoloso Yesuye see tei eligili odoo mapoo egeesee takaso, “Eeye-ee, tei eligili odoo! Bei, niyo tei eligi goo oso odoo mapoo hegi goo teneliso. Esino niyo diba pidilone hegi goo ee see niso koo teli.

47 Eeye-ee tei eligili odoo! Bei, niyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ta eyo bi mapoo moso pepooko medee tekepo tegeliso. Esino niba gooledeleyo, odoo egee bia namawe diayo pilugu oso?

48 Niyo namawe diayo goo moodoo tekepona doloso odoo dieso pilugu eyo bi ma dokodoo moso pepooko tegeliso. 49 Esiga Godeeye niyo goo moodoo olo hoodo ogoloso egeesee takaso, ‘Ayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo sabolo diye di odoo sabolo Isalael odoo mapoo diye dalaiso.

Esino diayo abo piligilone abono wulo dala tenelaiso,’ diso. 50-51 Osoloso mi bei mooloogoo omaga sibulone namawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo piligimo simiso. Egeeseelone diayo Eibolo maga wooloomalai bei mooloogooloso abaga simino Sekalaya wooloomaloso omapoo koodobiaso. Bei, diayo Sekalaya yo tei moso tegei ogo osoloso Godee mapoo gala wooloso sili dousulu ogo doloso domo omapoo wooloomaso. Esiga epedee hagee do odoo niyo namawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo pilugu eyo nei tokenee niyo talaiso. Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Bei, niyo namawe diowo tokenee eyo nei talaiso.

52 Eeye-ee tei eligili odoo! Bei, Godee gooleedalai osulu yeli ki bi niyo mada magoloso ka doso. Osoloso niyo edebeeyo osulu omaga gadiyaga, kisiloso see niso koo gadu domoloso.”

53-54 Yesuye Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo mapoo to takemeleso koodoboloso diba poogoloso diso. Esem diayo diya komonolone hamamee beeam abo mapoo Yesu mapoo woosali goo opusomo opusomo di woosameleeso. Bei, diayo goomoga Yesuye to nei taka ee ma kulodu Moseseeye tei magoo gababuoga, yo toloso goo meedilame.

12

*Yesuye goo bakadio gweli
odoo mapoo kokodo taka
(Matiyu 10:26-27)*

¹ Osoloso beame domo omapoo odoo susuga oso Yesu mapoo mooloo-goodolone diya kumugulone nei halagabugu nei halagabugu diso. Esemé Yesuye daga o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Pelisi odoo oso goo bakadio gweli goo ee wo habia egeesi masi moloso. Bei, wo giedege wo habia sabolo hamaga, wo giedege tokenee palaiso. ² Esiga goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ³ Osoloso niyo mada taka to ee see woola takooga duleiso. Osoloso niyo moso kulodu dulu mapoo mada taka see hamamee odoo susuga dulame moso omu ma dokodooga neligidi woola takalaiso.

*Godeebolo ebi
(Matiyu 10:28-31)*

⁴ Esiga emegei, ayo nimapoo taka. Odoo wulo su hagee wooloomali yobolo na ebi. Bei, yo hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomali yo tebile. ⁵ Esino ayo nimapoo taka. Niba hedebe Godeebolo obulone ka debee. Bei, odoo wooloomaloso dio Dou mi mapoo toodalai kitulugu yimapoo moloso. Esiga niba hedebe Godeebolo obulone ka debee. ⁶ Esiga niyo só

pepuso dee tiadoo molee ko ta oso teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye só pepuso hedebe koo boobado bigili. ⁷ Osoloso Godeeye nibada wudu susuga yo gooleedooso. Bei, wudu susuga egee yayo olo hesigaso. Esiga niba haga na ebi. Bei, Godeeyo howo woola só ee goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.”

Odoo howo woola Kelisowo goo yiligebigi

(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Esiga ayo nimapoo taka. Odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee woola yiligebuguga, nei Odoo Holo ayo Godeeyo momaiye eyo mudugiyo abaga tobudulone yo mo odoo dalaiso. ⁹ Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone amapoo tei tele poogoo goo ee woola yiligebuguga, nei ayo Godeeyo momaiye dia mudugiyo abaga tobudulone yo mo odoonee dalaiso. ¹⁰ Osoloso odoo agayo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino odoo agayo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o tokenee ee Godeeye hapalaime.

¹¹ Esiga edebeeyo niba howo gisili moso mapoo osoloso wiligi odoo taba eyo moso mapoo nibada goo meedilame ido pologa, niyo nei takalai ee haga na goolee. ¹² Bei, niyo omapoo peleso

tobudulone, to takalai ee Dio Tei oso nimapoo eligileiso.”

Yesuye bi bei odoowo goo oposusu

¹³ Odo moologooodoo ma kuloduga odo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odo, nayo mo ei mapoo takee, yayo ibada ama ta eyo bi gilibo toloso badolone bi susuga yayo egee bamolo puloso abo hodio amapoo tenelame,” diso.

¹⁴ Esemee Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Emegei, amapoo kitulugu mauwe, nee bakadio nimapoo nibada nama ta eyo bi domo puloso pilei,” diso.

¹⁵ Yesuye see odo omapoo debei mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Niba bi bei doloso badalai goo omapoo haga na goomege. Bei, bi bei doloso badalai goo oso tei gie badeli koo teneli,” diso.

¹⁶ Osoloso Yesu to hagee takoloso see dio masi hagee oposususo, “Bi bei odo o mi mapoo yayo nei howo segei oso nali bi diya palagaso. ¹⁷ Osoloso eyo nediliyo egeesee takaso, ‘Nei nali bi hagee malai amapoo moso hee mauwe. Esiga ayo ogo goo talaiyo?’ diso.

¹⁸ Esemee yayo egeesee takaso, ‘A mo nei nali bi mageli moso guobuguloso see moso toowa abo tege-laiso. Osoloso ayo nei nali bi sabolo bi abo sabolo moso ee ma kulodu malaiso. ¹⁹ Egeeseega amapoo bi tekepo bei oso dugo susuga ee ma kulodu osee ma

malaiso. Esiga a tou hee talai mauwe. Esino a goomoga sabolo wulo badolone, wo sabolo osoloso howo sabolo namalaiso,’ diso.

²⁰ Esemee Godeeye yimapoo egeesee takaso, ‘No boobada odoodo! Esiga epei gesi nee gie badeli ayo namaga peedee dalaiso. Osoloso nayo nee su pidilame bi maloso meli see odo agayo ka talaiyo?’ diso.”

²¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odo agayo mipoo hamapoo bi bei moologoo maloso badolone, nei Godeeyo howo woola goo toowa telega poogooga, goo hageesi oso yimapoo peledabalaiso,” diso.

Tei toloso dobolone haga na goolee

(Matiyu 6:25-34)

²² Yesuye see o hamamee dili odo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na goolee. ²³ Bei, nei nali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁴ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nei nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino Godeeye dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só

oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁵ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagilisomo? Haye. ²⁶ Goo pepooko hageesi moodolai nimapoo kitulugu medaga, niba see goo abo mapoo haga na goolee.

²⁷ Osoloso niba see doobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diayo dieso nediliyo pidilei tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoo toboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino doobudu meli palapalawa oso tekepo oso Solomonoye dugo kali tekepo ee dagadi. ²⁸ Esiga doobudu meli palapalawa tekepo oso epei gasibilesa moloso, see beeamer hee mapoo woseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Niba tei too kibile odoo oso debei masi na debee. ²⁹ Esiga niba nei sabolo howo sabolo namalai mapoo haga na goolee. ³⁰ Bei, mi odoo oso bi egee talame diya gweliso. Esino nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³¹ Esino niba daga malalo diya esie, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee talame.

Niyo egeesee seega nei yayo bi niyo goomoga ee nimapoo tenelaiso.

³² Esiga niba haga na ebi. Bei, sipi be bali odoo oso o be medee bali egeesi masi, Godeeye niba medee egeesee bamoloso. Osoloso niba ebia sabolo na debee. Bei, Godeeye niba yibolo wiligi doloso badalame yayo goomoga sabolo niba olo hesiaso. ³³ Nibada bi odoo mapoo teneloso nei molee toloso bi mauwe odoo mapoo pi. Niyo egeesee seega, nei Kei mi ma dokodoo bi bei nibada hu sabolo malaiso. Bi bei ogoso Kei mi ma dokodoo mologa mauwe pagalaime. Bei, mi omapoo heli teli odoo oso sibilesa bi ee heli koo teli. Osoloso siso bi koo nali. ³⁴ Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

Odoo Holo oso sibilei goo mapoo mopoodoo doloso debee

(Matiyu 24:45-51)

³⁵ Esiga niba bi mopoodoo doloso goo mapoo dulone dobolone keme peyigaloso debee. ³⁶ Bei, tou teli odoo oso dia wiligi odoo ee sobo hu wo nalame di siboga, agalame bameli egeesi masi debee. Bei, yayo see wedi sibilesa osulu mapoo kalamadiga osulu saga yadalaiso. ³⁷ Tou teli odoo oso sibilei mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo simi ogoloso dimapoo goomogalaiso. Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo yayo o tou teli odoo ogoloso goomogolone,

diba bulume doloso dimapoo nei nali tenelaiso. ³⁸ Esiga wiligi odoos o sibilei, yo gesi domo sibumobelee o, kudi daga takooga sibumobelee, beame diba gooledele. Esino o tou teli odoos o yayo egee sibo mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo sibleso diba ogoloso dimapoo goomogalaiso. ³⁹ Esino niba goo hagee medee goolee. Edebeeyo heli teli odoos o mosopoo sibilei beame ee duloso badebei diepi, yo olo mopoodoo doloso bolone badolone, heli teli odoos o simi ogoloso yayo habigili. ⁴⁰ Esiga niba olo mopoodoo doloso dulone bolone ka debee. Bei, Odoos Holo ayo sibilei beame niba gooledele.”

⁴¹ Esem Pitaye egeese takaso, “Lodee, no dio masi hagee takoo wulo hedebe iyo dulame ka takala o, odoos susuga oso dulame ka takala?” diso.

⁴² Esem Lodeeye nei egeese takaso, “Goo mapoo mesimo silone tou tekepo teli bali odoos ogumo? Wiligi odoos oso odoos egeesi masi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoos susuga gibolone yayo dimapoo wo tenemalame. ⁴³ Osoloso wiligi odoos oso peegoo dileso badoboso see wedi sibleso ogoga o tou teli odoos oso o tou ee medee tekepo tolone badebei ogoloso yimapoo goomogalaiso. ⁴⁴ Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoos oso o tou teli odoos oso tou

medee tekepo tolone badebei ogoga, yayo see yimapoo o bi susuga ee bamelee dalaiso. ⁴⁵ Esino tou tokenee teli odoos oso o wiligi odoos saga sibilega poogooga eyo nediliyo egeese takalai malaiso, ‘Mo wiligi odoos saga koo sibo,’ doloso, emegei sobo sabolo giso sabolo tou teli odoos abo woomele poogoloso, wo sabolo yugune sabolo ee nolone halabolone badalaiso. ⁴⁶ Yo egeese badolone mopoodoo delega badebei mapoo, o wiligi odoos oso sibleso peledabalaiso. Egeeseega o wiligi odoos oso sibleso yo Godee mapoo odoos koo mesili sabolo badalame, yo diya woomeleso peegoo togobigileiso.

⁴⁷ Esiga tou teli odoos oso o wiligi odoos oso goomoga goo ee gooleedoloso tou ee telega poogoloso mopoodoo delega badoga, yo diya woolaiso. ⁴⁸ Esino tou teli odoos oso o wiligi odoos oso goomoga goo ee gooleedelega badolone goo ee telega badoga yo haga woolaime. Esiga Godeeye edebeeyo yo tou toowa talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou ee toowa tolone badalame. Osoloso Godeeye edebeeyo tou pepooko talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou pepooko ee tolone badalame.

Mesie goo mauwe, esino

domo pilei moloso
(*Matiyu 10:34-36*)

⁴⁹ Ayo odoo susuga domo puloso dou gigalagalame mi toowa mapoo ka simi. Esino dou oso paiya ee agalai a goomogo. ⁵⁰ Esino ayo dala talai beame olo siboso. Esiga amapoo goohele toowa oso moloso. Esino ayo dala ma kuloduga gaduga, goohele amapoo egee molo amapoo mauwe pagalaiso. ⁵¹ Esiga niyo goo goolee oso a mipoo hamapoo mesie goo tosimidoo dee gweliyo? Haye, domo pilei goo ee tosimi. ⁵² Esiga epedee domo hamaga dulone soosoo ma kulodu domo pimalaiso. ⁵³ Egeeseelone ama dio owolo giso holo dio domo pileiso. Osoloso owee dio owolo sobo holo dio domo pileiso. Osoloso gisowo owee dio osobo dio domo pileiso.”

Gooso peledabalai beame ee medee ogoloso gooleedalai
(*Matiyu 16:2-3*)

⁵⁴ Yesuye see odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba kei ma dokodoo ogoga hemiye mologa, niyo egeesee takeliso, ‘Epedee howo sibolodoo,’ deliso. Egeeseega howo tei sibiliso. ⁵⁵ Osoloso niba kei ma dokodoo ogoga kolobo me poogoloso kei dasege mologa, niyo egeesee takeliso, “Epei mi kibolodoo,’ deliso. Egeeseega mi kibiliso. ⁵⁶ Niba goo bakadio gweli odoo! Howo sibilei goo sabolo osoloso mi kibilei goo sabolo niba olo gooleedooso. Esino bei kasee

maga niba epedee hamapoo goo egee peledoboo ogoloso gooleedelega ka dabala?”

Namapoo goweli odoo sabolo mesie
(*Matiyu 5:25-26*)

⁵⁷ “Niba kasee maga nisono goo tekepo talai goo ee gooleedelega ka dabala? ⁵⁸ Esiga namapoo goweli odoo oso no goo meedilei mapoo ido duga, no saga eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo emegei dee. Esino nayo goo egeesee moodoolega poogooga, yayo no goo meedili odoo mapoo ido peleso nee goo meedileiso. Egeeseega see goo meedili odoo oso no neliga moso gibadeli odoo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosolaiso. ⁵⁹ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone, nayo peegoo dilei eli agalaime. Esino yayo molee hesia sabolo tobuloso nayo teneega, no peegoo dileiso.”

13

Niba nibada goo tokenee maga miligi pilega poogooga, niba wedileiso

¹ Beame omapoo odoo abo oso sibilesa Yesu mapoo Gelili odoo aboso Godee mapoo gala hu wooloso tenelone doboome, Paileteeye diba pilugu goo ee oposususo. ² Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo goo hagee ogoloso

kasee gooleesomo? Gelili odoo abo pilugu odoo hagee biaso Gelili odoo susuga ma kulodu hedebe diayo goo tokenee toowa tomo silesibume ka seeyo? ³ Haye, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeesee nose nimapoo peledabalaiso. ⁴ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Silowam mi mapoo moso egi doko tegei oso goboolone odoo 18 piluguso. Odoo 18 pilugu hagee biaso Yolusalem odoo ma kulodu hedebe diayo goo tokenee toowa tomo silesibume ka seeyo? ⁵ Haye, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeesee nose nimapoo peledabalaiso.”

⁶ Osoloso Yesuye dimapoo dio masi hee hagee takaso, “Odoo heeso geleipi ko segei ma kulodu pigi homo tabameleeso. Esino beeamee heeso segili odoo oso pigi ko goolame agalame simiso. Esino sibilesio egeino, pigi ko pelega molome egeiso. ⁷ Esemee yayo o homolee bali tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Dugo bakadio hedebe di ma kulodu a goomogaso, pigi homo hagooso ko poga nalame. Esino yo ko pele. Esiga heemagee. Yayo mo homolee ma kulodu molone mi tekepo ee namalai tekeponee,’ diso.

⁸ Esemee o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso, ‘Iba epedee dugo hedebe ma kulodu bolone, ayo medee mi nemalaiso. ⁹ Egeesee ma kulodu yayo ko poga, tekepo. Esino yayo ko pelega poogooga, omapoo iba homo su egee heemagalaiso,’ diso.”

Yesuye sobo gauwuloso sili tekepo moodoo

¹⁰ Yu odoowo hasali beeamee hee mapoo Yesuye dia howo gisili moso mapoo peleso eligimeleeso. ¹¹ Beeamee omapoo sobo hee dugo 18 ee ma kulodu badolone bo holoso o kulodu badoboome, yayo beeamee susuga ma kulodu gauwuloso siliso. ¹² Esino Yesuye yo ogoloso yo malalo hapoo sibe doloso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no beeamee susuga ma kulodu gauwuloso egee silo epedee hamapoo olo mauwe poogooso,” diso. ¹³ Egeesee takoloso Yesuye o deeso sobo ee sigeso. Esemee beeamee omapoo sobo gauwuloso sili ee see hoododoloso tekepo silame bei mooloogooloso Godee mapoo goomoga poudooso.

¹⁴ Esemee howo gisili moso wiligi odoo taba oso Yesuye diayo hasali beeamee mapoo sobo tekepo moodoo ogoloso diya komonolone odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Sadee hedebe ma kulodu beeamee 7 moloso. Esiga odoo susuga oso beeamee 6 ma kulodu tou talai tekepo. Esiga niyo beeamee 6 hama

kulodu odoo paiye susuga gilimado sibilesa tekepo moodolai tekepo. Esino niyo iyo hasali beame mapoo sibilesa goo egeesi moodolai tekeponee,” diso.

¹⁵ Esemé Lodeeye nei yimapoo egeese takaso, “Niba goo bakadio gweli odoo. Bei, niba susuga oso hasali beame mapoo bulumakau ebigi pidiga buguloso howo nalame hado diliso. ¹⁶ Esiga niyo iyo hasali beame mapoo nibada be hu pidiliso. Esino iyo hasali beame mapoo Eibalahameeyo eiye hagee tiso tia masi tiamolome pidibugu eege tekeponeeyo? Bei, Saitenso kitulugu oso sobo hagee dugo 18 ee ma kulodu tiso tialoso melee masi meleeso.”

¹⁷ Yesuye to hagee taka goo oso yimapoo kamanali odoo mapoo simili goo teneeso. Esino odoo abo oso Yesuye goo medee tekepo moodoogamo sili ogoloso diya goomogaso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo ee Yesuye dio masi eligi

(Matiyu 13:31-33, Maka 4:30-32)

¹⁸ Osoloso Yesuye see dimapoo egeese takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kaseeyo? Ayo ogoo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ¹⁹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo edebeeyo homokoko diya

pepooko tolosa o homolee mapoo segei egeesi masi moloso. Esiga homokoko pepooko oso peleso homo toowa poloso, dee bo moodooga, soso sibilesa omapoo ou tagagaliso.

²⁰ Ayo ogoo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ²¹ Ee egeesi masi. Soboso palawa wo silame, daga homolone palawa wo toowa ma kulodu yist pepooko kuko siliso. Egeeseega yist pepooko oso palawa wo ee diya kodiliso.”

Osulu pepooko

(Matiyu 7:13-14,21-23)

²² Yesuye Yolusalem mapoo dulone, mosobia pepooko abo eli domopooga dagamo dulone, Godeeyo to eligimo diso. ²³ Egeeseemo dumolome odoo heeso Yesu mapoo egeese woosaso, “Lodee, odoo wulo hedebe bakadio oso gie badeli ka talaiyo?” diso.

Esemé yayo nei yimapoo egeese takaso, ²⁴ “Niba osulu pepooko maga gadilame diya kitulugi. Bei, ayo nimapoo taka, odoo susuga oso osulu pepooko omaga gadilame diya kituluguleiso, esino diba omapoo gadilei tebileime. ²⁵ Bei, moso eyo amaye toboloso osulu kisileiso. Egeeseega niyo peegooga silesibulone osulu yamagalame osulu mapoo kalamadileiso. Egeeseelone egeese takalaso, “Wiligi

odoo, iba gasibileiya osulu yamagee,' dalaiso.

Esino yayo egeesee takalaiso, 'A niba gooleedele. Niba mi kamaga sibadeeyo?'

²⁶ Egeesega niyo nei egeesee takalaiso, 'Iba nobolo hodobo silesibulone wo sabolo howo sabolo namo siliso. Osoloso ibada mi mapoo nayo imapoo to tekepo eligimo siliso,' dalaiso.

²⁷ Esino yayo nimapoo see egeesee takalaiso, 'A niba gooleedele. Niba mi kamaga sibadeeyo? Niba ayo hagee bado mapoo na sibadee. Amaga peegoo diadee, niba goo tokenee tomo silesibili odoo,' dalaiso.

²⁸ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli mi maga peegoo poogooga, peegooga dobolone, Eibalaham dio Yekob dio osoloso Aisek dio osoloso Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo do ogoloso gooholone mei kumudoo sabolo dobolone pupusiga malaiso. ²⁹ Osoloso mipoo toowa hamapoo debeli mi susuga maga odoo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo wo nalame sibilesodabalaiso. ³⁰ Esiga odoo susuga eyo howo woola odoo hu toowa tolosopedee hagee do, ee see hamamee Godeeyo howo woola odoo wuluge masidabalaiso. Esino odoo susuga eyo howo woola odoo wuluge epedee hagee do, ee see hamamee Godeeyo howo

woola diba hu toowa tolosodabalaiso."

Yesuye Yolusalem goolee goo

(*Matiyu 23:37-39*)

³¹ Beeame omapoo Pelisi odoo aboso sibilesos Yesu mapoo egeesee takaso, "No mi hagee poogoloso see mi hee mapoo di. Bei, Helodeeye no wooloomalame ina," diso.

³² Esemenei Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba dilesodo bu so masi Helodee mapoo takee, 'A epei osoloso godigi mapoo bo holo paladee odoo sabolo osoloso odoo paigiga sabolo ee tekepo moodoolone badalaiso. Osoloso see beeamebakadio hedebe di mapoo a mo tou hosudalaiso,' dee takee.

³³ Tei taka, epei sabolo osoloso godigi sabolo osoloso beeamee hee sabolo mapoo mo tou ee osee tomo dileiso. Bei, edebeeyo Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo ee Yolusalem mi peegoo wooloomalai tekeponee.

³⁴ Yolusalem, Yolusalem, nayo kasee maga Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo piliguloso see Godeeye diye di odoo ee piligilame yoso ka enigeliyo? A beeamekasolo mapoo kolokoloso o pe medee gilimadoloso wili egeesee selame ayo nee holo gilimadosibilame goomegeliso. Esino no koo goomegeli. ³⁵ Esiga Yolusalem odoo, niba dui. Nibada tei moso ee mosoowe malaiso. Esiga ayo nimapoo

taka. Niyo a see agalaime. Esino beame oso siboga, niyo egeese takalaiso, ‘Odo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye yimapoo goomogoso,’ dalaiso. Beame omapoo niyo a see agalaiso.”

14

Yesuye Pelisi odoowo mosopoo di

¹ Yu odo diayo hasali beame heeso Yesu Pelisi odoowo wiligi odo taba eyo mosopoo peleso nei nalame badebeiso. Esem odo susuga oso Yesu mapoo medee hodu dileso yimapoo balagameleeso. ² Bei, moso ee ma kulodu odo hee paiye toowa oso toloso o su susuga tidodoloso molome egeiso. ³ Egeese ogoloso Yesuye Pelisi odo sabolo osoloso tei eligili odo dimapoo egeese takaso, “Iyo hasali beame mapoo odo tekepo moodolai ee ibada teiyo?” diso. ⁴ Esino diba to hee takele. Esem Yesuye odo ee o deeso sigime tekepo paso. Osoloso yo diye diso.

⁵ Osoloso yayo see Pelisi odo sabolo osoloso tei eligili odo sabolo mapoo egeese takaso, “Nima kulodu nibada holo hee, o, bulumakau egesi oso iyo hasali beame mapoo midoo ma kulodu todobuoga, yo peegoo tamagelega pagalaisomo? Haye. Niyo yo midoo ma kuloduga peegoo tamagalaiso,” diso.

⁶ Esem diayo Yesu mapoo nei takalai me poogooso.

Eyo nediliyo toowa dalai sabolo osoloso pepooko dalai goo sabolo

⁷ Yesu moso ee ma kulodu badolone egeino, odo susuga oso wo ne mapoo sibulone odo hu toowa too oso bili mapoo bulumalame diya goolee sabolo sibume egeiso. Esem Yesuye dio masi hagee dimapoo egeese takaso, ⁸ “Odo heeso namapoo takolone sobo hu wo ne mapoo sibeye daga, no sibilesi wo nalame saga dileso odo hu toowa too oso bili mapoo na bie. Bei, odo hu toowa too hee nama hamamee sibilei malaiso. ⁹ Egeeseega mosowo amaye namapoo egeese takalaiso, ‘Nayo egee bado mapoo odo toowa oso bie dee. Esiga no toboloso hamamee koo bilame di,’ dalaiso. Egeeseega no hamameede mapoo bilame diya simiye sabolo dileso bileiso. ¹⁰ Esino sobo hu wo nalame no sibeye daga, no sibilesi hamameede bie. Egeeseega mosowo amaye no hamameede mapoo badebei ogoloso no see malalo koodoo peleso bie dalaiso. Osoloso wo ne mapoo buluma odo oso goo hagee ogoloso no odo toowa dalaiso. ¹¹ Esiga odo agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odo agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei yo Godeeye toowa dalaiso.”

¹² Osoloso Yesuye see yo sibeye dee taka Pelisi odo

mapoo egeesee takaso, “No wo toowa nalame nee odo sabolo osoloso nemei dio sabolo osoloso nee soosoo sabolo osoloso nee bi bei odo sabolo na gilime. Bei, nayo diba gilimaga, nei diayo dibolo hodobo wo nalame no idileiso. Egeesega no nei hee talaime. ¹³ Esino no wo toowa nalame mopoodoo doloso wulo bi mauwe odo sabolo, osoloso kido todobia odo sabolo, osoloso su kakawa poogoo odo sabolo, osoloso howo si odo sabolo ee gilime. ¹⁴ Bei, nayo goo hageesi moodooga, Godeeye namapoo nei tenelaiso. Bei, diayo nei namapoo egeesi pidilei tebile. Esiga Godeeyo howo woola tekepo debeli odo oso wedia maga hogadilei beeamo omapoo Godeeye namapoo nei tenelaiso.”

Wo ne toowa eyo goo maga dio masi taka
(*Matiyu 22:1-10*)

¹⁵ Yesubolo hodobo wo nolone debei odo heeso to hagee duloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo peleso hodobo wo nalai odo diba diya goomagalaiso,” diso.

¹⁶ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odo heeso wo toowa nalame mopoodoo doloso odo susuga gilimaso.

¹⁷ Osoloso wo olo nalame o tou teli odo hee mapoo dileso yayo gilimadoo odo ee iyado sibe diso.

¹⁸ Esemee o tou teli odo oso diba gilimalame simi ogoloso diayo wo ne mapoo

sibilei gowoolone goo abo maga gamenee goo takaso. Egeesee odo heeso yimapoo egeesee takaso, ‘A mi neiso epedee too. Esiga a dileso mi egee agalaiso. Esiga nayo dileso nee wiligi odo mapoo takee, a wo ne mapoo sibileimego dee takee,’ diso.

¹⁹ Esemee see odo heeso egeesee takaso, ‘A bulumakau 10 neiso epedee too. Esiga bulumakau egee sabolo tou talai tebia beleso dibolo tou talame dileiso. Esiga nayo dileso nee wiligi odo mapoo takee, a wo ne mapoo sibileimego dee takee,’ diso.

²⁰ Osoloso see odo heeso egeesee takaso, ‘A sobo epedee hu. Esiga a wo ne mapoo sibileime,’ diso.

²¹ Odo susuga oso egeesee takageme, to todili odo oso see wedi dileso o wiligi odo mapoo odo susuga oso taka goo susuga ee yimapoo takaso. Esemee wo ne eyo wiligi odo taba oso diya komonolone see o tou teli odo mapoo egeesee takaso, ‘No saga dileso mosobia domopoo bi mauwe odo sabolo, osoloso kido todobia odo sabolo, osoloso su kakawa poogoo odo sabolo, osoloso howo si odo sabolo iyado sibe,’ diso.

²² Esemee o tou teli odo oso saga dileso odo iyado sibileo o wiligi odo mapoo egeesee takaso, ‘Wiligi odo, ayo odo abo olo iyado simiso. Esino debi pooba abo odo mauwe moloso,’ diso.

²³ Eseme wiligi odoo oso see o tou teli odoo mapoo egeese takaso, 'No see dileso odoo eli domopoo egee sile-sibo sabolo osoloso wadou moso mapoo debeli odoo ee hapoo sibilame to kitulugu sabolo takee, mo moso kulodu debi pooba ee edebeeyo tolo tebilame. ²⁴ Esiga ayo namapoo taka, wo ne hagee ma kulodu odoo daga ayo gilimome sibilei gowe odoo oso wo ayo mopoodoo doo nalaime,' diso."

Yesu dadalai goo ee kaseeyo?

(Matiyu 10:37-38)

²⁵ Odoo susuga oso Yesu dedeme, Yesuye dimapoo bidi toboloso tobudulone egeese takaso, ²⁶ "Odoo agayo ama sabolo, osoloso owee sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso owolo sabolo, osoloso o soosoo sabolo, osoloso o gie badeli sabolo mapoo diya goolone, nei a goolee pepooko daga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ²⁷ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso ayo di hamamee dedelega poogooga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile.

²⁸ Edebeeyo kulo moso tagalame gooleega, yo daga badolone yayo kulo moso tagalai molee tebia beleso agalame hesigileiso. ²⁹⁻³⁰ Bei, yo daga molee hesigilega tou bei mooloogooga, molee hosudoga, tou hoo malaime. Egeeseega odoo susuga

oso moso ee togodelega poogoo ogoloso manolone yiligilone egeese takalaiso, 'Odoo hagee moso tagalame bei mooloogooso. Esino hosudalai tebile,' dalaiso.

³¹ Dio masi hee hagooso. Mi bakadio oso ha talaiso. Egeese ma kulodu mosodei heeso odoo 10,000 gilimado sibileiso. Osoloso mosodei heeso odoo 20,000 gilimado sibileiso. Esino odoo 10,000 gilimadoo ha teli wiligi odoo taba oso daga medee badolone, odoo 20,000 mapoo ha talai tebia beleso goo ee goolone badalaiso.

³² Osoloso yayo o odoo sabolo odoo 20,000 mapoo ha talai ee koo tobuoga, yayo o odoo hee odoo 20,000 gilimado simi dia wiligi odoo taba mapoo to todi dalaiso, yibolo see mesilame. ³³ Esiga odoo agayo ama hamamee dadalame gooleega, yayo o bi susuga poogoloso a ka deede sibe.

³⁴ Solu ee bi tekepo. Esino solu hadali medaga, nayo solu ee see hadalame kasee moodoolaiyo? ³⁵ Esiga solu egee goo mauwe mologa, odoo susuga oso solu egee togobigileiso.

Odoo niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui."

15

Yesuye sipi be osugoba maga dio masi taka
(Matiyu 18:12-24)

¹ Tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso goo

tokenee teli odo sabolo Yesuwo to dulame sibilesi debeiso. ² Esino Pelisi odo sabolo osoloso tei eligili odo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone egeesee takagameleeso, “Odo ha-gooso tokenee teli odo ee gilimadoloso dibolo hodobo wo namo siliso,” diso.

³ Esemé Yesuwo dio masi hagee dimapoo takaso, ⁴ “Sipi be hu bali odo oso o sipi 100 bameleeso. Egeesee ma kulodu hedebe osugobooga, yayo ogo goo moodoolaisomo? Yayo go woolalowe poogoo mapoo o sipi be abo 99 omapoo hologooloso, see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ⁵⁻⁶ Yayo esiameloso ogoga, yo goomogolone sipi be ee mosopoo imado sibileiso. Osoloso o odo abo ee gilimadoloso egeesee takalaiso, ‘Mo sipi be osugoba epedee olo egeiso. Esiga niba sibilesi abolo goomoga poude,’ dalaiso. ⁷ Esiga ayo nimapoo taka, Kei mi mapoo odo 99 Godeeyo howo woola tekepo debeli dia goo mapoo goomoga goo oso osee moloso. Esino goo tokenee teli odo hedebe o goo tokenee maga miligi pialoso see Godee mapoo bididoobooga, Kei mi mapoo goomoga toowa oso malaiso.”

Yesuwo molee ko oso osugoba maga dio masi taka

⁸ “Beame hee mapoo sobo hee o molee ko 10 ma

kulodu hedebe osugobal-aiso. Eseega yo ogo goo moodoolaisomo? Yayo keme pudoloso esiamo silone, o moso kulodu goko oso kakabalaiso. ⁹ Osoloso yayo o molee ko osugoba ee ogoga, yayo o odo ee iyadoloso egeesee takalaiso, ‘Mo molee ko osugoba epedee olo egeiso. Esiga niba sibilesi abolo hodobo goomoga poude,’ dalaiso. ¹⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Goo tokenee teli odo hedebe o goo tokenee maga miligi pialoso see Godee mapoo bididoobooga, Godeeyo momaiye susuga Kei mi ma dokodoo egee do oso goomoga toowa poudileiso.”

Yesuwo holaisoso peegoo dobudo di maga dio masi taka

¹¹ Yesuwo see dio masi hee hagee odo mapoo egeesee oposususo, “Odo hee owolo giso holo bakadio debeiso. ¹² Esino beame heeso omoloye ama mapoo egeesee takaso, ‘No toga nee bi ayo talai malalo epedee amapoo tenee,’ diso. Esemé amaye owolo bakadio ee ma kulodu o bi abo puloso dimapoo piso.

¹³ Esemé omoloye beame abo poogoloso hamamee amameeye yimapoo bi pi ee toloso see odo abo mapoo neiso toloso see mi hee eli sage mapoo diso. Yo omapoo dileso tokenee goo ma kulodu badolone, o molee toowa hosudooso. ¹⁴ Yayo o molee toowa hosudooloso melee beame omapoo mi

kibiya oso mi omapoo hodia goo meleeso. Esemé yayo see gilibo holo masi badolone, hodia goo toowa egeliso. ¹⁵ Esiga yayo molee tou talame mosobia odoo hee mapoo dilesó peledabaso. Esemé mosodei odoo ogoso yo o go mapoo dilesó o be bamelee diso. ¹⁶ Esemé yo dilesó be hu nei nolone beso nali nei ee ogoloso nalame gweliso. Esino odoo heeso beyo nei sabolo osoloso nei abo sabolo yayo nalame koo tosibili.

¹⁷ Yayo egeesee badebei ma kulodu, beeame heeso yimapoo goo goolee tekepo oso sibume, yayo egeesee gooleeso, 'Mo mamó tou tolosó nei teli odoo susuga ee hodia sabolo koo debeli. Esino a hamapoo hodia sabolo badolone talame ka seeso. ¹⁸ Esiga a see wedi dilesó mo ma mapoo egeesee takalaiso: Ma, ayo Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. ¹⁹ A tokenee odoo. Esiga nayo see epedee amapoo mo holo dalai tekeponee. Esino tekepo, nayo a nee tou tolosó nei teli odoo hee dee takee,' diso. ²⁰ Osoloso yo amameeye badebei mi mapoo diso.

Esino yo eli sage abaga osee sibumolome, amaye ogoloso owolo diya sooloo dolone, yayo saga hoguo dilesó owolo mapoo booolomaloso adaso.

²¹ Esemé owoloye yimapoo egeesee takaso, 'Ma, a Godee mapoo osoloso namapoo goo

tokenee olo tooso. A tokenee odoo. Esiga nayo amapoo mo holo dalai tekeponee,' diso.

²² Esino amaye o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, 'Dugo tekepo sabolo osoloso homo bi sabolo osoloso dee sesa mapoo kali ki bi sabolo saga tosibilesó yimapoo kadige. ²³ Osoloso mo gala hu ma kulodu bulumakau be hu kauwa wooloso si. Osoloso hodobo wo nolone goomogalaiso. ²⁴ Bei, mo holo hagee olo tano, see epedee gie badoso. Osoloso olo dobudo diso, esino epedee ogoso,' diso. Esiga diayo hodobo wo nolone goomoga poudooso.

²⁵ Diba egeeseelone do-boome, emei o homolee ma kulodu tou temelesó sibulone, amayo moso kulodu odoo susuga goomogolone hopolone kosaiya pegigamolome duso. ²⁶ Esemé yayo o tou teli odoo hee idoloso yimapoo woosaso, 'Mo mamó moso ma kulodu ogoo goo tolo?' diso. ²⁷ Esemé o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso, 'Nomolo epei simiso. Esiga namaye owolo yo medee tekepo wedi simi ogoloso, goomogolone bulumakau be hu kauwa wooloso siloso wo toowa ka nalagamoloso,' diso.

²⁸ Esemé emei goo hagee duloso komonolone wo ne mapoo dile. Esemé amaye sibilesó o daga holo yo wo ne mapoo gadilame giso. ²⁹ Esino yayo ama mapoo egeesee takaso, 'Ayo dugo susuga ma kulodu nee tou

teli odoo masi silone nee to mapoo mesimo silone tou toowa temeleso. Esino nayo gout be hu pepooko wooloso amapoo takolone, nee odoo sabolo neye, dee takele. ³⁰ Esino nowolo hagooso nee bi sabolo nee molee sabolo tolosa domo sili sobo sabolo badolone hosudoloso sibume, nei nayo yimapoo goomogolone be kauwa wooloso wo toowa nolone ka dabala?’ diso.

³¹ Esino amaye owolo mapoo egeesee takaso, ‘Mo holo, nayo beame susuga abolo badebeiso. Esiga mo bi susuga ee nee. ³² Esino epei iba goomogolone tekepo. Bei, nomolo hagee olo tano, epedee yo see gie ka badoso. Osoloso yo osugobano, see epei yo ogoso,’ diso.”

16

Molee gibadeli odoo maga dio masi taka

¹ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Beame heeso bi bei odooso o molee gibadeli idoloso badebeiso. Egeesee ma kulodu bi bei odoo o molee gibadeli odoo oso o molee mada namelee goo ee yo duso. ² Osoloso yayo o molee gibadeli odoo ee idoloso yimapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo molee tokenee bameleena. Esiga no tekepo, nayo tou temelee goo susuga ee booka mapoo hoguguloso amapoo eligi. Bei, nayo see mo molee gibadalai tekeponee. Esiga no tou epedee pagalaiso,’ diso.

³ Esemee molee gibadeli odoo oso egeesee gooleeso, ‘Mo wiligi odoo oso mo tou ee olo peegoo magooso. Esiga a see ogoou tou toomoba? A nei howo segelame mi gabalai a kitulugu mauwe. Osoloso ayo odoo mapoo wulo hoowamo silei diya simileeyo. ⁴ Esino ayo mo tou poogooga, mo odooso a dia mosopoo ido palame, ayo goo talai epedee olo gooleedoso.’

⁵ Egeesee gooloso yayo o wiligi odoo mapoo bi wulayo temelee odoo ee gili-madooso. Osoloso daga odoo hee mapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo wiligi odoo mapoo bi wulayo too eyo nei tenel-ega ka pagala? Nei kasolowo?’ diso.

⁶ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, ‘Ayo mo dalamoo 100 mapoo olipi i keedoo ee nei tenele,’ diso.

Esemee molee gibadeli odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, ‘Wiligi odoo o booka hagooso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo dalamoo 100 mapoo olipi i keedeme hogugu ee tabuguloso, see dalamoo 50 mapoo olipi i keedoo ono too doloso hogigi,’ diso.

⁷ Osoloso molee gibadeli oso see odoo hee mapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo wiligi odoo mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka molo-somo? Nei kasolowo?’ diso.

Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, ‘Ayo mo

wogai 100 mapoo palawa wo soo too eyo nei tenele,' diso.

Eseme molee gibadeli odoosoo yimapoo nei egeesee takaso, 'Wiligi odoosoo booka hagooso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo wogai 100 mapoo palawa wo soo too hogugu ee tabuguloso, see wogai 80 mapoo palawa wo soo ono too doloso hogigi,' diso.

⁸ Esino o wiligi odoosoo oso goo hagee duloso o molee tokenee gibadeli odoosoo mapoo egeesee takaso, 'Nayo odoosoo abo pidi goo oso see hamamee no pidileiso,' diso."

Eseme Yesuye see egeesee takaso, "O, mi odoosoo oso eyo nediliyo goolone emegei dimaga pidili goo susuga ee medee gooleedoosoo. Esino Godeeyo odoosoo oso goo egeesee moodoolai kibiya gooleedele. ⁹ Esiga ayo nimapoo taka, niyo mipoo toowa hamapoo dobolone, nibada molee sabolo osoloso nibada bi sabolo oso emegei pidi osoloso emegei dolone ka debee. Niyo egeeseega nei bi egee mauwe poogooga, Godeeye niba Kei mi ma dokodoo kookaiyo molosoo osee malai mosoo omapoo ido palaisoo.

¹⁰ Esiga edebeeyo goo pepooko medee kibiya bamologa, yo see goo toowa balai tebileiso. Osoloso odoosoo agayo goo pepooko balai tebilega poogooga, yo goo toowa balai tebileime. ¹¹ Esiga niyo mi toowa eyo

bi medee belega poogooga, see niyo Kei mi eyo goo ee medee kasee balaisomo? ¹² Osoloso see niyo nee odoosoo bi medee belega poogooga, odoosoo agayo nee bidee ee no balame namapoo ka tenelaiyo?

¹³ Esiga edebeeyo wiligi odoosoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoosoo hee goomogolone hee gowoolaisoo. Egeeseelone yayo wiligi odoosoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga edebeeyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa tolosoo badalai goo mapoo mesilei tebile."

¹⁴ Eseme Pelisi odoosoo oso Yesuye to taka hagee duloso manolone yiligasoo. Bei, Pelisi odoosoo hagee bia molee diya goomegeli. ¹⁵ Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba wulo edebeeyo tekepo odoosoo dalame, odoosoo howo woola gamenee goo tekepo moodeliso. Esino ee ma kulodu Godeeye niyo goo goolee olo gooleedoosoo. Esiga edebeeyo nibada goo ogoloso tekepo deli ee nei Godeeye nibada goo ee diya tokenee deliso.

¹⁶ Godeeye tei magoo Moses mapoo tenee ee hogugu sabolo osoloso Godee maga to tolosoo kokodo takomo sili odoosoo oso to hogugu oso odoosoo abaga gilimado simino, Yoneeye badebei beeamoo omapoo peledabasoo. Osoloso

Yoneeyo beame poogoloso hamamee mapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odo mapoo takaso. Esiga edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilame diya ka kituluguso. ¹⁷ Esiga mipoo sabolo Kei mi sabolo oso me pagalai ee tebia. Esino Godeeye tei magoo hogugu ee ma kulodu hu pepuso hee peegoo pagalai tebile.

¹⁸ Esiga edebeeyo osobo poogoloso, see sobo hee huga, yo sobo egee heli toso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo huga, yo odo heeyo osobo ee peedee huso.”

Bi bei odo dio Lasales dio

¹⁹ “Beame heeso bi bei odo badebeiso. Yo beame susuga dugo kali bi tekepo kaloso badolone nei medee tekepo nolone badebeiso. ²⁰⁻²¹ Beame domo mapoo bi mauwe odo badebeiso, o hu Lasales. Yo o su susuga e buloso badebeiso. Esino yo beame susuga bi bei odoowo moso osulu miyopoo iboduloso badolone bi bei odo oso nei ne kokou mou ee nalame goomegeliso. Osoloso soso sibilesa o e mapoo pieliso.

²² Osoloso beame abo poogoloso hamamee bi mauwe odo Lasales taso. Esem Godeeyo momaiye oso yo todilesa Eibalahameeye badebei koola mapoo ibediso. Osoloso hamamee bi bei odo taso. Esem odo aboso o su midoosooso. ²³ Yo toloso abaga dino odo wedia oso debeli mi

mapoo dala ma kulodu badebeiso. Yo omapoo badolone, dokodoo egeino, Eibalaham eli sage badoboome ogoloso, yima koola mapoo Lasales badoboome egeiso. ²⁴ Esem yo ilone egeese takaso, ‘Ma Eibalaham, nayo a sooloo dele. Osoloso Lasales amapoo sibeye dee, yayo sibilesa o dee wolugu oso howomoo olugudoloso, mo i mapoo sigoga, kekebie palame. Bei, a dou hagee ma kulodu dala sabolo bado,’ diso.

²⁵ Esino Eibalahameeye nei egeese takaso, ‘Mo holo, no goolee. Nayo gie badebei beame omapoo bi medee tekepo ono temeleso. Esino Lasales yo bi mauwe gilibo holo masi badebeiso. Esiga epedee Lasaleseye hamapoo goomoga sabolo badoga, nei nayo dala ma kulodu ka badoso. ²⁶ Osoloso goo hee ee, niba ogo osoloso iba ogo doloso domo omapoo goodobia diya toowa edebeeyo hodiokoo dabagalai tebile moloso. Esiga iyo hagee do omaga niyo egee do mapoo dabagalai eli mauwe. Osoloso niyo egee do omaga edebeeyo iyo hagee do mapoo dabagalai onosee eli mauwe,’ diso.

²⁷ Esem bi bei odo oso nei egeese takaso, ‘Ma Eibalaham, ayo namapoo howaso, nayo Lasales mo mayo moso mapoo wedi diye dalame. ²⁸ Bei, mo mayo moso mapoo molo dio dee tiadoo omapoo doso. Esiga

Lasaleseeeye see wedi dileso dimapoo kokodo takalai tekepo, diba toga see dala mi hamapoo sibiyaga,' diso.

²⁹ Esem e Eibalahameeye egeesee takaso, 'Dimapoo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo to hogugu sabolo olo moloso. Esiga dia goo goolee tekepo palame, diayo kokodo taka to ee dulei tekepo,' diso.

³⁰ Esem bi bei odoo oso nei egeesee takaso, 'Haye, egeesee selaim. Esino odoo hee ta maga see hogado sibilesi dimapoo takooga, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo ka sibilei,' diso.

³¹ Esino Eibalahameeye see tobu yimapoo egeesee takaso, 'Diayo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo to hogugu omapoo tei telega poogooga, diayo see kasee maga odoo hee ta maga hogado sibilesi to takooga, omapoo tei ka talaiyo?' diso."

17

Tokenee goo mapoo gido dili goo

(Matiyu 18:6-7,21-22, Maka 9:42)

¹ Beame heeso Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Edebeeyo goo tokenee mapoo gido dilei goo ee tei sibileiso. Esino goo egee bei mooloogoomo sili

odoo mapoo, ayo yimapoo ka taka, eeye-ee! ² Esiga odoo heeso amapoo tei too odoo ee goo tokenee mapoo gido dilame gooleega, daga odoo aboso yimapoo sibilesi, diayo o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoga, odoo egee dala pepooko toloso talaiso. Esino yayo odoo amapoo tei too pepooko ee goo tokenee mapoo gido dileso, tokenee toga, edebeeyo tokenee mapoo gido dili odoo mapoo takelega poogooga, Godeeye yimapoo nei dala toowa tenelaiso. ³ Esiga niba niso nediliyo medee bamelee.

Osoloso nee odoo tei too odoo oso goo tokenee toga, yimapoo takee. Osoloso yayo o goo tokenee mapoo goohele sabolo o tokenee mapoo miligi piaga, o tokenee egee boobado bigi. ⁴ Osoloso yayo beame hedebe ma kulodu namapoo tokenee too ee 7 daga, osoloso namapoo sibilesi yayo emegei di to taka onosee 7 daga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi."

Tei too goo

⁵ Diye di odoo oso Lodee mapoo egeesee takaso, "Iyo tei too goo ee toowa moodee," diso.

⁶ Esem Lodeeye nei egeesee takaso, "Niyo tei too goo oso homokoko pepooko egeesi masi nimapoo mologa, niba tebia niyo molobei hamapoo takolone, 'No nee too sabolo tado

dilesa abei mapoo tebee,' daga egeesee selaiso," diso.

Wiligi odoo o tou teli odoo eyo goo

⁷ "Tou teli odoo oso o wiligi odoowo homolee mapoo mi doomelee maga, o, sipi be hu bamelee maga siboga, yo wulo sibilesa nei nalaima, haye. ⁸ Yo daga o wiligi odoo taba eyo nei siloso, dugo hapoo ee kaloso, nei si ee yimapoo tenelaiso. Osoloso o wiligi odoo taba oso nei naloso koodobuoga, see hamamee yayo wo sabolo howo sabolo nalaiso. ⁹ Esino yayo tou egeesi tomo siloga, o wiligi odoo taba oso nei yimapoo goomoga to takalaime. Bei, egee o tou. ¹⁰ Esiga niba egeesee selai tekepo. Ayo nimapoo tou teye daga, niyo goo egee tolosa egeesee takalai tekepo, 'Iba wulo tou teli odoo. Esiga iyo tou hagee tomo silesibo goo hee talame koo seeso,' dee takee," diso.

Yesuye odoo e bia 10 ee tekepo moodoo

¹¹ Yesu Yolusalem mi mapoo dulone, Gelili mi ogo osoloso Samaliya mi ogo doloso domo abaga diso. ¹² Yo eli domo mapoo mi pepooko hee mapoo dumolome, odoo e bia 10 egeiso. Odoo e bia 10 oso Yesu ogoloso yima hegi sibadele. Esino wulo eli sage tebisamolone, ¹³ toso neligidi yimapoo egeesee takaso, "Yesu, wiligi odoo, nayo iba sooloo dolone pidi!" diso.

¹⁴ Esem e yayo diba ogoloso egeesee takaso, "Niba dilesa Godee ogo odoo ogo doloso domo debeli odoo mapoo nibada su eligi," diso. Diba Yesuye egeesee taka duloso dimelee omapoo, dia kolo see tekepo paso.

¹⁵ Osoloso dima kulodu odoo hee o kolo tekepo pa ogoloso Yesu mapoo wedi sibulone, toso neligidi Godee mapoo goomoga poudoomo simiso. ¹⁶ Egeeseemo sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone Yesu mapoo goomoga teneeso. Odoo hagee Samaliya odoo.

¹⁷ Esem Yesuye egeesee takaso, "Ayo odoo 10 olo tekepo moodoso. Esino odoo abo egee bia kasomo? ¹⁸ Bei kasee maga, Yu dele poogoo odoo hedebe hagooso obusomo Godee mapoo goomoga tenelame ka wedi simiyo?" diso. ¹⁹ Osoloso Yesuye odoo hamapoo egeesee takaso, "Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso. Esiga no toboloso di," diso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei

(Matiyu 24:23-28,37-41)

²⁰ Beeame heeso Pelisi odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kobolone sibileiyo?" diso.

Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee woola sibo agalaime. ²¹ Osoloso edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee

hamapoo hagee moloso, o, koogee moloso, dee takalaime. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima kulodu moloso," diso.

²² Osoloso see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Odoo Holo mo beame oso siboga niyo agalame goomogalai beame ee sibileiso. Esino niba agalaime. ²³ Osoloso see edebeeyo nimapoo takolone, 'Odoo Holo a koo badoso, o, hamapoo badoso,' dee takooga, dia to mapoo tei tolosa omapoo na agala di. ²⁴ Esino Odoo Holo ayo sibilei beame ee, kei ebiedi buguga mi susuga egee gadeebugu egeesee selaiso. Egeesega odoo susuga oso agalaiso. ²⁵ Esino daga Odoo Holo a dala toowa talaiso. Osoloso odoo epedee hagee do oso a diya gowoolaiso.

²⁶ Nowaye badebei beame omapoo goo peledaba, goo hedebe egeesi masi oso Odoo Holo ayo sibilei beame omapoo peledabalaiso. ²⁷ Nowaye badebei beame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone dobolone, soboso giso obu osoloso gisoso sobo huya dolone debeiso. Egeesee selone doboome, beame heeso Nowa du ma kulodu gadiso. Esem howo toowa duwa oso sibileso odoo susuga piluguso.

²⁸ Osoloso goo hedebe egeesi masi oso Loteeye badebei beame mapoo peledabaso. Bei, Loteeye badebei beame mapoo

edebeyo nei na howo na dolone debeiso. Osoloso biso emegei nei pidi nei pidi dolone debeiso. Osoloso nei howo sogo, moso togo dolone debeiso. ²⁹ Egeesee selone doboome beame heeso, Loteeye Sodom mi poogoloso dime, kei ma dokodooga dou sabolo osoloso yo dei heliye oso sibileso odoo Sodom mi mapoo debeli susuga piluguso.

³⁰ Esiga Odoo Holo ayo sibilei beame mapoo odoo susuga oso goo egeesi tolone dogo, ee ma kulodu a ka sibilei. ³¹ Esiga beame omapoo odoo hau mapoo badebei oso see moso kulodu o bi talame gadilei tekeponee. Osoloso odoo homolee mapoo nei howo sogomologa, yo see mosopoo wedi dilei tekeponee. ³² Esiga niba Loteeyo osobowo goo ee goolee. ³³ Esiga odoo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame wegegeega, o gie badeli egee osugobalaiso. Esino odoo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie osee badalaiso. ³⁴ Esiga ayo nimapoo taka, beame omapoo giso bakadio kida hedebe mapoo tileiso. Esino odoo hee ido polone, odoo heeno omapoo pagalaiso. ³⁵ Osoloso beame omapoo sobo bakadio wo gamalaiso. Esino sobo hee ido polone, sobo heeno omapoo pagalaiso. [³⁶ Osoloso beame omapoo giso bakadio ho-

molee ma kulodu tou tomo sileiso. Esino odoo hee ido polone, heeno omapoo pagalaiso.”]

³⁷ Yesuye to hageesee takoloso koodobume, o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, goo hagee kamapoo peledabalaiyo?” diso.

Eseme Lodeeye dimapoo nei egeesee takaso, “Mi hee mapoo gala ta eyo su hune mologa, kukodee susuga hune egee nalame omapoo busiliso,” diso.

18

Sobo bauwo goo maga dio masi taka

¹ Osoloso Yesuye see tobu dio masi hamaga o hamamee dili odoo dimapoo eligiso, di-ayo beame susuga dokodoo takomo silone gowoolega pagalame. ² Egeeseelone yayo egeesee takaso, “Mi hee mapoo goo meedili odoo badebeiso. Esino yo Godeebolo ebilega badolone, odoo koo gweli. ³ Osoloso mi hedebe omapoo sobo bau hee badebeiso. Esino sobo hagooso beame susuga goo meedili odoo hamapoo sibilesi howolone egeesee takeliso, ‘Nayo a pidilone odoo amapoo ha egee tomolo eyo goo meedi,’ deliso.

⁴ Esino goo meedili odoo oso daga sobo hagee pidilei yo goomegele. Esino beame susuga sobo hagooso yimapoo sili sileeme ogoloso egeesee gooleeso, ‘A Godeebolo koo ebili osoloso

a odoo koo gweli. ⁵ Esino a sobo hageeyo to dumeleso diya gowoo. Esiga yayo see mo moso mapoo sibili ee pagalame yo pidileiso,’ diso.”

⁶ Esiga Lodeeye egeesee takaso, “Goo medee koo meedili odoo eyo goo hagee ogoloso goo goolee medee kibiya te. Bei, goo meedili odoo hagooso daga sobo hagee pidilei gowoomeleso see hamamee yo pidiso.

⁷ Esiga Godeeye hesiga odoo oso beame sabolo gesi sabolo yimapoo howa mologa ogoloso diba tei pidileiso. Osoloso yayo diayo dokodoo taka to ee duloso nei tenelai koo dagili. ⁸ Esiga ayo taka, Godee o odoo oso yimapoo howa duloso goomoga sabolo diba pidiliso. Esino Odoo Holo ayo see wedi sibilei beame mapoo, mipoo hamapoo tei too goo ee molo agalaisomo?”

Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo

⁹ Odoo abo dieso nediliyo diba Godeeyo howo woola tekepo dolone, hee odoo abo tokenee deli odoo mapoo Yesuye dio masi hageesee takaso, ¹⁰ “Odoo bakadio, Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo, Yu odoowo tei moso mapoo dokodoo takalame palaso. ¹¹ Osoloso Pelisi odoo oso toboloso obusomo tubudulone dokodoo hageesee takaso, ‘Godee, a namapoo goomoga to taka. Bei, a odoo abo egeesinee. Bei,

diba adaba bi teliso, osoloso goo tokenee teliso, osoloso diba adaba sobo sabolo giso sabolo heli teliso. Osoloso a see tobu namapoo goomoga to taka. Bei, a tekisi molee misigeli odoos keeseenee.
 12 Bei, a sadee hedebe ee ma kulodu beame bakadio nei nelega tei doloso badeliso. Osoloso ayo bi too beame mapoo mo bi 10 ee ma kulodu hedebe namapoo teneliso,' diso.

13 Esino tekisi molee misigeli odoos hamameedee hoogoo bia omaga toboloso o goo tokenee mapoo gooholone o su eyo nediliyo o budo mapoo kobuguloso oo goobodobuloso tobudulone dokodoo egeesee takaso, 'Godee, a tei medee diya tokenee odoos. Esiga nayo a sooloo dolone mo goo tokenee eyo nei na tenee,' diso.

14 Esiga ayo nimapoo taka, tekisi molee misigeli odoos hagooso o mosopoo wedi dulone, Godeeyo howo woola abaga tekepo odoos doloso diso. Esino Pelisi odoos mapoo goo hageesi mauwe meleeso. Esiga odoos agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odoos agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei Godeeye yo toowa dalaiso."

Yesu sabolo holaiso sabolo (Matiyu 19:13-15, Maka 10:13-16)

15 Beame hedebeeso odoos aboso holope Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso

sigoloso pidilame. Esino o hamamee dili odoos oso goo egee ogoloso hamaga takaso. 16 Esemee Yesuye holaiso gilimadoloso, o hamamee dili odoos dimapoo egeesee takaso, "Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi poga, diba Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. 17 Ayo nimapoo taka, edebeeyo o goo holaiso masi amamo to mapoo mesimo sili, egeesee selega poogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe."

Bi bei odoos (Matiyu 19:16-30, Maka 10:17-31)

18 Wiligi odoos heeso sibileso Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoos tekepo, ayo ogoo goo toga kookaiyo badoboso gie badeli ka talaiyo?" diso.

19 Esemee Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, "Bei kasalame nayo a tekepo odoos dee ka takala? Tekepo odoos hee koo badoso. Esino hedebe Godeeno tekepo. 20 Esiga Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: adaba kooka sobo na peedee hui, osoloso odoos na wooloome, osoloso heli na te, osoloso odoos hee mapoo gamenee na gigidi, osoloso nama dio noowee dio oso taka to omapoo mesie."

21 Esemee odoos oso Yesu mapoo egeesee takaso, "A

holope pepooko maga simi
tei magoo susuga hagee tob-
uloso tomo simiso,” diso.

²² Esemé Yesúye o to du-
loso nei egeesee takaso, “No
goo hedebe doopoo dagadi
moloso. No dileso nee bi
susuga odoó abo mapoo te-
nee, nei molee talame. Os-
oloso bi too eyo nei molee
ee bi mauwe odoó mapoo pi.
Nayo egeesee seega, Kei mi
ma dokodoo bi tekepo nee
hu sabolo mologa agalaiso.
Esiga no a deedeé sibe,” diso.

²³ Odoó hagooso Yesuwo
to duloso diya pupudasó.
Bei, yimapoo bi bei meleega.

²⁴ Esemé Yesúye yimapoo
bolone egeesee takaso, “Bi
bei odoó oso Godeeye wiligi
doloso badeli mapoo gadilei
diya kalawa. ²⁵ Esiga dugo
duseli midole ou maga
kemol be toowa oso gadilei
kalawa. Esino bi bei odoó
oso Godeeye wiligi doloso
badeli mapoo gasibilei diya
kalawa toowa.”

²⁶ Esemé o hamamee dili
odoo oso eligi goo hagee du-
loso egeesee takaso, “Esino
kalawa egee odoó agayo gie
badeli ka talaisomo?” diso.

²⁷ Esemé Yesúye dimapoo
egeesee takaso, “Edebeeyo
eyo nediliyo o gie badeli
pidilei tebile. Esino hedebe
Godee yino tebia. Bei, yayo
goo susuga ee moodoolai
yimapoo kalawa mauwe,”
diso.

²⁸ Osoloso Pitaye Yesu
mapoo egeesee takaso, “Iba
ibada bi susuga poogoloso,
no dodomo simiso,” diso.

²⁹⁻³⁰ Esemé Yesúye
dimapoo nei egeesee takaso,
“Ayo nimapoo taka, ede-
beeyo Godeeye wiligi doloso
badeli goo maga o moso
sabolo, osoloso osobo sabolo,
osoloso emei dio sabolo
omolo sabolo, osoloso ama
dio owee dio sabolo, os-
oloso owolo dio sabolo
poogoloso siboga, yayo
epedee hamapoo nei toowa
talaiso. Osoloso hamamee
yo kookaiyo badoboso gie
badeli talaiso,” diso.

*Yesúye see eyo talai goo ee
taka*

*(Matiyu 20:17-19, Maka
10:32-34)*

³¹ Osoloso see Yesúye o
hamamee dili odoó 12 gili-
madoloso peegoo gilimado
dileso dobolone dimapoo
egeesee takaso, “Iba epei
Yolusalem mi mapoo polosó.
Esiga Godee maga to tolosó
kokodo takomo sili odoó
oso daga Odoó Holo mo
goo hogugu susuga omapoo
peledabalaiso. ³² Osoloso a
Yu dele poogoo odoó mapoo
tenelaiso. Osoloso diayo a
manalaiso, osoloso amapoo
tokenee goo moodoolaiso,
osoloso amapoo makawo
pakalaiso. ³³ Osoloso a
tiso dabalaiso, osoloso a
wooloomalaiso. Esino a
midoo ma kulodu tamoloso,
beame bakadio hedebe di
poogoloso see gie badeli
toloso hogabileiso,” diso.

³⁴ Esino Yesu o hamamee
dili odoó oso to hagee duloso
goo eyo bei medee kibiya
gooleedele. Bei, goo eyo bei
dimaga mada magooga.

Yesuye odoo howo bakadio si moodoo
(*Matiyu 20:29-34, Maka 10:46-52*)

³⁵ Yesu Yeliko mi koola mapoo sibumolome, odoo howo bakadio si oso Yesuye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso.
³⁶ Egeeseelone odoo mooloo-goodoo susuga oso to howoomo sibume duloso odoo abo mapoo woosaso, ogoo goo oso peledaba beleso. ³⁷ Esemé odoo aboso yimapoo takolone egeesee takaso, "Yesu Nasalet odoo oso odoo abo sabolo ka diadee," diso.

³⁸ Yo to hagee duloso neligidi iso, "Yesu, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!" demeleeso.

³⁹ Esino odoo malalo diadee oso yimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, "No to mauwe badebee," diso. Esino edebeeyo yimapoo egeesee takeme, yayo dia to mapoo dulega, to kitulugu sabolo neligidi egeesee takolone badebeiso, "Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!" demeleeso.

⁴⁰ Esemé Yesu o to duloso omapoo kookoo toboloso tobudulone, odoo abo dimapoo egeesee takaso, "Odoo egee hamapoo ido sibe," diso. Osoloso odoo howo si olo Yesu mapoo ido sibilesa badoboome, Yesuye yimapoo egeesee takaso, ⁴¹ "No ayo namapoo ogoo goo moodolai goomogodo?" diso.

Esemé howo si odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, "Lodee, mo howo tekepo pe. A see agalai goomogo," diso.

⁴² Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Esiga no epedee nee howo see ege. Bei, no tei tooga, no see olo tekepo paso," diso. ⁴³ Esemé haga bologelega o howo bakadio see tekepo paso. Esemé yayo Yesubolo dulone Godee mapoo goomoga poudoomo diso. Esemé goo peledaba hagee egei odoo susuga oso Godee mapoo goomoga poudoomo diadeeso.

19

Sekiyes tekisi molee misigeli odoo

¹ Yesu Yeliko mi mapoo peledoboloso, see mi domo abaga dimeleeso. ² Mi omapoo tekisi molee misigeli wiligi odoo taba badebeiso, o hu Sekiyes. Osoloso yo bi bei odoo. ³ Yesu eli domo abaga dumolome, odoo susuga oso yo agalame diya mooloogoodooso. Sekiyes yo Yesu agalai goomogaso. Esino yo odoo diya deiyepoga, yayo Yesu agalai odoo mooloogoodoo oso yo gooloogooso. ⁴ Esemé Sekiyes yo Yesu agalame Yesu diayo sibatemelee eli su mapoo malalo saga hoguo dilesa homo ma dokodoo peleso badebeiso.

⁵ Esemé Yesuye sibilesa egeino, Sekiyes yo homo ma dokodoo peleso badoboome ogoloso yimapoo egeesee

takaso, “Sekiyes, no saga miyomoo mei. A epei nobolo hodobo nee mosopoo dilei goomogo,” diso. ⁶ Esemeyo saga miyomoo meilesa, goomoga sabolo Yesu o mosopoo ido diso.

⁷ Osoloso odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya gowoolone egeesee takaso, “Yesu tokenee teli odoowo mosopoo diso,” dee takaga meleeso.

⁸ Osoloso diba dileso Sekiyeseeyo moso mapoo dobolone Sekiyeseeye toboloso egeesee takaso, “Lodee, a epei goo hageesi moodoolaiso: Ayo mo bi abo hodio ee bi mauwe odoo mapoo pileiso. Osoloso adaba molee ayo gamenee taka maga ayo hedebe too eyo nei see mawo dimapoo nei toowa bakadio bakadio di egeesi dimapoo tenelaiso,” diso.

⁹ Esemeyo Yesuye Sekiyeseeyo to duloso yimapoo egeesee takaso, “Epei moso hageeyo kulodu debeli odoo mapoo gie badeli goo olo tosimiso. Bei, Sekiyes hagee nose Eibalahameeyo amawe. ¹⁰ Bei, Odoo Holo ayo simi hagee tei tele poogoo odoo peegoo osugoba ee esiameliso ogoloso diba gilimadoloso dimapoo gie badeli tenelame ka simi,” diso.

Wiligi odoo oso o tou teli odoo mapoo molee tenee (Matiyu 25:14-30)

¹¹ Edebeeyo Yesuwo to hagee dulone dobolone egeesee goolone debeiso, “Yesu Yolusalem koola mapoo sibilesa badoso. Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo onosee koola tooboo malaiso,” demeleeso. Egeesee goologamelee ogoloso, Yesuye dio masi hagee takaso, ¹²⁻¹³ “Osoloso wiligi odoo hee mi eli sage mapoo gibadeli hu tala dilame badolone, o tou teli odoo ¹⁰ gilimadoloso dimapoo molee ko mina* deli hedebe tenee, hedebe tenee diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niyo ayo see wedi sibilee ee bolone molee see toowa palame, biyo moso togoloso bei mooloogee,’ diso.

¹⁴ Osoloso yo dime, o mosobia oso yo diya gowoolone, yima hamamee odoo abo diye diso, yayo diba gibadalai goo maga diayo gowe goo ee takalame.

¹⁵ Esino odoo egee gibadeli hu toowa tolosa see wedi simiso. Yo see wedi sibilesa odoo molee yayo pi ee gilimadooso, molee toowa mala beleso agalame.

¹⁶ Osoloso daga odoo heeso malalo sibilesa egeesee takaso, ‘Nayo molee amapoo tenemeni oso biyo moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo ¹⁰ egeesi tooso,’ diso.

¹⁷ Esemeyo gibadeli odoo oso yimapoo goomogolone

* **19:12-13:** Molee ko mina deli hagee molee toowa. Esiga tou teli odoo oso tou tomo dimeleso beame 100 tugodoga, eyo nei molee ko mina deli hedebe teliso.

egeesee takaso, 'No tou medee tekepo todoo. Esiga nayo goo pepooko hagee medee bameleega, see nayo mi 10 wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

18 Esemee see omapoo badeli tou teli odoo hee oso sibilesa egeesee takaso, 'Nayo molee amapoo tene-meni oso biyo moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo dee tiadoo egeesi tooso,' diso.

19 Esemee gibadeli odoo oso yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mi dee tiadoo wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

20 Osoloso see tou teli odoo hamameedee oso sibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, nee molee hagooso. Nayo amapoo teneme, todilesa dugoso tiadoloso mada magooso. 21 Bei, no diya kitulugu odoo. Esiga a nobolo diya ebiaso. Osoloso nayo kitulugu maga odoo aboso bi ma ee teliso. Osoloso odoo aboso nei segei nayo gebiseliso,' diso.

22 Esemee o wiligi odoo taba oso yimapoo egeesee takaso, 'No tou tokenee teli odoo. Esiga no to egeesee taka goo omaga, ayo nee goo meedileiso. Bei, nayo takolone a diya kitulugu odoo diso. Osoloso nayo amapoo takolone ayo kitulugu maga odoo aboso bi ma ee teliso diso. Osoloso odoo aboso nei segei nayo wulo gebiseliso. 23 Egeesee ma kulodu bei kasee maga molee toowa palame molee

gibadeli odoowo mosopoo magelega ka poogoowo, ayo see wedi sibilesa molee toowa poloso mologa ka talai?' diso.

24 Yo egeesee badolone odoo koola omapoo tebidi mapoo egeesee takaso, 'Niba yimapoo molee ko mina deli egee molo tolosa see molee ko mina deli 10 too odoo mapoo tenee,' diso.

25 Esemee diayo yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ege, yo molee ko mina deli 10 olo tolosa badoso,' diso.

26 Esino wiligi odoo oso dimapoo egeesee takaso, 'Ayo nimapoo taka, odoo agayo dimapoo bi tenee ee medee gibadoga, dimapoo see bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee gibadelega poogooga, dimapoo bi pepuso abo egee molo tolosa peegoo todileiso. 27 Osoloso odoo agayo ayo diba gibadalame seme amapoo gowe, diba hamapoo iyado sibilesa mo howo woola piligi,' diso."

Yesuye Yolusalem mi mapoo wiligi odoo masi toboloso gadi

(Matiyu 21:1-11, Maka 11:1-11, Yonee 12:12-19)

28 Yesuye to taka hagee koodobulosa see Yolusalem mapoo dimeleeso. 29 Yo Olipi mubi kuli mapoo mosodei bakadio, Betepage osoloso Betani koola mapoo peled-abaso. Osoloso o hamamee dili odoo bakadio diye dolone dimapoo egeesee takaso, 30 "Mosodei koogee

mapoo dileso omapoo ogoga, be hu gie kauwa donki edebeeyo waki ma dokodoo buloso dilega poogoo ee, o mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo moloso. Esiga be ee niyo ebigi pidi poogoloso, hapoo hado sibe.
³¹ Egeeseega odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, 'Bei kaselame be hu donki ebigi ka pidibagala, dee takooga, niyo yimapoo to nei egeesee takee, 'Lodeeye be hagee talai goomogona,' dee takee," diso.

³² Esemé o hamamee dili odoo oso Yesuye taka to ee duloso mi omapoo diadeeso. Diba dileso egeino, goo susuga Yesuye taka to sabolo tobuloso molome egeiso.
³³ Esemé diba donki be hu ee ebigi pidimeleeno, be eyo amameeye dimapoo egeesee takaso, "Niba kasalame be ebigi ka pidibagala?" diso.

³⁴ Esemé nei diayo dimapoo egeesee takaso, "Lodeeye be hagee talai goomogona," diso.

³⁵ Esemé diayo donki be ee Yesu mapoo hado simiso. Osoloso dibada kekeisili dugo tikadoloso donki be eyo waki ma dokodoo malosó, Yesu dee mapoo tolosó dokodoo bediso. ³⁶ Yo be ma dokodoo buloso dumolome, odoo susuga oso dibada kekeisoo dugo susuga tikadoloso yayo dilei eli mapoo poomo diso.

³⁷ Osoloso Yesuye Olipi mubi ma dokodooga Yolusalem mapoo moumolome, o hamamee dedeli odoo

susuga oso yayo goo opusomo di moodoomo silee goo maga Godee mapoo goomoga neligidi poudoomo mouso.

³⁸ Egeeseelone diayo egeesee takagameleeso, "Wiligi odoo taba ee Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo o hu dokodoo poude!

Osoloso Kei mi ma dokodoo mesie goo oso mele dee!

Osoloso Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!" dee takolone debeiso.

³⁹ Esino mooloogoodoo toowa ee ma kulodu Pelisi odoo abo omapoo debeiso. Diayo Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, no nee hamamee dedeli odoo diba to koodobilame dimapoo to kitulugu sabolo takee," diso.

⁴⁰ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka, odoo hagee bia oso to mauwe duga, nei yo susuga hagooso to neligidi kesalaiso," diso.

Yesuye Yolusalem mi ogoloso pisa

⁴¹ Yesu Yolusalem koola mapoo dulone, Yolusalem mi ee malalo molo ogoloso pusulone egeesee takaso,

⁴² "Yolusalem odoo, niba kaseeyo? A diya goomogo, epedee niyo mesie goo tolosó sibilei goo ono diya gooleedalame. Esino niba goo hagee medee ogoloso koo gooleedo. Bei, mesie goo ee nimaga mada magoo moloso. ⁴³ Esiga nimapoo ha

teli odoo oso nee mi belee pee maga sulodoboloso mi kukaloso omaga peleso mi edebeeyo bia ee ma kulodu gadilei beeamo oso nimapoo sibileiso. ⁴⁴ Osoloso diayo nibada moso guobuguloso odoo susuga piligileiso. Osoloso nibada mi guobugu ee ma kulodu yo heeso yo hee ma topudoo molo agalaime. Esiga goo hageesi oso nimapoo peledabalaiso. Bei, Godeeye niba pidilame simi ee niyo medee ogoloso koo gooleedo.”

Yesuye Yu odoowo tei moso mapoo pala

(Matiyu 21:12-17, Maka 11:15-19, Yonee 2:13-22)

⁴⁵ Yesu Yolusalem mi mapoo gadileso Yu odoowo tei moso mapoo palaso. Yo moso ee ma kulodu gapeleso tobudulone egeino, odoo susuga oso bi odoo abo mapoo tenelo nei ka to domolome egeiso. Esemme yayo bi eyo ama dio susuga moso ee ma kuloduga peegoo hasisobugulone egeesee takamo sileeso, ⁴⁶ “Niba goolee, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Mo tei moso ee howo gisili moso oso,’ diso. Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada debeli moso paso,” diso.

⁴⁷ Yesu Yolusalem mi mapoo dileso badolone beeamo susuga Yu odoowo tei moso ma gapeleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimeleeso. Esemme tei moso wiligi odoo tebisa

sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiamo silesibiso. ⁴⁸ Esino diba Yesu wooloomalai eli egele. Bei, odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee hodu dileso diya goomoga sabolo duliso.

20

Yesuye kitulugu maga woosa

(Matiyu 21:23-27, Maka 11:27-33)

¹ Beeamo hee mapoo Yesu Yu odoowo tei moso mapoo peleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimolome, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo oso Yesu mapoo sibileso egeesee takaso, ² “No ogoso kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

³ Esemme Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Esiga niyo amapoo takee, ⁴ Odo howo sawudumo silame Yonee mapoo kitulugu odoo agayo ka teneeyo? Godeeye teneeyo, o, edebeeyo teneeyo?” diso.

⁵ Esemme diayo to hagee duloso, dieso nediliyo dima kulodu to moulone egeesee takaso, “Iyo kasee takalaiyo? Iyo Godee maga simi dee takooga, yayo imapoo egeesee takalaiso, ‘Bei kasee

maga niyo Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?’ dee takalaiso. ⁶ Osoloso iyo see yayo kitulugu ee edebeeyo teneedoo, dee takooga, see odoo susuga oso imapoo komonolone iba wooloomalame yoso enigileiso. Bei, odoo susuga oso Yonee yo tei Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoodoo, dee gweliso,” diso.

⁷ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeye kitulugu too eyo bei, iba gooleedele,” diso.

⁸ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Esiga ayo kitulugu tomo hagee sulo goo ee nimapoo takalaime,” diso.

Tou tokenee gibadeli odoo eyo goo maga dio masi taka (Matiyu 21:33-46, Maka 12:1-12)

⁹ Osoloso Yesuye see dio masi hamaga odoo mapoo egeesee takaso, “Beeame heeso odoo hee o homolee ma kulodu geleipi howo segeiso. Yo geleipi howo sogoloso eyo nei odoo abo maga nei tamalame dimapoo bameleeye doloso, yo mi hee eli sage mapoo badalame diso. ¹⁰ Yo

omapoo dilesa badoboome, homokokoso bi moodoolai beame oso simiso. Osoloso yayo o tou teli odoo hee mapoo o homolee mapoo dilesa homokoko abo diayo goolooga ee tala dilesa tosibeye diso. Esino omapoo dilesa peledoboome, homolee gibadeli odoo oso yo woomele poogoloso bi

mauwe see wedi di diso. ¹¹ Egeesee ogoloso amameeye tou teli odoo hee diye diso. Esino gibadeli odoo oso odoo hagee sabolo woolone yimapoo ebia goo teneloso bi mauwe see wedi diye diso. ¹² Esemee amameeye see tobu o tou teli odoo hee diye diso. Esino yinosee gibadeli odoo oso woomele poogoloso peegoo habuguso.

¹³ Egeesee see ogoloso amameeye eyo egeesee gooleeso, ‘Ayo ogoo goo moodoolaiyo? A see mo holo ayo gooma diye dalaiso. Egeesee seega diayo o to mapoo mesilei malaiso,’ diso.

¹⁴ Esino homolee gibadeli odoo oso homolee eyo amayo owoloye simi ogoloso dieso nediliyo egeesee takagameleeso, ‘Holo ha-gooso ama toga, amomo bi gilibo susuga ee yayo talaiso. Esiga yo wooloomaloso homolee hagee iyo tomo,’ dee takagameleeso. ¹⁵ Egeeseelone diayo holo egee homolee peegoo ido dilesa wooloomaso.”

Yesuye to hagee taka koodobuloso badolone o to dulone debei odoo mapoo egeesee takaso, “Homolee eyo amameeye homolee gibadeli odoo mapoo ogoo goo moodoolaiyo? ¹⁶ Yo sibilesa diba piliguloso see odoo dia tolosa o homolee gidebeeye dalaiso,” diso.

Esemee odoo susuga Yesuwo to dulone debei oso egeesee takaso, “Goo hageesi

oso peledabalai tekeponee,”
dee takagameleeso.

¹⁷ Esino Yesuye dimapoo
bolone egeesee takaso,
“Esino bei kaselame Godeeyo
to booka mapoo hogugu oso
egeesee ka takoosomo?

‘Moso tegeli odooso omou
gowoolone togobugu
oso see moso omu domo
pupodoo ka moloso.’

¹⁸ Esiga odoos agayo omou
omapoo takodi buguloso ho-
modobuoga, yo dala toowa
talaiso. Osoloso omou oso
odoo hee bulugu magooga,
odoo ee ebidibigileiso,” diso.

¹⁹ Esememe tei eligili odoos
sabolo osoloso tei moso
wiligi odoos tebisa sabolo oso
Yesuye dio masi taka hagee
gooleedoloso takolone,
‘Ibada goo ee takoo,’ doloso,
yo omapoo talame eli esiaso.
Esino diba odoos mooloo-
goodoo toowa ogoloso Yesu
talai ebigaso.

*Sisa mapoo tekisi molee
tenelai goo*

*(Matiyu 22:15-22, Maka
12:13-17)*

²⁰ Egeesee ma kulodu tei
eligili odoos sabolo, osoloso
tei moso wiligi odoos tebisa
sabolo oso Yesu woolooma-
lame eli esilone, diayo eli
kweli odoos abo diye dolone
egeesee takaso, “Niba dileso
gamenee odoos tekepo masi
silesibulone, yimapoo woos-
ali to oso woosamo silesibe.
Egeesee ma kulodu Yesuye
nei to tokenee kasee takooga,
iyo yo tolosa gamalee wiligi
odoo mapoo tenelaiya,” diso.

²¹ Esememe diayo Yesu mapoo

dileso to hodolone egeesee
takaso, “Eligili odoos, iba
gooleedooso, nayo eligi ma
kulodu no hedebe tekepo goo
ono eligili. Osoloso no odoos
su mapoo koo egeli. Esino
no tei Godeeyo goo ono ka
eligimo sili. ²² Esiga Loum
gamalee wiligi odoos Sisa
mapoo tekisi molee tenelai
tekepowa, o, tokeneeyo?”
diso.

²³ Esino diayo Yesu
yimapoo gamenee takalame
si gooleedoloso dimapoo
egeesee takaso, ²⁴ “Amapoo
molee ko hee eligi,” diso.
Osoloso yayo molee ko tolosa
tobudulone egeesee takaso,
“Molee hamapoo agamo
mudu sabolo osoloso agamo
hu sabolo mololo?” diso.

²⁵ Esememe diayo nei
yimapoo egeesee takaso,
“Sisayo mudu sabolo, os-
oloso o hu sabolo oso ka
molo,” diso.

Esememe Yesuye tobudu-
lone dimapoo egeesee
takaso, “Niba Sisayo bi ee
Sisa mapoo tenee, osoloso
Godeeyo bi ee Godee mapoo
tenee,” diso.

²⁶ Esememe diayo Yesuye
to nei tekepo taka duloso
diya howoogadolone to abo
takele poogooso. Egeesee ma
kulodu Yesuye odoos howo
woola to tokenee takelega
poogoome, diayo yo talai eli
egele poogooso.

*Ta maga see hogabili eyo
goo maga Yesu mapoo woosa
(Matiyu 22:23-33, Maka
12:18-27)*

27 Osoloso Sedisi odoo aboso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odoo hagee biaso takolone odoo wedia see hogoga bileime deliso. Esem diayo sibilesa Yesu mapoo egeese takaso, 28 "Eligili odoo, Moseseeye imapoo kokodo takolone egeesee hoguguso, 'Gisoso sobo huloso holo soomagel-ega toga, see omoloye emei ta eyo osobo bau huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,' diso. 29 Omolo dio 7 debeiso. Esino daga emeiye sobo huloso holo soomagelega taso. 30 Osoloso omoloye emei ta eyo osobo bau huso. Esino holo soomagelega taso. 31 Osoloso omolo hee domo oso bau see huloso, holo soomagelega taso. Egeesee seemelee osee omolo dio 7 susuga holo soolooga magelega wediaso. 32 Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. 33 Bei, sobo yo giso 7 oso huga, ta maga hogabilei beame omapoo, yo agamo osobo dalaiyo?" diso.

34 Esino Yesuye to nei dimapoo egeese takaso, "Epedee hagee do beame omapoo gisoso sobo huya, osoloso soboso giso obuo dolone ka doso. 35 Esino Godeeye hesiga odoo oso wedia maga hogabuloso doga, diba see giso sabolo sobo sabolo huleime. 36 Bei, diba Godeeyo momaiye masi dobolone see wedileime. Osoloso diba Godeeyo owolo dio doloso dabalaiso. Bei, diba wedia maga hogoogadi

goo oso ka eligiso. 37 Esiga Moseseeye daga hoogoo edebeeyo wedia maga hoogogabilei goo ee o booka mapoo hoguguso. Bei, yayo homo du douso namolome, ogoloso goo ee hogugulone egeese takaso, 'Lodee yo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godeeso,' diso. 38 Esiga Godee hagee wedia odoo dia Godeenee. Haye, odoo gie egee do dia Godee. Bei, Godeeyo howo woola odoo susuga gie doso."

39 Esem tei eligili odoo abo oso Yesu mapoo nei egeese takaso, "Eligili odoo, nayo egee takoo tekepo," diso. 40 Esem ee ma kulodu odoo susuga oso see Yesu mapoo woosalai ebiaso.

Keliso agamo owolowo?
(Matiyu 22:41-46, Maka 12:35-37)

41 Osoloso Yesuye see odoo susuga mapoo woosali to hagee takaso, "Bei kasee maga odoo aboso takolone Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka takeliyo? 42 Esino Deibidi eyo Sam booka ma kulodu egeese takaso, 'Godeeye mo Lodee mapoo egeese takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

43 Esiga nayo badolone, namapoo ha teli odoo ee nama hemi debee dalaiso.'

44 Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esino kasee maga Keliso ee Deibidiyo

amawe dee ka takalaiyo?" diso.

Yesuye tei eligili odoo eyo goo taka

(Matiyu 23:1-36, Maka 12:38-40)

⁴⁵ Odoo susuga oso to dulone osee doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁶ "Niba obeeyamo! Niyo tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo medee tekepo megigaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli mi mapoo debeli odoo oso diba ogoloso gasuwuloso goomoga to takalame goomegeliso. Osoloso diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo taba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nolone odoo hu toowa too oso bili mapoo bulumulame goomegeliso. ⁴⁷ Esino diayo sobo bauwe ebilame kukunoloso dia moso sabolo bi sabolo dibada doloso toloso omapoo dobolone, dia goo gagaloso dokodoo taka diya sageliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee goolame. Esino egeesee maga diba dala toowa talaiso."

21

Sobo bauso emegei di bi tenee

(Maka 12:41-44)

¹ Yesu tei moso mapoo osee badolone egeino, bi bei odoo oso emegei di molee tooseli ki bi oso moodoo mapoo soomolome egeiso. ² Osoloso beame omapoo sobo bau

bi mauwe oso molee ko ta bakadio tosiloleso toosoome egeiso. ³ Esemee Yesuye goo hagee ogoloso egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka, sobo bau bi mauwe hagooso tenee oso bi bei odoo oso tenee ee dagadiso. ⁴ Bei, bi bei odoo dia molee toowa osee molome molee su pepooko teneeso. Esino sobo bau bi mauwe hagee yimapoo molee ko esiesibo meleeno teneeso. Esiga yo wo talai molee olo mauwe," diso.

Yesuye tei moso guobigilei goo sabolo osoloso mi hoo poogoo mapoo gooso peledabalai goo ee taka

(Matiyu 24:1-14, Maka 13:1-13)

⁵ Beame omapoo odoo aboso tei moso yo tekeposo tegei sabolo osoloso odoo susuga oso Godee mapoo tenee bi tei moso ma kulodu ma molome ogoloso tekepo dee takagameleeso. Esino Yesuye diayo takagamelee to ee duloso dimapoo egeesee takaso, ⁶ "Niyo epedee moso sabolo osoloso bi sabolo ogoloso tekepo dee takemenee, ee hamamee guobigileiso. Egeesee ma kulodu yo heeso hee ma topudoo malaime. Esino moso guobuguga, yo susuga oso mi mapoo misigeduboloso molo agalaiso," diso.

⁷ Esemee odoo aboso yimapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, goo hagee kobolone ka peledabalaiyo?"

Osoloso goo hagooso peledabalame mologa, ogoo gooso imapoo ka eligileiyo?" diso.

⁸ Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, "Niba obeeyamo! Odo heeso niba tei goo maga see peegoo gilimado diyaga. Bei, odo aboso sibiles gamenee takolone ayo diba diye di, dee takolone dieso nediliyo diba Kelisoso dalaiso. Egeesee diayo takolone Godeeyo beame olo simiso dee takooga, dia to duloso omapoo tei na te. ⁹ Esiga ha too goo sabolo osoloso galali goo sabolo oso peledoboomo duga, duloso niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso malalo peledabalaiso. Esino ee ma kulodu beame hamameedee saga sibileime."

¹⁰ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, "Mi toowa heeso mi toowa hee mapoo ha talaiso. ¹¹ Osoloso beame omapoo mi abo mapoo mibia toowa sibileiso, osoloso hodia goo sibileiso. Osoloso paiye opusomo opusomo di oso mi abo mapoo sibileiso. Egeesee seemelee mapoo goo opusomo di oso kei ma dokodoo peledaba ogoloso odo susuga oso diya ebigileiso.

¹² Esino goo hagooso epedee peledebelega mologa, niyo mo goo maga dala toowa talaiso. Egeesee ma kulodu odo susuga oso nibada goo meedilame dibada howo gisili moso mapoo ido polo dolone

dabalaiso. Osoloso diayo niba neliga moso mapoo huyaso dolone dabalaiso. Osoloso see diayo mo goo maga niba gamalee wiligi odo toowa tebisa mapoo gilimado peleso nibada goo meedileiso. ¹³ Esino domo egee niyo mo goo ee dimapoo yiligebigilei beame tekepo ogoso. ¹⁴ Esiga niba goo medee goolee. Bei, odo susuga oso niba goo meedilei mapoo ido duga, niyo to takalai goo mapoo haga na koude. ¹⁵ Bei, domo omapoo ayo nimapoo goo goolee tekepo sabolo osoloso to tekepo takalai goo sabolo tenelaiso, nimapoo goweli odo oso nibada to ee duloso to nei takelega pagalame. ¹⁶ Osoloso beame omapoo nibada ama dio sabolo, osoloso noowee dio sabolo, osoloso nemei dio sabolo, osoloso nomolo dio sabolo, osoloso nee soosoo sabolo, osoloso nemegei odo sabolo oso nimapoo dala teneli odo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo nima kulodu odo abo piligileiso. ¹⁷ Esiga odo susuga oso mo goo maga nimapoo hegia toowa malaiso. ¹⁸ Esino goo hagooso niba Godee maga pileime. ¹⁹ Esiga medee kibiya debee. Niba kibiya doga, gie badeli talaiso."

Yesuye Yolusalem mi oso tokenee palai goo ee taka (Matiyu 24:15-21, Maka 13:14-19)

²⁰ "Esiga niba Yolusalem mi ee ha teli odo oso moso

silodoboloso tebisamelee ogoga, Yolusalem mi ee olo tokenee palame ka seeso doloso ogoloso niba gooleedalaiso. ²¹ Egeeseega beame omapoo Yudiya mi mapoo debeli niba mubi dokodoo kukulo pele. Osoloso edebeeyo beame omapoo Yolusalem mi ma kulodu osee dogo, diba onosee saga kukulo di. Osoloso odoo agayo beame omapoo Yolusalem mi peegoo dogo, diba mi ee ma kulodu na gadi. ²² Bei, beame omapoo Godeeyo to booka mapoo hogugu goo sabolo tobulone, nei dala tenelame ka selai. ²³ Osoloso beame omapoo sobo koowasi sabolo osoloso holope too nedili sobo oso dala toowa agalaiso. Bei, beame omapoo Godeeyo kamana goo oso siboga, goohele toowa sabolo osoloso dala toowa sabolo mi hamapoo sibileiso. ²⁴ Ee ma kulodu odoo abo ee ha teli odoo oso kaiyaso piligileiso. Osoloso odoo abo ee tiso tegisaloso tou nei mauwe talame mi abo mapoo iyado du dolone dabalaiso. Osoloso beame omapoo Yolusalem ee Yu dele poogoo odoo oso gagalabuguloso homososo abalaiso. Diba osee tebisa mologa, diayo goo egeesee semelee oso hoo pagalai Godeeye beame ee tenelaiso.”

Odoo Holo oso sibilei goo
(Matiyu 24:29-35, Maka 13:24-31)

²⁵ “Esiga goo opusomo di oso osogo mapoo, osoloso a mapoo, osoloso giwo mapoo peledabalaiso. Osoloso mi toowa hamapoo abei maga howo ki toowa oso goowa duleiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obulone goo tiadalaiso. ²⁶ Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo ee Godeeye halabigileiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obugulone hoowama dalaiso. ²⁷ Esiga beame omapoo Odoo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo osoloso kolobo sabolo siboga agalaiso. ²⁸ Esiga niba goo susuga hagooso bei mooloogoo ogoga, ebilega toboloso bolone ka debee. Bei, Godeeye niba gilimado dilei beame ee koola toobooso.”

Sogai maga dio masi taka
(Matiyu 24:32-35, Maka 13:28-31)

²⁹ Yesuye see goo hamapoo dio masi hamaga egeese takaso, “Niba sogai ogoloso homo abo mapoo egege. ³⁰ Sogai du sisigaloso mouloso see pisiga ogoloso niba mi kibilei koola tooboo doloso gooleedeliso. ³¹ Esiga hagonosee egesi masi moloso. Niba goo ayo taka hagooso peledaba ogoloso, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei koola tooboo doloso gooleedeliso.

³² Ayo nimapoo taka, odo beame omapoo dabalai ee osee dogo, goo susuga ha-gooso peledabalaiso. ³³ Esiga kei sabolo osoloso mi toowa sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to ee mauwe pagalaime.”

Niso nediliyo medee be

³⁴ “Esiga niba niso nediliyo medee be. Osoloso niba wo sabolo howo sabolo nolone dobolone mi toowa eyo goo mapoo haga na goolee. Bei, ti gama mapoo beso gaduga, tiso be egee bagagooga egee dio du egeesi masi ayo sibilei beame oso nimapoo dio di egeesi masi tenelai malaiso. ³⁵ Bei, beame ogooso odo susuga mi toowa hamapoo egee do mapoo sibileiso. ³⁶ Esiga niba niso nediliyo medee bolone dokodoo takolone ka debee, niba beame oso peledabalai ee ma kuloduga kitulugu sabolo peegoo ka gadilame. Osoloso Odo Holo mo mudugiyopoo kitulugu sabolo dabalame.”

³⁷ Yesu beame susuga Yu odoowo tei moso mapoo peleso odo susuga mapoo Godeeyo to eligimeleso koodobuloso, see tilame gesi Olipi mubi mapoo polo demeleeso. ³⁸ Esem odo susuga oso Yesuye eligi goo ee dulame gesikolodee tei moso mapoo sibilesi mooloogoo deliso.

22

Yudaseeye Yesu wiligi odo tebisa mapoo tiasalame

to magoo

(*Matiyu 26:14-16; 14:10-11*)

¹ Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nalai beame ee koola tabaso. Wo nali hagee Yu odooso takolone Godeeye gababia wo nali deliso. ² Beame omapoo tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso tei eligili odo sabolo oso odo mooloogoodoo toowa ogoloso obugulone, mada Yesu wooloomalame eli esiaso. ³ Beame omapoo Saitenso Yudas-Iskaliyot eyo kulodu gapalaso. Yudas hagee Yesuwo hamamee dili odo 12 ma kulodu odo hee yoso. ⁴ Esiga Yudaseeye tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso tei moso pee mapoo gidebeli dia wiligi odo tebisa mapoo dileso, yayo Yesu toloso dimapoo tenelame dibolo to mouso. ⁵ Esem diayo goo hagee duloso tekepo doloso goomogolone Yudas mapoo molee tenelame takaso. ⁶ Esem Yudaseeye yibolosee goo hamapoo tekepo dolone mada Yesu toloso dimapoo tenelame eli esiaso.

Godeeye gababia wo nalame mopoodoo doo

(*Matiyu 26:17-25, Maka 14:12-21, Yonee 13:21-30*)

⁷ Isipi mi maga peegoo di gooleebugu wo ne bei mooloogoo beame mapoo, Yu odooso Godeeye gababia wo nalame, sipi be hu weliso. ⁸ Esem Yesuye see Pita dio Yonee dio mapoo egeese takaso, “Niba dileso

iyo gababia wo nalai ee mopoodoo dalame di,” diso.

⁹ Esemе diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iyo kamapoo dilesо wo nalai ee ka mopoodoo dalaiyo?” diso.

¹⁰⁻¹¹ Esemе Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niba Yolusalem mapoo gadi. Niba omapoo gadilesо ogoga, odoо hee howo keedolosо dumologa tugodalaisо. Niba yo tugodolosо yo deedeе di. Niba yayo dilesо mosо kulodu gaduga omapoo dobolone, mosowo ama mapoo egeesee takee, ‘Eligili odoо osо o hamamee dili odoо sabolo Godeeye gababia wo nalai debi ee kasomo?’ dee takee.
¹² Egeeseeга yayo mosо dokohodoo debi pooba toowa nimapoo eligileisо. Egeeseeга niba iyo Godeeye gababia wo nalai omapoo ka mopoodoo de,” diso.

¹³ Esemе Pita dio Yonee dio to hagee duloso dilesо egeino, goo susuga ee Yesuye taka goo sabolo tobuloso molome egeisо. Esemе diba gababia wo nalame omapoo mopoodoo dooso.

Lodee gooleebugu wo ne (Matiyu 26:26-29, Maka 14:22-25, 1 Kolin 11:23-25)

¹⁴ Esemе diayo wo nalai beeamе ee sibume, Yesuye o hamamee dili odoо sabolo wo nalame bulumasо.
¹⁵ Yesu badolone o hamamee dili odoо mapoo egeesee takaso, “A goomoga toowa sabolo badebeisо, ayo

dala ma kulodu gadilega badolone, ayo nibolo Godeeye gababia wo nalai. ¹⁶ Bei, ayo nimapoo taka, ayo Godeeye gababia wo nali hagee hamamee see saga nalaimе. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mi osо sibulone wo nali hageeyо goo bei woola yiligebuguga, ayo wo nali hagee see nalaisо,” diso.

¹⁷ Esemе Yesuye kapu wain i keesoo tolosо Godee mapoo goomoga takolosо koodobulosо dimapoo tenelone egeesee takaso, “Niba kapu wain i keesoo tolosо odoо heeso naloso koodobuoga see odoо hee mapoo ka tenee domo di. ¹⁸ Bei, ayo nimapoo taka, a epedee wain i naloso hamamee see wain i saga nalaimе. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mi osо siboga, ayo see wain i ee nalaisо,” diso.

¹⁹ Yesu see wo tolosо Godee mapoo goomoga takolosо wo popeisо. Osolosо o hamamee dili odoо mapoo pulone egeesee takaso, “Hagee mo susо, niba halo ka teneeso. Esiga niba a goolee sabolo dobolone wo hagee nolone ka debee,” diso.

²⁰ Diba wo naloso koodobulosо Yesu see kapu wain i keesoo tolosо Godee mapoo goomoga takaso. Osolosо o hamamee dili odoо mapoo tenelone egeesee takaso, “Kapu wain i keesoo hagee Godeeye mo sawo maga to kitulugu magoo dia hagooso. Mo sawo hagooso niba halo ka sologobuguso.

²¹ Esino niba ege. A ha teli odoo mapoo tiasalai odoo ee mooloogoodoo hageeyo kulodu abolo badolone wo namoloso. ²² Esiga Godeeye to magoo ee dodolone Odoo Holo a talaiso. Esino Odoo Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo, eeye-ee! Bei, odoo yo dala talaiso.” ²³ Esem e hamamee dili oso to hagee duloso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takagameleeso, “Agayo ima kulodu goo hageesi ka moodoolaiyo?” diso.

Toowa doloso badalai goo maga wegiga

²⁴ Esem Yesu o hamamee dili odoo oso dieso nediliyo dima kulodu odoo agayo toowa ka badosomo doloso wegigas. ²⁵ Osoloso Yesuye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Yu dele poogoo odoowo wiligi odoo tebisa oso dima hemi debeli odoo ee diayo diya kitulugu sabolo gidebeliso. Esino diba dieso nediliyo odoo susuga mapoo takolone diba odoo susuga eyo odoo deliso. ²⁶ Esino niba nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu odoo agayo toowa ka badosomo? Yo daga malalo eyo nediliyo pepooko doloso badebee. Osoloso nima kulodu odoo agayo gibadeli odoo masi ka badosomo? Yo tou teli odoo masi mesie sabolo tou tolone ka badebee. ²⁷ Niba medee goolee, wo nalame badeli odoo sabolo wo pili odoo sabolo dima kulodu,

odoo agayo toowa doloso ka badosomo? Odoo ee badolone wo nalame badeli oso toowa doloso ka badoso. Esino nima kulodu a wo pili odoo masi badoso. ²⁸ Niba ayo hegi goo ee ma kulodu sileeme, a koo poogoo dili. ²⁹ Esiga mo Mameeye o odoo gibadalame kitulugu amapoo tenee egeesi ayo nimapoo tenelaiso. ³⁰ Esiga ayo wiligi doloso badeli mi oso siboga, ee ma kulodu niba abolo hodobo dobolone wo nalaiso. Osoloso niyo wiligi odoo oso debeli debi mapoo dobolone Isalael odoowo bala 12 ee gidobolone dia goo ee meedileiso,” diso.

Pitaye Yesu boobado big-ilei goo ee Yesuye taka

(Matiyu 26:31-35, Maka 14:27-31, Yonee 13:36-38)

³¹ Yesu badolone Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Saimon, Saitenso niba tei kibiya beleso kukulo agalame Godee mapoo woosome, Godeeye yimapoo kitulugu olo teneeso, yayo egeesee moodoolame. ³² Esino ayo no halo Godee mapoo dokodoo olo takaso, nayo tei too peegeeyaga. Osoloso nayo amapoo see wedi simi beame mapoo, mo hamamee dili odoo hagee bia oso tei too ma kulodu kibiya dabalame nayo diba pidi,” diso.

³³ Esem Pitaye nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, a nobolo neliga moso ma kulodu osoloso

teli mapoo dilei mopoodoo doloso ka suloso,” diso.

³⁴ Esemé Yesúye Pita mapoo nei egeesee takaso, “Pita, ayo namapoo taka, epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso.

³⁵ Yesúye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo daga niyo to tekepo takomo silesibilame diye dolone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso kali bi abo sabolo toloso na di diso. Esino niba ee ma kulodu silesibilone, hegi goo abo egeisomo?” diso.

Esemé diayo nei egeesee takaso, “Haye, egele,” diso.

³⁶ Esemé Yesúye see dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nimapoo molee sabolo o sabolo mologa, ee toloso di. Osoloso nimapoo kaiya mauwe daga, nibada kekeisoo dugo odoo hee mapoo teneloso nei molee toloso kaiya te. ³⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo yo mesia masi wooloomalaiso,’ diso. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo oso amapoo peledabalaiso. O, tei takoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso mo goo maga taka goo susuga oso peledabalame siboso,” diso.

³⁸ Esemé o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no ege. Iba kaiya bakadio moloso,” diso.

Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Bige oso,” diso.

Yesúye Olipi mubi mapoo badolone Godee mapoo taka (Matiyu 26:36-46, Maka 14:32-42)

³⁹ Yesu goo eyo mood-eli egeesee moodoolone Yolusalem maga peegoo dileso Olipi mubi mapoo palaso. Esemé o hamamee dili odoo yibolo diadeeso.

⁴⁰ Osoloso diba dileso omapoo dobolone, Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Niba dokodoo takolone ka debée, goo tokenee mapoo gidoduga homodobiyaga.”

⁴¹ Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoogoo dileso ebiso miyomoo tugusaloso Godee mapoo takameleeso.

⁴² Yesúye Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala hagee sibo peegoo magee. Esino no goomoga goo ee te, ayo goomoga goo ee na te,” diso.

⁴³ Esemé Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga sibilesó yo pidilone kitulugu teneeso.

⁴⁴ Egeesee ma kulodu Yesu dala talame hegi goo oso sibume, yo sooloo habasaga toowa sabolo Godee mapoo diya takaso. Esemé o debiaso sawo masi mi mapoo salagadibaso.

⁴⁵ Osoloso yo dokodoo takamelee koodobuloso dileso egeino, o hamamee dili odoo goo halagameleso tiesamolome egeiso.

46 Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba hogoogabuloso dokodoo takolone ka debee, goo tokenee mapoo gidoduga homodobiyaga,” diso.

Odoó susuga oso Yesu wooloomalame ido di (Matiyu 26:47-56, Maka 14:43-50, Yonee 18:3-11)

47 Yesu o hamamee dili odoo sabolo to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye odoo mooloogoodoo gilimadoloso sibilesó omapoo peledabaso. Esemé Yudaseeye Yesu adalame simiso. 48 Esino Yesúye yimapoo egeesee takaso, “Yudas, nayo Odoó Holo a ada sabolo ha teli odoo mapoo tiasalame ka sala?” diso.

49 Esemé Yesu o hamamee dili odoo diayo odoo susuga oso Yesu talame simi ogoloso egeesee takaso, “Lodee, iyo kaiyaso ka biligileiyo?” diso. 50 Egeeseeme Yesu o hamamee dili odoo heeso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee kaiyaso o dulu deedeé dokolo ee kobuguso.

51 Esino Yesúye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Omapoo koodobie! Goo egeesee na moodee!” diso. Osoloso Yesúye odoo o dulu mapoo sigime see tekepo paso.

52 Yesu yo omapoo to-budulone yo talame sibadee, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso pee maga gidebeli dia wiligi odoo

tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo mapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesia daga a talame, kaiya sabolo wei sabolo toloso ka sibadeeyo?” 53 Esino niba ayo beame susuga tei moso ma kulodu eligimo sili egeliso. Esino niyo kaseme a omapoo badoboome telega ka poogoowo? Esino epedee hamapoo nibada beame oso olo siboso. Bei, epedee hagee neliga wiligi odoo taba Saiteneeyo beameso,” diso.

Pitaye Yesuwo goo puodoo (Matiyu 26:69-75, Maka 14:66-72, Yonee 18:15-18,25-27)

54 Osoloso odoo susuga oso Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba eyo mosopoo ido diso. Esemé Pitaye hamameedee toboloso deedeé diso. 55 Yo deedeé dileso, odoo susuga oso moso pee beelee ma kulodu dou tooloso dou halagamolome, yo dibolo hodobo omapoo badolone dou hameleeso. 56 Pita omapoo dou holone badoboome, sobo obuo omapoo tou teli oso sibilesó Pita mapoo medee bolone egeesee takaso, “Odoó hagee Yesubolo sili hee yoso,” diso.

57 Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Sobo, odoo egee a gooleedele,” diso.

58 Osoloso see hamamee odoo heeso sibilesó yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesubolo sili odoo hee noso,” diso.

Esemé Pitaye nei egeesee takaso, “Giso, asonee,” diso.

59 Osoloso osogo howo hedebe poogoloso hamamee odoo heeso sibilesa to kitulugu sabolo egeese takaso, “Tei takoo, odoo hagee Yesubolo sili hee yoso. Bei, yinosee Gelili odooso,” diso.

60 Esemé Pitaye nei egeese takaso, “Giso, nayo egee takoo goo ee tei a gooleedele,” diso. Pita to osee komolome, kolokolo takaso. 61 Esemé Lodeeye hamameegoo biditoboloso Pita mapoo bameleeso. Esemé beeamé omapoo Yesuye taka to hagee Pitaye gooleebuguso, “No epei gesi kolokolo takelega mologa nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso. 62 Egeeseelone yo to hagee gooleebuguloso diya goohelime peegoo gadilesa pisaso.

Yesu wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido pala

(Matiyu 26:59-68, Maka 14:55-65, Yonee 18:19-24)

63 Esemé Yesu yo gidebeli odoo oso yo manolone tolosa weiso. 64 Osoloso diayo o howo dugosa gagalosa woolosa egeese takaso, “Imapoo takee, no odoo agayo wala?” dee takaso. 65 Egeeseelone to tokenee abo sabolo yimapoo takaso.

66 Osoloso mi hadobume gesikolodee Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo hodobo mooloogoodoso. Osoloso

diayo to moulone debei mapoo Yesu ido palaso. 67 Esemé diayo dobolone Yesu mapoo egeese takaso, “Nayo imapoo takee, no tei Godeeye hudi magoo Keliso nosomo?” diso.

Esemé Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Ayo nimapoo takooga, niyo ayo taka goo mapoo tei talaime. 68 Ayo nimapoo woosaga, niyo amapoo to eyo nei takalaime. 69 Esino epedee beeamé hamaga Odoo Holo a Godee kitulugu eyo dee deede dokolo mapoo yibolo wiligi doloso badalame bileiso,” diso.

70 Esemé odoo susuga oso yimapoo egeese takaso, “Esiga no tei Godeeyo owolowo?” diso.

Esemé Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niyo a Godeeyo owolo dee egee takoo ee tei goo takoo,” diso.

71 Esemé diayo egeese takaso, “Esiga iba o goo meedilei maga to abo dulei koo goomogo. Bei, yo eyo o goo ee olo yebugulone yo Godeeyo owolo diso. Esiga yo wooloomalai tekepo,” diso.

23

Yesu yo Paillet sabolo osoloso Helodee mapoo ido di

(Matiyu 27:1-2, 11-26, Maka 15:1-15, Yonee 18:28—19:16)

1 Osoloso wiligi odoo tebisa mooloogoodoo oso tebisaloso Yesu Paillet mapoo ido diso. 2 Diayo dileso Paillet

mapoo Yesuwo goo maga takolone egeesee takaso, “Odo hagooso ibada odoo eli tokenee mapoo gilimado di ogoloso ka too. Bei, yayo ibada odoo oso Sisa mapoo tekisi molee misigeli hamaga takoloso see eyo nediliyo yo wiligi odoo Keliso dee takemeleeso,” diso.

³ Esem Pailteeye Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoowo?” diso.

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “O, nayo olo egee takooso,” diso.

⁴ Osoloso Pailteeye Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo abo omapoo mooloo-goodoloso debei mapoo egeesee takaso, “Ayo yo talaino yimapoo goo tokenee hee koo ogo,” diso.

⁵ Esino diba goo egee pagalai gowoolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Edebeeyo Loum gamalee mapoo kamanalame, yayo Yudiya mi toowa mapoo silone odoo goo tiadili goo ee eligimo siliso. Osoloso yayo goo hagee Gelili mi maga bei mooloogooloso see hamapoo sibilesa ka eligimo siloso,” diso.

⁶ Osoloso Pailteeye goo hagee duloso, Yesu tei Gelili odoo beleso odoo mapoo woosaso. ⁷ Egeesee ma kulodu yayo Yesu tei Gelili odoo dee taka goo ee duloso, Yesu Helodee mapoo ido di diso. Bei, Helodeeye Gelili mi mapoo wiligi odoo toboloso

ka badebei. Beeame omapoo Helodee Yolusalem mapoo sibilesa badebeiso.

⁸ Ee ma kulodu Helodeeye Yesu ogoloso diya goomogaso. Bei, yo Yesuwo goo epedee eiyo dumelega, yo agalai goomegeliso. Osoloso Yesuye goo opusomo di o mudugiyoo moodoolame diya goomogaso. ⁹ Esem Helodeeye Yesu mapoo woosali to bei woosagaso. Esino ee ma kulodu Yesuye yimapoo to nei hee takele. ¹⁰ Osoloso beame omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo tebisa sabolo oso to kitulugu sabolo takolone Yesu mapoo gigidiso. ¹¹ Esem Helodeeye o odoo sabolo Yesu manolone wiligi odooso kali dugo kadiso. Osoloso yo Paillet mapoo see ido di diso. ¹² Beame domo omapoo Paillet dio Helodee dio emegei diso. Esino daga debei ee ma kulodu dieso nediliyo nei heigo nei heigo dolone debeiso.

¹³ Esem Yesu Paillet mapoo see ido di ogoloso, Pailteeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo susuga gilimadoloso egeesee takaso, ¹⁴ “Niyo odoo hagooso Yu odoo oso Loum gamalee mapoo kamanalame, odoo goo tiadili goo ee eligimo silo doloso, amapoo ka ido simi. Esino ayo nibada mudugiyoo o goo meedino, yimapoo goo tokenee hee molo egele. ¹⁵ Osoloso Helodee nose

Yesu mapoo goo tokenee hee molo egele. Egeeseeme yayo yo see imapoo ido sibe dee takaso. Esiga niso ogoso, odoo hagee wooloomalai yimapoo goo tokenee hee mauwe. ¹⁶ Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso.

[¹⁷ Esino Pailteeye Yu odoo oso goomogalame diayo Godeeye gababia wo nali beame mapoo odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo diye deliso.] ¹⁸ Osoloso odoo susuga oso to neligidi egeese takaso, "Yesu wooloomolone, nei Balabas neliga moso ma kuloduga peegoo diye dee!" dee takagameleeso. ¹⁹ Balabas hagooso daga Loum gamalee mapoo ha temeleso odoo hee wooloomaso. Egeeseega yo neliga moso ma kulodu hususo.

²⁰ Pailteeye Yesu peegoo tamagalame diya goomogolone, see tobu odoo mooloogoodoo mapoo woosaso. ²¹ Esino odoo susuga oso to neligidi yimapoo nei egeese takaso, "Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige! Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!" dee takagameleeso.

²² Esemee Pailteeye see tobu odoo mooloogoodoo mapoo egeese takaso, "Bei, niyo kasalame yo wooloomalame ka sala? Yayo goo tokenee kasee toowo? Ayo o goo meedi mapoo ayo yo wooloomalame ido dino,

yimapoo goo tokenee hee molo egele. Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso," diso.

²³ Esino odoo susuga oso toso neligidi diya takaso, "Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!" dee takagameleeso. Diayo egeese takemelee Pailte to ee dulei diya gowoolone, bige dimapoo deedebeegee diso. ²⁴ Egeeseeme yayo dia to duloso odoo susuga oso goomoga goo ee tooso. ²⁵ Esiga Pailteeye Loum gamalee mapoo ha tolone odoo wooloomali Balabas ono neliga moso ma kuloduga peegoo diye diso. Esino Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo talame yayo yo odoo susuga mapoo teneeso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga
(*Matiyu 27:32-44, Maka 15:21-32, Yonee 19:17-27*)

²⁶ Osoloso ha teli odoo oso Yesu toloso mi ee ma kuloduga peegoo ido dumolome, Kulene odoo Saimon Yolusalem mi mapoo dumolome eli domopoo tugodooso. Osoloso diayo homo bulubo magoo toloso see o ei mapoo imeduloso Yesu ma hamamee diye diso. ²⁷ Osoloso beame omapoo, Yesu toloso diadaga molome odoo susuga hamamee diadeeso. Osoloso ee ma kulodu sobo abo sabolo dulone Yesu halo gooholone hamamee dulone pupusigamo diadeeso. ²⁸ Esemee Yesuye biditoloboso dimapoo bolone

egeesee takaso, “Yolusalem sobo, niba a halo haga na pupusige. Esino niso nediliyo osoloso nibada holo halo ka pupusige. ²⁹ Bei, dala beame oso siboga, edebeeyo egeesee takagalaiso, ‘Sobo deme taba nibolo osoloso sobo holo soomagoloso too koo nedili niba diya goomege.’ ³⁰ Bei, beame egeesi oso peledaba omapoo edebeeyo egeesee takagalaiso, ‘Mubi sabolo osoloso esia niyo goodobuloso iba toogoode!’ dee takalaiso.

³¹ Esiga goo hageesi oso homo su gie mapoo peledobooga, see ogoogo oso homo su sia mapoo ka peledabalaisomo?” diso.*

³² Osoloso beame omapoo ha teli odoososo Yesu idodulone, mesia bakadio homobulubo magoo ma dokodoo wooloomalame idodiso. ³³ Diba sibilesomubi hee, eyohu Wiligi ki mi deli mapoo, Yesu homobulubo magoo ma dokodoo yogusoenigaloso tuluguso. Osoloso mesia bakadio onoseehomobulubomagoo mapoo yogusoenigaloso, odoosohu Yesuwodeedeedokolotulugu, osolosohu dobusudokolotulugudiso. ³⁴ Osoloso

Yesuyehomobulubomagoo ma dokodoo telegamolone egeesee takaso, “Ma, odoohageebia osogoo tokeneeamapoo egee moodoo ee

nayo hapoloso boobadobigi. Bei, diayo gooegee moodoo eyobei diba gooleedele,” diso. Osoloso hateli odoososo Yesuwodugotalamediaoyopepuso odoohuma ee kobuso.

³⁵ Odoosusuga osopeegoogatebisamolone balagamolome, Yuoowo wiligiodootebisa osomanolone egeesee takagameleeso, “Yayoodoo abopidimosiliso. Esigayotei Godeeye hudimagoo Kelisoso daga, osu eyonediliyopidileitekepo,” deetakagameleeso.

³⁶ Osoloso hateli odoosabolo ososo Yesumanolone, wainimeinalikoesolososo Yesuyenalameteneloneyimapoo egeesee takaso, ³⁷ “No medeetei Yuoodoodia wiligiodootabada, no telegapagalame, no nediliyopidi,” diso.

³⁸ Yesu o wiligi oopoo-goodokodooga to hageesee hoguguloso kalamaso, ODOO HAGEE YU ODOOWO WILIGI ODOO OSO.

³⁹ Mesia hee Yesuwohodiodooga eniga ososo Yesu mapoo tokeneesililone yimapoo egeesee takaso, “No medeetei Kelisodaga, neesu no nediliyopidilone, ibanoseepidi,” diso.

⁴⁰ Esinomesia hee osouoowo to su magato kitulugusabolo egeesee takaso, “No Godeebolokoo obudo? Bei, yayodala egeeto, no noseedalahedebeegeesi

* **23:31:** Esiga to hogugu hageeyo bei egeesee moloso, “Niyo kasee gooleedo? Goo hagooso tokenee mauwe odoo mapoo peledabalai tebia daga, hee tokenee teli odoo dimapoo ogoogooso peledabalaiyo?”

toso. ⁴¹ Esiga iba asalo ibada tokenee eyo nei maga ka wodioso. Esino Yesu mapoo tokenee hee mauwe,” diso.

⁴² Osoloso yayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “Yesu, nayo wiligi doloso badebei mapoo, nayo a gooleebigi,” diso.

⁴³ Esemé Yesu nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei goo taka, esiga epei no abolo hodobo goomoga mi Paladais mapoo badalaiso,” diso.

Yesuye ta eyo goo

(Matiyu 27:45-56, Maka 15:33-41, Yonee 19:28-30)

⁴⁴ Osoloso osogo olo oo domo tooboome, mi susuga neligaso, mi neligamelee ososee osogo howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁵ Bei, goo ogoso peledoboome, osogo pelega poogooso. Osoloso tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisimelee ee eyo mosoowe domo tologodooso. ⁴⁶ Esemé Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Ma, a mo dio nee dee mapoo maga,” diso. Yesu to hamameedee hageesee takoloso taso.

⁴⁷ Osoloso ha teli odoogibadeli odooso Yesuwo homo bulubo magoo ma hemidu badolone Yesuye ta goo ee ogoloso, Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo howo woola tekepo odoodo,” diso.

⁴⁸ Osoloso odoo susuga oso gooso peledaba ee agalame omapoo dileso balagamelee

odoo oso goo hagee ogoloso dulone diya gooholone dia budo mapoo kobugumo see wedi diadeeso. ⁴⁹ Osoloso Yesu o odoo sabolo osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee oso wulo eli sage abaga tebisamolone goo hagooso peledaba mapoo balagameleeso.

Yesu mi doosoo

(Matiyu 27:57-61, Maka 15:42-47, Yonee 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Yosep. Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Alimatiya ee o midee. Yo Godeeyo howo woola tekepo badolone Godeeye wiligi doloso badeli goo oso siba beleso bameleeso. Osoloso yo Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo ee ma kulodu yo dibolo hodobo badebeiso. Esino Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu Loum gamalee odooso wooloomalame dimapoo tiaseme, yo goo omapoo gowoolone yayo hamaga takaso. ⁵² Osoloso yayo Yesu ta eyo su ee talame, Paillet mapoo dileso woosaso. ⁵³ Osoloso yayo Yesuwo su homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo to meilesa, dugoso tiadoloso yo ou madu magooso. Midoo hagee dia. Esiga daga odoo hee teme omapoo magele. ⁵⁴ Esino beeamé domo egee Yu odoo diayo hasali beeamé bei mooloogoolai osogo howo koola tooboome ka see. ⁵⁵ Osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee

oso Yosepeeye Yesuwo su mi doo ma kulodu magalame todime, diba yima hamamee diadeeso. Diba omapoo dileso Yosepeeye Yesuwo su magoo medee egeiso. ⁵⁶ Osoloso diba see wedi dileso sisigageli bi medee tekepo Yesuwo su mapoo hedilame mopoodoo dooso. Esino diba Yu odoo diayo hasali beeamo olo bei mooloogoo, Moseseeye tei magoo ee dodolone epedee koodobuloso hasaso.

24

Yesu midoo ma kuloduga hogabia

(Matiyu 28:1-10, Maka 16:1-8, Yonee 20:1-10)

¹ Esiga Sadee toowa beeamo gesikolodee sobo hagee bia oso sisigageli bi medee tekepo mopoodoo doo ee toloso Yesuwo bi mapoo diadeeso. ² Diba omapoo dileso egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi ee peegoo bidigamo dileso molome egeiso. ³ Esem diayo kulodu galagadileso egeino, Lodee Yesuwo su omapoo mauwe molo egeiso. ⁴ Osoloso diayo kulodu galagadileso goo tiademe balaga meleen, odoo bakadio dugo diya gadeebugu kalaga oso saga peledoboloso soboso debei mapoo hodiogooga tebisaso. ⁵ Osoloso sobo diba diya dio dulone, ebia sabolo miyomoo gasuwaso. Esem odoo bakadio oso dimapoo nei egeese takaso, "Niyo kasalame odoo see gie badeli

too ee midoo ma kulodu ka esiamo silesibana? ⁶ Yo kulo hadu mauwe. Esino yo see hogado dina. Esiga niba Yesubolo Gelili mapoo silone, yayo nimapoo taka goo ee gooleebigi. ⁷ Bei, yayo egeese takaso, 'Odo Holo, a tokenee teli odoo dimapoo tiasalaiso, osoloso a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso a beeamo bakadio midoo ma kulodu tamoloso, beeamo bakadio hedebe di mapoo midoo ma kuoduga see hogado dileiso,' diso."

⁸ Esem sobo diba to hagee duloso Yesuye takomo sili to ee gooleebuguso.

⁹ Osoloso diba midoo maga see wedi dileso, diye di odoo 11 sabolo osoloso odoo susuga mapoo diayo egei goo susuga ee dimapoo opo-sususo. ¹⁰ Esiga sobo hagee bia oso goo peledaba hagee ka egei, Meli-Magadaliya osoloso Yowana osoloso Yemeseeyo owee Meli osoloso sobo abo. ¹¹ Esino sobo hagee bia oso sibilesi diye di odoo mapoo takeme diba duno, halabolone taka masi takeme to omapoo tei tele poogooso. ¹² Esino Pita toboloso midoo ee agalame hoguo diso. Yo dileso gasuwuloso wulu ma kulodu egeino, dugo Yesuwo su tiadoloso magoo ee see mosoowe wulu ma kulodu molome egeiso. Esem Pita goo hagee ogoloso howoodoomo wedi diso.

Odo bakadio oso Emaus mi mapoo dulone Yesu egei

13 Beeame hedebe omapoo Yesuwo hamamee dili odo bakadio oso Yolusalem mi poogoloso, see Emaus mi mapoo diadaga meleeso. Emaus mi egee Yolusalem omaga haga hoogoonee, wulo 11 kilomita egeesi masi. 14 O bakadio dumo dulone goo susuga Yesu mapoo peledaba goo ee oposusumo diadeeso. 15 Osoloso o bakadio osee oposusumo diadaga molome, Yesu dima hamamee sibilesa diba tugodoloso dibolo hodobo diso. 16 Esino odo bakadio hagooso Yesu medee kibiya hoodo egele. Bei, diayo Yesu kibiya hoodo egeeyaga, Godeeye diba gooloogooso.

17 Esemé Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba ogoo goo oposusumo diadaga malana?” diso.

Esemé diba eli domo omapoo kookoo toboloso goohele sabolo mudu olugodoloso tebisameleeso. 18 Osoloso dima kulodu odo hee, o hu Keleopas, yayo Yesu mapoo egeese takaso, “Yolusalem mi mapoo odo soo sibadee ee ma kulodu mi omapoo goo peledaba ee, no dulega badosoba?” diso.

19 Esemé Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Nayo egee takoo ogoo goo takala?” diso.

Esemé diayo nei yimapoo egeese takaso, “Iba Yesu Nasalet odo eyo goo ee taka. Bei, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo doloso badolone Godeeyo howo woola osoloso odo susuga eyo mudugiyo

Godeeyo to kitulugu sabolo takomo siliso. Osoloso yayo goo toowa opusomo di moodoomo siliso. 20 Esino tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso ibada wiligi odo tebisa oso Yesu Loum gamalee oso wooloomalame dimapoo teneeso. Esemé yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso taso. 21 Esino iyo goolee, yayo Isalael odo iba Loum gamalee gidebeli omaga peegoo gilimado dileiso doloso dobolone balaga meleeso. Esiga goo hagooso peledaba ee beame bakadio olo poogooso. 22-23 Osoloso ibada mooloogoodoo ee ma kulodu sobo abo oso epei gesikolodee dileso midoo mapoo egeino, Yesuwo su mauwe molo egeiso. Esemé diayo sibilesa imapoo takolone, ‘Ibada howo opusomo doloso Godeeyo momaiye egeiso,’ diso. Esemé momaiye oso Yesu ta maga hogado di goo ee dimapoo takaso. Esemé goo susuga hagee takeme, iba diya dio diso. 24 Osoloso ibada mooloogoodoo ma kulodu debeli odo abo diba nose dileso midoo egeino, soboso taka to sabolo tobulone, Yesuwo su midoo ma kulodu mauwe molo egeiso.”

25 Esemé Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niba medee diya boobada odoodoo. Niba kasega Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo dia to mapoo tei telega ka dosomo? 26 Bei, diayo egeese takaso,

'Godeeye hesia Kelisoye dala goo hageesi toloso see Godeeye egee bado mapoo peleso hu toowa toloso kitulugu sabolo badalaiso,' diso." ²⁷ Osoloso Yesuye dimapoo Moses sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoosuga oso Kelisowo goo hogugu goo eyo bei dimapoo medee eligiso.

²⁸ Osoloso diba Emaus mi olo koola toboome omapoo dulone Yesuye dimapoo egeesee takaso, "A hamapoo hasalaime. Esino a olo wulo duso," diso. ²⁹ Esemee odoosuga oso to kitulugu sabolo yimapoo egeesee takaso, "Emegei, no epedee na di, no ibolo hodobo tiamo. Bei, olo nolugo," diso. Esemee Yesu yo dibolo hodobo tilame diso.

³⁰ Osoloso diba moso kulodu peleso nei nalame dobolone, Yesuye wo toloso goomoga to takoloso koodobuloso wo populoso dimapoo piso. ³¹ Egeesee seemelee beame omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeiso. Omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeme, yo saga omapoo osugoboodooso. ³² Esemee obakadio dobolone dibusomo egeesee takagameleeso, "O. Tei takoo, iba eli domo abaga sibadaga molome, yayo Godeeyo to eyo bei imapoo takeme, ibada sooloo ma kulodu diya goomogaso," diso.

³³ Osoloso diba saga tebisaloso see Yolusalem mapoo wedi diadeeso. Diba omapoo

dilesos egeino, diye di odoos 11 sabolo osoloso Yesuye di hamamee dedeli odoosuga oso diesono hodobomooloogoodoloso doboome egeiso. ³⁴ Esemee odoos

omapoo mooloogoodoloso debei oso dimapoo egeesee takaso, "O. Tei takoo, Lodee yo ta maga see hogado didoo. Osoloso yo see Saimon-Pitaye badebei mapoo peledabadoo," dee takagameleeso.

³⁵ Osoloso odoos bakadio hagee bia oso Yesu eli domopoo diba tugodoloso di eyo goo sabolo osoloso Yesuye dibolo hodobo nei nalame dobolone, wo toloso popume, diayo yo medee kibiya hoodo egei goo ee dimapoo oposususo.

Yesuye o hamamee dili odoos dimapoo dilesos peledaba

(Matiyu 28:16-20, Maka 16:14-18, Yonee 20:19-23, Diye Di Odoos 1:6-8)

³⁶ Diba goo hamapoo to osee kesamolome, haga bologelega diayo debei domo omaga Yesu peledoboloso to budulone dimapoo egeesee takaso, "Emegei, mesie goo oso nibolo hodobo mele," diso.

³⁷ Esino diayo goolee yo odoos dio bele dolone, dio dulone diya ebigaso. ³⁸ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Niba kaseega ebia sabolo goo tiadoo sabolo nibada goo goolee ma kulodu ka malana? ³⁹ Esiga niba mo dee sabolo osoloso mo homo sabolo ogoloso tei aso

doloso gooleede. Osoloso mo su sige, niyo a tei su moloso doloso gooleedalame. Bei, odoo dio diba su mauwe,” diso.

⁴⁰ Yo to hagee takoloso o dee boowo sabolo osoloso o homo boowo sabolo dimapoo eligiso. ⁴¹ Esino diayo medee tei telega goomoga sabolo osoloso dio dulone debei ogoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Nimapoo nei nali hee molosomo?” diso. ⁴² Esem diayo yimapoo di si pepooko teneeso. ⁴³ Osoloso yayo dia howo woola di egee neso.

⁴⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Ayo nibolo hodobo silone nimapoo takeliso, ‘Mo goo maga Moseseeye hogugu sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso hogugu sabolo, osoloso Sam booka mapoo hogugu goo oso amapoo peledabalaiso,’ deliso. Esiga epei goo hagooso amapoo olo ka peledobooso,” diso.

⁴⁵ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee medee kibiya gooleedalame, Yesuye dibada goo goolee medee hoodo magooso. ⁴⁶ Yesu egeesee selone to budulone dimapoo egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu ee egeesee moloso: Godeeye hesia Keliso, a dala toloso beame bakadio midoo ma kulodu ta moloso see beame bakadio hedebe di mapoo hogabuloso toboloso dileiso.” ⁴⁷ Osoloso Yesuye

see tobu dimapoo egeesee takaso, “Niba Yolusalem abaga bei mooloogooloso mipoo toowa mapoo mo hu maga odoo mapoo hageesee eligimo silesibe, ‘Niba goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Eseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,’ dee takomo silesibe. ⁴⁸ Esiga niyo mo goo hagee ogoloso takomo silesibileiso. ⁴⁹ Osoloso niba Yolusalem poogoloso epedee na di. Esino niba epedee hamapoo osee dogo, Kei mi ma dokodooga kitulugu siboga talaiso. Bei, ayo mo Maye taka to ee dodolone nimapoo Dio Tei tenelaiso,” diso.

Yesu Kei mi ma dokodoo ido pala

(Maka 16:19-20, Diye Di Odoo 1:9-11)

⁵⁰ Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo gili-madoloso Betani mi koola mapoo diadaga meleeso. Diba omapoo dileso peledoboloso Yesuye dee dokodoo poudoloso diba halo dokodoo takolone diba pidilame goomoga to takaso. ⁵¹ Yo egeesee takomolome, Yesu Kei mi ma dokodoo ido palaso. ⁵² Esem diayo Yesuwo hu dokodoo poudoloso, goomoga sabolo Yolusalem mi mapoo see wedi diadeeso. ⁵³ Osoloso beame susuga ee ma kulodu, diba Yu odoowo tei moso mapoo dobolone,

Godee mapoo goomoga
poudolone debeiso.

To tekepo Yoneeye hogugu Yonee

Yonee booka goo eyo bei

Yonee booka hagee Yesu o hamamee dili odoos hee Yoneeye hogugu. Yayoo to hogugu ee ma kulodu goo toowa hagosoo. Yesu yo Keliso* osoloso yo tei Godeeyoo Owolo. Esiga iyo Yesu mapoo tei toga, iba gie badeli talaisoo.

Tosoo odoos su pasoo

¹ Daga mipoo hagee moodelega molome, To* olo badebeisoo. To oso Godee sabolo badebeisoo. Osoloso To ee Godee. ² Yo mipoo gie daga moodoo omapoo Godee sabolo badebeisoo.

³ Esiga bi hee yo mauwe moodele pogoo me. Esino bi susuga hedebe yimaga ka moodoo. ⁴ Esiga gie badeli eyo bei hedebe yosoo. Gie badeli oso odoos susuga mapoo gadeebugoo tenemeleeso. ⁵ Esiga gadeebugoo oso neliga ma kulodu ka pounimolosoo. Esiga gadeebugoo egee neligasoo semidilei tebile.

⁶ Esiga biame omapoo Godeeye odoos hee diye disoo, o hu ee Yonee. ⁷ Yayoo odoos mapoo gadeebugoo oso sibilei goo ee takalame simisoo. Osoloso odoos susuga oso to yayoo taka ee duloso tei ka talame. ⁸ Yonee yo

gadeebugonee, esino yayoo gadeebugoo eyo goo ee odoos mapoo takalame ka simi. ⁹ Bei, tei gadeebugoo oso odoos susuga mapoo pouni meli oso mipoo hamapoo sibilei ee olo koola tabasoo.

¹⁰ Esiga To ee mipoo hamapoo meleeso. Osoloso mipoo hagee yimaga moodoosoo. Esino mi odoos oso yo medee hoodoo egelee.

¹¹ Yo o odoos mapoo simisoo. Esino o odoos oso yo idilee.

¹² Esino edebeeyoo yo idolosoo yimapoo tei teme, yayoo odoos egee bia dimapoo kitulugoo teneesoo, diayoo Godeeyoo owolo dio dolosoo dabalame.

¹³ Esino edebeeyoo owee dio ama dio eyo sawosoo, o, susoo gilee, o, odoos heesoo gilee goo maga diba Godeeyoo owolo dio dee ka sele. Esino Godeeye goomoga goo omaga diba Godeeyoo owolo dio disoo.

¹⁴ Osoloso Tosoo odoos su polosoo ima kulodu badebeisoo. Yayoo iba diya sooloo dolone pidilisoo. Osoloso yayoo tei goodee ee takeliso. Osoloso yayoo hu toowa tolosoo badeli goo ee iyo egeisoo. Esiga Ma Godee maga simi, Owolo hedebe yayoo hu toowa egeesi tolosoo ka badosoo.

¹⁵ Yoneeye o goo maga takolone toso neligidi egeesee takasoo, "Ayo takolone, odoos hee ama hamamee sibileisoo dee takomoo silimenee, odoos ee hagosoo. Yayoo kitulugoo oso

* :: Kelisoo dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takoosoo.

* 1:1: To ee Yesu

ayo kitulugu ee dagadi. Bei, a soomagelega badoboome, yo daga olo badebeiso.”

16 Esiga sooloo dolone pidili goo toowa yimapoo egee molo maga biame susuga yayo iba ka pidi-moloso. 17 Tei magoo goo ee Godeeye Moses maga imapoo teneeso. Esino sooloo dolone pidili goo sabolo osoloso tei goodee ee Yesu Keliso maga simi. 18 Egeesi ma kulodu odo heeso Godee egele. Esino hedebe Godeeyo Owolo yayo imapoo Godeeyo goo ee yilige buguso. Bei, yayo Godee koola ogolone badolone yo tei Godee doloso ka badoso.

Yoneeye takolone a Kelisonee dee taka

(Matiyu 3:1-12, Maka 1:1-8, Luka 3:1-18)

19 Yelusalem mapoo debeli Yu odo dia wiligi odo oso Godee ogo odo ogo doloso debeli sabolo, osoloso odo abo Libaiyo bala* maga Yonee mapoo diye diso, diayo Yonee yo tei odo ogumo doloso woosalame. Esem diayo Yonee mapoo dileso egeese woosaso, “No tei odo ogumo?” diso. 20 Esem Yonee yo to nei takalai gowele. Esino yayo

nei dimapoo egeese takaso, “A Kelisonee,” diso.

21 Esem diayo see yimapoo egeese woosaso, “No odo ogumo? No Ilayayo?” diso.

Esem yayo nei egeese takaso, “Haye, a Ilayanee,” diso.

Esem see diayo yimapoo egeese woosaso, “No Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo sibileigo neme bamelee*, odo ee nosomo?” dee takaso.

Esem yayo nei dimapoo egeese takaso, “Haye, asonee,” diso.

22 Esem see diayo yimapoo egeese takaso, “No tei odo ogumo? Iba goomogo, to nei nayo taka ee iyo todiles o ibada wiligi odo iba diye di mapoo takalaiya. Esiga no tei odo ogumo?” diso.

23 Esem nei Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Aisayaye taka to ee dimapoo egeese takaso,

“A miwe poogoo mi maga idageli odo ee aso,
Niba Lodeeye sibilei eli medee hoodo magee.”

24 Esem Pelisi odo dia wiligi odo oso diye di odo oso dileso, nei Yonee mapoo egeese takaso, 25 “Nayo takolone, no Kelisonee,

* **1:19:** Libaiyo bala eyo bei ee egeesi moloso. Eibalahameeyo amawe Yekobowo owolo hee eyo hu ee Libai. Osoloso Libaiyo bala ee ma kulodu debeli odo oso Yu odo dia tei moso ma kulodu tou opusomo opusomo di ee teliso. Esino Godee ogo odo ogo doloso debeli odo diba nose tei moso ma kulodu tou teliso. Diba Eloneeyo bala hedebe. * **1:21:** Yu odooso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Moses egeesi masi oso sibilei ee bameleeso. (Deut 18:18)

osoloso no Ilayanee, osoloso no Godee maga to tolosoko kodo takomo sili odoosonee, dee takooso. Esino bei kasalame nayo odoohowo ka olugumo silala?" diso.

²⁶ Esemenei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, "Ayo wulo odoohowomooluguliso. Esino odoohewnima kulodu badoso. Esino niba yo gooleedele. ²⁷Yo amahamamee egee siboso. Esino a tekeponee, ayo o homomapoo kali bi ee pidigilei."

²⁸ Osoloso Yoden howohodiokoo Yoneeye odoohowoolugumelee Betani mi mapoo goo ogoso peled-abaso.

Yesu Godeeyo Lam be

²⁹ Biame hee mapoo Yesu Yonee mapoo sibumegoloso Yoneeye egeesee takaso, "Ege, hagee Godeeyo Lam beso.* Yayo mipoo hamapoo debeli odoodia goo tokenee susuga ee hapolosoboobado bigileiso. ³⁰Ayo takolone, odoosibileisogodoloso takomo sileemeni, odooe hagoso. Bei, ayegeesee takomo sileeso, odoohewama hamamee sibileiso. Esino yayo kitulugusoo ayo kitulugu ee dagadi, deetakeliso. Bei, a soomagelegamolome, yo daga olo badebeiso, deetakeliso. ³¹⁻³³Esiga Isalael odooso Kelisowo goo ee medee gooleedalame ayo

diba howoolugulame ka simi."

Esiga Yonee eyo egei gooegeesee takaso, "Ayo daga Keliso odoougu bele dolonemedee kibiya gooleedele. Esino ayo odoohowomoolugulame, Godeeye a diyedolone amapoo egeesee taka, 'Nayo Keliso egeesee gooleedalaiso. Dio Tei sibileso yibolohodobobadoga agalaiso. Osoloso yayo odoomapoo Dio Tei tenelaiso,' diso. Godeeye egeesee taka duloso hamamee Dio Tei molo masi pusibileso yimapoopubalegeme egeiso. ³⁴Esiga ayo goo hagee tei ogoloso yo tei Godeeyo Owolo dolone to hagee ayo nimapoo ka taka."

Yesuye o hamamee dili odoodaga hudi magoo

³⁵ Biame hee mapoo Yonee o hamamee dili odoobakadio dibolohodobomi hedebe omapoo tebisa meleeso. ³⁶Egeesee semelee omapoo Yesuye di eegoloso dimapoo egeesee takaso, "Niso ege, odooegee Godeeyo Lam be ogoso," diso.

³⁷ Esemenei Yonee o hamamee dili odoosoto egee duloso Yesuye di hamamee diso. ³⁸Esemenei Yesuye bidi toboloso, odoobakadio oso yima hamamee simi ee ogoloso, yayo dimapoo egeesee takaso, "Niba ogoo goo tala sibala?" diso.

* **1:29:** Lam be dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takooso. Bei, Isalael odooso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomaloso Godee mapoo teneliso.

Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Labai, no kapoo badeliyo?” diso. Labai hu eyo bei ee eligili odo dolone ka takooso.

³⁹ Eseme yayo nei egeesee takaso, “Niso sibilesa ege,” diso. Osoloso neli tigime, odo bakadio hagosu Yesubolo dileso yayo badeli mi ee egeiso. Eseme diba biame omapoo yibolo hodobo debeiso.

⁴⁰ Odo bakadio hagee bia dia kulodu odo hee o hu ee Endulu. Endulu yo Saimon-Pitayo omolo.

⁴¹ Esiga Enduluye Yesu ogoloso emei Saimon esiaso. Yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Iba Mesaya egeiso,” diso. Mesaya hu eyo bei ee Keliso dolone ka takooso.*

⁴² Osoloso Enduluye Saimon Yesu mapoo ido diso. Eseme Yesuye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nee hu see Kepas hedileiso.” Kepas dee egee takoo ee Pita dolone ka takooso.*

Yesuye Pilipi dio Nataniyol dio gilimadoo

⁴³ Osoloso biame hee mapoo Yesu yo see Gelili mi mapoo dilame goomogaso. Esino biame omapoo yo odo hee Pilipi tugodoloso yimapoo egeesee takaso, “No ama hamamee sibe,” diso.

* **1:41:** Esiga Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee hedebe Godeeye hesia dolone ka takooso.

* **1:42:** Esiga Hibulu toso Kepas dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Pita dee egee takoo hu eyo bei ee yo dolone ka takooso. * **1:46:** Yu odooso goolee, Nasalet mi ee haga goo toowanee, dee gweliso. Esiga odo hu toowa too oso mi omaga sibileime, dee gweliso.

⁴⁴ Pilipi hagee Betesaida odo. Betesaida mi hagee Endulu dio Pita dio dia midee. ⁴⁵ Osoloso Pilipiye dileso Nataniyol ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Moses sabolo osoloso Godee maga to tolosu kokodo takomo sili odo oso dia booka mapoo to hogugu oso takolone, odo hee hamamee sibileisogo, dee takemelee odo ee iyo olo egeiso. Yo Yesu, Nasalet mi mapoo badeli, yo Yosepeeyo owolo,” dee takaso.

⁴⁶ Esino Nataniyoleeye Pilipi mapoo egeesee takaso, “Goo tekepo oso Nasalet mi maga kasee sibileiyo?” diso*. Eseme Pilipiye nei yimapoo egeesee takaso, “No sibilesa ege,” diso.

⁴⁷ Eseme Nataniyoleeye Yesu yima hegi simi ee ogoloso Yesuye o goo maga egeesee takaso, “Niso ege, odo hagee tei Isalael odo. Yo medee tei goo takeli odo,” diso.

⁴⁸ Eseme Nataniyoleeye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo a kasee gooleedoowo?” diso. Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No daga Pilipiye dileso egelega badoboome, no pigi homo bei mapoo badoboome, ayo no egeiso,” diso.

49 Eseme Nataniyoleeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odo, no Godeeyo Owolo. Osoloso no Isalael odo ibada wiligi odo,” dee takaso.

50 Eseme Yesuye nei Nataniyol mapoo egeesee takaso, “No homo bei mapoo badoboome, ayo egei goo maga nayo amapoo tei ka toowala? Esino goo hagee pepooko, no hamamee goo toowa agalaiso. 51 Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Niyo Kei mi osulu yamagoloso mologa, Godeeyo momaiye oso Odo Holo* amaga dokodoo polo osoloso amapoo sibo domologa agalaiso,” dee takaso.

2

Yesuye howo ee wain i palame moodoo

1 Biame bakadio poogoloso hamamee Gelili mi toowa ee ma kulodu Kana mi pepooko mapoo odo heeso sobo hu wo neso. Biame domo omapoo Yesuwo owee onosee omapoo badebeiso.

2 Osoloso Yesu sabolo o hamamee dili odo sabolo sobo hu wo ne ee agalame diba gilimadoloso debeiso.

3 Wo ne biame domo mapoo wain i hosudoo ee ogoloso Yesuwo oweeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Wain i olo hosudoona,” diso.

4 Eseme Yesuye nei owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, ayo ogo goo talame

no amapoo ka simiyo? Mo biame tugodele,” dee takaso.

5 Eseme oweeye nei odo moso kulodu tou teli mapoo egeesee takaso, “Niba Yesuye to nimapoo takooga duloso to egee te,” dee takaso.

6 Egeesi ma kulodu sesepeni yugoso moodoo 6 omapoo bediga meleeso. Sesepeni 6 hedebe hedebe di egee howo 100 lita egeesi keeseli. Yu odoosoo dia adaga dia goo ee dodolone, sesepeni howo keesoo hamapoo dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeliso.

7 Eseme Yesuye odo moso kulodu tou teli dimapoo egeesee takaso, “Sesepeni susuga hagee howoso metamagise,” diso. Eseme diayo sesepeni susuga egee howoso metamagisaso.

8 Eseme yayo tou teli odo mapoo egeesee takaso, “Niba sesepeni omapoo howo keesaloso todilesi, odo sobo hu wo ne eyo wiligi odo mapoo tenee,” diso. Eseme diayo egeesee moodoosoo. 9 Esino howo eyo see wain i paso. Eseme wiligi odo oso wain i egee wulo nalo egeiso. Egeesi ma kulodu wain i hagoso simi eyo bei yo gooledele. Esino o tou teli odo diba olo gooleedoo. 10 Egeeseelone yayo sobo hulame simi giso ee idoloso yimapoo egeesee takaso, “Odo susuga oso Yu odo dia adaga dia goo

* 1:51: Odo Holo - Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odo Holo, dee taka hagee yo tei odo dolone ka takomo silee.

ee dodolone, wo ne mapoo sibadee odoo mapoo daga wain i hadali keeneliso. Osoloso diba wain i toowa naloso halabolone doga, see wain i haga koo hadali ee dimapoo keeneliso. Esino nayo wain i dooboo hadali ee magoo moloso, see epedee keedoloso ka teneeso,” diso.

¹¹ Esiga Gelili mi toowa ma kulodu Kana mi pepooko mapoo Yesuye daga malalo goo toowa opusomo di ee moodoo maga, yayo hu toowa toloso badeli goo ee eligiso. Esem e hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso yimapoo tei tooso.

¹² Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye owee sabolo, osoloso omolo dio sabolo, osoloso o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo diso. Osoloso diba omapoo dileso dobolone biame abo poo-gooso.

Yesuye tei moso ma kuloduga odoo peegoo hasiso bugu

(Matiyu 21:12-13, Maka 11:15-17, Luka 19:45-46)

¹³ Osoloso Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tooboome, Yesu Yelusalem mi mapoo palaso.

¹⁴ Osoloso yo omapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso beelee ma kulodu bulumakau be sabolo, osoloso sipi be sabolo, osoloso molo sabolo edebeeyo neiso talame, tosibilesa odoo mapoo tenee domolome egeiso. Osoloso odoo aboso molee opusomo opusomo di

ee tei moso eyo molee piligeli debi pooba mapoo doboome egeiso. ¹⁵ Osoloso Yesuye gowoolone tiso wei masi moodooloso wei oso sipi be sabolo, osoloso bulumakau be sabolo, osoloso odoo susuga peegoo hasisobuguso. Osoloso molee piligeli debi pooba bidige buguloso molee ko sabolo peegoo kugobuguso. ¹⁶ Osoloso see molo neiso talame debei odoo mapoo egeese takaso, “Bi susuga hagee toloso moso hamaga peegoo diyadee. Niyo mo Mamo moso ee bi teli moso dee na see,” dee takaso.

¹⁷ Esiga goo hagoso peledaba ogoloso Yesu o hamamee dili odoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo ee egeese gooleebuguso,

“Ayo nee moso ee diya gooleeso.

Esiga edebeeyo a wooloomalaiso.”

¹⁸ Esem e Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso bi susuga malos gidebei odoo egee bia ee Yesuye tei moso ma kuloduga peegoo hasiso bugu goo ee ogoloso diayo yimapoo egeese takaso, “No ogoso kitulugu toloso goo hageese ka moodoowo? Esiga nayo kitulugu egee Godee maga too, dee takooga, nayo goo toowa opusomo di hee imapoo eligilei tekepo,” diso.

¹⁹ Esem e Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Niyo tei moso hagee guobigi. Egeeseega, ayo see tobu

biame bakadio hedebe di ee ma kulodu tegelaiso,” dee takaso.

²⁰ Esemē diayo yimapoo egeesee takaso, “Iyo dugo 46 ee ma kulodu tei moso hagee tegeiso. Esiga biame bakadio hedebe di ee ma kulodu nayo saga kasee togo dalaiyo?” diso. ²¹ Esino Yu odoowo wiligi odoos hagee biaso Yesuye taka goo ee medee kibiya gooleede. Bei, Yesuye tei moso eyo goo maga taka hagee, eyo nediliyo o su ee taka. ²² Esiga Yesuye toloso hogado polome, hamamee Yesu o hamamee dili odoos Yesuye taka goo hagee gooleebuguso. Egeeseelone diayo Godeeyo to booka maga taka sabolo osoloso Yesuye taka to omapoo tei tooso.

²³ Yesuye Gababia wo ne biame omapoo Yelusalem mapoo peleso goo toowa opusomo di moodoo ogoloso odoos susuga oso yimapoo tei tooso. ²⁴ Esino Yesuye dimapoo haga tei dele. Bei, yo odoos susuga dia sooloo ma kulodu goo goolee ee yo olo gooleedoo. ²⁵ Esiga yimapoo odoos heeso odoos dibada goo goolee ee takalai ee bei me. Bei, goo goolee susuga dibada sooloo ma kulodu egee molo ee, yayo malalo olo gooleedoos.

3

*Nikodimaseeye Yesu
mapoo simi*

¹ Esiga odoos hee badebeiso, o hu Nikodimas. Yo

Pelisi odoos, osoloso Yu odoos dia wiligi odoos tebisa ee ma kulodu yinosee wiligi odoos hee yoso. ² Osoloso yayo gesi sibilesos Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, iba gooleedoo, no eligili odoos Godeeye diye di ee noso. Bei, edebeeyo eyo goolee goo toowa opusomo di nayo egee moodoomo silo egeesi moodoolai tebile. Esino Godee nobolo hodoba badoga, nayo goo toowa opusomo di hageesi moodoolai tebileiso,” diso.

³ Esemē Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo see soomagelega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime,” dee takaso.

⁴ Esemē Nikodimaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoos kauwa ee oweeyo beliye maga see tobu kasee soomagalaiyo? Yo see holope poloso oweeye see tobu soomagalai tebile,” diso.

⁵ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo howo maga osoloso Dio Tei maga see dia delega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime.

⁶ Mi odoos oso holope soomagoloso mi hamapoo debeliso. Esino Dio Tei oso gie badeli egee tenemolo odoos ee, Godeeyo owolo dio doloso badoboso kookaiyo gie badalaiso. ⁷ Esiga ayo namapoo takolone no see tobu soomagee dee hagee

takoo duloso haga na dio di. ⁸ No pooso eyo goomoga maga sibulone goowa ee duliso. Esino yayo sibili eli sabolo osoloso yayo dili eli ee no gooleedele. Esiga Dio Tei oso odo mapoo gie badeli egee tenemolo edebeeyo ogoloso koo gooleedeli.”

⁹ Esemé Nikodimaseeye egeesee takaso, “Ha? Goo hagoso kasee peledabal-aiyo?” diso.

¹⁰ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No Isalael odo dia eligili odo, esino no goo hagee koo gooleedolo?” ¹¹ Esiga ayo namapoo taka. Iyo gooleedoo sabolo osoloso iyo egei goo ee Yu odo nimapoo ka takomo siloso. Esino niyo ibada to mapoo tei talai ee ka gowooso. ¹² Esiga ayo nimapoo mi goo maga takeme, niyo tei tele. Egeesi ma kulodu ayo see nimapoo Kei mi eyo goo maga takooga, niyo kasee tei talaisomo? ¹³ Odo heeso bi Kei mi ma dokodoo egee molo ee agalame pele. Haye. Hedebe Odo Holo ayo Kei mi mapoo ka badebei. Osoloso ayo Kei mi ma dokodooga mipoo hamapoo simiso. ¹⁴ Esiga daga hoogoo Isalael odo diba miwe poogoo mi mapoo doboome, Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudooso*. Goo hedebe egeesi masi, edebeeyo Odo

Holo anosee toloso egeesee poudileiso. ¹⁵ Goo egeesi maga edebeeyo amapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁶ Godeeye mi odo diya sooloo dolone Owolo hedebe a meiyé diso, ayo mi odo ee halo talame. Esiga edebeeyo amapoo tei toga, diba Godee maga pileime, esino diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁷ Esiga Godeeye Owolo a mipoo hamapoo meiyé dee taka hagee, mi odo dia goo tokenee eyo nei tenelame ka meiyé dele. Esino mi odo oso amaga gie badeli pidili talame ka simi. ¹⁸ Osoloso edebeeyo Godeeyo Owolo amapoo tei toloso doga, dia goo tokenee eyo nei dimapoo dala tenelaimé. Esino odo agayo amapoo tei telega doga, diba dia goo tokenee eyo nei talame ka doso. Bei, diba Godeeyo Owolo hedebe amapoo tei telega. ¹⁹ Gadeebugu mipoo hamapoo simiso. Esino mi odo oso gadeebugu egee goomegele poogoloso see neliga ono diya goomogaso. Bei, diayo dia suso goo moodoo ee diya tokeneeega. Goo egeesi maga Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelaiso. ²⁰ Esiga goo tokenee teli odo ee gadeebugu hegilone gadeebugu mapoo sibilei diya ebiliso. Bei, gadeebugu oso dia goo

* **3:14:** Daga hoogoo Isalael odooso Godee mapoo mesile poogoome, diba palame hebise diye diso. Esino Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudoome omapoo ogoloso diba hebiseso pa ee see weidooso.

tokenee ee woola eligiyaga.
²¹ Esino edebeeyo Godeeye goomoga goo ee tomo siloga, diba gadeebugu mapoo sibilei ebileime. Bei, gadeebugu oso dia goo ee yilige buguga, goo susuga diayo moodoo ee Godeeye kitulugu maga ka moodoodoo doloso edebeeyo gooleedalaiso.”

Yonee odoo howo oluguli oso Yesuwo goo taka

²² Osoloso goo hagoso dilesi koodobume, Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem poogoloso see Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko abo mapoo diso. Diba omapoo dilesi dobolone odoo howo olugumeleeso. ²³⁻²⁴ Esino Yonee yo neliga moso ma kulodu tooselega badolone, Salim mi koola mapoo Ainon mi mapoo yayo odoo howo oluguso. Bei, mi omapoo howo toowa meleega, odoo susuga diba Yoneeye howo olugulame yimapoo sibumeleeso. ²⁵ Egeesee semelee biame omapoo Yonee o hamamee dili odoo aboso Yu odoo dia adaga dia goo ee dodolone dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeli goo maga Yu odoo hee sabolo toso agadigaso. ²⁶ Osoloso diayo sibileso Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, daga Yoden howo hodiokoo odoo nobolo hodobo badebei ee no gooleedoo. Esiga nayo odoo egeeyo goo imapoo takemeni oso odoo howo ka olugumoloso. No ege, odoo

susuga oso no poogoloso see yimapoo ka duso,” dee takaso.

²⁷ Esino Yoneeye egeesee takaso, “Edebeeyo eyo goolee goo hee moodoolai tebile. Esino Godeeye yimapoo kitulugu teneega, yo goo egee moodoolai ee tebileiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, a Kelisonee, dee taka goo ee niba olo duso. Esino a wulo o eli moodoolame malalo diye di odoo ee aso. ²⁹ Soboso giso obuoga, yo olo giso egeeyo. Odoo giso ido peli ee omapoo tobudulone, giso sibabeleso bameliso. Osoloso gisoso peledoboloso to taka ee duloso yo diya goomegeliso. Egeesi ma kulodu odoo giso ido peli masi ee aso. Esiga a epedee diya goomoga sabolo ka badoso. ³⁰ Esiga Kelisoye toowa dolone, nei ayo pepooko dolone badalai tekepo.

³¹ Esiga Kei mi ma dokodooga simi odoo oso odoo susuga dagadilesi ka badoso. Esino mipoo hamapoo soomagoo ee mi odooso. Esiga yo wulo mipoo hageeyo goo ee takomo sili. Esino Kei mi ma dokodooga simi odoo yayo goo susuga diya dagadilesi ka badoso. ³² Osoloso yayo egei goo sabolo osoloso yayo du goo ee takeliso. Esino odoo heeso o to mapoo tei koo teli. ³³ Esino odoo agayo o to duloso tei too goo oso Godee yo tei goo takeli dolone ka eligiso. ³⁴ Esiga

Godeeye diye di odoosoo Godee maga to tolososoo takomoo siliso. Bei, Godeeye o Dio Tei su goodegelega yimapoo olo teneeso. ³⁵ Godeeye Owolo sooloo dolone goo susuga ee yayo wiligi dolosoo badalame kitulugu yimapoo olo teneeso. ³⁶ Esiga odoosoo agayoo Owolo mapoo tei toga, yo badobosoo kookaiyoo gie badeli talaisoo. Esino odoosoo agayoo Owolo mapoo mesile poogooga, yo badobosoo kookaiyoo gie badeli talaimoo. Esino Godeeyoo kamana goo osoo yimapoo kookaiyoo osee malaisoo.”

4

Yesu dio Samaliya sobo dio

¹ Yesuye howoo olugoo odoosoo osoo diya bei molone, yima hamamee deedeeso. Osolosoo diayoo Yoneeyoo hamamee dili odoosoo ee dagadi goo ee, Pelisoo odoosoo diba duso. ² Esino Yesuyee odoosoo howoo olugumoo sile. Hedebe o hamamee dili odoosoo osoo odoosoo howoo ka olugumoo silee. ³ Esino Yesu yo Pelisoo odoosoo osoo ooo gooo gooleedoo goo ee yo olo dulosoo, Yudiya mi poogolosoo see Geliloo mi mapoo wedi disoo.

⁴ Osolosoo yo Geliloo mi mapoo wedi dulone, Samaliya mi domoo abaga dili eli omagaa disoo. ⁵ Yesuyee Samaliya mi mapoo sibilesoo mi edebeeyoo bia Saikaa deli mapoo peledabaso. Esiga Saikaa mi edebeeyoo bia hagee mi hee daga hoogoo Yekobeeye owoloo Yosep mapoo

tenee eyoo koolaa omapoo molosoo. ⁶ Esiga Yekobeeyoo howoo ou omapoo osee meleeso. Egeesoo ma kulodoo Yesu yo mi eli sage simigaa kwasime, howoo ou koolaa ogolone omapoo badebeisoo. Biame egeee osokoo olo oo domoo taba mapoo egeesee ka see.

⁷⁻⁸ Osolosoo Yesu o hamamee dili odoosoo ee edebeeyoo bia mi mapoo nei neisoo talame dime, Samaliya soboo howoo ou omapoo howoo kalame simisoo. Esemee Yesuyee yimapoo egeesee takasoo, “Nayoo a howoo keenee,” disoo.

⁹ Esino soboo egeee yayoo taka to ee dulosoo dio disoo. Bei, Yu odoosoo Samaliya odoosoo magaa peegooga booloogamoo silesibilisoo. Esemee soboo ogosoo Yesu mapoo egeesee takasoo, “Nayoo kasi magaa amapoo howoo keenee dee ka takalaa? Bei, no Yu odoosoo. Esino a Samaliya soboo,” dee takasoo.

¹⁰ Esemee Yesuyee nei yimapoo egeesee takasoo, “Nayoo Godeeyee wuloo egeee tenemoloo goo ee gooleedolosoo, odoosoo namapoo howoo hoowa mo goo ee, no gooleedolosoo badebei diepi, nayoo amapoo kookaiyoo gie badeli teneloo howoo ee hoowaloo. Osolosoo nayoo amapoo hoowa diepi, ayo nei namapoo howoo egeee teneloo,” disoo.

¹¹ Esemee soboo ogosoo nei Yesu mapoo egeesee takasoo, “Wiligoo odoosoo, no gie badeli teneloo howoo ee kamapoo keelaiyoo? Osolosoo namapoo

ou howo keli me. Osoloso howo ou hagoonosee diya gooboodomou. ¹² Esiga ibada amawe Yekob pepooko dolone see nayo toowa dalame ka sala? Bei, ibada amawe Yekobeeye howo hagee ka ou, osoloso yayo owolo dio sabolo osoloso o be sabolo howo ou hedebe hagee naliso. Osoloso yayo howo ou hagee imapoo poogoo diso.”

¹³ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo howo ou hamapoo howo naga, diba see howo nala pagalaiso. ¹⁴ Esino odoo agayo howo ayo hagee keenee ee naga, yo see howo nala pagalaime. Esiga kookaiyo gie badeli teneli howo ayo yimapoo tenelai oso yima kulodu howo ou masi molone, yimapoo badoboso kookaiyo gie badeli ee tenelaiso.”

¹⁵ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo egee takoo howo egee amapoo tenee, a hamamee see howo nala pegelega pagalame. Osoloso hamamee a hamapoo see howo kala sibilega pagalame,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No dileso nomo ido sibe,” diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A giso me,” diso.

Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo takolone, no giso me, dee egee takoo tei goo takoo. ¹⁸ Bei, no daga

giso dee tiadoo egeesi mapoo obiaso. Esino giso epedee nobolo hagee bado ee tei nomonee. Esiga nayo egee takoo, tei goo takoo,” dee takaso.

¹⁹ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, a gooleedo, no Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee nosodoo. ²⁰ Samaliya bia ibada amawe dio oso mubi hagee ma dokodoo Godeeyo hu dokodoo poudiliso. Esino Yu odoo niyo takolone hedebe Yelusalem mi mapoo Godeeyo hu dokodoo ka poudilei tekepo dee takeliso. Esiga nayo amapoo takee, mi tekepo kamapoo iyo Godeeyo hu dokodoo ka poudileiyo?” dee takaso.

²¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no mo to mapoo tei te. Edebeeyo Ma Godeeyo hu dokodoo poudalame Yelusalem mapoo osoloso mubi hamapoo sibilega pagalai biame ee olo siboso. ²² Samaliya odoo niyo goomoga poudili goo ee niba gooleedele. Esino Yu odoo iyo goomoga poudili goo ee iba gooleedooso. Bei, gie badeli pidili odoo ee hedebe Yu odoo imaga sibileiso. ²³ Esiga biame olo siboso, esino biame ee olo simiso, tei yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei oso kitulugu maga, osoloso tei goo maga, Ma Godee mapoo goomoga poudalame. Bei, Ma Godeeye goo hageesi

maga yimapoo goomoga poudili odo omapoo diya goomegeliso.

²⁴ Godee yo Dio. Osoloso yimapoo goomoga poudili odo oso Dio Tei maga, osoloso tei goo maga yimapoo goomoga ka poudilei tekepo,” dee takaso.

²⁵ Esemе sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, Mesaya edebeeyo takolone Keliso deli ee sibileiso. Osoloso yayo sibilesa imapoo goo susuga medee eligileiso,” diso.

²⁶ Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odo ee Mesaya aso, nobolo to egee komolo,” dee takaso.

²⁷ Egeesee semelee mapoo Yesuwo hamamee dili odo oso edebeeyo bia mi ee ma kuloduga wedi sibilesa egeino, Yesuye sobo sabolo to komolome, diya dio diso. Esino odo heeso sobo omapoo woosolone, no ogoo goomogolo, dee takele. Osoloso odo heeso Yesu mapoo woosolone, nayo kasalame sobo sabolo to ka kamalala, dee takele.

²⁸ Osoloso sobo oso o ou howo keli omapoo magoloso see o moso bia takalame see wedi diso. ²⁹ Sobo ogoso dileso egeesee takaso, “Niba odo hee hagee agalame sibe. Yayo goo ayo moodoo susuga ee takaso. Esiga odo egee Keliso malaiso.”

³⁰ Esemе moso bia susuga Yesu agalame diyadeeso.

³¹ Odo susuga Yesu agalame sibataga molome, Yesuwo hamamee dili odo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odo, no nei ne,” diso.

³² Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A nei moloso. Esino nei ayo nali ee niba gooleedele,” dee takaso.

³³ Esemе Yesu o hamamee dili odo oso diesono egeesee takaso, “Odo heeso yimapoo nei tenee bele?” dee takaga meleeso.

³⁴ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo nei ee Godeeye goomoga goo talai goo oso. Osoloso yayo a diye diso, tou yayo amapoo tenee ee tomo dimeleso hoo poogoo mapoo hosudalame. ³⁵ Niyo egeesee takeliso, ‘a bakadio bakadio di poogoloso nei howo segei tala dileiso,’ dee takeliso. Esino ayo nimapoo taka. Niba howo puo ogoloso nei howo segei* mapoo ege. Bei, epedee hagee nei telegee ee talai biame hagosu. ³⁶ Esiga nei howo segei teli odo oso dia tou eyo nei epedee hamapoo toso. Osoloso diayo odo ee homokoko masi gooloogaloso tosibilesa kookaiyo gie badeli talai mi mapoo mooloogoo mageliso, nei howo segeli odo sabolo, osoloso nei howo segei teli odo sabolo hodobo goomogalame. ³⁷ Egeesi ma kulodu toso hagee takoo ee

* **4:35:** nei howo segei - Yesuye wudu taka hagee tei neidee eyo goo maga takele. Esino edebeeyo Godeeyo to tekepo takomo dilei goo sabolo, osoloso odo Godee mapoo gilimado sibilei goo ee wudu taka.

tei takooso, ‘Odoos heeso nei howo segeliso. Osoloso see odoo heeso nei howo segei ee teliso.’³⁸ Esiga a niyo nei howo segele poogoo mi mapoo nei howo segei ee talame diye diso. Bei, mi omapoo odoo aboso daga tou toowa tooso. Esino see niyo dileso talaiso.”

Samaliya odooso tei too

³⁹ Samaliya soboso dileso o odoo mapoo takolone, “Goo susuga ayo moodoo ee yayo amapoo taka,” dee takeme, Samaliya odoo susuga mi omapoo debeli oso to hagee duloso Yesu mapoo tei tooso. ⁴⁰ Osoloso diayo sibilesu Yesu mapoo egeesee takaso, “No epedee ibolo hodobo hamapoo badebee,” diso. Esemu Yesu yo biame bakadio dibolo hodobo omapoo badebeiso. ⁴¹ Egeesi ma kulodu odoo susuga oso to yayo taka ee duloso yimapoo tei tooso. ⁴² Esemu diayo sobo omapoo egeesee takaso, “Nayo daga Yesuwo goo ee imapoo takeme, nee to duloso tei tooso. Esino iba epedee yayo takooga iso duloso tei tooso. Esiga iba gooleedooso, odoo hagee mi odoo susuga dia gie badeli pidili odoo osodoo,” diso.

⁴³⁻⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yesu eyo daga egeesee takaso, “Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee tei o moso bia oso goweliso,” diso. Yesu biame bakadio Samaliya mi mapoo badoboso see Gelili mapoo diso. ⁴⁵ Osoloso

yo Gelili mapoo sibilesu peledoboome, edebeeyo yo ido diso. Bei, diba nosee Yesuye Yelusalem mapoo Gababia wo ne biame mapoo goo susuga yayo moodoo ee diba egeiga.

Yesuye gamalee odoo eyo owolo tekepo pa

⁴⁶ Osoloso Yesu Gelili mi toowa omapoo badolone see Kana mi pepooko mapoo diso. Daga mi omapoo howodee ee see yayo wain i palame moodooso.

Biame omapoo Kapeniyum mi mapoo gamalee odoo heeyo giso holo paiye badebeiso. ⁴⁷ Esino gamalee odoo ogoso Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo simi goo ee duloso Yesu mapoo diso. Yo dileso howolone egeesee takaso, “Mo holo paiyeso talame badoso. Esiga nayo mo holo tekepo palame Kapeniyum mi mapoo abolo sibe,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Niyo ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egelega poogoo, amapoo tei talaime,” dee takaso.

⁴⁹ Esemu odoo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, mo holo teyaga, nayo saga sibilesu yo tekepo palame moodee,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No see wedi di. Nee holo wedileiso,” diso.

Esemu odoo yo Yesuwo to duloso tei toloso see o mi mapoo wedi diso. ⁵¹ Osoloso

yo see eli domopoo osee dimolome, o tou teli odoosibileso yimapoo egeesee takaso, “Nee holo olo weidiloso badoso,” dee takaso.

⁵² Esemee odoosibileso nei dimapoo egeesee takaso, “Osoko howo domo kamapoo molome, yo kekebisa ka koododiala?” diso. Esemee diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Eiyo osoko olo wudu magoo mapoo ka koododia,” diso.

⁵³ Esemee odoosibileso gooleedolosogooleebuguso, bei, eiyo osoko howo hedebe omapoo Yesuye yimapoo takolone, “nee holo weidileiso,” dee taka goo ee goolee buguso. Esemee odoosibileso susuga o moso kulodu debeli sabolo osoloso yibolo Yesu mapoo tei tooso.

⁵⁴ Esiga Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo sibileso goo toowa opusomodi moodoo hagoso olo bakadio diso.

5

Yesuye Betesada howo sauwili ou mapoo odoosibileso hee tekepo moodoo

¹ Osoloso goosibileso hagoso dileso koodobume, Yu odoosibileso wo nali hee nalame Yelusalem mapoo polome, Yesu yinosee omapoo palaso. ² Esiga Yelusalem mi beele mapoo osulu hee Sipi Be Osulu deli meleeso. Osoloso ee ma kulodu howo sauwili dadabayou toowa meleeso. Howo sauwili dadabayou o hu ee Yu odoosibileso dia toso takolone Betesada deliso.

Osoloso howo ou pee mapoo hau pooba dee tiadoo egeesee meleeso. ³⁻⁴ Egeeseelone

odoo paigiga sabolo, osoloso odoo howo neliga sabolo, osoloso odoo kido todobia sabolo, osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo hau omapoo tieseliso. [Osoloso diba omapoo tiesamolone, biame abo mapoo Godeeyo momaiye heeso sibileso howo egee wolabeleso bolone osee tiesameliso. Bei, momaiyeso howo wolomeleso koodobuuga, odoo daga malalo howo ee ma kulodu meili odoo ee tekepo peliso.]

⁵ Egeeseelone giso hee dugo 38 ee ma kulodu paiye melee onosee hau omapoo badebeiso. ⁶ Odoosibileso daga

yayo hoogoo pailoso badebei Yesuye ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No see weidilei goomogolo?” dee takaso.

⁷ Esemee odoosibileso yimapoo nei egeesee takaso, “Wiligi odoosibileso, howo weeleega, a pidilame ido meilei odoo hee me. Bei, a meilame seega, odoo heeso malalo meiliso,” dee takaso.

⁸ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No toboloso nee kida tolosodi,” diso.

⁹ Osoloso biame omapoo odoo egee see olo tekepo poloso o kida tolosodi. Esino goo hagoso peledaba ee Yu odoosibileso dia hasali biame omapoo ka peledaba.

¹⁰ Esemee Yu odoosibileso dia wiligi odoo tebisa oso odoo hagoso o kida tolosodi ee ogoloso

yimapoo egeesee takaso, “Hasali biame hamapoo odoo heeso o kida toloso dilei tei,” dee takaso.

¹¹ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoos a tekepo pa oso amapoo takolone, mo kida toloso di, dee takeme a ka di,” diso.

¹² Esemee diayo yimapoo nei egeesee takaso, “Odoos agayo namapoo takolone, nee kida toloso di, dee ka takala?” dee takaso.

¹³ Esino odoo yo tekepo pa ee yo medee kibiya gooledele. Bei, odoo susuga oso diya mooloogoodeme, Yesu yo mooloogoodoo ee ma kulodu esigaboodooso.

¹⁴ See hamamee Yesuye odoo egee tei moso tegei ma kulodu badebei ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No, no medee goolee, no epedee olo tekepo paso. Esiga no see goo tokenee na te. Nayo goo tokenee see tobu tomo siloga, goo tokenee toowa see namapoo peleddebeyaga,” dee takaso.

¹⁵ Esemee odoo ogoso dileso Yu odoo dia wiligi odoo dimapoo takolone egeesee takaso, “Yesuye a tekepo ka pa,” diso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu Yesuye Yu odoo dia hasali biame mapoo goo hageesee teme, Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso komonolone yimapoo hegi goo tenelame bei mooloogooso. ¹⁷ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma biame susuga tou tomoloso. Esiga

anosee biame susuga tou ka tomoloso,” diso.

¹⁸ Yesuye to egeesee takeme, nei diayo yo wooloomalame diya goomogaso. Bei, yayo hedebe Yu odoo dia hasali biame ee gababile, esino yayo takolone, Godee yo tei Ama, dee taka goo omaga, eyo nediliyo yo Godee sabolo hodobo teiba neme.

Godeeye kitulugu Owolo Yesu mapoo tenee

¹⁹ Esiga Yesuye Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Owolo ayo mawo goomoga goo hee talai tebile. Esino Owolo ayo hedebe Maye teli goo ee ogoloso anosee goo ee teliso. ²⁰ Maye Owolo a

diya sooloo dalaga, goo yayo teli susuga ee Owolo amapoo eligiliso. Esemee niyo Owolo ayo goo moodoo ee ogoloso hoowoolame, Maye amapoo goo diya toowa moodolai eligileiso.

²¹ Egeesi ma kulodu Maye odoo wedia hogogaduloso see gie badeli egee tenemolo, egeesee solone, Owolo ayo odoo mawo goomoga mapoo gie badeli ka tenemoloso.

²² Esiga Maye odoo goo koo midili. Esino yayo Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. ²³ Egeesi ma kulodu Maye goo egee moodooso, odoo susuga oso Ma mapoo goomogolone o hu dokodoo poudalame. Osoloso diayo Owolo amapoo

goomogolone mo hu onosee dokodoo ka poudalame. Esiga odoo agayo Owolo amapoo goomoga poudilega badoga, yo Ma Godee a diye di odoo mapoo goomoga koo poudoso.

²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Mo to duloso a diye di odoo mapoo tei teli odoo ee badoboso kookaiyo gie badeli olo tooso. Odoo egeesee seli ee o goo tokenee eyo nei talaime. Yo teli maga dagadileso see gie badeli mapoo badoso. ²⁵ Esiga ayo nimapoo ka taka. Biame oso sibileiso, esino biame ee olo simiso, odoo tei telega wedia oso Godeeyo Owolo mo to dulei. Egeesi ma kulodu edebeeyo mo to duloso tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Bei, Ma yo gie badeli eyo bei yoso. Esiga Owolo ayo gie badeli eyo bei doloso badalame, yayo kitulugu amapoo olo teneeso. ²⁷ Osoloso Maye Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. Bei, a Odoo Holo.

²⁸ Esiga ayo taka to hagee duloso niba haga na dio di. Bei, biame oso sibileiso, odoo wedia dia bi mapoo egee tiesamoloso oso Odoo Holo mo to duloso dia bi maga hogogadileiso. ²⁹ Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo sili odoo diba badoboso gie badeli talame hogogadileiso. Esino goo tokenee tomo sili odoo diba dia goo tokenee eyo nei talame

hogogadileiso. ³⁰ Ayo goo mawo goolee ee tomo sili tebile. Bei, Ma a diye di oso goo midilei goo amapoo takooga, ayo goo egeesi ka midili. Esiga ayo goo midili ee diya tekepo. Bei, ayo mawo goomoga goo koo tomo sili. Esino ayo hedebe odoo a diye di oso goomoga goo ee ka tomo siloso.

Yesuwo goo taka

³¹ Esiga ayo hedebe mo goo maga takooga, edebeeyo mo to mapoo tei talai goo eyo bei mauwe dalaiso. ³² Esino mo Maye mo goo maga takomoloso. Bei, a gooleedoo, yayo mo goo maga egee takoo, ee tei takoo.

³³ Esiga niyo odoo abo Yonee mapoo diye diso. Esime yayo dimapoo tei goo takaso. ³⁴ Esino edebeeyo mo goo maga tei goo egee takoo goo ee tei beleso, a medee koo gooleeso. Esino niyo gie badeli talame ayo goo susuga hagee nimapoo takaso. ³⁵ Yonee yo keme masi gadeebugu nimapoo teneeso. Esiga niyo biame deiyepo ee ma kulodu gadeebugu sabolo dabalame diya goomogaso.

³⁶ Esiga Yoneeye mo goo maga tei goo takomo siliso. Esino tou ayo temeleso hosudalame Godeeye amapoo tenee oso Yoneeye mo goo takomo sili ee dagadiso. Bei, tou ayo tomo sili oso Maye a diye di goo ee ka eligiso. ³⁷ Osoloso mo Maye a diye di

oso mo goo maga tei goo ka takooso. Esino niyo to yayo taka ee dule, osoloso o mudu egele. ³⁸ Esiga niba Godeeyo to duloso nibada sooloo ma kulodu tei koo teli. Bei, niyo Maye diye di odo amapoo tei koo teli.

³⁹ Niyo Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigaloso gooleedoloso dobolone, nei to oso nimapoo gie badeli tenelaiso doloso doso. Esino niyo to hesiga ee mo goo takeli. ⁴⁰ Esino ayo nimapoo gie badeli tenelame seega, niyo amapoo sibilei koo goomegeli.

⁴¹ Osoloso niyo see mo hu dokodoo poudilei, ayo haga koo gooleeso. ⁴² Bei, a gooleedooso, niyo nibada sooloo ma kulodu Godee goolee mauwe. ⁴³ Esiga ayo mo Ma Godeeyo hu maga simiso. Esino niyo a koo goomogoso. Esino edebeeyo eyo goolee o hu maga siboga, niyo odo egee goomogolone yo idiliso. ⁴⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo nibada hu dokodoo poudilei goomogolone debeliso. Esino Godee hedebe yayo nibada hu ono dokodoo poudalame, niyo ki koo kituluguli. Esiga niyo amapoo kasee tei talaiyo?

⁴⁵ Esiga ayo Mayo mudugiyopoo niba odo tokenee dee takeeya dee na goolee. Niyo goolee, Moseseeye niba pidilei gooleeso. Esino yayo Mayo mudugiyopoo niba odo

tokenee dalaiso. ⁴⁶ Egeesi ma kulodu niyo Moseseeye taka to mapoo tei too diepi, niba ayo taka to mapoo tei teliyo. Bei, Moseseeye mo goo ee Godeeyo to booka mapoo ka hogugu. ⁴⁷ Esino niyo Moseseeye to hogugu mapoo tei telega ka doso. Esiga niyo to ayo hagee takoo mapoo kasee tei talaiyo?"

6

Yesuye odo 5000 mapoo nei pi

(Matiyu 14:13-21, Maka 6:30-44, Luka 9:10-17)

¹ Esemee goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo see Gelili abei hodiokoo du maga dalo soowaso. Gelili abei hageeyo hu hee ee Taibiliyes deliso. ² Egeeseelone Yesuye goo toowa opusomo di moodoolone, odo paigiga susuga tekepo moodoo demelee maga, odo mooloogoodoo toowa oso goo egee ogoloso yima hamamee mili diyadeeso. ³ Esemee Yesuye o hamamee dili odo sabolo mubi ma dokodoo peleso debeiso. ⁴ Osoloso biame omapoo Yu odo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tabaso.

⁵ Biame omapoo odo mooloogoodoo toowa oso yimapoo sibadee ee ogoloso Yesuye Pilipi mapoo egeesee takaso, "Iyo nei moleeso kamapoo toloso odo susuga hamapoo ka pileiyo?" diso. ⁶ Esiga Yesuye odo hagee bia dimapoo moodolai goo ee yo olo gooleedoloso

badolone, see wulo Piliyiye tei too ee agalame yimapoo egeesee ka taka.

7 Esemee Piliyiye nei egeesee takaso, “Odoosusuga hagee bia dimapoo iyo nei toloso pilei ee, molee toowa kamapoo talaiyo? Bei, edebeeyo odoosusuga hagee bia nei pilame molee talame biame 200 ee ma kulodu tou toowa toga, molee oso odoosusuga hagee di mapoo wulo nei pepooko pilei tebileime,” dee takaso.

8-9 Esemee Yesu o hamamee dili odoosusuga hee Saimon-Pitayo omolo Enduluye Yesu mapoo egeesee takaso, “Hagee ma kulodu giso holo heeso wo si dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio sabolo toloso hadoso. Esino nei pepooko hagososusuga ee pilei tebile,” diso.

10 Esemee Yesuye o hamamee dili odoosusuga dimapoo egeesee takaso, “Odoosusuga hagee bia bulume doloso takee,” diso. Mi omapoo obu bouwe meleeso. Esemee odoosusuga go domo omapoo bulumaso. Egeesi ma kulodu hedebe gisowe hesiga ee 5000 egeesi tugodooso. 11 Esemee Yesuye wo si toloso Godee mapoo goomoga to takoloso, wo si popeiloso odoosusuga mapoo piso. Osoloso di bakadio toloso goosusuga hedebe o egeesi moodooso. Esemee odoosusuga oso nei egeenaloso diya edigasoo.

12 Diba nei naloso oduguloso doboome, Yesuye o

hamamee dili odoosusuga dimapoo egeesee takaso, “Nei abopooosusuga ee misigamo di. Nei abowulosusuga gamenee peegeeyaga,” diso. 13 Esemee wo si dee tiadoo odoosusuga oso naloso abopooosusuga ee, Yesu o hamamee dili odoosusuga misigamo dileso bou tegei 12 egeesi metamagisaso.

14 Odoosusuga oso Yesuye goosusuga opusomo di moodoo hagee ogoloso egeesee takaso, “Tei takoo, odoosusuga hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoosusuga sibileiso doloso bolone debei odoosusuga hagosodoo,” dee takaga meleeso. 15 Esemee Yesuye dia wiligi odoosusuga tabalame, Yesu mapoo sibileso seselame gooleemelee goosusuga ee, yo olo gooleedooso. Esino Yesuye olo ogoloso diba poogoloso see obusomo mubi ma dokodoo palaso.

Yesuye howo ma dokodooga di

(Matiyu 14:22-33, Maka 6:45-52)

16 Olo habedee mapoo Yesu o hamamee dili odoosusuga oso yo balame abei mapoo mousoo. 17 Esino Yesu sibilega molome olo neligasoo. Esemee diba dia du mapoo toboloso Kapeniyum mi mapoo dalo soowasoo. 18 Diba sudaso olo sulugamo diyadaga molome, i toowa simi oso howo ki toowa simiso. 19 Diba eli sage 5 kilomita egeesi diyadaga molome, Yesuye howo ma dokodooga dimapoo sibume

egeiso. Esemе diba diya obulone dio diso. ²⁰ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Ayo siba,” diso. ²¹ Esemе diayo goomoga sabolo yo dia du ma kulodu dabeegee diso. Egeesee semelee mapoo haga booloogelega mi diayo di omapoo peledoboloso dia du omapoo oluguso.

Yesu yo wo gie badeli teneli

²² Biame hee mapoo Yesuye nei pi odoosuga oso du dali hedebe omapoo meilesa Yesu bameleeso, daga omapoo du hedebe meleega, diayo goolee Yesu omapoo badaba bele dolone. Bei, Yesu o hamamee dili odoosoma daga malalo du egee tolosa dime diayo egeiga. ²³ Esemе biame domo omapoo odoos du abo maga Taibiliyes mi maga sibileso odoos mooloo-goodoo toowa oso debei mapoo peledabaso. Daga mi koola omapoo Yesuye Godee mapoo goomoga to takoloso odoosuga mapoo nei piso. ²⁴ Esino diayo omapoo egeino, Yesu sabolo o hamamee dili odoos sabolo me neme, see diayo du omaga Yesu esilame Kapeniyum mi mapoo soowaso.

²⁵ Diayo abei daloso Kapeniyum mi mapoo peledoboloso Yesu ogoloso yimapoo egeesee takaso,

“Eligili odoos, no kopolone hamapoo ka simiyo?” dee takaso.

²⁶ Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo a esiamo simi egee, ayo goo toowa opusoma di moodoo ee egeiga, niyo a ka esiamo sibile. Esino niba ayo nei pime ne oso diya edigaga, niyo wulo a ka esiamo simidoo. ²⁷ Esiga niba nei saga me pegeli egeesi haga na esiamo silesibe. Esino niba kookaiyo moloso osee meli nei ono ka esiamo silesibe. Odoos Holo ayo nei hagee nimapoo tenelaiso. Bei, Ma Godeeye Owolo ayo goo hagee talame amapoo kitulugu olo teneeso.”

²⁸ Esemе diayo nei egeesee takaso, “Godeeye iyo ogoo goo talame diya ka goomogoo-soma?” dee takaso.

²⁹ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee yo goomogoo, yayo diye di odoos amapoo tei talame.”

³⁰⁻³¹ Esemе odoos mooloo-goodoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo tei talame, nayo ogoo goo toowa opusoma di ka moodolaiyo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, ibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo silesibume, Moseseeye Kei mi ma dokodooga wo mana deli* ee diayo nalame teneliso. Esiga Moseseeye

* **6:30-31:** Yu odoos dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepooko dooboo hadali.

ibada amawe dimapoo goo hagee moodooso. Esino iyo namapoo tei talame, nayo imapoo ogoo goo moodoolaiyo?" dee takaso.

³² Esemē Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Mosese-eye nibada amawe dio mapoo Kei mi wo ee tenele. Esino mo Maye dimapoo wo egee ka tenee. Goo hedebe egeesi masi, yayo Kei mi ma dokodooga tei wodee ee nimapoo ka tenemoloso. ³³ Esiga Godeeyo wo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo sibeye dee taka ee aso. Bei, ayo mi odoo mapoo gie badeli ka tenemoloso."

³⁴ Esemē nei diayo yimapoo egeesee takaso, "Wiligi odoo, biame susuga gie badeli wo egee nayo imapoo tenemelee," dee takaso.

³⁵ Esemē Yesuye egeesee takaso, "Gie badeli teneli wo aso. Esiga odoo agayo amapoo siboga, yo see hodileime. Osoloso odoo agayo amapoo tei toga, yo see howo nala pagalaime.

³⁶ Daga ayo nimapoo takolone, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee niyo olo egeiso, dee takaso. Esino niba amapoo tei koo to. ³⁷ Odoo mo Maye amapoo tenee oso amapoo sibileiso. Esiga dima kulodu odoo hee ayo peegoo habigileime.

³⁸ Bei, ayo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo simi egee, mawo goomoga goo ee talame ka sibile. Esino

mo Ma, a diye di odoo oso goomoga goo ee talame ka simi. ³⁹ Egeesi ma kulodu yayo goomoga goo ee hagoso. Odoo yayo amapoo tenee dima kulodu ayo hedebe osugobalai, yo koo goomogoso. Esino hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see gie badeli talame hogogadileiso. ⁴⁰ Bei, mo Ma yo goomogoso, odoo agayo Owolo a ogoloso amapoo tei toga, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso."

⁴¹ Egeesee semelee biame omapoo Yesuye takolone, "A Kei mi ma dokodooga simi wo aso," dee takeme, Yu odoo oso duloso komonolone to boowaso. ⁴² Esemē diayo egeesee takaso, "Odoo hagee Yosepeeyo owolo Yesuso. Esiga ama dio owee dio, iba gooleedoo. Esino yayo takolone, yo Kei mi maga simi, diso. Yayo kasalame egeesee ka takayo?" dee takaso.

⁴³ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Nima kulodu to boowa egee molo amapoo koodobie. ⁴⁴ Bei, edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Ma a diye di oso amapoo sibilame gi odoo oso amapoo sibileiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo yo ta maga see hogogadileiso. ⁴⁵ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo heeso egeesee hoguguso, 'Godeeye

odoo susuga eligileiso,' diso. Esiga odoo agayo Mayo to duloso yimaga goo gooleedoga, diayo amapoo sibileiso. ⁴⁶ Odoo heeso Ma egele. Esino hedebe Ma Godee maga simi odoo ayo Ma egeiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Amapoo tei too odoo yo olo badoboso kookaiyo gie badeli tooso. ⁴⁸ Gie badeli teneli wo ee aso. ⁴⁹ Esino nibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo dobolone, wo mana deli ee nolone debeiso. Esino wo mana deli ee nali odoo egee bia olo wediaso. ⁵⁰ Esino wo hagee Kei mi maga simi. Esiga wo hagee naga odoo egee bia wedileime. ⁵¹ Kei mi ma dokodooga simi gie badeli teneli wo ee aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, yo badoboso kookaiyo gie badalaiso. Osoloso wo ayo tenelai egee molo ee mo hwei, mi odoo oso gie badeli talame."

⁵² Esemé Yu odooso to hagee duloso dima kulodu to boowoolone egeesee takaso, "Odoó hagosó o hwei iyo nalame kasee tenelaiyo?" dee takaso.

⁵³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Niyo Odoo Holo mo sawo sabolo osoloso mo hwei sabolo nelega poogooga, niba gie badeli talaime. ⁵⁴ Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see

hogogadileiso. ⁵⁵ Mo hwei sabolo osoloso mo sawo ee tei nei dee oso. ⁵⁶ Egeesi ma kulodu mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso abolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso anosee dibolo hodobo badoso. ⁵⁷ Esiga Ma a diye di oso gie badoga anosee ka badoso. Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso amaga gie badeli talaiso. ⁵⁸ Egeesi ma kulodu a nibada amawe diayo namo silee wo egeesinee. Bei, diayo wo egee ne oso dimapoo gie badeli tenele. Esino a Kei mi ma dokodooga simi wo tei aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, diba badoboso kookaiyo gie badalaiso."

⁵⁹ Yesuye Kapeniyum mapoo howo gisili moso ma kulodu odoo susuga mapoo eligilone goo susuga egeesee ka taka.

Yesuwo to ee gie badeli teneli

⁶⁰ Esino Yesu yo deedee silesibili odoo oso Yesuye eligi goo ee duloso egeesee takaso, "Eligi goo hagee diya koudadoo. Odoó agayo to hagee talai ka teibayo?" dee takaso.

⁶¹ Egeesi ma kulodu Yesu yo deedee silesibili odoo oso dima kulodu to boowoogamelee ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, "Goo ayo hagee takoo oso nimapoo dala teneedo? ⁶² Goo hagosó hagosó nimapoo dala teneega, niyo Odoo Holo ayo see Kei mi ma

dokodoo wedi pala ogoloso kasee goolaisomo? ⁶³ Dio Tei oso gie badeli ka tenemoloso. Esino suso goomoga goo oso gie badeli koo tenemoloso. To ayo nimapoo taka ee Dio Tei maga simi, esiga to oso gie badeli ka tenemoloso.”

⁶⁴ Yesu yo daga malalo olo gooleedooso, yimapoo tei tel-ega pagalai odoo ee. Osoloso yo toloso ha teli odoo mapoo tiasalai odoo onosee yo olo gooleedooso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoo abo nima kulodu egee do amapoo tei koo toso. ⁶⁵ Goo egeesi maga ayo to hagee nimapoo olo takaso, ‘Edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Maye amapoo sibilame kitulugu tenee odoo oso amapoo sibileiso,’ dee takooso.”

⁶⁶ Yesuye to hagee taka koodobume, yo deedee silesibili odoo aboso yo deedee silei gowoolone yo poogoo diso.

⁶⁷ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo egeesee takaso, “Niba nosee a poogoo dilei goomogosomo?” dee takaso.

⁶⁸ Esemé Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “Lodee, iba odoo ogu mapoo dileiyo? Hedebe nee to oso gie badeli ka tenemoloso. ⁶⁹ Esiga iyo namapoo tei toso. Osoloso iba gooleedooso, no tei odoo Godee maga simi oso,” diso.

⁷⁰ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo 12 niba olo hudi magooso. Esino nima kulodu odoo hedebe Saiteneeyo tou teli odoo badoso.” ⁷¹ Esiga Yesuye to hageesee taka egee, Saimon-Iskaliyot eyo owolo Yudas eyo goo ee taka. Bei, Yudas yinosee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli. Esino yayo hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso.

7

Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei tele poogoo

¹ Esiga goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo Yudiya mi mapoo silei gowoolone, see Gelili mi mapoo dileso siliso. Bei, Yudiya mi omapoo Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu wooloomalame eli esiamo siliso. ² Osoloso Yu odoo dia Waseme moso maga wo nalai biame* olo koola tabaso. ³ Esemé Yesuwo omolo dio oso yimapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see Yudiya mi mapoo di, no deedee silesibili odoo oso nayo goo toowa opusomo di moodooga ee agalame. ⁴ Bei, edebeeyo o goo ee odoo susuga oso gooleedalai goomogoga, yo goo mada koo moodoomo siliya. Esiga no goo toowa opusomo di medee woola moodoomo

* **7:2:** Yu odoo dia amawe diayo miwe poogoo mi mapoo dobolone, dugoso moso tegegaloso omapoo debeliso. Biame ee goolone, Yu odooso Waseme moso maga wo nali biame mapoo homo deeso waseme moso tegegaloso omapoo debeliso. Osoloso Yu odoo dia wo nali hagee sabolo osoloso abo ee Yelusalem mapoo naliso.

sile, odoo susuga oso nee goo ee ogoloso gooleedalame,” diso. ⁵ Goo egeesi ma kulodu Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei telega debeiso.

⁶ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo Yelusalem mapoo dilei biame koo tugodo. Esino niba dilei goomogoga, wulo biame hee mapoo dilei tekepo. ⁷ Mi odoo oso niba hegilei eyo bei me. Esino diayo a hegiliso. Bei, ayo dia goo tokenee ee woola yilige buguga. ⁸ Esiga niba wo ne mapoo diyadee. Esino a dileime. Bei, mo biame tugodelega.” ⁹ Yesuye egeesee takoloso Gelili mi mapoo badebeiso.

Waseme moso maga wo ne biame mapoo Yesuye odoo mapoo eligi

¹⁰ Yesuwo omolo dio oso Waseme moso maga wo nalame Yelusalem mapoo paladee neme, Yesu yinosee hamamee palaso. Esino odoo howo woola palai gowoolone mada palaso. ¹¹ Osoloso wo ne ee ma kulodu Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu esilone egeesee takaso, “Yesu kasomo?” dee takaso.

¹² Esemé odoo mooloo-goodoo toowa oso mada dima kulodu Yesuwo goo maga mada takomo silesibulone, odoo aboso egeesee takaso, “Yesu odoo tekepo,” dee takaso. Esino odoo aboso takolone, “Haye, yo wulo gamenee goo maga odoo peegoo ka gilimado du,” dee

takaso. ¹³ Esino Yu odoo dia wiligi odoo bolo obulone, diayo Yesuwo goo maga to woola takele.

¹⁴ Osoloso wo ne olo domo taba mapoo, Yesuye tei moso mapoo peleso Godeeyo to eligilame bei mooloogooso. ¹⁵ Esemé Yu odoo oso yayo eligi goo ee duloso diya howoogadolone diayo egeesee takaso, “Odo hagee kasi maga Godeeyo to susuga ka gooleedoowo? Bei, yo Godeeyo to gooleedeli sukulu mapoo dile,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo hagee eligi wulo mawo goolee koo eligili. Esino a diye di Godee maga simi goo ee eligili. ¹⁷ Esiga

Godeeye goomoga goo ee talame goomoga odoo oso ayo eligi goo hagee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goolee koo eligili goo onosee gooleedalaiso.

¹⁸ Edebeeyo eyo goolee eligimo siloga, yo o hu eyo nediliyo doko topososo. Esino edebeeyo yo diye di odoo oso goolee ee eligimo siloga, yo diye di odoo eyo hu ee doko topososo. Esiga yo tei goo takeli, osoloso yo gamenee koo takeli. ¹⁹ Moseseeye nimapoo tei magoo hogugu ee teneeso. Esino niba susuga tei magoo hagee koo dedeli. Esiga kasi maga niyo a wooloomalame ka sala?”

²⁰ Esemé odoo mooloo-goodoo oso nei yimapoo

egeesee takaso, “Bo holoso nama kulodu palaga, no to egeesee ka takoo. Iba no wooloomalame koo seeso,” diso.

²¹ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo hasali biame mapoo ayo goo toowa opusomo di hedebe moodoo ogoloso niba susuga dio diso. ²² Egeesi ma kulodu niba nose Moseseeye tei magoo ee dodolone niyo hasali biame mapoo tou teliso. Bei, niyo Moseseeye tei magoo ee dodolone holope kolo kweliso. Esino holope kolo koolame tei magoo hagee Moseseeye magele. Esino nibada amawe diayo ka magoo. ²³ Esiga Moseseeye tei magoo gababiyaga hasali biame mapoo niyo holope kolo kweliso. Esino niyo kaseega ayo niyo hasali biame mapoo odoo paiye tekepo moodooga niyo amapoo ka komonowala? ²⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo o suso goo moodoo ee ogoloso saga na midi. Esino tei goodee maga niyo o goo ka midi.”

Yesu tei Kelisowo?

²⁵ Osoloso Yesuye to taka hagee duloso, Yelusalem odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Odo hagee ibada wiligi odoo oso wooloomalaigo dee takemeni osobe? ²⁶ Niba ege, yayo odoo susuga eyo howo woola eligime, odoo heeso yimapoo to hee koo takooso. Esiga ibada wiligi odoo oso

goolee yo tei Keliso goolee malaiso. ²⁷ Esiga Kelisoye siboga, mi yayo simi ee odoo heeso gooleedalaimo. Esino mi Yesuye simi ee iba gooleedooso,” diso.

²⁸ Esemo Yesuye tei moso mapoo osee eligilone toso neligidi egeesee takaso, “O. Tei takoo. Mo goo sabolo osoloso ayo simi mi sabolo niba olo gooleedoodoo. Esino a mawo goolee maga sibilesa hamapoo koo badoso. Haye, a diye di odoo eyo goo ee tei, esino niba yo gooleedele. ²⁹ Esino hebebe ayo yo ka gooleedoo. Bei, a yimaga simi osoloso yayo a nimapoo sibeye diso.”

³⁰ Esemo biame omapoo wiligi odoo diba goomogaso, Yesu omapoo talame. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodele. Bei, o biame tugodelega. ³¹ Esino odoo mooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso Yesu mapoo tei tolone egeesee takaso, “Odo heeso sibilesa goo toowa opusomo di moodooga, goo toowa opusomo di Yesuye moodoo hagee dagadileime. Esiga Yesu hagee tei iyo hagee bamolo Keliso oso,” dee takaso.

³² Esiga odoo mooloogoodoo oso Yesuwo goo maga taka ee Pelisi odoo oso duso. Esiga Pelisi odoo egee bia sabolo osoloso tei moso wiligi odoo tebisa oso tei moso gidebeli odoo diye diso, diayo dilesa Yesu talame.

³³ Yesuye see odoo mapoo takolone egeesee takaso, “A

biame deiyepo hamapoo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a diye di odo mapoo see wedi dileiso. ³⁴ Niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Bei, ayo badalai mi omapoo sibilei niba tebileime,” diso.

³⁵ Esem Yu odooso dieso nediliyo dima kulodu egeese takaga meleeso, “Yo kamapoo duga iyo yo egelega ka pagalaiyo? Yo ibada odo abo Guliki odooso debeli mi mapoo egee do mapoo dileso Guliki odo mapoo Godeeyo to eligilame ka sabele. ³⁶ Osoloso yayo imapoo takolone, iyo yo esileiso, esino iyo yo agalaime. Osoloso, yayo badalai mi omapoo sibilei iba tebileime, dee taka eyo bei ogoobo?” dee takemeleeso.

Gie badeli teneli howo

³⁷ Esiga Waseme moso maga wo ne hamameedee biame egee goo toowa. Osoloso biame omapoo Yesuye toholoso to neligidi egeese takaso, “Odo agayo howo ka na poogoosomo, yo amapoo howo nala sibeye dee. ³⁸ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, ‘Edebeeyo amapoo tei toga, gie badeli teneli howo oso yima kuloduga gasibileiso.’ ”

³⁹ Esiga Yesuye goo taka hagee, yimapoo tei too odo mapoo Dio Tei tenelai goo ee takolone egeese ka taka. Esino epedee omapoo Dio Tei dimapoo tenele. Bei, Yesu yo Ama mapoo pelega.

⁴⁰ Esiga odo mooloogoodoo ee ma kuloduga odo aboso Yesuye taka to ee duloso egeese takaso, “Odo hagee tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo sibabeleso iyo bamelee osodoo,” dee takaga meleeso.

⁴¹ Esem odo aboso egeese takaso, “Yo Keliso,” dee takemeleeso. Esino aboso egeese takaso, “Haye, yo Kelisonee. Bei, Keliso yo Gelili mi maga sibileime. ⁴² Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, ‘Keliso yo Deibidiyo amawe dio dima kuloduga sibileiso. Osoloso yo Deibidiye badebei mi Betilihem mapoo soomagalaiso,’ diso,” dee takaso.

⁴³ Egeeseelone Yesuwo goo maga odo abo puloso debeiso. ⁴⁴ Osoloso odo aboso Yesu talame goomogaso. Esino odo heeso yimapoo goo hee moodele.

Yu odo dia wiligi odo tebisa oso tei tele poogo

⁴⁵ Esem epedee omapoo tei moso gidebeli odo oso see mosowe wedi simi ogoloso, tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Pelisi odo oso dimapoo egeese takaso, “Bei kaseme niyo Yesu hamapoo ido sibilega ka poogoowo?” diso.

⁴⁶ Esem diayo nei egeese takaso, “Daga odo heeso to Yesuye keli egeese koo keli,” dee takaso.

⁴⁷ Esem Pelisi odooso nei dimapoo egeese takaso, “Niba nose yayo eligi goo oso peego gilimado disomo?”

48 Esino Pelisi odoos ima kulodu osoloso ibada wiligi odoos dima kulodu odoos heeso yimapoo tei too niyo egeesimo? Haya. 49 Esino odoos mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoos aboso Moseseeye tei magoo goo ee kibiya gooledelega tei tooso. Esiga diba Godeeyo kamana ma hemidu doso.”

50 Esiga dima kulodu Pelisi odoos hee badebeiso, o hu Nikodimas. Daga yayo gesi Yesu agalame diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, 51 “Moseseeye tei magoo ee dodolone iyo daga odoos o goo midilega, wulo o tokenee eyo nei tenelai ee tekeponee,” diso.

52 Esem Pelisi odoos abo sabolo osoloso wiligi odoos tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoowo? No Godeeyo to booka mapoo hogugu ee medee hesigaloso gooleede. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos ee Gelili mi maga sibileime.”

[53 Osoloso to kesamelee omapoo koodobuloso odoos susuga dia mosopoo diyadeeso.

8

Kooka soboso adaba giso goo heli too Yesu mapoo ido

simi

1 Esino Yesu Olipi mubi ma dokodoo palaso. 2 Osoloso gesikolodee Yesu yo tei moso mapoo wedi sibilesos badoboome, odoos susuga oso yimapoo simiso. Esem yayo omapoo badolone odoos eligimeleeso.

3 Esem domo omapoo tei eligili odoos sabolo, osoloso Pelisi odoos oso kooka sobo heeso adaba giso goo heli too ee ogoloso, diayo yo ido sibilesos odoos howo woola tebediso. 4 Esem diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, kooka sobo hagoso adaba giso goo heli tomo sileeme ogoloso yo hamapoo ka ido simi. 5 Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, ‘Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,’ dee takooso. Esiga nayo imapoo takee, iyo sobo hamapoo goo kasee moodoolaisomo?” dee takaso. 6 Goo egeesi maga Yesuye to tokenee takooga ka midilame, diayo yo kukolo egeiso*.

Esino Yesu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso. 7 Esino diayo yimapoo osee woosa molome, Yesu yo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Esiga nima kulodu odoos hee goo tokenee koo

* 8:6: Biame omapoo Yu odoos oso tei magoo bakadio ee dodolone debeiso. Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, “Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,” dee takooso. Esino Loum gamalee eyo tei magoo hogugu oso egeesee takaso, “Goo ee tei.” Yesuye takolone, sobo egee wooloome, dee takooga, yayo Loum gamalee eyo tei magoo ee gababileiso. Esino yayo takolone, sobo egee na wooloome, dee takooga, yayo Moseseeye tei magoo ee gababileiso.

teli daga, odoosogoso malalo sobo omapoo yoso ka enige,” diso. ⁸ Osoloso Yesu see tobu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso.

⁹ Esemee odoosusuga sobo egee ido simi oso Yesuwo to duloso obulone, daga adaga dimaga bei mooloogooloso hedebe du, hedebe du diso. Osoloso odoosusuga olo poogoo dulone, hedebe Yesu dio sobo egee dio omapoo poogooso. ¹⁰ Esemee Yesuye toboloso sobo mapoo egeesee takaso, “Sobo, no goweli odoohamapoo debee ee kasomo? Odoosusuga hee nee tokenee eyo nei namapoo dala tenelai hedebe badolo?” dee takaso.

¹¹ Esemee sobosogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoohaye, odoosusuga hee medoo,” diso.

Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Anossee nee tokenee eyo nei ayo namapoo dala tenelaimo. Esiga no di. Esino no tokenee see tobu na te,” dee takaso.]

Yesu mipoo hageeyo gadeebugu

¹² Esemee Yesuye odoosusuga mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, “Mipoo hageeyo gadeebugu ee aso. Esiga a dodomo sili odoosusuga yo neliga ma kulodu sileime. Esino yo gie badeli talai eligili gadeebugu ee talaiso,” dee takaso.

¹³ Esemee odoosusuga mooloogoodoo ee ma kuloduga Pelisi odoosusuga nei egeesee takaso, “No wulo nee goo ee

takomolo. Esiga nayo egee takoo goo ee iba tei koo toso,” dee takaso.

¹⁴ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. A mo goo ee takooso. Esino ayo hagee takoo tei goo taka. Bei, ayo simi mi ee a gooleedoo. Osoloso ayo dileso badalai mi onosee a gooleedoo. Esino ayo simi mi sabolo, osoloso ayo dileso badalai mi ee, niba gooleedele.

¹⁵ Esiga mi odoosusuga dia goo ee dodolone, niyo emegei dia goo ee midiliso. Esino ayo emegei dia goo ee koo midili. ¹⁶ Esino ayo emegei dia goo midilei gooleega, ayo medee tei goo maga dia goo midileiso. Bei, ayo mobusomo koo midili. Esino mo Ma a diye di sabolo goo ka midili. ¹⁷ Esiga Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Goo hedebe mapoo odoosusuga bakadio oso to hedebe onosee takooga, diayo egee takoo ee tei goo takooso,’ deliso. ¹⁸ Esiga anossee tei magoo egee dodolone mawo nediliyo mo goo maga tei goo takooso. Osoloso mo Ma a diye di oso mo goo maga tei goo takeliso.”

¹⁹ Esemee Pelisi odoosusuga nei yimapoo egeesee takaso, “Nama kasomo?” diso. Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma sabolo osoloso a, niba gooleedele. Niba a gooleedoo diepi, mo Ma nossee niba gooleedeliyo,” dee takaso.

²⁰ Yesuye tei moso ma kulodu emegei di molee tenee

mageli koola omapoo tobodulone, goo susuga hagee eligimeleeso. Esino odoo heeso yo tele. Bei, o biame tugodelega.

Yesu eyo o goo taka

²¹ Esemé Yesu ye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo peegoo duga, niyo a esileiso. Esino niba goo tokenee ma kulodu dobolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso. Osoloso ayo badalai mi omapoo sibilei, niba tebileime,” dee takaso.

²² Esino Yu odoo oso egeesee takaso, “Bei kasi maga Yesu ye takolone, yayo badalai mi omapoo sibilei, iba tebileime, dee ka takayo? Iba gooleedele, Yesu eyo nediliyo wooloomalame ka sabele,” diso.

²³ Esemé Yesu ye dia to duloso nei egeesee takaso, “Niba mipoo hamapoo debeli odoo. Esino a Kei mi ma dokodooga simi. Esiga niba mi odoo. Esino a mi odoonee. ²⁴ Goo egeesi maga ayo nimapoo takolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso, dee ka taka. Bei, ayo mo goo* maga taka mapoo niyo tei telega poogooga, niba nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso.”

²⁵ Esemé diayo nei egeesee takaso, “No odoo ogumo?” diso. Esemé Yesu ye nei

dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo eligi bei mooloogooloso abaga simino epedee hamapoo mo goo nimapoo olo eligiso. ²⁶ Esiga ayo nimapoo tokenee odoo dee takalai goo bei moloso. Esino a diye di odoo oso takeme du goo ono ayo odoo mapoo ka takomo sili. Bei, yo tei goo takeli.”

²⁷ Egeesi ma kulodu Yesu ye amamo goo takano, Yu odooso duloso medee kibiya gooleedele. ²⁸ Esemé Yesu ye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo Odoo Holo a toloso dokodoo poudoga*, omapoo niyo mo goo ee medee kibiya gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goomoga goo koo tomo sili goo onosee niba gooleedalaiso. Bei, mo Maye amapoo taka goo hedebe ee ayo ka eligimo sili. ²⁹ Esiga a diye di odoo ee abolo hodobo badoso. Yo a koo poogoo dili. Bei, ayo hedebe yo goomogalai goo ono tomo sili.” ³⁰ Esiga Yesu ye goo hagee takeme, odoo susuga yimapoo tei tooso.

Tei goo oso odoo tokenee ma kuloduga peegoo gili-mado dili

³¹ Esemé Yesu ye Yu odoo yimapoo tei telaga odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo ayo eligi goo hamapoo medee kibiya kookoodoloso dodomo silesiboga, niba

* **8:24:** Godeeyo to Guliki odoo dia toso hogugu mapoo Yesu ye takolone, yo aso, dee taka egee yo Keliso, Godeeye hesia dolone ka taka. * **8:28:** Yesu ye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka.

tei mo hamamee dili odoo dalaiso. ³² Esiga niba tei goo ee gooleedalaiso. Osoloso tei goo oso niba nei mauwe tou teli goo maga peegoo gilimado dileiso.”

³³ Esemе diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eibalahameeyo amawe dio ibaso. Esiga iba odoo heeso wiligi doloso badoboome, hegi goo ma kulodu nei mauwe o tou tolone ka debele. Bei kasi maga nayo imapoo takolone, ‘hegi goo ma kuloduga puo pagalaiso,’ dee ka takala?”

³⁴ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo goo tokenee tolone badoga, yo goo tokeneeso wiligi doloso ka badoso.

³⁵ Esiga nei mauwe tou teli odoo ee o wiligi odoo eyo soosoo sabolo kookaiyo osee koo badeli. Esino owoloye o soosoo sabolo kookaiyo osee badeliso.

³⁶ Esiga Owolo ayo niba tokenee goo ma kuloduga puo poogooga, niba tokenee goo ma kuloduga tei olo puo pagalaiso. ³⁷ A gooleedooso, niba Eibalahameeyo amawe dio. Esino niyo a wooloomalame ka goomogoso. Bei, ayo eligi goo ee nima kulodu malai, niba koo goomogoso.

³⁸ Mo Maye goo amapoo eligi ee ayo nimapoo ka takomo siloso. Esino niba noseе nibada amaye takeme du goo ee tomo silesiboso.”

³⁹ Esemе diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada ama ee Eibalaham,” diso.

Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba tei Eibalahameeyo owolo dio diepi, niyo goo Eibalahameeyе moodoo egeesee moodoolone debeli. ⁴⁰ Esino tei goo Godeeye amapoo tenee ee ayo takomo sileeme, niyo a wooloomalame seeso. Esino Eibalaham goo egeesi moodele. ⁴¹ Esiga goo nibada amaye moodoo hedebe onosee niyo ka moodoomo siloso.”

Esemе diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba giba holonee. Esino ibada Amadee ee hedebe Godeeso,” dee takaso.

⁴² Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee tei nibada Ama diepi, a niyo diya goolee sabolo debeliyo. Bei, a Godee maga sibilesо hamapoo ka badoso. Yayo a diye diso. Esiga a mawo goolee sibilesо hamapoo koo badoso. ⁴³ Niba kasi maga goo ayo taka ee duloso gooleedelega ka dabala? Niba goo ayo eligi ee dulei gowoolone ka seeso. ⁴⁴ Esiga nibada ama ee Saiten. Esiga niyo o goo ogoloso yayo goomoga goo ee talame diya goomegeliso. Bei, bei mooloogoo biame maga epedee hamapoo sibulone yo odoo wooloomali doloso badebeiso. Osoloso yo gamenee takeli odoo. Bei, yima kulodu tei goo takeli me. Osoloso yayo gamenee takooga, yayo wulo o goo ee takeli. Bei, yo gamenee takeli

odoo. Osoloso gamenee takeli eyo bei yoso. ⁴⁵ Esino ayo nimapoo tei goo takeliso. Goo egeesi maga niyo mo to mapoo tei koo teli. ⁴⁶ Esiga goo tokenee ayo moodoo ee niyo egeisomo? Haye, me. Ayo tei goo takomo silino, niyo kaseega mo to mapoo tei tele ka pagala? ⁴⁷ Godeeyo odoo oso o to duloso omapoo mesimo silesibiliso. Esino niba Godeeyo odoonee. Esiga goo egeesi maga niba o to duloso omapoo mesilega ka poogooso.”

Yesuye Eibalaham dagadi

⁴⁸ Esemé Yu odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo takolone no Samaliya odoo bo holo pala, dee takemeni ee tei taka.”

⁴⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo kulodu bo holo koo badoso. Esino ayo mo Mayo hu dokodoo poudiliso. Esino niyo abolo takolone mo hu dokodoo poudilega pegeliso. ⁵⁰ Esiga edebeeyo mo hu dokodoo poudalame ayo goo hagee koo tomo siloso. Esino odoo heeso diya goomogoso, edebeeyo mo hu dokodoo poudalame. Yo goo midili odoo. ⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Odo agayo mo to mapoo mesimo siloga, yo talaime.”

⁵² Esemé Yu odooso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba epedee olo gooleedo, no tei nee kulodu bo holo bado. Bei, nayo daga egeesee takaso, ‘odoo agayo nee to mapoo mesimo siloga,

yo talaime,’ diso. Esino ibada amawe Eibalaham dio osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo diba olo wediaso. ⁵³ Esiga ibada amawe Eibalaham ee nayo dagadi doloso ka takala? Bei, ibada amawe Eibalaham olo taso, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo onosee olo wediaso. Egeesi ma kulodu nayo goolee no odoo ogu gweliyo?” dee takaso.

⁵⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo goo tomo sili hagee mo hu dokodoo poudalame ka tomo sili diepi, goo hagee bei mauwe meliyo. Esino mo Maye mo hu dokodoo ka poudomoloso. Yo niyo takolone nibada Godee deliso. ⁵⁵ Esino niba yo gooleede. Esino ayo yo ka gooleedoo. Esino ayo takolone, ‘a o goo gooleede,’ dee takeli diepi, a gamenee takeli odoo niba egeesi masi badeliyo. Esino a o goo gooleedoo, osoloso a to yayo taka mapoo mesimo siliso. ⁵⁶ Esiga nibada amawe Eibalaham goomogaso, ayo mipoo hamapoo simi ee agalame. Osoloso a olo sibume, yayo ogoloso diya goomogaso.”

⁵⁷ Esemé Yu odooso nei yimapoo egeesee takaso, “No dugo 50 tugodele. Esino nayo takolone, no Eibalaham olo egeiso, dee ka takala?”

⁵⁸ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo tei goo nimapoo ka

taka. Bei, Eibalaham soomagelega badoboome, daga a olo badebeiso.”
 59 Yesuye egeesee taka duloso diayo komonolone, yo toloso enigilame sino poogooso. Esemé Yesu mada wua moloso tei moso ma kuloduga peegoo diso.

9

Yesuye odoo howo neliga osee soomagoo ee tekepo pa

1 Esiga Yesu yo dulone odoo hee egeiso. Odoo egee oweeye soomagolone howo neliga o egeesi soomagoona.

2 Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, odoo agamo goo tokenee oso yo howo neliga egeesee ka soomagoowo? O goo tokenee oso egeesee ka soomagoowo, o owee dio ama dio eyo goo tokenee maga howo neliga egeesee ka soomagoowo?” dee takaso.

3 Esemé Yesuye egeesee takaso, “Odoo howo neliga hagee o goo tokenee oso egeesee ka sele, osoloso ama dio owee dio eyo goo tokenee oso egeesee ka sele. Esino odoo howo neliga soomagoo goo eyo bei ee egeesi moloso. Godeeye kitulugu goo ee yimaga woola yilige bigilame, yo howo neliga egeesee ka soomagoo. 4 Esiga biame osee mologa, iba odoo a diye di eyo tou ee tomo. Esino gesi olo siboga, odoo heeso tou hee talai tebileime. 5 Esiga ayo mipoo hamapoo osee hagee bado oso mipoo

hamapoo keme masi gadee-bugu ka moloso.”

6 Yesu to hagee takoloso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso odoo howo neliga eyo howo mapoo hediso. 7 Osoloso odoo omapoo egeesee takaso, “No Sailowam howo ou mapoo nee howo hapalame di,” diso. Esiga Sailowam hu eyo bei ee diye dolone takeli. Esemé odoo egee dileso o howo hapoome tekepo paso. Esemé yo see wedi sibulone medee ogomo simiso.

8 Egeesi ma kulodu odoo koola mapoo debeli sabolo osoloso odoo aboso yo daga eli domopoo bi howolone badoboome egei oso egeesee takaso, “Odoo hagee eli palaga bi howolone badoboomeni osobebe,” diso.

9 Esemé odoo aboso egeesee takaso, “O. Odoo hedebe ogoso.” dee takemeleeso. Esino odoo aboso egeesee takaso, “Haye, odoo ogosonee, odoo hee yo masi molodoo,” dee takemeleeso. Esemé odoo eyo egeesee takaso, “Odoo egee tei aso.” dee takemeleeso.

10 Esemé diayo yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso.

11 Esemé yayo egeesee takaso, “Edebeeyo takolone Yesu deli oso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso mo howo mapoo

basago hediloso amapoo egeesee taka, a Sailowam howo ou mapoo mo howo hapalame diyena. Esem a dileso mo howo keesee hapoono tekepo ka poowa," diso.

¹² Esem diayo yimapoo egeesee takaso, "Odo egee kasomo?" Esem yayo dimapoo egeesee takaso, "A gooledele," dee takaso.

Pelisi odooso odoo howo neliga tekepo pa mapoo woosa

¹³⁻¹⁴ Yesuye odoo howo neliga tekepo pa hagee, Yu odooso hasali biame mapoo tekepo ka pa. Esiga odoo aboso odoo howo neliga Yesuye tekepo pa ee Pelisi odoo mapoo ido diso. ¹⁵ Esem Pelisi odooso yimapoo egeesee takaso, "Nee howo kaseme tekepo ka payo?" diso. Esem nei yayo dimapoo egeesee takaso, "Yesuye basago beesee doloso mo howo mapoo hedime, mo howo howomoo keesee hapoono, see tekepo ka pa," dee takaso.

¹⁶ Egeesee taka duloso Pelisi odoo aboso egeesee takaso, "Yesu hagee Godee maga sibile. Bei, yo Godee maga simi diepi, ibada hasali biame mapoo tou tolone tei magoo ee gababile pegeliyo," diso.

Esino odoo aboso egeesee takaso, "Kasee maga goo tokenee teli odoo oso goo toowa opusomo di hageesee ka moodoomo silosomo?" dee takemeleeso. Goo egeesi maga Pelisi odooso Yesuwo

goo maga dieso dima kulodu domo pi meleeso.

¹⁷ Osoloso Pelisi odooso odoo howo neliga tekepo pa mapoo see tobu egeesee woosaso, "Odo nee howo tekepo pa ee odoo ogu gooleesomo?" diso. Esem odoo ogoso nei egeesee takaso, "Ayo goolee, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo gooleeso," dee takaso.

¹⁸ Esino odoo hagee daga tei howo noluguloso badebei goo omapoo Yu odoo dia wiligi odoo diba tei dele. Esiga tei goo beleso gooleedalame, diayo owee dio ama dio idooso. ¹⁹ Osoloso diba olo sibileso tebisamolome, wiligi odooso dimapoo egeesee takaso, "Niyo takolone, nowolo howo neliga osee soomagoogo, dee takemeni ee hagosomo? Esiga kasi maga epedee o howo olo tekepo poloso ka badosomo?" dee takaso.

²⁰ Esem owee dio ama dio oso nei egeesee takaso, "O. Hagee tei ibada owolo howo neliga osee soomagoo oso, goo ee iba gooleedooso.

²¹ Esino o howo kasee tekepo payo? Iba gooledele. Osoloso odoo yo tekepo pa onosee, iba gooledele. Esiga niso ibada owolo mapoo woosalo ege. Bei, yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba," dee takaso. ²² Diayo dia wiligi odoo tebisa ogoloso obulone wulo dimapoo to hageesee ka taka. Bei, Yu odoo dia

wiligi odoo oso goomoga goo hageesee olo magooso, “Ede-beeyo takolone Yesu ee Keliso dee takooga, yo Yu odoo dia howo gisili moso ma kuloduga hu taloso peegoo magoo damalaiso,” dee takaso. ²³ Goo egeesi maga owee dio ama dio oso takolone, “Yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yu odoo dia wiligi odoo oso see tobu odoo howo neliga tekepo pa ee idoloso yimapoo egeesee takaso, “Godeeyo howo woola nayo imapoo tei goo takee. Bei, odoo no tekepo pa egee goo tokenee teli odoo, iba gooleedoo.”

²⁵ Esemе odoo ogoso nei egeesee takaso, “A gooleedele, yo goo tokenee teli odoo bele, o, goo tekepo teli odoowo. Egeesi ma kulodu goo hagee a gooleedoo, a daga howo neliga badebeiso. Esino epedee hamapoo mo howo olo tekepo poloso see ka ogomo siloso.”

²⁶ Esemе diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoо hаgoso namapoo kasee moodoome, nee howo see tekepo ka payo?” dee takaso.

²⁷ Esemе odoo ogoso nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo susuga olo takaso. Esino niyo mo to medee dule. Esiga niyo bei kasalame goo egee see dulame ka sala? Esiga niba noseе yayo di hamamee dilei

goomogolone ka sala?” dee takaso.

²⁸ Esemе diayo yo manolone yimapoo egeesee takaso, “No o hamamee dili odoo. Esino iba Moseseyo hamamee dili odoo. ²⁹ Bei, Godeeye Moses mapoo to taka ee, iba gooleedooso. Esino odoo no tekepo pa ee, iba gooleedele.”

³⁰ Esemе odoo ogoso nei egeesee takaso, “Goo hagee kaseeyo? Yayo mo howo tekepo paso. Esino niba o goo gooleedelega ka dosomo? ³¹ Bei, iba gooleedoo, Godee yo goo tokenee teli odoo eyo to koo duli. Esino yayo o to mapoo mesiloso yayo goomoga goo tomo silesibili odoo eyo to ee duli. ³² Esiga mipoo hagee bei mooloogoo maga simino epedee hamapoo, odoo heeso odoo howo neliga soomagoo ee tekepo paso dee taka goo ee iba dule. ³³ Esino Yesuye mo howo tekepo ka pa. Esiga yo Godee maga sibile diepi, yayo goo hee moodoolai tebile pegeliyo.”

³⁴ Esemе diayo gowoolone nei yimapoo egeesee takaso, “No gie daga soomagoo biame maga simino epedee hamapoo, no goo tokenee teli odoo doloso badebeiso. Esiga nayo kasalame imapoo goo eligilame ka sala?” dee takaso. Esemе diayo yo toloso howo gisili moso ma kuloduga peegoo ido diso.

Diowo howo seme

³⁵ Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo howo

neliga tekepo pa ee howo gisili moso maga peegoo ido di goo ee Yesu yo duso. Esiga yayo odoo egee ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Odoo Holo mapoo tei to-somo?” dee takaso.

³⁶ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoo Holo ee odoo ogumo? Amapoo takee, eseega ayo yimapoo tei ka talaiya,” dee takaso.

³⁷ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No yo olo egeiso. Esiga yayo epedee nobolo to egee komoloso,” diso.

³⁸ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, a namapoo tei toso.” Osoloso yo gasuwoloso badolone Yesuwo hu dokodoo poudooso.

³⁹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Ayo mipoo hamapoo goo midilame simiso. Goo ee odoo howo neliga oso see medee agalame, osoloso odoo howo tekepo ee see howo neligalame,” dee takaso.

⁴⁰ Esemee Pelisi odoo abo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to egeesee taka ee duloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo goolee, iba howo neliga goolone, egeesee ka takala?” dee takaso.

⁴¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba howo neliga odoo diepi, niba goo tokenee teli odoo dele pegeliyo. Esino niyo takolone, niba howo neliga odoonee dee egee takoo oso niba goo tokenee

teli odoo doloso osee ka doso.”

10

Sipi be bali odoo eyo goo maga wudu taka

¹ Yesuye see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo sipi be beele ma kulodu osulu maga gadilega, see eli hee maga sibilesu kulodu gaduga, yo heli teli odooso. ² Esino osulu maga gadili odoo ee tei sipi be bali odoo oso.

³ Esiga osulu gibadeli odoo oso osulu yadeliso, sipi be bali odoo oso kulodu gadilame. Osoloso sipi beso dia bali odoo eyo to duliso. Osoloso dia bali odooso dia hu hesigaloso, beele ma kuloduga peegoo gilimado diliso. ⁴ Osoloso yayo o sipi be susuga peegoo gilimado dileso, daga yayo malalo duga, diba yima hamamee diliso. Bei, diba o to gooleedooga. ⁵ Esino diba odoo heeso di hamamee koo dili. Esino ee ma kulodu odoo heeso diba sibilame haga, diayo yimaga kukulo dileiso. Bei, diba odoo egeeyo to gooleedelega.”

⁶ Yesuye wudu takolone odoo mapoo hageesee eligiso. Esino wudu taka goo eyo bei ee diba medee kibiya gooleedele.

Yesu yo osulu

⁷ Osoloso Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Sipi be beele

eyo osulu ee aso*. ⁸ Esino a sibilega badoboome, odoosuga daga malalo sibadee egee bia ee heli teli odooso. Esiga sipi beso dibada to duloso mesile. ⁹ Osulu aso. Edebeeyo amaga gaduga, yo Godeeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilesi, kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. Osoloso yo siloga, Yesuye medee bamalaiso. ¹⁰ Esiga heli teli odoosulu ee wulo heli talame, osoloso odoosulu wooloomalame, osoloso tokenee palame ka sibili. Esino ayo simi hagee, niyo gie badeli toloso, goo tekepo susuga ee tolone dabalame ka simi.”

Yesu sipi be medee bali odoosulu

¹¹ “Esiga sipi be medee bali odoosulu ee aso. Egeesi ma kulodu sipi be medee bali odoosulu oso o sipi be ee gooloogalame o gie badeli teli mapoo mageliso. ¹² Esino nei talame tou teli odoosulu oso sipi be medee belega pegeliso. Bei, yo sipi be bali odoonee, osoloso sipi be hagee tei onee. Esiga dobu so simi ogoloso sipi be omapoo poogoloso yo pulo diliso. Eseega dobu soso sibilesi sipi be abo wooloomaga, abo kukulo diliso. ¹³ Bei, nei talame tou teli odoosulu oso sipi be medee goolega, wulo pulo diliso.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga sipi be medee bali odoosulu ee aso. Egeesi ma

kulodu mo Maye mo goo ee gooleedoloso ka badoso. Osoloso ayo mo Mayo goo onosee gooleedoloso ka badoso. Goo egeesi masi mo sipi beso a gooleedoloso ka doso, osoloso ayo diba gooleedoloso ka badoso. Esiga mo sipi be ee gooloogalame ayo mo gie badeli teli mapoo magalaiso. ¹⁶ Osoloso mo sipi be abo* dono, diba mooloogoodoo hagee ma kulodu mauwe. Esiga a goomogoso, diba nosee gilimado sibilame. Osoloso diayo mo to duleiso. Osoloso diba soosoo hedebe doloso dogo, bali odoosulu hedebeeso bamalaiso.

¹⁷ Esiga mo Maye a diya gweliso. Bei, ayo mo gie badeli ee teli mapoo magalaiso, osoloso see ka talame. ¹⁸ Esiga odoosulu heeso mo gie badeli ee amaga peedee dalaime. Esino mawo goomoga goo ee dodolone, ayo mo gie badeli ee wulo wulayo tenelaiso. Esiga ee ma kulodu, ayo mo gie badeli ee odoosulu halo teli mapoo magalai amapoo kitulugu moloso, osoloso see peedee dalai amapoo kitulugu moloso. Bei, goo hagee mo Maye ayo moodoolame amapoo kitulugu sabolo olo takaso.”

¹⁹ Esemee Yu odoosulu Yesuwo to duloso dieso dima kulodu toso agadigilone abo piso. ²⁰ Egeeseelone odoosulu

* **10:7:** Edebeeyo Godeeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadili ee Yesu maga ka gadili. * **10:16:** sipi be abo - odoosulu hagee Yu odoonee ee takooso. Osoloso mooloogoodoo hagee Yu odoosulu ee takooso.

aboso egeesee takaso, “Yo bo holo peleso badolone ka halaboomo silo. Esiga o to na dui,” dee takaga meleeso.

²¹ Esino odoo aboso egeesee takaso, “Odoos bo holo pala oso goo tekepo hageesi kasee takomo sileiyo? Osoloso bo holoso odoo howo neliga tekepo palai teibayo?” dee takaga meleeso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

²² Esiga wau biame mapoo Yelusalem mi mapoo Yu odooso dia tei moso osulu ya ee gooleebugulone wo neso*. ²³ Osoloso wo ne biame omapoo Yesuye tei moso tegei beeleee ee ma kulodu Solomonowo hau mapoo sileeso. ²⁴ Esemee Yu odooso yo ogoloso sibilesa tobolo sidiboloso yimapoo egeesee takaso, “Iba biame susuga nee goo mapoo diya goolone ka doso. Esiga nayo imapoo woola takee, no tei Kelisowo?” dee takaso.

²⁵ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo olo takaso. Esino niyo mo to mapoo tei tele. Esiga goo toowa opusomo di ayo mo Mayo hu maga moodeli oso nimapoo mo goo ee eligiso. ²⁶ Esino niyo tei koo toso. Bei, niba mo sipi benee. ²⁷ Mo sipi beso mo to duliso.

Osoloso a diba gooleedoo. Osoloso diayo ama hamamee dedeliso. ²⁸ Osoloso ayo dimapoo kookaiyo badobosogie badeli teneliso. Osoloso diba Godee maga pileime. Osoloso diba mo dee maga odoo heeso peedee dalaime. ²⁹ Mo Maye mo sipi be hagee amapoo olo teneeso. Osoloso yayo kitulugu oso odoo susuga oso kitulugu ee dagadi. Esiga odoo heeso mo Mayo dee maga peedee dalai tebile. ³⁰ A mo Ma sabolo hedebe.”

³¹ Esemee Yu odooso Yesu enigilame yo see tobu misigasoo. ³² Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo Maye amapoo kitulugu teneme, ayo nibada howo woola goo tekepo moodoomo sileeso. Esino goo tekepo susuga ayo moodoo ee ma kulodu goo hee kaso tokenee daga, niyo a wooloomalame ka sala?” dee takaso.

³³ Esemee see Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso egeesee takaso, “Nayo goo tekepo moodoo maga iyo no wooloomalame koo seeso. Esino nayo Godeeyo goo maga to tokenee taka ee duloso no wooloomalame ka seeso. Bei, no wulo odoo wuluge, esino see nayo takolone, no Godee, dee takeliso.”

³⁴ Esemee Yesuye nei

* **10:22:** Daga hoogoo Siliya biaso Yu odoo sabolo ha temeleso Yelusalem peedee buguso. Osoloso diayo tei moso mapoo be wooloso, siloso dia godee mapoo teneeso. Esiga tei moso ee Godeeyo howo woola tokenee paso. Osoloso see hamamee Yu odooso Siliya bia habuguloso Yelusalem see dieso peedee dooso. Osoloso see tobu tei moso ee Godeeyo dalame peegoo magoloso see osulu yaso.

dimapoo egeesee takaso, “Nibada tei magoo ee ma kulodu Godeeye egeesee takooso, ‘Niba godee,’ deliso. ³⁵ Egeesi ma kulodu iba gooleedoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei goo takooso. Esiga Godeeye o to mapoo tei teli odoo mapoo takolone, diba godee, deliso. ³⁶ Esiga ayo takolone, a Godeeyo Owolo doloso ka takano, bei kasi maga niyo takolone, ayo Godeeyo goo maga to tokenee takoo, dee ka takala? Bei, mo Maye a hesialoso mipoo hamapoo sibeye diso.

³⁷ Esiga ayo mo Maye goomoga goo ee moodelega badoga, niyo to ayo taka mapoo tei tele ka peegee. ³⁸ Esino niyo to ayo taka mapoo tei tele poogolone, wulo goo ayo hagee tomo silo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei ka te. Bei, niyo egeesee seega, mo Ma asalo hedebe doloso hagee do goo ee niba gooleedalaiso.”

³⁹ Esemee odoo susuga oso to hagee duloso Yesu see talame seme, Yesu dimaga pee-goo diso.

⁴⁰ Osoloso Yesu see Yoden howo dalo sooweleso, Yoneeye daga odoo howo olugumelee mi omapoo badebeiso. ⁴¹ Esemee odoo susuga oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Yoneeye goo toowa opusomo di moodoomo sile. Esino yayo Yesuwo goo maga taka goo susuga ee tei goodoo,” dee takaga meleeso. ⁴² Esemee

odoo susuga omapoo debeli oso Yesu mapoo tei tooso.

11

Lasaleseeeye ta

¹ Betani mi mapoo badeli odoo hee paiye badebeiso, o hu Lasales. Osoloso omoo Meli dio Mata dio onosee Betani mi omapoo debeli.

² Meli hagoso hamamee Lodeeyo homo mapoo mopoodoosoo sooloso o wuduso talaiso. ³ Esiga

Meli dio Mata dio odoo hee mapoo dia to takaso, yayo dileso Yesu mapoo takalame. Esemee yayo dileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo no gooma ee paiyega badoso,” dee takaso.

⁴ Esino Yesu to hagee duloso egeesee takaso, “Paiye ogoso yo talaima. Esiga goo hagoso peledabalaiso, edebeeyo goo hagee ogoloso Godeeye kitulugu sabolo osoloso Owolo ayo kitulugu ee gooleedalame,” dee takaso.

⁵ Esiga ee ma kulodu Yesuye Mata dio, omolo Meli dio, osoloso Lasales diya gweliso.

⁶ Esino yo Lasaleseeeye paiye goo ee duloso saga dilega, biame bakadio omapoo badebeiso.

⁷ Biame bakadio poogoloso Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Iba see Yudiya mi mapoo wedi dimo,” dee takaso.

⁸ Esemee o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no omapoo badoboome, Yu

odooso no yoso woolooma-lame sino poogooso. Esiga no see kasalame mi omapoo wedi dilame ka sala?" dee takaso.

⁹ Esemé Yesuye egeesee takaso, "Biame hedebe ma kulodu osoko howo 12 moloso. Esiga edebeeyo biame siloga, yo takodee bigileime. Bei, yo gadeebugu ma kulodu siloga*." ¹⁰ Esino edebeeyo gesi siloga, yo takodee bigileiso. Bei, yimapoo gadeebugu mega."

¹¹ Yesuye to hagee takoloso see egeesee takaso, "Ibada odoó Lasales yo tiamoloso. Esiga ayo yo tidibigileiso," dee takaso.

¹² Esemé o hamamee dili odoó oso egeesee takaso, "Lodee, yo wulo tiaga, see weidileiso," dee takaso.

¹³ Esino Yesuye taka goo ee ma kulodu Lasales yo tei olo ta neme ka taka. Esino Yesu o hamamee dili odoó oso goolee Lasales wulo tiamolo gooleso.

¹⁴ Esemé Yesuye dimapoo woola egeesee takaso, "Lasales olo ta moloso. ¹⁵ Esiga a goomogoso, ayo niba halo yo agalame dile. Esino ayo yimapoo goo moodoo ee niso ogoloso amapoo tei talaiso. Esiga yimapoo dimo."

¹⁶ Esemé Tomas, o hu hee Didimas deli, oso Yesu o hamamee dili odoó abo mapoo egeesee takaso, "Iba noseé Yudiya mi mapoo

dimó, Yesu bolo hodobo talame," dee takaso.

Odoó wedia hogogaduloso see gie badeli teneli ee Yesu yoso

¹⁷ Yesuye sibilesó Betani mi mapoo peledoboloso egeino, Lasales bi ma kulodu tamelee biame bakadio bakadio di poogoloso molome egeiso. ¹⁸ Betani mi hagee Yelusalem mi maga haga hooonee, wulo kilomita bakadio hedebe di egeesi. ¹⁹ Osoloso Meli dio Mata dio omolo Lasaleseeye ta maga goohele sabolo doboome, Yu odoó aboso dibolo hodobo dabalame, Yelusalem maga sibadeeso.

²⁰ Esemé Mataye Yesuye simi goo ee duloso, yo eli domopoo tugodalame diso. Esino Meli yo mosopoo badebeiso. ²¹ Esemé Mataye Yesu tugodoloso yimapoo egeesee takaso, "Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo tel-ega pegeliyo. ²² Esino a gooleedoo, goo hagee ma kulodu, nayo ogoó goo ee Godee mapoo woosaga, Godeeye goo egee namapoo tenelaiso," dee takaso.

²³ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Nomolo see hogabileiso," diso.

²⁴ Esemé Mataye nei yimapoo egeesee takaso, "A gooleedoo, yo biame hamameedee mapoo odoó

* **11:9:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Yesu yo gadeebugu. Yayo o hamamee dili odoó dibolo hodobo egee bado goo maga, diayo goo kodilei bei mauwe. Bei, Godeeye goomoga goo ee talame yayo biame teiba dimapoo teneeso.

wedia oso hogogabuoga, yinosee omapoo hogadileiso,” dee takaso.

²⁵ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odoó wedia maga hogogaduloso see gie badeli teneli ee aso. Esiga edebeeýo amapoo tei toloso badoboso toga, yo kookaiyo gie badalaiso. ²⁶ Osoloso edebeeýo amapoo tei toga, o dio talaime, esino yo kookaiyo gie badalaiso. Esiga Mata no goo hamapoo tei tosomo?”

²⁷ Esemé Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “O, Lodee, a goo hamapoo tei toso. Bei, no Keliso, Godeeyo Owolo, mipoo hamapoo sibileigo dee takemelee ee noso,” dee takaso.

²⁸ Mataye to hagee taka koodobuloso see wedi dileso omolo Meli mapoo mada egeesee takaso, “Eligili odoó olo sibilesó bado. Esiga yayo no agalai goomogona,” dee takaso. ²⁹ Meli to hagee duloso toboloso Yesu agalame saga diso.

³⁰ Yesu mosopoo peledebelega, Mataye dileso yo tugodoo mi omapoo osee badebeiso. ³¹ Esemé Yu odooso Meli pidilone diba yibolo hodobo mosopoo debeiso. Esino yayo saga toboloso di ogoloso yima hamamee diso. Diayo goolee Meli bi mapoo dileso pisilei gooleeso.

³² Esino Meliye Yesuye badebei mapoo dileso o homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei

diepi, molo telega pegeliyo,” dee takaso.

³³ Yesuye Meli dio osoloso Yu odoó abo Meli-bolo sibadee oso hodobo pupusiga molome ogoloso su hegi sabolo badolone diya gooheleso. ³⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo yo kapoo magooba?” diso. Esemé diayo nei egeesee takaso, “Lodee, no agalame ibolo hodobo sibe,” dee takaso.

³⁵ Esemé Yesu yinosee pisaso.

³⁶ Esemé Yu odooso goo egee ogoloso egeesee takaso, “Yesuye Lasales diya gweli goo ee niso ege,” diso.

³⁷ Esino odoó aboso egeesee takaso, “Odoó hagoso odoó howo neliga ee tekepo paso. Esiga bei kasi maga yayo Lasales telega pagalame pidile ka poogoowo?” dee takaso.

Yesuye Lasales ta maga see hogadi

³⁸ Yesu su hegi osee molone, Lasales magoo wulu ou miyopoo simiso. Osoloso wulu ou ee yo toowaso kisiso.

³⁹ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Yo egee peegoo bidibigi,” diso.

Esemé Lasaleseeyo omoo Mataye egeesee takaso, “Lodee, o kou ee wulu ma kulodu melee biame bakadio bakadio di egeesi poogooga, olo hune koko,” dee takaso.

⁴⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo daga takolone egeesee takaso, nayo tei

toga, no Godeeye kitulugu ee agalaiso,” diso.

⁴¹ Esemee odoo aboso yo toowa wulu ou kisi ee peegoo bidibuguso. Esemee Yesuye dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, ayo namapoo goomoga to ka taka. Bei, ayo namapoo taka goo ee nayo duga. ⁴² Osoloso a gooleedoo, nayo biame susuga ayo namapoo taka goo ee nayo duliso. Esino odoo hamapoo egee tebisamoloo oso nayo a diye di goo mapoo tei talame, goo hagee ayo ka taka.”

⁴³ Yesuye egeesee takoloso to neligidi egeesee takaso, “Lasales, no wulu ma kuloduga peegoo gasibe,” dee takaso. ⁴⁴ Esemee Lasales o dee sabolo, osoloso o homo bodo sabolo, osoloso o mudu ee dugo semeso tiegisa sabolo wulu ma kuloduga peegoo gasibileso tobudume egeiso. Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Dugo egee puobigi, osoloso yo diye dee,” dee takaso.

Yesu wooloomalame eli esia

(Matiyu 26:1-5, Maka 14:1-2, Luka 22:1-2)

⁴⁵ Esiga Yu odoo susuga Meli agalame sibadee oso goo Yesuye moodoo ee ogoloso yimapoo tei tooso.

⁴⁶ Esino odoo aboso dileso goo Yesuye moodoo ee Pelisi odoo mapoo takaso.

⁴⁷ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso Yu odoo

dia wiligi odoo mooloo-goodoo Sanhedelin deli ee gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Iyo kasee selaisomo? Bei, odoo hagoso goo toowa mudu opusomo di bei moodoogamo siliso.

⁴⁸ Iyo wulo baga, odoo susuga oso yimapoo tei talaiso. Osoloso Loum gamalee odoo oso ibada tei moso ee guobuguloso ibada odoo tokenee palaiso,” dee takaso.

⁴⁹ Esemee dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Kayapas. Dugo omapoo yayo tei moso wiligi odoo toboloso badolone, odoo mooloo-goodoo mapoo egeesee takaso, “Niba goo goolee mauwe odoo. ⁵⁰ Esiga niba koo gooleedolo? Odoo hedebeeso odoo susuga ee halo talai tekepo. Egeeseega, Yu odoo susuga iba tokenee palaime,” diso.

⁵¹ Esiga Kayapaseeye taka goo hagee, wulo eyo goolee takele. Esino yayo dugo omapoo tei moso wiligi odoo toboloso badoboome, Yesuye Yu odoo halo talai goo ee Godeeye yimapoo eligime, yayo egeesee ka taka. ⁵² Esino hedebe Yu odoo halo talaime. Esino Godeeyo odoo mi opusomo opusomo di mapoo egee do ee see hedebe dalame ka talai. ⁵³ Esiga biame omaga bei mooloogoloso dulone Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiameleeso.

⁵⁴ Goo egeesi maga Yesu see Yu odoo dia howo woola

koo sili. Esino yayo o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see miwe poogoo mi koola mapoo mi hee, Epelaim deli, mapoo dileso debeiso.

⁵⁵ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai biame olo koola tooboome, Yu odoo dia mi pepuso maga Yelusalem mapoo palaso, Godeeyo howo woola diba medee mopoodoo doloso tekepo dabalame*. ⁵⁶ Osoloso diayo Yelusalem mapoo dobolone Yesu esiamo silesibiso. Egeeseelone tei moso ma kulodu mooloogodoloso dieso nei woosa nei woosa demeleso, "Niyo kasee gooleedo? Yesu wo ne hamapoo sibileisomo?" dee takaga meleeso.

⁵⁷ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso to kitulugu sabolo odoo susuga mapoo egeese takaso, "Odoo heeso Yesuye badebei egei daga, imapoo takee, egeeseega iyo dileso yo ka talaiya," dee takaso.

12

Meliye Yesuwo homo mapoo mopoodoo soo soo
(*Matiyu 26:6-13, Maka 14:3-9*)

¹ Gababia wo nalai ee biame ⁶ malalo hoogoo molome, Yesu yo Lasale-seeyo mi Betani mapoo see wedi diso. Lasales

hagee daga Yesuye ta maga hogadi ee yoso. ² Osoloso habe mi omapoo diayo Yesuwo nei toowa mopoodoo dooso. Osoloso Mataye nei piso. Osoloso Lasales yinosee ee ma kulodu dibolo hodobo dobolone Yesubolo nei nameleeso. ³ Esemeliye mopoodoo soo tekepo nad deli i salama soo lita botoloo gegelee egeesi tolosa Yesuwo homo mapoo sooso. Osoloso o homo o wuduso taso. Esemeliye mopoodoo soo oso sisigage oso moso kulodu tiadooso. Mopoodoo soo tekepo hagee molee toowaso teli.

⁴ Esino domo omapoo Yesu o hamamee dili odoo hee badebeiso, o hu ee Yudas-Iskaliyot. Odoo hagosu hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso yayo egeese takaso, ⁵ "Mopoodoo soo tekepo hagee molee ko* ³⁰⁰ oso teli. Esino bei kasi maga mopoodoo soo tekepo hagee, iyo odoo mapoo teneloso nei molee tolosa bi mauwe odoo mapoo tenele ka poo-goowo?" dee takaso. ⁶ Esino Yudaseeye to hageese takaga egee, yo bi mauwe odoo ee sooloo dolone to hagee ka takele. Esino yo heli teli odooga to hageese ka taka. Bei, yayo Yesu o hamamee dili odoo dia molee ee gibadolone abo mada heli temeleso.

* **11:55:** Biame omapoo Yu odoo diba Godeeyo howo woola subugo mauwe dabalame, dia adaga dia goo ee dodolone, dia su medee hapoloso gala wooloso, siloso Godee mapoo teneliso. * **12:5:** molee ko hagee denali deli ee, biame hedebe mapoo tou too eyo nei hedebe hageese teliso.

7 Esemé Yesúye egeesee takaso, “Meliye goo egee moodoo ogoloso yimapoo goo hee na moodee. Bei, yayo goo egeesi moodoo egee a toga mi doosalai ee gooleebugulone ka moodoo. 8 Osoloso bi mauwe odoó oso biame susuga nibolo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo badalaimé,” dee takaso.

Wiligi odoó oso Lasales wooloomalame to mou

9 Esiga biame domo omapoo Yu odoó mooloo-goodoo toowa oso Yesúye Betani mi mapoo sibilesó badebei goo ee duloso Yesu agalame dulone, Lasales yinosee agalame diyadeeso. Bei, Yesúye yo ta maga see hogadiso. 10 Goo egeesi maga tei moso wiligi odoó tebisa oso Lasales onosee wooloomalame to mousó. 11 Bei, Lasales see hogadi eyo goo maga Yu odoó aboso dia wiligi odoó ee poogoloso see Yesu mapoo tei tooso.

Yesúye Yelusalem mi mapoo gadi

(Matiyu 21:1-11, Maka 11:1-11, Luka 19:28-40)

12 Osoloso biame hee mapoo odoó mooloogoodoo toowa Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo di odoó oso Yesu sibosogo di goo ee duso. 13 Osoloso diayo weiyo kookoloso Yesu tugodalame dulone to neligidi egeesee takomo diyadeeso, “Iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo.

Odoó Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo, yo wiligi odoó Godeeyé pidiye dee.

Osoloso Isalael odoó dia wiligi odoó, yo Godeeye pidiye dee,” dee takomo diyadeeso.

14 Biame domo omapoo Yesúye donki be gie kauwa ogoloso o wagi ma dokodoo biaso. Goo peledaba hagee Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame ka seeso. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso,

15 “Yelusalem odoó, niba haga na ebi.

Nibada wiligi odoó donki be pe eyo wagi ma dokodoo buloso siboso,” diso.

16 Esino biame omapoo Yesuwo hamamee dili odoó oso goo hagee medee kibiya gooleedele. Esino Yesu ta maga hogaduloso hamamee goo susuga Yesu mapoo moodoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tobume, goo ee ogoloso gooleedooso.

17 Esiga Yesúye Lasales ta maga hogaduloso see wulu ou ma kuloduga peegoo gasibilame i goo ee egei odoó mooloogoodoo hagee biaso odoó abo mapoo takalame diyadeeso. 18 Esemé odoó susuga oso goo toowa opusomo di Yesúye moodoo ee duga, diba Yesu tugodalame diso. 19 Esemé Pelisi odooso dieso dima kulodu egeesee takaso, “Niso ege. Iba kitulugu olo me poogoo.

Bei, odoo susuga oso yima hamamee deedeeso,” dee takemeleeso.

Yesuye eyo talai goo ee edidi taka

²⁰ Osoloso Guliki odoo aboso odoo Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo paladee sabolo palaso, Godeeyo hu dokodoo poudalame. ²¹ Osoloso diba dileso Gelili mi ma kulodu mi pepooko Betesaida mapoo badeli odoo hee Pilipi mapoo egeesee takaso, “Emegei, iba Yesu agalai goomogo,” dee takaso. ²² Esemé Pilipiye Endulu takala dileso obakadio Yesu takalame diso.

²³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoó Holo ayo toowa doloso badalai biame ee olo siboso.

²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo ko mi mapoo segele poogooga, ko egee see opusomo dalaime. Esino ko hedebe onosee osee malaiso. Esino ko mi mapoo sogoloso opusomo doloso pologa, bou dia gasibilesó kauwuloso ko okopolo palaiso*.

²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli ee eyo diya goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso.

Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone o gie badeli goodogelega badoga, odoo egee o gie badeli osugobalaimé. Esino yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

²⁶ Esiga edebeeyo mo tou talai goomogoga, yo a deedeé

sibe. Eseega, yo ayo egee bado mi omapoo yayo abolo hodobo badalaiso. Esiga mo tou teli odoo ee mo Maye o hu dokodoo poudileiso.

²⁷ Epedee hamapoo a su diya hegi moodoo. Esiga ayo mo Ma mapoo takolone, ‘Ma, dala amapoo egee sibo nayo peegoo magee,’ dee takalai tekepowa? Haye, tekeponee. Bei, a dala egee talame mipoo hamapoo ka simi. ²⁸ Esiga Ma, nayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo eligi.”

Esemé toso Kei mi ma dokodooga egeesee taka, “Ayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo olo eligiso. Osoloso ayo dimapoo see eligileiso,” dee takaso.

²⁹ Esino odoo mooloogoodoo omapoo tebisamelee oso to hagee duloso egeesee takaso, “Kei woo,” diso. Osoloso odoo aboso takolone, momaiyeso Yesu mapoo to takoo, dee takaso.

³⁰ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “To taka hagee a pidilame ka takele. Esino niba pidilame ka taka.

³¹ Esiga Godeeye mi odoo dia goo midilei biame ee hagosó. Osoloso mipoo hageeyo wiligi odoo Saiten ee Godeeye daga dileiso.

³² Esiga edebeeyo a tolosó mi hamaga dokodoo poudoga*, ayo odoo susuga amapoo gido sibileiso.” ³³ Yesuye taka

* **12:24:** Yesuye wudu taka hagee, eyo tolosó see hogadilei goo sabolo, osoloso edebeeyo yimapoo tei talai goo maga ka taka. * **12:32:** Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka.

hagee, eyo talai goo ee kasee tomoba dolone ka taka.

³⁴ Esemee odoo mooloo-goodoo oso egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee taka duliso, Keliso yo bado-boso kookaiyo badalaiso, dee takeliso. Esino bei kasi maga nayo takolone, Odoo Holo yo toloso mi hamaga dokodoo poudileiso, dee ka takeliyo? Osoloso Odoo Holo hagee odoo ogumo?” dee takemeleeso.

³⁵ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Gadeebugu oso biame deiyepo nibolo malaiso. Esiga gadeebugu nimapoo mologa, niba gadeebugu ee ma kulodu silesibe, neligaso niba gooloogeyaga. Egeesi ma kulodu niba neliga ma kulodu silesiboga, niba niso egee du eli ee medee ogoloso gooledalaime. ³⁶ Esiga gadeebugu nimapoo osee egee molo mapoo tei te. Niyo egeesee seega, niba gadeebugu eyo owolo dio dalaiso.” Yesu to hagee takoloso koodobuloso pee-goo dilesio dimaga mada wuaso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

³⁷ Yesuye goo toowa opusomo di susuga odoo howo woola moodoogaso. Esino edebeeyo yimapoo tei tele. ³⁸ Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka goo sabolo tebilame, goo hagoso peled-abaso. Aisayaye egeesee takaso,

“Lodee, odoo agayo iyo taka goo ee tei ka toba?

Osoloso Lodeeye kitulugu ee odoo ogu bia dimapoo ka yilige buguba?” dee takaso.

³⁹ Esiga edebeeyo Yesu mapoo tei talai tebile. Bei, Aisayaye see egeesee takaso,

⁴⁰ “Godeeye odoo susuga dia howo gooloogooso.

Osoloso yayo diba goo goole pagalame moodooso, dia howoso kibiya egelega pagalame,

osoloso diayo medee kibiya gooleedelega pagalame,

osoloso see Godee mapoo wedi sibilesio tekepo pelega pagalame.”

⁴¹ Aisayaye Yesuye toowa doloso badeli goo ee ogoloso o goo maga egeesee ka taka.

⁴² Esino odoo abo sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo abo oso Yesu mapoo tei tooso. Esino diba Pelisi odoobolo obulone, diayo tei too goo ee woola yilige bigile. Bei, Pelisi odooso dia hu howo gisili moso ma kulodu magoo ee tabigiyaga.

⁴³ Osoloso diayo Godee maga goomoga talai haga goole poogoloso, hee odoo maga goomoga talai ono diya gweliso.

⁴⁴ Esemee Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Edebeeyo amapoo tei toga, yo hedebe amapoo tei koo toso. Esino a diye di odoo omapoo noseet tei toso. ⁴⁵ Osoloso edebeeyo a ogoga, yo a diye di

odoo onosee ogoso. ⁴⁶ Esiga ayo mipoo hamapoo neliga ma kulodu keme masi poudo simiso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo tei toga, yo neliga ma kulodu osee badalaime.

⁴⁷ Esiga edebeeyo mo to duloso mesilega poogooga, ayo o goo midileime. Bei, ayo mipoo hamapoo simi hagee, odoo goo midilame ka sibile. Esino odoo dia gie badeli ee pidilame ka simi. ⁴⁸ Esino edebeeyo a gowoolone mo to telega poogooga, Godeeye goo midilei biame mapoo to ayo taka oso nei dia goo ee midileiso. ⁴⁹ Bei, a mawo gooleeso to hagee ka takele. Esino mo Ma, a diye di oso to ayo takalai sabolo osoloso ayo kasee takalai goo ee, yayo amapoo takaga, ayo egeesee ka taka. ⁵⁰ Esiga Godeeye taka to hagosoo odoo mapoo gie badeli tosibiliso. Goo egeesi maga mo Maye amapoo taka goo ee see nimapoo ka takomoloso.”

13

Yesuye o hamamee dili odoo dia homo howo hapoo

¹ Yu odooso Gababia wo nali biame olo koola too-boome, Yesu yo mipoo hagee poogoloso see Ama mapoo palai biame ee olo koola tooboo, doloso gooleedooso. Esiga yayo mipoo hamapoo gie badolone, o hamamee

dili odoo ee sooloo deliso. Esino yayo diba diya sooloo deli goo ee epedee dimapoo eligiso.

² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo sabolo habe nei nolone debeiso. Esino ee ma kulodu Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo Saitenso goo goolee olo teneeso, yayo Yesu ha teli odoo* mapoo tiasalame.

³ Osoloso Amaye goo susuga ee balame kitulugu Yesu mapoo tenee goo ee yo olo gooleedooso. Osoloso yo Godee maga simi, esiga yo see Godee mapoo wedi palai goo ee yo olo gooleedooso.

⁴ Osoloso nei nolone debei maga toboloso o dugo sage tamagoloso see dugo howo i tali ee toloso o bagi mapoo booso. ⁵ Osoloso katolo mapoo howo salama soloso o hamamee dili odoo hedebe hedebe di eyo homo hapoloso, dugo howo i tali o bagi mapoo boo oso howo i ka ta domo dilame bei mooloogooso.

⁶ Egeeseelone Saimon-Pitayo homo hapalame seme, yayo egeesee takaso, “Lodee, nayo mo homo hapalame ka sala?” dee takaso*.

⁷ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Goo ayo hagee moodoo eyo bei no epedee koo gooleedoso. Esino no hamamee gooleedalaiso,” diso.

* **13:2:** Yesu mapoo ha teli odoo ee Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee takooso.

* **13:6:** Homo hapeli ee nei mauwe tou teli odoo dia tou. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapoo ee ogoloso diya dio diso. Bei, Yesu yo dia wiligi odooga.

8 Esemé Pitaye egeesee takaso, “Nayo mo homo hapalaime,” diso. Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo nee homo hapelega poogooga, no mo hamamee dili odoonee,” dee takaso.

9 Esemé Saimon-Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, nayo hedebe mo homowe ono na hapee. Esino mo dee sabolo osoloso wiligi sabolosee hapee,” diso.

10 Esemé Yesuye egeesee takaso, “Odoó howo sauwe ee o su mapoo subugo me meleeya. Esiga hedebe o homowe hapalai tekepo. Esiga niba olo subugo mauwe. Esino nima kulodu odoó hee subugo sabolo badoso.”
11 Osoloso Yesu yo ha teli odoó mapoo tiasalai odoó ee, yo olo gooleedooso. Esiga yayo egeesee ka taka, “Odoó hee nima kulodu subugo sabolo badoso,” dee ka taka.

12 Yesuye o hamamee dili odoó dia homo hapaga koodobuloso o dugo sage kaloso wedi sibilesu bulone egeesee takaso, “Niba goo ayo epedee nimapoo moodoo eyo bei gooleedoosomo?”
13 Esiga niyo amapoo takolone, ‘eligili odoó,’ osoloso ‘Lodee,’ deliso. Niyo amapoo egeesee takeli ee tei goo. Ee aso.
14 Esiga nibada eligili odoó osoloso nibada Lodee ayo nibada homo ka hapooso. Esiga niyo nee odoowo homo nei hapoo nei hapoo dolone ka debee.
15 Goo ayo nimapoo hagee

edidi ee peedee.
16 Esiga ayo nimapoo taka. Odoó tou nei mauwe teli oso o wiligi odoó dagadilesu koo badoso. Osoloso to tosili odoó oso yo diye di odoó ee dagadilesu koo badoso.
17 Egeesi ma kulodu niyo goo hagee gooleedooso peedeega, Godeeye goo hagee ogoloso nimapoo goomogalaiso.

18 Esiga goo ayo hagee takoo, haga odoó susuga nimapoo koo takooso. Bei, odoó ayo hesiga ee, a olo gooleedooso. Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Odoó abolo wo nolone badebei oso amapoo ha talaiso.’ To hagoso gooso peledabalai sabolo tebilame ka hogugu.
19 Esiga goo hagee peledabelega mologa, ayo nimapoo malalo ka taka. Goo hagoso tei peledobooga, niyo a tei Kelisodoo doloso tei ka talame.
20 Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo odoó ayo diye di ee idoga, yayo a idoso. Osoloso edebeeyo a idoga, mo Ma a diye di ee idoso.”

Yesu yo tiasalai odoó eyo goo taka

(Matiyu 26:20-25, Maka 14:17-21, Luka 22:21-23)

21 Yesuye to hagee taka koodobuloso su hegi sabolo badolone, o hamamee dili odoó mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Odoó heeso nima kuloduga a ha teli odoó mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

²² Esemé o hamamee dili odoo oso dieso dima kulodu nei ogo nei ogo dolone egeesee gooleeso, “goo hagee odoo ogu mapoo takabele,” dee gooleeso. ²³ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo dima kulodu odoo hee Yesuye diya gooma ee* yima koola ogolone badebeiso. ²⁴ Esemé Saimon-Pitaye odoo omapoo howo gisoloo goso, Yesuye odoo ogu taka beleso yayo yimapoo woosalame.

²⁵ Esemé yayo Yesu mapoo bouwa molone yimapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo agayo no ha teli odoo mapoo ka tiasalaiyo?” dee takaso.

²⁶ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wo i mapoo oluguloso teneega, odoo oso a ha teli odoo mapoo tiasalaiiso.” Osoloso Yesuye wo toloso i mapoo oluguloso Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo teneeso. ²⁷ Yudaseeye wo teme, Saitenso o kulodu palaso. Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo goo talame egee gooleemolo goo ee saga moodee,” diso. ²⁸ Egeesi ma kulodu Yesuye Yudas mapoo egeesee taka goo eyo bei ee o hamamee dili odoo diba medee kibiya gooleede. ²⁹ Esiga odoo aboso goolee, Yudaseeye Gababia wo nalame bi abo talame di, dee takoo gooleeso. Osoloso odoo aboso goolee, ee molee odoo

bi mauwe mapoo tenelame di, dee takoo gooleeso. Bei, Yesu o hamamee dili odoo dia molee ee Yudaseeye gibadeliga. ³⁰ Osoloso gesi Yudaseeye wo Yesuye tenee ee toloso peegoo gadiso.

Kokodo takeli to dia

³¹ Yudas olo peegoo dime, Yesuye egeesee takaso, “Epedee Odoo Holo ayo toowa doloso badeli goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige bigileiso. ³² Esiga Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige buguga, nei Godee eyo Odoo Holo ayo toowa doloso badeli goo onosee woola yilige bigileiso. Esiga goo hagee saga moodoolaiso.

³³ Esiga mo odoo, ayo biame deiyepo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a duga, niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Esiga ayo Yu odoo dimapoo taka goo ee see tobu nimapoo ka taka. Niba mi ayo hagee du mapoo dilei tebile.

³⁴ Esiga kokodo takeli to dia hagee ayo nimapoo ka taka. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka dabalame. Ayo niba goolee sabolo egee bado egeesee masi, nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

³⁵ Egeesi ma kulodu niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dogaa,

* **13:23:** Yonee eyo nediliyo o hu dokodoo poudilei goomegele. Esiga o hu woola hesile.

odoo susuga oso niba tei mo hamamee dili odoodoo doloso gooleedalaiso.”

Pitaye Yesuwo goo gagadilei goo ee Yesuye taka (Matiyu 26:31-35, Maka 14:27-31, Luka 22:31-34)

³⁶ Esino Saimon-Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no kapoo dilame ka sala?” diso. Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “No epedee ayo hagee du mapoo sibilei tebile. Esino no see hamamee sibileiso,” dee takaso.

³⁷ Eseme Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, bei kaseega ayo epedee nobolo sibilei tebile ka molosomo? Ayo no halo talame olo mopoodoo doloso ka badoso,” dee takaso.

³⁸ Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “No tei a halo talame mopoodoo doloso ka badosomo? Esiga ayo namapoo tei goo taka. Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

14

Eli hedebe Yesuso Ma Godee mapoo palai

¹ Eseme Yesuye egeesee takaso, “Niba goo haga koudulone na debée. Esino niba Godee mapoo tei tolone amapoosee tei te. ² Bei, mo Mayo moso mapoo debi bei moloso. Esiga goo hagee tei goonee diepi, ayo goo hagee nimapoo takele pegeliyo. Esiga ayo omapoo niyo dabalai

debi ee moodoolame dileiso. ³ Osoloso ayo omapoo dileso debi mopoodoo doloso see sibileso niba gilimadoloso abolo hodobo palaiso. Osoloso niba mi omapoo abolo hodobo dabalaiso. ⁴ Esiga ayo hagee du eli ee niba olo gooleedooso.”

⁵ Eseme Tomaseeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, mi nayo egee du, iba gooleedele. Nayo egee du eli ee iyo kasee gooleedalaiyo?” dee takaso.

⁶ Eseme Yesuye egeesee takaso, “Eli aso. Osoloso tei goo takeli eyo bei aso. Osoloso gie badeli eyo bei aso. Esiga odoo heeso eli hee maga Ma Godee mapoo palaimé. Esino yo hedebe amaga Ma mapoo ka palai. ⁷ Niyo mo goo gooleedoo diepi, niba mo Ma noseé gooleedeliyo. Esino epedee domo hamaga niyo yo olo gooleedooso. Osoloso yo olo egeiso.”

⁸ Eseme Pilipiye egeesee takaso, “Lodee, nayo Ma imapoo eligi, iba hemisileiya,” dee takaso.

⁹ Eseme Yesuye nei Pilipi mapoo egeesee takaso, “Pilipi, ayo biame susuga nibolo hodobo badebeiso. Esino egeesi ma kulodu nayo a gooleedelega osee ka badosoba? Esiga ede-beeyo a ogoga, yo Ma olo egeiso. Esiga bei kasi maga nayo amapoo takolone, ‘Ma imapoo eligi,’ dee ka takala? ¹⁰ Ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo,

osoloso mo Maye abolo hedebe doloso egee bado goo mapoo no tei telega ka badosoba? Esiga to ayo nimapoo hagee takomo silo mawo goolee koo takomo siloso. Esino Maye abolo badolone yayo amaga o goo ee ka tomoloso. ¹¹ Esiga ayo takolone, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso badoso, dee egee takoo goo omapoo tei te. Esino niyo to ayo taka mapoo tei telega poogooga, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei dee.

¹² Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo amapoo tei toga, goo toowa opusomo di ayo moodeli egeesi masi yayo moodoolaiso. Osoloso goo toowa opusomo di abo yayo moodooga, oso ayo moodeli ee dagadileiso. Bei, a mo Ma mapoo duso. ¹³ Osoloso niyo mo hu maga ogoo goo ee woosaga, ayo goo egee moodoolaiso, Maye toowa doloso egee bado goo ee Owolo amaga ka yilige bigilame. ¹⁴ Esiga niyo amapoo mo hu maga ogoo goo talame woosaga, ayo goo egee moodoolaiso.”

Yesuye Dio Teiso sibilei goo ee taka

¹⁵ “Niyo a gooleega, niyo ayo kokodo taka goo mapoo mesimo silesibileiso. ¹⁶ Osoloso ayo Ma mapoo woosalaiso, yayo pidili odoo hee nimapoo

tenelame. Pidili odoo hagoso kookaiyo nibolo hodobo osee badalaiso. ¹⁷ Pidili odoo egee Dio Tei ee takooso. Yayo tei goodee ee eligiliso. Esino mi odooso yo talai tebile. Bei, diayo yo ogoloso koo gooleedeli. Esino niba o goo olo gooleedooso. Bei, yo nibolo hodobo badoso. Osoloso nima kulodu badalaiso.

¹⁸ Esiga ayo niba gilibo holo masi wulo domopoo poogoloso badalaime. Esino a see tobu nimapoo wedi sibileiso. ¹⁹ Osoloso biame deiyepo poogoloso mi odoo oso a see agalaimo. Esino niyo a see agalaiso. Egeesi ma kulodu a gie badeliga, niba nosee gie dabalaiso. ²⁰ Egeesi ma kulodu a ta maga see hogadiga, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado goo ee, niba gooleedalaiso. Osoloso niyo abolo hedebe doloso egee do goo sabolo, osoloso ayo nibolo hedebe doloso egee bado goo ee gooleedalaiso. ²¹ Esiga edebeeyo ayo kokodo taka to ee duloso mesimo siloga, odoo egee a diya goolee sabolo badoso. Osoloso odoo a diya goolee sabolo badeli mapoo mo Maye yo sooloo dolone ka badoso. Osoloso anosee odoo egee diya sooloo dolone ka badoso. Osoloso ayo mo goo ee yimapoo yilige bigileiso.”

²² Esemo Yudas-Iskaliyot nee, esino Yudas heeso egeese takaso, “Lodee, bei kasi maga nayo nee goo ee mi odoo mapoo yilige bigile

poogoloso, see imapoo ka yilige bigileiyo?" dee takaso.

²³ Esemē Yesuye nei egeesee takaso, "Edebeeyo a diya gooleega, yayo goo ayo eligi mapoo mesimo sileiso. Osoloso mo Maye yo diya sooloo dalaiso. Osoloso mo Ma asalo sibilesō yibolo hodobo badalaiso. ²⁴ Esino edebeeyo a goolega badoga, yo goo ayo eligi mapoo mesiloso koo siloso. Egeesi ma kulodu goo ayo eligime niyo du ee, ayo mawo goolee eligimo sile. Esino eligi hagee mo Ma, a diye di oso taka ee eligi.

²⁵ Esiga ayo nibolo hodobo osee badolone, goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ²⁶ Esino mo Maye mo hu maga Dio Tei ee nimapoo meiyē dalaiso. Osoloso yayo niba pidilone badolone goo susuga nimapoo eligileiso. Osoloso goo susuga ayo nimapoo taka ee see niyo goolee sabolo dabalame, yayo nibada goo goolee pileiso.

²⁷ Esiga mesili goo ayo nimapoo ka tonowa. Mo mesili goo ayo nimapoo hagee tenee ee mi odooso mesili goo egeesinee. Esiga niba goo diya koudulone ebīa sabolo na debee.

²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, 'a mo Ma mapoo peleso badoboso see nimapoo ka wedi sibileisogo,' dee taka goo ee, niba olo duso. Esiga niyo a tei diya goolee sabolo debei diepi, ayo mo Ma mapoo

pologa niba goomegeliyo. Bei, yayo toowa doloso badolone, a dagadilesō ka badoga. ²⁹ Egeesi ma kulodu goo egee peled-belega molome, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso, goo ogošo hamamee peledobooga ogoloso niyo tei ka talame. ³⁰ Esiga ayo niba eligi ee koodobilei olo koola toobooso. Bei, mi odoō dia wiligi odoō Saiten olo sibo. Yayo a dagadilei yimapoo kitulugu mauwe. ³¹ Esino ayo mo Ma diya goolee sabolo egee bado goo ee mi odoō oso ogoloso gooleedalame, to mo Maye amapoo taka ee ayo tobuloso moodeliso.

Esiga niba tebise, iba dimo."

15

Yesu tei homokoko su

¹ "Esiga tei homokoko sudee aso. Osoloso mo Maye homo su ee ka gibadoso. ² Osoloso homo dee amaga agaga oso ko pelega mologa, yayo kookooloso peegoo togobiseliso. Esino homo dee ko peli eyo dee abo ee kookeliso, oso see homokoko okopolo palame. ³ Egeesi ma kulodu goo ayo nimapoo eligi oso niba homo dee abo egeesi masi olo kookooloso subugo mauwe ka doso. ⁴ Esiga niba amapoo oluguloso ka debee. Eseega ayo nimapoo oluguloso badalaiso. Esiga dee obusomo molone ko palai mauwe. Esino dee oso

homo su mapoo oluguloso mologa, ko palaiso. Goo egeesi maga, niba amapoo olugulega dogo, homokoko palaimo. Esino niyo amapoo oluguloso dogo, homokoko okopolo palaiso.

⁵ Esiga homokoko su aso. Osoloso homo dee ee nibaso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo sibilesi oluguloso badoga, ayo yimapoo oluguloso badalaiso. Eseega yo homokoko okopolo palaiso. Esino niba a mauwe dogo, niyo goo hee moodoolai tebileime. ⁶ Esiga edebeeyo amapoo sibilesi olugulega dogo, yo homo dee ko koo peli koodoloso peegoo togobugu egeesi masi moloso. Esiga homo dee egee sioga misiga magoloso dou mapoo todeliso. ⁷ Goo egeesi maga niyo amapoo oluguloso dobolone, ayo eligi goo omapoo mesimo silesibulone, niyo ogoo goo talame amapoo woosaga, niba goo egee talaiso. ⁸ Esiga niyo homokoko okopolo poloso mologa, oso mo Mayo hu dokodoo poudiliso, osoloso niba mo hamamee dili odoo doloso egee do goo ee yilige bigiliso.

⁹ Esiga mo Maye a diya sooloo dolone egee bado egeesi masi ayo niba diya sooloo dolone ka badoso. Esiga niba ayo sooloo deli goo ee ma kulodu debee. ¹⁰ Egeesi ma kulodu ayo mo Maye kokodo taka to omapoo mesimo silone, yayo sooloo deli ma kulodu ka badoso.

Osoloso hedebe egeesi masi niyo ayo kokodo taka to omapoo mesimo silesiboga, niba nosee ayo sooloo deli goo ee ma kulodu dabalaiso.

¹¹ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso, goomoga goo amapoo egee molo niyo talame. Osoloso nimapoo goomoga goo oso kauwuloso ka malame. ¹² Esiga ayo kokodo taka to hagoso. Ayo niba sooloo deli egeesi masi niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee. ¹³ Egeesi ma kulodu edebeeyo o odoo diya sooloo dolone, yo halo o su teli mapoo magalai, goo oso toowa ka moloso. ¹⁴ Esiga niyo ayo kokodo taka to mapoo mesimo siloga, niba tei mo odoo. ¹⁵ Esiga niba ayo wulo mo tou teli odoo dee koo takooso. Bei, tou teli odoo ee o wiligi odoo eyo goo ee yo gooleedele. Esino niba tei mo odoo deeso. Bei, mo Maye amapoo taka goo susuga ee ayo nimapoo olo eligiso. ¹⁶ Egeesi ma kulodu niyo a ka hesile. Esino ayo niba ka hesiga, niyo homokoko okopolo palame. Homokoko egee kookaiyo moloso osee malaiso. Niyo egeesee solone, ogoo goo talame mo hu maga mo Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ¹⁷ Esiga ayo nimapoo kokodo taka to ee hagoso. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.”

Mi odoo oso heiga goo

18 “Mi odoo oso niba heigoga, daga diayo a heigoso doloso gooleede. 19 Esiga niba mi odoo sabolo hedebe doloso ka debei diepi, diayo niba dia odoo dolone diya goolee sabolo debeliyo. Esino ayo niba mi odoo dima kuloduga olo hesiaso, niyo dibolo hedebe doloso debelega pagalame. Goo egeesi maga diayo nimapoo heiga ka moloso. 20 Esiga to ayo nimapoo taka ee medee goolee. Bei, ayo egeesee takaso. Wulo tou teli odoo oso o wiligi odoo ee dagadilesu koo badoso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo dala olo teneega, diayo niba nosee dala tenelaiso. Osoloso diayo ayo eligi goo mapoo mesiega, diba nosee niyo eligi goo mapoo mesileiso. 21 Esino niba mo odooga, diayo goo susuga hagee nimapoo moodoolaiso. Bei, a diye di odoo ee diba gooleedele.

22 Egeesi ma kulodu ayo sibilesu dimapoo to takele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino epedee hamapoo ayo sibilesu olo takaso. Goo egeesi maga goo tokenee diayo moodoo ee Godeeye midileiso. Esino diayo to nei takalai tebileime. 23 Edebeeyo a heigoga, yo mo Ma nosee heigoso. 24 Esiga goo toowa opusomo di ayo moodoomo silee egeesi odoo heeso moodoomo sile. Osoloso ayo dima kulodu goo hageesee moodele diepi,

Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino diayo goo toowa ayo moodoo ee egeliso. Esino diayo mo Ma asalo imapoo heiga ka moloso. 25 Esiga goo hagee olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso,

‘Diayo wulo goo mauwe amapoo heiga ka moloso,’ deliso.

26 Ayo niba pidilame Dio Tei nimapoo diye dalaiso. Dio Tei oso mo Ma maga sibiliso, osoloso tei goodee eligiliso. Osoloso Dio Tei oso sibilesu, mo goo ee woola yilige bigileiso. 27 Osoloso niba nosee niyo mo goo odoo mapoo yilige bigi. Bei, niba daga bei mooloogoo biame omaga abolo hodobo sileeso.”

16

1 “Esiga niyo tei too goo maga peegoo diyaga, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. 2 Bei, odoo aboso nibada hu howo gisili moso ma kulodu egee molo taloso niba peegoo hasiso bigileiso. Osoloso odoo aboso tei too odoo ee piliguga, diayo goolee Godeeyo tou to dee goolai, biame ee sibileiso. 3 Esiga diayo goo hageesee nimapoo moodoolaiso. Bei, mo goo sabolo osoloso mo Mayo goo ee diba gooleedelega. 4 Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso. Egeesi ma kulodu goo hagoso tei

peledobooga, niba to ayo taka ee gooleebigileiso.”

Dio Tei oso sibilei eyo goo taka

“Esiga ayo daga Godeeyo tou bei mooloogolone a nibolo hodobo badebeiso. Goo egeesi maga, ayo goo hagee nimapoo takele.

⁵ Esino a epei odoo a diye di mapoo duso. Esino nima kulodu odoo heeso amapoo takolone, a kapoo diala, doloso koo woosa. ⁶ Esiga ayo takolone, a epei dileiso, dee taka goo ee niyo duloso niba diya ka gooholoso.

⁷ Esino ayo tei goo nimapoo ka taka. Ayo niba poogoloso duga, goo oso niba pidileiso. Bei, a duga, nei ayo Dio Tei nimapoo diye dalaiso, yayo niba pidilame. Esino a dilega poogooga, Dio Tei ee nimapoo sibileime.

⁸ Egeesi ma kulodu Dio Tei siboga, yayo mi odoo mapoo goo tokenee eyo goo maga tei goo takalaiso. Osoloso odoo Godeeyo howo woola tekepo dabalai goo onosee takalaiso. Osoloso Godeeye goo midilei goo eyo bei onosee takalaiso.

⁹ Esiga Dio Tei oso goo tokenee eyo goo maga tei goo takolone, amapoo tei tele pagalai goo ee mi odoo dia goo tokenee toowa ka moloso, dee takalaiso. ¹⁰ Osoloso a mo Ma mapoo hagee polo see niyo a agalaima. Goo ogoso Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee yilige bigileiso. ¹¹ Osoloso Dio Tei oso Godeeye goo midili goo ee tei goo takolone, mi odoo

dia goo ee midileiso, dee takalaiso. Bei, mi odoo dia wiligi odoo Saiteneeyo goo ee olo midiso.

¹² Esiga amapoo goo bei moloso, ayo nimapoo takalai. Esino epedee niyo goo bei egee gooleedalai tebile. Esiga ayo goo egee nimapoo takalaima. ¹³ Esino Dio Tei oso nimapoo siboga, yayo niba tei goo susuga mapoo gilimado dileiso. Yayo eyo goolee takalaima. Esino yayo to ayo takeme du goo ee takomo sileiso. Osoloso hamamee goo ogoso peledabalai ee yayo nimapoo eligileiso. ¹⁴ Esiga Dio Tei oso to ayo yimapoo takalai ee see nimapoo takalaiso. Goo egeesi maga yayo mo hu dokodoo poudileiso. ¹⁵ Esiga goo susuga mo Maye toloso hagee molo ee mo. Goo egeesi maga ayo takolone, Dio Tei oso to ayo taka ee nimapoo takalaiso, dee ka taka.”

Goohela goo oso goomoga goo tosibileiso

¹⁶ “Biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaima. Esino see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see agalaiso.”

¹⁷ Esiga Yesuwo hamamee dili odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Yayo imapoo takolone, biame deiyepo badoboso hamamee iyo yo agalaima, doloso see, biame deiyepo poogoloso hamamee iyo yo see ka agalai, dee taka goo eyo bei ee ogoobo?”

Osoloso yayo takolone, yo Ama mapoo dia, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? ¹⁸ Osoloso yayo imapoo takolone, biame deiyepo, dee taka goo eyo bei ogoobo? Iba to yayo taka eyo bei medee koo gooleedo,” dee takemeleeso.

¹⁹ Yesuye o hamamee dili odoo oso yimapoo woosalo agalame debei goo ee, yo olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo takolone, ‘biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime,’ dee taka sabolo osoloso, ‘see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see ka agalai,’ dee taka goo omaga niyo amapoo woosalame ka dabala? ²⁰ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Niba gooholone pisileiso. Esino mi odoo ee goomogalaiso. O, tei takoo, niba goohalaiso. Esino goohele goo oso nimapoo goomoga goo tosibileiso. ²¹ Esiga niba medee goolee, soboso holo soomagoo biame omapoo yo dala teliso. Esino yo holo soomagoloso hamamee eyo dala too goo ee boobado bigiliso. Bei, yayo holope soomagoo goo maga diya goomogolone. ²² Esiga niba egeesi masi doso. Bei, niba epedee goohele sabolo doso. Esino a see wedi sibilesa niba agalaiso. Eseega domo omapoo niba diya goomogalaiso. Goomoga goo hagee odoo heeso nimaga peedee dalaime. ²³ Biame

omapoo niyo goo hee talame amapoo woosalaime. Esino ayo nimapoo tei taka. Niyo ogoo goo talame mo hu maga Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ²⁴ Esiga niyo daga goo abo talame mo hu maga woosalo egele. Esino epedee hamaga dulone niyo ogoo goo talame mo hu maga woosaga, niyo goo egee talaiso. Eseega goomoga goo nimapoo egee molo ee kauwuleiso.”

Yesuye mi odoo dia wiligi odoo ee dagadi

²⁵ “Esiga ayo goo susuga hagee takomo silone, wulo wudu takomo sileeso. Esino biame siboga, ayo goo susuga ee see nimapoo wulo wudu takomo sileime. Esino ayo Mayo goo ee nimapoo woola takomo sileiso. ²⁶ Esiga biame omapoo nibada goo ee ayo Ma mapoo woosalaime. Bei, niyo nibada goo ee mo hu maga Ma mapoo woosamalaiso. ²⁷ Bei, niyo tei tolone, a tei Ma maga simi doloso, a diya goolee sabolo egee do goo maga Maye niba diya sooloo dolone ka badoso. ²⁸ Esiga ayo Maye badeli mi maga mipoo hamapoo simiso. Osoloso see epedee mipoo hagee poogoloso Maye badeli mi mapoo ka wedi poloso,” dee takaso.

²⁹ Esem o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Epedee nayo goo hagee imapoo wulo koo wudu takoo. Esino nayo goo susuga hagee imapoo

woola yilige buguso. ³⁰ Esiga iba tei toso, no tei Godee maga simiga. Bei, goo susuga ee no diya gooleedoo. Osoloso odoo heeso namapoo woosalame gooleemelee ee ogoloso daga nayo yimapoo nei takeliso,” dee takaso.

³¹ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Niba epedee tei tosomo? ³² Esino niba medee dui. Biame olo sibileiso, osoloso olo simiso, niyo a poogoloso nibada mosopoo kukulo dilei. Esino a mobusomo koo badeli. Bei, mo Maye abolo hodobo badeliso. ³³ Niyo amapoo tei too goo maga nimapoo mesie goo oso malame, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. Niba mipoo hamapoo dala ma kulodu dabalaiso. Esino niba ebilega medee kibiya debee. Bei, mipoo hagoso kitulugu ee ayo dagadileso ka badoso.”

17

Yesuye o su halo Godee mapoo taka

¹ Yesu to hagee taka koodobuloso, Kei mi ma dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, mo biame olo siboso. Esiga Nowolo ayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligi, Nowolo ayo nei nayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligilame. ² Bei, odoo susuga ee balame nayo Nowolo amapoo kitulugu olo teneeso, see ayo odoo nayo amapoo tenee

dimapoo kookaiyo bado-boso gie badeli tenelame. ³ Osoloso kookaiyo bado-boso gie badeli goo ee, tei Godee hedebe no gooleedalai sabolo, osoloso nayo diye di odoo, Yesu Keliso a gooleedalai ee takooso. ⁴ Tou nayo amapoo tenee ee ayo hosudoo maga, ayo mipoo hamapoo badolone, nayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligiso. ⁵ Esiga Ma, mipoo hagee moodelega molome, ayo nobolo badolone ayo toowa doloso badebeiso. Esiga goo egee see epedee amapoo tenee.”

Yesuye o hamamee dili odoo halo Godee mapoo taka

⁶ “Ma, mipoo hagee ma kuloduga odoo nayo amapoo tenee mapoo ayo nee goo olo eligiso. Hagee nee odoo, nayo amapoo teneeso. Osoloso diayo nee to mapoo mesimo silesibiliso. ⁷ Esiga goo susuga nayo amapoo tenee ee, namaga siboso doloso diba epedee olo gooleedooso. ⁸ Osoloso eligi goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneme, see diayo eligi goo omapoo tei tooso. Osoloso ayo namaga simi goo ee, diba olo gooleedooso. Osoloso diba nosee nayo a diye di goo mapoo tei tooso.

⁹ Esiga ayo namapoo hagee takoo mi odoo halo koo takooso. Esino odoo nayo amapoo tenee ee halo namapoo ka taka. Bei, odoo hagee nee odoo. ¹⁰ Egeesi

ma kulodu odo hagee bia ee ibada odo. Diba mo odo osoloso diba nosee nee odo oso. Osoloso ayo toowa doloso badeli goo ee dimaga woola yilige bigiliso. ¹¹ Esiga a mipoo hagee poogoo dileiso. Bei, a namapoo olo siboso. Esino mo hamamee dili odo oso mipoo hamapoo osee dabalaiso. Ma, no tei. Nee hu oso kitulugu amapoo tenee oso odo hagee bia medee bamelee, nayo abolo hedebe doloso egee bado egeesee solone, diba nosee dieso hedebe doloso dabalame. ¹² Egeesi ma kulodu ayo dibolo hodobo badolone, nee hu oso kitulugu nayo amapoo tenee goo oso ayo diba medee bameleeso. Esemee odo hee osugobe. Esino odo hee Godee maga pileigo dee taka hedebe ono osugobaso, Ma Godee nee to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame.

¹³ Esiga a namapoo olo siboso. Esino a mipoo hamapoo osee badolone, goo hagee ayo namapoo ka taka, goomoga goo amapoo egee molo oso mo hamamee dili odo dima kulodu toowa doloso malame. ¹⁴ Esiga ayo nee to dimapoo olo takaso. Esino mi odo oso diba heigaso. Bei, a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odo doloso koo doso. ¹⁵ Esiga Ma, ayo namapoo hagee takoo, nayo mo hamamee dili odo mi hamaga peegoo gilimado dilame koo takoo. Esino diba Saitenso tokenee

peeyaga nayo medee balame ka taka. ¹⁶ Esiga a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odo doloso koo doso. ¹⁷ Nee to ee tei goo. Esiga nayo nee to omaga diba nee odo dalame peegoo pi magee. ¹⁸ Esiga nayo a diye di egeesee solone, ayo diba nosee mipoo hagee ma kulodu diye deeso. ¹⁹ Osoloso ayo diba halo a namapoo teneeso, diba nosee tei nee odo doloso peegoo pi magoloso ka dabalame.”

Yesuye tei telaga odo halo Godee mapoo taka

²⁰ “Esiga ayo hedebe mo hamamee dili odo ee halo namapoo koo takoo. Esino diayo eligi goo ee duloso edebeeyo amapoo tei talai odo sabolosee diba halo ka takoo. ²¹ Osoloso Ma, ayo namapoo to egeesee ka taka. Ayo nobolo hedebe doloso egee bado, egeesee solone nei nayo abolo hedebe doloso ka badoso. Egeesee solone diba nosee hedebe doloso dabalame ka taka. Osoloso diba nosee ibolo hedebe doloso dabalame ka taka. Egeeseega mi odo oso a tei nayo diye di goo mapoo tei ka talame. ²² Esiga toowa doloso badeli goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneeso, diba dieso hedebe doloso dabalame. Egeesi ma kulodu iba nosee hedebe doloso egeesee ka doso. ²³ Esiga ayo dibolo hodobo badoso, osoloso nayo abolo hodobo badoso. Iyo egee do egeesi masi diba

nosee hedebe doloso dabalai a goomogo. Eseega mi odoo oso goo egee ogoloso a tei nayo diye di goo ee gooleedalaiso. Osoloso nayo a diya sooloo dolone egee bado, egeesee solone nayo tei telaga odoo diya sooloo dolone egee bado goo sabolo mi odoo gooleedalaiso.

²⁴ Esiga Ma, tei telaga odoo nayo amapoo tenee hagee bia ee ayo badalai mi mapoo abolo hodobo dabalai, a goomogoso. Osoloso toowa doloso badeli goo ee nayo amapoo tenee ee diayo agalai, a goomogo. Mipoo moodelega molome, nayo a sooloo dolone, toowa doloso badeli goo egee nayo amapoo teneeso.

²⁵ Esiga Ma, hedebe no tekepo. Mi odoo oso no gooleede. Esino ayo no ka gooleedoo. Osoloso nayo a diye di goo ee tei telaga odoo diba olo gooleedooso.

²⁶ Ayo nee goo dimapoo olo yilige buguso, osoloso see yilige bigileiso, nayo a sooloo dolone egee bado goo egeesi masi oso dima kulodu ka malame. Osoloso anosee dibolo hodobo badalame.”

18

Edebeeyo Yesu too

(Matiyu 26:47-56, Maka 14:43-50, Luka 22:47-53)

¹ Yesuye Godee mapoo taka koodobuloso, see o hamamee dili odoo sabolo Kidilon howo tolobo dalo diso. Osoloso mi omapoo olipi segei homolee meleeso. Esemé Yesuye o hamamee

dili odoo sabolo omapoo gadiso.

² Egeesi ma kulodu Yudas, Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo onosee homolee ee yo gooleedoo. Bei, biame abo mapoo Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo dileso mooloogood-eliso. ³ Esiga Yudaseeye Loum ha teli odoo mooloogoodoo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo gilimado simiso. Tei moso gidebeli odoo hagee bia ee tei moso eyo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso ka diye di. Diayo sibulone keme sabolo, egime sabolo, osoloso ha teli bi toloso sibilesa peledabaso.

⁴ Esemé Yesuye goo susuga yimapoo peledabalai ee yo olo gooleedoloso malalo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Niba odoo ugu esiamo silala?” diso

⁵ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” diso. Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee esiamo silo odoo ee aso,” diso. Epedee egeesee semelee mapoo Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudas yinosee omapoo dibolo hodobo tebidiso. ⁶ Esemé Yesuye dimapoo takolone, odoo egee aso, dee taka duloso diba badayo dileso miyomoo misigedibaso.

⁷ Esemé Yesuye see tobu dimapoo egeesee woosaso, “Niba odoo ugu esiamo silala?” Esemé see diayo nei yimapoo egeesee takaso,

“Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” dee takaso.

⁸ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Odoó egee aso doloso ayo nimapoo olo takaso. Esiga niyo tei a esiamo silesiboga, odoo abolo hagee silesibo diba noseé diye dalai tekepo.”

⁹ Esiga goo hagoso egeesee peledabaso. Bei, Yesuye daga o hamamee dili odoo sabolo silesibulone taka to sabolo tebilame. Bei, yayo egeesee ka taka, “Ma, odoo nayo amapoo tenee ee ayo diba medee bameleeso, odoo hee peegoo osugobebe,” dee takaso.

¹⁰ Esemé Saimon-Pitaye o kaiya tadoloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee Malakuseeyo dulu deedeé dokolo ee kobuguso.

¹¹ Esemé Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Nee kaiya egee o moso mapoo toose. Maye dala amapoo tenelame egee molo, ayo talai tekepo,” dee takaso.

¹² Esemé Loum ha teli odoo mooloogoodoo toowa sabolo, osoloso dia wiligi odoo taba sabolo, osoloso Yu odoo dia tei moso gidebeli odoo oso Yesu toloso dee tiaso. ¹³ Osoloso diayo yo Kayapaseeyo nalobo Anas mapoo ido diso. Kayapas hagoso dugo omapoo tei moso wiligi odoo toboloso badebeiso. ¹⁴ Kayapas hedebe hagoso daga Yesuwo

goo maga Yu odoo dia wiligi odoo mapoo takolone, “Odoó hedebeso odoo susuga ee halo talai tekepo,” dee ka taka.

Pitaye Yesuwo goo gagadi (Matiyu 26:69-70, Maka 14:66-68, Luka 22:54-57)

¹⁵ Edebeeyo Yesu toloso ido dime, Saimon-Pita dio osoloso Yesu o hamamee dili odoo hee dio hamamee diso. Esino tei moso wiligi odoo taba oso odoo Pitabolo di ee* yo olo gooleedooso. Esemé yayo Yesuye di hamamee deedeé díleso, tei moso wiligi odoo taba eyo moso* beelee ee ma kulodu gadiso.

¹⁶ Esino Pita yo beelee osulu miyopoo tebidiso. Esemé odoo Pitabolo simi oso see osulu miyopoo wedi díleso, sobo osulu gibadeli mapoo takoloso, Pita kulodu ido diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso Pita ogoloso yimapoo egeesee woosaso, “No noseé, Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” dee takaso. Esemé Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

¹⁸ Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo abo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo diba diya kekeisime, dou toloso dou halagameleeso. Esemé Pita yinosee díleso dibolo hodobo tobudulone dou hameleeso.

* **18:15:** Odoó Pitabolo di ee Yonee.

* **18:15:** tei moso wiligi odoo taba eyo moso hagee Anaseeyo moso. Daga yayo tei moso wiligi odoo toboloso badoboome, see hamamee Kayapaseeye o debi tooso. Esino edebeeyo takolone, Anas yo tei moso eyo wiligi odoo taba doloso osee takeliso.

Tei moso wiligi odoo taba oso Yesu mapoo woosa

(Matiyu 26:59-66, Maka 14:55-64, Luka 22:66-71)

¹⁹ Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba oso Yesu yayo eligi goo sabolo, osoloso o hamamee dili odoo dia goo ee yimapoo woosaso.

²⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoosuga eyo howo woola ayo goo susuga hagee takomo sileeso. Osoloso ayo ibada howo gisili moso mapoo osoloso tei moso ma kulodu peleso odoo mapoo eligimo siliso. Bei, Yu odoo susuga oso sibilesa omapoo mooloogoo deliso. Egeesi ma kulodu ayo goo hee mada takele. ²¹ Esiga bei kasi maga nayo amapoo ka woosowala? Nayo odoo ayo eligime du mapoo woose. Bei, to ayo taka ee, diba gooleedooga.”

²² Yesuye goo hagee takeme, tei moso gibadeli odoo hee koola omapoo tebidi oso Yesuwo mudu mapoo kobugulone egeesee takaso, “Nayo ibada tei moso wiligi odoo taba mapoo to nei egeesee takalai tekeponee,” diso.

²³ Esemé Yesuye odoo yo kobugu mapoo nei egeesee takaso, “To ayo taka ee ma kulodu to tokenee hee taka daga, nayo goo egee woola odoo susuga hamapoo yebigi. Esino ayo tei goo takano, bei kasalame nayo a ka kobuguwo?” dee

takaso. ²⁴ Esemé Yesu o dee tia sabolo osee tobudume, Anaseeye tei moso wiligi odoo taba Kayapas mapoo ido diye diso.

Pitaye Yesuwo goo see tobu gagadi

(Matiyu 26:71-75, Maka 14:69-72, Luka 22:58-62)

²⁵ Saimon-Pita dou holone osee tobudume, odoo aboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” diso. Esemé Pitaye egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²⁶ Esemé tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee omapoo tebidiso, yo odoo Pitaye dulu kobugu sabolo soosoo hedebe. Osoloso yayo Pita mapoo egeesee takaso, “Ayo no Yesubolo olipi segei homolee ma kulodu sileeme egeiso,” diso. ²⁷ Esemé Pitaye see tobu egeesee takaso, “Odoosuga egee asonee,” diso. Esemé epedee omapoo kolokolo takaso.

Yesu Paillet mapoo ido di
(Matiyu 27:1-2,11-14, Maka 15:1-5, Luka 23:1-5)

²⁸ Gesikolodee Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu Kayapaseeyo moso abaga see Loum gamalee odoo Paillet mapoo ido diso. Esino diba moso ee ma kulodu gadilega peegoo debeiso. Bei, diba goomegele, di-ayo Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga goo oso diba subugo kauwe

* **18:28:** Yu odoo dia tei magoo oso egeesee takooso, “Yu odoo oso Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga, yo subugo kauwe badalaiso.”

dolone Gababia wo nelega peegeeyaga.*²⁹ Esem Paillet peegoo dileso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Odoo hagoso goo kasi moodoowo, esiga niyo yo hamapoo ka ido simiyo?” dee takaso.

³⁰ Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo hagee goo hee tele diepi, iyo yo namapoo ido sibile pegeliyo,” diso.

³¹ Esem Pailteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo ido dileso nibada tei magoo sabolo tebilame o goo mido,” dee takaso.

Esem Yu odo dia wiligi odooso nei egeesee takaso, “Iyo yo wooloomalai goomogo. Esino iyo odo wooloomalai Loum gamalee odooso imapoo kitulugu tenele,”³² Esiga goo hagoso olo peledabaso, Yesuye eyo talai goo ee takomo silee sabolo tebilame.

³³ Yayo egeesee taka duloso Paillet yo see moso kulodu gadileso badolone, Yesu idoloso yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odo dia wiligi odo taba nosomo?” dee takaso.

³⁴ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo egee woosa ee no goolee takala, o, odo heeso mo goo ee namapoo takaga ka takala?” diso.

³⁵ Esem Pailteeye nei egeesee takaso, “Hagee mo goonee. Bei, a Yu odoonee. Teiyo? Esino nee odo sabolo, osoloso tei moso wiligi odo tebisa oso no

amapoo ido simiso. Esiga no goo kasi moodoowo?”

³⁶ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso. Egeesi ma kulodu ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamapoo meli diepi, Yu odooso a teyaga, mo tou teli odooso a galalo biligeliyo. Esino ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso,” dee takaso.

³⁷ Esem Pailteeye see egeesee takaso, “Esiga no tei wiligi odo. Teiyo, ha?” diso.

Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo takolone, a tei wiligi odo, dee takemeni, ee tei taka. A mipoo hamapoo soomagooso, ayo odo mapoo tei goodee takomo silame. Esiga edebeeyo tei goo ma kulodu dogo, diba mo to dulone ka doso.”

³⁸ Esem Pailteeye nei egeesee takaso, “Tei goo ee ogoobo?” diso.

Pailteeye Yesu wooloomalame kitulugu tenee

(Matiyu 27:15-31, Maka 15:6-20, Luka 23:13-25)

Paillet see peegoo gadileso tobudulone Yu odo dia wiligi odo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo odo hamapoo goo hee koo ogo. ³⁹ Esino ayo nibada adaga dia goo ee dodolone, niyo Gababia wo ne biame mapoo, ayo odo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga ayo Yu odo nibada wiligi odo

hagee peegoo tamagalai, niba goomogosomo?" dee takaso.

⁴⁰ Esemē diayo toso neligidi nei egeesee takaso, "Haye, odoo egee peegoo tamagalai, iba koo goomogo. Esino nayo Balabas ono peegoo ka tamagee," dee takaga meleeso. Esino Balabas hagoso Loum odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo ha temeleso.

19

¹ Osoloso Pailteeye o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu toloso we tiso weeye, diso. ² Esemē diayo yo wooloso we ti sidoloso, o wiligi mapoo mediso, osoloso wiligi odoo tebisa oso kali dugo bige sage yimapoo kadiso. ³ Osoloso diayo yo manolone yimapoo takolone, "Yu odoo dia wiligi odoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso," dolone o mudu mapoo kobugu demeleso.

⁴ Esemē Pailteeye see o moso kuloduga peegoo gadilesō tobudulone odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, "Niso be, ayo Yesu nimapoo ido sibileiso, ayo yimapoo goo hee egele poogoo goo nimapoo ee eligileiya," dee takaso. ⁵ Yayo egeesee takeme, Yesu we ti sidoo o wiligi mapoo mediloso dugo bige sage ka sabolo peegoo gasimiso. Esemē Pailteeye dimapoo egeesee takaso, "Niso ege, odoo hagoso," diso.

⁶ Esemē epedee omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso gidebeli odoo oso yo ogoloso toso neligidi egeesee takaso, "Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige," dee takemeleso.

Esemē Pailteeye dimapoo egeesee takaso, "Niso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido di. Bei, ayo yimapoo goo hee koo ogo," diso.

⁷ Esemē Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, "Ibada tei magoo oso egeesee takooso, yo talai tekepo. Bei, yayo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takeliso," diso.

⁸⁻⁹ Esino Pailēt goo hagee duloso diya obulone, see moso kulodu gadilesō tobudulone, Yesu mapoo egeesee takaso, "No odoo ugu biayo?" dee takaso. Esemē Yesuye Pailteeye taka to eyo su nei takele. ¹⁰ Esemē Pailteeye yimapoo egeesee takaso, "Nayo amapoo to nei takele poogoosoba? Bei, no gooledeleyo, ayo no peegoo tamagee dee takalai, osoloso no homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige dee takalai, amapoo kitulugu moloso?" dee takaso.

¹¹ Esemē Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, "Kitulugu epedee namapoo egee molo ee no goolee tele. Esino kitulugu hagee Godeeye namapoo ka tenee. Esiga

odoo a toloso namapoo tenee eyo goo tokenee oso nee goo tokenee ee dagadilesa ka moloso," diso.

¹² Pailteeye to hagee duloso, Yesu peegoo tamagalai yo goomogaso. Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso to neligidi egeesee takaso, "Odoo agayo eyo nediliyo takolone yo wiligi odoo, dee takomo siloga, yo Loum wiligi odoo Sisa mapoo ha toso. Osoloso nayo odoo hagee peegoo tamagooga, no Sisayo odoonee," dee takaga meleeso.

¹³ Pailteeye to hagee duloso, Yesu peegoo ido sibilesa, yo goo midili odoo oso bili mapoo biaso. Bili mi egee takolone, yopoo mi, deliso. Osoloso Hibulu toso takolone, Gabata, deliso.

¹⁴ Esiga goo hagee diayo Gababia wo nali sadee ee ma kulodu dia hasali biame ee mopoodoo dalai biame mapoo ka peledaba. Epedee omapoo osoko howo olo oo domo talai koola tabaso. Esem Pailteeye Yu odoo mapoo egeesee takaso, "Niso ege. Nibada wiligi odoo hagasoo," dee takaso.

¹⁵ Esem diayo toso neligidi egeesee takaso, "Yo wooloome. Yo wooloome. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige," dee takemeleeso.

Esem Pailteeye dimapoo egeesee takaso, "Niba goomogosomo, ayo nibada wiligi odoo ee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilei?" dee takaso.

Esem tei moso wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, "Ibada wiligi odoo hedebe Sisaso, odoo hee me," diso.

¹⁶ Esem Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame, Pailteeye yo dimapoo teneeso. Esem o ha teli odoo oso Yesu toloso ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Matiyu 27:32-44, Maka 15:21-32, Luka 23:26-43)

¹⁷ Ha teli odoo oso Yesu toloso ido dulone, o homo bulubo magoo ee eyo eimaloso mi hee eyo hu wiligi ki mi deli mapoo ido diso. Mi hagee Hibulu toso takolone Gologota deli. ¹⁸ Osoloso mi omapoo diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso odoo bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso, odoo hee Yesuwo deede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso.

¹⁹ Osoloso Pailteeye o odoo mapoo takolone, to hogugiye dee takeme, diayo to hageesee hoguguloso Yesuwo oo poogoo ma dokodooga kalamaso,

Yesu Nasalet odoo, Yu odoo dia wiligi odoo taba

²⁰ Esiga to hogugu hagee Yu odoo dia to sabolo, osoloso Loum odoo dia to sabolo, osoloso Guliki odoo dia to oso hogugu. Esiga odoo susuga to hogugu egee ogoloso hesigaso. Bei, Yesu homo bulubo

magoo ma dokodoo yoguso eniga mi ee Yelusalem maga haga hoogoonee. ²¹ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa oso sibilesa Paillet mapoo egeesee takaso, "Nayo to hogugulone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba doloso na hogugi. Esino hageesee hogugi, 'Odoos hagosos takolone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba, dee takomo siliso,' dee," dee takaso.

²² Esemes Pailteeye nei dimapoo egeesee takaso, "To ayo hogugu hagee osee hogugu malaiso," dee takaso.

²³ Ha teli odoo bakadio bakadio di oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso, o dugo diesono domo puloso tooso. Osoloso o sedi sage edebeeyo dusele poogoo sabolo diayo tooso. ²⁴ Osoloso ha teli odoo dieso nei takoo nei takoo dolone egeesee takaso, "Iba dugo hagee wulo domo na didamo. Esino dugo hagee odoo agayo toowa beleso yoso dasigeli hee dasigalo ogomo," diso. Osoloso goo hagosos olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeesee takooso, "Diayo mo dugo diesono puloso tooso.

Osoloso mo dugo sage ee talame yoso dasigeli hee dasigaso," diso.

Esiga ha teli odoo oso goo egee moodooso.

²⁵ Egeesee somolome, Yesuwo owee sabolo, osoloso oweeyo omolo sabolo, osoloso Kolopaseeyo osobo Meli sabolo, osoloso Meli-Magadalin oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome, koola omaga tebisamolone balaga meleeso. ²⁶ Esemes Yesuwo owee sabolo osoloso o hamamee dili odoo yayo diya gweli diba koola mapoo tebisamolome ogoloso owee mapoo egeesee takaso, "Mo wee, odoo hagee nowoloso," dee takaso. ²⁷ Osoloso see o hamamee dili odoo hedebe omapoo egeesee takaso, "No ege, noowee hagosos," diso. Biames domo omaga Yesuwo hamamee dili odoo hagosos o moso mapoo Meli ido dileso medee bameleeso.

Yesuye ta

(Matiyu 27:45-56, Maka 15:33-41, Luka 23:44-49)

²⁸ Esiga goo hagosos dileso koodobume, tou susuga Godeeye Yesu mapoo tenee ee yayo olo hosudooso doloso gooleedooso. Egeeseelone Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame egeesee takaso, "A howo na poogoo," diso. ²⁹ Mi omapoo wain i koo hadali* katolo mapoo keesoo ee magoo meleeso. Esemes odoo heeso homo sage tolosos su mapoo dugo tialogoloso, wain i omapoo olugu doloso yayo nalame, Yesuwo maga mapoo heligiso. ³⁰ Esemes

* **19:29:** wain i koo hadali - bi mauwe odoo sabolo osoloso ha teli odoo oso wain i koo hadali naliso, howo nala pegelega pagalame.

Yesuye wain i egee olo naloso egeesee takaso, "Goo susuga olo hosudooso," dee takaso. Osoloso oo goobodo buloso taso.

³¹ Esiga biame egee Yu odooso hasali biame ee mopoodoo deli biame oso. Esino dia hasali biame egee goo diya toowa. Bei, Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigil sadee ee ma kulodu hasali biame egee meleeso*. Goo egeesi maga Yu odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa oso dia hasali biame mapoo odoosoo ta eyo kou ee homo bulubo magoo ma dokodoo osee malai, diba goomegele. Esiga diayo Paillet mapoo egeesee takaso, "Odoosoo homo bulubo magoo ma dokodoo egee molo saga wedilame, dibada homo gebisa poogoloso, dia kou miyomoo tomeilesosoo peegoo todi," dee takaso.

³² Esemee ha teli odoosoo oso dileso odoosoo hee Yesuwosoo dee deedeede dokolosoo eniga eyo homo gebisa poogoosoo. Osolososoo see odoosoo hee Yesuwosoo dee dobusu dokolosoo eniga eyo homo onosese gebisa poogoosoo.

³³ Esino diayosoo sibilesosoo egeinosoo, Yesu olo taneme, o homo gebisa pegele.

³⁴ Esino ha teli odoosoo heeso o molo tolososoo Yesuwosoo ho hodosoo mapoo gusoo. Esemee haga booloogelega, sawo sabolo osolososoo howo sabolo molosoo gu omagaa soosoo.

³⁵ Esiga goo hagososoo peled-

aba egei odoosoo* oso goosoo hamagaa tei goosoo takaso. Osolosoo yo gooleedoo, yo tei goosoo takeli. Egeesoo ma kulodoo goosoo yayo taka hamapoo niyoo tei talame ka taka.

³⁶ Esiga goosoo hagososoo tei peledabaso, Godeeyosoo to booka mapoo hogugoo oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyosoo to oso egeesee takoosoo, "O ki hee gebisa pagalaime," dee takoosoo.

³⁷ Osolosoo Godeeyosoo to hogugoo heeso see egeesee takoosoo, "Edebeeyosoo odoosoo dieso molosoo gu mapoo balaga malaisoo," dee takoosoo.

*Yesu mi doosoo
(Matiyu 27:57-61, Maka 15:42-47, Luka 23:50-56)*

³⁸ Osolosoo hamamee, odoosoo hee Alimatiya mi mapoo badeli, o hu Yosep, yayo Yesuwosoo kou talame Paillet mapoo dileso woosoo. Yosep hagee Yesu o hamamee dili odoosoo hee yosoo. Esino yo Yu odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa ee bolo obulone, mada Yesuye di hamamee diliso. Esemee Pailleteeye yimapoo kitulugoo teneesosoo, yayo Yesuwosoo kou talame. Esemee Yosepeeye dileso Yesuwosoo kou ee homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeilesosoo peegoo todisosoo.

³⁹ Esemee Nikodimaseeye yo pidimosoo disoo. Nikodimas hagee daga gesi

* **19:31:** Godeeye Gababia goo ee Yu odoosoo gooleebigili sadee ee ma kulodu, diayo Tasdee biame gesi mapoo Gababia wo naliso. * **19:35:** Odoosoo hagee Yonee

Yesu agalame di odoosoo. Yayo sisigageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame todiso. Sisigageli bi medee tekepo hagoso hegi ee 30 kilo egeesi masi. ⁴⁰ Osoloso odoosoo bakadio oso Yesuwo kou tolosoo, Yu odoosoo odoosoo toga mi dooseli goo ee dodolone, sisigageli bi medee tekepo oso Yesuwo kou mapoo hediloso dugo semeso tiegisaso. ⁴¹ Egeesi ma kulodu Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo eniga mi eyo koola omapoo homolee meleeso. Homolee ee ma kulodu bi dia yo ou poogoo mapoo daga odoosoo tayo kou magele poogoo meleeso. ⁴² Esiga dia hasali biame bei mooloogalai koola tooboome, diayo Yesuwo kou tolosoo saga yo ou poogoo ee ma kulodu magoosoo. Bei, yo ou poogoo egee haga hoogooneega.

20

Bi mosoowe molo egei

(Matiyu 28:1-8, Maka 16:1-8, Luka 24:1-12)

¹ Sadee toowa gesikolo mi hadobilega molome, Meli-Magadalineeye Yesuwo bi agalame diso. Yayo sibilesoo egeino, yo toowaso wulu ou kisi ee peegoo bidigamo dileso molome egeiso. ² Esemee Meliye see hoguo dileso Saimon-Pita dio osoloso Yesuwo hamamee dili odoosoo yayo diya gweli mapoo egeesee takaso, "Lodeeyoo kou peegoo todina. Osoloso diayo o kou

todilesoo magoo mi ee, iba gooleedelee," dee takaso.

³ Esemee Pita dio osoloso o hamamee dili odoosoo hee egee dio bi mapoo agalame diso. ⁴ Diba hoguo diyadaga molome, o hamamee dili odoosoo heeso Pita dagadilesoo bi mapoo peledabaso. ⁵ Osoloso yo gauwuloso yo ou poogoo ma kulodu keesee egeino, hedebe dugo seme Yesuwo kou tiegisa ono molome egeiso. Esino yo yo ou poogoo ma kulodu gadile. ⁶ Esemee Saimon-Pitaye hamamee sibilesoo peledoboloso, yo ou poogoo ma kulodu gadilesoo egeino, dugo Yesuwo kou tiadoo hedebe ono omapoo molome egeiso. ⁷ Osoloso dugo Yesuwo wiligi tiadoo ee medee tiadoloso obusomo peegoo magoo molome egeiso. ⁸ Esemee o hamamee dili odoosoo hee bi mapoo daga malalo peledaba oso yo ou poogoo ma kulodu gadiso. Yo gadilesoo goo hagee ogoloso tei tooso. ⁹ Egeesi ma kulodu Godeeyoo to booka mapoo hogugu oso takolone, yo ta maga hogaduloso gie badalaisoo, dee taka goo eyo bei ee, diba medee kibiya gooleedelega osee debeisoo. ¹⁰ Osoloso o bakadio see mosopoo wedi diso.

Yesuye Meli-Magadalin mapoo peledaba

(Matiyu 28:9-10, Maka 16:9-11)

¹¹⁻¹² Esino Meli-Magadalin bi ma peegoo tobudulone pusumeleeso. Yo omapoo

pusulone gauwuloso, yo ou poogoo ma kulodu keesee egeino, Godeeyo momaiye bakadio dugo heliye kalagalo doboome egeiso. Momaiye heeso Yesuwo wiligi poogoo dokolo buo, osoloso heeso kai poogoo dokolo buo doloso doboome egeiso.

¹³ Esememomaiye bakadio oso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pusumalala?” dee takaso.

Esememeliye dimapoo egeesee takaso, “Diayo mo Lodeeyo kou ee peegoo todina. Esino diayo o kou magoo ee a gooleedele,” diso.

¹⁴ Meliye to egeesee takoloso bidi toboloso keesee egeino, Yesu tobudo egeiso. Esino yayo goolee, Yesu odoo hee gooleeso.

¹⁵ Esemeyesuye yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kasiga ka pusumalala? Osoloso no odoo ugu esiamo silala?” dee takaso.

Esememeliye goolee yo homolee mapoo tou teli odoo oso bele dolone yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo Yesuwo kou peegoo todilesa ka magoo daga, mi egee amapoo takee. Eseega ayo dilesa o kou egee ka talaiya,” dee takaso.

¹⁶ Esemeyesuye yimapoo egeesee takaso, “Meli,” diso.

Esememeliye bidi toboloso yimapoo Hibulu toso egeesee takaso, “Laboni.” To hageeyo bei ee eligili odoo dolone ka takooso.

¹⁷ Esemeyesuye yimapoo egeesee takaso, “A nayo

na gide. Bei, a mo Ma mapoo wedi pele. Esino nayo dilesa mo hamamee dili odoo mapoo takee, ‘A mo Ma Godee mapoo palame ka seeso. Ma Godee hedebe onosee dibada Godee osoloso nibada Godee.’ dee takee,” diso.

¹⁸ Esememeli-Magadalineeye see wedi sibilesa Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu olo egeiso,” diso. Osoloso goo susuga Yesuye yimapoo taka ee see yayo dimapoo takaso.

Yesuye o hamamee dili odoo mapoo peledaba

(Matiyu 28:16-20, Maka 16:14-18, Luka 24:36-49)

¹⁹ Sadee toowa habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, hodobo mooloogoo doloso moso osulu medee kisigaloso debeiso. Esememapoo Yesuye sibilesa peledoboloso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” dee takaso.

²⁰ Yayo to egeesee takoloso tobudulone, o dee boowo sabolo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee dimapoo eligiso. Esemeyesu o hamamee dili odooso yo ogoloso diya goomogaso.

²¹ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee. Esiga Maye a diye diga, ayo niba nose diye deeso,” dee takaso. ²² Yesuye goo hagee takoloso see dimapoo magaso hologoo

nilone egeesee takaso, “Niba Dio Tei te,” diso. ²³ Osoloso see dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo heeyo goo toke-nee boobado buguga, odoo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileiso. Esino niyo odoo heeyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, odoo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime,” dee takaso.

Tomaseeye Yesu ogoloso tei too

²⁴ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee Tomas, o hu hee Didimas* deli, yo Yesuye o hamamee dili odoo mapoo dilesa peledaba biame mapoo yo omapoo badele. ²⁵ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iba Lodee olo egeiso,” dee takaga meleeso. Esino Tomaseeye dimapoo egeesee takaso, “A niyo egee takoo duloso epedee tei talaimé. Esino a mawo o dee boowo ogoloso mo dee woluguso omapoo sigó, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee ogo doloso mo deeso omapoo sigoga, a tei ka talai,” dee takaso.

²⁶ Osoloso sadee hedebe poogoloso hamamee, Yesu o hamamee dili odoo oso moso hedebe mapoo mooloogoo doloso debeiso. Biame omapoo Tomas yinosee dibolo hodobo omapoo badebeiso. Esino diba osulu susuga kisigaloso doboome,

Yesuye diayo debei domo mapoo peledoboloso to- budulone egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” diso. ²⁷ Osoloso tobudulone Tomas mapoo egeesee takaso, “Nee dee wolugu oso mo dee boowo hamapoo sigolo ege. Osoloso mo ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo mapoo nee deeso sige. No goo haga na egege, esino amapoo tei te,” dee takaso.

²⁸ Esemé Tomaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo Lodee osoloso mo Godee,” diso.

²⁹ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a egeiga, amapoo tei ka toso. Esino edebeeyo a egelega poogoloso wulo amapoo tei toga, Godeeye nei dimapoo diya goomogalaiso,” dee takaso.

Yoneeye to booka hamapoo hogugu goo eyo bei

³⁰ Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia howo woola goo toowa opusomo di abo hee moodoogamo siliso. Esino goo egee booka hagee ma kulodu hogugule. ³¹ Esino to hagee hoguguso, niyo Yesu yo tei Kelisodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso niyo yo tei Godeeyo Owolodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso yimapoo tei too goo maga gie badeli ka talame.

* **20:24:** Didimas hu eyo bei ee biame hedebe mapoo bakadio soomagoo dolone ka takooso.

21

Yesuye Gelili abei mapoo o hamamee dili odo mapoo peledaba

¹ Osoloso see hamamee Yesu o hamamee dili odo oso Gelili abei* palaga mapoo doboome, yayo omapoo peledabaso. Goo hagos egeese peledabaso.

² Biame omapoo Yesu o hamamee dili odo hagee biso hodobo debeiso. Saimon-Pita, osoloso Tomas (o hu hee Didimas), osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Kana mapoo badeli odo hee Nataniyol, osoloso Sebediyo owolo bakadio, osoloso Yesu o hamamee dili odo bakadio omapoo debeiso. ³ Esem e Saimon-Pitaye o odo mapoo egeese takaso, "A pei olugulei dia," diso. Esem e odo aboso egeese takaso, "Iba nobolo hodobo siba," dee takaso. Esem e diba du mapoo hodobo tebisaso. Esino diba gesi di kobumo sileeno, di hedebe gile.

⁴ Egeeseelone gesikolodee Yesuye abei palaga mapoo tobudume egeiso. Esino Yesu o hamamee dili odo du ma kulodu tebisamolone Yesu ogoloso, diayo goolee yo odo hee gooleeso. ⁵ Esem e Yesuye abei palaga maga tobudulone dimapoo egeese idagaso, "Emegei, niba di giligasomo?" diso. Esem e diayo nei egeese takaso, "Haye, iba di hedebe gile," dee takaso.

⁶ Esem e Yesuye dimapoo egeese takaso, "Nibada pei toloso see deede dokolo mapoo olugi, egeeseega niba di giligileiso," diso. Esem e diba Yesuwo to duloso goo egeesi moodooso. Esem e di bei dia pei ma kulodu galagadiso. Esem e diayo dia pei pouduloso du ma kulodu magalai tebile poogooso.

⁷ Esem e Yesu o hamamee dili odo hee yayo diya gweli oso Pita mapoo egeese takaso, "Egee yo Lodeedo," diso. Pitaye to egeese taka duloso o dugo tigamagoo see kaloso Yesu mapoo tabuo dilame howomoo bologobuguso. ⁸ Esino Yesu o hamamee dili odo aboso du sumo dulone, dia pei ee di sabolo howo kulomooga abei pee mapoo gisibamo diso. Bei, diayo pei olugu omaga widi pee ee haga hoogoonee, wulo 100 mita egeesi. ⁹ Osoloso diba sibilesi dia du gimagoloso mubi mapoo daboogoloso egeino, dou hoo mapoo di sabolo wo sabolo si molome egeiso.

¹⁰ Esem e Yesuye dimapoo egeese takaso, "Di niyo epedee giliga egee abo hamapoo tosibe," dee takaso.

¹¹ Esem e Saimon-Pitaye du ma kulodu daboogoloso pei di sabolo widi pee mapoo gisibamo dileso booboos mapoo gisibu magooso. Pei ee ma kulodu di toowa bei, 153 egeesi molome egeiso. Esino pei ma kulodu

* 21:1: Gelili abei eyo hu hee ee Taibilyas.

di bei galaga dino dia pei tologo bigile. ¹² Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba nei nalame sibadee,” diso. Esino Yesu o hamamee dili odoo dima kulodu odoo heeso Yesu mapoo takolone, “no odoo ogumo?” dee takele. Bei, diba olo gooleedoo, yo tei Lodee. ¹³ Esemé Yesuye di sabolo wo sabolo toloso dimapoo teneeso.

¹⁴ Esiga Yesu ta maga hogaduloso hamamee, o hamamee dili odoo mapoo peledaba hagoso bakadio hedebe diso.

Yesu dio Pita dio

¹⁵ Osoloso diba nei naloso koodobuloso, Yesuye Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a gweli oso odoo hagee biaso a gweli ee dagadusomo?” dee takaso.

Esemé Pitaye nei egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no gooleedoo,” diso.

Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be ee nayo medee poopomelee,” dee takaso.

¹⁶ Osoloso Yesuye see tobu egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” diso.

Esemé yayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedoo,” dee takaso.

Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee bamelee,” diso.

¹⁷ Osoloso see bakadio hedebe di mapoo Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” dee takaso.

Esemé Pita to hedebe hagonosee Yesuye bakadio hedebe di taka ee duloso diya gooheselo. Esiga yayo nei egeesee takaso, “Lodee, goo susuga no gooleedooso. Osoloso ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedooso,” diso.

Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee poopomelee. ¹⁸ Esiga ayo namapoo tei taka. No gie kauwa mapoo bi medee mopoodoo doloso no goomoga mi mapoo diliso. Esino no adaga poloso badoga, odoo heeso nee dee mapoo tiso bagagoloso, no mi nayo goweli mapoo gisibado dileiso.” ¹⁹ Yesuye Pita mapoo taka hagee, Pitaye dooboo kasee talai goo ee taka. Esiga Pitaye ta maga Godeeyo hu dokodoo poudileiso. Osoloso Yesuye yimapoo mapoo egeesee takaso, “No a deede,” diso.

²⁰ Esemé Pitaye bidi to-boloso egeino, o hamamee dili odoo Yesuye diya gweli oso dima miligiyopooga sibume egeiso. Yesuwo hamamee dili odoo hagee biaso daga o hamamee dili odoo sabolo nei nolone dobolone, Yesu mapoo

bouwa melee oso, yimapoo egeesee ka woosa, “Lodee, odoo agayo no ha teli odoo mapoo ka tiasalaiyo?” dee taka odoo ee hagoso.
²¹ Esemee odoo ogoso dima hamamee simi ee ogoloso, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo hamapoo kasee moodoolai-somo?” dee takaso.

²² Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesa yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee. No wulo a deedee,” dee takaso.

²³ Esemee Yesu o hamamee dili odoo egee talaime, dee taka goo ee tei telaga odoo abo mapoo dudobuguso. Esino Yesuye takolone odoo egee talaime, dee takele. Yo wulo egeesee taka, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesa yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yesu o hamamee dili odoo hagoso goo susuga yayo egei ee booka hamapoo hoguguso. Iba gooleedooso, goo susuga yayo hogugu ee tei goo.

²⁵ Esiga Yesuye goo hagee sabolo osoloso goo abo sabolo olo moodooso. Esino goo susuga egee booka hamapoo hogugule. Esino goo susuga egee booka abo mapoo hogugu diepi, mipoo hamapoo booka bei meliyo. Egeeseelone booka magalai debi me meliyo.

Diye Di Odoo

Diye di odoo booka goo eyo bei

Lukaye daga malalo o booka mapoo to tekepo Yesu Kelisowo goo hoguguloso, see Diye di odoo booka hagee hoguguso.

Odoo Luka yo daga mele-senee neli odoo badolone, o odoo Poloye Godeeyo to takomo sileeme, yibolo sileeso.

Booka hagooso Yesuye toloso see hogabuloso kei mi ma dokodoo polome, hamamee sosee bei mooloo-goo goo ee takooso. Diye di odoo booka hageeyo kuloduga taka goo ee dugo 30 egeesi ee ma kulodu sibulone peledobomo simiso.

Esiga sapta 1 abaga dino sapta 7 amaga takooso, daga malalo Yolusalem mapoo to tekepo Yu odoowe dibusomo toloso debei goo ee. Esino sapta 8 abaga dino sapta 12 amaga takooso, to tekepo Yu odoo abo Yolusalem peegoo debeli odoo mapoo takomo di goo ee. Osoloso see sapta 10 maga takooso, Yu dele poogoo odoo oso daga malalo to tekepo duloso tei too goo ee. Osoloso hamamee sapta 13 abaga dino hoo poogoo maga takooso, Poloye mi opusomo opusomo di susuga mapoo Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo dimapoo to tekepo takomo di goo ee.

Lukaye Diye di odoo booka hageeyo kulodu hogugu goo toowa bakadio hagooso. Malalo goo hagooso. To tekepo hagee mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo susuga dibada. Bei, Godeeyo to tekepo tenee hagee hedebe Yu odoo mapoo tenele. Haye, Yu dele poogoo odoo diba nosee to tekepo dimapoo teneeso.

Osoloso goo hee hagooso. Diye di odoo booka oso daga malalo Dio Tei oso tei telaga odoo mapoo meledaba goo ee eligiso. Osoloso amaga bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo Dio Tei oso tei telaga odoo susuga pidilone kitulugu ka tonomoloso.

Yesu kei mi ma dokodoo ido pala goo

¹⁻² Tiyopoles emegei,

Ayo daga namapoo booka hoguguloso tenee omapoo, Yesuye goo tomo sili sabolo yayo eligi goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido palai goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido pelega badolone, Dio Tei oso kitulugu maga diye di odoo yayo gilimadoo odoo dimapoo kokodo takaso. ³ Osoloso Yesu toloso midoo maga hogabuloso beame 40 eyo kulodu yayo tei hogabia goo ee diayo ogoloso tei talame yayo silone, o hamamee dili odoo mapoo peledoboo demeleso. Osoloso dibolo silone, Godeeye wiligi doloso

badeli goo dimapoo takomo siliso. ⁴ Osoloso beeamo hedebeeso Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso nei nolone badolone, Yesuye to kitulugu sabolo takaso, “Niba Yolusalem poogoloso na di! Esino mo maye taka Dio Tei oso sibilei omapoo dulone bolone ka debee, bei mo maye to hagee nimapoo olo takaso. ⁵ Esiga Yoneeye niba howodeeso sauwidigaso, esino beeamo koola mapoo Dio Tei oso sibileso nimapoo kitulugu tenelaiso,” diso.

⁶ Esem diye di odoo Yesubolo Olipi mubi mapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo yimapoo woosaso, “Lodee, nayo epedee hamapoo Isalael odoo oso ibada mi gidabalame kitulugu see imapoo tenelaiso?” diso.

⁷ Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Hedebe maye beeamo hageesi yayo kitulugu sabolo mageliso. Esiga beeamo egeesi niyo gooledalai nibada goonee.

⁸ Esino Dio Tei nimapoo meledobooga, niba kitulugu talaiso. Osoloso niyo mo goo mi toowa mapoo takomo dileiso, Yolusalem abaga bei mooloogoloso abaga dino, Yudiya mi toowa mapoo, osoloso Samalia abaga dino mi toowa hoopogoo mapoo takomo dileiso.”

⁹ Yesuye to hagee takoloso tobudulone, diayo balaga molome, Godeeyo kitulugu oso kei mi mapoo

yo ido palaso. Esem kei ma dokodooga kolobo oso sibileso Yesu gooloogoo bugume diayo egele poogoo.

¹⁰ Diba Yesuye kei ma dokodoo pala mapoo osee balaga molome, odoo bakadio dugo heliye megiga oso dima koola omapoo saga sibileso, tebisa meleeso. ¹¹ Diayo egeese takaso, “Gelili odoo, niba bei kasee maga kei ma dokodoo ka balaga malala? Nibada howo woola Godeeye Yesu kei mapoo ido palaso. Esiga Yesu kei ma dokodoo poolome niso egemenee, yayo hamamee kolobo ma dokodooga, see egeese siboga agalaiso,” diso.

Diye di odoo hee, Matiyas hesia goo

¹² Diye di odoo oso Yesu kei mi ma dokodoo pala ogoloso, Olipi mubi maga Yolusalem mapoo wedi diadeeso. Yolusalem ee Olipi mubi abaga hoogonee.

¹³ Diba Yolusalem mapoo peledoboloso, diso debeli moso mapoo paladeeso. Odo abo hagooso moso eyo kulodu debeiso: Pita, Yonee, Yemes, Endulu, Pilipi, Tomas, Batolomu, Matiyu, Alpiyeseeyo owolo Yemes, Saimon (daga Loum gamalee maga ha teli odoo), osoloso Yemesyo owolo Yudas.

¹⁴ Diye di odoo, sobo abo sabolo, osoloso Yesuwo owee Meli sabolo, osoloso Yesuwo omolo dio sabolo hagee hodobo mooloogoodoloso

beeame susuga dokodoo takeliso.

¹⁵ Beeame hedebe mapoo tei telaga odoos susuga 120 oso hodobo mooloo-goodoloso doboome, Pitaye topoloso dimapoo egeesee takaso, ¹⁶⁻²⁰ “Mo odoos, ayo Yudaseeyo goo nimapoo taka. Yo ibada mooloo-goodoo ma kulodu Godeeyo tou hodobo tomo siliso. Esino yayo Yesu ha teli odoos mapoo tiasooso.”

(Eseme tei moso wiligi odoos tebisa oso Yudas yimapoo molee teneme, yayo molee oso mi su neiso tooso. Osoloso yo mi omapoo dileso, miyomoo homodobuloso, beliye tologonuloso, kakobo gwadobuloso taso. Eseme Yolusalem mapoo debeli odoos susuga oso goo hagee duloso, mi egee dibada toso hu egeesee hediso ‘Akeledama.’ Hu hageeyo bei, ‘sawo go.’)

Eseme Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei diso. Bei, Dio Tei oso Deibidi mapoo eligi maga yayo Yudaseeyo goo daga hoogoo Godeeyo to hogugu Sam booka mapoo egeesee hoguguso,

‘O mi mapoo odoos mauwe pagalaiso.

Odoos heeso omapoo badalaime.’

Osoloso see egeesee hoguguso,

‘O tou su see odoos heeso talaiso,’” diso.

²¹⁻²² Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Yudaseeyo tou

teli ee see odoos heeso talame odoos hee hesiamo. Yayo ibolo silone Yesuye tolosa hogabia goo ee takomo silame. Osoloso odoos yayo beeame susuga ibolo hodobo silone, Yonee odoos howomoo howo sauwiga molome egei sabolo, osoloso abaga simino Yesuye kei ma dokodoo polome egei odoos ee hesileiso,” diso.

²³ Eseme tei telaga odoos susuga oso Yosep dio Matiyas dio hesiaso. Yosep hagee hu bakadio hedebe di (Balasabas osoloso Yositas). ²⁴⁻²⁵ Diayo odoos bakadio hagee hesialoso dobolone dokodoo egeesee takaso, “Lodee, no odoos susuga oso goo goolee no gooleedooso. Esiga odoos bakadio hamapoo nayo hesia imapoo eligi, yayo Yudaseeyo debi omapoo badolone, diye di odoos eyo tou su ee talame. Bei, Yudas yo tokenee tooga, eyo nei yo dou mi mapoo diso,” diso. ²⁶ Diba dokodoo taka koodobuloso, diye di odoos heeso yo bakadio tolosa hee mapoo Matiyaseeyo hu magoo, osoloso hee mapoo Yosepeeyo hu magoo doloso tolosa halabume, yo hedebe miyomoo homodobiaso, diayo odoos bakadio hesia ma kulodu Godeeye hesia odoos ee talame. Diayo egeesee moodooloso, odoos hedebe Matiyas tooso. Eseme yo diye di tou ee talame diye di odoos 11 sabolo hedebe diso.

Dio Tei oso meledaba

¹ Pentikos beame omapoo, tei telaga odoo susuga moso hedebe mapoo mooloogoodoloso debeiso. ² Esemega haga booloogel-ega kei ma dokodooga iso goowa masi oso diayo mooloogoodoloso debei moso omapoo tooso. ³ Esem dou paiya masi oso odoo susuga moso kulodu mooloogoodoloso debei, dimapoo tugusume egeiso. ⁴ Esem Dio Tei oso dibada kulodu meledoboloso molome, Dio Tei oso kitulugu maga to opusomo opusomo di kesaso.

⁵ Beame omapoo Godeeyo goo dia gooleedoo Yu odoo mi susuga maga sibilesa, Yolusalem mapoo debeiso. ⁶ Esino diba iso goowa masi goowa ee duloso, goo ee agalame sibadeeso. Diba sibilesa egeino, tei telaga odoo susuga oso to opusomo opusomo di kesamolome duso. Diayo to opusomo opusomo di kesamelee ma kulodu diayo dibada to kei duloso, dia howoogadooso. ⁷ Esem diba howoogadoloso goo tiadoo sabolo dobolone egeese takaso, "Odoo to egee kesa, Gelili odoo oso kesa. ⁸ Bei kasee maga diayo ibada to kesa iyo ka dusomo? ⁹ Bei, iba mi opusomo opusomo di hamaga sibadee odoo: Patia abaga, osoloso Media, Elam, Mesopotamia, Yudiya, Kapadokia, Pontus, Asia, ¹⁰⁻¹¹ Piligia, Pampilia, Isipi, Libia mi toowa ma kulodu mi pepooko Kulene

abaga sibadee. Osoloso odoo abo Loum mi abaga sibadee. Osoloso Yu dele poogoo odoo abo Loum mi abaga sibadee oso, Yu odoowo Godee mapoo tei too maga, Yu odoowo hu too odoo oso. Osoloso odoo abo Kiliti sabolo Alabia mi abaga sibadee odoo oso. Iba mi opusomo opusomo di amaga sibadee oso. Esino diayo ibada to keseme duso. Esiga diayo to hagee boowoo Godeeye goo toowa moodoo maga ka boowoo," diso. ¹² Diba howooga sabolo, goo tiadoo sabolo, dobolone diso nediliyo egeese takaso, "Hagee ogo goowo?" diso.

¹³ Esino odoo abo Yolusalem mapoo sibadee oso tei telaga odoo dimapoo manolone diso nediliyo egeese takaso, "Odoo hagee yugune naloso ka halapaga," diso.

Pitaye to taka goo

¹⁴ Esem Pitaye goo hagee duloso, diye di odoo sabolo tebisaloso to neligidi takolone, odoo mooloogoodoo mapoo egeese takaso, "Yu odoo Yolusalem mapoo debeli sabolo, osoloso odoo soo sibadee, niba mo to hagee medee dui! ¹⁵ Odoo abo niyo imapoo takolone, iba yugune naloso ka halapaga, diso. Esino iba egeese koo seeso. Bei, gesikolo osoko simi domo taba mapoo, edebeeyo yugune naloso koo halapagali. ¹⁶ Esino to niyo du sabolo, osoloso niyo egei goo sabolo

egee, Godeeyo to tosili odoo
Yoweliye to taka goo sabolo
olo tebiaso:

17 ‘Godeeye egeesee
takaso, “Beame
hamameedee omapoo
ayo Dio Tei odoo
susuga mapoo
tenelaiso. Osoloso
nibada giso holaiso
sabolo, sobo holaiso
sabolo, oso to Godeeye
taka goo ee takalaiso.
Nibada holaiso gie
kakauwa oso howo
opusomo doloso,
Godee maga simi goo
ee agalaiso. Osoloso
nibada adaga oso
Godee maga simi goo
ee sapootileiso.”

18 Osoloso Godeeye see
egeesee takaso,
“Beame hamameedee
omapoo mo tou teli
odoo susuga, giso
sabolo, sobo sabolo,
dimapoo Dio Tei
tenelaiso. Osoloso
diayo Godeeye taka to
ee duloso odoo mapoo
takalaiso.

19 Osoloso kei ma dokodoo
osoloso mi hamapoo
goo mudu opusomo di
moodoolaiso. Beame
omapoo mi toowa
hamapoo niyo hatoo
sabolo, dou sabolo,
osoloso de i toowa
sabolo agalaiso.

20 Osoloso kei ma dokodoo
osoko neligidi big-
ileiso. Osoloso a see
sawo masi bigileiso.
Goo egeesi oso pele-
dobooga, Lodeeyo
beame goo toowa oso

sibilei koola toobooga
ka salai.

21 Osoloso edebeeyo Lodeeye
pidilame yimapoo
woosaga, nei yayo
yimapoo gie badeli
tenelaiso.’

22 Esiga Isalael odoo, niba
to hagee dui! Yesu, Nasalet
odoo, Godeeye niba goolee-
bugulone hesiaso. Osoloso
Yesuye nima kulodu goo
mudu opusomo opusomo di
moodoomo silone, Godeeye
yo hesia goo ee woola yilige
buguso. Esiga goo oso
peledaba niba gooleedooso.

23 Esino Godee eyo goomoga
maga daga hoogoo Yesu
toloso nimapoo tenelame to
takoloso magooso. Egeesee
maga yayo Yesu toloso
nimapoo teneme, Yu odoo
niyo osoloso Godeeye tei ma-
goo mapoo koo mesili odoo
sabolo oso yo homo bulubo
magoo ma dokodoo yoguso
eniga maga yo wooloomaso.

24 Esino Godeeye Yesu
dala teli goo maga peegoo
tamagalame, Godeeye yo
ta maga hogabidiso. Bei,
teli oso yo talai tebile.

25 Esiga ibada amawe wiligi
odoo taba Deibidiye Yesuwo
goo Godeeyo to booka
mapoo hogugu maga egeesee
takooso,

‘A beame susuga Gode-
eye mo mudugiy-
opoo tobudo doloso
gooleedeliso. Yo koola
mapoo tobudoso.
Esiga a ebileime.

26 Esiga mo sooloo ma kulodu
goomoga toowaso

molone, goomoga goo hagee ka taka. A tei toso, mo su see gie badalaiso.

27 Bei, Godee nayo a toga mo gie badeli ee odoo wedia eyo dio oso debeli mi mapoo a pagalaime. Nayo hesia odoo eyo su midoo ma kulodu hunulame pagalaime.

28 Osoloso gie badeli eli nayo amapoo eligiso. Esiga ayo nobolo badolone, dia goomogalaiso,' diso.

29 Emegei, Deibidiye goo taka hagee, yayo o goo eyo nediliyo takele. Bei, yo teme midoosooso. Osoloso midoo ibolo moloso. ³⁰ Esiga Godeeyo to tosili odoo daga malalo badebeiso. Esiga Godeeye to takoloso magoo ee gooleemeleeso. Bei, Godeeye yimapoo to magolone egeese takaso, 'Deibidiyo amawe heeso Deibidiye wiligi doloso badeli mi omapoo, see yayo wiligi doloso badalaiso,' diso. ³¹ Esiga Deibidiye malalo hoogoo peledabalai goo ee ogoloso, Godeeye hesia Kelisoye midoo maga hogabilei maga egeese takaso, 'Godeeye yo midoo mapoo pagalaime, osoloso o su hunuleime,' diso. ³² Esiga Godeeye Yesu ta maga see gie badeli mapoo hogabidiso. Goo ee iyo susuga ogoloso ka takomo siloso. ³³ Osoloso Godeeye Yesu kei ma dokodoo ido peleso, o dee deede dokolo

badoso, yayo yimapoo hu toowa tenelame. Osoloso yayo to magoo ee dodolone, o Dio Tei Yesu mapoo teneme, see Yesuye imapoo teneeso. Goo hagee niyo epedee hamapoo ogolone dulone ka badoso. ³⁴ Esiga Deibidi yo kei ma dokodoo pele. Haye! Yayo taka egee Yesuwo goo ee taka,

'Godeeye mo Lodee mapoo takaso: No abolo wiligi doloso badalame mo dee deede dokolo bie. ³⁵ Osoloso namapoo ha teli odoo nama hemi debee dalaiso.'

³⁶ Esiga Isalael odoo, niba goo hagee medee goolee! Niyo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee, Godeeye yo Lodee wiligi toowa taba doloso hudi magoo Keliso," diso.

³⁷ Esemee odoo mooloogoodoo oso to hagee dulosoo, diso nediliyo dibada goo tokenee gooledoloso, sooloo dala sabolo, ebia sabolo, Pita diye di odoo abo sabolo mapoo egeese takaso, "Emegei, iyo ogoo goo moodolaiyo?" diso.

³⁸ Esemee Pitaye dimapoo nei egeese takaso, "Niba susuga nibada goo tokenee maga miligi pialoso, Yesu Kelisowo hu maga howomoo howo sawwidige. Egeeseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega niba Godeeye Dio Tei wulayo egee tenemolo niyo talaiso. ³⁹ Bei, Godeeye to

magoo ee dodolone, yayo Dio Tei nimapoo, osoloso nowolo dimapoo, osoloso eli sage debeli odoo dimapoo tenelaiso. Osoloso odoo susuga Godeeye gilimadalai goo ee dimapoo tenelaiso.”

⁴⁰ Esemé Pitaye to sage takolone kokodo takaso, “Goo tokenee teli odoo epedee hamapoo egee do dala talaiso. Esiga niba dala teyaga, goo tokenee ee pagalame Godeeye pidilame yimapoo takee.”

⁴¹ Esemé odoo Pitayo to duloso, tei too odoo diba howomoo howo sauwidigaso. Esiga beeamé omapoo 3000 odoo oso howomoo howo sauwidigaloso, tei telaga odoo sabolo hedebe doloso mooloo-goodooso. ⁴² Osoloso diba howomoo howo sauwidigaloso, beeamé susuga eyo kulodu disono mooloo-goodoloso, diye di odoo oso eligime, medee duluga meleeso. Osoloso diba Lodee gooleebugu wo nalagamo silesibulone, beeamé susuga dokodoo takeliso.

Tei telaga odoo oso mooloogoodoloso debei goo

⁴³ Diye di odoo diayo Godeeyo kitulugu sabolo goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo silesibume, odoo susuga oso ogoloso dia ebia sabolo howoogadooso.

⁴⁴ Osoloso tei telaga odoo susuga oso beeamé susuga hodobo mooloogoodoloso, bi nei pidi, nei pidi deliso.

⁴⁵ Egeeseemo silesibulone, dibada mi sabolo, bi sabolo,

odoo mapoo teneloso, nei molee tooso. Osoloso molee oso tei telaga odoo abo bi mauwe odoo ee pidigamo siliso. ⁴⁶⁻⁴⁷ Osoloso beeamé susuga diayo howo gisilame, Yu odoowo tei moso mapoo hodobo mooloogoo deliso. Osoloso diayo Yesu gooleebugu wo nolone, diba moso opusomo opusomo di mapoo nalagaliso. Osoloso diayo silesibulone, dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso, goomoga goo Godee mapoo poudiliso. Esemé Yolusalem odoo susuga oso dibada goo ogoloso tekepo deliso. Osoloso Lodeeye beeamé susuga odoo abo mapoo gie badeli teneliso. Egeeseelone tei telaga odoo bei deliso.

3

Pitaye odoo kido todobia tekepo moodoo goo

¹ Beeamé heeso habe omapoo Pita dio Yonee dio Yu odoowo tei moso mapoo howo gisilame palaso. ² Diba omapoo peleso egeino, odoo kido todobia osulu mi eyo hu Osulu Medee Tekepo deli omapoo badoboome egeiso. Odoo hagee soomagolone kido todobia sabolo soomagooso. Esiga beeamé susuga o odoo abo oso yo sa mapoo magoloso imado peleso, osulu mi hamapoo ka ibedi deliso. Osoloso yo omapoo badolone, odoo tei moso mapoo pala ogoga, yayo dimapoo molee howaliso. ³ Yo omapoo howolone

badolone egeino, Pita dio Yonee dio moso kulodu gadime, dimapoo molee howaso. ⁴ Esemé Pita dio Yonee dio yimapoo bolone, Pitaye yimapoo egeese takaso, "Imapoo ege!" diso. ⁵ Esemé yayo goolee, yimapoo molee tenelame kasabelee dolone dimapoo egeiso.

⁶ Esemé Pitaye yimapoo egeese takaso, "Amapoo molee tei mauwe. Esino goo hagee amapoo egee molo wulo namapoo tenelaiso. Esiga ayo Yesu Keliso Nasalet odoowo hu maga namapoo ka taka, no toboloso di," diso. ⁷ Yayo egeese takoloso, odo kido todobia o dee deede mapoo toloso tebidime, o kido see tekepo paso. ⁸ Yo o kido tekepo poloso silone, Pita dibolo tei moso ma kulodu galaga diso. Yo tei moso ma kulodu gadileso pupulodomo silone, Godee mapoo goomoga poudooso. ⁹⁻¹⁰ Odo susuga oso odo kido todobia yayo Godee mapoo goomoga poudoomo sili ogoloso howoogadooso. Osoloso diso nediliyo egeese takaga meleeso, "Odo hagee kido todobia Osulu Medee Tekepo deli eyo osulu miyopoo badolone molee howali hagooso. Esino yo kasee toboloso silone, goo hageesi ka tomo silosomo?" diso.

Pitaye Yu odoowo tei moso

mapoo to taka

¹¹ Odo daga kido todobia oso Pita dio Yonee dio dee mapoo toloso, Solomonowo hau* mapoo silesibi ogoloso, odo susuga oso howoogadoloso, di-ayo debei omapoo hoguga sibadeeso. ¹² Esemé Pitaye odo susuga ogoloso, dimapoo egeese takaso, "Isalael odo, niba bei kasee maga ka howoogowala? Osoloso bei kasee maga niyo imapoo bologolone, goo dia ka tiadowala? Bei, odo hagee ibada kitulugu sabolo osoloso iyo tekepo doloso debei maga tekepo poloso koo siloso. ¹³ Esino Eibalaham, Aisek, Yekob, osoloso ibada amawe dibada Godeeye o tou teli odo Yesu mapoo kitulugu toowa olo teneloso, o hu dokodoo poudooso. Esino diayo yo wooloomalame, niyo yo Yu odoowo wiligi odo tebisa mapoo teneeso. Osoloso yo goo meedilame Paillet mapoo ido dime, Pailleteeye egeese takaso, 'Ayo yimapoo goo tokenee koo ogo,' dee takeme, niyo yo goweso. ¹⁴ Esino Yesu tekepo, tokenee mauwe odo oso. Esino niyo yo gowolone, Balabas odo wooloomali odo ee Pailleteeye neliga moso ma kuloduga peego di diso. ¹⁵ Esino niyo Yesu gie badeli teneli wooloomaso. Esino Godeeye yo ta maga see hogadiso. Esiga yo ta

* **3:11:** Solomonowo hau: Solomonoyo daga hoogoo Yu odoowo wiligi odo taba Deibidiyo owolo oso. Yolusalem mi mapoo Yu odoowo tei moso tegei mapoo hau meleeso, hau eyo hu Solomonowo hau.

maga see hogabuloso silime, iyo egei goo ee ka takomo siloso. ¹⁶ Esiga odoo kido todobia oso Yesu mapoo tei too maga yo tekepo paso. Esiga niba odoo hagee gooleedooso, yo daga kido todobuloso badebeiso. Esino yayo Yesuwo kitulugu mapoo tei too maga odoo susuga oso balaga molome, yo tekepo paso.”

¹⁷ Osoloso Pitaye odoo mooloogoodoo mapoo see egeese takaso, “Emegei, a gooleedooso, nibada wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu boobadolone, yimapoo goo moodoo eyo bei niba gooleedele. ¹⁸ Esino daga hoogoo Godeeye o to tosili odoo dimaga Kelisoye dala talai goo ee malalo olo takaso. Esiga goo hagee peledabalame Godeeye moodooso. ¹⁹ Esiga nibada goo su wuduloso, goo tokenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga debee. Egeeseega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso. Nibada goo su wuduloso, goo tokenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga dobooga, Godeeye nimapoo kitulugu dia tenelaiso. ²⁰ Osoloso owolo Yesu, Godee yayo hesia Keliso nimapoo di dalaiso. ²¹ Esiga epedee beame hamapoo Yesu kei ma dokodoo badoso. Yo kei ma dokodoo badolone Godeeye goo susuga dia daga, omapoo sibileiso. Esiga Godeeye o to tosili

hesia odoo daga hoogoo debei dimaga goo hagee olo takaso. ²² Esiga Godeeye to tosili odoo hee Moseseeye Godeeye to booka mapoo egeese takaso,

‘Godeeye niba gooleebugulone, nima kuloduga o to tosili odoo hee a egeesi masi hesileiso.

Esiga goo susuga yayo taka mapoo medee dui.

²³ Osoloso edebeeye o to dulososo, tei telega poo-googa,

odoo ee Godeeye mooloogoodoo ma kuloduga peegoo peledoboloso, talaiso,’ diso.

²⁴ Godeeye to tosili odoo hee Samiyolowo hamamee tebisa sabolo oso epedee beame hamapoo peledabalai goo ee takaso. ²⁵ Esiga Godeeye nibada amawe sabolo, osoloso o to tosili odoo daga hoogoo debei sabolo, oso to magoo ee nibada. Bei, yayo Eibalaham mapoo egeese takaso, ‘Namawe hee maga ayo odoo susuga mi toowa mapoo hagee do ee pidileiso,’ diso.

²⁶ Esiga Godeeye hesia tou teli odoo Yesu ee nimapoo di diso, niyo malalo to tekepo dulame. Esiga yayo niba pidi maga nibada goo goolee mudu opusomo doloso, nibada tokenee maga miligi pilame,” diso.

4

Pita dio Yonee dio goo

meedilame ido pala

1-4 Pita dio Yonee dio odoo mooloogoodoo mapoo to takolone Yesuye ta maga hogabia eyo goo takaga meleeso. Esiga diayo egeesee takaso, "Yesu ta maga hogabia maga niba ta maga see hogabileiso," diso. Esemé omapoo Pitaye to taka duloso tei telaga odoo sabolo, osoloso daga tei telaga odoo sabolo, hodobo mooloogood-eme 5000 tugodooso. Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso gibadili odoo dia wiligi odoo taba sabolo, Sedisi odoo sabolo sibilesa, Pitaye Godeeyo to takolone, ta maga see hogabilei goo maga taka duloso, dia kamaso. Osoloso diayo Pita dio Yonee dio tooso. Osoloso olo neligime diba epedee neliga moso tegei ma kulodu toosooso, osoloso see gesikolo Yu odoowo wiligi odoo tebisa mapoo ka ido dilame.

5 Osoloso gesikolo Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi tebisa adaga susuga sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoo susuga sabolo, Yolusalem mapoo mooloogoodoooso. 6 Dibada mooloogoodoo ma kulodu tei moso wiligi odoo taba Anasee sabolo, o soosoo Kayapas sabolo, Yonee sabolo, Alesenda sabolo, osoloso o soosoo abo sabolo mooloogoodoooso. 7 Esiga wiligi odoo tebisa susuga oso omapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo odoo abo

oso Pita dio Yonee dio ido sibe, diso. Esemé Pita dio Yonee dio omapoo doboome, wiligi odoo tebisa oso dimapoo egeesee woosaso, "Niyo odoo kido todobia tekepo kasee moodoowo? Niba agamo kitulugu osoloso agamo hu maga yo tekepo ka payo?" diso.

8 Pita Dio Tei oso kitulugu toloso badolone Dio Tei maga dimapoo to nei egeesee takaso, "Wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa adaga sabolo, niba mo to dui. 9 Niba iyo odoo kido todobia yo pidilone tekepo moodoome niyo ogoloso, ibada goo meedilame ka ido diala? Niba yo tekepo pa eyo bei gooleedalai goomogosomo?"

10 Esino nibolo Yu odoo susuga sabolo goo hagee gooleedalai tekepo. Bei, Yesu Keliso, Nasalet odoo, niyo woolooma Godeeye ta maga hogadi eyo kitulugu maga, iyo epedee niyo egee ogo odoo hagee olo tekepo paso. 11 Esiga Yesuwo goo Godeeyo to booka mapoo hogugu maga egeesee takooso,

'Moso tegeli odoo diayo omou gowoome poo-goo, omou oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso.'

12 Esiga Yesu mapoo gie badeli teneli ka moloso. Esiga mi toowa hamapoo odoo hee mauwe edebeeyo bado-boso gie badeli talai, hedebe Yesu yimapoo moloso."

13 Eseme Yu wiligi odoo tebisa oso Pita dio Yonee dio dimapoo ebilega, diayo dimapoo to nei tekepo taka duloso, diba dia howoogadooso. Pita dio Yonee dio sukulu tele osoloso wulo mosoowe odoo. Esememe wiligi odoo tebisa oso egeesee gooleedooso, odoo bakadio hagee Yesubolo silidoo, diso. 14 Osoloso diayo Pita dio Yonee dio odoo kido todobia tekepo moodooloso, Pita dibolo tebisa melee ogoloso, wiligi odoo tebisa oso to nei takele poogooso. 15 Diayo to nei takalai mauwe poogoome, Pita dio Yonee dio moso kuloduga peegoo galaga diye doloso, balaga melee diso. Osoloso wiligi odoo tebisa disono to mouso. 16 Esememe disono to moulone egeesee takaso, "Iyo dimapoo ogoo goo moodoolaisomo? Bei, Yolusalem odoo susuga oso diayo mudu opusomo di goo toowa moodoo egee egeiso. Esiga iyo goo hamapoo gamenee takalai tekeponee. 17 Esiga goo hageesi oso toowa diaga, odoo bakadio hagee toloso, see Yesuwo hu maga odoo susuga mapoo na eligimo silesibe, kitulugu sabolo egeesee takalaiso," diso.

18 Esiga wiligi odoo tebisa oso Pita dio Yonee dio gili-madoloso dimapoo egeesee takaso, "Niyo silesibulone, Yesuwo hu maga goo abo na eligi," diso. 19 Esememe Pita diayo dimapoo to nei egeesee takaso, "Esiga niba niso

nediliyo goo hagee medee goolee. Tekepodo, Godeeyo howo woola abaga, nibada to mapoo iyo mesilone, nei iyo Godeeyo to mapoo mesilega pagalai. 20 Bei, iyo Yesuye goo tomo silime egei goo sabolo osoloso Yesuye takeme du goo ee takalai pagalaime," diso.

21 Esememe wiligi odoo tebisa oso dimapoo to kitulugu sabolo takolone, "Yesuwo hu maga niyo see eligimo silesiboga, iyo nimapoo dala tenelaiso," dee takoloso, goo meedili moso maga peegoo diye diso. Bei, odoo susuga oso odoo kido todobia tekepo pa maga Godee mapoo dia goomogome. Esememe wiligi odoo tebisa oso Pita dimapoo dala tenelai beeamme egele poogooso. 22 Esiga odoo kido todobuloso badebei dugo 40 poogooso.

Tei telaga odoo oso Godee mapoo dokodoo takeli goo

23 Pita dio Yonee dio goo meedili moso maga peegoo galaga dileso, tei telaga odoo sabolo mooloogoodoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa diayo taka goo ee dimapoo takaso. 24 Esememe tei telaga odoo oso to hagee duloso, disono mooloogoodoloso Godee mapoo takolone egeesee takaso, "Kitulugu Godee, nayo mi sabolo, kei sabolo, osoloso abei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo moodooso. 25 Esiga

nayo Dio Tei maga nee tou teli odoo ibada amawe Deibidiye egeesee takaso, 'Bei kasee maga Yu dele poo-goo odoo oso dia ka kamanaliyo? Osoloso goo bei mauwe maga to wulo ka moumo siliyo?

26 Mi toowa eyo wiligi odoo tebisa oso disono hodobo mooloo-goodoloso kitulugu Godee sabolo, osoloso yayo hesia Keliso sabolo, mapoo hatalame mopoodoo doloso doso,' diso.

27 Deibidiye tei goo takaso, bei Yu odoowo wiligi odoo taba Helodee sabolo, Loum gamalee odoo Ponetas Paillet sabolo, osoloso Isalael odoo sabolo, Yu dele poogoo odoo sabolo, disono Yolusalem omapoo mooloo-goodoloso Yesu nayo hesia tou teli odoo Keliso wooloomalame to mouso. 28 Esino diayo goo moodoo hagee, daga hoogoo nayo gooleedoloso, goo hagooso peledabalame, nayo kitulugu sabolo goomoga magooso. 29 Esiga kitulugu Godee, wiligi odoo tebisa hagooso epedee nee tou teli odoo imapoo ebili to taka ee nayo duso. Esiga imapoo kitulugu tenee, iyo nee to takomo silesibulone, ebia goo mauwe pagalame. 30 Esiga nayo kitulugu eligilone, odoo paigiga tekepo pe. Osoloso nee tou teli odoo nayo hesia Yesuwo hu maga goo toowa mudu opusomo di moodee," diso.

31 Esino diba dokodoo taka koodobuloso, diayo debei moso ee halabume egeiso. Esemé Dio Tei oso dimapoo meledoboloso, diba Dio Tei oso kitulugu toloso dobolone, ebia goo mauwe poogoloso, Godeeyo to takomo silesibilame bei mooloo-goo.

Tei telaga odoo oso debei goo

32 Esiga tei telaga odoo mooloo-goodoo oso dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso dobolone, odoo heeso bi koo goodegeli, diba diso biso nei pidi, nei pidi deliso. 33 Egeeseelone diye di odoo oso kitulugu toowa sabolo silesibulone, Yesuye toloso hogabia eyo goo takomo silesibiliso. Osoloso Godeeye tei telaga odoo susuga dimapoo goo tekepo moodeliso. 34-35 Esiga tei telaga odoo oso dibada mi sabolo moso sabolo odoo mapoo teneloso, nei molee toloso diye di odoo mapoo teneliso. Egeeseega diye di odoo oso molee egee papisaloso, tei telaga odoo abo bi tebile poogoo mapoo teneliso. Osoloso dibada kulodu odoo heeso bi mauwe koo sili.

36-37 Osoloso tei too odoo hee Yosepeeye o mi odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo sibilesi, molee ee diye di odoo dimapoo teneeso. (Yosep hagee Saiples mi te omapoo badeli, yo o bala Libai. Esino diye di odoo oso yimapoo hu

hee teneeso, Banabasi, hu eyo bei emegei pidili odoo.)

5

*Ananayas dio osobo
Sapila dio dibada goo*

¹ Osoloso odoo hee badebeiso, o hu Ananayas, osoloso osobowo hu Sapila, diayo dibada mi su pepooko odoo mapoo teneloso nei molee tooso. ² Osoloso mosopoo sibilesa, obakadio to mouloso, molee abo mada magoloso, Ananayaseeye diye di odoo dimapoo molee abo tosibilesa teneeso.

³ Esem Pitaye Ananayas mapoo egeesee takaso, "Bei kasee maga nayo Saitenso gamenee taka to mapoo mesilone, Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takolone, mi molee too abo mada ka magoowo?" ⁴ Mi hagee odoo mapoo tenelega melee omapoo nee mi diso. Esino nayo odoo mapoo mi teneloso, nei molee too egee neeso. Esiga nee molee oso, no goomoga goo ee talai tekepo. Bei kasee maga, nayo molee abo nee mosopoo mada magoo egee imapoo takele, esino nayo gamenee takolone, ayo molee susuga tosimi hagooso, dee ka takayo? Esino nayo hedebe imapoo gamenee takele, esino nayo Godee mapoo gamenee takaso," diso.

⁵⁻⁶ Esem Ananayaseeye to hagee duloso, yo toloso homodobiaso. Esem odoo gie kakauwa oso dugoso o su

tiadoloso midoososo. Esem odoo hagee takeme dula, odoo susuga oso dia ebigaso.

⁷ Esino Ananayaseeye obo goo hagee dule. Esino yo osoko howo bakadio hedebe di poogoloso, hamamee Pita diayo debei mapoo simiso. ⁸ Esem Pitaye yimapoo egeesee takaso, "Amapoo takee, niyo mi su odoo mapoo teneme molee too ee hagoosomo?"

Esem Ananayaseeye oboye nei egeesee takaso, "O, molee iyo too olo ogoso."

⁹ Esino Pitaye yimapoo egeesee takaso, "Bei kasee maga nee bakadio Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takalame goomoga ka magoowo? No ege, gie kakauwa odoo oso nomo midoosoo odoo, osulu miyopoo tebisa moloso. Osoloso no toga, diayo no midoosoolaiso," diso.

¹⁰ Osoloso yo to kemelee beeamo omapoo Ananayaseeye obo toloso, Pitayo homo beiyomoo homodobiaso. Esem odoo gie kakauwa odoo oso sibilesa ogoloso yo ta molome, diayo o su toloso, omowo midoo hodiokooga midoososo. ¹¹ Esem tei telaga odoo susuga sabolo, osoloso goo hagee du odoo susuga sabolo oso dia ebigaso.

*Diye di odoo oso odoo
paigiga susuga tekepo
moodoo*

12 Diye di odoo oso goo toowa mudu opusomo opusomo di odoo ma kulodu moodoogamo silesibiliso. Osoloso tei telaga odoo susuga oso tei moso tegei Solomonowo hau mapoo disono mooloogoodeliso. 13 Esememe tei tele poogoo odoo oso, diye di odoowo goo ee tekepo dee takeliso. Esino diayo dibolo hodobo mooloogoodoloso hedebe dalai dia ebigeliso. 14 Esino beame susuga ma kulodu, sobo sabolo, giso sabolo, Lodee mapoo tei toloso, tei telaga odoo mooloogoodoo sabolo hedebe deliso. 15 Diye di odoo oso goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo silesimi ogoloso, odoo susuga oso odoo paigiga iyado sibilesi, eli domopoo kida palagaloso, kida mapoo tiedigeliso. Bei, Pitaye osoko pa maga dulone, o dio taba oso gooloogooga, diba ka wedilame. 16 Esememe Yolusalem koola omapoo mosobia pepooko oso odoo paigiga sabolo, odoo bo holo paladee oso dala temelee sabolo, iyado sibililiso. Egeeseega diye di odoo oso diba tekepo peliso.

Diye di odoo oso Yesuwo goo maga dala too

17 Diye di odoo oso goo mudu opusomo opusomo di hagee moodoogamo silesibume, tei moso wiligi odoo taba sabolo, osoloso o emegei Sedisi odoo sabolo, goo hagee ogoloso,

diye di odoo dimapoo dia kooloogaso. 18 Esememe diayo diye di odoo toloso neliga moso tegei ma kulodu toosooso. 19 Esino gesi mapoo Lodeeyo momaiye oso sibilesi neliga moso eyo osulu kisi yamagooso. Esememe diye di odoo neliga moso ma kuloduga peegoo iyado dileso, dimapoo egeesee takaso, 20 "Niba tei moso tegei mapoo dileso odoo mapoo gie badeli goo dia hagee takee," diso.

21 Esememe diye di odoo oso o to mapoo mesiloso, gesikolodee osoko gie sibume, tei moso ma kulodu galaga dileso, Yesuwo goo ee eligilame bei mooloogooso.

Esememe tei moso wiligi odoo taba sabolo, osoloso Sedisi odoo sabolo, oso diye di odoo eyo goo mapoo to meilame, Yu odoowo wiligi odoo tebisa susuga gilimadooso. Osoloso diayo neliga moso gibadili odoo dimapoo to takaso, diayo diye di odoo susuga iyado sibilame. 22 Esememe gibadili odoo oso neliga moso tegei mapoo dileso egeino, diye di odoo me molo egeiso. Esememe diba see wedi dileso, wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, 23 "Iyo dileso neliga moso mapoo egeino, osulu dia kisina, osoloso gibadili odoo oso pee maga gidoboome egeiso. Esememe iyo osulu yamagoloso, moso kulodu galaga dileso egeino, diye di odoo mauwena," diso. 24 Esememe tei moso tegei wiligi odoo

tebisa sabolo, osoloso tei moso gibadili odoo dia wiligi odoo taba oso goo hagee duloso, goo dia gooleeso, ogoo goo oso hamamee ka peledoboomobelee doloso.

²⁵ Esemе odoo heeso dimapoo sibilesо egeesee takaso, “Dui! Niyo odoo neliga moso tegei mapoo toosoo ee, see dileso tei moso mapoo odoo eligi moloso,” diso. ²⁶ Esemе to ee duloso, tei moso gibadili dibada wiligi odoo taba oso o odoo sabolo diye di odoo ee see iyadalame, diso. Esino diayo diba iyadoloso wele. Bei, edebeeyo gibadili odoo mapoo gowolone, yoso diba piligiyaga.

²⁷ Esino diayo diye di odoo wiligi odoo tebisa dibada mudugiyopoo iyado simiso. Esemе tei moso wiligi odoo taba oso dimapoo egeesee takaso, ²⁸ “Iyo to kitulugu sabolo nimapoo egeesee takaso, ‘Niyo Yesuwo goo eligimo na silesibe,’ diso. Esino niyo ibada to mapoo mesile. Esiga niba ege! Niyo eligi goo oso Yolusalem mi toowa ee tooso. Osoloso Yesuye ta goo ee see niyo imapoo gigidilame ka see,” diso.

²⁹ Esino Pitaye diye di odoo abo sabolo to nei egeesee takaso, “Iba Godee mapoo mesimo silesibiliso. Esino edebeeyo goomoga goo ee talaime. ³⁰ O, tei takoo, niyo Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso eniga oso wooloomaso. Esino ibada amaweyo Godeeye Yesu

niyo woolooma ta maga see hogadiso. ³¹ Osoloso Godeeye Yesu ta maga hogadiloso o dee deedee dokolo mapoo ibediso, yayo wiligi doloso badolone gie badeli ee pidili odoo dalame. Esiga epedee hamapoo yimapoo kitulugu moloso, Yu odoo susuga oso dibada goo goolee opusomo doloso, dibada goo tokenee mapoo miligi piaga, goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. ³² Esiga goo susuga hagee Yesuye moodoomo sili goo sabolo, osoloso yimapoo peledaba goo sabolo, ee iyo ogoloso, see odoo mapoo takomo silesibiliso. Osoloso Dio Tei ima kulodu egee molo oso goo hamapoo tei takoo, deeso. Bei, Godeeyo to mapoo mesimo silesibili odoo mapoo Dio Tei teneliso,” diso.

³³ Esemе Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso goo hagee duloso komonolone, diye di odoo piligilame goomogaso. ³⁴ Esino dima kulodu Pelisi odoo hee, o hu Gamaliyoye tabaso, odoo hagee Godeeye tei magoo ee eligili odoo. Osoloso odoo susuga oso yo tekepo odoo dolone, yo dokodoo maluguso. Esino yayo tobudulone, diye di ee epedee beeame deiyepo peegoo gilimadoo di, diso. ³⁵ Esemе wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, “Isalael odoo, niyo odoo hagee dimapoo goo moodoolame medee gooleemeleso ka moodee. ³⁶ Bei, niba goolee,

daga odoo hee Tudaseeye goo hageesi moodoolone o su toowa diso. Osoloso 400 odoo oso yibolo silesibiliso. Esino edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoo 400 diba kukulo diadeeso. Egeesee maga goo mauwe poogooso. ³⁷ Esememe yima hamamee, gamalee odoo oso odoo susugayo hu tomo silesimi beame omapoo odoo hee Yudas Gelili odoo oso peledabaso. Yibolosee o su toowa doloso, odoo gilimado sileeso. Esememe edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoo ee kukulo diadeeso. ³⁸ Esiga ayo goo hagee gooleebuguloso, nimapoo ka kokodo taka, odoo hagee dimapoo goo hee na moodee. Bei, diayo goo moodoogamo egee silesibo, odoo maga simi daga, goo hagooso mauwe pagalaiso. ³⁹ Esino goo egee Godee maga siboga, niyo diba hamaga takooga tebileime. Esino wulo niyo Godee mapoo ha talame ka selai," diso.

⁴⁰ Esememe wiligi odoo tebisa oso Gamaliyowo to mapoo tei takoo diso. Osoloso diayo diye di odoo see iyado sibe diso. Osoloso diye di odoo diba sibleso doboome, edebeeyo diba woolooge, diso. Osoloso diba wologaloso, wiligi odoo tebisa oso diba diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, "Niba see Yesuwo goo ee takolone eligimo na silesibe!" diso.

⁴¹ Diye di odoo oso wiligi odoo tebisa diba poogoloso dulone, dia goomogaso. Bei, diayo Yesu mapoo tei too maga dala teme, Godeeye diba dokodoo poudooso. ⁴² Osoloso diba beame susuga tei moso tegei ma kulodu, osoloso odoo abo dia moso ma kulodu odoo mapoo to hagee eligimo silesibilone, "Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso," dee taka koodobile.

6

Pidili odoo 7 daga hesia goo

¹ Beame omapoo tei telaga odoo oso bei moodooso. Esino tei telaga odoo susuga ma kulodu, Guliki to kesali odoo oso Hibulu to kesali odoo sabolo toso agadigaso. Bei, diayo mooloogoodoo ma kulodu, Guliki to kesali dibada sobo bau mapoo wo toowa koo teneme. ² Esiga diye di odoo oso tei telaga odoo susuga gilimadoloso egeesee takaso, "Tekeponee, iyo Godeeyo to takomo sili poogoloso see sobo bau mapoo wo pilei. ³ Esiga emegei, nima kulodu pidili odoo giso 7 hesie. Niyo diba hesiaga, odoo goo goolee medee tekepo, osoloso Godeeyo Dio Tei oso kitulugu toloso debeli giso ee hesie. Egeeseega diba iyo emegei pidili tou dimapoo tenelaiso. ⁴ Esino iba wulo Godeeyo to takomo silesibilone, dokodoo takomo silesibileiso," diso.

5 Esiga tei telaga odo susuga oso to hagee duloso tekepo doloso, odo 7 hagee hesiaso: Sitiben (odo hagee tei too kibuloso badolone Dio Tei oso kitulugu toloso badeli), osoloso Pilipi, osoloso Polokolu, osoloso Nikanolu, osoloso Timono, osoloso Palemena, osoloso Antiyoka odo, Nikola. Odo hagee Yu dele poogoo odo, esino yayo Yu odoowo Godee mapoo tei too maga Yu hu ka too. 6 Diba odo 7 hagee hesialoso diye di odo mapoo iyado sibadeeso. Esem diye di odo oso dimapoo deeso sigolone dokodoo takaso, bei diba tou hageese teli odo dalame.

7 Esem tei telaga odo oso odo susuga mapoo Godeeyo to takomo sileeme, tei telaga odo oso Yolusalem mi ee ma kulodu bei moodooso. Osoloso tei moso wiligi odo tebisa bei oso Yesu mapoo tei tooso.

Tei moso wiligi odo tebisa oso Sitiben too

8 Godeeye Sitiben tei pidilone kitulugu teneeso, yayo odo ma kulodu goo toowa mudu opusomo opusomo di moodoolame. 9 Esino Yu odo abo Libetini howo gisili moso ma debeli odo oso yimapoo toso agadigaso.* Odo hagee Kulene mapoo debeli, osoloso odo abo Alesendilia mapoo

debeli, osoloso Kilikia mapoo debeli, osoloso odo abo Asia mapoo debeli. Diayo sibilesi Sitiben mapoo toso agadigaso. 10 Esino diayo toso agadiga ma kulodu, Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu maga to takeme, odo susuga oso to takalai eli egele poogooso.

11 Esem Sitibenbolo toso agadiga melee odo oso Sitiben maga gamenee takalame, odo abo mapoo mada sibilesi toso pupume, diayo egeese takaso, "Sitibeneeye Godeeyo hu sabolo, osoloso Moseseeyo hu mapoo duwa takeme duso," diso.

12 Esem odo susuga sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odo sabolo oso to hagee duloso, dia komonolone Sitiben tooso. Osoloso diayo Sitiben toloso wiligi odo tebisa oso to kesamelee mapoo ido palaso.

13 Diba omapoo peleso dobolone, Sitibeneeyo goo maga gamenee takeli odo oso gamenee egeese takaso, "Odo hagooso ibada tei moso maga tokenee goo takeliso, osoloso Moseseeye eligi goo hogugu goo maga tokenee goo takeliso. 14 Osoloso iba yayo egeese takeme duso, 'Yesu Nasalet odo oso ibada tei moso tegei guobuguloso, see Moseseeye

* 6:9: Libetini howo gisili moso ma debeli odo: Odo hagee dibada goo egeesi: Daga hoogoo Loum odo oso gidabamelee beame omapoo, diba iyado dileso neliga moso tegei ma kulodu toosooso. Osoloso odo abo nei mauwe tou talagamo silesibe, diso. Osoloso hamamee Loum odo oso dibada mi mapoo wedi diadee, diso.

tei magoo hogugu ee abo poogoloso, see tei dia abo magalaiso,'” diso.

¹⁵ Esemе wiligi odoo tebisa susuga dobolone Sitiben mapoo bolone egeino, Sitibeneeyo mudu Godeeyo momaiye eyo mudu masi poloso tobudume egeiso.

7

Sitibeneeye to toowa taka goo

¹ Esemе tei moso wiligi odoo taba oso Sitiben mapoo egeesee woosaso, “Odoosuga oso nee goo maga egee takoo teiyo?” diso.

² Esemе Sitibeneeye tei moso wiligi odoo tebisa dimapoo to nei takolone egeesee takaso, “Mo ei dio osoloso mo ma dio, niba mo to hagee medee dui. Ibada amawe Eibalaham yo Halan mi mapoo dilega, Mesopotamia mi mapoo badoboome, ibada Godee kitulugu toowa oso yimapoo peledabaso. ³ Esemе Godeeye Eibalaham mapoo egeesee takaso, ‘Nee mi sabolo nee odoo sabolo poogoloso ayo namapoo eligilei mi mapoo di,’ diso.

⁴ Esiga Eibalaham Mesopotamia mi poogoloso see Halan mi mapoo badalame diso. Esino Eibalaham yo mi omapoo badoboso, ama teme, Godeeye yo see epedee niyo egee do mi hamapoo sibe, diso. ⁵ Esemе Godeeye mi hamapoo Eibalaham mapoo mi su pepooko tenele. Esino

Godeeye Eibalahambolo osoloso amawe dibolo oso hamamee mi hagee talai maga to takoloso magooso. Beeame omapoo Eibalaham yo holo soomagelega badebeiso. ⁶ Osoloso Godeeye yimapoo egeesee takaso, ‘Namawe dio oso mi hee mapoo dileso odoo soo masi dabalaiso. Egeeseega mosobia odoo oso namawe dimapoo tou nei mauwe wulayo talaiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone dugo 400 pagalaiso. ⁷ Esino namawe dimapoo dala egee tenemolo odoo dimapoo ayo nei dala tenelaiso. Egeeseega namawe diayo mi egee poogoloso see hamapoo sibilesa, amapoo goomoga tenelone mo hu dokodoo poudileiso,’ diso. ⁸ Osoloso Godeeye Eibalaham dio to takoloso magolone egeesee takaso, ‘Ayo nobolo osoloso namawe dio eyo Godee doloso badolone, nima koola hamapoo badalaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo ee eligilone nibolo, osoloso nowolo dibolo, osoloso namawe dio susuga hamamee soolooga magalai sabolo, kolo kookoolone dabalaiso,’ diso. Esemе Eibalahamye giso holo Aisek soomageme, beame 8 poogoloso kolo kooso. Osoloso hamamee Aisekeeye giso holo Yekob soomageme, kolo kooso. Osoloso Yekob sabolo owolo giso holo 12 susuga kolo kookooso. Esiga Yekobowo owolo 12 odoo hagooso ibada bala 12 eyo bei ka moloso.

⁹ Esino Yekobowo owolo susuga hagooso dibada omolo Yosep mapoo dia kweliso. Egeeseelone dibada omolo Yosep yo Isipi odoo mapoo ido dilesa neiso talame teneeso. Yayo mi omapoo dilesa, nei mauwe tou toowa wulayo tolone badalame. Esino Godee yibolo badolone, ¹⁰ dala goo ma kuloduga yo medee pidiliso. Osoloso Godeeye Yosep mapoo goo goolee tekepo teneeso. Esem Isipi odoowo wiligi odoo taba oso goo hagee ogoloso, Yosep mapoo dia goomogaso. Esem Yosep mapoo egeese takaso, 'Nayo ama hemi tou tolone badolone, Isipi mi toowa nayo gibadalaiso. Osoloso mo moso sabolo nayo gibadalaiso,' diso.

¹¹ Osoloso hamamee Isipi mi sabolo, ibada amawe diayo debei Keinen mi sabolo, mapoo osoko pa toowa beame oso nei mauwe poogooso. Esem odoo omapoo debeli oso dala ma kulodu debeiso. Osoloso ibada amawe sabolo nei mauwe debeiso. ¹² Esino Yekobeeye Isipi mi mapoo nei melee goo ee duloso, owolo diayo nei ee neiso talame diye diso. Esem diayo dilesa nei tolosa sibadeeso. ¹³ Nei diayo tosi badee mauwe poogoome, see Isipi mi mapoo nei abo talame diadeeso. Diba dilesa nei talame doboome, Yosep yimapoo pelebada goo ee yayo emei dimapoo woola takaso. Esem Isipi wiligi odoo taba oso Yosepeyo

soosoo eyo goo gooleedooso. ¹⁴ Esem Yosepeye ama sabolo, o soosoo sabolo, Isipi mi mapoo sibilesa dabalame to teneeso. Esem diba Yosepeye to egeese taka duloso, diba susuga 75 odoo oso Isipi mi mapoo sibadeeso. ¹⁵ Esem Yekobowo owolo dio Isipi mi mapoo dilesa dobolone, yibolo, osoloso owolo dibolo mi omapoo wediaso. ¹⁶ Hamamee diba wedime, dibada su Sekem mi mapoo midoosalame todiadeeso. Midoo wulu ou hagee daga hoogoo Eibalahamye Hamolowo owolo mapoo neiso tooso.

¹⁷ Dugo bei poogoloso hamamee ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo bei moodooso. Esem beame omapoo Godeeye Keinen mi Eibalaham mapoo, osoloso amawe dimapoo tenelaiso, doloso to takoloso magoo beame oso koola simiso. ¹⁸ Esiga wiligi odoo taba dia, Yosepeyo goo gooleedelee poogoo odoo oso Isipi mi ee gibadebeiso. ¹⁹ Wiligi odoo taba hagooso ibada amawe dio dia gowolone, dimapoo kukulone dala tenelone badebeiso. Osoloso yayo to kitulugu sabolo pupulone, ibada amawe dia holope gie soologamagoo susuga ee wedilame, peegoo malosoo peegee diso.

²⁰ Egeeseelone debee beame omapoo, Isalael sobo hedebe oso giso holo mudu medee tekepo soomagooso, o hu Moses. Osoloso

a bakadio hedebe di ma kulodu ama dio owee dio oso dibada moso kulodu mada gibadebeiso. ²¹ Osoloso a bakadio hedebe di poogoloso holope peegoo magooso. Esemé Isipi wiligi odo taba eyo owolo sobo holo oso holope ogoloso, yayo maduloso, owolo doloso mosopoo madio dileso poopoo. ²² Esemé Moses kawume, Isipi odo oso yimapoo sukulu goo goolee tekepo eligiso. Osoloso yayo to taka sabolo, tou too sabolo, kitulugu toowa tomo sileeso.

²³ Osoloso Moses dugo 40 poogoloso badolone, yayo o odo Isalael odo ee agalame dilame gooleeso. ²⁴ Yayo dulone egeino Isipi odo heeso Isalael odo hee woomelee ogoloso, yayo nei Isipi odo hee wooloomaso. ²⁵ Osoloso Moseseeye egeese gooleeso, 'Isalael odo oso goolee, ayo diba dala ma kuloduga peegoo gilimado dilame, Godeeye a dimapoo ka sibeye di doo,' dee gooleeso. Esino Isalael odo oso goo ee gooleede. ²⁶ Beame hee mapoo Moseseeye Isalael odo bakadio biliga molome egeiso. Esemé yayo diba biliga melee hamaga takalame hodu dileso, egeese takaso, 'Emegei, niba kasee maga ka biliga malala? Niba soosoo hedebe,' diso.

²⁷ Esemé odo hee emegei woomelee oso Moses halaga buguloso egeese takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo meedili odoowo?

²⁸ Nayo eiyo Isipi odo hee wooloomaso. Esiga nayo a wooloomalame ka sala?' diso. ²⁹ Esemé Moseseeye to ee duloso obulone, Isipi mi maga see Midian mi mapoo pulo diso. Osoloso Midian mi omapoo odo soo masi badolone sobo huloso, giso holo bakadio soolooamagooso.

³⁰⁻³¹ Moses Midian mi mapoo dileso dugo 40 poogoloso badolone, see Sainai mubi esia kumoo miwe poogoo mi mapoo silone egeino, homo su deiyepo o du douso nadelega dou omapoo paiya molome ogoloso howoodooso. Esino dou paiya oma kulodu Godeeye momaiye oso tebidi egeiso. Esemé Moses yo dou paiya mapoo agalame hodu dimeleeno, Godeeye yimapoo egeese takaso, ³² 'A namawe dio Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godee oso,' diso. Esemé Moses ebia sabolo kikuligolone see tobu egele poogoo.

³³ Esiga kitulugu Godeeye see yimapoo egeese takaso, 'Mi nayo taba egee molo tei mi. Esiga nee homo bi ka egee tiga magee. ³⁴ Ayo mo odo susuga oso Isipi mi mapoo dobolone dala egee tomolo, ayo egeiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone pupusiga melee ayo duso. Esiga ayo diba Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame ka simi. Esiga no epedee Isipi mi mapoo see wedi di,' diso.

³⁵ Esiga Moses hagee daga Isalael odoo oso gowolone egeesee takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo meedili odoowo?' diso. Esino Godeeye Moses hedebe yo hesiaso, yayo Isalael odoowo wiligi odoo to-boloso badolone, diba dala ma kuloduga gilimadoloso peegoo dilame. Esiga homo deiyepo o du douso nadelega paiya molone, Godeeyo momaiye oso goo hagee takaso. ³⁶ Osoloso Moseseeye o odoo Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame, yayo goo toowa mudu opusomo opusomo di Isipi mi mapoo, osoloso Abei Bige mapoo moodoogaso. Esemе yayo o odoo Isalael odoo gilimadoloso Isipi mi maga peegoo diso. Osoloso yayo miwe poogoo mi mapoo o odoo gilimadoloso dugo 40 ma kulodu silone goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo sileeso.

³⁷ Osoloso Moses hedebe hagooso o odoo Isalael odoo dimapoo egeesee takaso, 'Godeeye niba ee goolee-bugulone nima kulodu o to tosili odoo a egeesi masi hesileiso,' diso. ³⁸ Esiga Moses hedebe hagooso ibada amawe dio Isalael odoo sabolo, miwe poogoo mi mapoo silone, yayo Sainai mubi dokodoo peleso badoboome, Godeeyo momaiye oso yibolo to kolone yimapoo gie badeli to imapoo tenelame teneeso.

³⁹ Esino ibada amawe dio

oso Moseseeyo to mapoo gowolone, o to mapoo mesile. Esemе diba Isipi mi mapoo wedi dilame goomogaso. ⁴⁰ Osoloso Moses Sainai mubi dokodoo osee badoboome, odoo susuga oso Moseseeyo emei Elon mapoo egeesee takaso, 'Moseseeye iba Isipi mi maga gilimado simiso. Esino Moseseeye di, iba gooleedele. Esiga iba ee gilimado dilei godee masi deeso moodee,' diso. ⁴¹ Esemе beeamе omapoo Isalael odoo oso gamenee godee be masi deeso moodooso. Osoloso diayo gamenee godee omapoo goomogolone, o hu dokodoo poudalame gala hu wologaso. ⁴² Esiga Godeeye goo hagee ogoloso dimapoo miligi piaso. Esemе diba kei ma dokodoo bi egee molo, a, osoko, osoloso giwo, omapoo godee masi goomogolone doboome, Godeeye diba hamaga takele. Esiga goo hagee Godeeyo to oso booka mapoo taka Godeeyo to tosili odoo heeso booka maga egeesee hoguguso:

'Isalael odoo, niba dui!
Niyо miwe poogoo mi mapoo dugo 40 ma kulodu silesibulone, amapoo emegeidi bi sabolo gala hu sabolo woloso teneliso? Haye! Esino niyo gamenee godee mapoo teneliso.

⁴³ Esiga niba tei moso dugoso tegei ee imadoloso silesibiliso. Osoloso niyo moso oma kulodu

goomoga poudili ee amapoo goomoga koo poudili. Esino niyo deeso moodoo game-nee godee Moloko sabolo Lapan godeeyo giwo sabolo omapoo goomoga poudiliso. Esiga niba ayo nibada middee hamaga see mi eli sage Bebilon mi hodiokoo hasiso bigileiso,' diso.

44 Esiga tei moso dugoso tegei hagee Godeeye Moses mapoo eligilone egeesee tege diso. Esem ebeeyo Godeeyo to ee dodolone, moso hagee tegeiso. Osoloso ibada amawe diayo miwe poogoo mi mapoo moso hagee imado silesibulone, 'Godeeye ibolo badoso,' deliso. 45 Esem dugo abo poogoloso hamamee see Yosuweye ibada amawe dio gilimadoloso mi hagee talame silone, tei moso hagee sabolo imado sibadeeso. Esem Godeeye ibada amawe dio ee pidilone, mibia odoo susuga ee mi hamaga peegoo hasiso buguso. Osoloso diayo mi hamapoo tei moso dugoso tegei ee toloso dobolone, wiligi odoo taba Deibidiyo beame mapoo peledabaso. 46 Esem Godeeye Deibidi mapoo goomogaso. Esem Deibidiye tei moso Godee eyo badalame tei moso dia tagalame woosaso. 47 Esino tei moso dia egee yayo tegele. Owolo Solomonoye tegei.

48 Esino ibada Godee kitu-

lugu toowa edebeeyo deeso tegei moso oma kulodu koo badeli. Esiga Godeeyo to tosili odoo oso Godeeyo goomaga egeesee takaso,

49 'Godeeye egeesee takooso: Keimi mapoo ayo badolone ka gibadoso. Osoloso mi toowa hagee ayo mo homoso kokusoloso ka tobudoso. Esiga niyo moso togoga, ayo moso omapoo badalai koo tebili. Osoloso niyo ayo badeli moso ee tegelai koo tebili.

50 Ayo mi toowa sabolo, kei mi sabolo, osoloso bi susuga sabolo moodoso,' diso."

51 Osoloso Sitibeneeye o to hamameedee see wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, "Niba koo mesili odoo. Osoloso nibada sooloo ma kulodu tei too goo mauwe. Esiga niba Godeeyo to mapoo koo duli. Osoloso namawe dio Dio Tei oso eligi goo ee gowolone poogooso. Esiga niyo see egeeseelone, Dio Tei oso eligi goo ee gowolone poogooso. 52 Osoloso namawe diayo Dio Tei oso eligi gowolone, Godeeyo to tosili odoo susuga mapoo dala teneeso. Esiga Godeeyo to tosili odoo aboso egeesee takaso, 'Odoo tekepo Keliso hamamee sibileiso,' diso. Esem namawe dio oso diba piluguso. Egeesee ma kulodu odoo tekepo Keliso simiso. Esino niyo gowolone yo tiasoloso wooloomaso. 53 Osoloso daga hoogoo

Godeeyo momaiye oso Godeeyo tei magoo nimapoo olo teneme, niyo omapoo mesilega poogooso,” diso.

Sitiben woolooma goo

⁵⁴ Esemе wiligi odoо tebisa oso Sitibeneeyo to duloso, dia komonolone, dibada mei dia kumudooso. ⁵⁵ Esemе Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, kei mi ma dokodoo egeino, Godeeyo gadeebugu kitulugu toowa ma kulodu Yesu Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudume egeiso. ⁵⁶ Esemе yayo wiligi odoо tebisa mapoo egeese takaso, “Ege! A kei mi yamagoloso Odoо Holo Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudo ogoso,” diso.

⁵⁷ Esemе odoо susuga oso Sitibeneeyo to ee dulei gowolone neligidi agadiga sabolo, dibada dulu too-booga doloso sibilesi Sitiben tooso. ⁵⁸ Osoloso diayo Sitiben mosobia oma kuloduga peegoo ido dileso badoboome, yoso enigilame bei mooloogooso. Osoloso Sitibeneeyo goo mapoo gamenee takeli odoо abo oso dibada kekeisu dugo tigadoloso, odoо giekauwa, Solowo homo beiyomoo tigamagooso.

⁵⁹ Odoо susuga oso yimapoo yoso enigime, Sitibeneeye dokodoo takolone egeese takaso, “Lodee Yesu, mo dio nayo te,” diso. ⁶⁰ Diayo yoso enigime, yo mi mapoo ebiso

tugusaloso badolone, toso neligidi takolone egeese takaso, “Lodee, dibada goo tokenee hagee hapoloso boobado bigi!” diso. Sitiben to hagee takoloso taso.

8

¹⁻³ Solo omapoo tobudulone Sitiben yoso enigaloso wooloomalame odoо dimapoo goomoga goo takeme, yo wooloomaso. Esemе tei telaga odoо abo oso sibilesi Sitibeneeyo su midoosoloso dia pupusigaso.

Edebeeyo tei telaga odoо dimapoo gowe

Esemе Sitiben woolooma beeamе omapoo Yolusalem mapoo debeli tei telaga odoо mapoo odoо susuga oso gowolone, dimapoo dala tenelame bei mooloogooso. Esemе Soloye moso susuga mapoo peleso tei telaga odoо, giso sabolo, sobo sabolo, toloso neliga moso mapoo huyaseliso. Esemе tei telaga odoо susuga oso Yolusalem maga kukulo dulone, mi pepooko abo susuga mapoo Yudiya mi mapoo osoloso Samalia mi ma kulodu diadeeso. Esino hedebe diye di odoо susuga Yolusalem mapoo debeiso.

Pilipiye Samalia mi mapoo Godeeyo to taka

⁴ Esiga tei telaga odoо susuga oso Yolusalem maga kukulo dileso, mi pepooko opusomo opusomo di mapoo to tekepo takolone, Kelisowo goo takagamo silesibiliso.

⁵ Osoloso Pilipiye Samalia mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo dileso peledoboloso, Kelisowo goo odoo susuga mapoo takaso. ⁶ Esem Pilipiye to tekepo Kelisowo goo takolone, goo opusomo opusomo di moodoogamo silee diayo ogoloso, odoo susuga oso o to medee duso. ⁷ Osoloso odoo susuga mooloogoodoo oma kulodu bo holo odoo ma kulodu paladee, Pilipiye peegoo hasiso buguso. Esem bo holo oso neligidi googa sabolo peegoo galagadiso. Osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo, kido tigidiba sabolo, tekepo moodoogaso. ⁸ Esem Sebasete mi oma kulodu odoo susuga oso goomoga toowa meleeso.

⁹⁻¹¹ Esino Sebasete mi ma kulodu odoo googoo gooleedoo badebeiso, o hu Saimon. Esiga yayo beame susuga o googoo oso goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo siloga, Samalia mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso ogoloso howoogadeliso. Egeeseelone yayo goolee, eyo nediliyo yo tekepo doloso, suwa peliso. Osoloso odoo susuga, hu toowa too odoo sabolo osoloso goo mauwe odoo sabolo oso, yayo opusomo opusomo di moodoo ogoloso, o to mapoo medee duloso tei tooso. Osoloso diayo egeesee takaso, "Odoo hagee Godee masi osoloso o hu Kitulugu Toowa," diso. ¹² Esino Pilipiye to tekepo takolone, Godeeye wiligi

doloso badeli eyo goo sabolo, Yesu Kelisowo goo sabolo, taka duloso, to omapoo tei teme, giso sabolo, sobo sabolo, howomoo howo sauwidigaso. ¹³ Osoloso Saimoneeye Pilipiyo to mapoo tei toloso howomoo howo sauwudoloso, Pilipibolo sileeso. Osoloso yayo yibolo silone, Pilipiye goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo silee ogoloso, dia howoodooso.

¹⁴ Esem Yolusalem mi mapoo diye di odoo oso Samalia odoo oso Godeeyo to duloso tei too goo ee duloso, Pita dio Yonee dio Samalia tei telaga odoo dimapoo diye, diso. ¹⁵⁻¹⁷ Esino Samalia mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo debeli tei telaga odoo oso Lodee Yesuwo hu maga howomoo howo sauwidigaloso, debeli odoo omapoo Dio Tei oso dimapoo meledebelega debeiso. Esem Pita dio Yonee dio Sebasete mi mapoo sibilesa, tei telaga odoo mapoo dibada deeso sigolone, dokodoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meled-abaso.

¹⁸ Esem Saimoneeye goo hagee ogoloso, diye di odoo dimapoo molee ayo tosimi ee tenelame goolone, ¹⁹ egeesee takaso, "A goomogo, mo deeso odoo mapoo sigolone, dokodoo takooga, Dio Tei oso dimapoo ka meledoboo dalame. Niyo kitulugu egee tomo silesibo amapoo tenee," diso.

²⁰ Esino Pitaye yimapoo

egeesee takaso, “No nee molee sabolo dou mi mapoo dileiso. Bei, Godeeye emegeidi bi maga Dio Tei wulayo hagee tenemolo, nayo see moleeso talai diso. ²¹ Osoloso no ibolo Godeeyo tou hodobo talai koo tobuo. Bei, Godeeyo howo woola nee goo goolee egee dia tokenee. ²² Esiga no epedee nayo tokenee goolee omaga mudu opusomo doloso Godee mapoo takee. Egeeseega nayo tokenee egee goolee molo, yayo hapoloso boobado bigilei malaiso,” diso. ²³ Esem Pitaye Saimon mapoo see egeesee takaso, “Ayo ogoso, nee sooloo ma kulodu emegei hegia toowa molone, goo tokenee mapoo hamamee deedeemo siliso,” diso.

²⁴ Esiga Saimoneeye obulone see Pita dio Yonee dio dimapoo egeesee takaso, “A goomogo, niyo a Godee mapoo dokodoo takee, bei niyo taka goo oso amapoo peledebelega pagalame,” diso.

²⁵ Osoloso hamamee Pita dio Yonee dio oso Yesu sabolo silee goo ee odoo susuga mapoo takoloso, see Yolusalem mapoo dulone, Samalia ma kulodu mibia pepooko abo mapoo to tekepo takomo diso.

Itiyopia odoo Pilipiye howomoo howo sawidi goo

²⁶ Beeame heeso Godeeyo momaiye oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No toboloso Yolusalem maga Gasa mi

mapoo dili eli omapoo di. Eli egee osoko sibili deedee dokolo mapoo miwe poogoo mi mapoo moloso,” diso. ²⁷⁻²⁸ Esem Pilipiye toboloso dulone eli domopoo egeino, Itiyopia wiligi odoo hee, Itiyopia mi eyo wiligi taba sobo Kandake eyo molee gibadili egeiso. Yo Yolusalem mapoo howo gisilame di oso see wedi sibulone, talaka masi, esino be masi mapoo bagagoloso, be oso gisibadoloso dimolome mapoo buloso, Godeeyo to tosili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamo sibumeleeso. ²⁹ Esem Dio Tei oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No dilesio odoo koola omapoo teebee,” diso.

³⁰ Esem Pilipiye odoo hee yima koola omapoo hoguo sibilesio tobudulone duno, odoo yayo Godeeyo to tosili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamelee duso. Esem Pilipiye yimapoo egeesee woosaso, “Nayo egee hesigamolo goo eyo bei no gooleedoosomo?”

³¹ Esino odoo yayo yimapoo nei egeesee takaso, “Haye, oposusu eyo bei a gooleedelee. Bei, edebeeyo oposusu hagee eyo bei amapoo koo eligili.” Osoloso yayo Pilipi mapoo egeesee takaso, “No talaka masi ma dokodoo peledoboloso ama hodiokooga bilei sibe,” diso. Esem yo peledoboloso biaso.

³² Esiga odoo yayo badolone Godeeyo to hogugu

hesigamelee hagooso:

“Yo sipi be hu woolooma-lame ido dili egeesi masi ido diso. Yo sipi be hu masi o too edebeeyo kooga, to mauwe tabameli egeesi masi, edebeeyo yimapoo dala teneme, dimapoo hamaga takele.

33 Edebeeyo yo manolone yo pepooko dolone, o goo medee hooda meedile. Edebeeyo o amawe dio eyo goo opossileime, bei yo amawe dio mauwe. Osoloso edebeeyo yo wooloomaso, esiga yo mi toowa hamapoo holo soomagele,” diso.

34 Esemé Itiyopia odoo oso Pilipi mapoo egeesee woosaso, “Amapoo takee, Godeeyo to tosili odoo hagooso agamo goo takoolo? Eyo nediliyo o goo takoolo, o odoo heeyo goo takoolo?” diso. 35 Osoloso Pilipiye, odoo yayo Godeeyo to hesigamelee eyo bei yimapoo takolone bei mooloogoolone, to tekepo Yesuwo goo sabolo takaso.

36 Osoloso obakadio eli domopooga dulone, howo tolobo mapoo peledabaso. Esemé Itiyopia odoo oso Pilipi mapoo egeesee takaso, “No ege! Howo tolobo bou hagooso. Nayo a howomoo howo sauwidilei soowayo?” diso. 37 [Esemé Pilipiye nei egeesee takaso,

“Nee sooloo ma kulodu tei too mologa, no howomoo howo sauwilei soowa,” diso. Osoloso Itiyopia odoo oso Pilipi mapoo nei egeesee takaso, “Ayo Yesu Keliso ee Godeeyo owolo doloso yimapoo tei toso,” diso.]*

38 Esemé Itiyopia odoo oso talaka masi be masi mapoo bagagoloso ido dili odoo mapoo egeesee takaso, “Talaka masi omapoo kookood-eebe,” diso. Esemé obakadio howo tolobo omapoo meilesa, Pilipiye Itiyopia odoo howomoo howo sauwidiso. 39-40 Osoloso diba howo tolobo maga mubi dokodoo peledoboome, Dio Tei oso Pilipi toloso mi eli sage Asotus mapoo holoogooso. Esemé Itiyopia odoo oso yo see egele poogooso. Esemé yo Godee mapoo tei tooga, yayo dulone goomoga sabolo o mi mapoo diso. Esino Pilipiye Asotus mi mapoo peledoboloso, to tekepo Yesuwo goo takoloso, see Kasalia mi mapoo dulone, mi pepooko abo mapoo takomo diso.

9

Yesuye Solo mapoo peledaba goo

1-2 Osoloso beeamé omapoo Soloye Yolusalem mapoo badolone, tei telaga odoo dimapoo komonolone hegia toowa molone, “diba piligileiso”, diso. Egeesee lone yayo Damasko

* **8:37:** To hagee odoo abo oso taka Lukaye hogugu, dee takeliso. Esino odoo bei oso taka Lukaye hogugu, dee takeliso.

mi mapoo tei telaga odoos, giso sabolo, sobo sabolo, diba dee tiso tegisaloso Yolusalem mapoo iyado sibilame tei moso wiligi odoos taba agalame diso. Esemee tei moso wiligi odoos taba oso peipa mapoo to hogugulone egeesee hoguguso, "To hogugu hagee namapoo kitulugu teneeso, nayo Damasko mi mapoo dileso, Yesu mapoo tei telaga odoos susuga talame. Esiga no Damasko mi mapoo dileso, Yu odoowo howo gisili moso wiligi odoos tebisa dimapoo to hogugu peipa hagee tenee," diso. ³ Esemee Soloye odoos abo oso kitulugu toloso Damasko mi mapoo debeli tei telaga odoos susuga talame diso. Esemee diba Damasko mi koola mapoo peledabalame dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso sibilesa Solo tooso. ⁴ Esemee Solo yo mi mapoo homodobuloso molone, to taka duno, to oso yimapoo egeesee takaso, "Solo, Solo, bei kasee maga nayo amapoo dala ka tenemalala?" diso.

⁵ Esemee Soloye woosaso, "Wiligi odoos, no ogumo?" diso.

Esemee to oso Solo mapoo egeesee takaso, "A Yesu, nayo tei telaga odoos dimapoo dala egee tenemolo amapoo tenemoloso. ⁶ Esiga no toboloso Damasko mi toowa ma kulodu di. Egeeseega mi amapoo badeli odoos hee oso nayo goo talai namapoo eligileiso," diso.

⁷ Esemee odoos abo Solobolo diadee oso goo hagee ogoloso, ebiga sabolo tebisamolone to takele poo-gooso. Bei, to taka diba duso, esino odoos tei egele poogooso. ⁸ Solo homodobia maga hogabuloso howo puo egeino, howo bakadio siliwe meleeso. Esemee yibolo diadee odoos abo oso Damasko mi mapoo dulone, o dee mapoo toloso ido diso. ⁹ Solo howo bakadio siliwe molone Damasko mi mapoo dileso badolone, beeamee bakadio hedebe di eyo kulodu nei sabolo howo sabolo nelega badebeiso.

¹⁰ Esemee Damasko mi toowa ma kulodu tei too odoos hee badebeiso, o hu Ananayas. Beeamee omapoo Lodeeye Ananayaseeyo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, "Ananayas!"

Esemee Ananayaseeye nei egeesee takaso, "Lodee, nayo egee takoo a duso," diso.

¹¹ Esemee Lodeeye yimapoo egeesee takaso, "No toboloso eli hee, o hu Hooda amaga Yudaseeyo moso ma kulodu peleso, Talesas odoos, o hu Solo, yo agalame wose, bei yo amapoo takolone badoso.

¹² Bei, ayo o howo opusomo doloso, nayo sibilesa nee deeso yo sigoga, o howo tekepo palame ka eliga," diso.

¹³ Esemee Ananayaseeye egeesee takaso, "Esino Lodee, odoos susuga oso odoos hagee eyo o goo amapoo opopususo. Osoloso a

gooleedooso, yayo Yolusalem mapoo Godeeyo odoo mapoo dala teneli. ¹⁴ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yimapoo kitulugu teneme, Damasko mi hamapoo dobolone, Yesu namapoo tei telagali odoo susuga iyadoloso see Yolusalem mapoo iyado diadeeso," diso.

¹⁵ Esino Lodeeye Ananayas mapoo egeesee takaso, "Di, bei ayo Solo yo mo tou talame yo hesiaso. Osoloso Yu dele poogoo odoo susuga sabolo, osoloso dibada wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo susuga mapoo mo goo woola yilige bigileiso. ¹⁶ Osoloso yayo amapoo tei too maga dala toowa talai goo ee ayo yimapoo eligileiso," diso.

¹⁷ Esemee Ananayaseeye dileso Yudaseeyo moso kulodu peleso, Solo mapoo o deeso sigolone egeesee takaso, "Mo odoo, Solo nayo eli domopooga sibulone, Lodee Yesu egei yayo a diye diso. Osoloso yayo nee howo tekepo poloso Dio Tei namapoo meledabalaiso," diso. ¹⁸ Beeame omapoo di bee masi oso Solowo howo maga homodobume, o howo tekepo paso. Esemee Ananayaseeye yo howomoo ido meilesos, howo sauwidiso. ¹⁹ Osoloso Solo nei naloso kitulugu tooso.

Esemee beeame abo ma kulodu Soloye tei telaga odoo abo sabolo Damasko mi mapoo debeiso.

Soloye Damasko mi mapoo to tekepo Yesuwo goo taka

²⁰ Beeame olo omapoo yayo Yu odoowo howo gisili moso tegei ma kulodu gapeleso, to tekepo Yesuwo goo takolone bei mooloogoolone egeesee takaso, "Yesu Godeeyo owolo oso," diso. ²¹ Esiga odoo susuga to hagee dulugaloso howoodolone egeesee takaso, "Odoos hagooso daga Yolusalem mapoo badolone, odoo susuga oso Yesu mapoo tei telagaga, yayo dimapoo dala teneloso piligiliso. Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yo diye deme, tei telaga odoo susuga ee yayo iyadoloso Yolusalem mapoo dilame ka simidoo," diso. ²² Esemee Soloye Godeeyo to takalame, Godeeye yimapoo kitulugu tenee oso dia toowa diso. Esemee yayo Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso doloso dimapoo eligiga, Yu odoo susuga Damasko mi mapoo debeli oso to nei takalai gooleedelee pegeeliso.

²³ Osoloso beeame bei poogoloso hamamee, Yu odoo oso Solo wooloomalame to mouso. ²⁴ Osoloso diayo mosobia pee beelee eyo osulu miyopoo tebisamolone, Solo tolos wooloomalame beeame susuga sabolo gesi susuga sabolo gidebeiso. Esino edebeeyo yimapoo sibilesos goo hagee takeme, yo duso. ²⁵ Esemee Solo o odoo abo oso yo pidilame yo pulo dilame, gesi hee mapoo

yo wogai toowa ma kulodu husoloso beelee dokodooga peegoo toosooso.

²⁶ Esem Solo Yolusalem mapoo pulo sibilesi, tei telaga odoo omapoo debei sabolo hedebe dalame seme, diayo yibolo ebiasi. Bei, Soloye Lodee mapoo tei too goo ee duloso, medee tei tele.

²⁷ Esino Banabasiye yo pidilone diye di odoo mapoo Solo ido dileso egeese takaso, "Solo Damasko eli domopooga dimolome omapoo Lodeeye peledoboloso yimapoo to keiso. Esem Soloye yimapoo tei toloso Damasko mi mapoo kitulugu sabolo Godeeyo to Yesu Kelisowo goo takalai ebile," diso.

²⁸ Esem Soloye tei telaga odoo sabolo Yolusalem mapoo badolone, odoobolo ebilega, Lodee Yesuwo goo dia kitulugu sabolo mi ee ma kulodu takomo sileeso.

²⁹ Egeeseelone, Guliki dia to keli Yu odoo sabolo Yesuwo goo maga Soloye dimapoo toso agadigeliso. Esega diayo yo wooloomalame gweliso.

³⁰ Osoloso tei telaga odoo oso goo hagee duloso, Solo ido dileso Kasalia mi mapoo peledabaso. Osoloso see abaga o middee Talesas mapoo diye diso.

³¹ Esem Yudiya, Gelili, osoloso Samalia mi bakadio hedebe di hageeyo kulodu mi susuga mapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso mauwe poogoome, dibada tei too toowa diso.

Egeeseelone diba Lodee Yesu mapoo mesilone Dio Tei oso pidi goo sabolo badolone tei too odoo bei moodooso.

Pitaye Ainiyas tekepo moodoo goo

³² Pitaye Yu odoowo mi susuga mapoo silone, Godeeyo odoo mapoo Godeeyo to oso pidimo siliso. Egeeseemo silone, Godeeyo odoo abo Lida mi mapoo debeli odoo mapoo dileso peledabaso.

³³ Osoloso mi omapoo egeino, odoo su kakawa poogoo, o hu Ainiyas, o kida mapoo teleme egeiso. Yo su kaka-woloso dugo 8 ma kulodu beeame susuga tiameliso.

³⁴ Esino Pitaye yo ogoloso yimapoo egeese takaso, "Ainiyas, Yesu Kelisoye no epedee tekepo poso. Esiga no toboloso nee kida boologee," diso. Esem beeame omapoo Ainiyas tekepo poloso tabaso.

³⁵ Osoloso Lida mi mapoo debeli odoo sabolo Salon mi kubo mapoo debeli odoo sabolo oso odoo su kakawa poogoo tekepo poloso silee ogoloso, diayo Lodee Yesu mapoo tei telagasoo.

Pitaye Tabita tekepo moodoo

³⁶ Esino Yopa mi mapoo tei too sobo badebeiso, o hu Tabita (o hu hee Guliki toso hedi Dokas). Yayo odoo abo pidimo silone, emegei bi mauwe odoo sabolo dia pidimo siliso. ³⁷ Esino Pita Lida mi mapoo osee bado-boome, Tabita paiye toloso

taso. Esemé o odoo oso o su howo sauwudoloso moso egi doko tegei ma kulodu debi pooba goopoogoo mapoo magooso. ³⁸ Esino Lida mi egee Yopa mi maga haga hoogoonee. Esemé tei telaga odoo Yopa mi mapoo debeli odoo oso Pita Lida mi mapoo badoso doloso odoo bakadio oso Pita takalame diye diso. Esemé diayo Pita sibilame egeesee takaso, "Pita, no ibada mi mapoo saga sibe!" diso.

³⁹ Esemé Pita dibolo diso. Osoloso yo Yopa mi mapoo peledoboome, diayo Pita yo soboso tamelee debi dokodoo pooba mapoo ido palaso. Moso oma kulodu sobo bau susuga pupusugamelee oso, Pita ogoloso yimapoo Tabitaye telega silone dugo dusa eligiso.

⁴⁰ Esino Pitaye sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo peegoo di doloso, ebiso miyomoo tugusoloso badolone dokodoo takaso. Yayo takoloso, sobo ta mapoo bidibuguloso yimapoo bolone egeesee takaso, "Tabita, no teebee," diso. Esemé Tabita howo puo ogoloso, Pita ogoloso hogabiaso. ⁴¹ Esemé Pitaye yo pidilone, o dee mapoo tolosa tebidiso. Osoloso tei telaga odoo sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo gilimadoloso, Tabita tekepo poloso badebei dimapoo eligiso. ⁴² Esemé Yopa mi mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso, Lodee mapoo tei telagas. ⁴³ Esemé

Pitaye Yopa mi mapoo beeamé susuga badolone, gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badebeiso.

10

Godeeye Yu dele poogoo odoo Konelijas mapoo to taka goo

¹ Kasalia mi mapoo Loum ha teli odoo mooloogoodoo meleeso. Mooloogoodoo hagee Itali mi toowa eyo mooloogoodoo oso. Esino Konelijas mooloogoodoo egee gibadiliso. ² Odoo Konelijas hagee Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso. Osoloso Konelijas yibolo osoloso o moso kulodu debeli odoo susuga oso Godee mapoo mesiliso. Osoloso yayo bi mauwe odoo mapoo biso pidilone, beeamé susuga ma kulodu Godee mapoo takolone badebeiso. ³ Osoloso beeamé hee habe mapoo Godeeye Konelijaseeyo howo opusomo doloso, yayo Godeeyo momaiye tei egeiso. Osoloso momaiye oso sibilesa yimapoo egeesee takaso, "Konelijas!"

⁴ Esemé Konelijaseeye Godeeyo momaiye mapoo ebia sabolo bolone egeesee takaso, "Wiligi odoo, nayo ogoo goomogolo?" diso.

Esemé Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, "Nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe

odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ⁵ Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon Pita namapoo ido sibilame. ⁶ Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,” diso.

⁷ Osoloso Godeeyo momaiye oso yibolo to kemeleso dime, o tou teli odoo bakadio sabolo, osoloso ha teli odoo hee Godee mapoo tei teli odoo sabolo gilimadooso. Hateli odoo hagee Koneliyas pidili. ⁸ Osoloso Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso yimapoo taka goo ee dimapoo takoloso see diba Yopa mi mapoo diadee diso.

Pitaye howo opusomo di goo

⁹ Esemee diba Yopa mi mapoo dulone eli domopoo tiesaso. Osoloso mi hadobume dulone, osoko oo domo toboome, Yopa mi koola mapoo peledabalame dimeleeso. Osoloso beame omapoo Pitaye Godee mapoo takalame moso omu ma dokodoo palaso. ¹⁰ Esemee yo dokodoo takolone bado-boome, hodiaso. Esemee odoo abo oso o nei simolome, Godeeye o howo opusomo diso. ¹¹ Esemee yayo egeino, kei mi yamagoloso molome egeiso. Esemee kei ma dokodooga dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisaloso o mudugiyopaga mi mapoo kukoosoo molome egeiso.

¹² Dugo ee ma kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, osoloso só egeiso. ¹³ Esemee kei ma dokodooga toso yimapoo egeesee takaso, “Pita, no gala susuga hagee ma kulodu nayo abo woloso ne,” diso.

¹⁴ Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo woloso nalaima,” diso.

¹⁵ Esemee toso see nei egeesee takaso, “Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,” diso.

¹⁶ Godeeye Pita mapoo gala susuga nalai tekepo doloso taka goo ee bakadio hedebe di takoloso dugo masi ee see kei ma dokodoo topeleso osugobodooso.

¹⁷ Esemee Pitaye o howo opusomo doloso egei goo eyo bei ee goolone badoboome, Koneliyaseeye diye di odoo oso sibileso, Saimonowo moso beelee osulu miyopoo tobudulone bameleeso. ¹⁸ Osoloso diayo egeesee takaso, “Odo hee Saimon Pita yo moso kulodu badolo?” diso.

¹⁹ Esino Pita yayo egei goo ee eyo bei goolone osee bado-boome, Dio Tei oso yimapoo egeesee takaso, “Pita, odoo bakadio hedebe di oso no esigamoloso. ²⁰ Esiga no toboloso miyomoo meilesa di-

bolo di, bei ayo diba no hamapoo esiamo sibe,” diso.

²¹ Esem Pitaye miyomoo meilesa dimapoo egeesee takaso, “Niyo odo egee esigamo silesibo odo ee aso. Esiga niba hamapoo ogo talame ka sibadeeyo?” diso.

²² Esem diayo Pita mapoo nei egeesee takaso, “Ibada wiligi odo taba Konelias Loum ha teli odo gibadili odo oso iba diye diso. Konelias yo Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso, osoloso yo Godee mapoo mesiliso. Osoloso Yu odo susuga oso yo tekepo deliso. Esiga Godeeyo momaiye oso sibilesa Konelias mapoo takolone, Pita nayo Konelias mapoo Godeeyo to takee, diso. Esiga iyo no Konelias mapoo ido dilame ka simi,” diso.

²³ Osoloso diayo goo hagee taka koodobuloso, Pitaye diba o mosopoo gesi hedebe omapoo tilame ido palaso.

Osoloso diba omapoo tiesaloso, mi beeamome Koneliyaseeye diye di odo sabolo, tei telaga odo abo Yopa mi mapoo debeli odo sabolo Pita idoloso Yopa mi maga Kasalia mi mapoo diadeeso.

Pitaye Koneliyaseeyo moso kulodu Yu dele poogoo odo dimapoo Godeeyo to taka

²⁴ Diayo dileso eli domopoo tiesaloso beeamo hee oso Kasalia mi mapoo dileso peledabaso. Konelias yo beeamo omapoo

bolone, o soosoo susuga sabolo, o odo susuga sabolo, gilimadoloso balaga meleeso. ²⁵ Esem Pitaye Koneliyaseeyo moso kulodu gasibume, Koneliyaseeye Pitayo homo beiyomoo ebiso miyomoo tugusaloso yimapoo goomogalame balaboo tiaso. ²⁶ Esino Pitaye Koneliyaseeyo dee mapoo toloso yo tobudulone egeesee takaso, “No teebee, nayo a toowa doloso amapoo na gauwe. Bei, a mosoowe odo,” diso.

²⁷ Osoloso Pita dio Konelias dio to komo moso kulodu gadulone egeino, odo bei mooloogoodoo egeiso. ²⁸ Esem Pitaye Yu dele poogoo oso mooloogoodoloso debei ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba Yu odoowo tei gooleedooso. Esiga Yu odo oso Yu dele poogoo sabolo hedebe doloso goo tomo silei tei. Osoloso Yu odo oso Yu dele poogoo odoo dibada moso kulodu palai tei deliso. Esino Godeeye mo howo opusomo doloso amapoo egeesee eligiso, ‘Yu odoo ibolo osoloso Yu dele poogoo nibolo Godeeyo howo woola hedebe.’ Esiga ayo Yu dele poogoo odo maga Godeeyo howo woola odo hee tokenee dee takalai koo tobuo. ²⁹ Esiga niyo a ime, ayo nimapoo sibilei gowoole. Esiga niyo a hamapoo sibe dee taka goo eyo bei amapoo takee,” diso.

³⁰ Esem Koneliyaseeye

yimapoo nei egeesee takaso, "A beame bakadio hedebe di poogoloso beame hee habe mapoo moso kulodu dokodoo takolone badebeiso. Esemе hаgа booloogelega, odoo hee dugo heliye hohodi kaloso mo mudugiyopoo sibilesо tobudume egeiso. ³¹ Esemе yayo amapoo egeesee takaso, 'Nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ³² Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon Pita namapoo ido sibilame. Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonowo mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,' diso. ³³ Esemе beame omapoo ayo odoo abo oso no hamapoo ido sibilame diye diso. Osoloso nayo hamapoo simi ogoloso a goomogo. Esiga iba hamapoo Godeeyo mudugiyopoo sibilesо mooloogoodoo hagee, to susuga Godeeye namapoo tenee goo ee imapoo takee dee taka, goo ee dulame ka sibadee," diso.

³⁴ Esemе Pitaye to taka bei mooloogoolone egeesee takaso, "A epedee gooleedoso, Godeeye egei maga odoo susuga ma kulodu odoo heeso, odoo hee dagadi molo koo ogoso. ³⁵ Osoloso mi toowa hamapoo mi opusomo opusomo di ma kulodu edebeeyo Godeeye goomoga goo tomo silone,

Godee mapoo mesimo sile-sibili odoo mapoo Godeeye goomegeliso. ³⁶ Esiga niba Godeeye Isalael odoo dimapoo to tekepo tenee goo ee niba duso. To tekepo ee hagooso, Yesu Kelisoye odoo susuga ma kulodu wiligi odoo toowa taba doloso badoso. Esiga Yesu Keliso maga Godeebolo hedebe doloso mesiloso badeli goo ee imapoo teneeso. ³⁷ Osoloso Yonee odoo howomoo howo sauwidili oso to takolone, odoo susuga dibada goo tokenee maga miligi pialoso howomoo howo sauwidige, dee takoloso koodobume, Gelili maga bei mooloogooloso Yudiya mi toowa mapoo peledaba goo ee, niba olo gooleedooso. ³⁸ Osoloso Godeeye Yesu Nasalet odoo hesialoso yimapoo Dio Tei sabolo osoloso kitulugu sabolo tenee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye beame susuga yo pidilone yibolo badolone, yayo Yu odoowo mi susuga mapoo silone, tekepo goo susuga moodoogamo sileeso. Osoloso Saiten oso gibadili odoo susuga ee tekepo moodoogamo sileeso.

³⁹ Esiga diye di odoo, iba Yesuye Yolusalem mapoo osoloso Yu odoowo mi abo mapoo goo susuga hagee tomo silee, iyo egeiso. Osoloso Yolusalem mapoo debeli odoo oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso woolooma, iyo egeiso. ⁴⁰⁻⁴¹ Esino beame bakadio poogoloso see beame hee mapoo

Godeeye Yesu ta maga hogadiso. Osoloso Yesu yo ta maga hogabuloso silone odoo susuga mapoo peledoboo dele. Esino hedebe Godeeye daga hoo-goo iba hesialoso diye di odoo imapoo Yesuye ta maga hogabuloso peledoboo demeleeso. Esemе yayo hogabuloso silee ogoloso, iyo yibolo silesibulone, wo sabolo howo sabolo nolone silesibiso. ⁴² Esiga Yesuye imapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, 'Niyo odoo susuga mapoo Godeeyo to tekepo takomo silesibe diso. Osoloso Godeeye Yesu ayo odoo susuga wedia sabolo, osoloso mi toowa hamapoo hagee do sabolo, goo meed-ileiso,' diso. ⁴³ Osoloso daga hoogoo Godeeyo to tosili odoo susuga oso goo hamapoo tei takoo diso. Edebeeyo Yesu mapoo tei toga, Godeeye Yesu maga o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso," diso.

Dio Tei oso Yu dele poogoo odoo dimapoo daga meled-aba goo

⁴⁴ Pita to osee takomolome, Dio Tei oso meilesi Pitaye to takomolome dulugamelee odoo mapoo meledabaso. ⁴⁵⁻⁴⁶ Esemе Dio Tei oso kitulugu maga diayo to opusomo opusomo di ee kselone Godeeyo hu dokodoo poudoso. Esemе Yu odoo tei telaga Pitabolo sibadee oso goo hagee ogoloso dia howoogadooso. Bei, Godeeye Dio Tei Yu dele

poogoo odoo sabolo dimapoo teneeso.

Esemе Pitaye dimapoo egeesee takaso, ⁴⁷ "Bei, Godeeye Dio Tei imapoo tenee egee egeesi masi dimapoo ka teneeso. Esiga diayo howomoo howo sauwidilei edebeeyo hamaga takalaimе," diso. ⁴⁸ Esemе Pitaye see egeesee takaso, "Niyo Yesu Keliso mapoo tei too goo ee eligilame, niba howomoo howo sauwidige," diso. Osoloso diba howomoo howo sauwidigaloso, diayo Pita beame abo mapoo dibolo hodobo badoboso dilame goomogaso. Esemе Pitaye Yopa mapoo tei telaga odoo sabolo omapoo debeiso.

11

Pitaye Yu dele poogoo dia goo Yolusalem mapoo taka

¹ Diye di odoo sabolo, tei telaga odoo Yudiya mapoo debeli sabolo, oso Yu dele poogoo oso Godeeyo to duloso tei too goo ee duso.

² Esiga Pitaye Yu dele poogoo odoo sabolo badoboso, see Yolusalem mi mapoo wedi sibume, Yu odoo tei telaga odoo oso toso kitulugu sabolo yimapoo dia takolone egeesee takaso, ³ "Bei kasee maga no Yu dele poogoo dia mosopoo dileso dibolo badolone wo ka nameleeyo? Goo egee tekeponee," diso.

⁴ Esemе Pitaye goo susuga eyo bei medee dimapoo takolone bei mooloogolone egeesee takaso, ⁵⁻⁶ "A Yopa

mi mapoo badolone dokodoo takolone badoboome, Godeeye mo howo opusomo diso. Goo egeesi ma kulodu egeino, dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisalo kei ma dokodooga holomo sibumolome egeiso. Bi oso holomo sibumolome, ayo koola mapoo tobudulone egeino, dugo masi eyo kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, gala seebee sabolo, osoloso só egeiso. ⁷ Esemee beame omapoo kei ma dokodooga toso amapoo egeese takaso, 'Pita nayo gala susuga hagee ma kulodu abo woloso ne,' diso.

⁸ Esemee ayo yimapoo nei egeese takaso, 'Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo woloso nalaime,' diso.

⁹ Esemee toso see nei egeese taka, 'Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,' diso. ¹⁰ Goo hagooso peledaba bakadio hedebe doloso see kei ma dokodoo peleso osugoboooso.

¹¹ Esemee haga booloogel-ega odo bakadio hedebe di oso Kasalia mi maga a agalame diye di odo oso ayo tieli moso mapoo sibiles peledabaso. ¹² Egeese ma kulodu Dio Tei oso a Kasalia mi mapoo dibolo dilei na ebi, dee takaso. Esemee

tei telaga odo 6 hamapoo buluma hagee molo oso abolo diso. Osoloso iba dileso Koneliyaseeyo moso kulodu hodobo paladeeso. ¹³ Esemee Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso moso kulodu peledoboome egee goo ee imapoo oposususo. Godeeyo momaiye oso yimapoo egeese takabu, 'Nayo odo abo Yopa mi mapoo diadee dee takee. Diayo dileso Yopa mi mapoo Saimon Pita, a Koneliyas namapoo ido sibenabu. ¹⁴ Pita, ayo namapoo sibiles nobolo, osoloso nee moso kulodu debeli odo mapoo Godee maga gie badeli teli goo ee takalaisy,' dee takeme duso.

¹⁵ Esemee ayo dimapoo dileso to tekepo takalame bei mooloogoo, Dio Tei daga Pentikos beame mapoo imapoo meledaba egeesi masi oso dimapoo meledabaso. ¹⁶ Esemee ayo Lodeeye to taka hagee gooleebuguso, yayo egeese takaso, 'Yoneeye niba howodeeso sauwidiso, esino niba hamamee Godeeyo Dio Tei oso sibiles nimapoo kitulugu tenelaisy,' diso. ¹⁷ Esemee iyo daga Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye Dio Tei imapoo teneeso. Egeesi masi diayo Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye dimapoo Dio Tei ka tenee. Esiga ayo Godeeyo goo ee hamaga takalaime," diso.

¹⁸ Esino Yu odo tei telaga oso Pitaye to taka

duloso diayo kamanamelee omapoo poogooso. Esememe diayo Godeeyo hu dokodoo poudolone egeesee takaso, "Godeeye Yu dele poogoo odoo mapoo osulu yamagooso, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga toboloso gie badeli talame," diso.

Yu dele poogoo Antiyoka mi mapoo debeli odoo oso Lodee Yesu mapoo tei too goo

¹⁹ Sitiben woolooma beeamo omapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso toowa moodoome, tei telaga odoo susuga Yolusalem mi maga mi opusomo opusomo di mapoo kukulo diadeeso. Diayo kukulo dulone odoo abo oso mi eli sage Ponisia mi toowa mapoo kukulo diadeeso. Osoloso odoo abo Saiples mi te mapoo kukulo diadeeso. Osoloso odoo abo Antiyoka mi mapoo kukulo diadeeso. Osoloso diba mi omapoo kukulo dileso dobolone, to tekepo Yesu Kelisowo goo hedebe Yu odoo dimapoo takomo silesibiso. ²⁰ Esino Yolusalem maga kukulo diadee odoo ee ma kulodu Kulene odoo abo sabolo, Saiples odoo abo sabolo, Antiyoka mi mapoo sibilesi, Yu dele poogoo odoo dimapoo Lodee Yesuwo goo takomo silesibiso. ²¹ Godeeyo kitulugu dimapoo molone, Yu dele poogoo odoo oso dibada to mapoo tei toloso, dibada goo

tokenee maga miligi pialoso Lodee Yesu mapoo bidiga dabaso.

²² Esememe tei telaga odoo Yolusalem mapoo debeli odoo oso Yu dele poogoo odoo oso tei too goo ee duloso, Antiyoka mi mapoo Banabasi diye diso. ²³⁻²⁴ Esiga Banabasi odoo tekepo doloso badebeiso, yo tei too kibiya Dio Tei oso kitulugu toloso badebeiso. Osoloso yo Antiyoka mi mapoo dileso badoboome, odoo susuga Godeeye pidi ogoloso, yo dia goomogaso. Esememe diba Lodee Yesu mapoo hedebe doloso dobolone, tei too kibuloso badalame, yayo dimapoo kokodo takaso. Esememe Banabasiye to takomo silee diayo duloso to omapoo tei teme, tei too odoo bei moodooso.

²⁵ Esememe Banabasi Talesas mi mapoo Solo esiamo diso. ²⁶ Yayo Solo ogoloso see Antiyoka mi mapoo ido simiso. Osoloso dugo hedebe ma kulodu obakadio tei telaga odoo sabolo badolone, Godeeyo goo eligimeleeso. Esiga Antiyoka mi mapoo odoo susuga oso daga malalo takolone tei telaga odoo ee Kelisowo odoo deliso.

²⁷ Esememe Banabasi dio Solo dio Antiyoka mi omapoo osee doboome, Godeeyo to tosili odoo abo oso Yolusalem mi maga mi hamapoo sibadeeso. ²⁸ Esiga dima kulodu odoo hee, o hu Agabus, yayo dibolo sileeso. Esiga yayo Dio Tei oso kitulugu maga egeesee

takaso, “Mi susuga mapoo dala goo oso siboga, nei nali bi mauwe pagalaiso,” diso. (Esiga daga hoogoo goo hagooso Sisa Kolodiyaseeye Loum mi toowa wiligi doloso badebei beame omapoo hodia goo toowa hageesi oso peledabaso.)²⁹ Esem Antiyoka mi mapoo debeli tei telaga odoo oso emegei Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo ee pidilame molee mooloogooso. Egeesee ma kulodu bi bei odoo oso molee toowaso pidiso. Osoloso bi pepooko melee odoo oso molee pepookoso pidiso.³⁰ Osoloso diayo molee ee toloso Banabasi dio Solo dio dimapoo teneeso. Esem diayo Yolusalem mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa mapoo todiso.

12

Helodeeye tei telaga odoo dimapoo dala tenee goo

¹ Beame omapoo Yu odoowo wiligi odoo taba Helodee Agalipaye tei telaga odoo abo toloso dimapoo dala tonolone badebeiso.² Egeeseelone yayo diye di odoo hee Yoneeyo emei Yemes toloso odoo mapoo tenelone, kaiya sage oso wooloome diso. Esem diayo Yemes woolomaso.³ Esem Yu odoo oso goo hagee ogoloso goomogolone tekepo dee takeme, Helodeeye odoo mapoo Pita onosee wooloomalame te doloso takeme, diayo Pita tooso. Goo moodoo hagee

Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali beame mapoo ka moodoo.⁴ Helodeeye goomogaso, Godeeye gababia wo nali beame ee daga dileso, odoo howo woola mapoo goo meediloso ka wooloomalame, Pita yo epedee neliga moso mapoo toosooso. Osoloso o ha teli odoo 16 gilimadoloso diayo Pita medee gibadebee, diso.

⁵ Esino Pita yo neliga moso ma kulodu badoboome, tei telaga odoo oso yo Godee mapoo takolone debeiso.

⁶ Helodeeye Pita neliga moso tegei ma kuloduga peegoo tamagoloso, odoo susuga eyo howo woola goo meedilei beame godigi molome gesi omapoo, ha teli odoo bakadio oso Pita gitilone, Pitayo dee hodio sabolo, ha teli odoo eyo dee hodio sabolo, ki ti oso tialogoo, osoloso ha teli odoo hee eyo dee sabolo, Pitayo dee sabolo, ki ti oso tialogoo doloso tiesaso. Osoloso ha teli odoo abo oso osulu miyopoo gidebeiso.⁷ Esem epedee omapoo Godeeyo momaiye oso Pita mapoo sibilesa peledabaso. Esem gadeebugu oso neliga moso eyo kulodu gadee magoo meleeso. Osoloso Godeeyo momaiye oso Pita tidilone egeesee takaso, “Pita, no saga teebee,” diso. Esem ki ti oso o dee sabolo ha teli odoo dibada dee sabolo tiegisamelee eyo mosoowe pidiga poogooso.

⁸ Esem Godeeyo momaiye

oso Pita mapoo egeesee takaso, "No toboloso nee dugo kolaiyoga gidili ee boolooma doloso nee homo mapoo kali bi ke," diso. Esem Pitaye bi egee kalagaso. Osoloso momaiye oso Pita mapoo see egeesee takaso, "Nee dugo sage tobuduga kaloso abolo sibe," diso. ⁹ Esem Pitaye Godeeyo momaiye sabolo neliga moso tegei debi gooboogoo ma kuloduga peegoo dulone, Pitaye goo hagee ogoloso gooleeso, Godeeye o howo opusomo doloso goo hagee ka ogo diso. ¹⁰ Diayo egeeseelone, Godeeyo momaiye sabolo osulu gidebili odo bakadio oso gidoboome, diba galagadiso. Esino diayo diba egele. Osoloso diba see ki biso moodoo osulu oso kisi hamameedee omapoo dileso tebisa molome, osulu egee eyo mosoowe yamagooso. Esem diba neliga moso ma kuloduga peegoo galagadileso dumolome, Godeeyo momaiye omapoo osugoboodooso.

¹¹ Esem hamamee Pitaye goo omapoo ogoloso gooleedoloso eyo nediliyo egeesee takaso, "O, goo hagee teidoo diso. Esiga a epedee gooleedoso, Godeeye o momaiye ee amapoo sibe diso, yayo a Helodeeyo dee maga idoloso peegoo peledabalame. Esiga epedee Helodeeye Yu odoowo mudugiyopoo a wooloomalaime," diso.

¹² Esem yayo egeesee

goolee sabolo Yonee Makayo owee Meliyo mosopoo dileso palaso. Moso egee ma kulodu odo susuga oso mooloogoodoloso dobolone dokodoo takemeleeso. ¹³ Esem Pitaye dileso osulu mapoo kalamadime, moso ee ma kulodu tou teli sobo obuo, o hu Loda, yayo osulu mapoo odo agayo kalamadia beleso agalame diso. ¹⁴ Yayo osulu yilame dulone duno, Pitayo to duloso gooleedoloso dia goomogolone, osulu yilega see moso kulodu gasibileso, odo susuga mapoo egeesee takaso, "Pita osulu miyopoo tobudo!" diso.

¹⁵ Esino odo susuga oso to ee duloso nei yimapoo egeesee takaso, "No boobadolone ka takoo," diso. Esino yayo goo egee taka koodobilega osee takemeleeso. Esem diayo egeesee takaso, "Egee Pitane, esino egee Godeeyo momaiye Pita yo bali oso malaiso," diso.

¹⁶ Pita yo peegoo osee tobudulone osulu mapoo osee kalamadimeleeso. Esem odo susuga sibileso, osulu yimagoloso egeino, Pita ogoloso dia howoogadooso. ¹⁷ Esem Pitaye diba to kesamelee koodobilame deeso wabisaso. Osoloso Godeeye yo neliga moso maga idoloso peegoo di goo ee dimapoo oposususo. Osoloso yayo see egeesee takaso, "Tei telaga odoowo wiligi odo taba Yemes sabolo, tei telaga odo abo sabolo mapoo goo hagee

takee,” diso. Esemе Pitaye to hagee takoloso see mi hee mapoo diso.

¹⁸ Gesikolodee mapoo ha teli odoo Pita gidebei oso Pita mauwe molo ogoloso goo dia tiadolone ebigaso. ¹⁹ Esemе Helodeeye o odoo sabolo Pita dia esiaso. Esino diayo Pita egele poogoome, see wedige dileso, Pita gidebei odoo mapoo woosaso. Esemе yayo odoo abo mapoo takolone Pita gidebei odoo ee piligi diso. Goo oso dileso koodobume, Helodeeye Yudiya mi poogoloso see Kasalia mi mapoo badalame diso.

Helodee Agalipaye ta

²⁰ Esino Helodee yayo Kasalia mi mapoo badolone, Taya mosobia odoo sabolo, osoloso Saidon mosobia odoo sabolo, mapoo dia komonolone badebeiso. Esemе Taya mosobia odoo sabolo, Saidon mosobia odoo sabolo, mesiloso badalame Helodee sabolo to meilame, Helodee mapoo diso. Bei, diba Helodeeyo mi toowa mapoo nei nali ka teli. Bei, Helodeeye dimapoo kamana sabolo osee badoga, diayo nei talai hamaga takeeyaga, Helodeebolo to meilame sibadeeso. Osoloso diayo sibilesa Helodeeyo moso gibadili odoo, o hu Balasto, sabolo emegei diso. Yo dibolo toboloso dibada goo ee Helodee sabolo to tekepo ka moodoolame.

²¹ Esemе Helodeeye dibolo to meilame beeamе magooso. Osoloso beeamе

omapoo Helodeeye dibolo to meilame, yayo wiligi odoo taba oso kali dugo tekepo kaloso, wiligi odoo taba oso badeli debi mapoo biaso. Osoloso yayo badolone odoo susuga mapoo to takaso. ²² Yayo to taka koodobume, odoo susuga oso goomogolone to neligidi takolone, diso dimapoo egeesee takaso, “Odoo hagee Godeeye to kei masi keliso, yo edebeeyo to kei masi koo keli!” diso. ²³ Esino goo hamaga Helodeeye Godeeyo hu dokodoo poudile. Hedebe o hu ee dokodoo poudooso. Esemе Godeeyo momaiye oso yimapoo paiye saga teneeso. Esemе seeso o su nadoloso taso.

²⁴ Esino tei telaga odoo oso Godeeyo to mi susuga mapoo takomo dime, odoo susuga oso to ee duloso to mapoo tei teme, tei telaga odoo bei moodooso.

²⁵ Esemе Banabasi dio Solo dio Antiyoka mi mapoo tei telaga odoo oso molee mooloogoo ee tosibilesa, Yolumalem mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa dimapoo teneloso, see Antiyoka mi mapoo wedi dulone diayo Yonee Maka ido diso.

13

Banabasi dio Solo dio diye di goo

¹ Antiyoka mi mapoo tei telaga odoo oso mooloogoodoloso, debei ma kulodu Godeeyo to tosili odoo sabolo Godeeyo goo ee eligili odoo

ee dibada hu hagooso: Banabasi, osoloso Simiyono (o hu hee Nigele), osoloso Kulene odoo Lukiyas, osoloso Manayen (wiligi odoo taba Helodee dio hodobo kauwa), osoloso Solo. ² Diba nei teyuloso, Godeeyo hu dokodoo poudolone do-boome, Dio Tei oso dimapoo egeesee takaso, “Banabasi dio Solo dio idoloso tou ayo hesia ee talame diba diye dee takee,” diso. ³ Esem diayo nei teyuloso dobolone, Godee mapoo takemelee koodobuloso, Banabasi dio Solo dio mapoo dibada deeso sigeso. Bei, diayo Godeeye kitulugu toloso o tou talame. Osoloso diba Godeeyo tou talame diye diso.

Banabasi dio Solo dio Saiples mi te mapoo diye di goo

⁴⁻⁵ Banabasi dio Solo dio Dio Tei oso diye dee takeme, Selukia mi amaga du toowa toloso Saiples mi te mapoo dulone, diba pidili odoo Yonee Maka idoloso diso. Diba sibilesa Saiples mi te mapoo mi hee eyo hu Salami mi mapoo du oluguso. Osoloso diayo mi omapoo dobolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to takoo demeeleso.

⁶⁻⁸ Osoloso mi te omapoo osee silesibulone, mi hee Papos mapoo dileso peled-abaso. Diba mi omapoo egeino, Yu odoo hee googoo sabolo badoboome egeiso. O hu Bale-Yesu (o hu hee Guliki dia toso hedi Elimas). Yayo mi omapoo gamenee

goo eligili odoo badebeiso. Mi te eyo wiligi odoo taba Selegiyas Polus eyo odoo. Mi te eyo wiligi odoo taba yo goo goolee medee tekepo. Esiga yayo Godeeyo to dulame goomogolone, Banabasi dio Solo dio ime simiso. Esino googoo gooleedoo odoo Elimas yayo gowolone, wiligi odoo taba oso Godeeyo to duloso, Yesu mapoo tei talai goomegele. Esem yayo Banabasi dio Solo dio Godeeyo to takeyaga gowolone hamaga takaso. ⁹ Esino beeamo omapoo Solo, o hu hee Polo, Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, googoo gooleedoo odoo Elimas yimapoo howo hooda tulugu bolone ¹⁰ egeesee takaso, “No Saiteneeyo owolo! Nayo goo tekepo susuga mapoo hateliso. Nayo beeamo susuga ma kulodu odoo susuga mapoo wulo kukuliso. Esiga bei kasee maga nayo Godeeyo goo tekepo ee see nayo mudu opusomo doloso odoo susuga mapoo ogoo talame ka kukumalala? ¹¹ Esiga epedee Godeeye no dala tenelaiso. Epedee no howo bakadio siloso molone, beeamo abo ma kulodu bi susuga agalaime,” diso. Esem beeamo omapoo neliga oso o howo mapoo gidiseme, o howo siso. Esem yo odoo heeso eli eligilame odoo esiamo sileeso. ¹² Esem wiligi odoo taba oso Elimas mapoo goo moodoo ee ogoloso, yayo Lodee Yesu

mapoo tei tooso. Bei, yayo Polo dio Banabasi dio Lodee Yesuwo goo kitulugu sabolo eligi ogoloso howoodooso.

Poloye Pisidia mi Antiyoka mapoo Godeeyo to taka

¹³ Osoloso Polo sabolo, odoos yibolo sibadee sabolo, Papos mi maga du toowa toloso abei toowa daloso see Pampilia mi toowa mapoo sibilesa peledabaso. Mi toowa ma kulodu mi hu Pelega mapoo dibada du oluguso. Esemee beeamee omapoo Yonee Maka diba poogoloso see Yolusalem mapoo wedi diso. ¹⁴ Osoloso Polo dio Banabasi dio Pelega mi maga see mili Pisidia mi Antiyoka mapoo dileso peledabaso. Diba omapoo dileso dobolone, Yu odoowo hasali beeamee omapoo, diba howo gisilame, Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu peleso bulumaso. ¹⁵ Esemee howo gisili moso wiligi odoos tebisa oso Moseseeye eligi goo hogugu sabolo, osoloso Godeeyo to tosili odoos oso hogugu goo sabolo, odoos susuga mapoo hesigaso. Osoloso see Polo dio Banabasi dio mapoo egeesee takaso, "Emegei, niyo imapoo pidi to takalai mologa, takee," diso.

¹⁶ Osoloso Polo toboloso diayo to kesamelee ee koodobilame o deeso wabisulone egeesee takaso, "Emegei, Isalael odoos sabolo, Yu dele poogoo Godee mapoo mesili odoos sabolo, niba mo to hagee dui!

¹⁷ Isalael odoos ibada Godeeye ibada amawe dio hesiaso. Osoloso diba Isipi mi mapoo doboome, Godeeye diba medee gibadebeiso. Esemee Isalael odoos oso bei moodooso. Esemee Godeeye kitulugu sabolo Isipi mi maga diba gilimadoloso peegoo diso. ¹⁸ Osoloso diba dugo 40 ma kulodu miwe poogoo mapoo silesibulone, Godee mapoo diayo gowooloso yimaga miligi pialoso silesibiso, esino Godeeye diba pegele. ¹⁹ Esemee Godeeye Keinen mi ma kulodu to opusomo opusomo di kesali 7 mosobia odoos susuga peegoo hasiso buguloso, dibada mi peedee buguloso, see o odoos Isalael odoos imapoo teneeso.

²⁰⁻²¹ Esemee ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo dobosoo see mi hagee talame sibadee, dugo 450 poogooso. Osoloso ibada amawe dio oso omapoo osee doboome, Godeeye goo meedili odoos hesiaso, diba gibadalame. Esino hamamee Godeeyo to tosili odoos Samiyoloye badebei beeamee omapoo Isalael odoos see goomogaso, diba gibadalai wiligi odoos taba talame. Esemee Godeeye Beniyamen eyo bala ma kulodu odoos hee Kiseeyo owolo Solo wiligi odoos tabalame hesiaso. Esemee Soloye dugo 40 ma kulodu Isalael odoowo wiligi odoos toboloso badebeiso. ²² Esemee Godeeye Solo gowoolone peegoo poogooso. Osoloso see Yesiyo owolo

Deibidiye dibada wiligi odoo tabalame hesiaso. Esem Godeeye Deibidiyo goo maga egeesee takaso, 'Ayo Yesiyo owolo Deibidi mapoo ogoloso goomogoso. Bei, yayo ayo goomoga goo susuga ee talaiso.'

²³ Esiga Godeeye daga hoogoo to takoloso magolone egeesee takaso, 'Deibidiyo amawe dima kuloduga Isalael odoo dibada gie badeli pidili odoo sibileiso.' Esiga odoo ee olo simiso. Yo Yesu. ²⁴ Esino Yesu sibilega molome, daga Yoneeye sibilesa Isalael odoo susuga mapoo Godeeye to takomo silone egeesee takaso, 'Niba goo su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pialoso howomoo howo sauwidige,' diso. ²⁵ Osoloso Yoneeye o tou hoo pagalame dulone egeesee takomo sileeso, 'Niyo a odoo ogu deliyo? Godeeye hesia Keliso asonee. Esino yo ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu toowa ayo kitulugu yayo dagadi. Esiga a tekeponee, o homo bei mapoo gawuloso o homo bi tigamagalai,' diso."

²⁶ Poloye see egeesee takaso, "Emegei, Eibalaham eyo amawe dio (Yu odoo) nibolo, osoloso Yu dele poogoo Godee mapoo mesili odoo, niba mo to dui! Gie badeli pidili goo hamaga to ee imapoo teneeso. ²⁷⁻²⁸ Esino Yolusalem mi mapoo debeli Yu odoo sabolo, dia wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu yo kibiya hoodo

egele. Esiga diayo Yesu yo wooloomalame goomogaso. Osoloso diayo goo mauwe dileso Paillet mapoo Yesu wooloomeye doloso tiasooso. Diayo goo hagee tomo silee ee Godeeye to tosili odoo oso daga hogugu sabolo tebiaso. O, esiga goolee, Yu odoowo hasali beeam susuga mapoo wiligi odoo tebisa oso, Yu odoowo howo gisili moso kulodu to hogugu ee hesigeliso. Esino diayo goo eyo bei kibiya gooleedele. ²⁹ Esiga Godeeye to tosili odoo oso Yesuwo goo mapoo taka goo susuga oso dileso hosuduloso, diayo Yesu yo homo bulubo magoo dokodooga tomeilesa wulu ma kulodu magooso. ³⁰ Esino Godeeye yo ta maga see hogadiso. ³¹ Osoloso hamamee beeam bei ee ma kulodu Yesu yo telega Gelili mi maga Yolusalem mi mapoo yibolo sibadee odoo dimapoo o su eligimo sileeso. Osoloso odoo egee bia oso diayo Yesu ta maga hogabuloso silee ogoloso goo ee, ibada odoo Yu bia odoo mapoo takomo ka siloso.

³²⁻³³ Esiga iyo to tekepo nimapoo tosimiso. Osoloso daga Godeeye ibada amawe dio sabolo to magoo goo oso yayo owolo Yesu ta maga see hogadi eyo goo maga epedee dibada amawe dio imapoo peledabaso. Esiga Sam booka ma kulodu, Sam bakadio mapoo Godeeye Yesuwo goo maga egeesee takooso,

'No mo holo deeso. Epei ayo no moma deeso.'

³⁴ Osoloso Godeeye Yesu ta maga hogadiso. Esiga Godeeyo owolo Yesu see talaime. Goo hamaga Godeeye egeesee takaso,

'Ayo daga Deibidi mapoo to magoo sabolo tei pidili goo ee nimapoo tenelaiso,' diso.

³⁵ Osoloso Godeeye Sam hee mapoo egeesee takaso, 'Nayo hesia odoo eyo su midoo ma kulodu hunuleime,' diso.

³⁶ Esino Godeeyo to hagee Deibidiyo goo takele. Bei, Deibidiye Godeeyo tou susuga tomo siloso hosuduloso taso. Esem e o su ee amawe dio midoosoo pee mapoo midoosoo. Osoloso o su omapoo huneso.

³⁷ Esino Yesu o su ee midoo ma kulodu molone hunule. Bei, Godeeye yo ta maga hogadiso.

³⁸⁻³⁹ Esiga emegei, niba iyo to hagee taka medee dui! Bei, Yesuye ta maga nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino Moseseeye eligi goo oso nibada goo tokenee susuga hapalaim e. Esino edebeeyo Yesu mapoo tei toga, yo o goo tokenee susuga hapoloso, Godeeyo howo woola yo tekepo palaiso. ⁴⁰ Esiga niba mo to medee kibiya toloso tei too ma kulodu debee. Niyo mo to medee tele poogooga, Godeeyo to tosili odoo oso taka goo hagooso nimapoo sibileiso. Bei, diayo Godeeyo booka mapoo hageesee hoguguso,

⁴¹ Godeeye egeesee takooso, 'Niyo debei domo omapoo ayo goo toowa moodoolaiso. Esino niyo goo hagee ogoloso tei talaime. Osoloso odoo heeso goo hageeyo bei nimapoo takooga, niyo medee tei talaime. Esiga mo to mapoo manali odoo niba goo hagee ogoloso howoogadalaiso. Esino niba wedileiso,' diso."

⁴² Osoloso Poloye to takoloso koodobume, Polo dio Banabasi dio howo gisili moso maga meiyadaga molome, odoo aboso sibiles o dimapoo egeesee takaso, "Niba see hasali beame heeso niyo to taka goo hagee see medee takalame sibadee!" diso. ⁴³ Gooloogoo oso dileso koodobume, odoo susuga oso dia moso mapoo diadeeso. Esem e Yu odoo abo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo oso, Yu odoowo Godee mapoo tei teli odoo abo sabolo, Polo dio Banabasi dio diadaga molome hamamee diadeeso. Esem e Polo dio Banabasi dio dimapoo egeesee takaso, "Niba Godeeye mesilone wulayo pidi ee ma kulodu debee," diso.

⁴⁴ Osoloso hasali beame heeso mosobia odoo susuga oso Godeeyo to Yesuwo goo maga taka ee dulame sibadeeso. ⁴⁵ Esem e Yu bia oso odoo gooloogoo toowa ogoloso Polo dio

Banabasi dio mapoo dia kooso. Osoloso Poloye Godeeyo to takomolome, diayo tebisaloso, Polowo to su maga gamenee goo takoo doloso, diayo Polowo goo maga to tokenee takaso.

⁴⁶ Esino Polo dio Banabasi dio ebilega to nei dimapoo egeesee takaso, "Godeeye to kitulugu sabolo imapoo taka, malalo nimapoo Godeeyo to Yesuwo goo ee takalaiso. Esino niyo gie badeli talai gowooso. Esiga iyo niba poogoloso see Yu dele poogoo odo mapoo Godeeyo to takomo silesibileiso. ⁴⁷ Bei, Godeeye o to tosili odo hee maga Isael odo imapoo to kitulugu sabolo hageesee takaso,

'Ayo niba Yu dele poogoo odo dima kulodu gadeebugu masi badalame hesiaso. Esiga niyo gie badeli goo ee mipoo toowa hamapoo debeli odo susuga mapoo takomo dilame.'"

⁴⁸ Esemé Yu dele poogoo odo oso Poloye to taka duloso goomogolone, Lodeeyo goo taka ee tekepo diso. Osoloso dima kulodu Godeeye gie badalame hesia odo susuga oso tei tooso.

⁴⁹ Esemé mi omapoo odo susuga oso Godeeyo to ee dulugamo diso. ⁵⁰ Esino Yu odo oso Polo dio Banabasi dio dimapoo hegia toowa molone, diayo dileso Godee mapoo mesili Yu dele poogoo sobo hu toowa too sabolo, osoloso mosobia eyo

wiligi odo tebisa sabolo, oso kamanalame Polo dia goo ee dimapoo gamenee takaso. Esemé diayo Polo dimapoo dala teneloso mi omaga peegoo hasiso buguso. ⁵¹ Egeeseme Polo dio Banabasi dio see Ikoniyome mi mapoo dilame dobolone, diayo dio masi eligilone, Godeeye diba poogolone dimapoo dala tenelaiso dolone, dia homo mapoo basago tidadoo Yu odoowo howo woola mapoo taso. ⁵² Esino tei telaga odo diba Dio Tei oso kitulugu toloso dobolone, dia goomogaso.

14

Polo dio Banabasi dio Ikoniyome mi mapoo debei

¹ Ikoniyome mi mapoo Polo dio Banabasi dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeyo to takalame palaso. Omapoo diayo to kitulugu sabolo Yesuwo goo taka duloso, Yu odo susuga sabolo, osoloso Guliki odo susuga oso, Lodee mapoo tei tooso. ² Esino Yu odo abo oso Poloye Yesuwo goo taka talai gowolone, Yu dele poogoo dimapoo Polowo goo ee gamenee takomo silesibiso, Yu dele poogoo odo oso tei telaga odo mapoo kamanalame. ³ Esino ee ma kulodu, Polo dio Banabasi dio Ikoniyome mapoo beeamé kolopo sage debeiso. Diba omapoo dobolone ebilega, Godeeye mesilone wulayo pidi eyo goo ee odo mapoo takolone

debeiso. Eseme edebeeyo dibada to mapoo tei talame, Lodeeye Polo dio Banabasi dio mapoo goo toowa opusomo opusomo di talame kitulugu teneeso. ⁴ Egeeseeme mosobia ma kulodu odoo abo oso domo pee toowa meleeso. Odoo abo oso diye di odoo Polo dibolo tooboo, osoloso odoo abo oso Yu odoo sabolo tooboo diso. ⁵ Osoloso ee ma kulodu Yu odoo sabolo tebisa, Yu dele poogoo odoo sabolo, osoloso Yu odoo sabolo, osoloso dibada wiligi odoo tebisa sabolo, Polo dimapoo yoso enigaloso wooloomalame to tekepo moodooso. ⁶⁻⁷ Eseme Polo dio Banabasi dio to hagee duloso Likaonia mi toowa mapoo kukulo diso. Osoloso omapoo kukulo dilesa dobolone, Listala mi sabolo, osoloso Delebe mi sabolo, osoloso mi pepuso abo sabolo omapoo Yesuwo goo maga to tekepo takomo silesibiso.

Polo dio Banabasi dio see Listala mapoo dilesa debei

⁸ Osoloso Listala mi ee ma kulodu odoo hee oweeye soomagolone homo bidiga magoo sabolo soomagooso. Esiga yo koo sili. ⁹ Esino yo badolone Poloye Godeeyo to takomolome medee dulone badebeiso. Poloye odoo homo bidiga magoo mapoo bolone gooleeso, yayo tei toso, Godeeye yo tekepo palame, diso. ¹⁰ Osoloso Poloye yimapoo to neligidi egeese takaso, “No teebee!”

diso. Eseme yo toboloso sileeso.

¹¹ Esino odoo mooloo-goodoo oso Poloye odoo tekepo moodoo ogoloso to neligidi takolone Likaonia toso egeese takemeleeso, “Ibada godeeye odoo masi poloso kei ma dokodooga imapoo ka simidoo,” diso. ¹² Egeeseelone diayo Banabasi yo dibada gamenee godee toowa Sus hu hediso. Osoloso Polo yo gamenee godee hee Sus o to tosili odoo Helemes hu hediso. Bei, Poloye beame susuga to takomo sileeso. ¹³ Esino mosobia odoo dia godee Sus eyo tei moso ee mosobia beele peegoo eyo tegei meleeso. Esiga Sus godeeyo tei moso wiligi odoo taba oso bulumakau be hu sabolo, palapalawa sabolo, toloso sibileso beele osulu mapoo maso. Bei, yibolo osoloso mosobia odoo sabolo goomogaso, Polo dio Banabasi dio mapoo goomogolone, be hu woolame. Bei, diayo goolee Polo diba godee bele dolone.

¹⁴ Esino Polo dio Banabasi dio goo hagee duloso diayo gowe goo ee odoo mapoo eligilone dibada dugo tologobuguso. Osoloso odoo ma kulodu hoguo silesibulone to neligidi egeese takomo silesibiso, ¹⁵ “Emegei, niyo kasee maga goo hageese imapoo ka moodala? Bei, iba mi odoo, niba egeesi masiso. Esiga iyo nimapoo to tekepo teneeso, niyo gamenee godee ee poogoloso see gie badeli

Godee mapoo tei talame. Bei, yayo kei sabolo, osoloso mipoo sabolo, osoloso abei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo moodooso.¹⁶ Osoloso Godeeye daga edebeeyo diso goomoga goo tomo silesibume, ogoloso hamaga takele.¹⁷ Esino niyo ee ma kulodu doboome, Godeeye yayo sooloo dala goo ee eligilone, kei ma dokodooga howo teneliso, osoloso nei nali bi segei oso tekepo palame pidiliso. Osoloso nimapoo nei nali bi toowa teneloso, see nimapoo goomoga teneliso. Esiga Godeeye eyo nediliyo o goo yiligebugulone goo susuga hagee nimapoo teneliso,” diso.¹⁸ Polo dio Banabasi dio to hagee takeme, mosobia odoo oso bulumakau be hu woloso goomoga dimapoo tenelame seme, Polo diayo hamaga takeme, diba hegi moodooso. Esino dimapoo tenele.

¹⁹ Esino Yu bia odoo abo Pisidia mi Antiyoka maga, osoloso Ikoniyyome maga sibadeeso. Diayo sibilesos mosobia odoo oso kamanalame, Polowo goo maga gamenee takaso. Esemee odoo aboso kamanaloso, Polo yo yoso enigaloso, mosobia peegoo gisibado dileso magooso. Esemee diayo Polo yo olo woolooma gooleeso.²⁰ Esino tei telaga odoo oso Poloye tiamelee mapoo dileso mooloogoo doloso doboome, Polo yo hogabuloso tabaso.

Esemee hodobo mosobia ma kulodu wedi sibadeeso. Osoloso beame hee mapoo Polo dio Banabasi dio Delebe mi mapoo diadeeso.

Polo dio Banabasi dio see Silia mi Antiyoka mapoo wedi di

²¹⁻²² Polo dio Banabasi dio see Delebe mi mapoo to tekepo takomo silesibume, odoo susuga oso tei tooso. Osoloso diba see Delebe mi maga see mi abo Listala sabolo, osoloso Ikoniyyome sabolo, osoloso Pisidia mi Antiyoka mapoo tei telaga odoo see tobu Godeeyo to sabolo pidimo silesibilame diso, diayo tei too ma kulodu dobolone kibiya dabalame. Egeeseelone diayo egeesee takomo silesibiso, “Tei tolosos badalai goo ee dia kodia. Esiga tei telaga odoo oso dala ma kuloduga Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso,” diso.²³ Osoloso Polo dio Banabasi dio oso soosee susuga mapoo wiligi odoo tebisalame hesigamo diadeeso. Osoloso nei teyuloso dobolone, diba Lodeeyo dee mapoo magalame dokodoo takeliso. Bei, diba Lodee mapoo tei tooso.²⁴⁻²⁵ Osoloso diba Pisidia mi maga see Pampilia mi Pelega mapoo sibadeeso. Omapoo Godeeyo to takoloso koodobuloso see Atalia mi mapoo mouso.

²⁶ Osoloso Atalia mi maga du tolosos see Silia mi Antiyoka mapoo soowaso. Osoloso mi hamapoo daga tei telaga odoo oso Polo dio

Banabasi dio diba toloso, mi abo mapoo Godeeyo to takomo diye dolone egeesee takaso, “Godeeye niba mesilone wulayo pidi,” diso. Esem diayo Godeeyo to olo toloso mi abo mapoo dileso siloso tou hosudoome, see wedi sibilesa dibada mi Antiyoka mapoo peledabaso. ²⁷ Osoloso Polo dio Banabasi dio sibilesa Antiyoka mapoo peledoboloso tei telaga odoosuga gilimadoloso hodobo goologoodooso. Osoloso diayo Godeeyo to toloso mi susuga mapoo takomo silone, diayo goo tomo sileeme, Godeeye diba pidi goo ee odoos mapoo oposususo. Osoloso Godeeye Yu dele poogoo odoos oso tei talai osulu yamagoo goo sabolo oposususo. ²⁸ Osoloso koodobuloso Polo dio Banabasi dio tei telaga odoos sabolo mi omapoo beeam kolobo sage debeiso.

15

Yolusalem mapoo Yu dele poogoo odoosoo goo maga to mou

¹ Osoloso egeesee ma kulodu, odoos abo oso Yudiya mi maga Antiyoka mi mapoo sibilesa, Yu dele poogoo tei telaga odoos mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba Moseseeye imapoo kolo koolai goo eligi, ee dedelega poogooga, niba gie badeli talaime,” diso. ² Esem Polo dio Banabasi dio eligi hagee duloso gowolone dibolo toso dia agadigasoo. Egeesee

sosee odoos oso Polo dio Banabasi dio, osoloso tei telaga odoos abo sabolo, toloso Yolusalem mapoo diye diso, diayo dileso diye di odoos sabolo, osoloso Yolusalem sosee eyo wiligi odoos tebisa sabolo, goo hamaga to medee meilame. ³ Diba sosee odoos oso diye deme diadolone, Ponesia mi maga osoloso Samalia mi maga diadeeso. Omapoo diadolone, sosee odoos susuga mapoo Yu dele poogoo odoos oso dibada gamenee godee poogoloso, see Yesu mapoo tei too goo ee oposususo. Esem tei telaga odoos susuga oso goo hagee duloso dia goomogaso. ⁴ Esiga diayo sibilesa Yolusalem mapoo peledoboome, soseeeyo wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei telaga odoos susuga oso diba ogoloso dia goomogaso. Esem Polo dio Banabasi dio Godeeye dimaga tou too goo ee oposususo.

⁵ Esino tei telaga odoos abo Pelisi odoos goologoo ma kuloduga tebisaloso egeesee takaso, “Niyo Yu dele poogoo tei telaga odoos mapoo to kitulugu sabolo takee, ‘Diba odoos heeso dibada kolo kooloso Moseseeye eligi goo ee dedee,’ dee takee,” diso.

⁶ Egeesee diye di odoos sabolo, sosee wiligi odoos tebisa sabolo, to hagee eyo bei medee to meilame hodobo mooloogoodooso. ⁷ Beeam sage ma kulodu goo hagee to moumeleso Pitaye toboloso egeesee takaso, “Emegei niba goolee!

Daga Godeeye nima kulo-duga, ayo Yu dele poogoo odoo mapoo to tekepo takomo dilame, a hesiaso. Esem diayo amaga Godeeyo to duloso tei tooso. ⁸ Esem Godee, odoo sooloo ma kulodu egeli oso Yu dele poogoo odoo oso tei too goo hagee ogoloso, tekepo diso. Bei, yayo goo hagee tei dolone, Dio Tei ee imapoo tenee egeesi masi dimapoo teneeso. ⁹ Esiga Godeeyo howo woola mapoo iba Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo opusomonee. Esiga diayo tei teme, Godeeye dibada goo tokenee hapoloso boobado buguso. ¹⁰ Niyo Yu dele poogoo odoo oso Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga niyo Godeeye kamanalai goomogolo? Niyo egeeseega, niyo dimapoo hegi bi masi kadalame teneeso. Osoloso ibolo ibada amawe dio sabolo hegi bi masi ee kadalai tebilena. ¹¹ Esino iba tei toso, ibada Lodee Yesuye imapoo mesilone wulayo pidi maga gie badeli tenee ee. Egeesee maga Yu dele poogoo odoo sabolo eli hedebe amaga gie badeli ka toso," diso.

¹² Esem gooloogoo toowa oso Pitayo to duloso to mauwe bulumaso. Osoloso diayo to mauwe bulumume, Polo dio Banabasi dio Yu dele poogoo odoo ma kulodu silone, Godeeye dimaga goo toowa opusomo opusomo di moodoo goo ee dimapoo oposususo. ¹³ Diayo

oposusu koodobume, see Yemeseeye toboloso egeesee takaso, "Emegei, mo to dui! ¹⁴ Saimon Pitaye imapoo olo takaso, Godeeye daga malalo yayo sooloo dala goo Yu dele poogoo odoo mapoo eligiso. Esiga Godeeye Yu dele poogoo odoo dima kuloduga odoo abo yayo owolo dalame hesiaso. ¹⁵ Esiga goo hagooso Godeeyo to tosili odoo oso taka to sabolo tobuoso. Bei, Godeeyo to booka mapoo Godeeye to taka hogugu egeesee moloso,

¹⁶ 'Goo hagee koodobuoga, a see wedi sibileiso. Bei, wiligi odoo Deibidiye gibadebei mi goo ee moso egeesi masi guodobuloso moloso. Esino ayo sibileso moodooloso see tobu tegelaiso. ¹⁷ Egeeseega odoo susuga sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo ayo hesia sabolo, oso Godee amapoo sibileiso. ¹⁸ Esiga odoo abo oso goo hagee gooleedalame Godeeye daga hoogoo takaso.'

¹⁹ Esiga Yu dele poogoo Godee mapoo gie tei too odoo oso, Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga iyo hegi goo dimapoo tenelai, a koo goomogoso. ²⁰ Esino iyo wulo to hogugu ono Yu dele poogoo odoo dimapoo tenelone egeesee takalaiso, 'Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne.

Bei, nali bi egee Godeeyo howo woola olo tokenee paso. Osoloso odo hee mapoo giba na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne,' diso. ²¹ Esiga Yu dele poogoo odo diba kibiya goo hagee dodolone dabalai tekepo. Bei, daga hoogoo Yu odo oso mi susuga ma kulodu diayo howo gisili moso mapoo goo egeesi na teye dolone woola olo takaso. Bei, diayo Moseseeye tei hogugu ee hasali beame susuga mapoo odo mapoo olo hesigaloso eligiliso," diso.

Yu dele poogoo tei telaga odo mapoo to hogugu tenee

²² Osoloso diye di odo sabolo, osoloso sosee wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei telaga odo susuga oso goomoga magoloso odo abo toloso, Polo dio Banabasi dio see Antiyoka mapoo diye diso. Egeeseelone diayo wiligi odo mooloogoodoo ma kuloduga odo bakadio Yudas Balasabas dio osoloso Sailesi dio hagee hesigasoo. ²³ Esem diayo hodobo Antiyoka mapoo diadolone to hogugu hagee toloso diadeeso:

Esiga emegei, iba diye di odo sabolo, osoloso sosee wiligi odo tebisa sabolo, to hagee ka hoguga. Esiga iyo to hagee Yu dele poogoo tei telaga odo susuga Antiyoka mapoo, osoloso Silia mapoo, osoloso Kilikia

mapoo debeli odo nimapoo ka hoguga.

²⁴ Esiga ibada mooloogoodoo ma kuloduga odo abo oso dileso nimapoo to abo takeme, niyo goo tiadoo goo ee iba duso. Esino iyo dimapoo to takeme ka moodoole. ²⁵⁻²⁷ Esiga iba see Polo dio Banabasi dio see nimapoo wedi diye deeso. Bei, odo hagee bia Lodee Yesu Kelisowo goo mapoo dibada su tenelai koo goweli. Egeese ma kulodu iyo goomoga maga ibada mooloogoodoo ma kulodu Yudas sabolo, Sailesi sabolo, Polo dio Banabasi dio dibolo diye dalame, iyo diba hesiaso. Esiga diayo nimapoo sibilesa to hedebe iyo hogugu hagee takalaiso. ²⁸ Bei, iba Dio Tei sabolo goo goolee olo hedebe doloso magooso. Esiga iyo nimapoo hegi hee tenelaime. Esino niba wulo goo hedebe hagoono deede. ²⁹ Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne. Osoloso odo hee mapoo giba na ne.

Niba goo hagee telega dogo, niba tekepo dabalaiso. Epe-ee emegei, ibada to oso.

³⁰ Esiga odo hagee bia oso to hogugu hagee toloso, Yolusalem maga see Antiyoka mi mapoo diadeeso. Osoloso diba Antiyoka mapoo dileso peledoboloso, tei telaga odo susuga gilimadoloso, to hogugu ee dimapoo teneeso. ³¹ Esem Antiyoka tei telaga odo oso pidi to hogugu hagee hesigaloso dia goomogaso. ³² Osoloso Godeeyo to tosili odo Yudas dio Sailesi dio oso, tei telaga odo mapoo diayo tei too kibilame pidi to takaso. ³³ Osoloso beeam abo Antiyoka mapoo doboso, tei telaga odo oso Yudas dio Sailesi dio see Yolusalem mapoo medee obeeamo wedi diadeeye diso. ³⁴ [Esino Sailesi yo Yudasbolo Yolusalem mapoo wedi dile, esino yo Antiyoka mapoo badebeiso.]* ³⁵ Esem Polo dio Banabasi dio Antiyoka mi mapoo osee dobolone odo abo sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga takolone debeiso.

Polo dio Banabasi dio domo pee

³⁶ Hamamee beeam heeso Poloye Banabasi mapoo egeese takaso, "Iba see wedi dileso, iyo daga Lodeeyo to takomo di mi pepuso susuga ee ogogomo dimo. Bei, tei telaga odo mi omapoo egee do ee ayo dia gooleega, iyo dileso diba agalai, a goomogo," diso. ³⁷ Esino

Banabasiye Yonee Maka dibolo ido dilame goomogaso. ³⁸ Esino Polo yo Yonee Maka diayo ido dilei tekeponee diso. Bei, diayo daga di ma kulodu Yonee Maka hesiano, yayo o tou dibolo tele poo-gooso. Bei, Yonee Makaye diba poogoloso Pampilia mi maga diso. ³⁹ Esem Polo dio Banabasi dio toso dia agadigameleso, hodobo silesibi maga domo puloso diadeeso. Esem Banabasiye Yonee Maka idoloso du toowa maga Saiples mi te mapoo soowaso. ⁴⁰ Esem tei telaga odo oso Poloye Sailesi ido dilame hesime egeese takaso, "Diye, Lodeeye mesilone wulayo pidi nibolo malaiso!" diso. ⁴¹ Esem diayo dileso Silia mi sabolo, osoloso Kilikia mi sabolo, omapoo tei telaga odo mapoo Godeeyo to takomo silesibume, diayo to ee duloso, diayo tei too kibiaso.

16

Timotiye Polo dio Sailesi dibolo di goo

¹ Polo dio Sailesi dio Delebe mi mapoo dileso peledoboloso, see Listala mi mapoo dileso egeino, tei too odo hee badoboome egeiso, o hu Timoti. Timotiyo owee ee tei too Yu sobo. Esino ama ee Guliki odo. ² Osoloso tei telaga odo oso Listala mi mapoo debeli sabolo, Ikoniyoome mi mapoo

* **15:34:** To hagee odo abo oso taka, "Lukaye hogugu," dee takeliso. Esino odo abo oso taka, "Lukaye hogugule, odo heeso hamamee hogugu," dee takeliso.

debeli sabolo, oso takolone Timoti yo odoo medee tekepo dee takeliso. ³ Egeesee ma kulodu Poloye Timotibolo silame goomogaso. Esino Yu odoo susuga omapoo debei oso, Timotiyo ama ee Guliki odoo doloso gooleedooso. Esiga Poloye Yu odoo goomogalame, Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone Timoti idoloso kolo kooso.*
⁴ Esem Polo diayo diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, oso Yolusalem mapoo to hogugu ee odoo susuga oso dadalame mi susuga mapoo to hogugu hagee takomo silesibiso. ⁵ Esem beame susuga ee ma kulodu odoo aboso tei teme, tei telaga odoo bei moodoolone, sosee susuga ma kulodu odoo susuga oso tei too kitulugu sabolo debeiso.

Godeeye Polo Makedonia mi mapoo diye di

⁶ Poloye o odoo abo sabolo dilesio Asia mi toowa mapoo Godeeyo to takalai, Dio Tei oso hamaga takaso. Esiga diayo dulone Piligia mi ogo, osoloso Galesia mi ogo doloso domo amaga diadaga meleeso. ⁷ Osoloso diayo Misia mi koola mapoo sibilesio peledoboloso, see Bitinia mi mapoo dilame seme, Yesuwo dio oso hamaga takaso. ⁸ Esiga diba Misia mi dagadilesio see

Tolowasee mi mapoo mouso. ⁹ Diba Tolowasee mi mapoo sibilesio, gesi domopoo Polowo howo opusomo doloso, Makedonia mapoo badeli odoo egeiso. Odooso yimapoo howolone egeesee takaso, "No abei daloso Makedonia mi hamapoo sibilesio iba pidi," diso. ¹⁰ Polowo howo opusomo doloso melee koodobuloso hamamee, iba Makedonia mi omapoo dilame mopoodoo dooso. Egeesee ma kulodu, Godeeye iba Makedonia odoo dimapoo to tekepo takomo diye doloso taka goo ee iba gooleedooso.†

Lidiaye tei too goo

¹¹ Iba du toowa toloso Tolowasee mi poogoloso, Samoteleisee mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, beame hee mapoo Neyapolisi mi mapoo soowaso. ¹² Osoloso iba see abaga mili Pilipai mi mapoo diso. Mi hagee Makedonia mi eyo kulodu mi toowa hee hagooso. Loum odoo sabolo mi hamapoo debeliso. Osoloso iba beame abo mi hamapoo debeiso.

¹³ Osoloso iba Yu odoowo hasali beame mapoo mosobia beele pego dilesio howo palaga omapoo meiyadeeso. Bei, Yu odoo omapoo howo gisilei malaiso doloso, iba gooleedooso. Esem iba omapoo meilesio

* **16:3:** Yu odoowo howo woola mapoo, Timoti yo Yu odoo. Bei, owee Yu sobo. Esiga Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone, Timoti o kolo koolai tekepo diso.

† **16:10:** Polobolo Makedonia mi mapoo diadee odoo hagooso: Sailesi, Timoti, osoloso Luka (Lukaye Diye di odoo booka hagee hoguguso).

sobo abo sabolo mooloo-goodoloso omapoo dobolone dimapoo to takemeleeso. ¹⁴ Diayo to ee dulone debei ma kulodu Tayatila mi mapoo badeli sobo hedebe badebeiso, o hu Lidia. Sobo yo o dugo tia bige odo abo mapoo nei sabolo teliso. Osoloso yayo Yu odoowo Godee mapoo tei toloso mesiliso. Osoloso Poloye to takomolome, Godeeye sobo hagooso Polowo to mapoo medee tei talame pidiso. ¹⁵ Osoloso yibolo o moso kulodu mapoo debeli odo sabolo howomoo howo sauwidigaso. Osoloso yayo iba o moso ma kulodu gilimadolone egeesee takaso, “Niyo a Lodee mapoo tei too sobo daga, niba dileso mo moso ma kulodu debee,” diso. Esemee yayo egeesee takeme, iba o moso ma kulodu peleso debeiso.

Polo dio Sailesi dio neliga moso mapoo toosoo goo

¹⁶ Beeame heeso iba howo gisilame howo palaga maga diadaga meleeno, odo heeyo tou teli sobo oso iba eli domo tugodooso. Osoloso sobo hagooso sa holo oso yimapoo polome, goo peledabalai odo mapoo olo malalo takomo siliso. Yayo egeeseemo silone, o gibadili odo tebisa eyo molee toowa teliso. ¹⁷ Osoloso sobo hagooso ima hamamee sibulone, to neligidi egeesee takomo sileeso, “Odo hagee bia dokodoo badeli Godeeyo tou teli odo oso, esiga diayo

epei gie badeli talame ka takomo siloso,” diso. ¹⁸ Yayo beeame susuga ma kulodu osee takomo siliso. Osoloso yayo osee takomo sileeme, Poloye dia gowolone, bidi ogolone sa holo o kulodu pala omapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu Kelisowo hu maga namapoo ka taka, no yimaga peegoo gadi!” diso. Esemee epedee omapoo sa holo oso yimaga peegoo gadiso.

¹⁹⁻²⁰ Esemee sobo ee gibadili oso diayo molee teli eli pee ogoloso, sibilesi, Polo dio Sailesi dio toloso gamalee odo mapoo iyado diso. Diayo Polo dio Sailesi dio iyado dileso mosobia domo woola mapoo holoogoloso Loum gamalee odo dimapoo egeesee takaso, “Odo hagee bia Yu odo. Esiga diayo ibada mi hamapoo goo tiadili goo eligimo silesibo. ²¹ Esiga diayo eligi goo oso Loum odo ibada adaga dia tei goo sabolo koo tobuo. Esiga Loum odo iyo diayo eligi goo ee talai tekeponee,” diso.

²² Egeeseelone mosobia odo susuga oso Polo dio Sailesi dio dia goweso. Esemee gamalee odo oso dibada odo mapoo Polo dio Sailesi dio dia dugo ee tologo buguloso, tigamagoloso homoso weeye, diso. ²³ Osoloso gamaleeyo odo oso diba neligidi wologaloso, neliga moso ma kulodu huyasooso. Osoloso diayo neliga moso gibadili odo mapoo egeesee takaso, “Medee gibadebee,” diso. ²⁴ Esemee yayo egeesee

taka duloso, neliga moso gibadili odo odo kulo hodu osulu kisi ee yamagoloso, Polo dio Sailesi dio moso kulodu iyado dileso, dibada homo homo ou soduga ma kulodu galaga dileso kiso kisiso.

²⁵ Esemе gesi domo mapoo Polo dio Sailesi dio dokodoo takolone dobolone, Godee goomogolone kosaiya poulone debeiso. Esemе mesiya neliga moso tegei ma kulodu debeli odo abo oso duso. ²⁶ Esemе epedee omapoo mibia toowa saga simi oso neliga moso halabuso. Egeeseeme neliga moso osulu susuga yiligamagooso. Osoloso ki ti oso neliga moso ma kulodu debeli odo tiegisa ee eyo pidiga poogoloso mouso. ²⁷ Egeesee ma kulodu neliga moso gibadili odo odo toboloso egeino, neliga moso osulu susuga yiligamagoloso molome egeiso. Egeesee ogoloso yayo goolee, neliga moso ma kulodu debeli odo susuga kukulo didoo doloso, kaiya toloso eyo nediliyo wooloomalame siso. ²⁸ Esino Poloye neligidi takolone egeesee takaso, “No nediliyo na wooloomе! Iba susuga hagee doso!” diso.

²⁹ Esemе neliga moso gibadili odo odo odo yimapoo keme tosibe, diso. Esemе yayo keme toloso neliga moso kulodu hoguo dileso, obulone kikiliga sabolo Polo dio Sailesi dio dibada homo beiyomoo ebiso miyomoo tugusaloso

balaboo tiaso.

³⁰ Osoloso yayo Polo dio Sailesi dio peegoo iyado dileso dimapoo egeesee takaso, “Wiligi odo, ayo ogoo goo toga, gie badeli ka talaiyo?” diso.

³¹ Esemе Polo dio Sailesi dio yimapoo egeesee takaso, “No Lodee Yesu mapoo tei te! Egeeseega no gie badeli talaiso. Esiga nobolo osoloso nee moso kulodu debeli odo oso Lodee Yesu mapoo tei toga, niba gie badeli talaiso,” diso. ³² Esemе yayo Polo dio Sailesi dio o mosopoo ido diso. Esemе diayo yibolo osoloso o moso kulodu debeli odo sabolo mapoo to tekepo Lodeeyo goo maga takaso.

³³ Esemе gesi omapoo neliga moso gibadili odo odo Polo dio edebeeyo wei oso kolo koogoo ee howo hapooso. Osoloso omapoo Polo diayo neliga moso gibadili odo sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odo sabolo, howomoo howo sauwidigaso. ³⁴ Diba howomoo howo sauwidigime, neliga moso gibadili odo odo Polo dio Sailesi dio o mosopoo iyado dileso nei teneeso. Osoloso yibolo, osoloso o moso kulodu debeli odo sabolo, diayo Godee mapoo tei too goo maga dia goomogaso.

³⁵ Osoloso gesikolo gamalee odo odo dibada odo ee neliga moso gibadili odo mapoo diye dolone egeesee takaso, “Polo dio see peegoo tamagee,” diso. Esemе diayo dileso neliga moso gibadili odo mapoo

Polo dio peegoo tamagalame, gamalee odoo oso taka to ee yimapoo takaso. ³⁶ Esemelneliga moso gibadili odoo oso to hagee duloso dileso, Polo mapoo egeesee takaso, "Gamalee odoo oso takolone niba diyena, esiga niba medee diadee," diso.

³⁷ Esino Poloye gamalee odoo oso diye di odoo mapoo dileso egeesee takaso, "Nibada wiligi odoo tebisa oso ibada goo ee medee meedile. Egeesee diayo nimapoo kitulugu teneme, niyo iba odoo howo woola mapoo wooloogaso. Esiga diba Loum mi toowa mapoo debeli odoo mapoo goo egeesee moodoolai tekeponee. Bei, Sailesi asalo iba Loum mi toowa mapoo debeli odoo. Esino niyo iba wooloogaso. Osoloso nibada wiligi odoo tebisa oso iba neliga moso ma kulodu toosooso. Osoloso see diayo iba neliga moso maga mada peegoo iyado dilame ka sala? Egeesee salai tekeponee. Esiga dieso sibilesi iba neliga moso hamaga iyadoloso peegoo dilei tekepo," diso.

³⁸ Esemel gamalee odoo oso diye di odoo ee see wedi dileso, Poloye to taka ee gamalee odoo dimapoo takaso. Esemel gamalee odoo oso Polo dio ee tei Loum mi toowa odoo, dee taka duloso, dia dio dulone ebigaso. ³⁹ Esemel gamalee odoo oso dieso sibilesi Polo dimapoo emegeidi to takaso. Osoloso diba neliga moso ma kuloduga peegoo iyado

dileso howolone egeesee takaso, "Niba epei mi hamaga peegoo diadee," diso. ⁴⁰ Esemel Polo diba neliga moso ma kuloduga peegoo dileso, Lidiayo mosopoo diadeeso. Omapoo dileso tei telaga odoo mapoo pidi to takoloso diadeeso.

17

Polo dio Sailesi dio Tesalonika mi mapoo di

¹ Polo diba Tesalonika mi mapoo diadolone, Ampipolis mi sabolo, osoloso Apolonia mi sabolo, ma kuloduga diadeeso. Egeesee ma kuloduga Yu odoowo howo gisili moso ee Tesalonika mi mapoo meleeso. ² Polo see mi omapoo eyo goo moodeli egeesi moodoolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palaso. Osoloso Yu odoowo hasali beeame bakadio hedebe di ma kulodu, Poloye Godeeyo to booka ma kuloduga, Kelisowo goo ee Yu odoo mapoo medee eligi meleeso. ³ Yayo odoo mapoo Godeeyo to eligilone goo eyo bei woola egeesee takaso, "Godeeye to takoloso magooso, yayo hesia Kelisoye dala toloso, toloso ta maga see hogabileiso. Esiga ayo nimapoo Yesuwo goo hagee takoo odoo ee Godeeye hudi magoo Keliso oso," diso. ⁴ Esemel Yu odoo abo oso Polo dio Sailesi dio dibada to duloso tei toloso dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso. Osoloso Godee mapoo mesili Guliki odoo susuga

sabolo, osoloso sobo hu toowa too abo sabolo, tei toloso dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso.

⁵ Esino Yu odoo Polowo to mapoo tei tele poogoo odoo oso Polo dimapoo dia kooso. Egeeseelone diayo tokenee teli odoo mi domo silesibili, diba gilimadoloso mooloogoodoloso diba dia kamanalame toso dia pupuso. Esemé odoo susuga oso dia komonolone, Yosaneeyo mosopoo toso agadigamo hoguga dilesó, Polo dio Sailesi dio toloso, odoo howo woola mapoo dibada goo meedilame esiamo diso. ⁶ Esino diayo Polo dio koo egeme, Yosan sabolo tei telaga odoo abo sabolo toloso, mi wiligi odoo tebisa mapoo iyado diso. Esemé kamanalame bei mooloogoo odoo oso wiligi odoo tebisa dimapoo to neligidi takolone, Polo dibada goo maga egeesee takaso, “Odoo hagee bia oso mi susuga mapoo goo tokenee talame pupugamo silesibo. Esiga epedee hamapoo diba ibada mi hamapoo simiso. ⁷ Esemé Yosan hagooso diba toloso o moso mapoo gilimado peleso doso. Esiga odoo hagee bia oso ibada wiligi odoo taba Sisaye tei goo ma ee gabagamo silesibo. Bei, diayo takolone, Sisa ee ibada wiligi odoo toowa taba osonee, esino odoo hee Yesu ono ibada wiligi odoo deliso,” diso. ⁸ Esemé mosobia odoo sabolo, wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee

duloso, kamana sabolo dia to boowoogaso. ⁹ Osoloso wiligi odoo tebisa oso molee nei meye deme, Yosan diayo wiligi odoo tebisa dimapoo molee maloso peegoo diadeeso.

Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo di

¹⁰ Osoloso gesi domo omapoo tei telaga odoo oso Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo diye diso. Esemé diayo Beleya mi mapoo peledoboloso, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palaso. ¹¹ Osoloso egeesee ma kulodu, Poloye Tesalonika mapoo badebei domo omapoo Yu odoo omapoo debeli oso o to dulei goweso. Esino Beleya mi hamapoo Yu odoo oso Poloye Godeeyo to takeme goomoga sabolo o to duloso, to eyo goo bei esieliso. Osoloso diayo Poloye eligi tei beleso, beame susuga Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigeliso. ¹² Esiga Yu odoo bei sabolo, osoloso Guliki sobo hu toowa too abo sabolo, osoloso giso abo sabolo oso tei tooso.

¹³ Esino Tesalonika mapoo debeli Yu odoo oso Polo diayo Beleya mapoo Godeeyo to takomolosogo di duloso, diba see Beleya mapoo sibadeeso. Diba Beleya mapoo sibilesó, diayo mosobia odoo oso Polo dibada goo maga kamanalame toso dia pupuso. ¹⁴⁻¹⁵ Esemé Sailesi dio Timoti dio Beleya mi omapoo osee doboome,

tei telaga odoos oso Polo ono du dali mapoo saga ido mouso, yayo omaga du tolosos Atene mi mapoo dilame. Osolosos diba Atene mi mapoo dilesos peledoboome, Polo yo ido di odoos dimapoo egeesee takasos, “Niba wedi dilesos Timoti dio Sailesi dio dimapoo takee, diba see ayo bado mapoo saga sibeye,” diso.

Poloye Atene mi mapoo Godeeyo to taka

¹⁶ Polo Atene mapoo Sailesi dio Timoti dio bameleeso. Yo omapoo diba bolone badolone egeino, mosobia ma kulodu edebeeyo deeso dedebayo moodoo gamenee godee bei molo egeiso. Egeesee ogolosos yo sooloo ma kulodu hegi toowa molone dia gooleeso. ¹⁷ Osolosos Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yu odoos abo sabolos, osolosos Godee mapoo mesili Guliki odoos sabolos to meliso. Osolosos beamee susugas ma kulodumi domopoo gamenee silesibili odoos sabolos to takomos silesibiliso. ¹⁸ Esemee goo goolee toowa odoos, Epikulia mooloogoodoo mapoo debeli odoos sabolos, osolosos Sitoiki mooloogoodoo mapoo debeli odoos sabolos, oso sibileso Polobolos to moulone toso agadigasos. Osolosos Poloye Yesuwos goos sabolos, osolosos odoos wedia see ta magas hogabilei goos ee takeme, goos goolee toowa odoos abo osos egeesee takemeleeso, “Odoos hagee yayo taka goos eyo bei yo gooleedeles. Yo ogoo

goo eligilame ka silabeles?” diso. Osolosos odoos abo osos egeesee takemeleeso, “Yayo imapoo mi abo dibadagosodeeyo goos ee eligilame ka sulos,” deliso. ¹⁹ Osolosos diayos Polo yayo eligimos silees goos ee medees takalame, Aleopagis esias dokodoo wiligis odoos tebisas osos to moumelees mapoo ido diso. Omapoo ido dilesos diayos Polo mapoo egeesee takasos, “Nayo eligi goos dia egees takomos sulos imapoo medees takee. ²⁰ Bei, nayo eligimos silees iba gooleedeles. Esigas iba nayo eligi goos eyo bei gooleedalais goomogosos,” diso. ²¹ (Osolosos goos ee ma kulodumi Atene mapoo debeli odoos sabolos, osolosos mi abo magas sibadees odoos sabolos, beamee susugas diayos goomogagos goos talais beamee ee poogolosos, see gamenee eligi goos magas to dia melisos.)

²² Osolosos Poloye mooloogoodoo ma kulodugas tobolosos egeesee takasos, “Atene bias odoos, niba mos to dui! Niba elis bei magas godees susugas mapoo goomogagos tenelais gooleedoona. ²³ Bei, ayo nibadais mi ma kulodui ogogomos silone egeino, niyo goomegelis godees opusomos opusomos di egeeisos. Osolosos ee ma kulodui, godees heeyos goos magas to egeesee hogugus yo mapoo molo egeiso, ‘Mi hamapoo edebeeyos gooleedeles poogoo godees o hus dokodoo poudilisos,’ ee egeisos. Esigas niyo gooleedeles poogoo

godee mapoo goomoga goo teneliso. Esino ayo nimapoo Godeeyo goo hagee takalaiso.

²⁴ “Esiga niba goolee, Godee hagooso mipoo toowa sabolo, kei dokodoo sabolo eyo wiligi doloso badoso. Bei, mipoo toowa sabolo, osoloso kei dokodoo sabolo, osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo sabolo, yayo moodooso. Esiga yo moso edebeeyo tegei mapoo koo badeli. ²⁵ Esiga Godee hagooso gie badeli sabolo, bi susuga sabolo, odoo mapoo teneliso. Esiga iyo yo pidilei eli mauwe. Bei, yimapoo bi susuga yibolo tobuloso badoso. ²⁶ Esiga Godeeye daga hoogoo odoo hedebe moodooso. Osoloso odoo hedebe yimaga odoo opusomo opusomo di susuga oso mipoo susuga mapoo diayo dabalame moodooso. Osoloso Godeeye mi diayo dabalai sabolo beame diayo dabalai oso hoo pagalai magooso. ²⁷ Bei, Godeeye odoo howo si masi oso esiameliso yo agalame goomogaso. Esino yo imaga hoogoo koo badoso. ²⁸ Bei, yayo imapoo gie badeli teneeso. Osoloso iba yayo kitulugu maga silone ka doso. Esiga to hagee nibada odoo oso taka to sabolo tebia. Bei, daga nima kulodu badebei odoo heeso egeesee takaso, ‘Iba nosee Godeeyo owolo dio,’ diso.”

²⁹ “Iba Godeeyo owolo dio doloso dobolone egeesee na goolee, ‘Godee yo edebeeyo

dedebayo yoso, osoloso bi abo sabolo oso deeso moodoona,’ dee na goolee. ³⁰ Godeeye daga hoogoo odoo ee egeesi goo ma kulodu osee doboome dimapoo takele. Bei kasee magayo, diba Godee gooleedelega debeiso. Esino epedee hamapoo Godeeye egeesee takooso, ‘Odoo susuga mi susuga ma kulodu nibada goo tokenee maga miligi pie!’ diso. ³¹ Bei, yayo mi odoo susuga dibada goo ee meedilei beame olo magooso. Esiga yayo medee meedileiso. Egee yayo daga hesia odoo oso ka salai. Esiga Godeeye to hamapoo tei dolone, yayo hesia odoo ee ta maga hogadiso,” diso.

³² Poloye eligi goo maga odoo oso Yesuye ta maga hogabia duloso odoo abo oso maneso. Esino odoo abo oso Polo mapoo egeesee takaso, “Iba goo hagee beame hee mapoo see tobu dulei goomogo,” diso. ³³ Osoloso Polo to takoloso koodobuloso diba poogoo diso. ³⁴ Esino ee ma kulodu, odoo abo oso Polowo to duloso Yesu mapoo tei tolone, yibolo hedebe diso. Polowo to mapoo tei telaga odoo eyo kulodu odoo hee Dionisiyas, Aleopagi mooloogoodoo ma kulodu badeli odoo. Osoloso sobo hee Damalis, osoloso odoo abo sabolo tei tooso.

18

Poloye Kolin mi mapoo badebei

¹ Hamamee Polo Atene mi mapoo badoboso see Kolin mi mapoo diso. ² Yo mi omapoo dileso Yu odoo hee tugodooso, o hu Akwila, o middee Pontus. Odoo hageeyo osobo Plisila dio, epedee Itali mi toowa ee ma kulodu Loum mi maga Kolin mi mapoo sibadeeso. Bei, Sisa Kolodiyaseeye Yu odoo susuga ee Loum mi maga peegoo hasiso buguso. ³ Esino Poloye dileso Akwila dio osobo Plisila dio dibada moso mapoo hodobo debeiso. Bei, diba hodobo dugoso moso tegegeli tou temeliso. ⁴ Yu odoowo hasali beame susuga mapoo Poloye Yu odoo sabolo, Guliki odoo sabolo, Yesu mapoo tei talame, Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yesuwo goo ee to meliso.

⁵ Esemee Sailesi dio Timoti dio Makedonia maga Poloye badebei mapoo sibume, Poloye o tou poogoloso beame susuga mapoo hedebe Godeeyo to takalai bei mooloogoloso sileeso. Egeeseelone yayo Yu odoo dimapoo, Yesuwo goo woola mapoo eligimo silone, Yesu yo Godeeye hudi magoo Kelisoso deliso. ⁶ Esino diayo Poloye eligi to talai gowolone, see Polo mapoo duwa takemeleeso. Esemee Poloye Godeeye kamanali goo ee dimapoo eligilone, o dugo megegu pilidibuguloso dimapoo egeesee takaso, "Ayo niba goolone tou toowa tooso. Esino niyo gie badeli tele poogooga, ee nibada goo.

Esiga a epedee domo hamaga see Yu dele poogoo odoo mapoo Godeeyo to takomo dileiso," diso.

⁷ Osoloso Polo Yu odoowo howo gisili moso poogoloso, see koola mapoo Yu dele poogoo odoo Titiyos Yustus eyo moso mapoo badalame diso. Odoo hagee Yu odoowo Godee mapoo mesili odooso. ⁸ Osoloso howo gisili moso wiligi odoo taba Klispas sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, Lodee Yesu mapoo tei tooso. Osoloso Kolin mi mapoo debeli odoo abo sabolo Polowo to duloso tei teme, diba howomoo howo sawwidigaso.

⁹ Osoloso gesi heeso Lodeeye Polo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, "No haga na ebi! Osoloso nayo to takomo sili ee na koodobie! ¹⁰ Bei, a nobolo badalaiso. Esiga odoo heeso namapoo dala tenelaime. Bei, Kolin mi toowa hama kulodu ayo hesiga odoo susuga doso," diso. ¹¹ Esemee Poloye Kolin mi mapoo Godeeyo to eligilone, dugo hedebe poogoloso, osoloso see dugo hee bei mooloogoloso dulone a 6 badebeiso.

Yu odoo oso Polo yo gamalee odoo Galiyo mapoo ido di

¹² Loum odoo Galiyoye Kolin mi mapoo badolone, Akaya mi toowa gibadebeiso. Esino Poloye Kolin mi ee ma kulodu Godeeyo to eligimo silime, Yu odoo susuga

oso gowolone goo goolee hedebe doloso, Polowo goo meedilame, yo Galiyo mapoo ido simiso. ¹³ Egeeseelone, diayo Polo ido sibilesa Galiyo mapoo egeese takaso, "Odoos hagooso eli hee maga Godee mapoo goomogalai eligimo silone, ibada tei magoo goo sabolo koo tobuo," diso.

¹⁴ Osoloso Poloye epedee to hee takalame molome, Galiyoye Yu odoos dimapoo egeese takaso, "Yu odoos, edebeeyo goo tokenee toowa too diepi o, Loum gamaleeyo tei gababia diepi, ayo o goo medee meediliyo. ¹⁵ Esino nibada tei goo maga goo pepooko tosimiga, niso meedilei tekepo! Esiga a goo egeesi meedilei gowoo," diso. ¹⁶ Esemee yo to hagee dimapoo takoloso goo meedili moso maga diye diso. ¹⁷ Esemee goo meedili moso ma kulodu odoos susuga oso howo gisili moso wiligi odoos Sostene tolosa weiso. Esino Galiyoye goo hagee ogoloso yimapoo goonee diso.

Poloye Antiyoka mapoo see wedi di

¹⁸ Polo Kolin mi mapoo tei telaga odoos sabolo beeamee bei badebeiso. Osoloso yo Silia mi mapoo wedi dilame badolone, Akwila sabolo Plisila sabolo hodoba Kenekelaya mi mapoo sibadeeso. Omapoo Polo

yayo Godee sabolo to magoo dodolone, o wudu waso.*

¹⁹ Osoloso diba du tolosa see Epeses mi mapoo soowaso. Epeses mapoo dileso pele-doboloso, Plisila dio Akwila dio omapoo holoogooso. Polo Epeses mapoo osee badolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso, Yesuwo goo maga Yu odoos sabolo to moumeleeso. ²⁰ Esemee tei telaga odoos oso Polo mapoo egeese takaso, "No beeamee sage ibolo badalai tekepo," diso. Esino Polo yo mi omapoo badalai goomegele goo takoloso see egeese takaso, ²¹ "Godeeye goomogoga, a see nimapoo wedi sibileiso," diso. Osoloso yo du toowa tolosa Epeses mi maga Kasalia mi mapoo diso. ²² Polo Kasalia mapoo sibilesa du oluguloso see Yolusalem mapoo palaso, tei telaga odoos mapoo emegei di to takalame. Poloye Yolusalem tei telaga odoos dimapoo emegei di to takoloso, see Antiyoka mapoo wedi diso.

²³ Osoloso Antiyoka mapoo beeamee deiyepo badoboso, see Galesia mi sabolo osoloso Piligia mi sabolo mapoo silone, tei telaga odoos diayo tei too kibilame pidimo sileeso.

Apoloseeye Epeses mi mapoo to taka

* **18:18:** Yu odoos oso wudu wali eyo goo bei hagooso. Yu odooso Godee sabolo to magolone beeamee hesieliso, yayo beeamee hesia ee ma kulodu Godeeyo tou tolone o wudu woolega badalame. Osoloso hamamee o tou oso dileso koodobuuga o wudu waliso.

24 Domo omapoo Yu odo Apolosee, Alesendilia mapoo badeli odo ee Epeses mapoo simiso. Yo Godeeyo to booka mapoo hogugu dia gooleedoo. Esiga yayo Godeeyo to taka domo mapoo medee tekepo takeli. 25 Odo hagee Lodee Yesuwo goo ee odo heeso eligiso. Esiga yayo Yesuwo goo ee kitulugu sabolo tekepo eligiliso. Esino yo odo Yesuwo hu maga howomoo howo sauwidili goo ee gooleedelega badolone, wulo Yoneeye odo susuga howomoo howo sauwidiga goo ono gooleedoloso badebeiso. 26 Osoloso Apoloseeye Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso, ebilega, Godeeyo to ee kitulugu sabolo takemeleeso. Esem Plisila dio Akwila dio o to dulone dobolone, yo dibada moso mapoo ido dileso, Godeeye odo mapoo gie badeli teneli eyo goo maga yimapoo medee eligiso.

27 Osoloso hamamee Apolosee Akaya mapoo dilei goomogaso. Esem tei telaga odo oso tekepo dolone, to hogugu ee Akaya tei telaga odo mapoo teneeso, yo sibilesi dibolo badolone diba pidilame siboga, diayo yimapoo goomoga to tenelame. Esem yayo omapoo dileso tei telaga odo medee pidimeleeso. Osoloso odo hagee diayo Yesu mapoo Godeeye mesilone wulayo pidi goo maga olo tei tooso. 28 Bei,

yayo Yu odo sabolo Yesuwo goo ee odo howo woola mapoo o toso kitulugulone Yu odo oso to kookooliso. Egeeseelone yayo Godeeyo to booka maga eligilone, Yesu tei Godeeye hudi magoo Keliso doloso bado goo ee dimapoo woola eligiliso.

19

Poloye Epeses mi mapoo di
1-2 Apolosee Kolin mi mapoo badoboome, Polo mili dileso Epeses mi mapoo peledabaso. Polo omapoo dileso tei telaga odo abo tugodoloso dimapoo egeese takaso, “Niba tei teme, Dio Tei oso nimapoo meledabaso?” diso.

Esem diayo nei egeese takaso, “Nayo ogo goo imapoo ka takala? Iba Dio Tei eyo goo ee gooleedele,” diso.

3 Esem Poloye dimapoo egeese takaso, “Niba odo agayo eligi maga howo ka sauwidigayo?”

Esino odo abo oso Polo mapoo egeese takaso, “Iba Yonee odo howomoo howo sauwidili oso eligi dodolone howomoo howo sauwidigaso.”

4 Esem Poloye dimapoo egeese takaso, “Yonee odo howomoo howo sauwidili oso eligi goo ee egeese moloso. Edebeeyo Kelisoye sibilei goo mapoo moodoolone, diayo dibada goo tokenee maga miligi pume, howomoo howo sauwidigaso. Esino yayo egeeseelone egeese takeliso,

'Ama hamamee egee sibo odoo omapoo tei te,' dee takeliso. Odo ee Yesu," diso. ⁵ Esem diayo goo ee duloso Yesuwo hu maga howomoo howo sauwidigaso. ⁶ Osoloso Poloye dimapoo o deeso sigolone dokodoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meled-abaso. Esem diayo to opusomo opusomo di ke-sameleeso. Osoloso diayo Godeeye taka duloso odoo mapoo takemeleeso. ⁷ Esino mooloogoodoo hagee ma kulodu odoo 12 oso goo hagee ka moodoo.

⁸ Egeese ma kulodu Yu odoo oso tei talame, Poloye dibada howo gisili moso mapoo peleso, a bakadio hedebe di ma kulodu ebilega, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga takemeleeso. ⁹ Esino Yu odoo abo oso tei talai goo mapoo mesilega dobolone, odoo howo woola mapoo Yesuwo goo maga to tokenee takaso. Esem Poloye diba poogoloso tei telaga odoo gilimadoloso, Tilano sukulu moso mapoo diso. ¹⁰ Osoloso omapoo Poloye dugo bakadio ma kulodu beame susuga Lodeeyo goo ee takeliso. Egeese ma kulodu Asia mi toowa mapoo debeli Yu odoo susuga sabolo, osoloso Guliki odoo susuga sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga taka dulugaso.

¹¹ Godeeye Polo maga goo toowa opusomo opusomo di moodoogaso. ¹² Esem edebeeyo Poloye debia tali

dugo sabolo, osoloso tou tolone kali dugo abo sabolo, toloso dileso odoo paigiga ma dokodoo mome, odoo paigiga susuga wegigadooso. Egeeseelone bo holo odoo ma kulodu paladee sabolo peegoo hasiso buguso.

¹³ Esino Yu odoo abo wulo domo silesibili odoo oso bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bigiliso. Diayo Poloye Yesuwo goo taka duloso, see Lodee Yesuwo hu sabolo bo holo peegoo hasiso bugulone silesibilame bei mooloogooso. Egeeseelone diayo bo holo mapoo egeese takeliso, "Iba Poloye egee eligimo silo Yesuwo hu maga nimapoo ka taka, niba peegoo gasibe!" deliso. ¹⁴ Goo egeese tomo silee ee Yu odoowo tei moso wiligi odoo taba Sikibayo owolo dio 7 oso egeese ka moodoomo silesibi. ¹⁵ Egeese moodoogamo silesibi ma kulodu, beame hee mapoo diayo bo holo peegoo hasisa molome, bo holo oso nei dimapoo egeese takaso, "A Yesu gooleedooso, osoloso a Polo gooleedooso. Esino niba odoo ogumo?" diso. ¹⁶ Esem odoo bo holo pala oso diba toloso neligidi kitulugu sabolo diba wooloogaso. Esem diayo o moso maga sawo sabolo bododidiwe kukulo diadeeso.

¹⁷ Esem Epeses mapoo debeli Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo goo hagee duloso dia obulone hedebe Lodee Yesuwo hu dokodoo

poudooso. ¹⁸ Osoloso tei telaga odoo susuga oso dibada goo tokenee ee woola yiligebuguso. ¹⁹ Esememe dima kulodu googoo gooleedoo odoo oso goo moodoomo silee odoo egeesi masi oso dibada googoo hogugu booka ee howo woola mapoo hodobo mooloogoo magoloso dou gigoogooso. Diayo googoo booka susuga hagee odoo mapoo tenee diepi, eyo nei molee ko toowa 50,000* egeesi teliyo. ²⁰ Egeesee ma kulodu Godeeyo to Lodeeyo goo maga mi toowa mapoo diayo kitulugu sabolo takomo diadeeso.

²¹ Goo hagooso dileso hoo poogoomo, Polo yo Makedonia mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo dileso see omaga Yolusalem mapoo dilame goomogaso. Egeesee lone yayo see egeesee takaso, "A Yolusalem mapoo dileso see Loum mapoo dileiso," diso. ²² Osoloso Polo yo pidili odoo bakadio Timoti dio Elasta dio Makedonia mi mapoo diba malalo diye doloso, yo Asia mi mapoo epedee badebeiso.

Epeses mi mapoo odoo susuga oso kamanali goo toowa poudoo

²³ Polo Epeses mi mapoo epedee badoboome, odoo susuga oso Yesuwo goo maga kamanali goo toowa poudooso. ²⁴ Bei, Epeses

mi mapoo gamenee godee Atames mapoo goomegeli moso tegei meleeso. Esememe odoo hee Demetiliyuseeye o odoo gilimadoloso, yoso gamenee godee masi moodoo egeesi masi dia dee oso pepuso moodoogaloso, odoo mapoo tenelone nei diayo molee toowa teliso.

²⁵ Osoloso Demetiliyuseeye o odoo sabolo, osoloso odoo abo dibolo tou hodobo teli odoo egeesi sabolo, gilimadoloso to mouso. Osoloso Demetiliyuseeye to moulone dimapoo egeesee takaso, "Mo odoo, niba dui! Iyo tou hagee tolone badolone molee toowa teliso. ²⁶ Esino niba odoo Poloye goo tomo egee silo, niba gooleedooso. Yayo takolone edebeeyo deeso moodoo godee ee tei godeenee, dee takomo silime, odoo susuga Asia mi mapoo debeli sabolo, osoloso Epeses mapoo debeli sabolo, oso yima hamamee dadagamo silesibiso. ²⁷ Esiga iba obeeamo! Odoos susuga oso Poloye eligi goo omapoo hamamee dodolone, iba gowooga, iyo tou too maga molee toowa hagee tomolo pagalai malaiso. Osoloso goo hee hagooso, odoo susuga hamapoo debeli odoo sabolo, osoloso mi abo mapoo debeli odoo sabolo, oso ibada godee hedebe Atames mapoo tei tolone goomegeliso. Esino odoo susuga oso Poloye eligi mapoo tei toga, see

* **19:19:** molee ko toowa 50,000: Molee ko toowa hageeyo hu dalakamas. Edebeeyo beame hedebe mapoo tou toga, yo nei molee ko toowa hagee hedebe nei teliso.

diayo ibada godee Atames ee gamenee godee dalaiso. Osoloso yimapoo goomegeli moso ee gowoolaiso,” diso.

²⁸ Demetiliyuseeye goo hagee takomolome, o to dulone debei odoo oso kamanaloso toso dia agadilone egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Atamesee hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. ²⁹ Goo hagooso Epeses mi toowa ma kulodu debeli odoo susuga oso dia kamanaso. Egeeseelone odoo susuga oso mi ee ma kulodu to neligidi agadilone, edebeeyo gooloogoo doloso debeli mi omapoo hoguga diadeeso. Diayo hoguga dulone, Polowo odoo Makedonia mi mapoo debeli Gaiyus dio Alistakus dio iyadoloso diadeeso. ³⁰ Esem Polo yayo odoo gooloogoodoo mapoo dileso to takalame goomogaso. Esino tei telaga odoo oso yo hamaga takaso. ³¹ Osoloso Polowo odoo abo Asia mi mapoo wiligi odoo tebisa oso yo dilame goomegele. Egeeseelone Poloye mi omapoo dilega pagalame, yo diyaga to teneeso.

³² Egeeseeme gooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso toso agadilone, goo opusomo takoo, osoloso odoo aboso goo opusomo takoo, diso. Egeeseelone odoo susuga oso diayo gooloogoodoo goo eyo bei kibiya gooleedele. ³³ Esiga Yu odoo oso odoo hee, Alesenda yo malalo mapoo

pupumo dileso holoogooso, yayo odoo gooloogoodoo mapoo to takolone, goo hagee Yu odoo dibada goo tokenee nee, dee takalame. Esem yayo odoo susuga oso to kesamelee omapoo koodobilame, o dee wabisaso. ³⁴ Esino gooloogoodoo oso Alesenda yo Yu odoo doloso gooleedoloso, gowoolone to agadi sabolo see tobu egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Atamesee hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. Diayo toso agadigamelee ososee, osoko howo bakadio poogooso.

³⁵ Esem mi omapoo gamaleeyo tou teli odoo heeso keesee tabano, gooloogoodoo toowa oso to kesamelee omapoo koodobiaso. Egeeseeme yayo egeesee takaso, “Epeses odoo, niba dui! Odoo susuga ibada godee toowa Atames mapoo goomegeli moso ee iyo gibadili, diba gooleedooso. Osoloso kei ma dokodooga Atames egeesi masi imapoo homodobia, diba gooleedooso. ³⁶ Esiga edebeeyo goo hamaga gamenee takalai tebile. Esiga niba kamanaga epedee hamapoo koodobie, osoloso goo tokenee hee na te. ³⁷ Osoloso niyo odoo hagee bia ee goo mauwe hamapoo iyado sibadeeso. Esino diayo ibada godee mapoo to tokenee takele. Osoloso diayo ibada godee mapoo goomegeli moso ma kulodu bi hee heli

tele. ³⁸ Esiga Demetiliyus nobolo, osoloso nayo gowe odoo sabolo, goo meedili moso mapoo dilesos nibada goo meedilei tekepo. Bei, goo meedili odoo osee doso. ³⁹ Esino nimapoo goo hee maga to kalai mologa, mosobia oso to keli beeamo omapoo tosibilei tekepo. ⁴⁰ Esiga iba susuga obeeamo. Epei iyo goo moodoo hamapoo Loum odoo oso imapoo tokenee nei teneeyaga. Esiga Loum odoo oso imapoo goo egeesee moodooga, iba iso nediliyo pidilei eli agalaime. Bei, epei iyo kamana goo eyo bei mauwe,” diso. ⁴¹ Osoloso mosobia gamaleeyo tou teli odoo oso to hagee takoloso koodobuloso mosobia odoo diba diadee diso.

20

Poloye Makedonia mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo di

¹ Epeses mi mapoo kamanali goo toowa poudoo oso koodobume, Poloye tei telaga odoo susuga gilimadooso. Poloye diba gilimadoloso dimapoo pidi to takoloso see Makedonia mi mapoo dulone emegeidi to takaso. ²⁻³ Yayo Makedonia mi toowa ma kulodu silone, mi omapoo tei telaga odoo oso debei mapoo dibada tei too kibilame dimapoo pidi to takaso. Osoloso see Akaya mi mapoo dilesos badolone a bakadio hedebe di poogooso. Osoloso Polo a

bakadio hedebe di Akaya mi mapoo poogoloso, see Silia mi mapoo dalo soowoolame badoboome, Yu odoo oso yo wooloomalame to mou duso. Esino yo goo egee duloso Akaya mi maga du tolosos dilega, see Makedonia mi mapoo wedi dilesos du tolosos Silia mi mapoo dilei diso. ⁴ Esiga odoo hagee bia oso Polobolo diadeeso, Pilusuwo owolo Sopata, yo Beleya mi mapoo badeli. Osoloso Tesalonika odoo, Alistakus dio Sekundus, osoloso Delebe odoo Gaiyus, osoloso Timoti. Osoloso Asia mi toowa odoo Takikus dio Tolopimus dio. ⁵ Esiga odoo hagee bia oso malalo dilesos Tolowasee mi mapoo iba balaga meleeso. ⁶ Esemme iba mili dilesos Pilipai mi mapoo dobolone, Isipi mi maga peegoo peledaba beeamo gooleebugu wo nali omapoo debeiso. Osoloso wo ne beeamo ee poogoloso, Pilipai mi maga du toowa tolosos Tolowasee mi mapoo dalo soowoolone, abei domo mapoo beeamo dee tiadoo poogooso. Osoloso Tolowasee mi mapoo dilesos odoo hagee bia tugodoloso mi omapoo dobolone beeamo ⁷ poogooso.

Poloye Tolowasee mosobia odoo mapoo Godeeyo to hamameedee taka

⁷ Iba Tolowasee mi mapoo dobolone, Sadee toowa beeamo mapoo Yesu gooleebugu wo nalame tei telaga odoo susuga sabolo hodobo mooloogodooso.

Eseme Poloye mooloogoodoo mapoo Godeeyo to takaso. Esino Polo yo mi beeamoga mi hee mapoo dilame badolone, gesi omapoo Godeeyo to sage taka gesi domo mapoo koodobiaso. ⁸ Eseme iba moso egi doko tegei debi pooba gooboogoo ma kulodu keme bei pegiga magoloso dobolone, Polowo to duluga meleeso. ⁹ Moso ee ma kulodu giso kadiga hee Yutikus, poo osulu mapoo dokodoo badebeiso. Yo Poloye Godeeyo to sage takeme ee dulone badolone, tilasapoo meleeso. Yo egeesee tilasapoolone moso dokodooga miyomoo homodobiaso. Yo miyomoo homodobume, edebeeyo meilesa yo toloso egeino, yo olo tana. Bei, moso egee dia egi doko tegei. ¹⁰ Osoloso Polo yo miyomoo meilesa ebiso miyomoo tugusaloso, yo toloso badolone egeesee takaso, "Goo haga na koude. Yo see gie badeli toso," diso. ¹¹ Osoloso Polo see moso dokodoo peleso nei naloso*, see tobu Godeeyo to takemelee ososee mi beeameso. Osoloso see gesikolodee mapoo mi egee poogoloso diso. ¹² Eseme odoo susuga oso giso kadiga Yutikus ee gie badeli teme, goomoga sabolo o mosopoo ido diso.

Polo diayo Tolowasee mi maga Miletus mi mapoo di

¹³ Osoloso iba Tolowasee mi maga Asos mi mapoo dilame doboome, Poloye egeesee takaso, "Niba malalo du toowa toloso Asos mi mapoo dalo soowee. A mili dilesa Asos mi mapoo nibada du mapoo ka dabagalaiya," diso. ¹⁴ Eseme iba du maga soowooleso Asos mi mapoo yo tugodoloso, yo see du ma kulodu dabagaso. Osoloso see amaga Mitilene mi mapoo dalo soowaso. ¹⁵ Osoloso see mi beeamome, Mitilene mi maga see Kiyos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, see mi beeamome, du toowa toloso Samos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, mi beeamome, see du toloso Miletus mi mapoo dalo soowaso. ¹⁶ Esino Polo yo see Epeses mi mapoo dilei goomegele. Bei, yo Asia mi ee saga poogoo dilesa, Yolumalem mapoo Pentikos wo ne beeamo mapoo badalame goomogaso.

Poloye Epeses sosee wiligi odoo tebisa sabolo to kei

¹⁷ Esiga Polo Miletus mi mapoo badolone, Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yo agalame sibilame to teneeso. ¹⁸ Osoloso Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yayo badebei mapoo sibateme, yayo dimapoo egeesee takaso, "Niba ayo beeamo susuga nibolo Asia mi mapoo badolone goo tomo silee gooleedooso. ¹⁹ A

* **20:11:** Odo aboso egeesee takeliso, "Beeame omapoo Polo diayo Yesu gooleebugu wo neso," diso.

beeame susuga ma kulodu Godeeyo tou talai mapoo koo goweli. Egeeseelone mawo nediliyo dokodoo koo poudoomo sili. Osoloso Yu odoo oso a wooloomalame dala teneme, ee ma kulodu didawo sabolo Godeeyo tou tomo sileeso. ²⁰ Esiga ayo niba pidilame ebi-lega Godeeyo goo susuga nimapoo woola taka, niba gooleedooso. Egeeseelone ayo goo hee mada koo mageli. Esino odoo susuga goologoodoo toowa ma kulodu, osoloso nibada moso ma kulodu, Godeeyo goo susuga ee nimapoo takeliso. ²¹ Esiga a Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo, oso goo goolee su wuduloso Godee mapoo bidigadoboloso ibada Lodee Yesu mapoo tei talame to takaso.

²² “Esiga a Dio Tei eyo to mapoo mesiloso Yolusalem mapoo dileiso. Esino omapoo dileso badoga, amapoo goo peledabalai, a gooleede. ²³ Esino goo hedebe hagoonno a gooleedooso. Ayo mi susuga mapoo siloga, Dio Tei oso ayo dala talai goo sabolo, neliga moso ma kulodu husalai goo sabolo, amapoo eligiliso. ²⁴ Esiga mo gie badeli haga koo gooleeso. Esino a hedebe Lodee Yesuye amapoo tou tenee susuga ee temeleso hosudalai dia gooleeso. Tou hagee to tekepo Godeeye mesilone wulayo pidi goo odoo mapoo takalai oso.

²⁵ Esiga a nima kulodu

Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takomo sileeso. Esino nima kulodu odoo heeso a see agalaime. ²⁶ Esiga epedee ayo nimapoo taka, nima kulodu odoo heeso gie badeli telega, dou mi mapoo duga, mo goo tokenee nee. ²⁷ Bei, ayo goo susuga Godeeye taka goo ee niyo gooleedalame olo takaso. ²⁸ Esiga niba niso nediliyo medee bamelee. Egeeseelone Dio Tei oso nimapoo tenee sipi be hu masi medee bamelee. Esiga niba sipi be hu bali odoo masi dobolone, Godeeyo sosee ma kulodu debeli odoo medee bamelee. Bei, Godeeyo owolo Yesuye ta maga o sosee ma kulodu debeli odoo ee tooso. ²⁹ A gooleedooso, a di mapoo hamamee, gamenee eligili odoo oso nimapoo sibilesa tei telaga odoo mapoo dala tenelaiso. Gamenee eligili odoo hagooso dobu so masi sibilesa sipi be hu masi wooloomaloso nalaiso. ³⁰ Osoloso nima kulodu nibada odoo abo oso tebisaloso tei goo ee see bidigaloso gamenee goo ee takomo silesibileiso. Egeeseelone diayo niba domo puloso tei telaga odoo abo ee peegoo gilimado dileiso. ³¹ Esiga niba to hagee goolee sabolo dobolone, medee bolone debee. Bei, ayo dugo bakadio hedebe di ma kulodu beeame susuga, osoloso gesi susuga mapoo goo hamapoo nimapoo pisa sabolo eligimo sileeso. Esiga ayo eligi goo hagee na boobado bigi!”

32 “Esiga epedee ayo niba Godeeyo dee mapoo ibedileiso. Osoloso Godee yayo sooloo dolone pidi to tekepo maga nibada tei too kibilame kitulugu tenelaiso. Osoloso to oso nibolo, osoloso Godeeye hesiga odoo susuga mapoo gie badeli tenelaiso. 33 Esiga niba goolee, ayo nibolo silee mapoo, a odoo abo dia bi sabolo, molee sabolo, osoloso dugo tekepo kali bi sabolo ogoloso bi ee talame koo gweli. 34 Esino niba olo gooleedooso, ayo goomoga goo sabolo, osoloso abolo silesibi odoo oso goomoga goo sabolo tebilame tou kitulugu sabolo teliso. 35 Esiga a beame susuga ma kulodu egeesi goo maga niba see eligimo sileeso. Egeesee maga niyo tou tolone dobolone, odoo kitulugu mauwe pidimo silesibilame. Bei, Lodee Yesuye to egeesee takaso, “Teneli beame omapoo goomoga toowa oso moloso, esino teli beame omapoo goomoga pepooko oso moloso,” diso. 36 Poloye to hagee takoloso koodobuloso dibolo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone dokodoo takaso. 37-38 Osoloso diba susuga pupisigaso. Bei, Poloye dimapoo taka, “Niba see a agalaime,” deme. Osoloso hamamee Polo bolomaloso adameleso, diba yibolo du dali mapoo mousou.

Poloye Yolusalem mapoo di

1 Iba Miletus mi maga dilame du dali mapoo meilesa, du toowa mapoo tebisaloso, dila poogolone, Epeses sosee wiligi odoo dimapoo emegeidi to takaso. Osoloso Kos mi te mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso beame hee mapoo see Lodes mi te mapoo dileso peledoboloso, see abaga Patala mi mapoo diso. 2 Iba Patala mapoo dileso egeino, du toowa Ponesia mapoo dilame molo egeiso. Esem iba du omapoo daboogoloso diso. 3 Osoloso iba Saiples mi te dobusu dokolo poogoloso, see Silia mi Taya mapoo diso. Bei, du toowa eyo kulodu bi ma mubiyodoo malame. 4 Iba omapoo dileso tei telaga odoo abo ogoloso, dibolo beame 7 debeiso. Iba dibolo omapoo doboome, Dio Tei oso eligi maga diayo Polo mapoo Yolusalem mapoo na diye, dee takemeleso. 5 Esino iba Taya mi mapoo dobooso see dilame bei mooloogooso. Esem tei telaga odoo susuga sobo sabolo, holaiso sabolo, iba du dali mapoo gilimado mousou. Osoloso omapoo iba hodobo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone dokodoo takaso. 6 Iba takoloso du ma kulodu tebisaloso dulone emegeidi to takeme, diba see dia moso wedi diadeeso.

7 Iba Taya mi amaga see Tolemais mi mapoo diso. Mi omapoo tei telaga odoo abo tugodoloso, dibolo beame

hedebe badebeiso. ⁸ Osoloso beame hee mapoo iba Tolemais mi poogoloso see Kasalia mapoo diso. Iba omapoo odoo to tekepo takeli Pilipiyo moso mapoo dabalame diso. Pilipi yo daga odoo pidili dikon odoo ⁷ hesia eyo kulodu hee yoso. ⁹ Egeesee ma kulodu Pilipiyo owolo sobo obuo bakadio bakadio di, diba Godeeyo to tosili odoo debeiso.

¹⁰ Beame abo omapoo doboome, Godeeyo to tosili odoo Agabus Yudiya maga simiso. ¹¹ Yayo sibilesi Polowo gudu tamagoloso see eyo nediliyo o dee sabolo o homo sabolo tialoogoloso egeesee takaso, "Dio Tei oso egeesee takooso, 'Yolusalem mapoo debeli Yu odoo oso gudu sodu ti oso ama hageesi tialoogoloso magoloso Yu dele poogoo odoo mapoo tenelaiso," diso."

¹² Ibolo osoloso omapoo debeli odoo abo sabolo goo hagee duloso, Polo mapoo howolone egeesee takaso, "No Yolusalem mapoo na diye," dee takemeleeso. ¹³ Esino Poloye imapoo egeesee takaso, "Bei kasee maga niyo pupusiga sabolo amapoo goohele ka tonowala? A Yolusalem mapoo tiso tialoogoloso magalai goo hedebe mapoo mopoodoo dele. Esino Yesuwo goo maga talai sabolo mopoodoo dooso," diso. ¹⁴ Osoloso ee ma kulodu iba yayo Yolusalem mapoo dilei hamaga taka eli egele. Esiga haga na goolee doloso

egeesee takaso, "Hagee Lodeeye goomoga goo daga, goo hagooso peledabalai tekepo," diso.

¹⁵ Iba goo hagee koodobuloso, ibada bi toloso Yolusalem mapoo diso. ¹⁶ Iba Yolusalem mapoo sibilesi peledoboome, tei telaga odoo abo oso ibolo iba Kasalia maga sibadee odoo oso iba Nasoneeyo mosopoo iyado diso. Yo Saiples mi te mapoo badeli. Osoloso yo daga hoogoo tei toloso badebeiso.

¹⁷ Iba Yolusalem mapoo dileso peledoboome, tei telaga odoo oso iba ogoloso dia goomogaso. ¹⁸ Osoloso omapoo tialoso beame hee mapoo Polobolo hodobo Yemes agalame diso. Esem ibo omapoo dileso egeino, sosee wiligi odoo susuga oso yibolo badoboome egeiso. ¹⁹ Osoloso Poloye diba ogoloso, dimapoo emegeidi to takoloso, Godeeye yimaga Yu dele poogoo odoo mapoo goo toowa moodoo susuga ee medee oposususo.

²⁰ Osoloso diayo goo hagee duloso Godee mapoo dia goomogaso. Esem diayo Polo mapoo egeesee takaso, "Emegei, nayo mi hagee ege. Yu odoo susuga oso olo tei telagaso. Esino diba see Moseseeye eligi goo ee dadalai ono goo toowa deliso. ²¹ Osoloso odoo aboso dimapoo nee goo maga gamenee takolone egeesee takaso, 'Poloye Yu odoo mi abo mapoo debeli dimapoo takolone: Moseseeye eligi

goo sabolo, osoloso holaiso kolo koolai goo sabolo, osoloso Yu odoo ibada adaga dia goo abo sabolo na deede, dee takomo silo,' diso. ²² "Esiga goo diayo du hagee tei goonee daga, iyo kasee moodoolaisomo? Bei, diayo no hamapoo peledaba duga, namapoo kamanalaiso. ²³ Esiga no iyo goo takooga, no goo hagee medee te. Goo ee ma kulodu sosee eyo kulodu odoo bakadio bakadio di oso tou hee talame Godee mapoo to magooso. ²⁴ Esino diayo Godeeyo tou tomo silee beame oso koodobilai koola tooooso. Esiga no diayo tei moso mapoo wudu walame mopoodoo dalame duga, no dibolo diye. Osoloso diayo mopoodoo oso koodobuoga, niba susuga Moseseeye eligi goo ee dodolone, Godee mapoo emegeidi bi tenee. Esino nayo diayo emegeidi bi tenee ee eyo nei molee tenee. Osoloso goo susuga hagee koodobuoga, diayo wudu walai tekepo. Esiga nayo goo hagee medee deedeega, Yu odoo susuga oso ogoloso, diayo no Moseseeye eligi goo ee deedeemo silo dee gooleedalaiso. Osoloso diayo nee goo maga taka du ee tei goonee dee gooleedalaiso. ²⁵ Esino goo hagee Yu dele poogoo tei too odoo dibada goonee. Bei, iyo dimapoo to hogugu olo teneeso. Osoloso iyo to hogugu ee ma kulodu egeesee hoguguso,

'Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne, osoloso odoo hee mapoo giba na ne,' diso."

²⁶ Osoloso beame hee mapoo Poloye odoo bakadio bakadio di gilimadoloso wudu walame mopoodoo dalai beame bei mooloogooso. Esem Poloye tei moso mapoo peleso wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, "Iba beame 7 ee ma kulodu mopoodoo koodobuloso, hamamee Godee mapoo emegeidi bi tenelaiso," diso.

Polo neliga moso mapoo todilame too

²⁷ Osoloso beame 7 hagee koodobilai koola tooooso, Yu odoo abo Asia mi maga sibadee odoo oso Polo tei moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso diayo mosobia ee ma kulodu kamanali goo toowa poudoloso Polo toooso. ²⁸ Osoloso diayo toso agadigilone egeesee takaso, "Isalael odoo, niyo iba pidi! Odo hagooso mi susuga mapoo silone, Moseseeye eligi goo sabolo, Isalael odoowo goo sabolo, osoloso ibada tei moso sabolo maga gamenee takeliso. Osoloso epei Guliki odoo ee ibada tei moso mapoo ido pala oso ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee paso," diso. ²⁹ (Yu odoo hagee bia oso Yu dele poogoo odoo Epeses mapoo badeli, Tolopimus, Polo dio Yolusalem mapoo silee ogoloso, diayo

goolee, Poloye yo dibada tei moso mapoo ido palabele dolone egeesee taka.)

³⁰ Osoloso Yolusalem odoos susuga oso dia komonolone, hodobo hoguo sibilesos Polo tei moso maga pee-goo pupumo dileso, tei moso osulu saga kisiso. ³¹⁻³² Osoloso diayo Polo wooloomalame debeisos. Esino Loum ha teli wiligi odoos taba Yolusalem mapoo kamana goo ee duloso, ha teli odoos sabolo, osoloso dia gihadili odoos sabolo gilimadoloso, odoos mooloo-goodoo mapoo saga hoguga sibadeesos. Esemee odoos Polo woomelee ha teli odoos oso sibadee ogoloso, omapoo koodobiasos.

³³ Osoloso ha teli wiligi odoos taba oso Polo tolosos, o odoos oso ki ti bakadio oso tialeegee doloso, yayo Yu odoos mapoo egeesee takasos, "Odoos hagee ogumos? Osoloso yo goo tokenee kasee toga ka woolaiyo?" disos. ³⁴ Osoloso odoos susuga oso goo opusomos opusomos di takolone to neligidi takasos. Egeeseelone ha teli wiligi odoos taba oso dia to medee tele. Esiga o odoos mapoo Polo tolosos, Polo yo ha teli odoos mosopoo ido di, disos. ³⁵⁻³⁶ Hateli odoos oso Polo dia moso mapoo todime, odoos abo oso hamamee sibulone, to neligidi egeesee takomos sibadeesos, "Yo wooloomes! Yo wooloomes!" disos. Osoloso Polo yo bo maga palame tobudume, ha teli odoos oso

yo imado palasos. Bei, ede-beeyos Polo wooloomalame dia alabumes.

³⁷⁻³⁸ Esino ha teli odoos oso Polo dia moso kulodus ido dilame doboomes, Poloye ha teli wiligi odoos taba mapoo egeesee takasos, "Ayo namapoo to takalai tekepows?" disos.

Hateli wiligi odoos taba oso Poloye yimapoo Gulikis toso taka dulosos egeesee takasos, "No Gulikis to kasee goolee-doows? Ayo goolee, no Isipis odoos beame hee hamamee hagoo ibada gamalee odoos sabolo hatomos silone odoos wooloomalis odoos 4000 gilimadolosos miwe poogoo mapoo gilimadodis odoos oso beledees."

³⁹ Esino Poloye egeesee takasos, "Odoos egee anees. A Yu odoos Kilikias mi toowa ee ma kulodus Talesas mi mapoo badeli. Mo mi hu toowa molosos. Esiga ayo odoos susuga hagee bia mapoo to takalai tekepows?" ⁴⁰ Esemee ha teli wiligi odoos taba oso Poloye to takalai soowa, dee takemes, yo tobolosos bo mapoo tobudulone, odoos to koodobilame odoos mapoo dee wabisasos. Osoloso odoos susuga oso to koodobulosos doboomes, yayo Hibulus toso dimapoo to takalai bei mooloogooos.

22

Poloye Yu odoos mapoo o goo taka

¹ Poloye to takalai bei mooloogolone egeesee takasos, "Ma dios, ei dios,

osoloso molo dio, niba ayo mawo pidi to takooga, medee dui!" diso. ² Osoloso Yu odoo Poloye dia Hibulu toso taka duloso, to koodobuloso medee dobolone dumeleeso. ³⁻⁴ Poloye egeesee takaso, "A Yu odoo Kilikia mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo soomagoo. Esino Yolusalem mi hamapoo badolone kawudooso. Osoloso Gamaliyoye a eligime, ayo ibada amawe diayo tei magoo medee gooleedooso. Esino epei niyo goolee Godeeyo tou bele dolone, komonolone a wooloomalame ka seeso. Osoloso daga a see goo ee Godeeyo tou bele dolone, ayo kitulugu toowa magolone, Yesu mapoo tei telaga odoo wooloomalame dimapoo dala toowa teneliso. Osoloso ayo giso sabolo, sobo sabolo, toloso neliga moso ma kulodu huyaseliso. ⁵ Osoloso tei moso wiligi odoo taba sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, oso mo goo hagee diba gooleedooso. Bei, diayo tei telaga odoo Damasko mapoo debeli toloso neliga moso mapoo toosoolame, amapoo to hogugu tenelone egeesee takaso, 'Niba dilesa Damasko wiligi odoo tebisa mapoo to hogugu tenelone, tei telaga odoo toloso Yolusalem mapoo iyado sibadee, diba dala toowa talame,' diso.

⁶ "Ayo egeeseemo silone, beame heeso Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso. Domo mapoo osoko oo domo mapoo Damasko mi

koola mapoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu sibilesa a tooso. ⁷ Esem a mi mapoo homodobuloso tiamolome, toso egeesee takeme duso, 'Solo, Solo, nayo kasee maga amapoo dala ka tonowala?' diso.

⁸ "Esem ayo nei yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ogumo?' Yayo nei egeesee takaso, 'A Nasalet odoo, Yesu. Nayo tei telaga odoo dimapoo dala egee tenemolo ee nayo amapoo tenemoloso,' diso. ⁹ Ee ma kulodu odoo abolo diadee diba gadeebugu egeiso, esino to yayo taka medee dule.

¹⁰ "Esem ayo egeesee takaso, 'Lodee, ayo ogoo goo talaisomo?' diso.

Esem Lodeeye amapoo nei egeesee taka, 'No toboloso Damasko mi mapoo di. Mi omapoo ayo goomoga goo nayo talai ee takalaiso,' diso. ¹¹ Esino gadeebugu oso mo howo sime, odoo abolo diadee oso Damasko mi mapoo dulone, mo dee mapoo toloso ido diso.

¹² "A Damasko mapoo dilesa peledoboome, odoo hee Ananayaseeye a agala simiso. Yo Moseseeye eligi goo ee medee dodomo sili odoo. Osoloso Yu odoo Damasko mi omapoo debeli oso yo tekepo odoo, dee take-liso. ¹³ Osoloso yayo sibilesa ama koola hapoosee tobudulone egeesee takaso, 'Solo, emegei, no see tobu ege!' diso. Esem epedee omapoo mo howo see tekepo poome, ayo yo egeiso. ¹⁴ Esem

yayo amapoo egeesee takaso, 'Ibada amawe dia Godeeye goomoga goo ee gooleedalame, yayo no olo hesiaso. Osoloso nayo odoo tekepo Keliso ogoloso o to medee dulame. ¹⁵ Esiga nayo o goo ee odoo susuga mapoo nayo du sabolo, osoloso nayo egei sabolo, yiligamo sileiso. ¹⁶ Esiga no ogo bamalala? No saga toboloso howomoo howo sauwidi. Osoloso Yesu mapoo takee, yayo nee tokenee hapoloso boobado bigilame,' diso.

¹⁷ "Hamamee a Yolusalem mapoo wedi dileso tei moso mapoo dokodoo takomolome, Lodeeye mo howo opusomo diso. ¹⁸ Mo howo opusomo deme, Lodeeye amapoo to takomolome egeiso. Egeeseelone yayo amapoo egeesee takaso, 'No saga toboloso Yolusalem poogoo di! Bei, odoo hamapoo egee do oso, nayo mo goo takemelee duloso, tei talai megona,' diso.

¹⁹ "Esino ayo Lodee mapoo nei egeesee takaso, 'Odoo susuga, diba gooleedooso, ayo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odoo toloso neliga moso kulodu toosooli, osoloso diba wooloogali goo ee. ²⁰ Osoloso diba gooleedooso, nee tou teli odoo, Sitiben, woolooma beeamo mapoo a badebeiso. A dibolo goo goolee hedebe diso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoo ayo bameleeso.

²¹ "Esino Lodeeye amapoo egeesee taka, 'No epedee di.

Bei, no ayo mi hamaga eli sage Yu dele poogoo odoo oso debeli mi mapoo diye dalaiso,' diso."

²² Osoloso Polo daga o to bei mooloogoloso takomo silee domo mapoo odoo mooloogoodoo oso o to medee dulone debeiso. Esino see yayo Yu dele poogoo odoowo goo takomolome, diayo duloso komonolone to neligidi egeesee takaso, "Wolome! Wolome! Yo mipoo hamapoo badalai tekeponee!" ²³ Egeeseelone diayo to neligidi takolone, kamana goo eligilone, dia kekeisu dugo tigadoloso mogoukee deeso keesee doloso dokodoo togobuguso. ²⁴ Esem ha teli wiligi odoo taba oso Polo dibada mosopoo ido dileso wosolone, yo ka woolame o odoo mapoo takaso. Bei, odoo mooloogoodoo oso Polo mapoo komonolone, to neligidi taka goo eyo bei Poloye yimapoo takalame yo goomogaso. ²⁵ Osoloso ha teli odoo oso Polo woolame, ki tiso o dee homo mapoo tialogo molome, Poloye ha teli odoo ee gibadili hee koola mapoo tobudume, yimapoo egeesee takaso, "Esiga nibada tei magoo oso takolone, niyo tei Loum odoo goo mauwe mosoowe weeye, dee taka molosomo? Haye! Mauwe. Bei, niyo mo goo medee meedile," diso.

²⁶ Esem ha teli odoo ee gibadili oso to hagee duloso, dileso o wiligi odoo mapoo

egeesee takaso, “Nayo goo tomo silee gooleedoso? Bei, odoo hagee tei Loum mi mapoo badeli. Esiga ibada teiso egeesee takooso, ‘Loum mi mapoo badeli odoo ee mosoowe goo mauwe woolai tei,’ deliso, diso.”

²⁷ Esememe dibada wiligi odoo taba yo dio dulone, yayo Polo mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo amapoo takee, no tei Loum odoowo?”

Poloye nei egeesee takaso, “O, a tei Loum odoo,” diso.

²⁸ Egeeseme ha teli wiligi odoo taba oso nei yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odoo dalame, nei molee toowa magooso.”

Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odoo dalame nei molee toowa ka magele. Bei, a soomagoo beame mapoo a tei Loum odoo paso,” diso.

²⁹ Esememe ha teli odoo oso Polo woolame dobolone, to hagee duloso peegoo diadeeso. Osoloso dibada wiligi odoo sabolo dia ebigaso. Bei, diayo tei Loum odoo ki tiso tialogoloso woolame seme.

Poloye o goo meedilame Yu odoo oso to mou mapoo ido pala

³⁰ Osoloso beame hee mapoo ha teli wiligi odoo taba oso Polowo goo medee gooledalame, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, to meilame gilimaso. Osoloso diayo Polo ki tiso tialogoo puobuguloso,

odoo mooloogoodoo dia mudugiyopoo tebidiso.

23

¹ Osoloso Poloye wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo mapoo bolone egeesee takaso, “Emegei, ayo badebei beame susuga mapoo, a Godeeyo howo woola silone, mo sooloo ma kuloduga goo goolee oso goolee ayo tomo sili goo ee tekepo gooleeso,” diso.

² Esememe tei moso wiligi odoo taba Ananayaseeye to hagee duloso, odoo abo Polo koola ogolone debei dimapoo egeesee takaso, “Polo maga mapoo weel!” diso. Esememe odoo heeso Polo maga mapoo weiso. ³ Esino Poloye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Nayo a wei eyo nei Godeeye no woolaiso. Esiga no goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, nayo Moseseeye tei magoo sabolo mo goo meediliso. Esino epedee nayo a wei oso no tei magoo gababiaso,” diso.

⁴ Esememe Poloye tei moso wiligi odoo taba mapoo egeesee takeme, odoo Polo koola ogolone tebisa melee oso nei egeesee takaso, “Nayo Godeeyo tei moso wiligi odoo taba mapoo to egeesee na takee!” diso.

⁵ Poloye nei egeesee takaso, “Emegei, odoo hagee tei moso wiligi odoo tobagodi, a gooleede. Godeeyo to booka mapoo hogugu hagooso, ‘Nibada odoowo wiligi odoo taba

mapoo to tokenee na takee,' diso."

6 Osoloso mooloogoodoo ee ma kulodu Poloye Sedisi odo abo sabolo, osoloso Pelisi odo abo sabolo egeiso. Esemе yayo to neligidi egeese takaso, "Emegei, a Pelisi odo, osoloso mo ma nose Pelisi odo. Esino ayo odo wedia maga hogogabilei goo mapoo tei teme, goo meedili mapoo todiles hagee badoso," diso. 7 Esemе Poloye egeese takeme, mooloogoodoo abo puloso toso agadigaso. 8 Bei, Sedisi odo diba toloso hogabilei goo mapoo tei koo teli. Osoloso diayo tei tolone, Godeeyo momaiye sabolo dio sabolo mauwe, dee takeliso. Esino Pelisi odo susuga goo hamapoo tei teliso.

9 Esemе ee ma kulodu wiligi odo oso mooloogoodoo abo puloso toso dia agadigaso. Osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odo abo Pelisi odo dia mooloogoodoo ee ma kulodu badeli oso toboloso kitulugu sabolo egeese takaso, "Iba odo hamapoo goo tokenee koo ogo. Iba gooledele, dioso o, Godeeyo momaiye oso yimapoo to taka molodoo," diso. 10 Esemе toso agadiga toowa deme, Pelisi odo sabolo Sedisi odo sabolo abo puloso, biliga toowa bei mooloogooso. Osoloso ha teli wiligi odo taba oso o odo mapoo Polo wooloomeyaga, dibada mosopoo ido diye diso.

11 Osoloso gesi mapoo Lodee sibiles, Polo koola ogolone tobudulone egeese takaso, "No haga na ebi! Nayo Yolusalem mapoo mo goo taka egesi masi Loum mapoo mo goo takalaiso," diso.

Yu odooso Polo wooloomalame to magoo

12 Osoloso gesikolo Yu odo aboso Polo wooloomalame to kitulugu magolone egeese takaso, "Iyo Polo wooloomel-ega doga, nei sabolo howo sabolo nalaimе. Esino iyo yo wooloomaloso, nei sabolo howo sabolo ka nalai," diso. 13 Mooloogoodoo ee ma kulodu, Yu odo 40 egesi masi oso to egee ka magoo. 14 Osoloso diayo diles tei moso wiligi odo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, dimapoo egeese takaso, "Iyo Polo wooloomalame to kitulugu olo magooso. Esiga iba nei sabolo howo sabolo nelega doso. Osoloso Polo wooloomaloso hamamee nei sabolo howo sabolo ka nalai. 15 Esiga niyo ha teli wiligi odo taba mapoo to hagee todilei, iba goomogoso. Niyo yimapoo egeese takee, 'Nayo Polo toloso hamapoo ido sibe, iyo yimapoo woosalaiya,' diso. Esino iba eli domopoo bameleso Polo siboga, yo wooloomalaiso," diso.

16 Esino Polo o besiga oso to hagee duloso, ha teli odoowo moso mapoo diles,

Polo ogoloso yo wooloomalame to magoo yimapoo takaso. ¹⁷ Osoloso Poloye ha teli odo gihadili gili-madoloso yimapoo egeesee takaso, “Mo besiga hagooso nibada wiligi odo taba mapoo to toodagalame simina, esiga yimapoo ido di,” diso.

¹⁸ Esememe ha teli gihadili odo oso Polowo besiga ido dileso, o wiligi odo mapoo egeesee takaso, “Neliga moso ma kulodu badeli Poloye a idoloso o besiga hagee namapoo ido sibena. Bei, yayo namapoo to toodagala simigona,” diso.

¹⁹ Osoloso wiligi odo taba oso Polowo besiga dee mapoo toloso, obusomo peegoo ido dileso dobolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogo goo takalame ka simiyo?” diso.

²⁰ Esememe Polo besigaye nei egeesee takaso, “Yu odo abo diba goomogogona, godigi dibada wiligi odo tebisa oso to mou mapoo nayo Polo ido dilame. Osoloso omapoo di-ayo Polo mapoo see woosalai doloso gamenee takalaiso. ²¹ Esino no dia to mapoo tei dee na see! Egeeseelone, no Polo omapoo na ido di. Bei, odo bei, 40 egeesi eli domopoo yo wooloomalame dabalaiso. Esiga odo hagee bia to kitulugu magoloso Polo wooloomalame nei sabolo howo sabolo nalai teyuloso doso. Esiga diba olo mopoodoo doloso nayo to nei taka dulame doso,” diso.

²² Osoloso wiligi odo taba oso Polowo besiga diye dolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo dileso odo mapoo takolone, nayo amapoo taka goo ee ayo takago, dee na takee,” diso.

Polo Kasalia mapoo todi

²³⁻²⁴ Osoloso ha teli wiligi odo taba oso ha teli odo gihadili bakadio gili-madoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba epedee Polo Kasalia mapoo ido di. Omapoo dulone, odo 200 kaiya talaga sabolo, osoloso odo 200 tio talaga sabolo, osoloso odo 70 be hosee maga dilei toloso, Kasalia mapoo dilame mopoodee. Niba egeesee mopoodoo doloso, epei gesi odo susuga tiesaga, Kasalia mapoo ka dilei. Niyo egeeseelone, Polo mapoo be hosee hee yimapoo tenee, yo gamalee odo Peliks mapoo medee ido dileso peledabalame,” diso.

²⁵ Egeeseelone yayo gamalee odo Peliks mapoo to hageesee hoguguso:

²⁶ Emegei, gamalee odo Peliks hu toowa too, a Kolodias Lusiyas,

²⁷ Yu odo oso odo hagee toloso wooloomalame seeso. Esino yo tei Loum odoogo di duloso, ayo mo odo sabolo yo toloso mada peegoo ido diso.

²⁸ Osoloso ayo o goo dulame, Yu odoowo wiligi odo tebisa diayo to mou mapoo

ido diso. ²⁹ Yu odo o
 oso taka Poloye dibada
 tei magoo gababiaso,
 diso. Esino yayo Loum
 odoowo tei toowa ma-
 goo gababile. Esiga yo
 wooloomalai o, neliga
 moso ma kulodu
 husilei yimapoo goo
 hee mauwe. ³⁰ Esino
 Yu odo abo oso
 Polo wooloomalame
 mopoodoo doo duloso,
 yo namapoo ido diye,
 diso. Osoloso ayo
 Yu odo abo sabolo
 namapoo diye diso,
 diayo yo gowe goo ee
 takalame. Mo to oso.

³¹ Osoloso gesi ha teli odo
 oso dia wiligi odoowo to du-
 loso, Polo Kasalia mi mapoo
 ido dulone, eli domopoo
 Antipatilis mi mapoo sibilesa
 peledabaso. ³² Beeame hee
 mapoo be hosee maga dili
 odo oso Polo Kasalia mi
 mapoo ido dumolome, ha teli
 odo abo Yolusalem mapoo
 wedi diadeeso. ³³ Odo
 be hosee maga dili oso
 Kasalia mapoo sibilesa
 peledoboloso, gamalee odo
 Peliks mapoo dia wiligi odo
 taba oso to hogugu teneeso.
 Osoloso Polo yimapoo te-
 neeso. ³⁴⁻³⁵ Esem gamalee
 odo oso to hogugu hagee
 hesigaloso, Polo mapoo
 egeesee takaso, “No mi
 kamapoo badeliyo?” Esino
 Poloye yimapoo egeesee
 takaso, “A Kilikia mi toowa
 mapoo badeli,” dee takeme,
 yayo nei egeesee takaso,
 “Odo namapoo kamanali
 hamapoo peledobooga, ayo

nee goo meedileiso,” diso.
 Esem yayo o odo mapoo
 Polo Helodeeye moso toowa
 tegei mapoo ido dileso,
 medee bamelee, diso.

24

*Yu odooso Polowo goo Pe-
 liksiyo howo woola taka*

¹ Beeame dee tiadoo
 poogoloso hamamee, tei
 moso wiligi odo taba
 Ananayas sabolo, os-
 oloso Yu odoowo wiligi
 odo tebisa abo sabolo,
 Kasalia mapoo gamalee
 odo Peliksiyo howo woola
 Polowo goo meedilame
 sibadeeso. Diayo sibu-
 lone, goo meedilei mapoo
 Polowo goo takalame, odo
 hee Loumowo tei magoo
 gooleedoo odo Teletulus
 ido simiso. ² Osoloso
 diayo goo meedili moso
 mapoo polomologa, Pelik-
 siye Polo hamapoo sibeye,
 diso. Esem Poloye goo
 meedili moso mapoo sibilesa
 badoboome, Teletuluse-
 eye Polowo goo takalame
 bei mooloogolone egeesee
 takaso, “Peliks, no ibada
 wiligi odo hu toowa
 too. Bei, nayo ibada mi
 toowa bamologa, mesie ka
 doso. Osoloso goo tokenee
 susuga ee nayo pidi maga
 medee tekepo moodeliso.
³ Esiga iyo goo susuga
 ogoloso, namapoo emegeidi
 sabolo goomoga to sabolo
 ka takooso. ⁴ Esiga iyo
 namapoo hegi goo teneeyaga
 beame sage nobolo to kalai
 koo goomogo. Esino ayo

namapoo howolone ka taka, no wulo beame deiyepo mapoo to hagee dui," diso.

⁵ Osoloso Teletuluseeye egeese takaso, "Odo hagee tokenee goo eligimo sili. Bei, yayo mi toowa susuga mapoo goo eligimo sili maga Yu odo oso kamanaliso. Osoloso yinosee Nasalet odo Yesu deedeeli dia wiligi odo taba. ⁶ Osoloso yayo goo hee moodoso. Esino yayo ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee palame seme, iyo yo tooso. [Osoloso iyo ibada teiso o goo meedilame goomogaso. ⁷ Esino ha teli wiligi odo taba, Lusiyaseeye kitulugu sabolo sibilesi Polo imaga ido diso. ⁸ Osoloso Lusiyaseeye Peliks namapoo sibilesi Polowo goo meediye doloso imapoo egeese takaso.]* Esiga no nosee Polo mapoo wosalo ogoga, to nei yayo taka duloso, nayo tei goo iyo Polowo goo taka duloso gooleedaiso," diso. ⁹ Osoloso Yu odo abo Teletulusbolo sibadee oso Peliks mapoo takolone egeese takaso, "O, Teletuluseeye ege takoo tei takoo," diso.

Goo meedi mapoo Poloye o goo eyo nediliyo taka

¹⁰ Osoloso gamalee odo oso Polo no to takee neme, nei Poloye egeese takaso, "Peliks, a gooleedooso, no dugo susuga ee ma kulodu ibada mi hamapoo badolone

goo meediliso. Esiga ayo to nei namapoo takalai, a goomogo. ¹¹ Nayo medee dui. Nayo goo hagee odo abo mapoo takooga, diayo namapoo goo hedebe ha-goonosee takalaiso. Goo ee ayo Godeeyo hu poudalame, Yolusalem mapoo di beame ¹² poogoloso ka badoso. ¹² Esiga a Yolusalem mapoo badolone, Yu odoowo tei moso mapoo odo hee sabolo koo agadigeli. Osoloso howo gisili moso ma kulodu, osoloso Yolusalem mi mapoo silone, odo kamanalame koo moodeli. ¹³ Esiga Yu odo hamapoo egee do oso mo goo namapoo to opusomo opusomo di taka goo susuga ee tei goonee. ¹⁴ Esino diayo taka eyo kulodu, goo heeno tei goo. Ee, ibada amawe dia Godeeyo hu poudalame, ayo Yesu mapoo tei teliso. Esino Yu odooso takeliso, Yesuwo goo eligi sabolo diayo eligi sabolo hedebeenee. Esino a Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godeeyo to tosili odo oso to hogugu mapoo tei teliso. ¹⁵ Esiga Godeeye tekepo odo sabolo tokenee odo sabolo ta maga see hogabidilei goo mapoo Yu odooso tei toloso egee do, goo hedebe mapoo anosee tei teliso. ¹⁶ Esiga goo hageesee maga, a Godeeyo howo woola osoloso odo howo woola goo tekepo talai goomegeliso.

* **24:8:** 6-8: To hagee odo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odo aboso taka, Lukaye hogugule, odo heeso hamamee hoguguna, dee takeli.

17 “A Yolusalem poogoo dileso mi abo mapoo silone dugo abo poogooso. Omapoo siloso, see Yolusalem mapoo wedi simiso, bi mauwe odoo mapoo emegeidi bi molee tenelame, osoloso Godee mapoo emegeidi bi tenelame. ¹⁸⁻¹⁹ Esino a tei moso mapoo badolone, Godee mapoo emegeidi bi tenelai ee mopoodoo dolone badebeiso. Omapoo badolone, odoo susuga badele, osoloso kemenele. Osoloso ee ma kulodu Yu odoo oso sibilesa a egeiso. Esino dima kulodu, Asia mi maga sibadee Yu odoo oso mo goo maga dia kamanaso. Esiga bei kasee maga odoo hagee bia hamapoo mauwe ka dosomo? Odo hagee bia oso sibilesa mo goo namapoo takalai tekepo. ²⁰ Esino odoo egee bia hamapoo mauwe. Esiga Peliks, nayo Yu odoo hagee do mapoo woosalai tekepo, diayo a Yolusalem mapoo dibada wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido peleso dogo, mo goo tokenee edebeeyo egei ee takalai tekepo. ²¹ Esino ayo goo hedebe hagee diayo to mou ma kulodu to kitulugu sabolo egeese takala, ‘Esino niyo wedia maga see hogogabilei mapoo tei teme goo ka meedis,’ diso.”

²² Esino Peliks yo Lodeeyo goo ee olo duloso badebeiso. Osoloso odoo mooloogoodoo mapoo egeese takala, “Iba Polowo goo meedilei epedee hamapoo koodobileiso. Es-

iga see ha teli wiligi odoo taba Lusiyas siboga, Polowo goo see meedileiso,” diso. ²³ Osoloso Peliksiye ha teli gibadili odoo hee mapoo egeese takala, “Niba Polo medee bolone, yimapoo hegi goo hee na tenee. Osoloso emegei odoo heeso yo pidilei na hamaga takee,” diso.

²⁴ Osoloso beame abo poogoloso, Peliksiye osobo Dulusila dio Polo agalame sibadeeso. Peliksiyo osobo Dulusila ee Yu sobo. Osoloso diayo sibilesa egeese takala, “Polo yo hamapoo ido sibe,” diso. Esem Poloye sibilesa Yesu Keliso mapoo tei talai goo ee takomolome, Peliksiye medee dumeleeso. ²⁵ Yayo dulone badolone, Poloye yimapoo tekepo badalai goo sabolo, osoloso tokenee goo teyaga su kookodalai goo sabolo, osoloso Godeeye beame hamameedee mapoo goo meedilei goo sabolo takala. Esem Peliksiye to hagee duloso obulone, yimapoo egeese takala, “Oso, omapoo koodobie! Amapoo beame hee mologa, no see sibe dalaiso,” diso. ²⁶ Egeese ma kulodu Peliksiye mada egeese gweliso, “Poloye amapoo molee teneega, molee oso ayo nei Polo ee neliga moso ma kulduga peegoo ido dileiso,” diso. Yayo egeese goolone badolone, beame abo mapoo Polo sabolo to kalame yo iliso.

²⁷ Esino dugo bakadio

poogoloso hamamee Peliksiye o gamalee tou teli maga peegoo dime, see odoo heeso badebeiso, o hu Posiyus Pestus. Esino Yu odoo oso goomogalame, Peliks o tou teli maga peegoo dilega badolone, yayo Polo neliga moso mapoo osee badebee, diso.

25

Polo o goo Sisaye meedilame taka

¹ Pestuseeye gamalee hu toloso beame bakadio hedebe di poogoloso, see Kasalia mi maga Yolusalem mapoo simiso. ²⁻³ Yayo omapoo simi beame mapoo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo sibilesa yimapoo Polowo goo egeesee takaso, "Polo yo goo tokenee tooso. Esiga no iyo goomoga goo ee moodee. Egeeseelone Polo see Yolusalem mapoo ido sibeye, dee takee," diso. Bei, diba Polo Yolusalem mapoo sibumologa, mada eli domopoo wooloomalame goomogaso. ⁴ Esino Pestuseeye egeesee takaso, "Haye, Polo yo Kasalia omapoo osee badalaiso. Yolusalem mapoo ido sibileime. Esino a beame abo poogoloso hamamee see Kasalia mapoo wedi dileiso. ⁵ Esiga nibada wiligi odoo tebisa see abolo dilei tekepo, diayo tei Poloye goo tokenee too egei omapoo takalame," diso.

⁶ Pestus beame 10 egeesi Yolusalem mapoo poogoloso, see Kasalia mapoo wedi diso. Yo Kasalia mapoo dileso, tialoso beame hee mapoo goo meedili moso mapoo peleso, yayo badeli debi mapoo badolone, Polo yo sibeye doloso odoo abo mapoo to teneeso. ⁷ Esemee edebeeyo Polo yo goo meedili moso mapoo ido polome, Yolusalem maga sibadee Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Polo tobudume, pee maga tebisa-losa silodoboloso, Polowo goo mapoo to opusomo opusomo di takolone, Polo yo dia tokenee odoo dee takagameleeso. Esino diayo to opusomo opusomo di taka ma kulodu, Pestuseeye tei goo egele.

⁸ Esemee Poloye eyo nediliyo pidilei to takolone egeesee takaso, "A Yu odoowo tei hee gababile. Osoloso ayo ibada tei moso eyo hu mapoo tokenee goo takele. Osoloso Loum mi toowa wiligi odoo taba Sisayo goo mapoo tokenee goo takele," diso.

⁹ Esino Yu odoo oso goomogalame, Pestuseeye Polo mapoo egeesee takaso, "Iba susuga oso Yolusalem mapoo dileso nee goo omapoo meedilei tekepowa?" diso.

¹⁰ Esemee Poloye nei egeesee takaso, "A Yolusalem mapoo dileime. Bei, a Loum odoowo goo meedili moso mapoo olo badoso. Esiga hamapoo mo goo meedilei

tekepo. Esino Pestus, no olo gooleedooso, ayo Yu odoo mapoo tokenee goo hee moodoole. ¹¹ Egeesee ma kulodu ayo goo tokenee too diepi, tei ee dodolone, a talai tekepo. Esino Yu odoo oso mo goo wulo gamenee taka maga, odoo heeso a Yu odoowo dee mapoo tenelai tekeponee. Esiga a Loum mi wiligi odoo taba Sisaye mo goo meedilei goomogo!" diso.

¹² Esemee Pestuseeye yimapoo kokodo takeli odoo sabolo goo hamapoo to mouloso, Polo mapoo egeesee takaso, "No Sisaye nee goo meedilei goomoga magooga, no Sisa mapoo ido dileiso," diso.

Pestuseeye Agilipa mapoo Polowo goo taka

¹³ Beeame abo poogoloso hamamee Yu odoowo wiligi odoo taba Agilipaye omolo sobo holo, Benis sabolo Pestus mapoo emegeidi to takalame Kasalia mapoo sibadeeso. ¹⁴ Osoloso beeame bei diba Pestus sabolo omapoo debeiso. Osoloso omapoo osee doboome, Pestuseeye Polowo goo ee Agilipa mapoo oposususo. Yayo oposusulone egeesee takaso, "Odoos hee, Polo ee Peliksiye neliga moso mapoo toosoo osee badoso. ¹⁵ Esino a Yolusalem mapoo dileso peledoboome, Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo tebisa abo sabolo, sibilesa amapoo Polowo goo egeesee

taka, 'Polo ee tokenee odoo, esiga yo wooloome,' diso.

¹⁶ Esino ayo dimapoo egeesee takaso, 'Loum odoo iyo odoo hee goo mauwe koo wooloomali. Esino iba Loum odoo oso goo meedili ee egeesi. Odoos hee ee goo meedi mapoo yimapoo goweli odoo oso o goo takoloso koodobuoga, nei odoo o goo eyo nediliyo takeliso. Osoloso hamamee goo meedili odoo oso yimapoo goo tokenee melee ogoga, yo wooloome, dee takeliso,' diso. ¹⁷ Esiga Yolusalem wiligi odoo tebisa abo abolo hodobo hamapoo ka simi. Beeame omapoo mo goo meedilei booloogoole. Esino a sibilesa, tialoso beeame hee mapoo goo meedili moso mapoo peleso badolone, Polo yo hamapoo ido sibeye, diso. ¹⁸⁻¹⁹ Ee ma kulodu ayo goolee, Polo yo tokenee goo toowa toobeele, diso. Esino Yu odoo oso gamenee dibada howo gisili tei goo sabolo, osoloso odoo hee Yesu, diayo olo taso deli, see Poloye odoo ee see gie badoso, dee taka goo omapoo toso agadigaloso o goo meedilame ido pala egeiso. ²⁰ Esino a goo hagee medee gooleedelega badolone, Polo mapoo egeesee woosaso, 'No Yolusalem mapoo dileso nee goo meedilei soowayo?' diso. ²¹ Esino yo Yolusalem mapoo dilei goomegele. Esemee yo Sisaye o goo meedilame goomogaso. Esiga yo wulo epedee hamapoo badalaiso.

Osoloso ayo beame tekepo ogoga, yo Sisa mapoo o goo meedilame ido diye dalaiso,” diso.

²² Esem Agilipaye Pestus mapoo egeese takaso, “A odoo hagooso taka goo mawo duleiyasa,” diso.

Esem Pestuseeye yimapoo egeese takaso, “No godigi yayo takooga duleiso,” diso.

Polo yo Agilipa dio Benis dio mapoo ido simi

²³ Osoloso beame hee mapoo Agilipa dio, Benis dio, hu toowa too odoo masi, dugo medee tekepo kalagaloso, goo meedili moso mapoo paladeeso. Diba goo meedili moso mapoo galaga dulone, ha teli odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Kasalia mi wiligi odoo tebisa sabolo galaga diso. Osoloso diba susuga goo meedili moso mapoo mooloogoodoloso doboome, Pestuseeye Polo ido sibe, diso. ²⁴ Esem

Poloye goo meedili moso mapoo sibilesa tobudume, Pestuseeye egeese takaso, “Wiligi odoo taba Agilipa nobolo, osoloso odoo susuga sabolo, odoo hagee ege! Yu odoo hamapoo egee do sabolo, osoloso Yu odoo Yolusalem mapoo debeli sabolo, oso odoo hamapoo dia gowolone, amapoo to neligidi takolone, yo wooloomalai tekepo, dee takeliso. ²⁵ Esino ayo yo teli mapoo magalai o goo tokenee hee mauwena. Esino yo eyo goomoga oso

Sisaye o goo meedi diga, ayo yo Sisa mapoo ido di, diso. ²⁶ Esino goo hamapoo ayo ibada wiligi odoo taba Sisa mapoo Polowo goo maga to hoguguloso tenelai to mauwe. Esiga ayo yo nibada howo woola mapoo ka ido simi. Esiga Agilipa nayo yimapoo wose. Egeeseega to yayo nei taka ee ayo hoguguloso Sisa mapoo ka tenelaiya. ²⁷ Bei, neliga ma kulodu badeli odoo oso moodoo goo ee hogugule mosoowe sabolo Loum wiligi odoo taba Sisa mapoo diye dalai tekeponee,” diso.

26

Poloye wiligi odoo taba Agilipayo howo woola mapoo o goo taka

¹ Agilipaye Polo mapoo egeese takaso, “Ayo epedee no nediliyo pidi to takalame namapoo beame teneeso.”

Esem Poloye dee dokodoo poudoloso, to takalai bei mooloogoolone egeese takaso, ² “Wiligi taba Agilipa, a epei Yu odooso mo goo mapoo goo opusomo opusomo di taka mapoo nei ayo mawo a pidi to namapoo takalai goomogo. ³ Bei, no Yu odoo ibada adaga dia goo susuga sabolo, osoloso ima kulodu to agadigeli goo sabolo no gooleedooso. Esiga ayo namapoo howaso, mo to hagee takoo medee dui.

⁴ “Egeese ma kulodu, Yu odoo susuga oso ayo daga Yu odoo sabolo Yolusalem mapoo badebei goo ee, diba

olo gooleedooso. ⁵ Esiga Yolusalem odoo susuga oso mo goo diba gooleedooso. Esiga diayo namapoo mo goo takalai dee takooga, diayo ayo Pelisi odoo toboloso badebei goo ee takalaiso. Egeesee mapoo Yu odoo ma kulodu Pelisi odoo oso Moseseeye eligi goo hogugu medee deedeeliso. ⁶ Esino Godeeye mawe dimapoo to takoloso magoo mapoo ayo tei teme, a epedee goo meedi mapoo ka badoso. ⁷ Osoloso ibada Yu odoo bala 12 susuga oso beame susuga Godeeyo hu poudolone dobolone, diba to magoo hedebe ee bamoloso. Esiga mo wiligi odoo taba Agilipa, abolo epedee to magoo hedebe omapoo tei teme, Yu odoo oso a wooloomalame goomogoso. ⁸ Egeesee ma kulodu, Yu odoo niba bei kasee maga Godeeye wedia odoo ee see hogogabileiso dee taka goo mapoo tei telega ka pegiliyo?

⁹ “Esiga a niyo egee gooloomolo egeesi masi goolone, ayo Yesu Nasalet odoo mapoo tei telaga odoo mapoo hegia toowa molone, ayo dimapoo dala tenelame goomogo meleeso. ¹⁰ Egeeseelone tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, ayo Godee o odoo esialoso toloso neliga moso ma kulodu tooseliso. Osoloso tei telaga odoo abo ee olo pilugume, ayo goo omapoo tekepo doloso, goomegeliso.

¹¹ Osoloso a Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odoo mapoo dala tenelone, ayo dimapoo toso pupulone, to tokenee takoloso Yesuwo goo mapoo miligi pie, dee takeliso. Osoloso ayo dimapoo dia komonolone, mi abo mapoo dileso, tei telaga odoo toloso dala teneliso.

¹² “Ayo egeeseemo silone, beame heeso tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso. ¹³ Esino osoko oo domo taba mapoo a eli domopoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso pouneme egeiso. Gadeebugu ee dia toowa, osokoso gadeebugu egeesinee. Esiga odoo abolo hodobo di gadeebugu oso tooso. ¹⁴ Osoloso iba susuga miyomoo misikedoobuloso tiesamolome, kei ma dokodooga ibada Hibulu toso amapoo egeesee takeme duso, ‘Solo, Solo, nayo bei kasee maga amapoo dala ka tenemalala? Esiga no medee goolee. Nayo egeeseemo siloga, no Godee sabolo ha taso. Esiga eyo nei no dala talaiso,’ diso.

¹⁵ “Eseme ayo egeesee takaso, “Wiligi odoo, no ogumo?” diso.

Eseme Lodeeye amapoo nei egeesee taka, ‘A Yesuso. Nayo tei telaga odoo mapoo dala egee tenemolo, amapoo tenemoloso. ¹⁶ Esiga no teebee! Ayo namapoo sibilesa peledobooso. Bei,

ayo no olo hesiaso, nayo mo tou teli odoo doloso badolone, ayo namapoo eligi sabolo, osoloso eligilei goo sabolo, odoo mapoo eligilame. ¹⁷⁻¹⁸ Esiga nayo Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo ma kulodu mo to takomo siloga, ayo no medee balaiso. Egeesee ma kulodu diayo no dala teneega, ayo no pidileiso. Esiga diayo tei goo ee gooleedoga, diayo neliga maga miligi pialoso, gadeebugu mapoo bidiga dabalame, osoloso Saiten oso gibadolone debei poogoloso, see Godee mapoo bidiga dabalame, ayo no dimapoo diye deeso. Egeeseega ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega diayo amapoo tei too goo maga, Godeeye hesia odoo oso egee do sabolo hodobo dabalaiso,' diso.

¹⁹ "Eseme wiligi odoo taba Agilipa, mo howo opusomo doloso, kei ma dokodooga to taka duloso, to omapoo mesieso. ²⁰ Osoloso ayo Damasko mapoo, osoloso Yolusalem mapoo, osoloso Yudiya mi toowa ma kulodu, osoloso Yu dele poogoo dia mi susuga mapoo, Godeeyo to egeesee takomo sileeso, 'Nibada goo goolee su wuduloso, nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo sibadee! Osoloso niyo Godee mapoo sibadee goo ee eligilone, odoo susuga eyo howo woola tekepo goo ee tomo silesibe,' dee

takeliso. ²¹ Esiga ayo goo hagee tomo silime, Yu odoo oso ayo dibada tei moso ma kulodu badoboome, diayo a wooloomalame keliso. ²² Esino Godeeye pidi toowa maga, a see epedee nibada howo woola mapoo tobudulone, wiligi odoo tebisa nimapoo, osoloso odoo abo susuga nimapoo, Godeeyo to takolone ka badoso. Esino ayo taka to susuga ee Moses sabolo Godeeyo to tosili odoo sabolo oso Godeeye hudi magoo Keliso mapoo peledabalai goo taka sabolo hedebe. ²³ Esiga to hagee eyo bei hagooso, Keliso dala toloso talaiso. Osoloso yayo daga malalo ta maga hogabuloso, gadeebugu ee Yu odoo sabolo, osoloso Yu dele poogoo odoo sabolo mapoo tosibileiso," diso.

²⁴ Esino Polo to osee takomolome, Pestuseeye to neligidi yimapoo egeesee takaso, "Polo, no boobadolone wulo halaboo! Nayo dia goolee oso no ka boobadoo," diso.

²⁵ Eseme Poloye to nei Pestus mapoo egeesee takaso, "Wiligi odoo taba Pestus, a wulo koo halabooso. Bei, ayo to taka susuga hagee tei goo. Esiga goo eyo bei moloso. ²⁶ Esiga wiligi odoo taba Agilipaye goo susuga hagee yo gooleedooso. Ayo goo susuga hagee yimapoo takooga, ayo to takalai koo obuso. Bei, goo susuga hagee mada moodoole. Haye! Odoo susuga eyo howo woola ka moodoo," diso.

27 Eseme Poloye wiligi odoo taba Agilipa mapoo egeesee takaso, "Agilipa, no Godeeyo to tosili odoo susuga oso to hogugu mapoo tei telisomo? O, a gooleedoso, no tei teliso," diso.

28 Esino wiligi odoo taba Agilipaye egeesee takaso, "No beame deiyepo hamapoo ayo Keliso mapoo tei talame amapoo to egeesi masi ka takamalala?" diso.

29 Poloye to nei egeesee takaso, "A nayo tei talai beame deiyepo o, beame sage koo magooso. Esiga ayo nobolo osoloso epedee hamapoo mo to dulone hagee do odoo susuga oso Godeeyo to mapoo tei tolosa ayo hagee bado egeesi masi badalame dokodoo ka takooso. Esino nibada dee mapoo ki ti oso tiala-galaime," diso.

30 Eseme wiligi odoo taba Agilipa sabolo, osoloso Pestus sabolo, osoloso Benis sabolo, osoloso odoo susuga Polowo to dulone debej ee tebisaloso diadeeso. ³¹Diayo diadulone dieso dimapoo egeesee takaso, "Odoo hagee goo tokenee hee tele. Esiga iyo yo neliga moso mapoo toosooloso wooloomalai tekeponee," diso.

32 Eseme Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, "Iyo odoo hagee goo meedili maga diye dalai tekepo. Esino yo Sisaye o goo meedilei goomogaga, yo Sisa mapoo ido diye, dee takee," diso.

27

Poloye du maga Itali mi mapoo dilame bei mooloogoo

¹ Pestuseeye Polo Sisaye badebei mapoo ido dilame goomoga magoloso, yayo Loum ha teli gibadili odoo hee Yuliyes iso. Osoloso yimapoo egeesee takaso, "Polo sabolo, osoloso neliga moso ma kulodu debeli odoo abo sabolo, du maga Itali mi mapoo Sisaye badebei mapoo iyado di," diso. Yuliyes hagee ha teli odoo mooloogoodoo hee, o hu Sisayo mooloogoodoo dee takeli eyo kulodu badeli.

² Eseme iba Adalamatia odoo dia du toowa ee Kasalia mi maga see Asia mi ma kulodu mi opusomo opusomo di mapoo dilame molome egeiso. Eseme Yuliyeseeye iba du omapoo dalaga peegeena. Osoloso Makedonia mi ma kulodu Tesalonika mapoo badeli odoo hee, Alistakus du omapoo ibolo hodobo bulumaloso, see Saidon mi mapoo dulone domopoo tiesaso.

³ Osoloso beame hee mapoo Saidon mi mapoo sibilesa peledabaso. Esino iba Saidon mi mapoo sibilesa peledoboome, Yuliyeseeye Polo yo dia goolone yimapoo egeesee takaso, "Nee odoo oso biso pidilame, no peegoo di," diso. ⁴⁻⁵ Osoloso iba see Mila mi mapoo dalo soowoolone, Saiples mi te koola mapoo poo toowa meneme abaga daso. Bei, abei toowa woola mapoo poo

toowa oso sibulone, howo ki toowa siba. Esem e iba osee Saiples mi te maga gulugumo sibilesi, Kilikia sabolo Pampilia sabolo daga dileso, Lisia mi Mila mapoo sibilesi peledabaso. ⁶ Iba omapoo dileso doboome, ha teli gibadili odoo Yuliyeseeye Alesendilia odoo dia du toowa Itali mapoo dilame molome egeiso. Esem e yayo iba du omapoo dalaga peegeena. ⁷⁻⁸ Esem e iba du omapoo dalaga poogoloso, Nidus mi mapoo obeeamo dulone, beame bei abei domopoo poogooso. Iba Nidus mi ee daga dime, poo toowa simi oso, howo ki toowa sibume, see Kiliti mi te mapoo dalo soowaso. Bei, omapoo poo toowa meneme. Osoloso iba Kiliti mi te su Salomone koola abaga obeeamo gulugumo dulone, Lasia mi koola mapoo du dali omapoo oluguso. Du dali eyo hu Du Oluguli Medee Tekepo deli.

⁹ Iba du oluguli omapoo dobolone, egeesee goolone debeiso, "Iba beame toowa olo hosudooso. Osoloso Yu odoo oso nei teyuloso badeli beame olo daga dileso badoso. Esino dugo beame olo bei mooloogooso. Egeesee ma kulodu iyo dugo beame mapoo abei toowa maga dilei tekeponee. Bei, howo ki toowa oso sibulone, iba tokenee peya," diso. Esem Poloye odoo susuga mapoo egeesee taka, ¹⁰ "Emegei, dugo beame mapoo abei toowa maga duga, ibolo

osoloso ibada bi sabolo, osoloso ibada du sabolo tokenee palai, a gooleedooso. Esiga iba hamapoo osee dabalai tekepo," diso. ¹¹ Esino du wiligi taba sabolo osoloso duwo ama sabolo diba egeesee salai goomegele. Esem e ha teli gibadili odoo oso Polowo to mapoo tei telega poogoloso, odoo bakadio hageeyo to mapoo deedeeso. ¹² Esem e odoo susuga oso egeesee takaso, "Iba dugo beame mapoo hamapoo dobolone du oluguloso dabalai du oluguli tokenee," diso. Egeeseelone diba saga Poiniks mi mapoo dileso doga, dugo beame ee koodobilame goomogaso. Kiliti mi te mapoo Poiniks hagee du oluguli tekepo hee oso. Bei, du oluguli omapoo poo toowa haga koo sibili.

Poo toowa sabolo howo ki toowa sabolo ma kulodu di

¹³ Osoloso beame heeso poo toowa koodobume, see poo pepooko oso abei toowa domo abaga pee maga sibilame bei mooloogooso. Esem e du toowa tosilesibili odoo oso egee ogoloso tekepo dolone, hegi biso du gidoloso howo kulomoo melee giligadoloso du ma kulodu maso. Osoloso iba Kiliti mi te mapoo soowooleso widi pee maga gulugumo diso. ¹⁴ Iba mi te widi pee maga obeeamo gulugumo dumolome, haga booloogelega mi te abaga poo toowa simi oso ibada du ee see abei toowa domopoo todiso. ¹⁵ Egeeseeme iba

du balamelega, ibada du pooso todime, wulo balaga meleeso. ¹⁶⁻¹⁷ Esino pooso ibada du ee Kauda mi te mapoo poo toowa meneme hodiokooga todi molome, du tosilesibili odoososo du toowa tokenee poga pidili du pepooko, du toowa eyo osio mapoo bagagoloso melee ee dia kitulugu sabolo tolososo du toowa ma kulodu magoososo. Osolososo howo ki oso sibilesoso ibada du mapoo woolone du toowa gadilega pagalame, diayo du ee tiso tialoogoososo. Osolososo du tosilesibili odoososo ee Libia mi hodio abaga dulone, howo soo mapoo du doguyaga dia ebigasoso. Egeeseelone, diba pooso sibilesoso weli dugo du ma dokohodoo bagagoo ee du medee dilame miyomoo bagagoososo. Esemee pooso ibada du ee abei domopoo wulo todimeleeso. ¹⁸ Osolososo beame hee mapoo poo toowa oso see dia sibume, du tosilesibili odoososo du popeeya dalame, bi abo du toowa ma kulodu melee tolososo howomoo soososo. ¹⁹ Osolososo see beame hee mapoo, bi abo egeesi masi du ma kulodu melee howomoo soososo. Pooso sibilesoso weli dugo sabolo, osolososo homo tialogoo sabolo, osolososo dugo bagagili ti sabolo, osolososo bi abo egeesi masi sabolo howomoo soososo. ²⁰ Iba poo toowa oso simi ma kulodu, osolososo howo ki toowa simi ee ma kulodu beame bei poogoomoo dulone, osoko sabolo giwo sabolo egele. Egeese ma kulodu dulone,

iba dabalai goole. Esino wulo wedilei gooleeso.

²¹ Esino iba beame bei ma kulodu nei nelega sibulone, Poloye toboloso imapoo egeese takaso, "Emegei, niba kasee maga mo to dulega Kiliti mi te poogoloso ka simiyo? Iba omapoo debei diepi, goo hageese imapoo sibile pegeliyo.

²² Esino niba goo hamapoo haga na ebi. Bei, odoososo susuga nima kulodu odoososo hee talaimo. Esino hedebe ibada du ee tokenee palaiso.

²³ Bei, mo Godee ayo o hu dokodoo poudili o momaiye oso amapoo sibeye dee takeme, eiyo gesi amapoo sibilesoso egeese taka, ²⁴ 'Polo, no haga na ebi, bei no wulo gamenee dile, wiligi odoososo taba Sisayo mudugiyopoo nee goo meedilame duso. Esiga Godeeye nimapoo mesie maga nobolo hodobo egee du odoososo sabolo, abei domo hamapoo wedileime,' diso. ²⁵ Esiga odoososo susuga, niba to hagee duloso na ebi. Bei, Godeeye o momaiye oso goo taka goo ee tei moodolai doloso, a tei toso. ²⁶ Esino iba omapoo dulone, mi te hee koola mapoo dilesoso, yo mapoo godee bigileiso," diso.

²⁷ Iba Adiliyati abei domopoo silesibulone, beame 14 poogoloso see gesi hee mapoo gesi domopoo du tosilesibili odoososo goolee widi pee koolabelee, diso. ²⁸ Egeeseelone diayo howo kasee boubeleso howo bou

tebili ti toloso tebiaso. Osoloso egeino, howo bou ee tebia ibada bagi sabolo tebia 40 egeesi masi mala. Osoloso hoogoo pepooko dilesa, see tobu tebiaso. Osoloso egeino, howo bou ee tebia ibada bagi sabolo tebia 30 egeesi masi mala. Esemé diayo goolee widi pee olo koola tooboo, diso. ²⁹ Esemé diba gesi dulone, du howo soo maga duga, yo mapoo godee bigiyaga dia ebigaso. Egeeseelone du dilaga omapoo malame, diayo hegi bi bakadio bakadio di du osio mapoo bagagoloso howomoo toosooso. Osoloso gesi omapoo dobolone, du tosilesibili odoe oso saga mi beemaa beleso ee bolone debeiso. ³⁰ Egeeseelone dobolone, diayo du toowa maga mada kukolo dilame, du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee howomoo ti sabolo gisibasoloso olugu molone imapoo egeesee taka, “Iba du wiligi maga hegi bi abo howomoo toosoowagona,” diso. ³¹ Esino Poloye ha teli gibadili odoe sabolo, o odoe sabolo mapoo egeesee takaso, “Du tosilesibili odoe oso kukulo duga, iba susuga wedileiso,” diso. ³² Esemé ha teli odoe oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee ti koo poogoome, pooso todiso.

³³ Osoloso olo mi beemalai koola tooboome, Poloye diba nei nalame howolone odoe susuga mapoo egeesee takaso, “Niba

beemee 14 ma kulodu ebia sabolo sibulone nei medee nele. ³⁴ Esiga niba wedilega pagalame, epedee hamapoo nei medee ne. Osoloso niba goolee, nima kulodu odoe hee dala talaimé,” diso. ³⁵ Osoloso Poloye to hagee takoloso, wo toloso goomoga to Godee mapoo takoloso, odoe susuga eyo howo woola mapoo wo po doloso neso. ³⁶ Esemé Poloye nei namelee ogoloso, odoe susuga oso yibolo nei nalame goomogaso. ³⁷⁻³⁸ Diba nei ne koodobuloso, du popeeya dalame, nei abo susuga howomoo togobisaso. Esiga iba 276 odoe oso du ee ma kulodu debeiso.

Duso dilesa yo mapoo godee buguloso gagabugugoo

³⁹ Osoloso gesi mi beeamome egeino, du tosilesibili odoe oso widi pee egeiso. Osoloso diayo widi pee ee medee ogoloso gooleedelee. Esino omapoo dilesa du olugumo, diso. Bei, diayo widi pee ee du olugulei tekepo goolee. ⁴⁰ Egeeseelone, diba widi pee mapoo dilame hegi bi du ma bagagisaloso melee, ee howomoo kookoo sooso. Osoloso du osio mali suda masi howomoo wusuloso, pooso du todilame, du wiligi mapoo dugo bagagoloso meli hee poudoloso bagagooso. Osoloso iyo widi pee egei mapoo diso. ⁴¹ Esino iba widi pee mapoo dulone, du wiligi oso dilesa howo soo mapoo dougaso. Esemé howo ki

oso sibilesu, du osio mapoo woome, du gagabugusu.

⁴² Egeesee ma kulodu ha teli odoo oso neliga ma kulodu debeli odoo ee howo tabuloso kukulo diyaga, dia gooleeso. Egeeseeyaga neliga ma kulodu debeli odoo ee diayo du ma kulodu wooloomalame goomogaso. ⁴³ Esino ha teli gibadili odoo Yuliyes yo Polo wooloomalai goomegele. Esiga yayo ha teli odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo neliga ma kulodu debeli odoo ee na wooloome,” diso. Esemee yayo egeesee takaso, “Niba howo tabili gooleedoo daga, niba widi pee mapoo howo tigebie!” ⁴⁴ Osoloso odoo howo koo tabili daga, niba du gagabugu mapoo toloso deeso widi pee mapoo sumo di,” diso. Egeesee see maga odoo susuga medee tigebuloso widi pee mapoo daboogoloso gie badeli tooso.

28

Poloye Malata mi te mapoo sibilesu peledaba

¹ Osoloso iba howo tigamo dilesu, mi te mapoo dalaga poogoloso dobolone duno, mi te eyo hu Malatagona. ² Iba omapoo sibilesu peledoboome, mi te mapoo debeli odoo oso iba medee pida. Esiga beeamee omapoo howo toowa simi oso kekepie meleega, mi te mapoo debeli odoo oso iyo dou halame, dou toowa tooloso ka daba. ³ Osoloso Polo nosee dou kaka tosibilesu,

dou toomeleeno, hebise sa masi dou ma mapoo kulodu tiamelee ee dia dei moodoome, dou kaka ma ma kuloduga gasibilesu Polo dee mapoo paso. ⁴ Esemee mi te mapoo debeli odoo oso Polo hebisesu dee mapoo poloso sooloogoosoo melee ogoloso diba diesono egeesee takaso, “Odoo hagee odoo wooloomali odoo osobelee. Bei, yo abei domopooga simi oso yo tele. Esiga epedee nei dala teneli godee oso Polowo goo tokenee maga nei ka teneeso. Esiga hebisesu yo dee mapoo ka pana”, diso. ⁵ Esino Polo hebisesu o dee mapoo pome, o dee keesee heyadigebuguno hebise dou mapoo toodooso. Ee ma kulodu goo hee yimapoo peledobelee. ⁶ Esino mi te mapoo debeli odoo oso egeesee goolone debeiso, “Polowo dee papoloso, miyomoo homodobuloso talaiso,” dee gooleeso. Esino beeamee sage ma kulodu goo heeso Polo mapoo peledobelee. Esemee mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso, Polo yo godee hee molodoo, dee takaso.

⁷ Osoloso ee ma kulodu iyo dou halaga melee mi maga Malata mi te mapoo debeli odoowo wiligi odoo taba, Pubiliyeseeyo mi haga hooonee. Esiga yayo iba ogoloso, o moso mapoo ido dilesu, beeamee bakadio hedebe di omapoo doboome, yayo iba medee pidiso. ⁸ Moso ee ma kulodu

Pubiliyeseeyo ama kolo dei sabolo osoloso su paiye sabolo tiameleeso. Esem Poloye yayo tiamelee mapoo gadileso, dokodoo takoloso, o deeso yimapoo sigime, paiye weidooso. ⁹ Hamamee odoo paigiga mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso sibademe, Poloye diba tekepo moodoo demeleeso. ¹⁰⁻¹¹ Egeesee ma kulodu iyo mi omapoo doboome, mi te mapoo debeli odoo oso imapoo hu toowa tenelone emegeidi bi teneemeleeso. Osoloso a bakadio hedebe di omapoo dobooso, see dilame doboome, mi te mapoo debeli odoo oso iyo eli domo dulone nalai, nei sabolo osoloso bi abo sabolo imapoo tosibadeeso.

Poloye Loum mi mapoo dileso peledaba

Osoloso iba Alesendilia odoo dia du toowa dugo beeam mapoo Malata mi te mapoo melee mapoo dabagaso. Du ee tosilesibili odoo oso dedebayo game-nee godee masi bakadio moodooloso du wiligi mapoo tugusa molome egeiso. ¹² Iba du amaga dileso Silakusa mi mapoo du oluguloso, beeam bakadio hedebe di omapoo debeiso. ¹³ Osoloso see abaga Legiyome mi mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso beeam hee mapoo poo iyo simi hamamee abaga sibilame bei mooloogooso. Esem pooso ibada du saga todilame pupu buguso. Osoloso beeam heeso Putiyoli

mi mapoo dileso peledabaso. ¹⁴ Iba dileso Putiyoli mapoo du oluguloso, tei telaga odoo abo egeiso. Esem diayo iba beeam 7 dibolo debeeyena. Osoloso omapoo dobooso see mili Loum mapoo diso. ¹⁵ Osoloso tei telaga odoo Loum mapoo debeli oso iba sibogodi duloso, eli domopoo iba tugodalame simina. Ee ma kulodu odoo abo sibileso, iba Apiyus Polum mi mapoo tugodooso. Osoloso aboso mi hee, o hu Odo Soowo Moso Bakadio Hedebe deli mapoo sibileso tugodooso. Esem Poloye diba ogoloso dia goomogolone, Godee mapoo goomoga toowa poudooso. ¹⁶ Esem iba Loum mi mapoo sibileso peledoboome, ha teli gibadili odoo oso Polo mapoo egeesee takaso, "No neliga moso mapoo dileime. Esino no wulo moso hee mapoo badoga, ha teli odoo hedebe oso no ka gibadalaigona," diso.

¹⁷ Osoloso beeam bakadio hedebe di poogoloso hamamee, Poloye Yu odoowo wiligi odoo tebisa Loum mi ee ma kulodu debeli susuga yimapoo sibilame to teneeso. Diba olo sibileso doboome, Poloye dimapoo egeesee takaso, "Emegei, ayo goo toke-nee hee Yu odoo mapoo moodoole. Osoloso ibada adaga dia tei hee gababile. Esino Yolusalem mapoo Yu odooso a goo mauwe toloso Loum odoo mapoo teneeso. ¹⁸ Osoloso nei diayo amapoo woosali to bei woosano,

amapoo goo tokenee hee egele. Esiga diayo a teli mapoo magalai goomegele. Esino diayo a neliga moso maga peegoo tamagalame goomogaso. ¹⁹ Esino Yu odoo oso a neliga moso maga peegoo tamagalai tekeponee, dee takeme, ayo mo goo Sisaye meedilei a goomogo, dee takaso. Esino ayo mo odoo, Yu odoo mapoo gigidilei goo mauwe. ²⁰ Esiga ayo goo hagee nibolo medee to meilame ka gilimadoo. Osoloso a epedee ki tiso tialogoloso moloso. Bei, ayo Isalael odoo oso dulone egee bamolo, odoo yimapoo tei too goo maga," diso.

²¹ Esemе wiligi odoo tebisa oso Polo mapoo nei egeesee takaso, "Iyo Yudiya maga nee goo maga to hogugu teneme tele. Osoloso Yu odoo abo amaga sibadee oso nee goo maga tokenee goo taka, iba dule. ²² Esino goo nayo egee eligimo silo imapoo takalai goomogo. Bei, mi susuga eyo kulodu, edebeeyo Yesuwo goo eligili goweli," diso.

²³ Osoloso Polo sabolo Yu odoo sabolo beeamе hedebe magooso, diayo see tobu Polobolo Yesuwo goo maga to kalame. Osoloso diayo beeamе hedebe magoo mapoo Yu odoo susuga Yesuwo goo maga to kalame Polo mapoo sibadeeso. Esemе Poloye gesikolo bei mooloogoloso abaga dino habe mapoo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee

eligilone, Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godeeyo to tosili odoo oso to hogugu maga Yesuwo goo eligiso, diayo Yesu mapoo tei talame. ²⁴ Esemе odoo abo oso Polowo to duloso tei tooso. Esino odoo abo tei tele. ²⁵ Egeesee ma kulodu diesono abo puloso toso agadigaso. Osoloso diba dilame doboome, Poloye tei tele poogoo odoo mapoo to hedebe hagee takaso, "Dio Tei oso tei goo Godeeyo to tosili odoo Aisaya maga nibada amawe dio mapoo egeesee takaso,

²⁶ 'Nayo dileso odoo hagee bia dimapoo egeesee takee,

"Niyo medee hodу dileso to taka duleiso.

Esino goo eyo bei niyo medee gooleedalaime.

Osoloso niyo medee hodу dileso agalaiso, esino goo eyo bei niyo ogoloso gooleedalaime."

²⁷ Bei, diba goo eyo bei gooleedalai koo goomogo.

Osoloso diba dulu tabagado, osoloso howo gisiga diga.

Esino diayo ogoloso, osoloso duloso goo goolee tekepo toloso, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada tokenee hapoloso boobado bigiliyo,' diso.

²⁸ Esiga niba medee goolee, Godeeye gie badeli hedebe Yu odoo mapoo tenele. Haye, yayo Yu dele poogoo

odoo sabolo mapoo teneeso. Esiga diayo goomoga sabolo Godeeyo to medee duleiso,” diso. ²⁹ [Osoloso Yu odooso Polowo to duloso, dibada mooloogoodoo ma kulodu disono toso dia agadigamo diso.]* ³⁰ Osoloso Polo dugo bakadio ee ma kulodu moso nei molee magoloso tieli mapoo badoboome, odoo abo yo agalame simi, yayo o mosopoo goomoga sabolo ido palaso. ³¹ Osoloso yayo dimapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee elig-ilone, Lodee Yesu Kelisowo goo takalai ebile. Osoloso ee ma kulodu odoo heeso yimapoo hamaga takele.

* **28:29:** To hagee odoo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoo aboso taka, Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hoguguna, dee takeli.

1 Tesalonika Poloye Tesalonika odoo dimapoo to hogugu tenee

*1 Tesalonika booka goo
eyo bei*

Polo Kolin mi mapoo badolone, Tesalonika odoo dimapoo to hagee hoguguso. Polo daga Tesalonika mapoo di beame mapoo edebeeyo o to duloso tei tooso. Esino Yu odooso goo hagee ogoloso Polo habuguso (Diye di odoo 17:1-10 omaga egeesee ka takooso). Esiga Poloye tei telaga odoo hagee bia diya gooleebugulone, kokodo takeli to hagee hoguguloso dimapoo teneeso, diayo dala ma kulodu dobolone, Godee mapoo tei toloso medee kibiya dabalame. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu siboga beame mapoo yayo badalai mi mapoo palai goo ee gooleedoloso dabalame diayo hoguguloso teneeso.

¹ To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga iyo Godee mapoo takooso, yayo niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

*Tesalonika odoo oso tei
to*

² Iyo beame susuga niba halo dokodoo takolone, nibada goo maga Godee mapoo goomegeliso. ³ Egeesee maga iyo niba Godee mapoo takolone goo hagee gooleebigiliso. Niyo tei too maga tou too sabolo, osoloso odoo abo sooloo dologa pidili sabolo, osoloso edebeeyo nimapoo dala tenee ee ma kulodu dobolone, Lodee Yesu Kelisoye see sibileiso doloso, bolone tei toloso doso.

⁴ Tei telaga odoo, emegei, iba gooleedooso, Godeeye niba sooloo dolone, niba o odoo dalame hesigaso. ⁵ Bei, iyo to tekepo nimapoo tosimi ee wulo todee mosoowe tosilileso ka takele. Esino iyo Dio Tei oso kitulugu maga ka taka. Osoloso iba to tekepo hagee kibiya tei toloso nimapoo eligiso. Osoloso iyo niba pidilame nibolo debei ee niba gooleedooso. ⁶ Osoloso niyo ibada goo sabolo, osoloso Lodeeyo goo ee peedeeso. Egeesee maga niyo to hagee duloso toloso, dala ee ma kulodu doboome, Dio Tei oso goomoga sabolo to hagee tooso. ⁷ Esiga tei telaga odoo susuga Makedoniya mapoo debeli sabolo, osoloso Akaya mapoo debeli oso nibada goo duloso padalai tekepo. ⁸ Esiga Godeeye nimaga eligi goo ee hedebe Makedoniya sabolo Akaya sabolo mapoo dudobigile. Haye, niyo tei too goo ee mi susuga mapoo olo dudobuguso. Esiga nibada goo ee iyo mi abo

mapoo see tobu takomo dilei ee goo haga toowanee. ⁹ Bei, mi susuga ee ma kulodu edebeeyo iyo nibada mosopoo siboga, niyo to tekepo too ee takeliso. Egeeseelone, diayo niyo gamenee godee poogoloso see tei gie badeli Godee mapoo sibilesa, o to mapoo mesimo sili goo ee takeliso. ¹⁰ Osoloso diayo Godeeyo owoloye ta maga Godeeye hogadi oso Kei mi ma dokodooga sibileiso doloso niyo egee bamolo goo ee takeliso. Odoe ee Yesu. Godeeye meedilei beeam mapoo, yayo komonolone tokenee eyo nei dala tenelai beeam mapoo, Yesuye tei telaga odoo iba susuga peegoo gilimado dileiso.

2

Poloye Tesalonika mi mapoo tou too

¹ Tei telaga odoo, emegei, iyo nibolo hodobo dobolone, beeam wulo mosoowe hosule. ² Esiga niba gooleedooso, iyo daga nimapoo sibilame, Pilipai mi mapoo doboome, edebeeyo imapoo to tokenee takolone, dala tenee goo ee. Esino ee ma kulodu ibada Godeeye iba pidime, edebeeyo iba gowe ee ma kulodu iba ebilega, Godeeyo to tekepo nimapoo takaso. ³ Bei, iyo eligi goo ee gamenee goonee, osoloso tokenee gweli goo maga koo eligiso. Esiga iyo nimapoo gamenee takalaime. ⁴ Esino iyo Godeeyo to tekepo ee eligimo

silesiboso. Bei, Godeeye iba tebia doloso hesigaloso o to tekepo takomo silesibe, diso. Esiga iyo tou hagee tomo silo odoo goomogalame sile. Haye! Godee ibada sooloo ma kulodu egeli yo goomogalame ka siloso. ⁵ Osoloso niba nosee gooleedooso, niyo imapoo sibilame wulo gamenee toso hedele. Osoloso iba nei molee talame to tekepo ka takele. Godeeye goo hagee tei diso. ⁶ Egeesee maga nibolo osoloso odoo susuga oso imapoo goomogalame koo seli. Esino Kelisoye diye di odoo iyo toowa doloso niba balame, imapoo kitulugu meleeso. ⁷ Esino iyo egeesee sele. Bei, iyo niba holope masi oweeye owolo dio bali egeesi masi bameleeso. ⁸ Esiga iyo niba diya sooloo dolone goomoga sabolo hedebe Godeeyo to tekepo nimapoo ka tosilabile. Haye. Ibada gie badeli sabolo nimapoo tenelame ka simi. Bei, niba iyo gooma odoo. ⁹ Tei telaga odoo, emegei, nibolo dobolone iyo nali bi sabolo, osoloso iyo goomoga bi abo sabolo tebilame, iyo ibada suso gesi sabolo beeam sabolo tou toowa tomo silee, niba gooleedooso. Goo egeesee maga, iyo Godeeyo to takomo silesibulone, nimapoo hegi goo teneeyaga, bi koo howali.

¹⁰ O, iyo tei telaga nibolo dobolone, iyo tokenee goo hee tele. Esino iyo

nibolo hodobo medee teedee dobolone, Godeeye o howo woola goo tekepo deli goo ee iyo tomo silesibiliso. Esiga goo hagee niba olo gooleedooso. Osoloso Godee nosee goo hamapoo tei diso. ¹¹ Esiga niba gooleedooso, maye owolo bameli egeesi masi, niba iyo egeesi bameleeso. ¹² Iyo niba Godeeyo howo woola kibiya dabalame, eli opusomo opusomo di maga nimapoo pidili to takaso. Bei, Godeeye niba imoloso, niyo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilesi dobolone, yo toowa doloso yibolo hodobo dabalame.

¹³ Osoloso iba see Godee mapoo goomoga to takooso. Bei, niyo iyo Godeeyo to taka duloso dobolone, to hagee edebeeyo eyo gooleeso takooso, dee takele. Esino niyo to hagee tei Godee maga siboso doloso medee tooso. Esiga Godeeye o to hagee sabolo tei telaga odo nima kulodu tou tomoloso. ¹⁴ Esiga niba gooleedooso, Yu odooso Yudiya mi mapoo Yesu Keliso mapoo tei telaga odo dimapoo dala tenemelee goo ee. Egeesee maga, goo egeesee oso nimapoo peledabaso. Goo ee nibada odooso oso nimapoo dala teneliso. ¹⁵ Yu odooso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo piluguso, osoloso diayo Yesu Keliso wooloomaso. Osoloso iyo Godeeyo to mi abo mapoo takomo silesibume, diayo

iba peegoo hasisobigiliso. Esiga Godeeye Yu odo dimapoo koo goomegeli. Osoloso diayo odooso susuga mapoo gowe toowa moloso. ¹⁶ Egeeseelone, diayo Yu dele poogoo odo dimapoo iyo to tekepo todilesi takeme, Yu dele poogoo odooso oso gie badeli teyaga, diayo imapoo hamaga takalame seeso. Goo hageesee maga, dia tokenee susuga oso dieso dimapoo kadadigamo pologa, Godeeye komonolone dala toowa hoo poogoo mauwe dimapoo tenelaiso.

Poloye see Tesalonika mi mapoo dilame goomoga

¹⁷ Esiga tei telaga odo emegei, edebeeyo iba nibada mi maga hasisobugume, iyo beame deiyepo mapoo niba poogoo dilesi dobolone, niba boobado bigile. Esino iyo niba see agalame diya goomogolone, nimapoo sibilame wegeegeeso. ¹⁸ Esiga iyo niba agala sibilame goomegeliso. O, tei taka, Polo ayo niba agalame sibilame wegeegeliso. Esino Saitenso iba hamaga take-liso. ¹⁹ Iyo niba agala sibilame goomegeliso. Bei, ibada Lodee Yesu see wedi siboga, ogooso goo oso imapoo goomoga ka tenelaiyo? Osoloso ogooso goo oso iyo o howo woola ebilega kibiya ka dabalaiyo? Ee nibaso. Niyo tei too oso iyo tou tekepo too ee woola yiligebigileiso. ²⁰ Bei, Godeeye

nibada goo maga imapoo goomoga tenelaiso.

3

1-2 Esiga iyo niba agalame sibilei beame dagadime, see gowolone, wulo Timoti nimapoo diye dolone, iba Atene mi mapoo debeiso. Ibada omolo Timoti hagee ibolo tou tomo silone, Godeeyo to tekepo Kelisowo goo ee takomo sili odoo oso. Esiga iyo yo nimapoo diye diso, yayo niyo tei too ma kulodu kibiya dabalame kokodo takalame. ³ Bei, dala hagee ma kulodu odoo heeso tei too peegeeyaga. Osoloso niba gooleedooso, tei teli goo ee ma kulodu dala sabolo moloso. ⁴ Esiga iba nibolo hodobo dobolone, dala goo oso sibilei nimapoo olo takaso. Esiga dala goo oso epedee imapoo peledaba, niba gooleedooso. ⁵ Goo egeesee maga, ayo niyo tei too goo ee dulega badalai, a goweso. Egeeseelone, ayo Timoti nimapoo diye diso. Bei, ayo niba halo goo diya kodumeleeso, niba Saitenso gamenee taka mapoo homodobuoga, oso iyo niba halo tou too goo ee wulo mosoowe hosudeeyaga.

⁶ Esino Timotiye epedee nibolo badoboso, see wedi sibileso, yayo nibada goo imapoo takeme du medee tekepo. Bei, yayo niyo tei too goo sabolo, emegei sooloo deli goo sabolo tolone egee do goo ee yayo sibileso imapoo takaso. Osoloso yayo

imapoo niyo iba goolone dobolone, iba agala sibilame goomoga goo ee takaso. Egeesee ma kulodu nei iyo niba agala sibilame diya gooleeso. ⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, iyo dala goo sabolo hegi goo sabolo ma kulodu dobolone, niyo tei too goo ee Timotiye imapoo sibileso takeme du oso iba pidiso. ⁸ Bei, iyo niyo Lodee mapoo tei toloso kibiya debei goo ee duloso diya goomogolone ka doso. ⁹ Goo egeesee maga, iyo niba gooleebugulone, goomoga to Godee mapoo taka hoo poogoo mauwe moloso. Bei, iba Godeeyo mudugiyopoo dobolone, nibada goo oso imapoo goomoga toowa te-neeso. ¹⁰ Osoloso gesi sabolo beame sabolo, niba see agalai ee gooleebugulone, Godee mapoo takolone ka doso. Egeesee ma kulodu, niyo tei too goo ma kulodu, goo heeso tebilega mologa, iyo sibileso goo ee tebilame pidileiso.

¹¹ Esiga iyo dokodoo takooso, ibada Ama Godee sabolo osoloso ibada Lodee Yesu sabolo oso iyo nimapoo sibilei eli medee hoodo magalame. ¹² Osoloso iyo see dokodoo takooso, Lodeeye nima kulodu sooloo dala goo egee molo kibilame. Osoloso iyo niba diya sooloo egee dolomolo egeesi masi, see niyo nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu emegei sooloo dala goo sabolo dabalame.

¹³ Osoloso iba see dokodoo takooso, ibada Lodee Yesuye yayo hesiga odoo sabolo sibilei beeame mapoo, niyo tei too ma kulodu kibiya dobolone, ibada Ama Godeeyo mudugiyopaga, tekepo doloso tokenee goo mauwe odoo doloso dabalame.

4

Godeeyo mudugiyopaga tekepo doloso badalai goo

¹ Tei telaga odoo emegei, tekepo doloso badalai goo maga Godee mapoo goomoga tenelai goo ee iyo nimapoo olo eligiso. Esiga a gooleedooso, niba egeesee goo ma kulodu ka doso. Esino tekepo goo nima kulodu egee molo oso toowa dalame, epedee ayo Lodee Yesuwo hu maga nimapoo ka taka. ² Iyo Yesu Kelisoye kitulugu maga nimapoo eligi goo ee, niba olo gooleedooso.

³ Bei, Godee yo goomogoso, niyo o howo woola tokenee mauwe teedee dabalame. Esiga niba giso sabolo sobo sabolo heli telega tei doloso teedee debee. ⁴ Esiga niba odoo susuga eyo howo woola tekepo doloso, osoloso goo tokenee mauwe doloso dabalame, nibada su kookoode.

⁵ Osoloso nibada su oso goo heli talame goomoga goo ee dodolone na debee. Bei, Godee gooleedele poogoo odoo oso goo hageesi teliso.

⁶ Goo egeesee maga, nemegei tei too odoo eyo osobo heli tolosa yimapoo hegi goo

na tenee. Bei, Lodeeye goo tokenee hageesi teli odoo mapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso. Iyo daga hoogoo nimapoo kitulugu takolone goo egeesi na te diso. ⁷ Bei, Godeeye ibolo osoloso nibolo hesiga ee iyo goo tokenee ma kulodu dabalame ka sele. Esino iyo Godeeyo howo woola mapoo goo tokenee mauwe doloso kibiya dabalame, yayo iba hesigasoo. ⁸ Esiga edebeeyo to hagee dadalai gowooga, yo odoo to mapoo gowolone koo seeso. Esino yayo Godeeye nimapoo Dio Tei egee tenemolo o to mapoo gowooso. ⁹ Esiga niba sooloo dala ma kulodu dobolone, tei telaga odoo oso emegei nei pidi, nei pidi dalai goo ee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye sooloo dala goo ee nimapoo olo eligiso. Esiga iyo goo hamapoo see nimapoo hogugulei ee goo haga toowanee. ¹⁰ Emegei, niyo Makedoniya mi mapoo debeli tei telaga odoo mapoo sooloo dolone dobolone egee pidimolo, iba gooleedooso. Esiga iyo niba goo egeesee ma kulodu dobolone, goo oso diya toowa dalame kitulugu sabolo ka taka.

¹¹ Esiga niba nemegei sabolo medee mesie debee. Osoloso niba nibada su ee pidilei maga tou tolone dobolone, emegei dia goo na takee. Bei, iyo goo hagee daga nimapoo olo eligiso. ¹² Niyo goo egeesee tomo siloga, peegoo debeli odoo

oso nibada goo ogoloso tekepo dalaiso. Osoloso niso nediliyo pidilame nee odoo mapoo na be.

Yesuye sibilei eyo goo

¹³ Emegei tei telaga odoo, niyo odoo wedia eyo goo gooleedelega badalai, iba koo goomogo. Peegoo debeli odoo oso odoo wedia halo gooholone diya pupusigeliso. Bei, diba odoo wedia oso see hogogadilei goo ee diba gooleedele. Esino peegoo debeli odoo diayo odoo wedia halo diya goohele sabolo debeli egeesi masi na debee. ¹⁴ Bei, iba Yesuye ta maga see hogadi goo mapoo tei teliso. Esiga iba see tei toso, Yesuye see wedi siboga, Godeeye tei telaga odoo wedia ee Yesubolo sibe dalaiso. ¹⁵ Osoloso Lodee eyo taka to ee iyo nimapoo ka taka, goo ee Lodeeye sibilei beame omapoo, odoo wedia osee mologa, iba wedilega gie hagee do odoo oso saga malalo Yesu mapoo palaime. ¹⁶ Esino Lodee eyo Kei mi ma dokodooga sibulone, to kitulugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye dia wiligi odoo eyo to sabolo, osoloso Godeeyo kibu i sabolo sibileiso. Egeeseega Keliso mapoo tei toloso odoo wedia oso daga malalo hogogadileiso. ¹⁷ Diba olo pologa, iba wedilega epedee hagee do odoo sabolo, osoloso odoo wedia hogogadi sabolo, hodobo mooloogoodoloso, kei ma dokodoo Lodee tugodalame

palaiso. Osoloso iba Lodee sabolo badoboso kookaiyo osee badalaiso. ¹⁸ Esiga niba nemegei nima kulodu egee do odoo oso odoo wedia maga diya goolee sabolo debeeyaga, kibilame to hagee dimapoo takee.

5

Yesuye sibilei goo mapoo mopoodoo de

¹ Tei telaga odoo emegei, iyo goo hageesi oso peledabalai beame ee nimapoo see tobu hogugulei goo haga toowanee. ² Bei, niba olo gooleedooso, Lodeeye see wedi siboga, heli teli odoo oso gesi sibili egeesi masi sibileiso. ³ Beame omapoo odoo abo oso egeese takalaiso, "Epee! Beame diya tekepo. Imapoo goo hee mauwe, goomoga goo oso moloso," dalaiso. Egeese takaga mologa, haga booloogelega dala goo oso dimapoo siboga tokenee palaiso. Esiga niba goolee, sobo koowasi oso yayo holope soomagalame, dala oso yimapoo sibili yo gooleedoloso badoga koo peledebelee. Esiga goo hagee egeesi masi. Esiga odoo abo oso beame ee gooleedoloso badoga ka sibileime. Esiga beame omapoo odoo heeso peegoo pulo dilei tebileime. ⁴ Esino tei telaga odoo emegei, niba neliga ma kulodu koo debeli. Osoloso niba heli teli odoo oso nibada mosopoo siboga, niba dio diliso. Esino

16 Beeame susuga ma kulodu goomogolone debee. 17 Egeeseelone dobolone beeame susuga dokodoo takolone debee. 18 Osoloso goo susuga ma kulodu Godee mapoo goomoga to takolone debee. Bei, Godeeye Kelisowo odoo oso goo hageesi talai ee goomogoso.

19 Esiga niba Dio Tei oso nimapoo tou talai na hamaga takee. 20 Egeeseelone, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeye taka duloso to takooga omapoo na gowee. 21 Esino to mapoo medee dui, osoloso medee goolee, goo egee tei Godee maga simi beleso agalame. Goo egee tei goo daga, to mapoo tei te. 22 Osoloso tokenee goo telega debee.

23 Esiga iyo dokodoo takooso, mesie goo teneli Godee yayo medee todoloso badalai goo ee nimapoo tenelame. Osoloso iba see dokodoo takooso, ibada Lodee Yesu Keliso oso sibilei beeame mapoo bamo dulone, nibada dio maga, osoloso nibada su maga, osoloso niyo goolee maga tokenee mauwe poogoloso dabalame. 24 Esiga Godeeye nimapoo goo hagee moodoolaiso. Bei, niba hesiga Godee yayo to taka ee dadalai koo pegeli.

25 Tei telaga odoo emegei, niyo iba dokodoo takolone debee. 26 Osoloso nemegei tei telaga odoo mapoo emegei di to takolone ka de-

bee. 27 Ayo Lodeeyo hu maga niyo to hogugu hagee tei telaga odoo susuga mapoo hesigalame ka taka. 28 Esiga ayo dokodoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

2 Tesalonika Poloye see tobu Tesalonika odoo dimapoo to hogugu tenee

*2 Tesalonika booka goo
eyo bei*

Polo dio Timoti dio diayo to daga malalo hogugu ee (1 Tesalonika) Tesalonika sosee mapoo teneeso. Osoloso see hamamee a 6 poogoloso to hagee hoguguso. Bei, Tesalonika sosee ma kulodu debeli tei telaga odoo abo oso dibada tou susuga ee poogoloso see wulo dobolone Yesuye sibilei goo ee bolone debeiso. Esem Poloye goo egee ogoloso see tobu dimapoo kokodo taka to hagee hoguguloso teneeso. Osoloso odoo abo oso Yesuye sibilei goo mapoo dooboo goolone bolone doboome, Poloye Yesuye sibilei goo ee see medee dimapoo eligiso.

1 To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti, iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ² Esiga iyo dokodoo takooso, Ma Godee sabolo osoloso Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Kelisoye see sibilei goo

³ Tei telaga odoo emegei, niyo tei too goo sabolo

nemegei sooloo deli goo sabolo oso nima kulodu egee kauwu maga, iyo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. ⁴ Esiga niba dala goo sabolo hegi goo sabolo ee ma kulodu tei tolone dobolone kibiloso osee egee do maga, iyo goomoga sabolo Godeeyo sosee abo mapoo debeli tei telaga odoo mapoo nibada goo takomo silesibiliso.

⁵ Niyo tei too maga dala egee to goo oso, Godeeye odoo susuga dia goo medee tekepo meedilei goo ee woola ka eligiso. Goo egeesee maga Godeeye niba yayo wiligi doloso badeli mapoo gasibilei tebia dalaiso. Egeesee maga Godeeye wiligi doloso badeli goo maga niyo dala ka toso. ⁶⁻⁷ Esiga Godeeye hedebe hooda tei goo moodeliso. Esiga Yesuye see wedi siboga, odoo nimapoo dala egee tenemolo dimapoo Godeeye nei dala tenelaiso. Osoloso odoo dala ma kulodu egee do nimapoo hasali tekepo tenelaiso. Osoloso ibolosee hasali tekepo tenelaiso. Lodee Yesuye see wedi siboga, o momaiye kitulugu susuga sabolo Kei mi ma dokodooga dou paiya sabolo sibileiso. ⁸ Osoloso yayo sibilesi, Godeeyo goo mapoo goweli odoo sabolo, osoloso to tekepo Kelisowo goo mapoo koo mesili odoo dimapoo nei dala tenelaiso. ⁹ Omapoo Lodeeye diba tokenee poloso togobigileiso, osoloso o mudugiyopaga yayo diba toloso o kitu-

lugu toowa maga peegoo togobisaga, diayo dala omapoo dobolone dala hoo poogoo me poogoloso osee dabalaiso. ¹⁰ Osoloso yayo sibilei beame omapoo, o odoo oso yimapoo goomoga tenelone Yesuwo hu dokodoo poudileiso. Bei, Yesu yayo daga diba pidi maga. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu mapoo howoodalaiso. Esiga ee ma kulodu nibolo hodobo dabalaiso. Bei, niyo to tekepo iyo nimapoo takeme, niyo tei too maga.

¹¹ Iba goo hamapoo niba halo, Godee mapoo beame susuga dokodoo takolone doso, niyo yayo goomoga goo ee tolone dabalame. Bei, niyo goo egeesi ee tolone dabalame, Godeeye niba hesigaso. Osoloso iba see dokodoo takooso, nimapoo goo goolee tekepo egee molo toloso, Godeeye kitulugu maga nibada suso tou talame. Osoloso see niyo tei too ma kuloduga egee kauwu tou ee medee talame. ¹² Esiga iyo dokodoo hagee takoo goo ee, edebeeyo nibada goo tekepo ogoloso ibada Lodee Yesuwo hu dokodoo poudilame ka seeso. Osoloso Lodee Yesuye nei nibada hu dokodoo poudulone goomoga tenelame. Esiga ibada Godee osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dolone pidi maga goo hagee ka siboso.

2

Tei magoo mapoo koo

mesili odoo

¹ Tei telaga odoo emegei, ibada Lodee Yesu Kelisoye sibilei goo sabolo osoloso yayo iba gilimadoloso hodobo yo tugodalai goo sabolo nimapoo takalai iba goomogo. ² Esiga odoo aboso sibileso takolone, “Lodeeyo beame olo simiso,” dee takooga duloso, dio dulone sooloo habasagolone, dia to mapoo tei na te. Osoloso diayo takolone, “Dio Tei oso imapoo goo hagee ka eligiso,” dee takooga dia to mapoo tei na te. Osoloso see diayo takolone, “Polo diayo imapoo to hogugu tenelone egeesee taka,” dee takooga goo onosee omapoo tei na te. ³ Esiga goo hageesee susuga ee ma kulodu odoo heeso niba gamenee na takee dee. Bei, Lodeeyo beame oso sibilei mologa, daga goo bakadio oso peledabalaiso. Esiga odoo aboso Lodee gowolone yimapoo miligi pileiso. Osoloso tei magoo mapoo koo mesili odoo oso peledabalaiso. Esino hamamee yo dou ma toodalaiso. ⁴ Yayo o su eyo nediliyo si howolone, edebeeyo goomegeli godee susuga ee tokenee dolone, hedebe yo tekepo doloso si howolaiso. Egeeseelone, yayo dileso Godeeyo tei moso mapoo badolone anosee tei Godee dalaiso.

⁵ Esino ayo nibolo silone, goo susuga hagee nimapoo takomo silee goo ee, niyo boobado bugusomo? ⁶ Esiga

epedee hamapoo tei magoo mapoo koo mesili odoosoo. Yo tei o beeamo Godeeye magoo mapoo woola ka peledabalame yo hamaga takaso. ⁷⁻⁸ Esino tei magoo mapoo koo mesili goo oso mada odoosoo ma kulodu olo goo moodoo moloso. Esino goo egeesee oso toowa peyaga, goo tokenee teyaga hamaga takeli odoosoo oso hamaga takoloso badoso. Osoloso hamamee goo tokenee teyaga hamaga takeli odoosoo ee peegoo duga, tei magoo mapoo koo mesili odoosoo ee beeamo omapoo peledabalaiso. Esino Lodee Yesuye sibilesosoo, o maga maga poodi sabolosoo osolosoo yayo toowa dolosoo kitulugoo sabolosoo oso tei magoo mapoo koo mesili odoosoo ee wooloomalosoo pagalaiso.

⁹ Esiga tei magoo mapoo koo mesili odoosoo oso sibogoo, yo Saitenso kitulugoo sabolosoo sibileisoo. Osolosoo yayo Saitenso kitulugoo maga goo toowa opusomoo di moodoomoo sileisoo. ¹⁰ Yayo egeeseemo silone, goo tokenee opusomoo di maga peegoo debeli odoosoo ee gamenee goo maga diba talaisoo. Osolosoo diba ee ma kulodoo dobolone wedileisoo. Bei, diba gie badeli to mapoo gowolone tei tele. ¹¹ Goo egeesee maga Godeeye goo tiadili goo toowa dimapoo tenelaisoo, diayo tei magoo mapoo koo

mesili odoosoo oso gamenee goo taka mapoo tei talame. ¹² Esiga edebeeyoo tei goo mapoo tei telega poogolosoo, see tokenee goo goomegeli odoosoo ee Godeeye dibada goo meedilosoo dimapoo tokenee eyo nei dala tenelaisoo.

Kibiya debee

¹³ Tei telagoo odoosoo emegei, Lodeeye sooloo dala oso niboloo hodoboo moloso. Osolosoo iyo niba halo Godee mapoo goomogoo to takalai tekepo. Bei, Godeeye daga hoogoo niyoo gie badeli talame niba olo hesigasoo. Esiga niyoo Dio Tei oso kitulugoo maga goo tokenee mauwe dobolone, niyoo tei goo mapoo tei too maga Godeeye nimapoo gie badeli olo teneeso. ¹⁴ Godeeye iyo to tekepo hagee takomoo siloo maga niyoo gie badeli talame niba isoo, osolosoo Yesu Kelisoo yo toowa dolone niba yiboloo hodoboo dabalame. ¹⁵ Esiga tei telagoo odoosoo emegei, iyo nimapoo eligi goo sabolosoo osolosoo to hogugulosoo tenee sabolosoo medee kibiya tolosoo tei too ma kulodoo kibiya debee.

¹⁶⁻¹⁷ Esiga iba dokodoo takoosoo, ibada Lodee Yesu Kelisoo sabolosoo osolosoo Ma Godee sabolosoo oso niba pidilone nimapoo kitulugoo tenelaisoo, niyoo goo tekepo tomo silone to tekepo komoo silame. Bei, ibada Ama Godeeye iba sooloo dolone imapoo kookaiyoo molosoo osee malai pidili goo ee teneeso, iyo goomogoo sabolosoo

gie badeli yayo tenelai ee bolone dabalame.

3

Niyo iba dokodoo takee

¹ Tei telaga odoo emegei, Lodeeyo goo oso mi susuga mapoo saga dudobigilame, niyo iba dokodoo takee. Bei, iba goomogoso, Godeeyo to mapoo niyo tei toloso mesie egee do egeesi masi odoo mi susuga mapoo egee do diba nosee egeesee dabalame. ² Egeesee ma kulodu tokenee odoo oso imapoo dala teneeyaga, Godeeye pidilame iba dokodoo takee. Bei, odoo susuga oso Godee mapoo haga tei tele. ³ Esino Godee eyo to kitulugu magoo ee dadalai koo pegeli. Esiga yayo niba kitulugu teneloso niba medee balaiso, tokenee odoo Saiten yayo nimapoo dala teneeyaga. ⁴ Esiga iba Lodee mapoo tei toso, niyo iyo taka goo ee tomoso, osoloso hamamee osee tomalaiso. ⁵ Esiga iyo niba dokodoo takooso, Lodeeye pidi maga Godeeye sooloo dala goo ee medee gooleedoloso dabalame. Osoloso dala ma kulodu kibiya dobolone Yesuye dala ma kuloduga kibiya badebei egeesi masi dabalame.

Kitulugu sabolo tou ka te

⁶ Tei telaga odoo emegei, iyo Yesu Kelisowo hu maga nimapoo diya ka taka. Tei telaga odoo aboso iyo eligi to ee dedelega pegeli sabolo osoloso tou talai wabedeli

odoo dimaga peegoo doo-boobigi. ⁷ Bei, iyo debei goo ee niba olo gooleedooso. Esiga niba nosee egeesee dabalai tekepo. Bei, iyo nibolo hodobo debei ee ma kulodu iba wabodo buguloso debele. ⁸ Osoloso iba odoo heeyo nei nali bi iyo wulayo koo nali. Haya, iba nei molee teneloso nei ka nali. Osoloso beame sabolo gesi sabolo ibada su oso tou toowa teliso, iyo nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame. Iyo egeesee seega nimapoo hegi goo tenelega pagalame. ⁹ Iyo egeeseemo silone, niyo iba pidi doloso takalai kitulugu meleeno goo ee woola yiligebigile. Esino iyo nibolo hodobo dobolone, iba tou toowa teliso, niyo ibada goo ee padalame. ¹⁰ Osoloso iyo nibolo hodobo silee beame mapoo, iyo nimapoo eligi goo ee hagooso. Odoo hee tou talai wabada daga, yimapoo nei nali bi na tenee.

¹¹ Osoloso iyo nima kulodu odoo aboso tou talai goweli goo ee taka iba duso. Egeeseelone diba tou telega wulo mosoowe domo silesibulone odoo heeyo goo ee takomo silesiboso. ¹² Iyo odoo egeesi mapoo Yesu Kelisowo hu maga ka taka, diayo goo egee poogoloso nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame tou tolone dabalame. ¹³ Esino tei telaga odoo emegei, niyo goo tekepo talai mapoo na wabede.

¹⁴ Goo egeesee ma kulodu odoo heeso iyo to hoguguloso tenee hamapoo mesilega

poogooga, niyo o goo odoo
woola yiligebigi. Osoloso
yibolo hedebe dee na see.
Egeeseega yayo goo hagee
ogoloso similone wabedel-
ega badalame. ¹⁵ Esino ee
ma kulodu yo ha teli odoo
dee na see. Wulo yimapoo
toso kokodo takee. Bei, yayo
nibolo hodobo tei too ma
kulodu badoso.

*Poloye emegei di to
hamameedee taka*

¹⁶ Esiga ayo dokodoo
takooso, goo susuga ee ma
kulodu mesili teneli Lodeeye
beeame susuga nimapoo
mesili goo tenelame, osoloso
Lodeeye nibolo hodobo
badalame.

¹⁷ A Polo, ayo hamapoo
mo deeso emegei di to
hagee ka hoguga. To ayo
hogugu goo ee hagooso.
Niyo hamapoo medee
hoodo ogoloso to hogugu
susuga ee ayo hogugudoo
dalame. Esiga ayo egeesee
hoguguliso. ¹⁸ Esiga ayo
dokodoo takooso, ibada
Lodee Yesu Kelisoye niba
sooloo dolone pidilame.

Poloye Timoti mapoo to hee hoguguloso tenee 2 Timoti

2 Timoti booka goo eyo bei

To hogugu hagee Poloye neliga moso tegei ma kulodu badolone, Timoti mapoo see hoguguloso teneeso. Bei, edebeeyo yo wooloomalai biame olo koola toobooso doloso gooleeso. Esiga Timotiye tei too ma kulodu kiboloso badalame, Poloye kokodo taka to hagee hoguguloso yimapoo teneeso. Bei, Timotiye Polowo goo tekepo ee padalai, yo goomogaso.

¹ A Polo, Yesu Kelisoye diye di odoo. Osoloso Godeeye goomoga maga a hesialoso diye di tou ee amapoo teneeso, ayo o to odoo mapoo eligimo siloga, edebeeyo to ee duloso tei talame. Osoloso Yesu Keliso mapoo tei too goo maga diayo bado-boso kookaiyo gie badeli talame. ² To hogugu hagee mawo diya gooma holo Timoti namapoo ka tonowa.

Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye, no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo namapoo tenelame.

Poloye Timoti mapoo kokodo taka

³ Timoti, ayo no goolone Godee mapoo goomoga to

takeliso. Osoloso biame susuga sabolo, osoloso gesi susuga ayo no halo Godee mapoo takeliso. Osoloso mo awe diayo Godee mapoo tei toloso sibadee egeesi masi anosee Godee hedebe omapoo tei tooso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tokenee mauwe egee bado goo ee a gooledoloso, ayo o tou ka tomoloso. ⁴ Osoloso iyo hodobo dooso ayo no poogoo dime, nayo a goolone pisa ee ayo koo boobado buguso. Esiga amapoo goomoga toowa malame, no ayo see agalai, a diya goomogo. ⁵ Nayo Yesu Keliso mapoo tei toloso kibiya egee bado, a gooleedoo. Esiga nayo tei too goo egeesi masi ee daga nee eiye Lois mapoo meleeso. Osoloso see noowee Yunike mapoo meleeso. Esiga a tei toso, tei too goo egeesi oso epedee hamapoo namapoo moloso. ⁶ Goo egeesi maga ayo namapoo ka taka. Bei, ayo daga nee wiligi mapoo deeso toloso Godee mapoo takeme, Dio Tei oso namapoo tou talame kitulugu teneeso. Esiga tou egee pailame dou masi tooee. ⁷ Bei, Godeeye imapoo Dio Tei tenee egee iba ebilame ka tenele. Esino yayo imapoo Dio Tei tenee oso imapoo kitulugu sabolo, sooloo deli goo sabolo, osoloso goo tokenee teyaga ibada su kookoodeli goo ee tenee.

⁸ Esiga ibada Lodee Yesu Kelisowo goo ee, nayo odoo mapoo takalai na

simiye. Osoloso Kelisowo goo takomo silee maga, ayo neliga moso ma kulodu hagee bado goo omaga no na simiye. Esino nayo mo tou su tolone, Godeeye namapoo tou tenee ee dala ma kuloduga kitulugu sabolo osee tomo di. Bei, Godeeye namapoo kitulugu ka ten-emologa. ⁹ Godeeye ibada gie badeli pidiso, osoloso yayo iba o odoo doloso gilimadooso. Iyo goo tekepo tolone doboome ka sele. Haye, Godeeye bi susuga moodelega badolone, eyo goomoga goo ee dodolone iba ka gilimadoo. Osoloso Yesu Kelisoye iba halo goo moodolai goo maga, Godeeye iba sooloo dolone pidilame goomoga magooso. ¹⁰ Osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye egee sibo goo oso Godeeye sooloo dolone pidili goo ee see woola yilige buguso. Osoloso teli oso kitulugu ee me pagalame, yayo olo dabaso. Osoloso badoboso kookaiyo gie badeli goo ee to tekepo maga, yayo woola yilige buguso. ¹¹ Godeeye a hudi magooso, ayo diye di tou talame, osoloso ayo odoo mapoo to tekepo hagee takalame, osoloso Kelisowo goo ee o odoo mapoo eligilame. ¹² Esiga ayo tou hagee tolone, dala goo ma kuloduga similega badolone tou ka tomoloso. Bei, ayo tei toloso hagee dodomo du odoo ee, a gooleedooso. Odoo ee Yesu. Esiga a

gooleedooso, to tekepo yayo amapoo taka ee, eyo medee osee bamo dimeleso, yo see wedi sibileiso.

¹³ Esiga tei goo ayo namapoo eligime nayo du ee odoo mapoo eligi. Osoloso no Yesu Keliso sabolo hedebe doloso badeliga, tei too ma kulodu osee badebee, osoloso emegei sooloo dolone ka badebee. ¹⁴ Osoloso ima kulodu badeli Dio Tei oso pidili maga, Godeeye namapoo Yesuwo goo maga to tekepo tenee ee medee be, edebeeyo to egee see opusumo diyaga.

¹⁵ Osoloso no see gooleedooso, tei telaga odoo Asiya mi mapoo debeli susuga oso a poogoloso diyademe, Pigelos dio osoloso Helemogenes dio onosee a poogoloso diyadeeso.

¹⁶⁻¹⁷ Osoloso Onesipoloseye Loum mi mapoo sibileso a agalame diya esiamo sileeso. Osoloso a neliga moso ma kulodu ki tiso tialogoloso badebei ogoloso, yayo similega a pidimeleeso. Esiga ayo Godee mapoo ka taka, Lodeeye Onesipolos sabolo osoloso o moso kulodu debeli odoo ee sooloo dalame. ¹⁸ Osoloso Godeeye goo midilei biame mapoo o goo medee sooloo dala sabolo midilame. Esiga ayo Epeses mi mapoo badoboome, yayo a medee pidimelee goo ee Timoti, no olo gooleedooso.

2

Keliso halo ha teli odoo

masi kitulugu sabolo badebee

¹ Mo holo emegei, Yesu Kelisoye sooloo dolone pidili goo oso namapoo kitulugu teneeye dee. ² Osoloso ayo odoos howo woola namapoo eligi goo ee, odoos no medee tei deli mapoo nayo eligi, diayo see odoos abo mapoo eligilame. ³ Esiga Yesu Keliso halo ha teli odoos tekepo masi dala ma kulodu tou tomo silei na gowee. ⁴ Bei, no ege, ha teli odoos tekepo oso o wiligi odoos ee goomogalame, hedebe yayo o to mapoo mesimo siliso. Egeeseelone yayo tou hee peegoo koo teli. ⁵ Osoloso no ege, hoguli odoos oso hogua ma kulodu, odoos abo dagadilame, yayo tei magoo susuga medee dedelega poogooga, yo hogua eyo nei talaima. ⁶ Osoloso no see ege, nei howo segeli odoos tou toowa too oso, o nei howo segei oso bi moodoogaloso melee ogoloso daga malalo eyo talai tekepo. ⁷ Esiga to ayo hagee hogugu ee nayo medee gooleede. Bei, to ayo hogugu hageeyo bei ee nayo medee gooleedalame, Lodeeye namapoo goo goolee tekepo tenelaiso.

⁸ Deibidiyo amawe Yesu Keliso ta maga hogadi goo ee, nayo osee gooloomo sile. To tekepo hagee ayo takomo siloso. ⁹ Esiga ayo to tekepo hagee takomo sileeme, odoos aboso a mesiya masi tolosos ki tiso tialoogoloso neligamoso ma kulodu hususos. Esino Godeeyo to tekepo

hagee tiso tialoogoloso koo moloso. ¹⁰ Goo egeesi maga ayo Godeeye hesia odoos ee halo dala ma kulodu tou osee ka tomoloso, diayo Yesu Keliso mapoo tei tolosos dia gie badeli pidilame, osoloso yibolos kookaiyo badobosos medee tekepo badalame.

¹¹ Esiga tei goodee ee hagosos.

Iba Keliso sabolos taga, iba see yibolos hodobos gie dabalaisos.

¹² Osoloso iyo dala ma kulodu medee kibiya dogas, goo ogosos iba wiligi odoos dolosos hamamee yibolos hodobos mipoo hagee gidabalaisos. Osoloso odoos howo woola iyo o goos gagadigas, nei odoos howo woola yinosee ibada goos gagadileisos.

¹³ Esino iyo tei too ma kulodu badolone yo boobados bugugas, nei yayo iba boobados bigileime. Bei, yo eyo to edidi magoo ee gababulosos see opusomos dalai koo tebilis.

Yesuwo tou teli odoos tekepo

¹⁴ Esiga to ayo namapoo hogugulosos hagee tenee ee nayo tei telagas odoos mapoo medee eligimelee. Osoloso diayo goos pepookos magas tosos egee agadigamosos, Godeeyo howo woola dimapoo takee. Bei, goos egeesi osos odoos hee koo pidilis. Esino to ee dulone egee dos onos wulos tokenee pelisos. ¹⁵ Timoti, tou

nayo too ee Godeeye ogoloso goomogalame, osoloso nee tou too oso namapoo simili goo tenelega pagalame, nee tou medee kitulugu sabolote. Osoloso nayo Godeeyo to odo mapoo eligilone, dooboo dagadilega medee tei goo ono ka eligimelee. ¹⁶ Esino goo Godeeye goweli sabolo, osoloso goo mauwe oposusumo silesibili odo omaga, no peegoo di. Bei, goo egeesi oso odo Godee maga peegoo gilimado diliso. ¹⁷ Egeesi oposusu goo oso agagisa masi toowa poloso odo su naliso. Humenayos dio Piletus dio oso goo egeesi oposusumo silesibiliso. ¹⁸ Odo hagee biaso tei eligi goo maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo takolone, odo wedia maga see hogogabili goo ee olo peledabaso, doloso takomo silesibume, odo aboso goo ee duloso dibada tei too olo tokenee paso. ¹⁹ Esino Godee mapoo tei telaga odo ee kibiya osee doso. Diba omou mi neligi doloso segei egeesi masi moloso. Omou omapoo Godeeye to hogugu hagoso ka moloso, "Godeeye o odo dee ee gooleedeliso," diso. Osoloso to hee hogugu ee egeesi moloso, "Edebeeyo takolone, 'A Godee dedeliso,' dee takooga, yo goo tokenee maga peegoo di," diso.

²⁰ Esiga bi bei odoowo moso kulodu peleta opusomo opusomo di moloso. Peleta abo yo gold deli oso moodoo. Osoloso abo yo

siliba deli oso moodoo. Wo toowa nali biame mapoo peleta omapoo wo magoloso naliso. Osoloso peleta abo ee bogoso moodoo. Osoloso abo homososo moodoo. Biame susuga peleta omapoo wo magoloso naliso. ²¹ Esiga to hageeyo bei ee egeesi moloso: tei telaga odo dia goo tokenee susuga ayo hogugu mapoo miligi pialoso dogo, Godeeye diba toloso goo toowa mapoo maligileiso. Bei, Godeeye odo egeesi masi ee o dalame peegoo pi magalaiso. Esiga yayo o wiligi odo eyo tou ee medee tekepo talame mopoodoo doloso badalaiso.

²² Esiga holaiso gie kakauwa oso goo tokenee talai diya goomegeli goo maga no peegoo dileso badebee. Osoloso Godeeyo howo woola tekepo badolone, tei too goo sabolo, osoloso emegei sooloo deli goo sabolo, osoloso odo abo sabolo mesie badalame kitulugi. Egeesi ma kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee mauwe dobolone, Godeeyo hu dokodoo poudili odo diba nose egeese da-balai tekepo. ²³ Osoloso goo bei mauwe sabolo, osoloso to dooboo takeli goo maga toso agadigeli odo omaga, no peegoo doobobigi. Bei, no gooleedooso, goo egeesi oso biligeli goo ee tosibiliso. ²⁴ Esiga Lodeeyo tou teli odo oso toso agadigilone na badebee. Esino yayo odo susuga sabolo medee

mesiloso badolone, saga kamanabugu dolone na badebee. Osoloso yo eligili odoo tekepo doloso badebee. ²⁵⁻²⁶ Osoloso yayo eligiga goweli odoo mapoo, nei yayo dimapoo mesie sabolo kokodo takolone badebee. Bei, Saitenso yayo goomoga goo tomo silesibilame diba gilimadooso. Esino eligili odoo tekepo oso dimapoo mesie sabolo tei goo medee eligiga, goo oso Godeeye pidi maga dibada goo goolee su wuduloso, tei goo eligi ee toloso Saiteneeyo goo ee pagalai malaiso.

3

Biame hamameedee eyo goo

¹ Goo hagono medee gooleede. Bei, biame hamameedee mapoo dala goo sabolo, osoloso hegi sabolo oso sibileiso. ² Bei, biame omapoo edebeeyo o odoo goolega, wulo dia su ono diya goolone dabalaiso. Osoloso diayo molee diya goomogalaiso. Osoloso diayo odoo abo pepooko dolone, diba dieso nediliyo si howalaiso. Osoloso diayo odoo abo dia goo maga to tokenee takalaiso. Osoloso diayo dibada ama dio sabolo, osoloso owee dio dia to mapoo mesilone dabalaimo. Osoloso diayo emegei dimaga bi toloso eyo nei dimapoo goomoga to takalaimo. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dabalaiso. ³ Osoloso diayo

emegei sooloo delega dabalaiso. Osoloso diayo odoo heeyo goo tokenee boobado bigili goo ee malaimo. Osoloso diayo emegei dia goo maga gamenee takolone dabalaiso. Osoloso diayo goo tokenee talai mapoo dia su kookoodalaimo. Osoloso diayo emegei goolega dobolone, dala tenemalaiso. Osoloso diayo goo tekepo ee diya gowolone dabalaiso. ⁴ Osoloso diayo emegei dala talame tiasalaiso. Osoloso diayo gooso hamamee peledabalai omapoo kibiya goolega, dieso goolee goo ono tomo sileiso. Osoloso dieso nediliyo goolee diba odoo toowa, dee goolaiso. Osoloso diayo dia su oso goomoga goo ono tomo silesibilone, diayo nei Godee goolega dabalaiso. ⁵ Odoo egeesi oso gamenee tei too odoo masi badolone, diayo nei Godeeyo kitulugu mapoo tei telega dabalaiso. Esiga goo tokenee ayo hogugu ee tomo sili odoo omaga peegoo dooboobigi.

⁶⁻⁷ Bei, odoo hageesi oso silesibilone, emegei dia moso tagaga ma kulodu galaga peleso, sobo goo medee koo gweli ee kukulo egeliso, sobo ogoso goo diayo eligi ee dadalame. Sobo hageesi masi oso biame susuga goo dia eligi dulame goomegeliso. Esino diayo tei goodee gooleedalai ee koo tebili. Bei, dia goo tokenee sabolo, osoloso dia suso goomoga goo oso dimapoo

kadadigamo palaga. ⁸ Esiga daga hoogoo, Yanes dio Yambeles* dio Moses mapoo wegigaso. Esiga goo hedebe egeesi maga gamenee goo eligili odo epedee hamapoo egee do oso Kelisowo goo maga tei goo eligi mapoo wegigamoloso. Bei, dia goo goolee olo tokenee poloso, tei too goo ee me poogoome. ⁹ Esino diayo goo tomo sili oso biame sagalaima. Bei, dia goo tokenee ee odo susuga eyo howo woola yilige bigileiso. Goo hedebe egeesi onosee Yanes dio Yambeles dio mapoo peledabaso.

No mo goo peedee

¹⁰⁻¹¹ Esiga Timoti, no ayo eligi goo sabolo, osoloso ayo badeli goo sabolo, osoloso ayo talame goomegeli goo sabolo, osoloso ayo tei too goo sabolo, osoloso ayo mesie sabolo sooloo deli sabolo badebei goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Antiyoka mi mapoo, osoloso Ikoniyum mi mapoo, osoloso Listala mi mapoo edebeeyo amapoo hegi goo sabolo, osoloso dala teneme, ee ma kulodu ayo kibiloso badebei goo ee, no olo duso. A dala susuga ee ma kulodu osee badebeiso. Esino dala susuga ee ma kuloduga, Lodeeye a idoloso peegoo

diso. ¹² O. Tei takoo, odo agayo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso, Godeeye goomoga goo ee dodolone badalai goomogoga, edebeeyo dimapoo dala tene-malaso. ¹³ Osoloso ee ma kulodu goo tokenee teli odo sabolo, osoloso gamenee goo eligili odo dia goo tokenee oso toowa dalaiso. Osoloso diayo odo abo mapoo gamenee goo eligi maga tei goodee maga peegoo gilimado dileiso. Osoloso diba nosee dieso nediliyo peegoo gilimado dileiso.

¹⁴ Esino Timoti, daga Godeeyo to tekepo namapoo eligime, nayo to omapoo medee tei tooso. Esiga eligi goo omapoo medee kibiya kookodoloso bade-bee. Bei, namapoo eligi odo ee, no olo gooleedooso. ¹⁵ Esiga no pepooko maga bei mooloogoloso sibulone, Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Godeeyo to mapoo kitulugu moloso, namapoo goo goolee tekepo tenelai, nayo Yesu Keliso mapoo tei toga gie badeli talame. ¹⁶⁻¹⁷ Godeeyo to booka mapoo hogugu susuga ee Godee maga simi. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso odo mapoo tei goo eligilone, edebeeyo dooboo dagaduga, tei goo

* **3:8:** Yanes dio Yambeles dio - Odo hagee bia googooso moodeli odo, diba Isipi mi mapoo debeli. Moses dio Isipi odo dia wiligi odo taba dia howo woola diayo goo toowa opusomo di gamenee moodooso. Egeesi ma kulodu diayo kitulugu oso Moseseeye kitulugu Godee maga too sabolo teiba, ee Isipi wiligi odo mapoo eligilame, diba goomogaso. (Oposusu hagee Eksedes 7:11-22 mapoo moloso.)

eligi mapoo ka ido sibo domoloso. Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso edebeeyo tekepo badeli goo ee eligiliso, Godeeyo odoo oso mopoodoo doloso goo tekepo susuga tomo silesibilei ee tebilame.

4

Poloye Timoti mapoo to hamameedee kokodo taka

¹⁻² Yesu Kelisoye mipoo hamapoo wiligi odoo doloso badalame see wedi siboga, yayo odoo susuga epedee gie hagee do sabolo, osoloso odoo wedia sabolo dia goo midileiso. Esiga ayo Yesu Kelisowo howo woola, osoloso Godeeyo howo woola, namapoo ka taka, nayo to tekepo ee odoo mapoo eligilame. Osoloso Godeeyo to dulei goomegeli odoo mapoo, osoloso Godeeyo to dulei goweli odoo mapoo nayo Godeeyo to medee takee. Egeeseelone edebeeyo gamenee eligi goo mapoo tei toga, nayo diba to tekepo sabolo tei eligi goo mapoo see ido sibo dolone ka badebee. Osoloso diayo see goo tokenee teyaga, Godeeyo toso diba medee pidilone ka badebee. Osoloso nayo dimapoo Godeeyo to eligilone, medee mesie sabolo dimapoo kitulugu tenelone badebee. ³ Bei, odoo aboso to tekepo eligi goo mapoo gowoolai biame ee sibileiso. Egeeseelone dieso goomoga goo ee dodolone, eligili odoo abo ee gilimado sibileiso,

to diayo dulei goomoga goo ee dimapoo eligilame. ⁴ Egeeseelone, diayo tei eligi goo ee poogoloso see gesaboo oposusu mapoo medee dulone dabalaiso. ⁵ Esino goo susuga ee ma kulodu, no tei goo ono kibiya kookoodoloso, no nediliyo nee su kookoodoloso badolone, dala ma kulodu kibiya badebee. Osoloso to tekepo eligilone badolone, tou susuga Godeeye namapoo tenee ee medee temelee.

⁶ Esiga Timoti, ayo namapoo kokodo taka. Bei, edebeeyo a wooloomaloso mipoo hagee poogoo dilei biame olo koola tooboo. ⁷ Esino tou Godeeye amapoo tenee ee medee kibiya tomo sibileso hosudooso. Egeesi ma kulodu ayo tei too ee medee kibiloso badoso. ⁸ Esiga ayo Godeeyo howo woola tekepo badeli goo maga, yayo Kei mi ma dokodoo mopoodoo doloso magoo nei oso a bamoloso. Esiga goo medee teiba midili odoo Lodeeye siboga, nei ee amapoo tenelaiso. Osoloso yayo nei hedebe amapoo tenelai mauwe. Haye, odoo agayo yayo sibilei mapoo bolone goomoga sabolo dogo, diba onosee nei talaiso.

⁹ Timoti, ayo hagee bado mapoo saga sibilame, no weegeegee. ¹⁰ Bei, odoo abolo badeli Dimaseeye mi toowa eyo goo goomoga maga, a poogoloso see Tesalonika mi mapoo diso. Esino Kelesekeseeeye Gale-

sia mi mapoo Godeeyo tou talame diso. Osoloso Taites onosee Dalamatiya mi mapoo Godeeyo tou talame diso. ¹¹ Egeesi ma kulodu hedebe Luka ono abolo hamapoo badoso. Esiga nayo amapoo sibulone Maka ido sibeye. Bei, yayo mo tou pidiliga. ¹² Esino ayo Tikikus Epeses mi mapoo diye diso. ¹³ Esiga Timoti, nayo siboga, mo kekeisu dugo kali Tolowasee mi mapoo, Kalopuseeyo moso mapoo deedee poogoo ee tosibeye. Osoloso mo booka onosee tosibeye. Osoloso nayo mo booka gala koloso moodoo ee tosibilei, a diya goomogo.

¹⁴ Egeesi ma kulodu ki biso bi moodoogali odoo hee Alesandaye amapoo dala toowa tenemeleeso. Esino Lodeeye yimapoo nei dala tenelaiso. ¹⁵ No obeeyamo, nayo odoo ogono medee ege. Bei, iyo eligi goo ee yayo diya wegigeliso.

¹⁶ Esiga ayo daga malalo goo midili mapoo pala biame omapoo, odoo heeso a pidilame abolo pele. Esino odoo susuga oso a poogoo diso. Esino ayo Godee mapoo taka, yayo dibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigilame. ¹⁷ Esino Lodeeye a pidilone abolo badebei maga, goo midili odoo oso a teli mapoo tenele. Esino ayo to tekepo ee Yu odoonee goo midili mi koola mapoo tebisamelee mapoo takalame, yayo a pidiso.

¹⁸ Esiga edebeeyo amapoo dala tenelame seega, dala ee ma kulodu Lodeeye a pidileiso. Osoloso yayo a Kei mi ma dokodoo ido palaiso. Esiga odoo susuga oso biame susuga hedebe Godee mapoo mesilone yimapoo goomoga poudilei tekepo. To hagee tei goo.

¹⁹ Esiga ayo emegei di to ee Plisila sabolo, osoloso Akwila mapoo takoloso, see Onesipoles sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo mapoo takee. ²⁰ Elastaseeye Kolin mi mapoo osee badebeiso. Osoloso Tolopimus yo paiye neme, ayo yo Miletus mi mapoo hologooso. ²¹ Esiga dugo telega mologa, no sibilei eli esialoso ayo hagee bado mapoo sibilame weegeege.

Yubulus sabolo, osoloso Pudes sabolo, osoloso Linos sabolo, osoloso Kalaudiya sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga sabolo, oso diayo emegei di to ee namapoo takooso.

²² Ayo Godee mapoo taka, Lodeeye nobolo badalame, osoloso yayo niba sooloo dolone pidilame.

Poloye Taites mapoo to hogugu tenee Taites

Taites booka goo eyo bei

Poloye mi abo mapoo Godeeyo to takomo sileeme, Taites yibolo hodobo sileeso. Osoloso hamamee Poloye Taites yo Kiliti mi te mapoo sosee bamalame omapoo hologooso. Esiga to hogugu hagee ma kulodu Poloye Taites mapoo sosee bali odoosoo badalai goo ee hoguguloso teneeso.

¹ A Polo, Godeeyo tou teli odoosoo. Osoloso Yesu Kelisoye a diye diso, ayo Godeeye hesia odoosoo mapoo Yesuwo goo maga tei goo eligiga, diayo tei too ee kauwulame. Bei, tei goo ogoso diayo Godeeye goomoga goo ee tomo silesibulone dabalai goo ee eligileiso. ² Osoloso diayo Godee maga kookaiyo badoboso gie badeli talai ee balame, ayo diba pidilone ka badoso. Bei, gamenee koo takeli Godeeye daga bi susuga moodelega badolone, yayo kookaiyo badoboso gie badeli hagee imapoo tenelame to olo edidi magooso. ³ Esiga biame yayo magoo mapoo ibada gie badeli pidili Godee yayo o to tekepo amapoo yilige buguloso a diye diso, ayo

odoo mapoo to tekepo ee takalame.

⁴ Esiga ayo to hogugu hagee Taites namapoo ka tonowa. Bei, tei too ma kulodu no tei mo holo masiga.

Esiga ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee namapoo tenelame.

Sosee bali odoosoo

⁵ Ayo no Kiliti mi te mapoo hologoloso poogoo diso, nayo mi pepooko susuga mapoo sosee bali odoosoo hudi magalame, osoloso sosee yo tou hosudele poogoo ee hosudalame. ⁶ Nayo egeeseemo silone, ayo namapoo sosee bali odoosoo eyo goo taka ee no goolee sabolo sile. Bei, sosee bali odoosoo yo odoosoo susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Osoloso yo sobo hedebe huloso badebee*. Osoloso owolo dio oso tei tolosoo dobolone, ama dio owee dio eyo to mapoo mesilone ka debee. Osoloso diba wiligi me poogoloso suso goomoga goo tokenee ee tolone na debee. ⁷ Edebeeyo sosee balai goomogoga, yo odoosoo susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Bei, Godeeye o odoosoo medee bali tou ee yimapoo teneega. Osoloso eyo nediliyo na si hoowee. Osoloso saga na kamana bigi. Osoloso yugune naloso

* **1:6:** sobo huloso badebee - goo hagee, yo sobo hedebe huloso badalai, o, yo sobo hedebe mapoo goo maloso badalai ee takoo malaiso.

na halabee. Osoloso na bilige. Osoloso molee talame gamenee na takee. ⁸ Esino yayo odoo soo simi pidilone ka badebee. Osoloso yo goo tekepo goolone badebee. Osoloso yo o su eyo nediliyo medee kookoode. Osoloso yo Godeeye tekepo deli goo ee tolone badebee. Osoloso Godeeyo howo woola medee teedee badebee. ⁹ To tekepo ee tei goodee, osoloso to hagee opusomo dee koo seli. Yayo to tekepo iyo eligimo silee mapoo kibiya kookoodoloso badebee, tei goodee eligilone odoo abo pidilame. Osoloso to tekepo mapoo goweli odoo oso eli dooboo dagadi goo ee ogoga, yayo dimapoo goo eligilame.

*Kiliti odoo aboso gamenee
goo eligi*

¹⁰ Ayo namapoo egeesee ka taka. Bei, sosee ma kulodu Godeeyo to mapoo koo mesili odoo abo doso. Diba goo eyo bei mauwe wulo to boweliso. Osoloso diayo gameenee goo odoo mapoo eligilone, tei goo maga diba peegoo gilimado diliso. Goo hageesi egee tomo silesibo ee tei telaga Yu odoo* aboso ka seeso. ¹¹ Esiga diayo egee eligimo silesibo goo ee hamaga takee. Bei, soosooso tei too goo ee diayo tokenee pomo silesiboso. Osoloso diayo molee talame gamenee goo hagee eligimo silesibiliso. ¹² Egeesi ma kulodu daga

hoogoo Kiliti mi te mapoo badeli eligili odoo heeso, o odoo dia goo maga takolone egeesee takaso, “Kiliti odoo susuga diba gamenee takeli odoo. Osoloso diayo dibada suso goomoga goo tokenee ee dodolone ka doso. Osoloso diayo tou talai gowoolone, wulo nei diya toowa nolone ka doso,” diso. ¹³ Yayo goo taka hagee ee tei goo taka. Esiga Taites, nayo gamenee goo eligi mapoo tei teli odoo hagee bia ogoloso dimapoo diya takemelee, diayo gamenee goo eligi ee poogoloso, see goo tekepo eligi mapoo medee kibiya tei ka talame. ¹⁴ Osoloso diayo Yu odoo dia adaga dia goo egee oposusumo silesibo ee peegeeye dee. Osoloso diayo Godeeyo goodee mapoo goweli odoo dia tei magoo mapoo egee mesimo silesibo onosee peegeeye dee.

¹⁵ Esiga Godeeyo howo woola subugo mauwe badeli odoo mapoo, bi susuga medee tekepo subugo mauwe moloso. Esino goo tokenee tolone Yesu mapoo tei tele pegeli odoo dimapoo bi susuga subugo mauwe koo moloso. Bei, goo goolee tekepo dimapoo melee ee olo tokenee paga. Esiga goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee dieso teli ee ogoloso koo gooleedeli. ¹⁶ Esiga diayo takolone, “Godee iba gooleedooso,” dee takeliso.

* **1:10:** Yu odoo hagee biaso egeesee eligiliso, tei telaga odoo susuga oso Yu odoo dia tei magoo ee dodolone kolo koolai tekepo deliso.

Esino diayo goo tokenee teli oso Godee mapoo tei telega pegeli goo ee eligiliso. Diba diya tokenee odo. Osoloso diba Godee mapoo koo mesili. Osoloso diba goo tekepo talai koo tebili.

2

Tei goodee eligi mapoo deede

¹ Esino Taites, nayo tei telaga odo mapoo Yesu Kelisowo goo maga tei goodee eligili sabolo teiba eligi. ² Egeeseelone nayo giso adaga medee eligi, diayo mesie sabolo dobolone, dieso nediliyo dibada su medee kookoodoloso dabalame. Osoloso odo susuga eyo howo woola medee tekepo dabalame. Osoloso diayo tei too medee kibiloso dobolone, odo susuga diya sooloo dolone ka dabalame. Osoloso diayo dala goo ma kulodu kibiya dabalame.

³ Osoloso nayo sobo adaga medee eligi, diayo dia suso Godeeye goomoga goo ee tolone ka dabalame. Osoloso dimapoo takee, diayo emegei dia goo maga to tokenee takelega dabalame. Osoloso diayo yugune naloso halabagamo silesibiyaga, medee takee. Osoloso goo tekepo tolone dabalai goo ee diayo odo mapoo eligilone dabalame, nayo dimapoo eligi. ⁴ Esiga diayo goo egeesi moodooga, sobo gie kakauwa diayo dibada giso sabolo, osoloso owolo dio sooloo deli goo ee eligelei

tebileiso. ⁵ Osoloso diayo sobo gie kakauwa oso goo tekepo tolone, Godeeyo howo woola subugo mauwe dobolone, dia su medee kookoodeli goo ee eligilei tekepo. Osoloso omo dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo medee balai goo onosee eligi. Osoloso omo dio eyo to mapoo mesili goo ee eligi, tei tele poogoo odo oso goo ee ogoloso, Godeeyo to maga to tokenee takelega pagalame.

⁶ Osoloso giso gie kakauwa dibada su medee kookoodeli goo ee dimapoo eligi. ⁷ Osoloso edebeeyo nee goo susuga ogoloso padalame, nayo hedebe goo tekepo tolone ka badebee. Osoloso nayo Godeeyo to eligiga, goo tekepo goolone medee ka eligi. ⁸ Nayo Godeeyo to dooboo dagadilega medee eligi, namapoo goweli odo oso imaga to tokenee takalai similame.

⁹ Osoloso nayo see tei telaga odo nei mauwe tou teli mapoo takee, diayo dia wiligi odo eyo to mapoo mesiloso, diayo goomoga goo ee tolone, dibolo toso agadigelega pagalame. ¹⁰ Osoloso diayo dia wiligi odo eyo bi heli talai tekeponee. Esino diayo medee tei dolone, tou medee goosa tolone dabalai tekepo, dia wiligi odo oso dia goo tekepo ogoloso, yayo dia goo ee tekepo dalame. Osoloso ibada gie badeli pidili Godeeyo goo maga eligi goo ee tekepo dalame.

11 Tei telaga odoosoo egeesi tolone dabalame, nayo dimapoo eligi. Bei, Godeeye iba sooloo dolone pidili goo maga Yesu Keliso mipoo hamapoo meiyee diso, yayo odoosoo susuga ibadagie badeli ee pidilame.

12 Godeeye sooloo dolone pidili goo oso imapoo ka eligi moloso, mi goo Godeeye goweli iyo ee dedelega pagalame. Osoloso iba epedee hamapoo dobolone, ibada su iso nediliyo kookoodoloso, Godeeye goomoga goo ee tolone, o howo woola teedee dabalame. 13 Esiga iyo goo egeesi tolone dobolone, Yesu Kelisoye mipoo hamapoo sibilei goo ee dulone ka bamoloso. Yo tei Godee, osoloso yo ibadagie badeli pidili odoosoo. Yayo see wedi siboga, eyo toowa doloso badeli goo sabolo sibileiso. Goo susuga egee iba gooleedooso. Esiga yayo see wedi sibilei ee bolone iba goomoga sabolo ka doso. 14 Yayo iba halo olo taso, iyo goo tokenee ma kulodu doboome, yayo iba neiso toloso peegoo gilimado dilame. Egeeseelone yayo olo taso, iyo o odoosoo doloso dobolone, o howo woola medee teedee dabalame. Osoloso iyo goo tekepo talai ee diya goolone dabalame.

15 Esiga nayo goo susuga hagee kitulugu sabolo medee kokodo takee, tei telaga odoosoo oso goo ee tolone dabalame. Esino diayo goo omapoo mesilega poogooga,

nayo dimapoo diya takee. Nayo egeesi eligi goo ee ogoloso edebeeyo hedebe nayo eligi mapoo mesilei tekepo. Egeeseelone odoosoo heeso nayo eligi goo ee goo mauwe, dee na takeeye dee.

3

Tei telaga odoosoo dabalai goo

1 Esiga Taites, nayo tei telaga odoosoo mapoo goo hageesi see tobu eligimelee, diayo diba gibadeli gamalee odoosoo dia to mapoo, osoloso mosobia eyo wiligi odoosoo tebisa dia to mapoo mesilone dabalame. Egeeseelone diayo goo tekepo susuga ee talai olo mopoodoo doloso dabalame. 2 Osoloso diayo emegei dia goo maga to tokenee takolone na debee. Esino diba toso agadigelega mesie sabolo dobolone, emegei sooloo dolone dabalai tekepo.

3 Esiga no iyo daga tei telega debei goo ee goolee. Iba tei telega dobolone, goo medee koo gweli odoosoo doloso debeiso. Iyo Godeeye to mapoo mesilega doboome, odoosoo aboso iba tei goodee maga peegoo gido diliso. Osoloso goo tokenee iyo gilee goo ee osee tomo silone pagalai tebile. Iyo odoosoo abo mapoo goo tokenee moodeliso, osoloso emegei dia bi ogoloso talame diya gweliso. Osoloso edebeeyo iba hegiliso, eseege nei iyo diba hegiliso.

4⁵ Esino ibada gie badeli pidili Godeeye o mesie goo ee imapoo eligilone iba sooloo dolone, yayo ibada gie badeli pidiso. Esiga iyo goo tekepo teme, yayo iba ka pidile. Esino yayo ibada goo tokenee hapoloso Dio Tei imapoo tenee maga, yayo sooloo dolone iba pidiso, iyo see gie badeli dia tolosa dabalame. ⁶ Ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye ibada goo tokenee hapalame ta goo omaga, Godeeye o Dio Tei ima kulodu badalame su goodegelega wulayo teneeso. ⁷ Esiga Godeeye iba sooloo dolone pidi maga, o howo woola iba olo odo tekepo doloso doso. Esiga iba kookaiyo badoboso gie badeli ee talame ka bamoloso. ⁸ To hagee tei goo, osoloso to hagosu odo susuga pidilei kitulugu moloso. Esiga a goomogo, nayo goo hagee tei telaga odo mapoo medee eligilame. Nayo egeesee seega, diba goo tekepo tolone odo susuga pidilone medee dabalaiso.

⁹ Esino goo wulo bei mauwe maga toso agadigeli odo omaga peegoo doo-boobigi. Osoloso edebeeyo o adagaso balomo simi goo ee oposusulone, Moseseyee tei magoo goo ee dadalame toso agadigaga goo ee, nayo ogoloso na deede. Bei, goo susuga hagosu odo koo pidili. ¹⁰ Osoloso odo agayo gamenee eligi goo ee tolosa sosee ma kulodu

eligimo silone odo domo piga, nayo yo hamaga takee. Osoloso yayo nee to dulega poogooga, see tobu hamaga takee. Esino yayo nee to dulega poogoloso see osee eligimo siloga, yo peegoo wulo peegee. ¹¹ Odo ogoso tei goodee eligili maga miligi pia goo ee, no gooleedooso. Osoloso goo yayo tomo sili oso Godeeyo howo woola yo odo tokenee doloso egee bado goo ee woola eligiliso.

Emegei di to hamameedee taka

¹² Ayo Ateamas, o, Tikikus namapoo diye dalaiso. Osoloso yo nayo egee bado mapoo peledobooga, nei nayo Nikopolis mi mapoo sibilesa a tugodalame weegegee. Bei, dugo biame mapoo a mi omapoo badalai, a goomogo. ¹³ Osoloso Apolos sabolo, osoloso gamaleeyo tei magoo diya gooleedo odo Sinasi pidilone, diba mi hee mapoo dilame dogo, bi diayo dulone todilei tobuloso dimapoo tenee. ¹⁴ Osoloso tei telaga odo oso goo tekepo tolone dobolone, bi tebile poogoo odo ee pidilei tekepo. Bei, ibada odo oso tei too ma kulodu dobolone, wulo goo mauwe mosoowe dabalai tekeponee.

¹⁵ Esiga odo susuga abolo debeli oso namapoo emegei di to ka taka. Esiga Taites, see nayo iyo emegei di to taka hagee, nobolo hodobo debeli tei telaga odo dimapoo takee.

Ayo Godee mapoo taka,
yayo niba susuga sooloo
dolone pidilame.

Poloye Palimon mapoo to hogugu tenee Palimon

Palimon booka goo eyo bei
Palimon hagee bi bei odo, osoloso yo Kolosi mi mapoo badeli. Esino yo tei toloso badolone, Polo dio emegei doloso badebeiso. Egeesi ma kulodu Onisimas yo Palimoneeyo tou teli odo doloso badolone, nei mauwe tou temeleso. Egeesi ma kulodu Onisimaseeye o wiligi odo Palimon maga pulo dileso Polo tugodoloso yibolo badebeiso. Osoloso Poloye eligi goo maga yo Yesu mapoo tei tooso. Egeesi ogoloso Poloye Palimon mapoo to hogugu hagee teneeso, Palimon o tou teli odo Onisimaseeye see wedi dileso, Palimoneeye badebei mapoo peledobooga, yayo yimapoo nei dala tenelega, yo goomoga sabolo see ka idalame.

¹ A Polo, Yesu Kelisowo goo ee takomo silee maga, neliga moso ma kulodu badeli odo ee aso. Ibada omolo Timoti asalo hamapoo dobolone, iyo ibada odo ibolo tou hedebe teli Palimon namapoo to hogugu hagee ka tonowa. ² Osoloso tei telaga odo nee moso kulodu howo gisili odo mapoo to hogugu hagee ka tonowa. Osoloso to hogugu hedebe hagonosee ibada oboba Apiya, osoloso

ha teli odo masi Godeeyo tou mapoo kibiloso ibolo badeli Alakipus nimapoo ka tonowa.

³ Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee nimapoo tenelame.

*Palimoneeye sooloo deli
goo sabolo osoloso tei too goo*

⁴ Palimon, ayo biame susuga Godee mapoo takolone no halo goomoga to takeliso. ⁵ Bei, nayo Lodee Yesu mapoo tei too goo ee, a duliso. Osoloso nayo Godeeyo odo susuga ee sooloo dolone egee bado goo sabolo, a duliso. ⁶ Nayo Yesu mapoo olo tei tooso. Goo egeesi maga, nayo tei telaga odo sabolo hedebe doloso ka badoso. Esiga ayo Godee mapoo taka, hedebe deli goo hagoso no pidilone, iba Keliso sabolo hedebe doloso hagee do goo maga, goo tekepo susuga iyo teli goo ee medee gooleedalame. ⁷ Molo emegei, nayo Godeeyo odo ee sooloo dolone dimapoo goomoga tenelone egee bado goo oso, amapoo kitulugu sabolo, osoloso goomoga toowa sabolo ka tenemoloso.

*Onisimas yo tei nomolo
masi hesie*

⁸ A Kelisowo diye di odo doloso badoga, amapoo kitulugu moloso, nayo goo tekepo talame, ayo namapoo to kitulugu sabolo takalai. ⁹ Esino ayo no diya sooloo doloso. Esiga ayo namapoo

wulo ka woosowa. Bei, a Polo, Yesu Kelisowo tou teli goo maga neliga moso ma kulodu badolone olo adaga poloso ka badoso. ¹⁰ Ayo Onisimas yo halo namapoo ka taka, nayo yo pidilame. Bei, a neliga moso ma kulodu badolone, yayo tei talame ayo yo pidiso. Esiga epedee hamapoo ayo ama masi ka badoso. ¹¹ Daga Onisimaseeye nee tou teli odoo doloso badebei omapoo yayo no medee pidile. Esino epedee yayo tei toloso badolone, asalo pidilei teiba.

¹²⁻¹³ Onisimas yo ayo diya gooma odoo. Esiga yo abolo hodobo hamapoo badalai, a goomogo. Bei, ayo to tekepo takomo silee eyo goo maga neliga moso ma kulodu ka badoso. Esiga no halo yayo a pidilone babalai, a goomogo. Esino ayo yo namapoo see wedi diye deeso. ¹⁴ Bei, ayo namapoo wooselega yo hamapoo gidoloso badalai tekeponee. Egeesi ma kulodu nayo a pidilame, ayo no seselai, a koo goomogo. Esino no goomoga oso, nayo a pidilei, a goomogo. ¹⁵ Onisimaseeye biame deiyepo mapoo no poogoo dileso badebeiso. Esino ayo goolee, goo ogoso peledabaso, yo see hamamee namapoo wedi sibilesa biame susuga nobolo hodobo badalame. ¹⁶ Esiga nayo yo see idoga, yo wulo nama

hemi badolone nei mauwe tou teli odoo, dee na goolee. Bei, yinosee epedee Keliso mapoo tei too odoo. Esiga yo ayo diya gooma. Esiga nei nayo yo nei mauwe tou teli odoo dolone, Lodee mapoo tei too ee ma kulodu nomolo masi diya goolone badebee.

¹⁷ Esiga asalo Kelisowo tou hodobo teliga, ayo no agalame siboga, nayo a idili, Onisimaseeye namapoo siboga yinosee egeesee ide. ¹⁸ Egeesi ma kulodu Onisimaseeye namapoo goo tokenee hee olo too daga, osoloso yayo nee bi hee nei tenelega toloso badoga, goo onosee amapoo takee, ayo nei magalaiya. ¹⁹ A Polo, ayo mo deeso to hagee ka hoguga: bi yayo too eyo nei ee ayo namapoo tenelaiso*. Esino no gooleedooso, nayo Keliso maga gie badeli talame, ayo no pidiso. Esiga a goomogoga, ayo no halo pidi goo eyo nei, ayo namapoo takalai, a teiba. Esino ayo namapoo takalaime. ²⁰ Esiga molo emegei. Iyo Keliso mapoo tei too ee ma kulodu doga, nayo Lodee halo Onisimas ee see ide. Eseega a goomoga sabolo badalaiso. ²¹ Ayo namapoo egee takoo goo hagee nayo toloso, Onisimas halo goo tekepo abo talai goo ee, a gooleedoso. Goo egeesi gooleedoloso, ayo to hogugu hagee namapoo ka tonowa.

* **1:19:** Poloye o deeso to deiyepo hagee nei tenelai goo maga hoguguso. Esino to abo Poloye odoo hee mapoo takeme, yayo hogugu malaiso.

²² Osoloso goo hee hagoso. Ayo neliga moso ma kulo-
duga peegoo peledabalame,
niyo Godee mapoo takolone
debeliso. Esiga Godeeye
goomogoga, a peegoo pele-
doboloso see niyo egee do
mapoo sibileiso. Esiga ayo
omapoo sibilesa badalai debi
mopoodoo de.*

*Emegei di to hamameedee
taka*

²³ Kelisowo goo ee takomo
silee goo maga neliga
moso ma kulodu abolo
badeli odoo hee Epapalas
onosee yayo emegei di to ee
namapoo taka. ²⁴ Osoloso
abolo hodobo tou teli odoo
Makaye, osoloso Alistakuse-
eye, osoloso Dimuseeye,
osoloso Lukaye, emegei di to
onosee namapoo ka taka.

²⁵ Ayo Godee mapoo taka,
ibada Lodee Yesu Kelisoye
niba sooloo dolone pidilame.

* **1:22:** Poloye to hogugu susuga hagee Palimon mapoo hoguguloso teneeso. Esino to bes 22 ee ma kulodu egee molo, ee yayo Kolosi mi mapoo debeli tei telaga odoo dimapoo to hoguguloso teneeso.

To Yemeseeye hogugu Yemes

Yemes booka goo eyo bei

Yemes booka hogugu hagee Yesuwo omolo. Yayo Yolusalem sosee wiligi doloso badolone, mi abo mapoo debeli tei telaga odo mapoo to hogugu hagee teneeso, diayo Keliso mapoo tei too maga dala egee tomolo ee ma kulodu medee kibiya dabalame.

¹ Emegei! A Yemes, Godee sabolo osoloso Yesu Kelisowo tou teli odo. Ayo Yu odo bala 12* mi opusomo opusomo di mapoo egee dobomo du nimapoo to hagee ka hoguguso.

Dala goo sabolo goo tokenee mapoo gidodili goo sabolo

² Tei telaga odo emegei, dala goo susuga oso nimapoo siboga, goomoga sabolo ee ma kulodu ka debee. ³ Bei, niba gooleedooso, dala goo hageesee oso sibiliso, iyo tei too kibiya beleso agalame. Egeesee ma kulodu iyo dala goo ee ma kulodu kibiya doga, goo oso iyo tei too ee ma kulodu mesie sabolo debeli goo ee eligiso. ⁴ Esiga niyo tei too goo ee kibilame, mesie goo nima kulodu egee molo oso osee mele dee. Niyo egeesee seega, goo susuga ee ma kulodu niba kibiya

dabalaiso. ⁵ Esiga odo hee niyo goo goolee tekepo tebile daga, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Bei, Godeeye yimapoo simili goo tenelaime. Esino Godeeye o odo pidilei goomoga toowa mologa, yayo yo pidileiso. ⁶ Esino yayo Godee mapoo tei toloso dokodoo takooga, goo bakadio na goolee. Bei, goo bakadio gweli odo ee poo siboga, howo ki simi oso egee holodu odo yo egeesi masi badoso. ⁷⁻⁸ Odo egeesi yimapoo goo goolee hedebe koo moloso. Esino goo susuga ee ma kulodu goo goolee bakadio doloso badoso. Esiga yayo Godee mapoo taka goo ee nei talaiso doloso goalai tekeponee.

⁹ Esiga tei telaga bi mauwe debeli odo niba goomege. Bei, Godeeye o howo woola niba toowa diso. ¹⁰ Osoloso tei telaga bi bei odo niba Godeeye pepooko daga, niba goomege. Bei, osoko beame mapoo osokoso pukusi mapoo pounoga, siligaloso egee wodio, niba nose egeese selaiso. ¹¹ Osoloso osokoso sibulone palapalawa tekepo mapoo pounoga, palapalawa tekepo oso wodoloso miyomoo dologa dibiliso, niba nose egeese selaiso. Esiga bi bei odo niyo nibada tou tolone doga, niba wedileiso.

¹² Odo heeso dala ma kulodu kibiya badolone tei too goo pegelega badoga,

* 1:1: Yu odo bala 12 egee eyo bei Yu odo tei telaga odo ee takooso.

Godeeye yo pidileiso. Bei, yo dala ma kulodu tei too kibiya badoga, Godeeye yimapoo nei kookaiyo bado-boso gie badeli tenelaiso. Esiga kookaiyo badoboso gie badeli hagee Godeeye yimapoo diya goolee sabolo debeli odoo mapoo tenelame to magooso.

¹³ No goo tokenee talame gidoduga, “a goo tokenee talame Godeeye gidodu,” dee na goolee. Bei, tokenee goo oso Godee gidodilei tebile. Osoloso Godeeye o odoo ee tokenee goo mapoo koo gidodili. ¹⁴ Esino odoo eyo tokenee goo talame diya gweli goo oso yo kukuga ka gidodili. ¹⁵ Osoloso tokenee goo talame gweli goo hagooso suso goo talame gidodileiso. Osoloso suso tokenee goo too hagooso kauwuloso see odoo mapoo teli goo tosibileiso.

¹⁶ Esiga tei telaga odoo ayo gooma niba goolee, Godeeye odoo koo gidodili. ¹⁷ Bei, tokenee mauwe tekepo goo susuga ee Ma Godeeye egee bado dokodooga sibiliso. Egeese ma kulodu bi yayo moodoo a, giwo, osoloso osoko diayo melee mi hedebe omapoo koo meli, esino diba beeam heeso mi hee ma molo osoloso mi hee ma molo deliso. Esino diba moodeli Godee yo opusomo dee koo seli. ¹⁸ Esiga eyo goomoga goo ee dodolone, Godeeye o to tekepo maga imapoo gie badeli goo ee olo teneeso, yayo moodoo bi

susuga ma kulodu iyo malalo dabalame.

Godeeyo to duloso suso tou tolone debee

¹⁹ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba dui, odoo susuga oso saga duli odoo doloso dabalai tekepo. Egeeseelone niba saga to takeli goo sabolo osoloso saga kamana bigili goo sabolo ee ma kulodu na debee. ²⁰ Bei, edebeeyo komonolone goo peled-beli oso Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso badeli goo sabolo koo tobuoso. ²¹ Esiga nima kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee susuga sabolo osoloso suso goo tokenee teli sabolo peegee. Osoloso niyo Godeeyo to duloso too goo ee mesie sabolo kibiya toloso debee. Bei, to omapoo kitulugu moloso, niyo gie badeli talai.

²² Esiga niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee tolone debee. Bei, niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee telega dog, niba niso nediliyo dooboo gooleeso. ²³⁻²⁴ Bei, edebeeyo Godeeyo to duloso suso tou telega badoga, yo edebeeyo dio egeli mapoo eyo nediliyo ogoloso poogoloso o mudu saga boobado bigili egeesi masi badoso. ²⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to tekepo ee medee ogoloso boobado bigilega medee dodomologa, yayo goo susuga tomo sili ma kulodu Godeeye pidileiso.

Godeeye kokodo taka to medee tekepo oso odoosuga tokenee goo magagilimolone ka badoso.

²⁶ Egeesee ma kulodu edebeeyo eyo nediliyo yo Godeeyo goo diya gooleedooso doloso, tokenee goo takalame o maga kookodel-ega poogooga, yayo Godeeyo goo gooleedoo ee goo mauwe moloso. Osoloso yo eyo nediliyo dooboo gooleeso.

²⁷ Esino edebeeyo gilibo holo sabolo osoloso hauwe sabolo dala ma kulodu debee ee pidilone badolone, mi toowayo tokenee goo maga o su eyo gibadoga, Godeeye yayo tei too goo ee medee teedee dalaiso.

2

Odoosabolo pilega tokenee odoo sabolo tekepo odoo sabolo hodobo dabalai goo

¹ Tei telaga odoo emegei, niba ee ibada toowa Lodee Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo oso. Esiga niba odoo abo ogoloso, diba ee tekepo dolone dimapoo goomogolone, odoo abo ee tokenee dolone diba na gowee.

² Goo hageesee ee takooso, odoo heeso niyo mooloogoodoloso howo gisilone dogo, dugo medee tekepo sabolo bi abo medee tekepo kaloso gasibileiso. Egeeseega epedee omapoo bi mauwe odoo onosee dugo tokenee kaloso gasibileiso.

³ Egeeseega niyo dugo tekepo kaloso gasimi odoo mapoo, “No malalo hamapoo sibilesa

bie,” dee takoloso, see hamamee dugo tokenee kaloso gasimi odoo mapoo, “No hamamee hoogoo dileso tebide o, miyomoo bie,” dalaiso. ⁴ Esino niyo goo egeesee egee moodoo, niba ogoo goo moodoosomo? Niba wulo odoo abo ono tekepo dolone, odoo abo ee tokenee, deeso. Esiga goo goolee tokenee nima kulodu egee molo oso odoo abo dooboo meediliso.

⁵ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba goo hagee medee dui! Godeeye mi toowa ma kulodu bi mauwe odoo ee hesigaso, diayo dibada sooloo ma kulodu tei too goo oso toowa doloso dabalame. Osoloso diayo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilame. Bei, Godeeye yo goolee sabolo sili odoo mapoo to kitulugu magooso, yayo wiligi doloso badeli mapoo gadilame. ⁶ Esino goo ee ma kulodu niyo bi mauwe odoo ee goo mauwe odoo deliso. Esino niba kasee maga bi bei odoo mapoo hamamee ka dadaga malala? Egee bia oso nimapoo dala teneloso goo meedili mapoo ido diliso. ⁷ Osoloso diayo nibada Lodee Yesu Kelisowo hu tekepo maga to tokenee takeliso.

⁸ Godeeyo to booka ma kulodu kokodo taka to toowa egeesee moloso,

“No nediliyo diya sooloo deli egeeseelone no nemegei odoo mapoo diya sooloo dele,” diso.

Esiga niyo kokodo taka to hagee medee deedeega, niba eli mapoo doso. ⁹ Esino niyo goolee ma kulodu odoo abo ee tekepo dolone, odoo abo tokenee daga, niba tokenee toso. Egeesee maga Godeeyo to oso takooso, niba tei magoo gababili odoo diso. ¹⁰ Bei, edebeeyo Godeeye tei magoo susuga medee dodolone, tei magoo hedebe gababuoga, yo tei magoo susuga ee gababuoso. ¹¹ Esiga Godeeye egeesee takaso, “Niyo odoo heeyo sobo sabolo giso sabolo goo heli na te,” diso. Osoloso Godee hedebe oso see egeesee takaso, “Odoo na wooloome,” diso. Osoloso no odoo heeyo sobo sabolo giso sabolo heli koo teli, esino odoo wooloomolone badoga, no tei magoo gababili odoo oso.

¹² Esiga niyo to kei susuga sabolo osoloso suso goo too susuga sabolo obeeyamo. Bei, niba tokenee goo maga peegoo gilimadoo dili tei omaga nibada goo meedileiso. ¹³ Esiga goo meedilei beame mapoo, Godeeye emegei koo sooloo deli odoo ee sooloo dala goo sabolo meedileime. Esino Godeeye goo meedilei beame mapoo emegei sooloo deli odoo ee sooloo dala goo sabolo meediga, diba ebilega goomoga sabolo dabalaiso.

Tei too ma kulodu su sabolo tou talai

¹⁴ Esiga tei telaga odoo emegei, edebeeyo eyo

nediliyo yo tei too odoo doloso, yayo suso tou too me daga, yayo tei too ee goo mauwe. Odoo egeesee seli ee yayo tei too oso yimapoo gie badeli tenelaime. ¹⁵ Egeesee ma kulodu emegei tei too odoo oso nei egeesi sabolo osoloso dugo egeesi sabolo me badeliso. ¹⁶ Egeeseega nayo yimapoo takolone, “Emegei, medee dileso, dugo kaloso badolone wo ne,” dee takooga, nayo yimapoo bi tebile poogoo tenelega wulo egeesee takoloso poogooga, no tekepo goo koo toso. ¹⁷ Esino bei, tei too oso obusomo molone suso goo too mauwe mologa, tei too ee goo mauwe.

¹⁸ Egeesee ma kulodu odoo heeso egeesee takalai malaiso, “No tei too tebia. Esino a wulo suso goo teli odoo,” dalaiso. Egeeseega nei ayo odoo omapoo egeesee takalaiso, “Bei kasolone nayo suso goo too mauwe badolone, nayo tei too goo ee woola ka eligileiyo? Esino suso tekepo goo teli odoo ayo mo suso goo too maga ayo tei too goo ee eligileiso,” diso. ¹⁹ Esiga nayo Godee hedebe egee bado mapoo tei teliso. Goo ee tekepo. Esino bo holo sabolo Godee hedebe egee bado mapoo tei tolone ebiliso.

²⁰ Esiga no goo goolee mauwe odoo, tei too ee suso tou too me daga, tei too egee goo mauwe. Esiga no goo hagee ayo namapoo eligilame ka sala? ²¹ Ibada amawe

Eibalaham yo Godeeyo howo woola mapoo tekepo odoo diso. Bei, yayo tei toloso suso tou too maga. Goo ee yayo egeesee siso, yayo owolo Aisek ee Godee mapoo gala wooloso teneli dousulu mapoo wooloomalame dokodoo magooso. ²² Esiga no goolee. Eibalahameeye tei too sabolo osoloso suso tou too sabolo oso medee tebiaso. Osoloso yayo suso tou too oso yayo tei too ee kauwudooso. ²³ Goo hagooso Godeeyo to booka ma kulodu taka goo sabolo tobulone egeesee takaso, "Eibalahameeye Godee mapoo tei teme, Godeeye yayo tei too ogoloso o howo woola yo tekepo odoo diso." Goo egeesee maga Godeeye Eibalaham yo tei mo odoo diso. ²⁴ Esiga niba goolee. Odoo susuga oso hedebe tei too maga Godeeyo howo woola tekepo odoo dee koo seeso. Haye. Suso tou too sabolo osoloso tei too maga Godeeyo howo woola odoo susuga ee tekepo deliso.

²⁵ Osoloso iba see domo sili sobo Leihebeeye goo too ee ogoso. Yibolosee yayo goo too oso Godeeyo howo woola yo tekepo diso. Bei, yayo Yeliko odoo dia mosobia mada agalame di Isalael odoo ee pidilone, yayo o mosopoo iyadoloso palaso. Osoloso see yayo diba eli hee maga diye dulone dibada gie badeli pidiso. ²⁶ Esiga odoo o su mapoo dio mauwe odoo ee ta. Esiga tei too goo

onosee egeesi moloso, edebeeyo yayo tei too ee suso tou telega badoga, yayo tei too ee goo mauwe moloso.

3

Nibada i medee kookoode
¹ Tei telaga odoo emegei, niyo susuga eligili odoo doloso dabalai, a koo goomogo. Bei, niba olo gooleedooso, Godeeye goo meedilei beame mapoo eligili odoo susuga ibada goo ee Godeeye diya kitulugu sabolo meedileiso. ² Egeesee ma kulodu iba susuga eli dooboo dagadiliso. Esino edebeeyo yayo to taka ma kulodu eli dooboo dagadilega badoga, odoo yayo tei too ee kauwa moloso. Esiga odoo hageesi oso eyo nediliyo o su susuga kookoodalai tebia moloso. ³ Esiga iba dio masi hagee ogoso. Edebeeyo hosee be ma dokodoo buloso dilame gooleega, yo bi pepooko hosee be eyo maga mapoo magoloso tiso su mapoo bagagoo, su mapoo bagagoo dalaiso. Osoloso ti omapoo toloso dulone hosee be oso edebeeyo goolee mi mapoo dilame ti ee gimo dileiso. ⁴ Osoloso dio masi hee hagooso. Abei toowa mapoo silesibili du onosee egeesi moloso. Du oso poo toowa simi ma kulodu osee dumologa, du egee dooboo dileime. Bei, du egee toowa, esino du mali suda pepooko hee osio mapoo moloso. Oso du tosili odoo oso goomoga mi mapoo mamoo diliso.

⁵ Esiga ibada maga ma kulodu i pepooko egee egeesi moloso. Ibada su mapoo bi susuga egee molo ma kulodu i ee diya pepooko moloso. Esino yayo toso hodolone diya doko topeliso. Wulo goolee, dobu ee dou pepookoso gigoogooga, dobu susuga douso nadiliso.

⁶ Esiga i ibada maga ma kulodu egee molo onosee egeesi masi moloso. Bei, i oso ibada su mapoo tokenee teneliso. Esiga iso tokenee bei mooloogooloso odoo su susuga dou masi nadiliso. Dou hagee Dou mi maga bei mooloogooloso ibada i mapoo gigoogiliso. Egeeseega dou hagooso ede-beeyo gie badeli nadoloso tokenee peliso.

⁷ Egeesee ma kulodu odoo susuga oso gala seebee opusomo opusomo di só, osoloso beliyeso kolo dili, osoloso howo kulomoo debeli ee see badalame poopeliso.

⁸ Esino edebeeyo i ee be masi poopooloso badilei tebile. Bei, i diya tokenee. Esiga yayo sa masi odoo wooloomalame mopoodoo doloso moloso.

⁹ Esino i hedebe hagooso ibada wiligi taba Ma Godee mapoo goomoga poudiliso. Osoloso i hedebe hagooso see Godeeye yo egeesi masi moodoo odoo susuga mapoo dala tenelame to takeliso. ¹⁰ Esiga maga hedebe hamaga Godee mapoo goomoga poudilei sabolo, osoloso odoo dala tenelai goo takeliso. Esiga

tei telaga odoo emegei, ima kulodu goo hageesi oso malai tekeponee. ¹¹ Esiga howo ou hedebe maga howo sokousoo sabolo howo kakada sabolo dilei tebile. ¹² Osoloso sibolo homo oso wewee koo peli. Osoloso kobolomee homo oso sibolo koo peli. Haye. Osoloso howo ou sokousoo maga howo kakada koo sibili.

Odoo agayo tekepo gweli ka badosomo?

¹³ Esiga nima kulodu odoo agayo tekepo badalai goolee sabolo ka badosomo? Yo tekepo badalame goo goolee omaga o suso tou too ee eligilei tekepo. Egeeseelone yo eyo nediliyo doko topalai goo goolee sabolo na bade-bee. ¹⁴ Esino niba mada nibada sooloo ma kulodu emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe niso nediliyo gweli goo sabolo mologa, niba tekepo goo gweli odoo dee na takee. Bei, niyo egeesee egee takoo niba tei goo koo takooso. ¹⁵ Niba mada goo tokenee hageesi goolee sabolo badolone, niso nediliyo niba tekepo dee takooga, goo goolee egee Godee maga koo sibili. Esino goo goolee egee mi goo oso goo goolee sabolo osoloso Saitenso goo goolee maga ka siboso. ¹⁶ Osoloso mi kamapoo emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe eyo nediliyo gweli goo sabolo mologa, mi omapoo abo puloso molone tokenee goo susuga oso kauwuleiso.

17 Esino tekepo badalai goo Godee maga egee sibo goo oso imapoo eligiso. Malalo goo toowa ee tokenee mauwe goo oso, osoloso mesie goo, osoloso emegei gweli goo, osoloso emegei dimapoo mesili goo, osoloso sooloo deli goo, osoloso emegei pidili goo, osoloso odo abo pilega tokenee odo sabolo tekepo odo sabolo hodobo dabalai goo, osoloso tei takeli goo. 18 Esiga edebeeyo odo abo sabolo mesie badolone emegei odo sabolo mesie badalai goo eligiga, odo egee bia dima kulodu tekepo goo oso malaiso.

4

Godee mapoo hegi sibadee

1 Esiga ogoo goo oso biligeli goo sabolo toso agadigeli goo sabolo nimapoo ka tosibiliyo? Nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo egee molo oso tosibiliso. Bei, nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo oso tekepo gweli goo sabolo biligamoloso. 2 Niba bi goomegeliso, esino niba bi ee koo teli. Esiga nimapoo emegei hegili goo oso molone, emegei wooloomaliso. Esino goo hagooso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Esiga niba toso agadigilone biliso. Esino goo hagooso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Bei niso Godee mapoo koo woosali. 3 Osoloso niyo

Godee mapoo woosaga, nei tenelega pegeli goo ee bei hagooso. Niyo tokenee gweli goo sabolo woosaloso see bi ogoso niso goomoga goo talai daga ka seli.

4 Goo goolee bakadio gweli odo niba medee Godee sabolo hedebe doloso koo debeli! Esiga niba goolee, mi goo mapoo goomegeli oso Godee mapoo ha toso. Esiga edebeeyo mi goo sabolo hedebe doloso siloga, yo Godee sabolo ha tomoloso. 5 Esiga niba Godeeyo to booka mapoo hogugu hagee goo mauwe gooleesomo? Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, "Godeeye imapoo Dio Tei tenee oso iyo hedebe Godee goolee sabolo silesibilame diya goomogoso," diso.

6 Esino Godeeye iba sooloo dolone medee pidiliso, iyo silesibilone hedebe yo goolee sabolo silesibilame. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

"Godeeye odo eyo nediliyo dokodoo topeli odo susuga goweliso.

Esino odo eyo nediliyo pepooko deli odo ee sooloo dolone medee pidiliso," diso.

7 Esiga niba Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee osoloso o to mapoo mesimo silesibe. Osoloso Saitenso tokenee mapoo gidodilame gamenee taka ee ma kulodu kibiloso dobolone o to mapoo gowee. Bei, niyo egeeseega Saiten yo nimaga peegoo pulo dileiso.

⁸ Esiga niba Godee mapoo hegi sibadee. Egeeseega Godee yinosee nima hegi sibileiso. Esiga tokenee odo niba edebeeyo o dee subugo hapili egeesi masi nibada tokenee maga Godee mapoo bidiga debbe. Osoloso goo goolee bakadio gweli odo nibada goo goolee tokenee peegoo poogoloso, hedebe Godeeyo goo ee goolee. ⁹ Esiga niba goomoga goo poogoloso see nibada goo tokenee mapoo goohele sabolo pupusugulone debbe. ¹⁰ Osoloso Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee. Egeeseega Godeeye niba dokodoo poudileiso.

Nemegei tei too odoowo goo maga to tokenee na takee

¹¹ Esiga tei telaga odo emegei, nima kulodu nee odoowo goo maga to tokenee na takee. Niyo nee odoowo goo maga to tokenee takolone yo tokenee to daga, Godeeye tei magolone emegei sooloo dele dee taka goo ee tokenee deeso. Egeeseega Godeeye tei magoo mapoo medee kibiya koo deedeeso. Osoloso niso nediliyo tei magoo maga goo meedili wiligi tebisa deeso. ¹² Esino iyo goo omapoo ogoso. Hedebe Godeeye tei mageli odo doloso badolone goo meedili odo doloso ka badoso. Godee hedebe yayo gie badeli pidili doloso badolone odo susuga mapoo dibada

tokenee eyo nei teneli doloso ka badoso. Esiga nayo nee odoowo goo ogoloso, no tokenee odo dee takalai tekeponee.

Godigi gooso peledabalai iba gooleede

¹³ Esiga odo aboso egeesee takeliso, "Iba godigi mi abo mapoo dilesi sitowa moso togoloso dobolone dugo hedebe ma kulodu molee toowa talaiso," deliso. Esiga to egeesee takeli odo niba to hagee medee dui. ¹⁴ Bei, niba godigi gooso peledabalai gooleede. Nibada gie badeli ee de i masi moloso. Bei, de i moloso see saga guododili egeesee masi moloso. ¹⁵ Esino niba wulo to hageesee takalai tekepo, "Godeeye goomogoga, iba dobolone goo hagee tolone dabalaiso," dalaiso. ¹⁶ Esino niba niso nediliyo dokodoo topolone niso talai goo ee takolone doso. Esiga eyo nediliyo dokodoo topeli ee goo tokenee. ¹⁷ Esiga edebeeyo tekepo goo talai ee o goo goolee mapoo meleeno, goo ee telega poogooga, yo goo tokenee toso.

5

Bi bei odo oso bi mauwe odo mapoo dala egee tenemolo eyo nei Godeeye tenelaiso

¹ Bi bei odo niba mo to dui! Niba goohele sabolo pupusugulone debbe. Bei, nimapoo dala goo siboso. ² Esiga nibada bi susuga ee

tokenee palaiso. Osoloso nibada kali bi babooso nalaiso. ³ Nibada molee mosopoo mooloogoo magoo egee eyo mosoowe tokenee palaiso. Nibada molee tokenee pa oso, nibada tokenee goo ee ka eligiso. Esiga goo meedilei beeamo omapoo nibada molee tokenee pa oso, niba dou masi nadalaiso. Esiga niba boobadaga odo. Bei, niba kasalame beeamo hamameedee ee bolone, bi bei mooloogoo maloso ka debeiyo? ⁴ Esiga niba ege, niyo nibada tou teli odo oso, nibada nei howo segei mapoo tou telagamo silesibume nei tenele. Esiga diayo nimapoo gowolone, Godee mapoo pidilei goo maga pupusugulone doso. Esiga ibada Godee kitulugu toowa yayo diayo pupusugamelee goo ee olo duso.

⁵ Egeesee ma kulodu niyo mi toowa hamapoo dobolone, bi bei doloso, niso goomoga goo ee tolone debeiso. Esiga niba be hu poopooloso kauwuga wooloomaloso nali niba be egeesi masi doso. Bei, niba niso goomoga goo sabolo niso nediliyo poopooloso kauwuga, goo meedilei beeamo omapoo, be masi piligilame doso. ⁶ Osoloso niyo tekepo odo susuga ee goo meedili mapoo iyado peleso dibada goo meediloso diba piligi deliso. Esino odo hagee bia oso nimapoo goo koo moodeli.

Dala ma kulodu dulone

bolone medee kibiya debee

⁷ Esiga tei telaga odo emegei, niba Lodeeye sibilei mapoo dulone bolone ka debee. Goo ee egeesi masi moloso, edebeeyo nei howo sogoloso howo sibabeleso baliso. Howo simi oso o nei howo segei pologa kakauwuloso ko pa oso telegabeleso baliso. ⁸ Esiga nei howo segeli odo oso o nei howo oso kakauwulame bali egeesi masi niba dulone bolone medee kibiya ka debee. Bei, Lodeeye sibilei olo koola toobooso.

⁹ Esiga tei telaga odo emegei, nee odo mapoo takolone, “nibada tokenee oso ka see,” dee na goolee. Bei, niyo egeeseelone dogo, Godeeye nibada goo meediloso tokenee eyo nei tenelaiso. Esiga niba ege, goo meedili odo ee osulu miyopoo olo tobudoso.

¹⁰ Esiga tei telaga odo emegei, niba Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo oso debei ogoloso, niba nose egeesi masi debee. Bei, diayo Godeeyo hu maga to takomo silesibulone dala ma kulodu mesie sabolo debeliso. ¹¹ Esiga edebeeyo dala ma kulodu kibiya badoga, Godeeye yimapoo goomogolone badoso. Esiga niba Yobowo goo olo gooleedooso. Yo dala ma kulodu mesie goo sabolo medee kibiya badebeiso. Esem Godeeye yimapoo goomogolone, yimapoo goo moodoo olo duso. Bei,

Godeeye odoo susuga sooloo dolone ka badoso.

¹² Tei telaga odoo emegei, goo toowa hagoon medee dui! Niba tei goo takalame, Kei mi sabolo, osoloso mi toowa sabolo, osoloso bi abo sabolo hesigaloso tei na magee. Esiga odoo heeso nimapoo sibilesou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo egee talai gowooga, niyo gowe goo hedebe ee takee. Bei, niyo egeese selega tei magooga, Godeeye nibada goo meediloso niba tokenee odoo dalaiso.

Godee mapoo takeli goo ee kitulugu moloso

¹³ Esiga niyo debei ma kulodu, edebeeyo hegi goo mologa, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Osoloso edebeeyo goomoga goo sabolo badoga, yayo goomoga kosaiya sabolo Godeeyo hu dokodoo poudulone badalai tekepo. ¹⁴ Osoloso nima kulodu edebeeyo paiye sabolo badoga, yayo sosee wiligi tebisa gilimadalai tekepo, diayo yimapoo sibilesou, Lodeeyo hu sabolo olipi iso sooloso, yo howo gise goo oso dokodoo takalame. ¹⁵ Osoloso diayo tei tolosu dokodoo takooga, paiye weidileiso. Bei, Lodeeye diayo dokodoo taka to ee duga, paiye ka weidoso. Egeese ma kulodu, odoo yimapoo goo tokenee hee

too mologa, omapoo Lodeeye hapoloso boobado bigileiso. ¹⁶ Esiga niso nima kulodu, nibada goo tokenee ee yiligebuguloso howo gise goo oso nei takoo, nei takoo dolone ka debbee, Godeeye nima kulodu paigiga odoo egee do tekepo moodoolame. Bei, Godeeyo howo woola mapoo tekepo badeli odoo oso dokodoo takeli goo ee diya kitulugu moloso.

¹⁷ Esiga ibada amawe Ilaiya yo iba egeesi masi badebeiso. Yayo howo sibilega pagalame dokodoo kibiya takeme, howo sibilega dugo bakadio hedebe di poogoloso a 6 poogooso. ¹⁸ Osoloso yayo see howo sibilame, dokodoo kibiya takeme, howo see simiso. Esemee nali bi segei see paladeeso.

¹⁹⁻²⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu odoo hee oso tei goodee maga peegoo duga, odoo heeso yo see ido sibilei tekepo. Bei, niba goolee, edebeeyo emegei tokenee goo maga goo tekepo mapoo ido siboga, yo odoo egee kookaiyo moloso osee meli teli mapoo duga, o gie badeli pidilone ka seeso. Egeeseega beeamo omapoo Godeeye o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso.

1 Yonee To Yoneeye hogugu

1 Yonee booka goo eyo bei

Gamenee goo eligili odoososee susuga mapoo eligimo silesibilone, Yesuye odoosutolosomi hamapoo siledee takomo silesibiliso. Osoloso diayo eligi eyokulodu goo tokenee talai goo ee haga goo toowanee, deetakomo silesibiliso. Osoloso emegei pidilei sabolo haga goo toowanee deliso. Diayo eligi goo hageesi eligimo silesibume, Yesu o hamamee dili odoosuh, Yonee olo adaga polosobadolone, goo hagee ogoloso to hogugu hagee soosusuga mapoo teneeso. Bei, Yonee goomegele teitelaga odoososee susugamapoo egee do oso see gamenee goo eligili odoosoelegi mapoo hamamee deedeeyaga. Esino diayodaga Kelisowo goo du ee medee kibiya tolosodabalame, yoooomogaso.

Yesu yo gie badeli teneli to oso

¹ Iyo nimapoo gie badeli teneli to eyo goo hoguga. Goo ee daga bei mooloogoo mapoo yobadebeiso. Iyo o goo duloso ibada howoso yoteiegeiso. Osoloso ibada deeso yosigeso. ² Gie badeli oso woola yiligebugume egeiso. Esiga iyo yoteiegeiso. Kookaiyo gie badeli yimapoo moloso, esiga iyo nimapoo woola ka taka.

Yo daga Ma Godeebolo badebeiso. Osoloso yomapoo yiligebuguso. ³ Esiga iyo duloso egei goo eenimapoo ka taka, niyo ibolohedebe dalame. Osoloso iba Ma Godee sabolo owolo Yesu Keliso sabolo hedebe dolosodoso. ⁴ Esiga iyo goohamaga nimapoo osoloso imapoo goomoga goo oso kauwuloso malame, to hageehoguguloso ka teneeso.

Godee yo gadeebugu

⁵ Esiga iyo Keliso magadu goo ee see nimapoo hagee yiligebuguso. Goo ee, Godee yogadeebugu. Yimapoo neliga hee mauwe. ⁶ Egeesema kulodu odoosusuga iyo takolone, iba Godee sabolo hedebe delisodoloso, see neliga ma kulodusilesiboga, iba wulo gameneetakooso. Esiga iba tei gookodeedeeso. ⁷ Esino Godeeye gadeebugu ma kulodu egeebado egeesebadolone, iba see gadeebugu ma kulodudoga, oso tei telaga odoosusuga hedebe dolosodobolone ka salai. Egeeseega owolo Yesuwo sawo oso ibada tokeneesusuga hapoloso tabigileiso.

⁸ Egeesema kulodu iyo takolone, "Iba tokenee mauwe odoos," deetakooga, iba iso nediliyo gameneetakooso. Esiga imapoo tei goomauwe. ⁹ Esino iyo ibada tokenee goo ee Godee mapoo yiligebuguga, yayo ibada tokenee goo ee hapolosoboobado bigileiso, osoloso gootokenee susuga hapoloso

iba Godeeyo howo woola see medee teedee moodoolaiso. Bei, yayo o to kitulugu magoo ee dodolone, hooda hedebe tei goo moodoolaiso. ¹⁰ Osoloso iyo takolone, “Iba tokenee goo koo teli,” dee takooga, iyo Godee yo gamenee takeli odoo dolone ka salai. Egeesee maga Godeeyo to oso ibada sooloo ma kulodu koo moloso.

2

Keliso ee iba pidili

¹ Mawe dio ayo gooma, niyo goo tokenee teyaga, hogugu hagee nimapoo ka tonowa. Esino nima kulodu odoo heeso tokenee toga, niba goolee. Odoo heeso ima hodiokooga toboloso iba halo Godee mapoo takoomoloso, odoo ee medee teedee odoo Yesu Kelisoso. ² Esiga Kelisoye ibada goo tokenee maga taso. Egeesee maga goo tokenee susuga peegoo togobuguso, Godeeye imapoo nei tenelega pagalame. Esino hedebe ibada goo tokenee peegoo tabigilame tele. Haye, odoo susuga mipoo toowa mapoo debeli sabolo dibada tokenee peegoo tabigilame ka ta.

³ Osoloso odoo susuga iyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo silesiboga, iba yo gooleedooso doloso gooleedalaiso. ⁴ Esino edebeeyo takolone, “Godee a gooleedooso,” dee takoloso, see yayo Godeeye kokodo taka to mapoo koo mesimo siloga, yayo wulo gamenee

goo goolone ka seeso. Esiga odoo egeesi mapoo tei goo mauwe. ⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo siloga, odoo egeesi masi oso o sooloo ma kulodu Godee gweli goo ee kauwuloso moloso. Osoloso iba goo egeesee maga iyo tei Godee sabolo hedebe di goo ee gooleedeliso. ⁶ Goo ee edebeeyo takolone, “A Godee sabolo hedebe doloso badoso,” dee takooga, odoo yo Yesuye badebei egeesi masi badebee.

⁷ Ayo gooma odoo, ayo nimapoo kokodo takeli to hoguguloso hagee tenee goo ee dianee. Esino niyo daga tei toloso kokodo taka to ee hagooso. Bei, kokodo takeli to nape hagee niso daga hoogoo olo duso. ⁸ Esino kokodo takeli to nape hamapoo goo dia onosee moloso. Bei, goo dia tei ee Keliso ma kulodu osoloso nima kulodu eligiso. Goo egeesee maga neliga mauwe poogoomo dime, gadeebugu moloso.

⁹ Odoo agayo takolone, a gadeebugu mapoo badoso doloso, tei too odoo hee gowooga, odoo ee neliga ma kulodu osee badoso. ¹⁰ Esino odoo agayo emegei tei telaga odoo sooloo dologa, yo gadeebugu ma kulodu badoso. Esiga gadeebugu ee ma kulodu badolone, tei too odoo hee tokenee mapoo homodobilame moodoolaimo. ¹¹ Esiga ee ma kulodu odoo agayo tei too odoo gowolone badoga, yo neliga ma kulodu

badoso. Yo neliga ma kulodu badolone, eyo egee du eli koo ogoso. Bei, neliga goo oso o howo gooloogooga.

12 Esiga mawe dio ayo gooma, ayo to hogugu hagee nimapoo ka tonowa.

Bei, nibada goo tokenee Yesu maga hapoloso boobado buguso.

13 Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso see gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo tokenee odoo Saiten sabolo ha too ee ma kulodu niyo olo dagadiso.

Osoloso mawe dio ayo see to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, ibada ama Godee niba olo gooleedooso.

14 Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee see ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niba kitulugu odoo oso.

Osoloso Godeeyo to oso nima kulodu mologa, niyo tokenee odoo Saiten ee olo dagadilesodo.

Mi toowa hageeyo goo mapoo goomegeli goo

15 Esiga niba mi toowa hageeyo goo sabolo osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo mapoo haga na goomege. Edebeeyo mi toowa hageeyo goo mapoo diya goomogoga, o sooloo ma kulodu Ma Godee goolee goo ee mauwe.

16 Esiga mi toowa hageeyo goo diya goomoga maga goo hagee peledabalaiso. Suso goomoga goo sabolo, osoloso mi toowa hageeyo kulodu bi egee molo ogoloso goomegeli goo sabolo, osoloso bi bei doloso badolone, si howeli goo sabolo. Esino goo susuga hagee Ma Godee maga koo sibili, esino mi toowa hagee eyo goo oso.

17 Mi toowa hagee sabolo osoloso edebeeyo goomegeli goo susuga sabolo mauwe pagalaiso. Esino Godeeye goomoga goo tomo sili odoo ee badoboso kookaiyo osee badalaiso.

Keliso mapoo ha teli odoo

18 Mawe dio, beame hoo pagalai koola tooooso. Esiga Keliso mapoo ha teli odoo oso sibilei goo ee nimapoo olo takaso. Esino Keliso mapoo ha teli odoo abo epedee olo peledabaso. Egeesee maga beame hoo pagalai koola tooooso doloso iba ka gooleedoso.

19 Esino odoo hagee bia daga ibolo hodobo siloso see iba poogoloso diso. Bei, diba tei ibolo hedebe

doloso debele. Diba tei ibolo hodobo debei diepi, iba poogoo dile pegeliyo. Esino diayo iba poogoloso di oso tei diayo ibolo hedebe delega poogoo goo ee ka yiligebuguso.

²⁰ Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Egeesee maga niba susuga tei goo ee olo gooleedooso. ²¹ Esiga ayo nimapoo hoguguloso epedee hagee tenee goo ee niyo tei goo gooleedelega dogo koo seeso. Esino tei goo ee niba olo gooleedooso. Bei, tei goo ee ma kulodu gamenee takeli goo mauwe.

²² Osoloso gamenee takeli odoosoo? Edebeeyo Yesu yo Kelisonee dee takooga, odoosoo ee gamenee takeli odoosoo. Esiga yo Keliso mapoo ha teli odoosoo. Bei, odoosoo hagoosoo Yesu yo Kelisonee dee takooga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu mapoo gowolone miligi piasio. ²³ Esiga odoosoo agayo Godeeyo owolo Yesu mapoo gowolone miligi piaga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino edebeeyo Godeeyo owolo Yesuwo goo woola yiligebuguga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso badoso.

²⁴ Esiga to tekepo daga niyo du mapoo tei toloso ka debee. To oso nibada sooloo ma kulodu mologa, Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu sabolo hedebe doloso dabalaiso. ²⁵ Esiga Kelisoye imapoo kookaiyo badobosogie badeli tenelame to kitulugu magoosoo.

²⁶ Osoloso odoosoo aboso gamenee eligi goo eligimo silesiboga, ayo epedee o goo ee hoguguloso nimapoo ka tonowa. ²⁷ Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Osoloso Dio Tei oso nibada kulodu badolone, niba ka eligimoloso. Esiga odoosoo heeso tei goo eligilei niba koo goomogoso. Bei, Dio Tei oso niba tei goo susuga olo eligimoloso. Esiga yayo eligi ee ma kulodu, tei goo ee eligilone, gamenee goo koo eligiso. Esiga niba Dio Tei oso eligi goo mapoo dodolone, Yesu sabolo hedebe doloso osee debee.

Godeeyo owolo dio

²⁸ Esiga mawe dio ayo gooma, niba Keliso sabolo hedebe doloso osee debee. Egeesee seega yayo simi mapoo o mudugiyopaga kitulugu sabolo ebilega tebisileiso.

²⁹ Godee yo goo tekepo moodeli niba gooleedooso. Osoloso niba gooleedooso, goo tekepo tomo sili odoosoo ee Godeeyo owolo dio doloso doso.

3

¹ Esiga ibada Ama Godeeye iba susuga diya sooloo dala goo toowa goo ee medee goolee! Yayo sooloo dala maga iba yayo owolo dio deliso. Esiga iba tei owolo dio doloso doso. Esino mi toowa goomegeli odoosoo oso Godeeyo goo diba gooleedele. Goo egeesee maga diba ibada goo gooleedele. ² Esiga

emegei, iba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esino iba medee gooleedele, iyo hamamee dabalai goo ee. Esino iba gooleedooso, Keliso siboga, iba see yo masi palaiso. Bei, iyo tei yo agalaiso. ³ Esiga edebeeyo goo hamapoo bolone dulone badoga, odoosoo tokenee mauwe Keliso masi badalai tekepo.

⁴ Esiga edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yayo Godeeyo tei magoo gabagamo siloso. Bei, tokenee goo ee tei magoo gababili.

⁵ Niba olo gooleedooso, Kelisoye simi ee odoosoo susuga ibada tokenee hapoloso boobado bigilame ka simi. Bei, yimapoo tokenee hee mauwe. ⁶ Edebeeyo Keliso sabolo hedebe doloso badoga, yo tokenee goo osee tomo sileime. Esino edebeeyo tokenee goo osee tomo siloga, Kelisowo goo yo gooleedele, osoloso yimapoo tei tele.

⁷ Mawe dio ayo gooma, niba obeeyamo, odoosoo aboso eligi maga niba peegoo na gilimado di dee. Goo tekepo teli odoosoo ee Godeeyo howo woola tekepo badoso. Esiga yo Kelisoye Godeeyo howo woola tekepo egee bado yinosee egeesi badoso.

⁸ Esino edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yo Saiteneeyo odoosoo. Bei, Saiten yayo daga bei mooloogoolone tokenee odoosoo doloso badebei ososee osee badoso. Esiga Godeeyo owoloye Saitenso tou teli ee guobigilame ka simi.

⁹ Osoloso edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo tei gie badeli yima kulodu moloso. Esiga yayo see goo tokenee tomo silei tebile. Bei, yo Godeeyo owolo. ¹⁰ Esiga goo hageesee maga iyo Godeeyo owolo dio sabolo osoloso Saiteneeyo owolo dio sabolo medee kibiya ka gooleedoso. Odoosoo agayo tekepo goo telega poogooga, yo Godeeyo owolonee. Osoloso tei too odoosoo sooloo delaga poogooga, yo Godeeyo owolonee.

Nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dalai

¹¹ Daga eligi goo niyo du hagooso. Esiga iyo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo.

¹² Esiga niba Keineeyo goo na peedee. Bei, yo Saiteneeyo odoosoo doloso badolone, omolo wooloomaso. Bei kasalame Keineeye omolo

ka wooloomayo? Bei, Kein yo goo tokenee tomo sili, esino omoloye Godeeyo howo woola goo tekepo tomo sili. ¹³ Esiga tei telaga odoosoo emegei, tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoosoo niba hegioga, haga na goolee. ¹⁴ Osoloso iba gooleedooso, iyo tei telaga odoosoo sooloo dologa, iba teli maga see gie badeli mapoo dabagaso. Esino odoosoo agayo yimapoo sooloo dala goo mauwe daga, yo ta masi osee badoso.

¹⁵ Osoloso odoosoo agayo tei

telaga odoo hegioga, yo odoo wooloomali odoo oso. Esiga niba olo gooleedooso, odoo wooloomali odoo ee dibada kulodu kookaiyo badoboso gie badeli mauwe.

¹⁶ Goo hamaga tei sooloo deli goo ee ka gooleedoso. Yesu Kelisoye iba halo o su teli mapoo magooso. Esiga iba noseet tei too odoo ee halo, ibada gie badeli peegoo magalai tekepo. ¹⁷ Odoo yimapoo bi tebia oso tei too odoo bi mauwe badoga ogoloso, yo pidilega poo-googa, o sooloo ma kulodu Godee goolee goo mauwe. ¹⁸ Mawe dio emegei, iyo emegei sooloo dolo doloso wulo toso takalai tekeponee. Esino suso pidilone tei sooloo dalai tekepo.

Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalai

¹⁹⁻²⁰ Esiga iyo emegei sooloo dologa, egeesee maga iyo tei Godeeyo owolo doloso do goo ee gooleedalaiso. Esino ibada sooloo maga goolee oso takolone iba tokenee odoo, dee takooga, iba ebileime. Esino iba Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalaiso. Bei, Godee yo toowa osoloso yayo ibada sooloo oso goolee dagadiso, osoloso goo susuga iyo moodeli yo gooleedoo.

²¹ Esiga tei telaga odoo emegei, ibada sooloo maga goolee goo oso takolone, iba tokenee odoo, dee koo takooga, iba ebilega poogoloso Godeeyo howo woola dabalaiso. ²² Egeesee

ma kulodu iyo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo tenelaiso. Bei, iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiliso, osoloso yayo goomoga goo ee to-moloso. ²³ Esiga yayo kokodo takolone egeesee takaso, “Niba Godeeyo owolo Yesu Keliso mapoo tei te. Osoloso yayo eligi ee dodolone, emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone debee,” diso. ²⁴ Edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesilone dodomo siloga, diba yibolo hedebe doloso badoso. Osoloso nei Godee dibolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso iba gooleedooso, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Bei, yayo o Dio Tei imapoo teneloso badoso.

4

Eligi goo susuga medee ege

¹ Tei telaga odoo emegei, niba obeeyamo. Bei, game-nee goo eligili odoo bei mipoo toowa hamapoo olo silesiboso. Esiga odoo heeso sibilesi takolone, “Ayo eligi goo hagee eligimo silo Dio Tei maga siboso,” dee takooga, o to duloso yimapoo saga tei na te. Esino niyo yayo egee eligimo silo tei Godee maga sibabeleso, medee hoodo ege. ² Esino niba diayo eligi eyo kulodu Godeeyo Dio Tei hageesee gooleedalaiso. Diayo eligi oso takolone Yesu Godee maga sibilesi odoo poloso mi hamapoo badebeiso daga, oso diayo

eligi goo ee tei Godee maga siboso. ³ Esino odo agayo takolone Yesu Godee maga sibiles odo ka pele, dee takooga, yayo eligi goo ee Godee maga sibile. Odo ee ma kulodu Keliso mapoo ha teli dio tokenee badoso. Esiga Keliso mapoo ha teli dio tokenee mipoo toowa hamapoo sibileisogo dee takeme dumelee ee olo sibiles badoso.

⁴ Mawe dio emegei, niba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esiga niyo gamenee goo eligili odo oso eligi dulos o to mapoo tei tele poogoo oso, niyo diba dagadiso. Bei, odo susuga ibada kulodu Dio Tei egee bado oso kitulugu oso tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo dima kulodu dio egee bado oso kitulugu ee dagadiso. ⁵ Gamenee goo eligili odo hagee bia Godee gooleedele. Esiga beame susuga silesibulone mi goo ee eligimo silesibili. Osoloso mi odo Godee gooleedele poogoo oso dibada to mapoo medee duliso. ⁶ Esino iba Godeeyo odo doloso doso. Esiga tei Godeeyo odo oso ibada to medee duliso. Esino Godeeyo owolonee oso ibada to ee medee koo duli. Goo egeesee maga Dio Tei sabolo gamenee takeli dio sabolo medee hoodo agalaiso.

Godeeye sooloo deli

⁷ Tei telaga odo emegei, iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Bei, sooloo

deli goo ee Godee maga sibili. Esiga odo agayo emegei sooloo dologa, yo Godeeyo owoloso, osoloso yo Godee gooleedooso. ⁸ Esino odo agayo emegei sooloo delega poogoo, yo Godee gooleedele. Bei, Godee yo sooloo deli. ⁹ Esiga Godeeye iba sooloo dala goo ee yebugulone owolo hedebe mipoo toowa hamapoo meiyee diso, iyo yimaga kookaiyo badoboso gie badeli talame. ¹⁰ Esiga tei sooloo deli goo hagooso. Iyo Godee sooloo deli goo osonee. Esino Godeeye iba sooloo dolone owolo meiyee diso, ibada goo tokenee maga talame, osoloso goo tokenee susuga peegoo togobigilame. ¹¹ Tei telaga odo emegei, Godeeye iba diya egeesee sooloo dalaso. Esiga iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ¹² Edebeeyo Godee egele. Esino iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone doga, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Osoloso yayo sooloo dala oso ibada kulodu kauwuloso malaiso.

¹³ Esiga Godeeye o Dio Tei imapoo teneeso. Egeesee maga iba gooleedooso, iba Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso Godee ibolo hedebe doloso ka badoso. ¹⁴ Osoloso Ma Godeeye owolo mipoo toowa hamapoo meiyee diso, yayo mi odo oso gie badeli ee pidilone badalame. Osoloso iyo goo hagee ogoloso ka

takomo silesiboso. ¹⁵ Esiga odoo agayo takolone, Yesu Godeeyo owolo dee takooga, Godee yibolo hedebe doloso badoso, osoloso yinosee Godee sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁶ Godeeye iba diya toowa sooloo dala goo ee olo gooleedooso. Esiga iyo Godeeye iba sooloo dala goo mapoo tei toloso kibiya ka doso.

Godee yo sooloo deli. Esiga odoo agayo sooloo dolone badoga, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso nei Godee yibolo hedebe doloso badoso. ¹⁷ Iba goo meedilei beame mapoo ebilega kitulugu sabolo dabalame, Godeeye sooloo deli goo ee toowa poloso imapoo teneeso. Bei, iba Keliso masi mi hamapoo ka doso. ¹⁸ Edebeeyo Godeeye yo sooloo deli goo ee gooleedoo daga, yo ebileime. Esiga sooloo deli goo toowa poloso egee molo oso ebili goo habigileiso. Esino iba Godeeye ibada tokenee eyo nei tenelai mapoo obuga, yayo sooloo dala goo ee imapoo kauwule.

¹⁹ Iba susuga dobolone sooloo deliso. Bei, Godeeye daga malalo iba sooloo dalaga. ²⁰ Osoloso odoo heeso takolone, "A Godee diya gweliso," doloso see tei too odoo hegia sabolo badoga, yo gamenee takeli odoo oso. Bei, odoo egeesi masi oso tei too odoo yayo egeli sooloo delega badoga, yo Godee koo egeli kasee

goolaiyo? ²¹ Kokodo takeli to hagee Godeeye imapoo olo teneeso. Odoo agayo Godee diya gooleega, emegei tei too odoo sabolo diya sooloo dalai tekepo.

5

Godeeyo owolo mapoo tei talai goo

¹ Esiga edebeeyo tei tolone Yesu Godeeye hesia Keliso daga, yo Godeeyo owolo oso. Osoloso odoo agayo Ma Godee gooleega, yo Godeeyo owolo dio sooloo doloso. ² Iyo Godee diya goolone, yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesiboga, oso iyo Godeeyo owolo dio sooloo dala goo ee gooleedoso. ³ Bei, iyo Godee gweli goo eyo bei hagooso. Iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesibileiso. Osoloso yayo kokodo taka to ee imapoo haga kodianee. ⁴ Esiga Godeeyo owolo dio oso diayo tei too maga mi goo oso kitulugu ee dagadileso doso. ⁵ Esiga odoo agayo mi goo sabolo ha too kitulugu ee ka dagadiyo? Edebeeyo Yesu Godeeyo owolo dolone tei toga odoo oso, mi goo sabolo ha too kitulugu ee dagadileso badoso.

Kookaiyo gie badeli Yesu mapoo moloso

⁶ Osoloso Yesu mi hamapoo sibilesi, Godeeyo owologo dalame howo sauwidiso. Osoloso homo bulubo magoo mapoo tolone o sawo sologobuguso. Esiga

Yesuye mi hamapoo simi ee hedebe howo sauwidilame sibile. Esino howo sauwuduloso sawo sologobigilame ka simi. Osoloso Dio Tei oso tei goo hagee imapoo takooso. Bei, Dio Tei oso hedebe tei goo ee takemeliso. ⁷ Esiga goo bakadio hedebe di hagooso Kelisowo goo ka eligiso. ⁸ Goo ee Dio Tei, osoloso howo sauwidi, osoloso sawo sologobugu goo oso imapoo Kelisowo goo ka yiligebuguso. Ee ma kulodu goo bakadio hedebe di oso goo hedebe eligiso. ⁹ Esiga edebeeyo egei goo ee imapoo yiligebuguga duloso, iba tei teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye imapoo egee takoo goo diya toowa. Esiga iyo duloso medee kibiya kookoodalai tekepo. Bei, yayo imapoo owolowo goo ee tei goo takaso. ¹⁰ Esiga odoo agayo Godeeyo owolo mapoo tei toga, Godeeye owolowo goo maga tei goo taka to mapoo o sooloo ma kulodu tei too osee moloso. Esino odoo agayo Godeeye owolowo goo mapoo tei goo taka to mapoo tei telega poogoo odoo oso Godee gamenee takeli odoo, deliso. ¹¹ Esiga Godeeye imapoo owolowo goo mapoo tei taka to hagooso. Godeeye imapoo badoboso kookaiyo gie badeli teneeso. Gie badeli egee owolo Yesu maga imapoo ka teneli. ¹² Osoloso edebeeyo owolo Yesu mapoo tei toga, yimapoo gie badeli egee olo moloso. Esino odoo

agayo Godeeyo owolo mapoo tei telega poogoo, yimapoo gie badeli egee mauwe.

Yoneeye to hamameedee taka

¹³ Esiga ayo Godeeyo owolo mapoo tei telaga odoo nimapoo to hogugu susuga hagee ka tonowa, niyo badoboso kookaiyo gie badeli too goo ee gooleedalame. ¹⁴ Esiga iba gooleedooso, iyo Godee yimapoo takolone iyo goomoga goo ee yayo goomoga goo sabolo tobuloso woosaga, yayo ibada to duleiso. ¹⁵ Egeesee ma kulodu yayo iyo yimapoo taka duso doloso, ogoo goo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo teneliso.

¹⁶ Esiga edebeeyo emegei tei too odoo oso telega pagalai tokenee tomolo ogoga, yo dokodoo takalai tekepo, Godeeye o gie badeli pidilame. Esiga ayo hagee takoo goo ee, odoo teli mapoo koo ido dili goo ee taka. Esino teli mapoo ido dili goo tokenee moloso. Esiga ayo hagee takoo goo ee, teli mapoo ido dili goo tokenee teli odoo ee halo dokodoo takalame ayo koo takooso. ¹⁷ Tekepo goonee susuga egee, tokenee goo oso. Esino tokenee susuga oso teli mapoo koo ido dili.

¹⁸ Esiga iba gooleedooso, edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo owolo Yesu yayo yo medee bamoloso.

Osoloso tokenee odoo Saitenso yo tokenee palaime. ¹⁹ Esiga iba gooleedooso, iba Godeeyo owolo dio. Esino imaga mi toowa ma peegoo egee do Saitenso bamoloso. ²⁰ Osoloso see iba gooleedooso, Godeeyo owolo olo simiso. Osoloso yayo imapoo goo gweli medee tekepo olo teneeso, iyo tei Godee gooleedalame. Esiga iyo tei Godee sabolo, osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga Yesu tei Godeeso. Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli yimaga imapoo ka teneli.

²¹ Esiga mawe dio emegei, niba medee badolone game-nee godee maga peegoo doo-boobigi.

2 Yonee Yoneeye to see tobu hogugu

2 Yonee booka goo eyo bei

Daga Godeeyo to eligimo silone, odoo eligimo silesibili oso mi hee maga hee mapoo du. Osoloso mi hee maga hee mapoo du domo silesibilone, Godeeyo to takomo silesibiso. Osoloso mi ee ma kulodu tei telaga odoo oso diba medee pidiso. Esino Godeeyo to takomo silesibili odoo mooloogoodoo ee ma kulodu gamenee goo eligili dibada mooloogoodoo onosee silesibiso. Esem diye di odoo Yoneeye goo hagee ogoloso tei telaga odoo oso gamenee goo eligili odoo pidiyaga to hagee ka hogugu.

1-2 Esiga tei telaga odoo nibada amawe ayo Godeeye hesia wee osoloso owolo dio mapoo to hogugu hagee ka teneeso. Ayo niba diya gooleeso. Hebebe ayo niba diya koo gooleeso. Esino tei goo gooleedoo odoo susuga sabolo niba diya goolone doso. Bei, tei goo ee ibada sooloo ma kulodu egee molo oso imapoo kookaiyo moloso osee malaiso.

³ Ayo dokodoo takooso, Ma Godeeye owolo Yesu Keliso sabolo oso odoo susuga iba sooloo dolone pidilame, osoloso imapoo mesie goo tenelame. Bei, iyo tei goo mapoo tei toloso emegei sooloo dala sabolo doso.

⁴ Esiga nee holaiso aboso Ma Godeeye kokodo taka to mapoo tei toloso dodomo di duloso a diya goomogaso. ⁵ Osoloso wee emegei, to hogugu hagee namapoo dianee. Esino iyo daga du sooloo deli goo ee see ka hoguga. Esiga iyo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ⁶ Esiga sooloo deli goo eyo bei hagooso. Iyo Godeeye kokodo taka to ee medee dadalai tekepo. Bei, niyo Godee diya goolee sabolo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Esiga niba daga hoogoo goo hagee olo duso.

⁷ Esiga gamenee goo eligili odoo bei oso mipoo toowa hamapoo silesiboso. Odoo egee bia oso silesibilone, Yesu Kelisoye tei odoo poloso mi hamapoo silee goo ee koo eligili. Osoloso odoo agayo goo hageesee eligimo siloga, yo gamenee goo eligili odoo oso, osoloso yo Keliso mapoo ha teli odoo oso. ⁸ Esiga niba medee debee, gamenee goo eligili eyo to mapoo tei tolone, Godee maga nei telega peegeeyaga. Esiga niyo tou toowa too eyo nei talame, medee kibiloso ka debee. ⁹ Osoloso edebeeyo Kelisoye eligi kibiya kookodelega poogoloso, see eligi hee mapoo yayo diya kookoodoga, yo Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino odoo agayo Kelisoye eligi kibiya kookoodoga, yo Ma Godee

sabolo osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁰ Esiga odoo agayo Kelisoye eligi goo ee eligimo sibilega, see eligi hee eligimo siboga, emegei doloso nibada mosopoo na ido di. ¹¹ Bei, odoo agayo odoo hageesi masi sabolo emegei daga, yayo o tou tokenee too sabolo hedebe deeso.

¹² Ayo nimapoo takalai goo abo moloso. Esino wulo to hogugu oso nimapoo takalai a koo goomogo. A mawo nimapoo sibilesa nibolo hodobo to kalai ee a goomogoso. Osoloso ayo omapoo siboga, iyo hodobo goomoga poudileiso.

¹³ Esiga Godeeye hesia noomoo eyo holaiso diayo emegei di to namapoo ka taka.

3 Yonee Yoneeye to see bakadio hedebe di hogugu

3 Yonee booka goo eyo bei

Yoneeye to hogugu hagee tei too odo Gaiyus mapoo teneeso. Bei, Gaiyuseeye Godeeyo to eligimo silesibili odo oso o mi mapoo sibume, yayo pidi goo ee dume. Osoloso sosee wiligi odo taba Diotelepes mapoo yayo gowe to hamapoo hoguguso. Bei, odo hagooso Godeeyo to eligimo silesibili odo pidilei gowolone odo aboso diba pidiyaga hamaga takeliso.

¹ Ayo gooma odo Gaiyus, tei telaga odoowo namawe ayo no diya gweli namapoo to hogugu hagee ka tonowa.

² Ayo gooma odo, a tei toso, no pailega medee tekepo bado malaiso. Esino ayo no halo dokodoo takooso, nayo goo susuga ee ma kulodu medee tekepo badalame. Esino a gooleedooso, no tei too ee ma kulodu tekepo badoso. ³ Osoloso tei telaga odo emegei aboso sibileso, nayo tei goo mapoo kibiya kookoodoloso osee dodomolo goo ee takeme duloso, a diya goomogaso.

⁴ Esiga goo abo toowa oso amapoo goomoga toowa koo teneli. Esino mo awe diayo

tei goo ee deedeega ogoloso, a diya goomegeliso.

⁵ Ayo gooma odo, nayo to tekepo eligimo silesibili odo oso eligimo silone, nee mi mapoo odo soo masi siboga, nayo egee pidi goo ee tekepo.

⁶ Osoloso diayo sibileso nayo sooloo dala goo sabolo bado goo ee ibada sosee hamapoo sibileso takaso. Godeeyo to eligimo silesibili oso nee mi mapoo sibileso see dilame doboome, diayo eli domopoo nalai nei dimapoo tenelone, Godeeye goomoga goo sabolo tobuloso tenee.

⁷ Bei, diba Keliso halo, tou tomo silesibulone, tei tele poogoo odo maga bi koo teli. ⁸ Esiga Gaiyus no asalo diba medee pidilei tekepo. Iyo odo hagee bia pidiga, diayo to tekepo eligimo silesibili sabolo hedebe doloso dabalaiso.

⁹ Osoloso ayo goo hamaga sosee omapoo to hoguguloso olo teneeso. Esino Diotelepe-seeye to ee duloso mesile. Bei, nima kulodu sosee mapoo yayo wiligi doloso badalame diya goomogaso.

¹⁰ Esiga ayo siboga, yayo goo tokenee teli sabolo osoloso ibada goo maga gamenee taka goo ee woola yiligebigileiso. Osoloso yo goo hedebe egee moodele. Esino yayo Godeeyo to eligimo silesibili o mi mapoo siboga, hamaga takeliso. Osoloso see sosee odo oso Godeeyo to eligimo silesibili odo ee pidiyaga, yayo hamaga takeliso. Esino ee ma kulodu yayo taka

tei telega poogoloso, sosee odoo abo oso Godeeyo to eligimo silesibili odoo pidiga, yayo diba sosee maga peegoo mageliso.

¹¹ Esiga ayo gooma odoo, tokenee odoo eyo goo ogoloso o goo ma malo na peedee. Esino goo tekepo hedebe ee temelee. Odoo agayo goo tekepo ee tomologa, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso. Esino odoo agayo tokenee goo tomologa, yo Godee gooleedele. ¹² Esiga odoo susuga oso Demetiliyus odoo eyo goo tekepo deliso. Osoloso o suso tou too oso tei goo sabolo tebiliso. Osoloso iba nosee yo tekepo odoo dee takeliso. Esiga no olo gooleedooso, iba tei goo hedebe ee takeli.

¹³ Ayo namapoo goo abo takalai moloso. Esino wulo to hogugu oso namapoo takalai a koo goomogo. ¹⁴ A mawo namapoo sibilesi nobolo hodobo to kalai a goomogo.

¹⁵ Esiga ayo dokodoo takooso, Godeeye namapoo mesie goo tenelame. Osoloso nee odoo diayo namapoo dibada emegei di to takaso. Esiga nei nayo ibada odoo omapoo egee do mapoo, ibada emegei di to dimapoo takee.

Yuda Yudaye to hogugu

Yuda booka goo eyo bei

Yuda booka hoguguli odo hagee Yesuwo omolo Yuda oso malaiso. Esiga yayo tei telaga odo susuga mapoo pidi to hagee hoguguloso teneeso, diayo gamenee goo eligi mapoo tei teyaga. Bei, gamenee eligili odo oso tei telaga odo ee peegoo gili-mado di ogoloso.

¹ A Yuda, Yesu Kelisowo tou teli odo, osoloso Yemeseeyo omolo. Ayo Ma Godeeye hesia odo nimapoo to hogugu hagee ka tonowa. Bei, Ma Godeeye niba sooloo deliso, osoloso Yesu Kelisoye niba medee ka bamoloso. ² Ayo Godee mapoo taka, yayo sooloo deli goo sabolo, osoloso mesie goo sabolo, osoloso Godeeye niba gweli goo oso nimapoo toowa doloso ka malame.

Gamenee goo eligili odo dia goo maga kokodo taka

³ Tei telaga odo emegei, iyo Godee maga gie badeli pidili too goo ee ayo olo daga nimapoo hoguguloso tenelame diya goomogaso. Esino ayo goo hee maga to hogugu hagee ka tonowa. Godeeye opusomo dee koo seli tei goodee eligi ee o odo imapoo teneeso. Esiga tei goodee eligi egee odo aboso see opusomo diaga, niyo medee bamelee.

⁴ Bei, gamenee eligili odo oso tei telaga odo masi nibada mooloogoodoo ma kulodu galaga sibilesa nibolo hodobo ka doso. Esiga odo hagee biaso eligilone, Godeeye iba sooloo dolone pidilone, iyo goo tokenee talai koo hamaga takeli doloso eligiliso. Osoloso adaba sobo sabolo giso sabolo goo heli talai ee tei mauwe deliso. Osoloso see diayo ibada wiligi odo Lodee Yesu Keliso mapoo goweliso. Osoloso odo hagee biaso Godee mapoo mesilega silesibiliso. Esino Godeeye odo hagee bia dia goo maga goo midilame daga hoogoo to olo edidi magooso.

⁵ Egeesi ma kulodu ayo goo niso gooleedo ee see nimapoo medee eligilei, a goomogo. Esiga niba goolee, Godeeye Isalael odo pidilone, Isipi mi maga peegoo gilimado diso. Esino see hamamee Isalael odo abo yimapoo tei tele poogoo odo ee yayo piluguso.

⁶ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Godeeye momaiye aboso kitulugu Godeeye dimapoo tenee sabolo tou talai goomegelega, wulo see abaga kitulugu toowa talai ee goolone, mi Godeeye dimapoo tenee ee poogoloso diyadeeso. Esemee Godeeye diba ki ti moloso kookaiyo osee meli oso tiegisaloso wulu neliga poogoo mapoo huyasoloso doso, biame hamameedee mapoo dia goo ee ka midilame. ⁷ Osoloso

Sodom mi sabolo, osoloso Gomola mi sabolo, osoloso mi pepuso abo koola omapoo bumodi dibada goo ee, niba goolee. Momaiyeso goo tokenee too egeesi masi diayo tooso. Bei, mi omapoo adaba sobo sabolo giso sabolo heli teli goo tokenee oso molone, gisoso emegei giso sabolo goo heli teliso. Esiga Godeeye dibada mi ee douso nadalame dou toosooso. Odo egee bia dimapoo, osoloso momaiye egee bia dimapoo peledaba goo oso, Godeeye goo tokenee teli odoo dia goo tokenee eyo nei dala dimapoo tenelai goo ee eligiso. Dala goo hagee kookaiyo moloso osee meli Dou mi ee takooso.

⁸ Egeesi maga gamenee eligili odoo hagee bia onosee egeesee seliso. Diayo dia sapoo tieli ee Godee maga sibili dolone, ee dodolone, dia suso goo tokenee teliso. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dobolone, Godeeyo momaiye susuga eyo goo maga to tokenee takeliso. ⁹ Esino momaiye susuga dia wiligi odoo Maikoleeye

Saiten sabolo Moses ta eyo kou maga toso agadiga* omapoo, yayo Saiten mapoo to tokenee hee takele. Esino yayo wulo Saiten mapoo egeesee takaso, "Godeeye namapoo nei dala tenelaiso," diso. ¹⁰ Esino gamenee goo eligili odoo hagee biaso goo diayo gooleedele poogoo maga to tokenee takeliso. Osoloso diba gala seebeeso dieso goomoga goo teli egeesi masi doso. Esiga dieso goomoga goo ee tolone egee do ogoso diba tokenee peliso. ¹¹ Esiga diba dala talaiso! Bei, diayo Keineeyo goo deede mago. Bei, Keineeye omolo wooloomaso. Osoloso diayo Balameeyo goo* ee dodolone, molee talame goolee maga tokenee tolone ka doso. Osoloso diayo Kolayo goo* ee dodolone, Godeeyo to mapoo mesilega doso. Esiga Godeeye diba tokenee palaiso.

¹² Esiga niyo emegei sooloo deli wo ne* ee ma kulodu odoo hagee biaso dieso nediliyo diba ono diya goolone, similega wo

* **1:9:** Maikol dio Saiten dio toso agadiga - Moses teme, Godeeye Maikol mapoo takolone, Moses tayo kou todilesi midoose, diso. Esino Saitenso Maikol dio toso agadilone egeesee takaso, "Amapoo kitulugu moloso Moses tayo kou todilei. Bei, Moseseeye Isipi odoo hee woolooma maga," diso. Esino Maikoleeye Moses tayo kou ee Saiten mapoo tenelai goodoogaso. *

* **1:11:** Balameeyo goo - Balam yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo. Daga hoogoo Moseseeye badebei biame omapoo yo badebeiso. Esino yo Isalael odoonee. Yo molee talame goolee maga, yayo Godee mapoo wegigaso. *

* **1:11:** Kolayo goo - Daga hoogoo Kolaye Godee mapoo wegigime, mi goodaso. Esem e odoo sabolo mi ma kulodu misigedubuloso miso togoo doloso wediaso. Esiga oposusu hagee Namba 16.1-35 mapoo moloso. *

* **1:12:** emegei sooloo deli wo ne - Daga hoogoo tei telaga odoo oso mooloogoodoloso, diayo hedebe doloso emegei sooloo dolone debeli goo ee kauwulame nei naliso. Osoloso diayo wo ne hoo poogolone Yesu gooleebugu wo naliso.

nalagaliso. Goo egeesi maga diba bi subugobolo masi dobolone, niyo debei ee tokenee polone ka doso. Osoloso osoko biame mapoo howo hemiye mologa, howo sibilega pooso guobigili diba egeesi masi doso. Osoloso diba homo su oso ko peli biame mapoo ko pelega pegeli egeesi masi doso. Osoloso diba homo siliga peegoo alaga bigili egeesi masi doso. ¹³ Esiga abei mapoo howo ki toowa sibulone makawo sabolo sibili egeesi masi, diayo dia simili goo woola egeesee eligiliso. Osoloso diba kei ma dokodoo giwo boobadomo sili egeesi masi doso. Esiga Godeeye wulu goodomou olo mopoodoo dooso, diayo neliga omapoo kookaiyo dobosoo osee dabalame.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga Adameeye balomo simi ee ma kulodu amawe dio 7 omapoo badeli Inokeeye malalo gooso peledabalai omaga takolone, odoo hagee bia dia goo maga egeesee takaso, "Niso ege, Lodeeye o momaiye diya bei sabolo siboso, mi odoo susuga dia goo ee midilame. Osoloso Godee mapoo koo mesili odoo oso goo tokenee too sabolo, osoloso Godee maga duwa taka eyo nei yayo dimapoo dala tenelame siboso," diso.

¹⁶ Esiga diayo goweli goo ee yilige bugulone emegei dia goo takomo silesibiliso. Egeesee lone diayo susoo goomoga goo mapoo

dodomo silesibilone, dieso nediliyo diba teiba dolone si howeliso. Osoloso see diayo odoo abo maga bi diayo goomegeli ee talame to hadaliso.

Tei too mapoo kibiloso de-bee

¹⁷ Esiga emegei, niba ibada Lodee Yesu Kelisoye Diye di odoo oso malalo gooso peledabalai taka ee goolee. ¹⁸ Bei, diayo nimapoo egeesee takaso, "Lodee mapoo osoloso o odoo mapoo manolone duwa takeli odoo oso biame hamameedee mapoo sibileiso. Osoloso diayo sibilesi dia susoo goomoga goo susuga ee tolone dabalaiso," diso. ¹⁹ Esiga odoo hagee biaso tei too ma kulodu debeli odoo ee domo piliso. Osoloso diba nosee mipoo hageeyo goo goomegeli odoo oso. Osoloso dibada kulodu Dio Tei mauwe.

²⁰ Esino tei telaga odoo emegei, Godeeyo goo maga tei eligi goo mapoo niyo olo tei tooso. Esiga tei eligi goo ee ma dokodoo nibada gie badeli ee moso masi tege. Osoloso Dio Teiso kitulugu maga Godee mapoo takolone debee. ²¹ Osoloso Godeeye niba sooloo dolone badoso doloso goolone, Godee mapoo hegi sibilesi debee. Osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dala maga kookaiyo badoboso gie badeli ee talame dulone bolone ka de-bee.

22 Osoloso tei too kibile poogoo odoo ee sooloo dolone pidilone debee.
 23 Osoloso odoo aboso Dou mi mapoo diyadeega, niyo ogoloso see saga gilimado sibe. Osoloso nee odoo oso goo tokenee toga, diba medee sooloo dala sabolo pidilone dobolone, niso nediliyo medee bamelee, niba nosee dibada goo tokenee hedebe omapoo dedeyaga.

Godeeyo hu dokodoo poude

24 Godee yo kitulugu. Esiga yayo nibada tei too homodobiyaga niba pidilei, yo teiba. Osoloso yayo niba goo tokenee mauwe odoo doloso, niba o mudugiyopoo

dabalame gilimado sibilei, yo teiba. Esiga niba omapoo goomoga sabolo dabalaiso.
 25 Esiga iyo Godeeyo hu dokodoo poudumo. Bei, Godee hedebe hagoso ka badoso. Osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye iba halo tou too maga Godeeye ibada gie badeli pidiso. Esiga hedebe yayo toowa doloso ka badoso. Osoloso yayo bi susuga eyo wiligi odoo doloso ka badoso. Osoloso kitulugu susuga ee yimapoo moloso. Bi susuga moodelega badolone, yo egeesee hadebeiso. Osoloso yo epedee hamapoo egeesee badoso. Osoloso yo see hamamee kookaiyo osee egeesee badalaiso. Goo hagee tei goo.